

Ember-Catio Bible

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright:
Last Updated: 2023-10-20
ID: e863c503-90ba-49d1-abf2-f027839e443c
ISO: cto
ISBN:

SAN MATEO.....	4
SAN MARCOS.....	47
SAN LUCAS.....	74
SAN JUAN	118
HECHOS	150
ROMANOS.....	186

SAN MATEO

Jesucristo urud'ebemata b'ead'a

(Lucas 3:23-38)

1 Jesucristo urud'ebemata b'ead'a trūta nañne b'ua tab'ua. Jesucristora rey David'eba uruta Abrahamneba urua.

² Abraham warra Isaac, Isaac warra Jacobo, Jacobo warra Judá, dewara zhi mebērāta. ³ Judá warra Fare, dewara Zara, ãzhi papa Tamar basia. Fare warra Esrom, Esrom warra Aram. ⁴ Aram warra Aminadab, Aminadab warra Naasón, Naasón warra Salmón. ⁵ Salmón warra Booz, zhi papa Rahab basia. Booz warra Obed, zhi papa Rut basia. Obed warra Isaí. ⁶ Isaí warra rey David,

David warra Salomón, zhi papara Uría kíma basia. ⁷ Salomón warra Roboam, Roboam warra Abía, Abía warra Asa. ⁸ Asa warra Josafat, Josafat warra Joram, Joram warra Uzía. ⁹ Uzía warra Jotam, Jotam warra Aca, Aca warra Ezequía. ¹⁰ Ezequía warra Manasé, Manasé warra Amón, Amón warra Josía. ¹¹ Josíara Jeconíaba dewara zhi mebērāba ãzhi zezeta b'asia, mañ ewadera israelitarã jidakuape edesid'a Babilonia druaed'a.

¹² Mawūa Babiloniaëna eded'apead'a tẽane Jeconíëna warra barasia, mawūe Jeconíëna warra Salatiel, Salatiel warra Zorobabel. ¹³ Zorobabel warra Abiud, Abiud warra Eliaquim, Eliaquim warra Azor. ¹⁴ Azor warra Sadoc, Sadoc warra Aquim, Aquim warra Eliud. ¹⁵ Eliud warra Eleazar, Eleazar warra Matán, Matán warra Jacobo. ¹⁶ Jacobo warra José, José Maríëna kíma basia, Jesúra Maríëna tod'ata zhärä Ëdrëbia abada.

¹⁷ Mawūa Abrahamneba urura rey David bitabai nūmasia catorce. Rey David'eba urura Babilonia druaed'a jidakua eded'apead'a bitabai nūmasia catorce. Babiloniaëna jidakua eded'apead'ad'eba urura zhärä Ëdrëbi bitabai nūmasia catorce.

Jesucristo tod'a

(Lucas 2:1-7)

¹⁸ Jesucristo tod'ara k'āwūa basia: Zhi papa Maríëna José ūme zhi edad'aita bed'eape panñe, zhi edad'a ēwed'a b'iog'oasia Jawurebiad'eba. ¹⁹ Josébiata b'ua zhärä ji ēbaita mañ k'area chupea idu b'ua krīnsia.

²⁰ Izhi mawūa krīchaburud'era ángel Daizezed'eta k'āimok'arad'e zhi ūdubipe mawūësia: José, bura rey David'eba uruta b'ua, Maríëna edaira perarärüa, izhira b'iog'oasia Jawurebiad'eba. ²¹ Maríëbara zhūmakiräta toya, mañ buara Jesústa trügadua, trü mawūa b'aya izhid'eräta ēdrëbigai baera ãzhi k'azhiruad'eba. ²² Mañ jõma Daizezeba jarad'ata arimaë berab'arisia izha bed'eata jarabibarid'eba mawūänata:

²³ Āwūerä zhi aduag'aita b'iog'oape zhūmakiräta toya, mañ Emanuelta trügad'aya. Mañ trübara mawūa b'ua: Daizezera dazhirä ūme b'ua.

(Isaías 7:14)

²⁴ Josébiata k'āimok'ara nūmanata ūrëmape ángel Daizezed'eba jarad'ata arib'aesia, mawūe Maríëna edasia.

²⁵ Mawūëmina erukl'āi ëbasia, aramañne zhi wau ãwūerä wūwūäta toburud'era Josébara Jesústa trügasia.

Chīdaud'eba ne arimaë jarabadata zed'apead'a

2 Judea druad'e Belén p̄wurud'e Jesús tosid'era, mañ druad'era Herodeta reyta b'asia, mañne ūmadau ūtuzebariareba Jerusalén p̄wurued'a zesid'a chīdaud'eba ne arimaë jarabadata. ² Mobe wid'i mawūësid'a:

¿Sāma b'ut Rey judíorāne tod'ara? Chīdau izhid'ebemata ūmadau ūtū zebariare ūdubudaba daira zebuda ibia jarad'aita.

³ Mañta ūrīpe rey Herodera bī ūasias Jerusalénne b'e bawara. ⁴ Mawūē Herodebara jōma trūbigasia sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabada bawara, mobe wid'isia sāma toi basita Daizezeba Rey zok'aita jarad'ara. ⁵ Mawūē ūzhara mawūāsid'a: Belén p̄uwurud'e toya Judea druad'e. Mañenabemata zhi b'umata Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūāsia:

⁶ Belén, bura Judá druad'ebema, Judá druad'e p̄uwurud'e wag'auta tab'e k'āñabara bura wīka b'ut ūā. Nūnape b̄ud'eba Nok'ota ūtū zeya, mañbara erunūmaña mūrērā Israel b'eta.

(Miqueas 5:2)

⁷ Mobebebrū Herodebara chūwēā trūkuasia chīdaud'eba ne arimaē jarabadata, Jesús tod'a ewarira mañrāneba bia k'awuasia chīdau ūtū zed'a ewarid'eba.

⁸ Mobe Belén p̄uwurued'a zok'akuaburūta mawūāsia: Belén p̄uwurud'u wānape bia wid'iudua wūāwūānebemata. Ūdubudad'era muñā k'awuabiudua muñid'a wāpe ibia jaraita.

⁹ ūzhara rey bed'ea ūrīnape wāsid'a. Mañne ūmadau ūtū zebariare chīdau ūdud'apead'ara ūzhi na wāsia, jūeburud'era ūrū jirab'esia wūāwūā b'arizhiru mañ.

¹⁰ Chīdauta mawūā ūdud'ai k'ābāēā sobiasid'a. ¹¹ Deid'u wābudad'era wūāwūā zhi papa María ūme ūdusid'a, mawūē sāk'ok'od'e b'adape ibia jarasid'a. Mobe ne biata ewad'ape wūāwūā diasid'a orota, incienso kerata, mirra kerata.

¹² Mañ tēā Daizezeba k'āimok'arad'e jarasia wakusa wāna ūbamarēā rey Herodema, mawūē ūzhi druaed'a jērūya jēdrusid'a o awurud'e.

Egipto druaed'a merūnapead'a

¹³ Chīdaud'eba ne arimaē jarabadata wānapead'a tēāne, ángel Daizezed'eta k'āimok'arad'e Joséa zhi ūdubipe mawūāsia: Piradrūra, wūāwūā zhi papa ūme edeburūta Egipto druaed'a merū wārūā, mobe muñā jarayeed'a mañu b'adua. K'awuarua, Herodebara wūāwūā beaita jūrūya.

¹⁴ Aramañne José ūrūnape diamase wūāwūā zhi papa ūme edeburūta wāsia Egipto druaed'a. ¹⁵ Mañu b'ut'd'e Herode beusia. Mawūē Daizezeba jarad'ata arimaē berab'arisia izha bed'eata jarabibarid'eba mawūānata:

Muñrā muñ Warra trūsia Egiptod'eba zemarēā.

(Oseas 11:1)

Warra zakerā beakuad'apead'a

¹⁶ Chīdaud'eba ne arimaē jarabadaba izhi sewabudata k'awuape Herodera k'ābāēā kīrūsia, mawūē warra zakerā aňo ūmeneba ed'aa b'eta Belénne ked'eta, Belén k'aita ked'eta jōma beakuad'amarēā jarasia. Izhima mañ aňota arimaē basia Jesús tod'a ewarita k'awuad'ad'ebara chīdaud'eba ne arimaē jarabadad'eba. ¹⁷ Mawūē arimaē berab'arisia ūzhi papa jēgad'aid'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibariba Jeremiaba mawūānata:

¹⁸ Ramá p̄uwurud'e nemita ūrībūdata k'ābāēā b'ia jēgad'aya, ūtū ūtū jēgad'aya. Raquelta jēgaya zhi warrarā k'area, zhi kīrātūmabi ūbaya beukuasi baera.

(Jeremías 31:15)

Jērūya zed'apead'a Egiptod'eba

¹⁹ Herode beuburud'era ángel Daizezed'eta Egiptod'e Joséa k'āimok'arad'e zhi ūdubipe, ²⁰ mawūāsia: Piradrūra, wūāwūā zhi papa ūme edeburūta Israel druaed'a wārūā, ya beukuasia wūāwūā beaita b'ead'ara.

²¹ Mobebebrū José piradrūpe wūāwūā zhi papa ūme edeburūta wāsia Israel druaed'a. ²² Mawūāmina Arquelao Judead'e reyta b'uta, zhi zeze Herode b'ad'abari b'uta ūrīpe mañu wārērā perasia. Mañne Daizezeba k'āimok'arad'e jarape wāsia Galilea druaed'a. ²³ Mawūā wāpe p̄uwurū Nazaret abada mañ b'esia, mawūē arimaē berab'arisia Jesúsd'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibarība mawūānapead'ata: Izhira Nazared'ebema ad'aya.

Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'ad'a
 (Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

3 Jari ewadera Juan Buruk'oemiā zepe Judea druad'e drua drudrua tab'ut maē miā ūrāg'aburūta,

² mawūāsia: K'azhiruara āmape Daizezeta pēwāūdua, Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. ³ Juan mawūā bed'eaita jarad'ata Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūāsia:

Iab'a nemi jīgua bed'eaburūta drua drudrua tab'ut maē mawūāña: Bia ēārā āmabudaba araa obudak'audua Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota.

(Isaías 40:3)

⁴ Juanbara jū b'asia camello k'ara omata, ne e omaba kurrut tājū b'asia, k'o b'asia ad'ichichita, do b'asia urra-jōta.

⁵ Izhima ze nūmasia Jerusalénne b'eta, Judea druad'e b'eta, Jordán do k'aita b'eta.

⁶ Jordán dod'e Juanutā zhi buru k'oebisid'a āzhi k'azhiruata jara. ⁷ Fariseorāta saduceorāta izha bio ūduburūta izha buru k'oemarēā zebudad'era ūkuruā mawūāsia: Marā bia ēāta b'eba dāmata neārā bara b'e kīrāk'a b'ea.
 ¿Mawūā b'eta k'aiba ēdrud'aya asi Daizezeba kīrūbiba pua k'awua okuaita ūrū bad'ebara?

⁸ Mawūē dajada k'azhiruara āmape b'eta Daizezeta pēwā b'eaudua. ⁹ Mazhi sobitabaiba Daizezebara pua k'awua o ēāta krīchabudata Abrahamta mazhi zezeta erub'ea arāūdua. Mūā marāā jaraya, Daizezebara Abraham warrarā babi b'eya mong'ara za tab'esid'a. ¹⁰ Daizezed'era zag'ara ya zhi arib'aema bakuru k'arrad'e tukuaita. Mawūē bakuru bia zaud'a ēārā tukuape pepekuaya tebud'e. (Aramaū kīrāk'a Daizezebara pua k'awua oya k'azhiruata obadara.) ¹¹ Mūārā wārānebai marā baniāba buru k'oe b'utā k'azhiruara āmape Daizeze pēwā-namarēā. Mawūāmina iab'a mu tēā urua, maūba jērūne jū b'ura muārā izhima edeid'e b'utā ēā, izhira audre zhi zroma mu k'āñabara. Marā izhara Jawurebiata diaya, mawūāmina izhid'ebemata ījāna ēburū pua k'awua okuaya tebuba. ¹² Trigo ezoabarira izhi juwuad'e erub'utā, trigora ezoape zhi tara zhi wuag'abari maē wuag'aya, mawūāmina zhi k'ābura baya tebu kik'ata nūmune. (Aramaū kīrāk'a izhid'ebemata ījā b'era izhi maē b'utkuaya, mawūāmina zhi ījāna ēārā pua k'awua okuaya.)

Jesús buru k'oed'a

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Jesús Galilead'eba Juanma Jordán doid'u zesia Juanba buru k'oemarēā. ¹⁴ Mawūāmina Juanbara buru k'oe ēbaita mawūāsia: Būta mueta buru k'oemarēā b'ud'era, ¿bura muābura ib'arika?

¹⁵ Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Mūārā buru k'oedua, dazhara aramaūne Daizezeba krīñata arib'aed'aya.

Mawūāī buru k'oesia. ¹⁶ Jesús buru k'oepe doed'auba drua wāta taid'e, bājā ewa dog'oba Jawurebia Daizezed'eta ūdusia pusirā kīrāk'a izhi ūrū uruta. ¹⁷ Maūne Daizezeta bājāneba bed'eaburūta mawūāsia: Nañ mu Warra muārā kūāg'a, mūārā izhi k'area sobia b'utā.

Ātōmiāba wāēābiya nūmana Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 Jesús mobeburū Jawurebia Daizezed'eba drua drudrua tab'utid'u edesia ātōmiāba wāēābiya nūmaīma.

² Nek'o ēā zhiwid'i b'utā ewarita cuarenta diamaseta cuarenta baburud'e jarrasia. ³ Maūne wāēābii k'area ātōmiā izhima zepe mawūāsia: Būta Daizeze Warraburū mong'ara za tab'ea jaradua pan bakuamarēā.

⁴ Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'utā:

Zhārā bari zhikoba b'a ēā, awuaraburū Daizezeba jara b'utā jōma arib'ae b'utā b'aya.

(Deuteronomio 8:3)

⁵ Mobeburū ātōmiābara edesia Jerusalén pūwurued'a, mobe Daizeze deta audre ūtū nūmūñu edepe,

⁶ mawūāsia: Būta Daizeze Warraburū ed'aa pinandrūrua. Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'utā:

Daizezebara izhi ángeleräta buma zok'akuaya, bura ãzhi juwuad'e edad'aya bu jérüta puo ëbamarëä mong'araba.

(Salmos 91:11-12)

⁷ Mawüäi Jesúsbara mawüäisia: Mañenabemasa zhi b'umata mawüä b'ua:
K'ärë orärüä k'arebai k'awuaita bu Nok'o Daizezeba.

(Deuteronomio 6:16)

⁸ Mobebeurä ätömiäbara edesia k'atuma ñtu nümänu, mobe jöma üdubisia ejüäne drua nümäta ne kírãwärëä ed'a nümäta. ⁹ Mobe mawüäisia: Muñ nañ jöma buaa diaya sák'ok'od'e k'ob'epa muta ibia jarara.

¹⁰ Mawüäi Jesúsbara mawüäisia: Ätömiä wärüä, mañenabemata zhi b'umata mawüä b'ua:
Bu Nok'o Daizezeträ ibia jaradua, izhi bed'eaträ arib'aedua.

(Deuteronomio 6:13)

¹¹ Mobebeurä ätömiäbara Jesú ámaësia. Mañne ángeleräta ñkuru zepe izhira arib'aesid'a.

Jesús miä ûrág'a jëdrud'a

(Marcos 1:14-20; Lucas 4:14-15; 5:1-11; 6:17-19)

¹² Juan cárceld'e nümäta Jesúsa ûrburud'era jérüya wäisia Galilea druad'a. ¹³ Nazaret püwurura idaribipe wäpe b'esia Capernaúm püwurud'e, mañ püwurura do jed'ea õb'u k'aita tab'ua, Zabulónneba uruta b'ead'a druad'e, Neftalí'eba uruta b'ead'a druad'e tab'ua. ¹⁴ Mawüä arimaë berab'arisia Daizezeba bed'eata jara-bibariba Isaíaba mawüänata:

¹⁵ Marä Zabulón druad'e, Neftalí druad'e b'era, do jed'ea õb'u doya od'e b'era, Jordán do kírärë b'era, Galilea druad'e judíorä ñata b'era,

¹⁶ marä päríguad'e b'eta Daizezed'ebema k'awuabudaba üdud'aya ñna zromata. Mawüä aduaita beuita b'ead'aitara ñnata uruzhaya.

(Isaías 9:1-2)

¹⁷ Mañ ewarid'eba Jesú miä ûrág'a jëdruburuta mawüäisia: K'azhiruara ámape Daizezeta pëwäüdua, Daizeze-ta Nok'od'ebema k'aita basia.

Jesúsa kímarë jürakuad'a b'eda beamiära

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Galilead'ebemata do jed'ea õb'u doya Jesú taid'e, ûme mebéräta panuta üdusia, ab'a Simóna Pedro basia, zhi mebea Andrés basia. Do jed'ea õb'u maë atarrayata b'ari panasia b'eda beamiäta panasi baera.

¹⁹ Mañne Jesúsbara mawüäisia: Muñ k'aid'u panadua, muñebemata ijänamarëä muñ marä zhärä ûrág'abarita panabiya.

²⁰ Mawüäi ñzhara audre ñane atarraya kenab'arid'ape k'aid'u jëdrusid'a.

²¹ Mamañba Jesú wäbürud'era dewara awüruräta ûme mebéräta panuta üdusia, Jacobota zhi mebea Juanta üdusia, Zebedeo warraräta ñzhi zeze Zebedeo bawara jäbad'e b'eta, ñzhi atarrayata tued'uzoad'ata araa jëkuu duanasia, Jesúsbara mañne jürakuasia. ²² Mawüä ñzhara audre ñane jäbata ñzhi zezeta ámaebudata k'aid'u jëdrusid'a.

Jesúsa ûrág'ad'a k'abanata

(Lucas 6:17-19)

²³ Aramañne Galilea druá jöma Jesú pürrua wäbüruta de zhi jürebadata nüme maë miä ûrág'a wäisia, bed'ea biata jarak'a wäisia Daizezeta Nok'od'ebemata. K'aya b'eta, pua b'eta jöma b'ebi wäisia püwurü tab'e maë.

²⁴ Aramañne izhira Siria druá jöma trüpoabüruba jöma wesid'a pua b'eta, nekírätõnoäba k'aya zuburia b'eta, kírãnema b'eta, jai ab'eta, k'akua pira ñä k'aya b'eta webudata b'ebikuasia. ²⁵ Zhärä bio Jesú k'aid'u nümasia Galilea druad'ebemata, Decápoli püwurud'ebemata, Jerusalén püwurud'ebemata, Judea druad'ebemata, Jordán dod'e kírärëbemaräta.

Sobiaid'ebemata jarad'a k'atumane

(Lucas 6:20-23)

5 K'abanata ūdupe Jesús k'atuma zakeid'u wārīzepe jewed'aburud'e orrasid'a izha jūrūkuad'abara. ² Mawūē miā ūrāg'a mawūāsia:

³ Sobiaudua Daizezed'ebemata k'awuai k'area zuburia b'era, mawūā b'era Daizezeta Nok'od'ebema.

⁴ Sobiaudua jēga b'era, mawūā b'era Daizezebara kīrātūmabigaya.

⁵ Sobiaudua zhi zromane duanu ēärā, mawūärā druata jidad'aya Daizezeba diaburūta.

⁶ Sobiaudua Daizezed'ebema k'area jarra b'era, aramaūne izha krīñata oya b'era mañne nūmabigaya.

⁷ Sobiaudua zhārā sozuburia b'era, mawūärā Daizezebara sozuburiaya.

⁸ Sobiaudua soid'u b'eba so nene ēā b'era, mawūärā ūdud'aya Daizezera.

⁹ Sobiaudua zhārātā zhiya adu-a duanabi b'era, mawūärā Daizeze warrarā ad'aya.

¹⁰ Sobiaudua biata ob'e k'area zuburia obudad'era, mawūā b'era Daizezeta Nok'od'ebema.

¹¹ Sobiaudua mu k'area ik'azhirua jarabudad'era, zuburia obudad'era, nekīrātōnoā bī ēā jarabudad'era sewa nebür.

¹² B'usrid'audua, sobiaudua, mawūärā marābara ūtre ne biata waib'ua jidad'aya.

Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'asid'a mawūā zuburia obazhid'a marā b'e nawed'a b'ead'ata.

Tā kīrāk'a b'ea druad'e b'erāīta

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ Marā tā kīrāk'a bigata b'ea druad'e b'erāīta. Mawūāmina tā zhi kuyata jōrā, ¿k'ärēba kuyaipe? Jipad'e seri ēbaya, mawūē b'aribue panūā biradigad'amarēā.

Ūnata b'ea ējūāne b'erāīta

¹⁴ Marāneba Daizezed'ebemata ūdu b'eba marā ūnata b'ea ējūāne b'erāīta. Mawūē p̄uwurū k'atumane ūrū tab'uta merū b'e ēkīrāk'a b'ea. ¹⁵ Miōba ūbīrā k'oape ãna nūmūka, awuaraburū ūtū b'arbaria jōma ūnamarēā ded'a b'eta. ¹⁶ Aramaū kīrāk'a ūnata marāneta ūnabiudua zhārā kīrābita, aramaūne marāba biata ob'eta ūdud'amarēā, mañneba ibia jarad'amarēā marā Zeze ūtre b'uta.

Jesúsba jarad'a Moisé ūrāg'ad'ebemata

¹⁷ Krīcharāūdua mūrā Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ata seribi ēā nūmūīta zesita, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ata seribi ēā nūmūīta zesita. Awuaraburū mūrā zesia mañ arib'aeita. ¹⁸ Muñ wārīnu marāā jaraya, bājāta egorota neba ēā nūmūnerā Daizezed'e ūrāg'ara miā wīkabid'a neba ēā sāwūā berab'arii b'uta jōma arimaē berab'ariyed'a. ¹⁹ Mawūē iab'auba mañ ūrāg'ad'ebemata ab'a arib'ae ēāta wīkata arib'ae ūbūrū, aramaūne zhārā b'ea arib'ae ūbaita jaradiara, zhi zroma ūbaya Daizezeta Nok'od'ebemanerā. Mawūāmina iab'auba arib'ae nūmūrā, aramaūne dewaraurāba arib'aed'amarēā jaradia nūmūrā, mañ zhi zroma bayá Daizezeta Nok'od'ebemanerā. ²⁰ Mañneba muñ marāā jaraya, ūrāg'a Moiséd'e jarabada k'āñabara fariseorā k'āñabara Daizezeba jara b'uta marāba audre kīrāepa arib'aed'a ūbūrū, Daizezeta Nok'od'ebemata b'ea ēā.

Jesúsba jarad'a kīrūbid'ebemata

(Lucas 12:57-59)

²¹ Marābara zhi ūrīmata zōrārā b'ead'aa mawūāsid'a: Miā bearārūā, miā bearā nok'oba pua k'awua oya.

²² Mawūāmina muñ marāā jaraya, iab'a zhi mebea ūme kīrūburūra Daizezeba pua k'awua oya. Iab'auba zhi mebeata krīcha ne ēā b'arib'ua aburūra nok'orā wag'aurāba pua k'awua od'aya. Iab'auba zhi mebeata ik'azhirua jaraburūra wābid'aya tebu puread'e.

²³ Mawūē altar maē ne weburud'e, b̄ua b̄i ēā od'ad'eba b̄ mebeata b̄ ūme b̄i ēā n̄em̄ta k'awuara, ²⁴ b̄ua ne weburera mama altar maē āmaēdua, mobe wāpe naara b̄uzhi mebeata ibiad'e odua, mobeburū zepe b̄ua ne wed'ara Daizezea diadua.

²⁵ B̄ua b̄i ēā od'ad'eba b̄ jura ūme k'adr̄abai kr̄icha araa zerua, nok'oma od'e izhi ūme wāb̄eda wed'a mawūā odua. Mawūā o ēb̄urū b̄ jura b̄'ub̄ara nok'o zhārā k'awua obaria chāb'ariya, waya nok'oba policia chāb'ariya ed'a b̄'umarēā cárcele'e. ²⁶ Muā wārīnu b̄uaa jaraya, b̄ura mamābara ēdr̄u ēā nok'oba plata sōmbe diaita jarad'ata jōma dia ēb̄urū.

Kīma ēāta eruk'āī ēbaid'ebema

²⁷ Marābara zhi ūrīmata mawūāsid'a: Kīma ēāta eruk'āīrārūā. ²⁸ Mawūāmina muā marāā jaraya, bariduba wūērāta eruk'āī kr̄īna ak̄ra, izhi sod'e maā wūērā ūme k'azhiruata ob̄urūa.

²⁹ Mawūē b̄ dab̄u juwua ararebemaba b̄uta k'azhiruad'e b̄aebiid'ebema orārūā, aramāne b̄ dab̄ra ēū-tape b̄ud'ebara b̄aribueb̄urūk'arua. Audre biga b̄ud'ebemata ab'a aduaita b̄uta k'akua igurua b̄aribued'ai k'āñabara teb̄ud'e. ³⁰ Juwua araba b̄uta k'azhiruad'e b̄aebiid'ebema orārūā, aramāne b̄ juwuara b̄'uatupe b̄ud'ebara b̄aribueb̄urūk'arua. Audre biga b̄ud'ebemata ab'a aduaita b̄uta k'akua igurua b̄aribued'ai k'āñabara teb̄ud'e.

Miā āmaburud'ebema

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ Dewara zhi jaramata mawūāsid'a: Bariduba izhi wūērāta āmaburud'era, āmaburud'ebemata k'arta ope diadua. ³² Waya muā marāā jaraya, bariduba izhi wūērā āmaburūta aw̄erū eruk'āī ēāta āmarā, aw̄erūta k'āīb̄urūba k'azhiruata obiya. Maā wūērā āmanapead'ata k'āīb̄urūsid'a k'azhiruata oya.

Jesúsba jarad'a wārīnu bed'eaita

³³ Dewara marābara zhi ūrīmata zōrārā b'ead'aa mawūāsid'a: K'ārē wārīnu arib'aeya arārūā sewata, awuarab̄urū arib'aedua Daizeze daid'u wārīnu arib'aeya ad'ara. ³⁴ Mawūāmina muā marāā jaraya: K'ārē oita k'ārē daid'u wārīnu arib'aeya arāūdua. Miā ūtre daid'u, ūtrera Daizezeta Nok'o bugue baera. ³⁵ Miā drua daid'u, druara Daizezeta t̄uga b̄' baera. Miā Jerusalén daid'u, Rey ūtrebema zhi zromā p̄uw̄urū baera. ³⁶ K'ārē oita miā b̄uzhi buru daid'u wārīnu arib'aeya arārūā, b̄uara bud'a ab'abid'a torroa pāīma ob'e ēbaera. ³⁷ K'ārēta marāba od'aib̄urū ājāne audua, od'a ēb̄urū ājāne arāūdua. Ne āmaña jaraburūra bia ēāneba ze b̄'uta ātōmiāneba ze b̄'ua.

B̄i ēā ob̄edad'era ab'arika orārūā

(Lucas 6:29-30)

³⁸ Marābara zhi ūrīmata mawūāsid'a: Iab'auba zhārā dab̄ta ārīrā izhisid'a ab'arika dab̄u ārīnaib̄ara, kid'ata jōnawera izhisid'a ab'arika kid'a jōnawed'aibara. ³⁹ Waya muā marāā jaraya, ab'arika orārūā iab'auba b̄uta b̄i ēā ob̄urud'era. Barib̄urū bariduba b̄uta kīrā juwua ararebemata tachira wuadua dewarabemasid'a. ⁴⁰ Iab'auba b̄ camisata jārī k'area nok'oа k'awua obi kr̄īna n̄umerā, diadua b̄uzha wua āneb'ari b̄'usid'a. ⁴¹ Bariduba ne z̄uḡata b̄uzhi poeayeed'a zaread'e ataubira poeama ūme ataurua. ⁴² Iab'auba k'ārēta wid'ira diadua. Iab'auba ne presta wid'ira dia ēā n̄umarārūā.

Dazhi jura b̄'eta k̄āg'aid'ebema

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³ Marābara zhi ūrīmata mawūāsid'a: K̄āg'arua zhārā b̄ ūme zhibiara, jurarua b̄ jura b̄'ura. ⁴⁴ Waya muā marāā jaraya, k̄āg'audua marā jura b̄'era, ibia jarauadua marā ik'azhirua jara b̄'era, bia oudua marā jura b̄'era, zhiwid'iudua marā zuburia ob'ebarira. ⁴⁵ Mawūārā mazhi Zeze ūtre b̄' warrarā baya. Izhara izhi ūmadaura ūtu zebi b̄'ua bia ēāta b̄'e ūrū, biata b̄'e ūrū. Kue zebi b̄'ua biata b̄'e ūrū, bia ēāta b̄'e ūrū. ⁴⁶ Marā k̄āg'a b̄'etr̄u

khāg'ad'ara, zmañbarira k'ñrē biata jidad'aipe? zAb'arika obada ñka rey Romanebemaña plata wid'ibadabid'a?

⁴⁷ zBari mazhi mebñrātñ saluda b'eaibñrñ k'ñrē biata ob'e? zMawūñ duanu ñka Daizezed'ebema k'awuad'a ñāsid'a? ⁴⁸ Mañba marā kīrāepa zhārā khāg'a b'eaudua, marā Zeze ñtre b'ñta kīrāepa zhārā khāg'a b'ñ kīrāk'a.

Zuburia b'ñta nebari diaid'ebema

6 Kīrākuitaudua, marāba biata obñdara zhārā kīrābita orāñdua bari zhārāba ūdud'amarēñ. Bari mañ k'area od'aibñrñ k'ñrē dia ñ marā Zeze ñtre b'ñbara. ² Mañba zuburia b'eta bña nebari diabñrñra jōmañ jarak'arārūñ, sewa bibañta b'eba ob'e kīrāk'a orārūñ, de zhi jurebadata nūme mañ, pñwñrñd'e od'e zhārā berab'ari nūme mañ k'aud'a b'ea zhārāba bia jarad'amarēñ. Mñā wārīnu marāñ jaraya, mañ k'areara Daizezebara k'ñrē dia ñā. ³ Mawūñmina zuburia b'eta bña nebari diabñrñra miōñ k'awuabirārūñ. ⁴ Zuburia b'eta bña nebari diabñrñra chupea diadua. Mawūñrā bñ Zezebara bñ chupea mañ k'aud'a b'ñta akñ b'ñra mañbari k'ñrē diaya jōmañ daid'u.

Jesúsba jaradiad'a zhiwid'iita

(Lucas 11:2-4)

⁵ Bñ zhiwid'ibñrñd'era sewa bibañta b'e kīrāk'a b'arārūñ. Āzhira ñta zhiwid'i krīñadea, de zhi jurebadata nūme mañ, pñwñrñd'e od'e zhārā berab'ari nūme mañ k'aud'a b'ea bari zhārāba ūdud'amarēñ. Mñā wārīnu marāñ jaraya, mañ k'areara Daizezebara k'ñrē dia ñā. ⁶ Mawūñmina bñ zhiwid'ibñrñd'era miōñ ne ñā mañ wāpe zhiwid'idua bñ Zezea, izhira chupea bñ ūme nūmñ. Mawūñrā bñ Zezebara bñ chupea mañ k'aud'a b'ñta akñ b'ñra mañbari k'ñrē diaya jōmañ daid'u.

⁷ Bñ zhiwid'i nūmñnerā ab'añ bed'eata jarama bio jararārūñ, Daizezed'ebemata k'awuad'a ēkīrāk'a b'arārūñ. Krīcha b'ea ab'añ bed'eata jarama bio jaratrñ Daizezebara ūrī b'ñta. ⁸ Marābara orāñdua āzhid'e kīrāk'ara, marā Zezebara k'awua b'ñ baera marāba k'ñrē nesid'a b'era, marāba k'ñrē wid'id'ai nawed'a. ⁹ Marā zhiwid'ibñdad'era mawūñūdua:

Bñra Daizezeta ñtre b'ñta, bñra wawiad'aid'e b'ñta.

¹⁰ Dai Nok'ota nūmadua. Bña krīñata od'aid'e b'ñta ñtre ob'e kīrāk'a, mawūñ od'aid'e b'ñta druad'ebid'a.

¹¹ Zhiko ewarizabema daia diadua id'ira.

¹² Daiba bia ñāta od'ad'ebara daira bed'ea ne ñā duanebirua, daiba bed'ea ne ñāne edabada kīrāk'a dai bñ ñ obñdata.

¹³ Daita idu wāññabirārūñ, awuarabñrñ daira k'arebarua ātōmiā bia ñānebara. Reyta nūmañrā bñrea, zareara bñrea, zhi zromata nūmañrā bñrea ewari nūmñ jōma. Amén.

¹⁴ Marā bñ ñ obñdata marāba bed'ea ne ñāne edad'ara, marāba bia ñāta od'ad'ebara marāsid'a bed'ea ne ñā b'ñkuaya marā Zeze ñtrebemabara. ¹⁵ Mawūñmina marā bñ ñ obñdata marāba bed'ea ne ñāne edad'a ēbñrñ, marā Zezebid'a bed'ea ne ñā b'ñkuá ñā marāba bia ñāta od'ad'ebara.

Nek'o ñā zhiwid'ibarid'ebema

¹⁶ Marā nek'o ñā zhiwid'i b'ed'era kīrā sopua duanarāñdua, sewa bibañta b'e kīrāk'a duanarāñdua. Nek'o ñā zhiwid'i b'eta zhārāba k'awuad'amarēñ kīrā sopua duañnabaria. Mñā wārīnu marāñ jaraya, mawūñ b'ebarira Daizezebara k'ñrē dia ñā. ¹⁷ Mawūñmina bñta nek'o ñā zhiwid'i b'ñd'era buru erudua, kīrā sñgñdua. ¹⁸ Mawūñrā zhārā b'ea k'awuabi ēbaya bñ nek'o ñā zhiwid'i b'ñra, awuarabñrñ bñ Zezea k'awua nūmabiya, izhira chupea bñ ūme nūmñ. Bñ Zezeba bñ chupea mañ k'aud'a b'ñta akñ b'ñra mañbari k'ñrē diaya jōmañ daid'u.

Ne biata ñtre tñd'aid'ebema

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ Ne biata tñrāñdua nañ druad'e, namarā zhi muñba ãrībaria, ne uyezoa jō b'ñta, namarā nezrugamiārāta ed'a wāpe zrugabada. ²⁰ Mañba awuarabñrñ Daizezeba krīñata obñdaba ne biara ñtre tñudua, mañurā zhi muñba

ãrī ëä, miä ne uyezoa jõ ëä, mañurä nezrugamiärä ed'a wäpe zrugad'a ëä. ²¹ Mawüä ne biata maräneta b'ü maë nümaña marä sora.

Íbírā k'akuad'ebema

(Lucas 11:33-36)

²² Íbírā k'akuad'ebema dabua. Mawüä bü dabuta bigaburü bü k'akuara jõma üna b'aya. ²³ Mawüämina bü dabuta biga ëburü bü k'akuara jõma päríguad'e b'aya. Aramaü kírak'a búa ob'üta bürma bigata bia ëburü, ¿bura jipad'e päríguad'e nümu ëka?

Daizezeta platata sääwüänebema

(Lucas 16:13)

²⁴ Miöba zhärä üme arib'ae nüma b'e ëä. Maneburü ab'a jurape ab'a küäg'aya, o ab'a zhi zromane edape ab'a zhi zroma ëäne edaya. Aramaü kírak'a Daizezed'ebema arib'ae ëä platad'ebemata arib'ae nümuvara.

Sopua nüma ëbaid'ebema

(Lucas 12:22-31)

²⁵ Mañneba mää marää jaraya: Sopuaräüdua mazhi b'aid'ebema k'area, k'ärëta k'oid'e o k'ärëta doid'e, miä mazhi k'akuaita k'ärëta jüñe sopuaräüdua. ¿Dazhi b'üra audre vale b'ü ëka zhiko k'äñabara, k'akuara audre vale b'ü ëka wua k'äñabara? ²⁶ Ibana ewarad'e wüäb'ari b'eta akaudua, ne ud'a ëä, miä ne ewad'a ëä, miä ne wuag'abari maë ne kuad'a ëä. Maëta marä Zeze ütrebemabara ne ded'eka b'üa. ¿Marä audre vale duanu ëka ibana b'e k'äñabara? ²⁷ ¿Maränebemabara k'aiba izhi bio sopua nümuiba izhira ewari wueta b'abi b'eipe? ²⁸ ¿Wua k'area k'ärëä sopua b'e? Kíchaudua nepono meä nümeta sääwüä wari b'eta. Trajad'a ëä, miä wua k'asud'a ëä. ²⁹ Mää marää jaraya, rey Salomón kíräwärää zho b'asimina kíräwärää zho b'a ëbasia nepono ab'aüd'ebema kírak'abid'a. ³⁰ Chirua id'i meä takerad'ata nunebai tebüd'e babuebadata Daizezeba mawüä zho-bi b'üra, ¿marä audre zhobigai ëka, awuaraburü soid'u b'eita wäëä duanu ëka? ³¹ Mawüä sopua mawüäüdua: ¿K'ärëta k'od'aipe, k'ärëta dod'aipe, k'ärëta jünaïpe? ³² Daizezed'ebema k'awua ëä b'era maü jõmaü k'area sopua b'ea. Mawüämina marä Zeze ütrebemabara k'awua b'üa maräbara maü jõma nesid'a b'eta. ³³ Maëba naara jüredua Daizezeta Nok'od'ebemata, aramaüne izha jara b'üta odua, mobed'eba izhara maü jõma diaya. ³⁴ Mawüä ewari nubema k'area sopuaräüdua, ewari nubemabara sopua nümaïrä we b'üa. Ewariza nümuä bï ëä sopua nümaïrä.

Zhäräta k'awua o ëbaid'ebema

(Lucas 6:37-38, 41-42)

⁷ Zhäräta k'awua oräüdua, Daizezeba marä maü k'area k'awua o ëbamarëä. ² Zhäräta k'awua od'ara Daizezebara marä maü zad'e k'awua oya, zhärä sääwüä obüda zad'e oya. ³ ¿K'ärëä bü mebea dabüd'e ne jarra k'ob'ütru aküpe bü dabüd'e bakuru pëü nümurä akü ëpe? ⁴ ¿Mawüära bürara bü mebea mawüäine b'üka: Ne jarra bü dabüd'e k'ob'üta mää aub'aribirua aid'e b'üka, bü dabüd'e bakuru pëü nümuñerä? ⁵ ¡Sewa bibaüta b'arärüä! Bakuru bü dabüd'e pëü nümuña naara ãi b'üdua, mawüätrü bia üduya bü mebea dabüd'e ne jarra k'ob'üta aub'ariita. (Aramaü kírak'a búa k'azhirua ob'üta naara idu b'üdua, mobed'eba zhärä k'areba b'eyä.)

⁶ Daizezeitabemata usarää diaräüdua maräta k'ad'a ëbamarëä, miä perla maräne nümuña chñarää diaräüdua biradigad'a ëbamarëä, maräta drag'akuad'a ëbamarëä. (Ürñ kríña ëä b'eara aramaü kírak'a Daizeze bed'eara jararäüdua marä bï ëä od'a ëbamarëä.)

Daizezea zhiwid'i ne wid'id'aid'ebema

(Lucas 11:9-13; 6:31)

⁷ Daizezea ne wid'iüdua, mawüära marää diaya. Ne wid'i b'eba jüredua, mawüära üdud'aya. Ne wid'i b'eba trüüdua, mawüära jigaita puerta ewaya. ⁸ Daizezea ne wid'i b'übara jidaya. Ne wid'i b'üba jüru b'übara üduya.

Ne wid'i b'uba trū b'uaara diaita puerta ewaya. ⁹ ¿Marānebemabara zhi warraba panta wid'ira mong'arata diaita b'uka? ¹⁰ ¿O b'edata wid'ira dāmata diaita b'uka? ¹¹ Marā bia ēāta b'eba mazhi warrarāā ne biata dia k'awua b'eburū, marā Zeze ūtre b'ubara audrebai ne biata diaya wid'ibudaara. ¹² Zhārāba ne jōmaūne marā sāwūā od'aita krīña b'ed'e marāba āzhita mawūā oudua. Maūta Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'a, maūta Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'a.

Puerta pēūsuad'ebema

(Lucas 13:24)

¹³ Ed'a wāūdua puerta pēūsuad'e, puerta jed'ead'e ed'a wāīta ota kūrūgusabara aduad'e ede b'ua, bio maūne ed'a wā nūmūā. ¹⁴ Mawūāmina puerta pēūsuad'e ed'a wāīta ota pēūsuabara Daizeze ūme b'ai jō ēāma ede b'ua, maūta bio ēāba ūdu b'ea.

K'ärē ob'ed'eba ūduk'awad'aya

(Lucas 6:43-44)

¹⁵ Kīrākuita b'eaudua sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'e k'area, marāma zed'aya oveja zhārā zuburia od'ak'a kīrāk'a, mawūāmina sod'era usa pāne kīrāk'a zhārā warrea ēāta b'ea. ¹⁶ Marābara āzha k'ärē ob'ed'eba ūduk'awad'aya. Uvara ūruba zaud'ata b'ud'ak'a, miā igora b'ud'ak'a jūēchichiba zaud'ata. ¹⁷ Ara-maū kīrāk'a bakuru biabara zau b'ua zhi tara biata. Mawūāmina bakuru bia ēābara zau b'ua zhi tara bia ēāta. ¹⁸ Bakuru biabara zau ēā zhi tara bia ēāta, miā bakuru bia ēābara zau ēā zhi tara biata. ¹⁹ Bakurura zhi ta biata zaud'a ēārā jōma tud'ape buebada tebūd'e. ²⁰ Sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'eta aramaū kīrāk'a marābara āzha k'ärē ob'ed'eba ūduk'awad'aya.

Bia ēā omiāta b'era ūduk'a aid'ebema

(Lucas 13:25-27)

²¹ Mūta Nok'ó ab'era jōmarā ed'a wāna ēā ūtre Daizezeta Nok'o maērā, awuaraburū ed'a wānañā mū Zeze ūtre b'uba krīñata ob'eta. ²² Daizezeba k'awua oi ewadera bioba mūāā mawūānañā: Nok'ó, ¿daibara bed'eata b'ua jarabiburūta jarasid'a ēka, b' uburūta daibara jaira āj jurekuasid'a ēka, b' uburūta daibara bio osid'a ēka ūdud'ak'ata? ²³ Mawūānañā mūāā mawūānañā: Mūāā marā ūduk'a. ¡Mū maēbara āj wāūdua, marā bia ēā omiāta b'ea!

De ūmenebema

(Lucas 6:46-49)

²⁴ Bariduba mū bed'eata ūrīpe arib'aera, ūmakīrā bia krīcha b'ad'a kīrāk'a b'ua, izhi dera pārāsia peña ūrū. ²⁵ Maūne zesia kueta, zesia dota, pēādrūsia nanguta, aramaūne maū dema jiradrūsid'a. Mawūāmina k'ora wā ēbasia pārā nūmū baera peña ūrū. ²⁶ Mawūāmina bariduba mū bed'eata ūrīpe arib'ae ēbūrū, ūmakīrā bia krīcha b'ad'a ēkīrāk'a b'ua, izhi dera pārāsia ibud'e. ²⁷ Maūne zesia kueta, zesia dota, pēādrūsia nanguta, aramaūne maū dema jiradrūsid'a. Mawūē k'ora wāsia, aramaūne jipad'e teguezoasia.

²⁸ Jesúsbala maū bed'eata ma jaraburūd'era zhārābara bia akudruasid'a bia miā ūrāg'a b'ud'eba. ²⁹ Aramaūne āzhira ūrāg'a nūmasia miā ūrāg'aita zarea b'uba, mawūē miā ūrāg'a ēbasia ūrāg'a Moiséd'e jarabada kīrāk'ara.

Jesúsbala b'ebid'a aid'aba k'aya b'uba

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 Jesúsbala k'atumaneba zeburūd'era zhārā bio k'aid'u zesiad'a. ² Maūne aid'aba k'aya b'uba orrape izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epa mawūāsia: Nok'ó, b'ua krīñaburū mūāā nene ēā b'ebirua.

³ Mawūāñā Jesúsbala juwuaba tōb'ari mawūāsia: Mūāā krīña b'ua, mawūē b'ura nene ēā b'id'a!

Audre ēāne izhi aid'ara nebasia.

⁴ Mobeberʉ Jesúsbara mawūāsia: Bʉ k'āwūā b'ebʉrʉta miōā jararärūā, awuarabʉrʉ wāpe sacerdotea ūdu-birua, mobe buzhi b'ed'abari nendʉwʉrʉta babued'amarẽā diadua, Moiséba jarad'a kĩrãk'a odua bʉ b'ebʉrʉta ãzha k'awuad'amarẽā.

Jesúsba b'ebid'a nezok'ata soldaorā nok'od'eta

(Lucas 7:1-10)

⁵ Capernaúm p̄wurud'e Jesús ed'a wābūrūd'era, soldaorā nok'o Romanebemaba orraburuta zuburia bed'ea,
⁶ mawūāsia: Nok'ó, m̄e nezok'ata ded'a tab'ua, k'akua pira ñã k'aya tab'ua, zuburia tab'ua.

⁷ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Mobera mʉ wāpe b'ebiya.

⁸ Mawūāñ soldaorā nok'obara panañ mawūāsia: Nok'ó, mñrā biata b'ñ ñä bñ mñ ded'a deid'u zeira. Mawūë b'eí bed'eata jaradua, mawūärä mñ nezok'ara b'eya. ⁹ Aramañ kïräk'a mñärä arib'ae b'ña nok'oba jaraburuta. Mñäbid'a soldaoräta jüre b'ña mñä jaraburud'e b'eta. Mñä iab'aña: Wärrüä, aburud'era wäbaria. Iab'aña: Zerua, aburud'era zebaria. Mñ nezok'aa: Naña odua, aburud'era obaria.

¹⁰ Jesúsbə maüta ūrībərəd'era sobiape izhi k'aid'u erjiranūā mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, mūārā miā Israel b'ed'ebema ūdu ēā k'āwūā soid'u k'ob'ura. ¹¹ Mūā marāā jaraya, Daizezeba k'awua oburū ewadera bio zed'aya ūmadau ūtū zebariareba, ūmadau b'aebariareba. Maūrāta jewed'a nek'od'aya Abraham bawara, Isaac bawara, Jacobo bawara ūtre Daizezeta Nok'o maē. ¹² Mawūāmina Israel Daizezeta Nok'od'ebemane b'eaid'e b'ebara ūjāna ēāba jurekuaya aī pārīquad'e tebəd'e, mama jēqad'aya kid'a k'ōsesea.

¹³ Mobebeuru Jesúsbbara soldaorā nok'oa mawūasia: Wärūā, bera soid'u k'ob'uba arib'ae nūmaēdaya.

Aramañne izhi nezok'ara b'esia aramañ ūmadaud'e.

Jesúsba b'ebid'a Pedro pak'õrëta

(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

¹⁴ Jesús Pedro ded'a wābūrūd'era ūdusia Pedro pak'ōrē kēd'ad'e tab'uta kewamiāba. ¹⁵ Mawūē juwuata tōb'aribūrūd'era kewamiābara kenab'arisia. Mawūē izhira piradrūpe ne jigasia.

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarāta bio

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶ Keuburud'era Jesúsmo bio wesid'a jai ab'eta. Mawūē bed'eama ab'auba jaira ãi jurekuasia, jõma b'ebikusia k'ayarāsid'a. ¹⁷ Aramaũne arimaẽ berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūänata: Izha b'ebisia dazhirā k'aya b'ead'ara, izha b'ebisia dazhirā pua b'ead'ara.

Jesús pēwā krīñā panana

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Jesúsbara ūdusia izhira zhārā bioba b̄uredr̄ub̄edata, mawūē jarasia kīrārāā chānamarēā. ¹⁹ Maūne ūrāg'a Moisé'de jarabarita zepe mawūāsia: Miā Ūrāq'abari, m̄ā b̄ura p̄ewāñā b̄e wāb̄urūma.

²⁰ Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Usa pā de bara b'ūa, ibanasid'a de bara b'ūa, mawūāmina mū Beubari Bape b'ūra ne ēā sāma k'āī b'aira.

²¹ Awéruba izhi pēwā b'ed'ebemaba mawūasia: Nok'ó, mérā naara idu wābirua mu zeze joud'e.

²² Mawūāši Jesúsbara mawūāsia: Mu k'aid'u b'adua. Aduaita beuya b'ea idu joubiqarua āzhirāta beubudara.

Jesúsba taubid'a nanquta do bomatuta

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Jesúš jābad'e b'ariburhd'era izha jħurkuad'ara k'aid'u jħindrħisid'a.

²⁴ Mañne do jed'ea õb'hd'e nanguta k'âbâëä bësad'ewaba do bomatëba nabiru bësad'ewasia jâbara. Mañë-na k'âësia Jesúra. ²⁵ Mawüë izha jürëkuad'ara zed'ape ûrëma mawüäsid'a: Nok'ó, daira k'arebarua, dazhirä tabod'oa.

²⁶ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿K'ārēā pera k'ob'e? Marā soid'u k'ob'aita wāēā b'ea.

Mobe piradruepe kēāsia nanguta, do bomatūta, mawūē jipa taukua nūmaēdasia. ²⁷ Mawūē bia akudrua mawūāsid'a: ¿Nañ k'aipe k'āwūā nanguba do bomatūba izhi bed'eata arib'aebudara?

Kīrānema panana Gadara bid'arāta

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Jesūs kīrārē jūēbūrūta Gadara bid'arā druaid'u jūēbūrūd'era, izhima zesid'a ūme kīrānema panūta, beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūme maēba zesid'a, k'ābāēā menajachata panūba miōta berab'ari b'e ēbasia mañ od'era. ²⁹ Mawūē nemi jīgua mawūāsid'a: ¿Dai bawara būra k'ārēta sāwūā b'ut Jesūs Daizeze Warra? ¿Nañu zeburūka dai zuburia oita ewari nawed'a?

³⁰ Mañne ãzhi maēba wawara bio nek'o duanasia chīnata. ³¹ Mawūē jai zuburia bed'eabudata mawūāsid'a: Daita ãñ jurekuara daira idu ed'a wābigarua chīna jari duanune.

³² Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Wāūdua.

Aramaūta ãzhira mañrānebara ëzoape ed'a wāsid'a chīna mawūā duanune. Mawūē chīna duanurā jōma doid'u peñane būrūgūzoape beukuasia doed'a.

³³ Mawūē chīna akū b'era wāēbasid'a, aramañne pūwūrūd'a zebudad'era mañta jōma nebūrū jarasid'a kīrānema panū sāwūā berab'aribudata. ³⁴ Mawūē pūwūrūd'ebema jōma Jesūsma zebudad'e ūdud'ai, zuburia bed'easid'a wāmarēā ãzhi druid'ebara.

Jesūsba b'ebid'a k'akua pira ëā k'aya b'uta

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

⁹ Mawūānaī Jesūs jābad'e b'aripe kīrārā chāpe zesia Capernaúm izhi pūwūrūd'era. ² Mañne k'akua pira ëā k'aya b'uta izhima wesid'a jirab'ad'e. Ñzhi soid'u k'ob'eta Jesūsba ūdui k'akua pira ëā k'aya b'uta mawūāsia: Wāniguarua, būra k'azhiruata biod'ebara mūärā bed'ea ne ëā b'id'apua.

³ Mañnerā ûrāg'a Moiséd'e jarabadabara ûkukurūba ãzhi bitabaiba mawūāsid'a: Nañ mawūārā Daizezema mitia bed'eaburūa. ⁴ Jesūsbara ãzhi krīchara k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēā bī ëā krīcha k'ob'e marā sod'era? ⁵ ¿K'ārēta audre borekea jaraid'e b'ut: K'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ëā b'id'apua aita, o piradruepe nimibarua aita?

⁶ K'awuaudua, mū Beubari Bape b'ubara nañ druid'era zareata erub'ua k'azhiruata biod'ebara zhārā bed'ea ne ëā b'uta. Mawūāpe k'akua pira ëā k'aya b'uta mawūāsia: Piradruepa, būzhi jirab'a jiraedarua, mobe ded'aa wārūā.

⁷ Mawūārā izhira piradruepe ded'aa wāsia.

⁸ Zhārāba mañta ūdubudad'era bia akudrua Daizeze ibia jarasid'a mañ zareata diasi baera beubari b'ea.

Jesūsba jūrūd'a Mateo

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jesūs mamañba wābūrūd'era ūdusia Mateo abadata, impuesto wid'i jewed'a b'uta rey Romanebemañta impuesto diabada mañ b'asia, mañne mawūāsia: Mū k'aid'u b'adua.

Mawūārā izhira piradruepe k'aid'u b'esia.

¹⁰ Mateo ded'a Jesūs jewed'a nek'oburūd'era, impuesto wid'ibadata bio dewaraurā k'azhirua omiārā bawara zed'apead'ata, Jesūs bawara ãba nek'o jewed'asid'a izha jūrūkuad'a bawara. ¹¹ Mañta fariseorāba ūdubudad'era izha jūrūkuad'aa mawūāsid'a: ¿Marāne Miā Ûrāg'abarira k'ārēā k'āwūā nek'o b'ut impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara?

¹² Mañta ûrīpe Jesūsbara mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu ëā zhārā b'ebi b'ura, awuarabūrū nesid'a b'ea k'ayarābūrū. ¹³ Mawūē wāūdua, mobe sāwūāta k'awauaudua Daizezeba mawūānata: Mūärā krīna b'uta zhārā sozuburia b'aita mūñta nendūwūrūta babue b'eai k'āñabara. Daizezeba mawūānaneba mūärā jūrūd'e ze ēbasia ãzhikusa biata b'eta, awuarabūrū ëdrubigaita jūrūd'e zesia k'azhirua omiārāta, k'azhiruara ãmape Daizeze ta pēwānamarēā.

Wid'id'apead'a nek'o ēā zhiwid'i b'ed'ebemata

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴Juanba jʉrʉkuad'ata Jesúsma zed'ape mawūāsid'a: ¿Daita dewara fariseorāta daira k'ārēneba baridua nek'o ēā zhiwid'i b'ed'e, bʉa jʉrʉkuad'ara nek'o ēā zhiwid'i duanu ēpe?

¹⁵Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārā juwua jida nʉmʉne k'ob'era sopuad'aid'e b'ʉka zhūmakīrāta wad'i k'ob'ʉd'era āzhi bawara? Mawūāmina ewarita zeya zhūmakīrā āzhi maēbara eded'aita, mañebʉrʉ nek'o ēā zhiwid'i b'eaya. (Aramañ kīrāk'a mʉta edebʉdad'ebʉrʉ mʉā jʉrʉkuad'ara nek'o ēā zhiwid'i b'eaya.) ¹⁶Miōba wuata zhiwid'ibara remenda ēā wua soreta. Mawūā ora wua zhiwid'ira bagubʉrʉba wuaabʉrʉ k'ōābiya. ¹⁷Miā vino zhiwid'i oma tʉd'a ēā ne e omata zhi sorerānerā. Mawūā ora ne e sorera k'ōg'ozoabʉrʉba vino wea wāña, aramañne ne e sorera ārīkuaya. Mawūāmina vino zhiwid'i oma tʉ panʉā ne e omata zhiwid'irānerā, mawūātrʉ ab'arika bia nʉmaña. (Mañbara Jesúsbara jara krīñasia izhi ūrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ūme āba jara ēāta ārī ēbaita.)

Jairo k'aud'ebema

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸Jesúsba mañta jara nʉmʉne zesia judío zhi zromata, mobe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Muñk'aura beudog'oa. Mawūāmina wāda, mobe bʉ juwuata izhi ūrʉ b'ʉdua, mawūārā b'aya.

¹⁹Mawūāī Jesús piradruepe k'aid'u wāsia izha jʉrʉkuad'a bawara. ²⁰Mañne wūrā ab'a waba k'aya b'ʉta doce año bata b'asia, mañbara ābudeba orrape tōb'arisia Jesús wua ita. ²¹Mañnerā izhikusa mawūāsia: Bari izhi wuata tōb'aribʉrʉba mʉrā b'aya.

²²Mañne Jesúsbara pʉrʉwa akupe mawūāsia: Wūrā bʉra wāniguarua, bʉra soid'u k'ob'ʉba ēdrʉbʉrʉa. Mañ wūrā b'esia aramañta.

²³Judío zhi zroma ded'a Jesús ed'a wābʉrʉd'era ūdusia beuwārā joubʉdad'e flauta zabadata aub'ari jēgabada bawara. ²⁴Mañnerā mawūāsia: Āñ wāñdua, wūrā zakera beu ēā, awuarabʉrʉ k'āñ b'ʉba.

Mawūāī sewak'au b'ʉa asid'a. ²⁵Mawūāmina zhārā āñ wābigape ed'a wāpe wūrā zakera juwuad'e jidabʉrʉba beud'ata piradruea.

²⁶Mañta trūpoasia mañ druua jōma.

Daʉb'errea panʉta ūme ne ūdubid'a

²⁷Mamañba Jesús wābʉrʉd'era, ūme daʉb'errea panʉta k'aid'u taid'aba nemí jīgua mawūāsid'a: Daira sozuburiarua bʉra rey David'eba uruta b'ʉba.

²⁸Deid'u jūēbʉrʉd'era daʉb'errea panʉrā izhma zesid'a, mawūē Jesúsbara mawūāsia: ¿Marā daʉb'errea panʉta mʉā ne ūdubigaira marābara ījānañka?

Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Āñjā Nok'ó.

²⁹Mobebʉrʉ āzhira dabʉ tōb'ari mawūāsia: Mazhi soid'u k'opanʉba arib'ae nʉmañdaya.

³⁰Aramañne āzhira ne ūdu panesia. Jesúsbara zarea jarabʉrʉta mawūāsia: K'āñta miōā k'awuabirāñdua.

³¹Mawūāmina āzhi wābʉdad'era Jesúsba mawūā od'ata neburʉsid'a mañ druua jōma.

Bed'ea b'e ēāta bed'ead'a

³²Daʉb'errea pananata wābʉda daucha Jesúsma wesid'a jaiba bed'ea b'e ēā b'ʉta. ³³Jesúsba jaita āñ jʉretabʉrʉd'era bed'ea b'e ēā b'ad'ara bed'easia. Mawūē zhārābara bia akʉdrua mawūāsid'a: K'āwūārā ūdud'ak'a Israeld'era.

³⁴Waya fariseorābara mawūāsid'a: Jai nok'o zaread'eba āñ jʉrekua b'ʉa jaira.

Daizezed'ebema ïjänaïrã bioa

³⁵Jesús p̄urr̄asia p̄uwur̄u zroma jõma, p̄uwur̄u zake jõma. Miä ūrāg'asia de zhi j̄rebadata n̄ume maë, bed'ea biata jarak'asia Daizezeta Nok'od'ebemata, mañnerä jõma b'ebisia ne bariduba k'aya b'eta, ne bariduba pua b'eta p̄uwur̄uza. ³⁶K'abanata ūdubur̄ud'era sozuburiasia, Daizezed'ebema k'aiba jarak'ai ne ëä dob'a b'eba ovejarä zhi ak̄bari ne ëk̄iräk'a. ³⁷Mawüe izha j̄eruk̄uad'aa mawüäisia: Wäränebai m̄u ūrāg'a ïjänaïrã bioa, mawüämina miä ūrāg'ad'aira bio ëä. ³⁸Mañba wid'iudua Daizeze zhära Zhibaria, miä ūrāg'abidata zok'amarëä izhid'ebema ïjäita b'ema.

Doceta j̄eruk̄uad'a zok'akuaita

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 Mobebur̄u Jesúsbara izha j̄eruk̄uad'a doceta tr̄upe zareata ded'ekasia jaita ëä j̄rekuad'amarëä, b'ebid'amareä ne bariduba k'aya b'eta, ne bariduba pua b'eta. ²Doce zok'akuad'a tr̄ur̄a nañrää: Simón, Pedro abadata, Andrés zhi mebeata, Jacobo Zebedeo warrata, Juan zhi mebeata. ³Felipeta, Bartolomé, Tomás, Mateo impuesto wid'i b'ad'ata, Jacobo Alfeo warrata, Lebeo ijaramiä tr̄uta Tadeota. ⁴Simón Canaán bid'ata, Juda Iscar-iote Jesús chupea jidabid'ata.

Zok'akuad'a doceta

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵Jesúsbara doce mañräta zok'abur̄uta mawüäisia: Judíorä ëäta b'ema wäräüdua, Samaria druad'ebema p̄uwur̄ud'era ed'a wäräüdua. ⁶Awuarabur̄u wäüdua oveja adua b'e k̄iräk'a b'ema Israel b'ema. ⁷Jarak'a wäb̄u-data mawüäüdua: Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. ⁸K'aya b'era b'ebiudua, aid'aba k'aya b'era nene ëä b'ebiudua, beud'apead'ara piradr̄ubiudua, jaira ëä j̄rekuaudua. Mañ zareara maräbara bari jidasid'a, mawüe bari mañ k'aud'a b'eaudua. ⁹Ederäüdua orota, miä platata. ¹⁰Miä od'era talegora ederäüdua, miä wua trok'a j̄üita, miä sandalia trok'a j̄üita, miä barrata ederäüdua. Traja b'ura zhiko diad'aid'e b'ua. ¹¹P̄uwur̄u zromane o p̄uwur̄u zaked'e marä ed'a wäb̄eda maë mazhi bia edai b'uta j̄eruhdua, mobe mama k'äüüdua mamañba wä-nañeäna. ¹²Mama deid'u wäb̄edad'era mawüäüdua: Daizezed'eba marä adu-a b'eaya. ¹³Mama ded'a b'eta mawüä b'eaid'e b'ebur̄u, maräba adu-a b'aid'ebema jarabudara ãzhima wäña. Mawüämina mawüä b'eaid'e duanu ëb̄ur̄u, mañ adu-a b'aid'ebema mazhima zeya. ¹⁴Iab'auba maräta bia eda ëb̄ur̄u, miä marä bed'eata ūr̄ ëb̄ur̄u, mañ ded'aubara o mañ p̄uwur̄ud'ebara ëä wäüdua, egoro jarra marä jérünebema niäweudua. Aramañne k'awuabid'aya ãzhira Daizezebara pua k'awua oita. ¹⁵Muä wärñu marää jaraya, Daizezeba k'awua obur̄u ewadera Sodoma p̄uwur̄ud'e, Gomorra p̄uwur̄ud'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya mañ p̄uwur̄ud'e b'e k'äñabara.

Jesús k'area zuburia od'aid'ebema

(Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-19)

¹⁶Muä marä zok'abur̄ua ovejaräta zok'abur̄u k̄iräk'a usa päta b'ed'e ed'a. Mawüe krîcha bara b'eaudua däma k̄iräk'a, adu-a b'eaudua pusirä k̄iräk'a. ¹⁷Aramañne k̄iräkuita b'eaudua zhära k'area, marä chäb'arid'aya nok'orä wag'aurää, de zhi j̄rebadata n̄ume maë marä ud'aya. ¹⁸Nok'orä k̄iräbita, reyrä k̄iräbita marä eded'aya m̄u k'area, aramañne maräbara m̄uebemata mañrää jarad'aya, judíorä ëäta b'eabid'a jarad'aya. ¹⁹Mawüämina maräta nok'orää chäb'aribudad'era sopuaräüdua sâwüä bed'ead'ai k'areara, mañnerä Daizezeba marää diaya sâwüä bed'ead'aita. ²⁰Aramañnerä maräta bed'ea ëä, awuarabur̄u Jawurebia marä Zezed'eta bed'eaya maräneba. ²¹Mebeabara bead'amarëä chäb'ariya zhi mebeata, zezebara zhi warrata, warrarä bñ ëäd'aya ari ãzhi zhibarirä bawara, aramañne beakuabid'aya. ²²Jõmañba marä jurad'aya m̄u k'area, mawüämina m̄uta pêwä zuburiata jõñiñu n̄emñrä ëdruya. ²³P̄uwur̄u ab'aüd'e marä pêwä jirpanebudad'era merü wäüdua awur̄u p̄uwur̄ued'a. Muä wärñu marää jaraya, Daizezed'ebema jara b'eta maräbara ma p̄urr̄ad'a ëä Israeld'e p̄uwur̄u tab'e jõmarä m̄uta zei nawed'ara m̄u Beubari Bape b'ad'ata.

²⁴ Ne k'awa b'ura audre b'u ñä izhi ne jaradia nümä k'ñabara, miä nezok'ara audre b'u ñä izhi nok'o k'ñabara. ²⁵ Biga ne k'awa b'uta nümüburu izhi ne jaradia b'u kírak'a, biga nezok'ata nümüburu izhi nok'o kírak'a. Aramañ kírak'a mu zhidekuta Beelzebú apanüburu, jaudre jarad'aya marä mu ded'abema!

K'aita wawiaita barape

(Lucas 12:2-9)

²⁶ Zhäräta wawiaräuduua, k'ärë chüwëä nümüta k'awuad'a ñä nümañrä ne ñä, miä k'ärë merä b'uta k'awuad'a ñä nümañrä ne ñä. ²⁷ Muä mazhi dob'aua jaraburura jömañä jaraudua, muä kwarura k'awa jaraburura jigua jaraudua de ûruba. ²⁸ Wawiaräuduua k'akua bea b'eta, mañräbara jawurera bea b'ed'a ñä. Awuaraburura Daizezeta wawiaudua, izhara jawureta k'akuata zuburiabi b'eya tebud'e. ²⁹ ¿Nendobada ñeka ibana zake ümeta plata pichi ab'aubar? Maüta miä ab'abid'a egorod'e beu b'ae ñä marä Zeze idaribi ñä. ³⁰ Maräenabema mazhi bud'asid'a jöma juacha nümük'ñä. ³¹ Mawüe peraräuduua, Daizezema marä audre vale b'ea ibana zaketa bio k'ñabara.

³² Bariduba zhärä kírabitä mu pëwä b'ra ara, muäbid'a mu pëwä b'ra aya mu Zeze ûtre b'u kírabitä. ³³ Bariduba zhärä kírabitä mu pëwä b'u ñä ara, muäbid'a mu pëwä b'u ñä aya mu Zeze ûtre b'u kírabitä.

Jesúsd'ebema jurad'aya

(Lucas 12:49-53; 14:26-27)

³⁴ Krícharäuduua murä zesita druad'e zhärä adu-a b'eabiita, murä zesi ñä zhärä adu-a b'eabiita, awuaraburura k'area zhönaña. ³⁵ Mu zebururbara muñebemata jurad'aya, zhäräbara juraya zhi zezeta, k'aubara juraya zhi papata, aigubara juraya zhi pak'örëta. ³⁶ Mawüe ñahi juraira zhäränerä ñahi ded'abema baya. ³⁷ Iab'auba zhi zezeta zhi papata mu audre kñag'aburura muñeräta b'aid'e b'u ñä, iab'auba zhi warrata zhi k'auta mu audre kñag'aburura muñeräta b'aid'e b'u ñä. ³⁸ Iab'auba bebud'e basiid'u muña pëwä ûburura muñeräta b'aid'e b'u ñä. ³⁹ Mu k'area beu ñä aduaya, mawüämina mu k'area beuburura ûdruya.

Daizezeba k'ärë diaid'ebema

(Marcos 9:41)

⁴⁰ Iab'auba maräta bia edaburura muña bia edaburura, muña bia edaburura bia edaburura mu zok'ad'ata. ⁴¹ Iab'auba bia edaburura Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera bia edara, Daizezebara mañä ne biata diaya izha bed'eata jarabibaria diai kírak'a. Iab'auba bia edaburura Daizezed'eta biata b'u baera bia edara, Daizezebara mañä ne biata diaya izhid'eta biata b'u diai kírak'a. ⁴² Bariduba mañränebema ab'a zhi zroma ñä arigu baniä küräsa dobira, muña pëwä b'u baera mawüä dobira, muä wärñu maräa jaraya, Daizezebara mañbarira k'ärë diaya.

Juan Buruk'oemiäba zok'akuad'a

(Lucas 7:18-35)

11 Izha jürkuad'ata doce b'ea Jesúsbara mañta ma jarape mamañbara wäisia püwurura miä ürág'ad'e.

² Mawüe cárceld'e b'u Juanbara ürñisia zhärä ûdrubiba k'ärë ob'uta, mawüe üme zok'asia izha jürkuad'ata. ³ Wid'i mawüänamarëä: ¿Buka zhärä ûdrubiba zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awurura jüäna?

⁴ Mawüäna Jesúsbara panañ mawüä: Wäüdua, mobe Juanñä k'awuabiudua mazha üribedata mazha üdubedata. ⁵ Daub'errea b'era ne üdu tupud'ea audua, wä b'e ñä b'era wä tupud'ea, aid'aba k'aya b'era nene ñä tupud'ea, ne ürñä ñä b'era ne ürñ tupud'ea, beud'apead'ara piradrü tupud'ea, zuburia b'ea jara bara b'u ñä ûdrud'aid'ebemata bed'ea biata. ⁶ Sobia b'aya muñebemata ijä ñä muñmu ñä.

⁷ Juanba zok'akuad'ata wäbudad'era Jesúsbara Juan jaraburura zhärä k'ob'ea mawüä: ¿Drua drudrua tab'uid'ura maräbara k'ärëta akud'e jüäsid'a? ¿Bariduta b'uta akud'e jüäsid'ak'a? ⁸ ¿O k'ärëta akud'e jüäsid'a? ¿Ümakírä wua biaba zho b'uta akud'e jüäsid'ak'a? Wua biaba zho b'era reyrä ded'aburura b'ea. ⁹ ¿K'ärëta akud'e

jūēsid'a? ¿Daizezeba bed'eata jarabibarita ak'ed'e jūēsid'ak'a? Izhia, mħā marāā jaraya, k'āū Daizezeba bed'eata jarabibarita audre zhi zroma. ¹⁰ K'āūēnabemata zhi b'ħmata mawūā b'ħa:

Mħ bed'eata jarabarita mħā bħ na zok'aya, bia ēärā āmabħudaba maħbarab ħażi oħra obħarħukaya bħ na.

(Malaquías 3:1)

¹¹ Mħā wārīnu marāā jaraya, wūērāba tobħudara awħerħurā audre zhi zroma ēā Juan Buruk'oemiā k'āñabara. Mawūāmina Daizezeta Nok'od'ebemata zhi zroma ēāta b'ħra zhi zroma izhi k'āñabara.

¹² Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'a b'ed'a ewadeba id'ibasiid'u Daizezeta Nok'od'ebemata zburia ob'ea, aramaħne maħġ k'area zhō b'ebara jōbiita nħumeā. ¹³ Daizezeba bed'eata jarabibarirābara, Moisébara jarasid'a Daizezeta Nok'od'ebemata, maħġa tab'ħa Juanba jarad'a bitabai. ¹⁴ Maħrāba jarad'apead'ata marāba ījānarā k'āū Juan basia Elía zeita b'ad'ara. ¹⁵ Ne ūrī b'ħbarab maħġa kīrākuita ūrīdua. ¹⁶ Zhārā id'i ewadebema ɿmħā k'ārē ūme ab'arika jaraipe? Warrarā pħwurħed'e jēmene jewed'abada kīrāk'a b'ea, āzhi k'opāeroa nemi ġigua, ¹⁷ mawūābada: Daiba chiruta zabħedad'era marā bairad'a ēbasia, dai miā sopua truħħabħad'era marā jēgad'a ēbasia. ¹⁸ Aramaħ kīrāk'a b'eta Juan zed'ara nek'o ēā vino do ēā b'ħa baera jaita erub'ħa ab'ea. ¹⁹ Waya mħ Beubari Bape b'ħta zed'ara nek'o vino do b'ħa baera īmakiřna nek'omia vino domiā ab'ea. Rey Romanebe-maħta plata wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara zhibiata b'ħa ab'ea. Mawūāmina Daizeze krīchara bigata k'awua nħumeā izhid'ebema ījā b'eta bia nħumeba.

Pħwurħ tab'e maē ījāna ēbad'apead'a

(Lucas 10:13-16)

²⁰ Jesúsbara kēäkuasia pħwurħ zroma tab'e maē b'eta, maħza ūdud'ak'ata bio okuasimina k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāna ēāba mawūāsia: ²¹ ¡Daizezebara pua k'awua oya Corazín pħwurħed'e b'era! ¡Pua k'awua oya Betsaida pħwurħed'e b'era! Tiro pħwurħed'e, Sidón pħwurħed'e ūdud'ak'ata obħurħta mħā marā maē od'ata osibħur, dāħrabħurħta sopuaba wua paima jid' jewed'ad'ape, sopuaba burud'e itarra pod'ape, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāk'ausid'a. ²² Mawūē mħā marāā jaraya, Daizezeba k'awua obħurħew adwera Tiro pħwurħed'e, Sidón pħwurħed'e b'ead'ara yarebai zburia b'eabiya marā k'āñabara. ²³ Capernaúm pħwurħed'e b'era ītta wāħda krīcha b'ed'e Daizezebara pepekuaya beud'apead'ata zburia b'eabiima. Sodoma pħwurħed'e ūdud'ak'ata osibħur mħā marā maē od'ata osibħur id'i basiid'u b'eak'ausia. ²⁴ Mawūē mħā marāā jaraya, Daizezeba k'awua obħurħew adwera Sodoma pħwurħed'e b'ead'ara yarebai zburia b'eabiya marā k'āñabara.

Mħma zeudua mħā ēnaħbigaya

(Lucas 10:21-22)

²⁵ Maħġ ewadhera Jesúsbara mawūāsia: Zeze, mħā bħra ibia jaraya, bħra ītrebema Nok'oa, drua Nok'oa, bħ mawūā Nok'od'ebema bħara k'awuabi ēbasia āzhikusa krīcha banata b'eara, awuarabħur k'awuabisia krīcha bana ēāta b'ea. ²⁶ Zeze, bħma mawūā biga basia.

²⁷ Izħid'ebemata jōma mħā k'awuabisia mħie Zezebar. Miħba k'awua ēā mħie zhi Warrad'ebema, mħie Zezebar k'awua b'ħa, miħba k'awua ēā mħie Zezed'ebema, mħie zhi Warrabħur k'awua b'ħa, mawūē mħie zhi Warrab k'awuabi krīñabħurħaara k'awuabiya. ²⁸ Mħma zeudua k'ārē k'aud'a b'eba mapoea b'era, mawūārā mħā ēnaħbigaya. ²⁹ Idu mħā zhi edebibħudata mħnebemata k'awaudua, mħrā sod'era adu-a ibiad'e b'ħa, mawūārā ēnaħna. ³⁰ Mħā jara b'ħra borekeja, ob'eya mħā jara b'ħra.

Trigota zhi kħmxne ēnapead'a

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 Jari ewadhera trigota u tab'ħu maē Jesúsbara berab'arisia ēnaħbada ewade. Maħne izha juerħkuad'ara jarasid'a, mawūē trigota zhi kħmxne ēpe zhi taata k'osid'a. ² Maħġa fariseorħba ūdud'ai mawūāsid'a: Bħa juerħkuad'abara obħuda ēnaħbada ewade oid'e b'ħu ēāta.

³ Mawūāna Jesúsbara mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka rey Davidba od'ara izhi ūme duanu bawara jarrasid'ad'e? ⁴ Daizeze ded'a ed'a wäpe k'osia pan Daizezeita b'ħbadata, maħġ k'oid'e b'a ēbasia miā

izha miā izhi bawara b'eba, awuaraburū k'oid'e b'asia sacerdoterābūrū. ⁵ ¿O marābara led'a ēā duanuka Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ad'e jara b'ura? Mama jara b'ū kīrāk'ara ēnaūbada ewade Daizeze ded'a sacerdoterāba ne arib'ae duanurā Daizezema bed'ea ne ēā. ⁶ Mawūē mūā marāa jaraya, Daizeze de k'āñabara mūrā audre zhi zromata nama b'ua. ⁷ Sāwūāta k'awuad'ara Daizezebara mawūāsia: Mūrāa kīrāa b'ua zhārā sozuburia b'eita, mūtā nenduwurūta babue b'eai k'āñabara. Maūta sāwūāta k'awua b'eburū jid'a ēbak'ausia mūā jūrūkuad'a bed'ea barabuda ēāta. ⁸ Maūenabema mū Beubari Bape b'ura ewari ēnaūbada Nok'oa.

Ūmakīrā juwua bagu b'ad'a

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Jesú mamābarā wābūrūta wāsia de zhi jurebadaid'u. ¹⁰ Mama iab'a b'asia juwua ab'a bagu b'uta.

Maūnerā Jesú jid'ai k'area wid'i mawūāsid'a: ¿Zhārā b'ebisia b'ua ēnaūbada ewadera?

¹¹ Mawūānaī Jesúsbala mawūāsia: ¿Marānebemaba oveja erub'uta ēnaūbada ewade uriad'e ed'a b'aera jirae-da ēbaika? ¹² ¿Maūne zhārā audre vale b'ū ēka oveja k'āñabara? Mawūē biara oid'e b'ua ēnaūbada ewadera.

¹³ Mawūāpe juwua bagu b'ua mawūāsia: Buzhi juwua jirab'aridua.

Mawūāi izhara jirab'arisia, mawūē bika b'esia juwua dewarabema kīrāk'a.

¹⁴ Mawūē fariseorā wānape krīcha jūrusid'a Jesú bead'aita.

Daizezeba nezok'a jūrud'a

¹⁵ Jesúsbala maūta k'awuape wāsia mamaūbara, zhārā bio k'aid'u wābūdata k'aya b'era b'ebisia jōma.

¹⁶ Maūnerā zarea jarak'asia izhi ūrū dajada bed'ead'a ēbamarēā. ¹⁷ Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūānata:

¹⁸ Naūta mū nezok'a, mūā jūrud'ata b'ua. Mūā kuāg'ata b'ua, mūrā izhi k'area sobia b'ua. Jawurebia mūrēta diaya, izhara zhārā b'ea jaraya mūā bed'ea ne ēā b'eabiid'ebemata.

¹⁹ Izhira zhō b'ia nūma ēā, miōba ūrīna ēā pūwūrū od'e mawūā b'ia nūmūrā.

²⁰ Cha b'uadea b'ura b'uetā ēā, ūbīrā kidrū b'ura kia ēā. Bia nūmaña b'uta aramaū kīrāk'a edaya bia nūmabiy-eed'a.

²¹ Aramaūne ēdrūira izhita krīchad'aya zhārā b'ebara.

(Isaías 42:1-4)

Mitia bed'ead'apead'a Jawurebiama

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²² Jesúsmá wesid'a jai ab'uta daub'errea nemi ze ēā b'uta. Mawūē b'ebibūrūba daub'errea nemi ze ēā b'ad'ara ne ūdu bed'easia. ²³ Mawūē zhārā jōmaūba bia akudrua mawūāsid'a: ¿Naū ēka Nok'ota rey David'eba urura? ²⁴ Fariseorāba maūta ūrīnāi mawūāsid'a: Naūbara jaira ãi jurekua b'ū ēā, awuaraburū jurekua b'ua Beelzebú jai duanu nok'o zaread'eba.

²⁵ Æzhi mawūā krīcha k'ob'eta Jesúsbala k'awuape mawūāsia: Ab'aū druad'ebemata ãzhirānu zhō duanerā jōnā, ab'aū pūwūrūd'ebemata o ab'aū ded'abemata ãzhirānu zhō duanerā jōnā. ²⁶ Aramaū kīrāk'a ãtōmiāba jai izha jure nūmūta ãi jurekuara, ari izhid'ebema bawara zhō nūmeña. ¿Mawūārā sāwūā ari nok'ota nūmaipé?

²⁷ Marāma mūā Beelzebú zaread'eba jaita ãi jurekua b'uburū, ¿marā pēwā b'ebara k'ai zaread'eba ãi jurekua b'e? Wid'id'ara marāba jarabudara ãzhara jarad'aya mawūā ēāta. ²⁸ Mūrāa Daizeze Jawurebiad'eba jaira ãi jurekua b'ua, mawūē wārāne marāma zea Daizezeta Nok'od'ebemata. ²⁹ Úmakīrā mesērāta b'ū ded'ara ¿sāwūā iab'a ed'a wāpe izhi netata zrūgaipé naara izhita jū ēbūrū? Jēbūrūtrū izhi ded'a ne nūmūrā zrūga b'eya. (Ara-maū kīrāk'a ãtōmiā mūrāa edre nūmuk'ārība jaira ãi jurekua b'ua.) ³⁰ Mū ūme nūmū ēābara mūrā jura b'ua. Mū bawarauba zhārāta mūma zebi ēābara zhadiga b'ua.

³¹ Maūba mūā marāa jaraya: K'azhirua bio od'ata mitia bed'ead'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'ua zhārā b'era. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eaburūra bed'ea ne ēā b'ū ēā. ³² Bariduta mū

Beubari Bape b'uta bī ëā jarad'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ëā b'uya. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eaburera bed'ea ne ëā b'ut ëā, miā nañ ewade miā ewari tēābid'a.

³³ Bakuruta biabara zhi tara biata zau b'ua, bakuruta bia ëabarä zhi tara bia ëäta zau b'ua. Mawūē bakurura zhi tad'eba üduk'awa panuã. ³⁴ Marä däma neärä bara b'e kírak'a b'ea. ¿Sawūā biata bed'ead'aipe bia ëäta b'era? Sod'e nümuk'ärïta jara b'ua ibara. ³⁵ Biata b'ubara sod'e biata nümuk'ärïta jara b'ua. Bia ëäta b'ubara bia ëäta sod'e nümuk'ärïta jara b'ua. ³⁶ Mawūē muã marää jaraya, bed'eata bia ëäta bed'ead'apead'ara jõma Daizezea jarad'aya izha k'awua oburera ewadera. ³⁷ Aramañnerä bura buzhi bed'ead'eba bed'ea ne ëā b'uya, o buzhi bed'ead'eba bed'ea bara b'uya.

Üdud'ak'ata üdubimarëä jarad'apead'a

(Lucas 11:29-32)

³⁸ Mobebeurü ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba fariseorä bawarauba Jesúa mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, bëta Daizezed'eba nümuburü daibara ūdu krïña panuã üdud'ak'ata b'ua oburera.

³⁹ Mawūānaï Jesúsbala panañ mawūāsia: Marä bia ëäba Daizezed'ebema ïjä ëā b'eta jara b'ea üdubimarëä üdud'ak'ata, mawūāmina muñrä üdud'ak'ara üdubiga ëä, awuaraburü üdubigaya Daizezeba bed'eata jara-bibarita Jonás berab'arid'a kírak'aburü. ⁴⁰ B'eda zroma b'itaed'a Jonásta ewarita übea diamasetä übea b'ad'a kírak'a, mu Beubari Bape b'usid'a beud'ata egorod'e ed'a tab'aya ewarita übea diamasetä übea. ⁴¹ Daizezeba zhärä k'awua oburüd'era Nínive puewurüd'e zhärä b'ead'ara beud'ata piradrüd'aya zhärä id'i ewade b'e bawara, mañräbara marä aduabimarëä jarad'aya, mañenabema ãzhara k'azhiruara ãmape Daizezeta puewåsid'a Jonás-ba Daizeze bed'eata jaraburüba. Mañne mu nama b'ura audre zhi zroma Jonás k'añabara. ⁴² Daizezeba zhärä k'awua oburüd'era Sabá druad'e reina b'id'abadara beud'ata piradrüya zhärä id'i ewade b'e bawara, mañbara marä aduabimarëä jaraya, mañenabema izhira drua wawaraid'uba zesi Salomón kríchata ūrîne. Mañne mu nama b'ura audre zhi zroma Salomón k'añabara.

Jaita wakusa zebarid'ebema

(Lucas 11:24-26)

⁴³ Jaita zhäräneba ëdruburüd'era drua drudrua tab'ut maë pöässäne nimi baebaria, sâma b'aita jurebarima ūduk'a. ⁴⁴ Mawūē mawūābaria: Muñra wakusa muñzhi ded'a wäña muñzhi ëdrüd'ama. Aramañne zeburüd'era üdubarria bari nümulta barre bi-ia nümulta. ⁴⁵ Mawūē wäpe jai awurüta siete jurebaria izhi audre bia ëäta, mobe ed'a wänape mama duanebaria. Mawūē zhärä mañ audre zuburia b'ebaria izhi naara b'ad'a k'añabara. Mawūä ab'arika berab'ariya id'i ewade bia ëäta b'era.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi mebéräta

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Zhärä k'ob'ea Jesús mawūä bed'ea nümune, zhi papata zhi mebéräta ewarad'e k'opanüta izhaa bed'ea krïña k'opanasia. ⁴⁷ Mawūē iab'auba mawūāsia: Bu papata bu mebéräta ewarad'e k'opanuã, buaa bed'ea krïña k'opanuã.

⁴⁸ Mawūäñ izhara panañ mañ jaraburüa mawūāsia: ¿Buma k'aipe mu papä, k'airäpe mu mebérä?

⁴⁹ Mawūäpe izha jurekuad'ama juwua su mawūāsia: Nañräta mu papä, mu mebérä. ⁵⁰ Mu Zeze ûtre b'uba krïñata ob'eta mañta mu mebea, mu nawek'aua, mu papaa.

Ne pobrid'ebema

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

13 Jari ewadera Jesús ded'auba wäpe do jed'ea õb'ut maë doya jewed'asia. ² Mañne zhäräbara bioba bürer-drüsida, mawūë izhira jääbad'e ed'a wäpe jewed'asia. Aramañne zhärä jõma ibud'e nümnesia. ³ Mawūë ne bio jarak'a mawūāsia: Ne ubarita ne pod'e wässia. ⁴ Ne ta poburüd'era ûkurerü od'e b'aesia, mawūë ibana zepe misid'a. ⁵ Úkurerü mong'arad'e b'aesia egoro bio ne ëä maë. Mawūë ñabasia püwissia egorota eid'u ëäba.

⁶ Mawūāmina ūmadau ūtū zeburuba basia, aramaūne k'arra ne ēāba bagusia. ⁷ Ūkūrū b'aesia ūrūd'e, mawūē ūrū wariburuba ānatū beasia. ⁸ Mawūāmina ūkūrū egoro biad'e b'aepe ausia, aramaūne ausia ta cienne, ta sesentad'e, ta treintad'e ab'a ab'ak'a. ⁹ Ne ūrī b'ūbara maūta kīrākuita ūrīdua.

K'ārēā ne bio jarad'a

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Mobebeurū izha jūrūkuad'abara orrad'ape mawūāsid'a: ¿K'ārēā ne bio jarak'aburū?

¹¹ Mawūānaī izhara panaū mawūāsia: Daizezebara marāā k'awuabi nūmūā izhita Nok'od'ebema k'awuabi ēā b'ad'ata, mawūāmina āzhi k'ob'eara k'awuabi ēā. ¹² Bariduba maūta bude erub'ūaara ed'a diaya, mawūē āmaña erub'aya. Mawūāmina bude erub'ū ēārā wīka k'awua b'ūsid'a jārīñā. ¹³ Maūba mūrāā ne bio jarak'a a b'ūa. Mūā ob'ūra akū b'eid'u sāwūāta k'awua ēā akū b'ea, ūrī b'eid'u sāwūāta k'awua ēā ūrī b'ea. ¹⁴ Āzhi mawūā b'ed'ebara arimaē berab'ari nūmūā Daizezed'eba Isaíaba mawūānata:

Mū bed'eara ūrī b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ēbaya, akū b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ēbaya.

¹⁵ Naūrā za b'ebara sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ēbaya, ūrī b'eid'u ūrī b'ed'a ēbaya, dabū āna b'eba dabubara akūd'a ēbaya, ūrī b'eid'u sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ēbaya, k'azhiruara āmape Daizezera pēwāna ēbaya mūā ēdrūbigaira.

(Isaías 6:9-10)

¹⁶ Mawūāmina marābara mūā ob'ūra daubia akū b'ea, marābara kūwūrūbia ūrī b'ea. ¹⁷ Wārīnu mūā marāā jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarirā bioba, Daizezed'ebemata biata b'ead'aba bioba ūdu krīñā b'easia mūā ob'ūta marāba ūdu b'eta, mawūāmina ūdud'a ēbasia, ūrī krīñā b'easia marāba ūrī b'eta, mawūāmina ūrīna ēbasia.

Jesúsba sāwūāta jarad'a ne pobard'ebemata

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸ Ūrīdua, mūā jaraya ne pobard'ebema sāwūāta: ¹⁹ Daizezeta Nok'od'ebemata iab'aūba ūrīburūd'e sāwūāta k'awua ēburū, ātōmiā bia ēāta zepe bed'eata izha ūrīnata āī eda b'ūa izhi sod'eba. Maūā ne ta poburūd'e od'e b'ad'ata. ²⁰ Ne ta poburūd'e mong'arad'e b'ad'ara iab'aūba Daizeze bed'eata ūrībarita maūā, aramaūtara sobia ūrībaria. ²¹ Mawūāmina bia k'arra jida ēāba dāārā zrog'a ēā, mawūē zuburiaburūd'era, o Daizeze bed'eata ījā b'ū k'area zuburia obudad'era ījā ēā kenab'ari b'ūa. ²² Ne ta poburūd'e ūrūd'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ūrībarita maūā. Mawūāmina naū ējūānebemata krīcha nūme b'ūa, aramaūne sāwūā ne bio erub'aita krīcha nūmūbara sewa b'ūba Daizeze bed'eata kenab'ari b'ūa, aramaūne zau eaba ēā. ²³ Mawūāmina ne ta poburūd'e egoro biad'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ūrīpe sāwūāta k'awuabadata maūā, aramaūne zaubada. Mawūē eaba b'ūa cienne, sesentad'e ab'a ab'ak'a.

Trigod'e chirua k'azhiruata pod'apead'a

²⁴ Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'era bia ēā bawara b'ea, mawūē iab'aūba trigo ta zhi biata pod'ad'ebema kīrāk'a b'ūa, posia izhi druad'e. ²⁵ Mawūāmina jōma k'āigüe nūmūne izhi jura b'ūta zepe trigo pod'apead'ad'e chirua k'azhiruata pope wāsia. ²⁶ Mawūē trigo waripe otoburūd'era ūtū zesia chirua k'azhiruasid'a. ²⁷ Mawūē nezok'arābara zhibaria jarad'e zebubdata mawūāsid'a: Nok'ó, ¿būara po ēbasika trigo ta zhi biata bū druad'era? ¿Sāwūā ūtū ib'ari chirua k'azhiruara? ²⁸ Mawūānaī izhara mawūāsia: Mū jura b'ūba k'āwūā oburūa. Mawūā ūtū ib'ari chirua k'azhiruara? ¿Būara krīñā b'ūka dai wānape ūkuad'aita? ²⁹ Mawūānaī izhara mawūāsia: Mawūā ēā, maneburū chirua k'azhiruata ūkuad'daba daucha ūkuad'aya trigosid'a. ³⁰ Idu āba ab'arika waribiudua trigo b'ūad'ayeed'a. B'ūabubda ewadeburū mūrāā zhi b'ūabadarāā mawūāna: Chirua k'azhiruata naara ūkuad'daba, baratū tājūkuad'daba bad'ai k'area. Mawūāmina trigo tara kuaudua mū ne kuabari maē.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'era wari b'ua, mawūē mostaza tad'ebema kīrāk'a b'ua, iab'auba usia izhi druid'e. ³² Mañ wārāne audre wīka kirua ne ta jōmañ k'āñabara, mawūāmina wariburud'era ne uta wuaabema k'āñabara bakuru zromata nūmebaria, mawūē ibanata zekuape de obada zhi taeza.

Ne jarad'a pan ēsābarid'eba

(Lucas 13:20-21)

³³ Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'eta wari b'ura ne oreguea pan ēsābari kīrāk'a b'ua, wūerāba wīka jiraedape harina k'ābāēn nūmune poerape nūmusia jōma ēsāyeed'a.

Jesúsba ne bio jarad'ad'ebema

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³⁴ Daizezeta Nok'od'ebemata b'era eaba b'uta mawūā Jesúsbara ne biod'eba jarak'asia zhārā k'ob'ea, mawūā ne jarak'a ēārā bed'ea ēbasia. ³⁵ Aramañne arimañ berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata: Muñrā bed'eara ne biod'eba jarak'aya, jipa jarak'aya k'awuabiga ēä b'uta ējūā osid'euba.

(Salmos 78:2)

Sāwūāta jarad'a chirua k'azhiruara

³⁶ Mobebeurū zhārā wābigape Jesús deid'u wāsia. Mañne izha jurekuad'abara orrad'ape mawūāsid'a: Sāwūāta daia jaradua chirua k'azhiruata pegad'ebemata.

³⁷ Mawūānañ izhara panañ mawūāsia: Trigo ta zhi biata pobaria mu Beubari Bape b'uta mañ. ³⁸ Druara ējūāne zhārā b'eta mañ, trigo ta zhi biara Daizezeta Nok'od'ebemata b'eta mañ, chirua k'azhiruara ātōmiñ bia ēāneta b'eta mañ. ³⁹ Zhi juraba chirua k'azhiruata pod'ara ātōmiñta mañ. Ne b'utairia ewari nūmū jōita mañ, zhi ne b'utad'aira ángelerāta mañ. ⁴⁰ Chirua k'azhiruata ēukuad'ape tebūd'e babuebada kīrāk'a berab'ariya ewari nūmūta jōbūrūd'era. ⁴¹ Mu Beubari Bape b'ad'abara zok'aya ángelerā mūrēta, mañrābara mūta Reyd'ebemata jured'aya zhārāta k'azhirua obi b'eta, bia ēāta ob'eta. ⁴² Mobe pepekuad'aya tebūd'e, mama jēgad'aya kid'a k'ōsesea. ⁴³ Mañnerā biata b'era ūmadau kīrāk'a uruzhad'aya ūzhi Zezeta Nok'ota b'ut mañ. Ne ūrī b'utbara mañta kīrākuita ūrīdua.

Ne jarad'a orota merā b'ad'ad'eba

⁴⁴ Daizezeta Nok'od'ebemane b'airia orota egorod'e merā b'ad'a kīrāk'a b'ua, ūmakīrāba ūdupe wakusa merāsia. Mobe mañ k'area sobia wāpe izha ne erub'ura jōma nendope edasia mañ druara.

Ne jarad'a perla ne ūtūd'eba

⁴⁵ Daizezeta Nok'od'ebemane b'airia perla zhi biata jure b'ad'a kīrāk'a b'ua. ⁴⁶ Perla kīrāwārēäta ne ūtūta ūdui wāpe izha ne erub'ura jōma nendope edasia.

Ne jarad'a atarrayad'eba

⁴⁷ Daizezeta Nok'oba zhārā sāwūā okuaira atarrayad'ebema kīrāk'a b'ua, doed'a b'aribuebūdad'era b'eda nekīrātōnoñ b'ae b'ua. ⁴⁸ Birai doyaa erb'aribada, mobe jewed'a duanepe bigata ēne jurepebada, biga ēārā ãñ b'aribuebada. ⁴⁹ Aramañ kīrāk'a berab'ariya ewari nūmūta jōbūrūd'era. Ángelerā jōdrēkuape biarā ēāta ãñ b'ud'aya biarā mañba. ⁵⁰ Mobe pepekuad'aya tebūd'e, mama jēgad'aya kid'a k'ōsesea.

Ne bia zhiwid'ia dewara zhi zōrā

⁵¹ Izha j̄erukuad'aa Jesúsbara mawūāsia: ¿M̄ta jarabur̄ura jōma sāwūāta k'awuabudak'a?

Mawūāī āzhara panaū mawūāsid'a: Āājā Nok'ó.

⁵² Mawūānaī izhara mawūāsia: Moiséd'e ūrāg'a zōrāta jarabarita b'eba Daizezeta Nok'od'ebemata ūrāg'a zhiwid'ita k'awabudara de zhibari kīrāk'a b'ua, ne biata izhid'e maēbara erb'aribaria ne zhiwid'ita ne zhi zōrāta.

Jesús wāna Nazareid'u

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Mawūā ne bio jara nūmūta Jesúsbara jōbipe wāsia mamaūbara. ⁵⁴ Izhi druaed'a zepe miā ūrāg'asia de zhi j̄urebada maē, mawūē bia ak̄edrua mawūāsid'a: ¿Naūbara kr̄chara sāmaūba k'āwūā erub'ue, sāwūā ūdud'ak'ata okua b'ue? ⁵⁵ ¿Naū ēka de obari warrara? ¿Zhi papara María ēka, zhi mebērā Jacobota, Joséta, Simónata, Judata duanu ēka? ⁵⁶ ¿Zhi nawek'aurā jōma dazhirā bawara duanu ēka? ¿Naū sāmaūba nūmu ne jōmaūne k'āwūā nūmaīrā?

⁵⁷ Aramaūne Jesúsd'ebema ījāna ēbasia. Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Daizezeba bed'eata jarabibarira baridu maē wawiabada, awuarabur̄u wawiad'a ēā izhi druid'ebur̄u izhi ded'abur̄u.

⁵⁸ Mamarā ūdud'ak'ara bio o ēbasia āzha ījāna ēāba.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 Maū ewadera Herode Galilead'e reyta b'ud'e ūrīsia Jesús tr̄epoa nūmūta. ² Mawūē izha zok'a j̄ere b'ua mawūāsia: Maū muūma Juan Buruk'oemiāta beud'ata piradrubur̄ua, maūneba mawūā ūdud'ak'ata okuaita zarea nūmūā. ³ Mawūā jarasia Herodebara Juan jidabipe cadenaba j̄ubipe cárceld'e buebid'aba, mawūā osia Herodía k'area, maū zhi mebea Felipe kīma basia. ⁴ Mawūē Juanbara mawūā bazhia: K'āā b̄uara kīmata erub'aira biga ēā. ⁵ Herodebara bea kr̄īna b'asimina wawia b'asia zhārā b'eta, zhārāma Juan b'asi baera Daizezeba bed'eata jarabibarita. ⁶ Mawūāmina Herode año cumpli nūmu fiestad'e Herodía k'auta miō ēsadra bairabur̄u Herodema biga basia. ⁷ Mawūē Herodebara wārīnu diaita jarasia jōma izha wid'ibur̄u. ⁸ Mawūē zhi papaba jarad'ad'e wid'i mawūāsia: Eped'ek'od'e muāā diadua Juan Buruk'oemiā buruta.

⁹ Mawūāī rey Herode sopusia, mawūāmina izhi bawara nek'o k'ob'e kīrābita k'ārē wārīnu diaita jarad'a baera jarasia diad'amarēā. ¹⁰ Mobe otatubisia Juan cárceld'e. ¹¹ Aramaūne zhi burura eped'ek'od'e wed'ape diasid'a Herodía k'aua, mawūē izhara diasia zhi papaa. ¹² Juanba j̄erukuad'ara zed'ape zhi k'akua jirab'arid'ape jousid'a, mobe wānape jarasid'a Jesúa.

Nek'obigad'a cinco mil

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jesúsbara maūta ūrīpe mamaūbara dob'a jābad'e wāsia miō ne ēānu, zhārābara maūta k'awuad'ape k'aid'u jēde wāsid'a p̄uwur̄u tab'e maēba. ¹⁴ Jesús jābad'eba ud'ub'aebur̄ud'e k'abanata ūdui āzhi sozuburiape b'ebikuasia āzhid'ebema k'aya b'eta. ¹⁵ Keud'e izha j̄erukuad'abara orrad'ape mawūāsid'a: Miō ne ēā maē b'ed'e ewari ya keua, mawūē k'abanata k'ob'era wābigarua wānamarēā p̄uwur̄u zake tab'ema, aramaūne edad'amarēā k'ārē k'oita.

¹⁶ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Wānārā nesid'a ēā, marāba nek'obigaudua.

¹⁷ Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Daibara nama erub'ea pan jue somata b'eda ūmeta jiraedape ūtaa ak̄u zhiwid'ipe pan b'uekuape diasia izha j̄erukuad'aa, mawūē izha j̄erukuad'abara jed'ekasid'a k'abanata k'ob'ea. ²⁰ Jōma jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'ata zhi b'uḡzoamata j̄repesid'a jamara doce bira. ²¹ Zhi nek'od'apead'ara zhū-makīrārāta nūmasia cinco mil, wūērārāta warrarāta juacha ēā.

¹⁸ Mawūānaī izhara mawūāsia: Muūma weudua naīnu.

¹⁹ Mobeber̄u poajārā ūr̄u zhārā jewed'abigape pan jue somata b'eda ūmeta jiraedape ūtaa ak̄u zhiwid'ipe pan b'uekuape diasia izha j̄erukuad'aa, mawūē izha j̄erukuad'abara jed'ekasid'a k'abanata k'ob'ea. ²⁰ Jōma jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'ata zhi b'uḡzoamata j̄repesid'a jamara doce bira. ²¹ Zhi nek'od'apead'ara zhū-makīrārāta nūmasia cinco mil, wūērārāta warrarāta juacha ēā.

Jesús tebad'a do ūrū

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Mobeberū Jesúsbala izha jérkuad'ara jābad'e b'aribigape izhi naa kīrārā wābigasia, mañena izhira wāta jara tebasia k'abanata k'ob'ea. ²³ K'abanata k'ob'ea mawūā wāta jara tebape k'atumañu wārīzesia dob'a zhi-wid'iita, diamase nūmeberud'era mama b'asia dob'a. ²⁴ Mañena jābara do jed'ea òb'ù esadra baberuta jamawe erunemasia do bomatuba, mawūā erunemasia püädruta ãzhi wāma nūmū ēaba. ²⁵ Mañne ūnadru bod'od'e Jesúsbala ãzhima zesia do ūrū taid'e. ²⁶ Mawūā do ūrū taita izha jérkuad'aba ūdubudad'era pera mawūāsid'a: ¡Beuwärata taia!

Mawūānape b'iasid'a peraba. ²⁷ Aramañta Jesúsbala mawūāsia: ¡Wāniguadua, mūta taia, perarāudu!

²⁸ Mawūā ñ Pedroba panañ mawūāsia: Nok'ó, būta taiburū mūta būma wābirua do ūrū.

²⁹ Mawūā ñ Jesúsbala mawūāsia: Zerua.

Mawūā ñ Pedro jābad'eba ud'ub'aepo do ūrū tebad'ewasia Jesúsmo. ³⁰ Mawūāmina zarea püädrut nūmūta akape perasia, mañne tabusad'ewai b'ia mawūāsia: ¡Nok'ó, mūrā k'arebarua!

³¹ Aramañta Jesúsbala juwuad'e jidape mawūāsia: ¡Bura soid'u k'ob'aita wāññ b'ua! ¿K'ärēa teba b'e ēata krīchaburū?

³² Aramañne ãzhira jābad'e b'aribudad'era tausia püädrura. ³³ Mawūē jābad'e k'opanubara orrad'ape ibia jara mawūāsid'a: Bura wārāne Daizeze Warra.

Jesúsbala b'ebid'a k'ayarāta Genesared'e

(Marcos 6:53-56)

³⁴ Kīrārē chābudad'era jūñsid'a Genesaret druaed'a. ³⁵ Zhārā mama b'eba Jesústa k'awuad'ai ib'arita jabisid'a mañ druja jōma, mawūē jōma izhira wesid'a k'aya b'eta. ³⁶ Zuburia bed'easid'a arigu idu tōb'aribimarēa izhi wua ita. Jōma zhi tōb'arid'apead'ara b'e duanesia.

Dazhi sāwūā mitiabarid'ebema

(Marcos 7:1-23)

15 Mobeberū Jesúsbala orrasid'a ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba ūkheruba fariseorāba ūkheruba, ãzhira zekuasia Jerusalénneba, mañrābara mawūāsid'a: ² ¿K'ärēa b'ua jérkuad'bara arib'aed'a ēpe zōrārāba ok'awa b'ead'ara? Mitia ne ēä obudata juwuara surrua od'a ēä nek'obudad'era.

³ Mawūānāñ izhara panañ mawūāsia: ¿K'ärēa marābid'a arib'aed'a ēpe Daizezeba arib'aemarēa jara b'ura, mazhid'eta arib'aed'ai k'area ēka? ⁴ Daizezebara mawūāsia: Wawiarua b'uzerera b'upapara. Zezeta o papata ik'azhirua jaraburūra bead'aibara. ⁵ Mawūāmina marābara mawūābada: Bariduba zhi zezea o zhi papaa mawūāsia b'ua: Mūrārā jōma Daizezea diasia b'uzerera mūñ erub'ad'ara. ⁶ Mawūābheruba marāma ya k'arebaid'e b'ù ēä zhi zezera o zhi papara. Daizezeba arib'aemarēa jara b'ura aramañne seribid'a ēä mazhid'eta arib'aed'ai k'area. ⁷ Marā sewa bibauta b'ea, bia marāenabemata Daizezed'eba Isaíabara mawūāsia:

⁸ Za b'ebara bari iba mūrā wawidea, aramañne ãzhi sora wawara nūmū mūnebara.

⁹ Mūrā bari ibia jara b'eba m' ūrāg'a kīrāk'a jaradia b'ea arib'aemarēa jara b'eta beubari b'eba.

(Isaías 29:13)

¹⁰ Mañ jarape Jesúsbala k'abanata trüpe mawūāsia: Mūñ jaraita ūrīdua, mobe sāwūāta k'awuadua.

¹¹ Zhikota yed'a wābheruba dazhira mitia o ēä, mawūāmina yed'auba ze b'ubara Daizeze kīrābitara dazhira mitia ob'ua.

¹² Mawūāñ izhara jérkuad'bara orrad'ape mawūāsid'a: ¿Bura k'awuasika fariseorā b'í ëäbudadaba mañ bed'eata?

¹³ Mawūānāñ izhara panañ mawūāsia: Nek'arra kīrāk'a b'ed'eba nek'arra m' Zeze ūtrebemaba u ëbad'ara izha ëukuaya. ¹⁴ Idaribiudua, jipa eded'a ēä Daizezed'ebema k'awuad'a ēäba daub'errea b'ea kīrāk'a b'era. Daub'errea b'uba daub'errea b'uta erb'ari edera ab'arika b'aed'aya zob'ead'e.

¹⁵ Mobeberu Pedroba mawūāsia: Sāwūāta daia jaradua b'ha jaraburuta.

¹⁶ Mawūāī Jesúsbala mawūāsia: ¿Marābid'a sāwūāta k'awuad'a ēka? ¹⁷ ¿K'awuad'a ēka jōma k'ārē yed'a wābureru b'itaed'a wāpe ëi wā b'ura? ¹⁸ Mawūāmina yed'auba ze b'ura sod'eba ze b'ra, Daizeze kīrābitara dazhira maēba mitia ob'ra. ¹⁹ Sod'ebara ze b'ra krīchata bia ëāta, miā beaita, kīma ëāta eruk'āita, nezrugaita, sewa neburerita, zhārā ik'azhirua jaraita. ²⁰ Daizeze kīrābitara maē jōmaūba dazhira mitia ob'ra. Mawūāmina juwua surrua o ëā nek'oburerubara dazhira mitia o ëā.

Soid'u k'ob'ad'a wūērā Canaán bid'ata

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jesúsbala mamaūba wāburerud'era wāsia Tiro druaed'a Sidón druaed'a. ²² Mañne wūērā Canaán druad'ebemaba nemi jīgua mawūāsia: ¡Nok'ó, b'ra rey David'eba uruta b'ra m'uta sozuburiarua! Mu k'auta k'ābāēa zuburia b'ra jaiba.

²³ Jesúsbala panaū ëbasia, mawūē izha jūrkuad'abara orrad'ape zuburia bed'ea mawūāsid'a: Wāmarēā jaradua, b'ia taia dazhirā k'aid'u.

²⁴ Mawūānaī izhara panaū mawūāsia: Daizezebara m'rā awuaraburū zok'asia Israel adua b'ema.

²⁵ Aramaūne wūērā zepe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epē mawūāsia: ¡Nok'ó, m'rā k'arebarua!

²⁶ Mawūāī izhara panaū mawūāsia: Mu b'uta k'arebaira biga ëā, mawūārā zhiko warrarāneta jiraedape dia-burerukaya usarāā.

²⁷ Mawūāī izhara mawūāsia: Åājā Nok'ó, mawūāmina usarābid'a åzhi zhibarirā mesad'eba zhiko jarra b'aed'ata k'obada. Mawūē m'rā judía ëmina k'arebarua.

²⁸ Mawūāī Jesúsbala panaū mawūāsia: Wūērā, b'ra k'ābāēa soid'u k'ob'ad'eba arib'ae nūmaēdaya b'ra krīnane.

Izhi k'aura b'esia aramaūta.

Jesúsbala b'ebikuad'a bio

²⁹ Jesúsbala mamaūbara doyaa wāsia Galilea dota jed'ea ñb'rid'u. Mobe k'atumañnu wārīzepe mama jewed'asia.

³⁰ Zhārā bioba orrasid'a zhi wed'apead'aba wā b'e ëā b'eta, daub'errea b'eta, bed'ea b'e ëā b'eta, juwua dorrab'ari b'eta, dewara bio wesid'a k'ayarāta. Mañta Jesúsbala jérū k'aita b'kuasid'a, mawūē b'ebikuasia. ³¹ Mañta k'abanaba bia akudrua üduberdara bed'ea b'e ëā b'era bed'easid'a, juwua dorrab'ari b'era b'esid'a, wā b'e ëā b'era wāsid'a, daub'errea b'era ne üdusid'a. Mawūē ibia jarasid'a Daizeze Israel b'ed'era.

Nek'obigad'a cuatro mil

(Marcos 8:1-10)

³² Jesúsbala izha jūrkuad'ata trépe mawūāsia: Muārā zhārā sozuburia k'ob'ra, mu bawara b'eta ewari übea babureru k'ārē k'oi ne ëā b'ea. Muārā krīnā ëā nek'o ëā wābigaira, manebureru nomadrud'aya od'e.

³³ Mawūāī izha jūrkuad'abara mawūāsid'a: ¿Miō ne ëā maerā dazhirābara zhiko sāma üdud'aipe mawūā nek'obigaira k'ābāēa k'abanata?

³⁴ Mawūānaī Jesúsbala mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e?

Mawūāī åzhara mawūāsid'a: Erupanuā pan siete, b'eda zakerāta ñkeru.

³⁵ Mawūānaī k'abanata k'ob'ea jarasia jewed'a duanemarēā egorod'e. ³⁶ Mobeberu jiraedasia pan sieteta, b'eda zakerāta, mobe Daizezea zhobia jipe b'kuape diasia izha jūrkuad'aa, mawūē izha jūrkuad'abara jed'ekasid'a k'abanata k'ob'ea. ³⁷ Jōma jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'a zhi b'uguzoamata jurepesid'a jamara siete bira. ³⁸ Zhi nek'od'apead'ara zhūmakirārāta nūmasia cuatro mil, wūērārāta wūāwūārāta juacha ëā.

³⁹ Zhārā wābigape jābad'e b'aripe wāsia Magdala druaed'a.

Jarasid'a ūdubimarẽä ūdud'ak'ata

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 Fariseoräta saduceoräta bawara zesid'a Jesús wāëäbid'aita, mawūë jarasid'a ūdud'ak'ata ūdubimarẽä Daizezed'eba nūmūbure. ² Mawūänaï izhara panañ mawūänsia: Keubureud'era maräbara mawūäbada: Ewari biata nūmaña bājärä purba nūmūä. ³ Waya diaped'ara mawūäbada: Id'ira nangu baya bājärä purba jārā-touga nūmūä. ¡Sewak'au b'ea, maräbara bājänebema sāwūäta k'awua b'ea, mawūämina ūdud'ak'ata id'iid'e muñ onumurä sāwūäta k'awua b'ed'a ëä! ⁴ Marä bia ëäba Daizezed'ebema ïjä ëä b'eta jara b'ea ūdubimarẽä ūdud'ak'ata, mawūämina muñärä ūdud'ak'ara ūdubiga ëä, awuarabure ūdubigaya Daizezeba bed'eata jara-bibarita Jonás berab'arid'a kīräk'abure.

Mawūäpe ãmaëkuabureta wāsia.

Ne oreguea fariseoräne

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jesúsbala jürakuad'ara jüëkuasia kīräk'aré, mawūämina kīräduasid'a pan eded'aira. ⁶ Mañne Jesúsbala mawūänsia: Kīräkuita b'eaudua ne oregueata fariseoräne k'area saduceoräne k'area.

⁷ Mawūäï ãzhiräïnu bed'eabude data mawūäsid'a: Mañta jarabure pan wed'a ëbasi baera.

⁸ Jesúsbala mañta k'awuape mawūänsia: ¿K'ärëä mazhiräïnu bed'ea k'ob'e, marä soid'u k'ob'aita wāëä b'eba pan ne ëäta jara k'ob'e ëka? ⁹ ¿Sāwūäta k'awuad'a ëka, miñ bude bad'a ëka pan juegomaba muñ nek'obid'ara zhūmakírääta cinco mil, zhi b'uguzoamata jamara sōmbe jürepesid'a? ¹⁰ ¿Miñ bude bad'a ëka pan sieteba muñ nek'obid'ara cuatro mil, zhi b'uguzoamata jamara sōmbe jürepesid'a? ¹¹ ¿K'awuad'a ëka pan k'area muñ jarabure ëäta kīräkuitad'amarëä ne oregueata fariseoräne k'area saduceoräne k'area? ¹² Mobebrure k'awuasid'a kīräkuitad'amarëä jarabure ëäta ne oregueata pannebema k'area, awuarabure kīräkuitad'amarëä jarasia ûrág'ata jäpetä fariseoräne k'area saduceoräne k'area.

Pedroba jarad'a Jesúsbala zhärä Ëdrubitá

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Cesarea Filipo druaed'a Jesúsbala zebureud'era, izha jürakuad'aa wid'i mawūänsia: ¿Zhäräbara k'aita jara panu muñ Beubari Bape b'ura?

¹⁴ Mawūäï ãzhara mawūänsid'a: Úkurebara jarabada bura Juan Buruk'oemiäta, Úkurebara jarabada bura Elíata, Úkurebara jarabada bura Jeremias, o jarabada bura Daizezeba bed'eata jarabibariräta iab'aüd'ebemata.

¹⁵ Mawūänaï izhara wid'i mawūänsia: ¿K'öbe maräma muñrä k'aipe?

¹⁶ Mawūäï Simón Pedroba panañ mawūänsia: Bura zhärä Ëdrubitá Daizeze zok'ai b'ura Warra.

¹⁷ Mawūäï Jesúsbala mawūänsia: Bura Daizezeba bia nūmuk'ärä Simón, Jonás warra, mañ buraara beubariba k'awuabure ëä, awuarabure k'awuabure muñ Zeze ûtre b'ura. ¹⁸ Muñbid'a buaa jaraya Peñata bura Pedra, buaa mawūä peña ûrû pärä nūmūña muñebema ïjä b'eta, aramañne ätömiäbara edre b'aebi ëä. ¹⁹ Muñrä buaa zareata diaya Daizezeta Nok'od'ebemata. Mawūë nañ druad'e bua k'ärë idaribi ëärä Daizezebid'a idaribi ëä ûtreuba. Nañ druad'e bua k'ärë idaribibure Daizezebid'a idaribiya ûtreuba. ²⁰ Mobebrure izha jürakuad'aa jarasia miñä jarad'a ëbamärëä Jesúsa izhita zhärä Ëdrubitá.

Jesúsbala jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:21-27)

²¹ Mañ ewadeba Jesúsbala izha jürakuad'aa jarak'asia izhira Jerusalén pñwureud'a wāïta barata, jarasia biod'e zuburia od'aita nok'oräba, sacerdoterä nok'oräba, ûrág'a Moiséd'e jarabadaba. Jarasia aramañne bead'aita, mañta piradrüita ewari ûbead'e. ²² Mawūäï Pedroba jäpe edepe këä mawūänsia: Nok'ó, mawūä bed'earärüä buzhita sozuburiarua, Daizezebara bura mawūärä berab'aribi ëä.

²³ Mawūāī Jesús p̄urwape Pedroa bed'eaburū kīrāk'a mawūāsia: Íñ wārūā m̄ kīrābitaubara ātōmiā. B̄ura m̄rā b'aebiya n̄m̄nā, b̄ura krīcha ēñ Daizeze kīrāk'ara, awuaraburū krīcha b'ña beubari b'e kīrāk'a.

²⁴ Mobebeburū Jesúsbbara izha j̄erukuad'aa mawūāsia: Iab'auba m̄ta p̄ewā krīña b'uburū b̄uzha krīñata arib'aerārūā, awuaraburū bebud'e basiid'u m̄rā p̄ewādua. ²⁵ M̄ k'area beu krīña ēärā aduaya, mawūāmina m̄ k'area beuburūra ēdr̄uya. ²⁶ ¿Zhārāitara k'ärē biata b'aipe ejūāne n̄m̄nā jōma izhid'eta n̄m̄uburud'e izhi jawureta aduara? ¿O zhārābara k'ärēta dia b'eipe izhi jawureta ēdr̄ubiira? ²⁷ M̄ Beubari Bape b'ad'ara m̄ Zeze zareaed'a zeya izhi ángelerā bawara, mañnerā ab'a ab'ak'a k'awua oburūta biata od'apead'ara bia b'nya, bia ēäta od'apead'ara zuburia b'nya. ²⁸ M̄nā wārīnu marāā jaraya, ūk̄erū nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya m̄ Beubari Bape b'ad'ara zeburūta Rey baita.

Jesús awuarad'a

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 Mañ tēā ewari seis baburud'era, Jesúsbbara edesia Pedrota, Jacobota, Juan Jacobo mebeata, mañrāta awuara j̄ere edesia k'atuma ūtē n̄m̄nū. ² Mama awuarasia ãzhi kīrābita, izhi kīrā ūnasia ūmadau kīrāk'a, izhi wuara totroa ūnasia ūna kīrāk'a. ³ Mañnerā Moiséta Elíata zhi ūdubisid'a, bed'ea k'opanasia Jesúsbawara. ⁴ Mawūē Pedrobbara Jesúsa mawūāsia: Nok'ó, biga dazhirā nama k'ob'era, b̄ua kīñaburū nama de k'äideta ūbea od'aya ab'a b̄uita, ab'a Moiséta, ab'a Elíaita.

⁵ Mawūā bed'ea k'ob'ud'e ãzhira ãnab'arisia jārārā ūnaba, mañne Daizezeta jārārāneba bed'eaburūta mawūāsia: Nañ m̄ warra m̄añrā k̄eäg'a, m̄rā izhi k'area sobia b'ña, izhi bed'eara ūrīñdua. ⁶ Izha j̄erukuad'aba mañta ūrīñā ūd'azoasia egoroma kīrā b'arru, aramañne k'ābāëä perasid'a. ⁷ Mawūē Jesúsbbara orrape ãzhi tōb'aripe mawūāsia: Pirab'ariudua, perarāñdua.

⁸ Mawūāī ãzha ak̄ubudad'era miõ ūdud'a ëbasia, awuaraburū ūdusid'a Jesústa ab'abai.

⁹ K'atumaneba yed'a ãzhi urud'e Jesúsbbara mawūāsia: Marāba ūdubudara miõa jararāñdua, m̄ Beubari Bape b'uta beud'ata piradr̄yeed'a.

¹⁰ Mawūāī izha j̄erukuad'abara wid'i mawūāsid'a: ¿Urāg'a Moiséd'e jarabadabara k'ärēa jarabada zhārā ūdr̄ibiita zei nawed'a Elíata naara zeita?

¹¹ Mawūānaī Jesúsbbara panañ mawūāsia: Wārīnu Elíara naara zeya, mobe ne jōma araa oya. ¹² Mawūāmina m̄nā marāā jaraya, Elíara ya zesia, mañta ūduk'awad'a ëbasia, awuaraburū izhira zuburia osid'a. M̄ Beubari Bape b'ura m̄sid'a ab'arika ãzha zuburia od'aya.

¹³ Mobebeburū izha j̄erukuad'abara k'awuasid'a Elíad'ebemata jarak'aburūta Juan Buruk'oemiāta.

Jesúsba b'ebid'a kūrā wawa b'uta

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'atumaneba k'abanama zebudad'era ūmakirāta Jesúsm̄a zepe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epē mawūāsia: ¹⁵ Nok'ó, sozuburiarua m̄ warata, wawa b'ña, mawūē biod'e zuburia b'ña, b'aema bio b'ae b'ña tebud'e, b'aema bio b'ae b'ña doed'a. ¹⁶ M̄añrā wesia b̄ua j̄erukuad'ama, mawūāmina b'ebi b'ed'a ēñ.

¹⁷ Mawūāī Jesúsbbara panañ mawūāsia: ¡Marā soid'u duanu ēäta bia ēäta b'ea! ¿M̄añrā sōmbeed'a marā bawara b'aipe? ¿M̄añrā sōmbeed'a zrog'a n̄mañpe? Weudua nañu.

¹⁸ Mobebeburū Jesúsbbara jaira kēásia, mawūē jaira ūdr̄isia kūrānebara, izhira aramañta b'esia. ¹⁹ Mawūē izha j̄erukuad'abara Jesús orrad'ape dob'aña wid'i mawūāsid'a: ¿Daibara k'ärēneba ãñ j̄reta b'ed'a ëbasi?

²⁰ Mawūānaī Jesúsbbara mawūāsia: B'ed'a ëbasia marā soid'u k'ob'aita wāññ b'eba. M̄nā wārīnu marāā jaraya, mostaza ta wīka kīrāk'a marāta wīkabid'a soid'u b'eburū k'atuma za n̄m̄nā mawūā b'ed'aya: Namañbara zawa k'ob'ad'e wārūā, mawūānaī k'ob'ad'e wāña. Aramañne marāitara k'ärē ob'e ēärā ne ūbaya. ²¹ Mawūāmina jai k'āwūā b'ura arak'āwūārā ãñ wā ëñ, awuaraburū ãñ wā b'ña nek'o ëñ zhiwid'i.

Wakusa Jesúsbə jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² Izha j̄er̄kuad'a bawara Galilead'e b'ed'e Jesúsbara mawūāsia: M̄ Beubari Bape b'ura zhārā juwuad'e chāb'arid'aya. ²³ Mañnerā bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradr̄ya.

Mawūāī āzhira sopuasid'a k'ābāēā.

Impuesto diad'a Daizeze deita

²⁴ Capernaúm p̄ewur̄ud'a zebudad'era, impuesto Daizeze deita wid'ibadata Pedroma zed'ape mawūāsid'a: ¿Miā Ūrāg'abarita marānebara impuesto pag'a b'uka?

²⁵ Mawūānaī Pedrobara mawūāsia: Pag'abaria.

Mawūāpe izhi deid'u wābūr̄ud'era Jesús naara bed'eabur̄uta mawūāsia: ¿Simón, b̄uma sāwūāpe? ¿Reyrāta druad'e b'ebara impuesto k'airāneta wid'ibada, āzha j̄ere b'ea wid'ibadak'a o āibemaneta wid'ibada?

²⁶ Mawūāī Pedrobara panaū mawūāsia: Wid'ibada āibemaneta.

Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Aramañnerā āzha j̄ere b'ebara pag'ad'a ēā. ²⁷ Mawūāmina b̄ ēā duana ēbamareā wārūā do jed'ea ñob'uid'u, mobe b'eda gadua, b̄a b'eda naara jiraedabur̄uta itoeb'aribur̄ud'e yed'a ūduya platata, mañta jiraedape mañba pag'adua impuesto m̄rēta b̄reta.

¿K'aita audre zhi zromape?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 Jari ewadera izha j̄er̄kuad'abara Jesús orrad'ape mawūāsid'a: ¿K'aita audre zhi zromape Daizezeta Nok'od'ebemanerā?

² Mawūānaī Jesúsbara wūāwūāta tr̄upe āzhi ēsadra k'ob'ape, ³ mawūāsia: M̄ā wārīnu marāā jaraya, bia ēārā idu b'ud'ape marāta wūāwūārā kīrāk'a zhi zroma ēāne duanu ēbūr̄, ed'a wāna ēā ūtre Daizezeta Nok'o maērā.

⁴ Aramañnerā nañ wūāwūā kīrāk'a zhi zromane b'ū ēāta zhi zroma Daizezeta Nok'od'ebemanerā. ⁵ M̄nebemata ījā b'ud'eba bariduba nañ wūāwūā kīrāk'a b'uta bia edabur̄ura m̄ta bia edabur̄ua.

Zhārāta b'aebibur̄ud'ebema

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶ Bariduba iab'a k'azhiruad'e b'aebibur̄uta za zhi zromarā ēāta m̄nebema ījā b'eta mawūā ora, mañ Daizezebara pua k'awua oya. Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tāj̄nape tabued'aita pusa nabuad'e. ⁷ ;Nañ ējūāne b'era zuburia b'ea k'azhiruad'e b'aebibadata n̄m̄neba! K'azhiruad'e b'aebibadara n̄maña, mawūāmina Daizezebara zuburia oya zhārāta k'azhiruad'e b'aebibur̄ura. ⁸ Mañba b̄ juwuaba o b̄ j̄erūba b̄ta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramañne b'utakuape b̄d'ebara pepekuabur̄uk'arua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ēā mañ ed'a wāñta juwua ab'a o j̄erū ab'a b'uta, juwua ūme j̄erū ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara teb̄ kik'ad'e. ⁹ B̄ dab̄uba b̄ta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramañne b̄ dab̄ura ēñtape b̄d'ebara b'aribuebur̄uk'arua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ēā mañ ed'a wāñta dab̄ ab'a b'uta, dab̄ ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara teb̄d'e.

Oveja aduad'ad'ebema

(Lucas 15:3-7)

¹⁰ Seri ēāne edarāñdua iab'abid'a za wīka ked'eta, m̄ā marāā jaraya, ángelerā āzhi ak̄ b'era ūtrera baridua b'ea m̄ Zeze ūtre b'ū kīrābita. ¹¹ M̄ Beubari Bape b'ura zesia adua b'eta ēdr̄bigaita.

¹² ¿Marāma sāwūāpe? Iab'añba oveja cien erub'uta ab'a aduara, ¿zhi noventa y nueve k'atumane āzhi duanubada mañ āmañpe aduad'ata meñ j̄er̄ wā ēka? ¹³ M̄ā wārīnu marāā jaraya, ūdura mañ k'area audre sobiaya noventa y nueve aduad'a ēbad'a k'āñabara. ¹⁴ Aramañ kīrāk'a marā Zeze ūtre b'bara kr̄īna ēā iab'a aduaira za wīka ked'eta.

Mebeata bed'ea ne ēāne edaid'ebema

(Lucas 17:3)

¹⁵ Bu mebeaba būta bī ēā oburuba k'azhiruata ora wāpe dob'aed'e ūrāg'arua, bu bed'eata ūrīrā Daizezeita ganaburua bu mebeara. ¹⁶ Mawūāmina bu bed'eata ūrī ūbūrū, mūnebemata ab'a o ūme ededu, aramaūne ūmeba o ūbeaba wārīnuā ad'amarēā būa jara k'ob'u bed'eara jōma. ¹⁷ Maūrā bed'eata ūrī ūbūrū mebērā b'ea jaradua, mebērā bed'eata ūrī ūbūrū Daizezed'ebema ījā ēā b'u kīrāk'a edarua, o rey Romanebemata plata wid'ibarita k'azhirua omiā kīrāk'a edarua. ¹⁸ Muā wārīnu marāā jaraya, naū druad'e marāba k'ārē idaribid'a ēārā Daizezebid'a idaribi ēā ūtreuba. Naū druad'e marāba k'ārē idaribibudara Daizezebid'a idaribiya ūtreuba. ¹⁹ Dewara muā marāā jaraya, marānebemata ūme naū druad'e krīcha ab'arika zed'ape ne bariduta wid'id'ara, arib'aeya mu Zeze ūtre b'ubara. ²⁰ Mawūā arib'aeya mu pēwā panūta ūme o ūbea āba k'opanu maērā muā mama āzhid'e ed'a b'u baera.

²¹ Jesūsba mawūāī Pedroba orrape mawūāsia: ¿Nok'ó, muārā sōmbeid'u bed'ea ne ēāne edaipe mu mebeaba muāta bī ēā oburuba k'azhiruata ora? ¿Wag'a sieteid'uka?

²² Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Muā būaa jara ēā sietebai, awuaraburū setenta bama sietea.

Nezok'aba iab'a bed'ea ne ēā b'u ūbad'a

²³ Mawūāneba Daizezeta Nok'ora reyta b'ad'a kīrāk'a b'u, muābara deweta wid'isia nok'orā izhi edre b'ea.

²⁴ Mawūā wid'iburud'era ab'a wesid'a millon bio deweta. ²⁵ Maūbara pag'a b'e ēāba reybara nendod'amarēā jarasia izhita, zhi kīmata, zhi warrarāta, izha ne erub'uta jōma, aramaūne izhaa deweta pag'amarēā. ²⁶ Mawūē muā nezok'ara sāk'ok'od'e k'ob'epē zuburia bed'ea mawūāsia: Nok'ó, jūādua, muārā būaa jōma pag'aya.

²⁷ Mawūāī muā nezok'ara nok'obara sozuburiapē enebuesia, aramaūne bed'ea ne ēā b'uśia deweta.

²⁸ Mawūāmina nezok'ara muātā wābūrūd'era ūdusia ab'arika nezok'ata ab'a izhaa wīka deweta, mawūē ojūābara jidape mawūāsia: Muāā dewera pag'adua. ²⁹ Mawūāī ab'arika nezok'ara izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epē zuburia bed'ea mawūāsia: Jūādua, muārā būaa jōma pag'aya. ³⁰ Mawūāī izhara mawūārā krīñā ūbasia, awuaraburū wāpe cárcele ab'a b'uśia deweta pag'ayeed'a. ³¹ Ab'arika nezok'arābara muātā ūdud'ape k'ābāēā sopuasid'a. Mawūē wānape izhi nok'oa muātā jōma neburusid'a. ³² Mawūē izhi nok'obara tr̄ape mawūāsia: Būra nezok'ata biata b'u ēā. Muārā deweta jōmaūnebara bed'ea ne ēā b'uśia muāā zuburia bed'easi baera. ³³ ¿Ab'arika nezok'ara būabid'a sozuburiad'e b'asi ēka muā būta sozuburiad'a kīrāk'a? ³⁴ Aramaūne izhi nok'ora kīrūpe zhārā zuburia obadaa chāb'arisia izhaa deweta jōma pag'ayeed'a. ³⁵ Mu Zeze ūtre b'ubara marāta aramaū kīrāk'a oya, marā ab'a ab'auba soid'u bed'ea ne ēāne edad'a ūbūrū marā mebērā marā bī ēā obudata.

Jesūsba jarad'a kīma āmaīrā k'azhiruata

(Marcos 10:1-12; Lucas 16:18)

19 Jesūsbara muātā bed'eata ma jarape Galilead'ebara wābūrūta Judea druaed'a wāsia do Jordán kīrārē.

² Maūne k'abanata wāsid'a k'aid'u, mawūē mama b'ebikuasia zhi k'aya b'eta.

³ Maūne izhima fariseorāta zed'ape wāēābid'ai k'area mawūāsid'a: ¿Idaribi panūka zhūmakīrāba izhi wūērā āmaīrā newēā k'area?

⁴ Mawūānaī Jesūsbara panaū mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a b'eta jēdeubara zhi od'abara zhūmakīrāta wūērāta osi ēka? ⁵ Maūba Daizezebara mawūāsia: Zhūmakīrābara āmaē b'aya zezera, papara, aramaūne izhi wūērā ūme pane b'aya, mawūē ūmeta k'akua ab'a pane b'aya. ⁶ Mawūē ya ūme ēā, awuaraburū k'akua ab'abia. Aramaūne Daizezeba āba b'ud'ara zhi āmabiid'e b'u ēā zhārābara.

⁷ Mawūāī mawūāsid'a: ¿Mobera k'ārēā Moisébara jarasi āmaīnebemata wūērāā k'arta diamarēā aramaūne āmaīta?

⁸ Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Arib'aed'a ūbaita marā sora zare baera Moisébara idaribisia mazhi wūērā āmaīrā. Mawūāmina jēdeubara Daizezebara mawūā nūmū ūbasia. ⁹ Mawūē muā marāā jaraya, bariduba izhi

wūērā ãmabur̄ta wūērāba awur̄t eruk'āī ēāne ãmape awur̄ta k'āībur̄ra k'azhiruata oya. Wūērā ãmanapead'-ata k'āībur̄usid'a k'azhiruata oya.

¹⁰ Mawūāī izha jür̄kuad'abara mawūāsid'a: Zhūmakīrāba izhi wūērā ãmabur̄d'e mawūābur̄ audre biga miā k'āī ēbaita.

¹¹ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mawūā kīma ne ēā b'aira jōmaūne ēā, awuarabur̄ Daizezeba dob'a b'aid'e b'uk'ār̄itr̄ mawūā b'ea. ¹² Ūkūrūra kīma ne ēā b'aita to b'ua, ūkūrūra k'apabudaba kīma ne ēā b'ea, ūkūrūra kīma ne ēā b'ea Daizezeta Nok'oba jara b'uta arib'ae nūmaīta. Dob'a b'a b'eita b'ura dob'a b'adua.

Jesúsba ibia jarad'a wūāwūārāta

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³ Wūāwūārāta ūkūrū Jesúsmo wesid'a ãzhi ūr̄ juwua b'ukua zhiwid'imareē. Mawūāmina izha jür̄kuad'abara zhi webudata kēāsid'a. ¹⁴ Mawūē Jesúsbbara mawūāsia: Wūāwūārā mūma idu zebiudua, bueamarāūdua, naūrāne kīrāk'a izhi krīcha b'etr̄ Daizezeta Nok'od'ebema.

¹⁵ Mawūāpe wūāwūārā juwua ūr̄ b'ukua zhiwid'ipe wāsia mamaūbara.

Kūrāta bara b'ad'a

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶ Kūrāta Jesúsmo zepe mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bura biata b'ua, ḡmūārā k'ārē biata oi barape Daizeze ūme b'ai jō ēāta erub'airā?

¹⁷ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: ḡBhara mūrā k'ārēbiata jarabur̄? Miōta biata b'u ēā, awuarabur̄ biara ab'abai b'ua Daizezeta. Mawūāmina Daizeze ūme b'ai jō ēā maē ed'a wā krīna b'ubur̄ arib'aedua Daizezeba jara b'uta.

¹⁸ Mawūāī kūrābara mawūāsia: ḡSāūta arib'aeipe?

Mawūāī Jesúsbbara jara mawūāsia: Miā bearārūā. Kīma ēāta eruk'āīrārūā. Nezrūgarārūā. Zhārā ūr̄ sewa nebūrārūā. ¹⁹ Wawiarua bu zezera bu papara. Zhārā kūāg'arua būzhi kīrāk'a.

²⁰ Mawūāī kūrābara mawūāsia: Mūārā maū jōma arib'ae b'ua kūrā wed'auba, ḡmawūē k'ārēta ãmañā wāēā b'u?

²¹ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: Būta bia nūma krīna b'ubur̄ wāpe būzha ne erub'uta nendope platara zuburia b'ea diadua, mawūārā ne biata erub'aya ūtre. Aramaūne zepe mūta pēwādua.

²² Kūrābara maū bed'eata ūr̄ipe sopua wāsia k'ābāēā bara b'u baera.

²³ Mawūē izha jür̄kuad'aa Jesúsbbara mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, bara b'ura borekea ed'a wā ēā Daizezeta Nok'od'ebemanerā. ²⁴ Mūā wakusa marāā jaraya, aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eyā bara b'uta ed'a wā k'āñabarā Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁵ Izha jür̄kuad'abara maūta ūr̄inape k'awua ēā krīcha mawūāsid'a: ḡBara b'usid'a mawūābur̄ k'aita ēdr̄uipe?

²⁶ Mawūānaī Jesúsbbara ãzhi akū mawūāsia: Ēdr̄ira zhārātara boreke ēā, mawūāmina ēdr̄ibi b'eid'eba Daizezeitara ne jōma borekea.

²⁷ Mawūāī Pedroba mawūāsia: Daibara ne jōma ãmaēsid'a, mobe būta pēwā b'ea. ḡMawūē daibara k'ārēta jid'ad'aipe? ²⁸ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, ne jōma zhiwid'ita nūmebur̄d'era, mū Beubari Bape b'ad'ara Reyta jewed'aya mūzhi bugueta kīrāwārēāne, marā mū pēwā b'esid'a nok'orāta jewed'a duaneña bugue doced'e. Aramaūne k'awua oduaneña Israel warrarā doced'ebemata. ²⁹ Bariduba deta ãmaērā, zhi mebērā zhūmakīrātā, nawek'aurātā ãmaērā, zezeta, papata, wūērātā, warrarātā, druata, mū k'area ãmaērā, jidama cien jidaya ãmañā. Mobe Daizeze ūme b'ai jō ēāta jidaya. ³⁰ Mawūāmina bio zhi zromata b'era zhi zroma ēāta duaneña, waya zhi zroma ēāta b'eta zhi zromata duaneña.

Ne jarad'a uvad'e traja b'ed'eba

20 Daizezeta Nok'ota n̄em̄rā ūmak̄rā drua zhibarita b'ad'a k̄r̄k'a b'ha, diaped'a zhārā j̄erū wāsia trajabigaita izhi uvad'e. ² Mobe denario ab'a ubari ewari ab'a trajabigaita bed'eape zok'akuasia izhi uvama. ³ Diaped'a a las nueve babod'od'e ãi wāb̄r̄d'era aw̄r̄r̄tā ūdukuasia p̄uw̄r̄tā ūsadrā bari b'eta. ⁴ Mawūē mawūāsia: Marāsid'a trajad'e wādua m̄ uvd'e, m̄ārā pag'akuaya sāwūā pag'ai b'hd'e. Mawūā ūzhira wāsid'a. ⁵ Wakusa ūmatipa ãi wāpe a las tres ãi wāpe ab'arika osia. ⁶ Wakusa a las cinco ãi wāb̄r̄d'era aw̄r̄r̄tā bari b'eta ūdui mawūāsia: ¿Marā k̄ärēā nama bari keukua? ⁷ Mawūā ūmawūāsid'a: Daira k'awūā b'ea miōba j̄erūd'a ūaba. Mawūāna ūzhara mawūāsia: Marāsid'a trajad'e wādua m̄ uvd'e, m̄ārā pag'akuaya sāwūā pag'ai b'hd'e.

⁸ Keub̄r̄d'era uva zhibaribara trajabada nok'oa mawūāsia: Trajabadara tr̄kuape pag'adua ūzhi jornal. Naara diadua tēā zekuad'aa, mobeb̄r̄tā diadua naara zekuad'aa. ⁹ A las cinco trajad'e wānapead'ata zeb̄dad'era ab'a ab'a uba jidasid'a denario ab'a. ¹⁰ Mawūē naara trajad'e wānapead'ata zeb̄dad'era kr̄chasicid'a audre jidad'aita. Mawūāmina ūzhabid'a ab'a ab'a uba jidasid'a denario ab'a. ¹¹ Mawūā jidad'ai uva zhibarira b̄i ūjarab̄data, ¹² mawūāsid'a: Naūrā tēā zekuad'ara ora ab'abai trajab̄data b̄ara pag'ab̄r̄ta dai k̄r̄k'a. Maūne daibara trabajota j̄ew̄r̄tā zrog'a keukua. ¹³ Mawūāna ūpana ūzhi ab'a uba mawūāsia: Dazhira zhibiata panhā, m̄ā b̄ra b̄i ū ob̄r̄tā ū. ¿M̄ ūme b̄ra bed'easi ūka trajaita denario ab'a ubari? ¹⁴ B̄r̄era jidape wārūā, mawūāmina na ūtā zed'aara m̄ārā dia kr̄ñab̄r̄tā b̄aa diab̄r̄tā k̄r̄k'a. ¹⁵ ¿M̄ ūkr̄ñanerā o ūbaid'e b'uk̄a ne m̄r̄r̄? ¿O b̄ra b̄i ū k'ob'uk̄a m̄ta bia baera? ¹⁶ Arama ūk̄r̄k'a zhi zromata b'eta zhi zroma ūtā duaneña, waya zhi zroma ūtā b'eta zhi zromata duaneña, maūenabema Daizezebara bio tr̄kua n̄em̄k'ärīā, mawūāmina bio ūtā zhi j̄erūmarā.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Jesú Jerusalén p̄uw̄r̄ued'a wār̄ze wāne, doce izha j̄erūkuad'ata awuara j̄ere edape od'e mawūāsia: ¹⁸ Dazhirā wār̄ze wā Jerusalén p̄uw̄r̄ued'a, m̄ Beubari Bape b'ura maūnu chāb'arid'aya sacerdoterā nok'orāta b'ea, ūrāg'a Moiséd'e jarabedata b'ea. Maūr̄bara jarad'aya m̄r̄tā bead'amarēā. ¹⁹ Arama ūm̄r̄tā chāb'arid'aya judiorā ūtā b'ea, m̄r̄tā ūzhima sewak'au b'hd'eba ud'aya, cruzd'e k'achid'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradr̄ya.

K'ärē wid'ibid'apead'a Jacoboba Juanba

(Marcos 10:35-45)

²⁰ Zebedeo warrarā papaba zhi waurā bawarauba Jesú orrape izhi k̄r̄bita sāk'ok'od'e k'ob'esia k'ärē wid'iita.

²¹ Mawūē Jesúbarra mawūāsia: ¿K'ärēta kr̄ñape?

Mawūā ūzhara mawūāsia: B̄ta nok'ota b'eb̄r̄tā maē m̄ waurā ūme naūr̄tā nok'o babi jewed'abigarua ab'a b̄t̄ juwua araare, ab'a b̄t̄ juwua ūk'aare.

²² Mawūā ūzhara mawūāsia: Marābara k'awuad'a ūtā k'ärē wid'i panr̄tā. ¿Marā Zuburiaita panuk̄a m̄t̄ Zuburiai k̄r̄k'ara?

Mawūā ūzhara mawūāsid'a: Daibara b'ed'aya.

²³ Mawūāna ūzhara mawūāsia: Marā wār̄nu m̄t̄ Zuburiai k̄r̄k'ara Zuburiad'aya. Mawūāmina m̄t̄ juwua araare, m̄t̄ juwua ūk'aare jewed'abigaira m̄ārā diaid'e b'ur̄ ū. Awuarab̄r̄tā jewed'a paneña maūita zhi arrib'ae-mata m̄t̄ Zezeba.

²⁴ Zhi diezba maūta ūr̄na ūk̄r̄sid'a meb̄r̄tā ūme panhā. ²⁵ Mawūē Jesúbarra tr̄kuape mawūāsia: Marābara k'awua b'ea na ū ūjūāne nok'ota b'eb̄r̄tā ūzhira edre erun̄meā, zhi zromata b'era arama ūne ūzhira ūzarea ūmeā. ²⁶ Mawūāmina marā mawūā duanañe b'ur̄ ū. Awuarab̄r̄tā marānebema zhi zromata b'a k̄r̄na b'ura b'aibara marā arrib'aebarita. ²⁷ Marānebema zhi zromata b'a k̄r̄na b'ura b'aibara marā nezok'a k̄r̄k'a.

²⁸ Aramaū kīrāk'a mū Beubari Bape b'ura ze ēbasia zhārāba arib'aed'amarēā, awuaraburū zesia zhārā arib'aeita, aramaūne mū bebura diaya jōmaūbari.

Ne ūdubid'a daub'errea panuta ūme

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Āzhi Jericó p̄uwurud'eba wābūrūd'era Jesús k'aid'u wāsid'a k'abana. ³⁰ Maūne daub'errea panuta ūme o k'aita jewed'a panūne, Jesús berab'ari wāta ūrīnaī nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Nok'ó, būra rey David'eba uruta b'uba sozuburiarua daira!

³¹ Mawūānaī zhārābara kēāsid'a chupear'amarēā, mawūāmina āzhira audre b'ia mawūāsid'a: ¡Nok'ó, būra David'eba uruta b'uba sozuburiarua daira!

³² Mawūānaī Jesús pi nūmepe trūkuape mawūāsia: ¿Marābara mūā k'ārēta oita krīnā panū?

³³ Mawūā ūzhara mawūāsid'a: Nok'ó, daita ne ūdubirua.

³⁴ Mawūānaī Jesúsbara sozuburiape dabū tōb'arikuasia, maū daucha ne ūdusid'a, mawūē jēdrūsid'a k'aid'u.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 Jerusalén k'aita babudad'e, Betfagé p̄uwurud'a zebudata Olivo k'atumaēna zebudad'era Jesúsbara izha jērūkuad'ata ūme zok'aburūta, ² mawūāsia: P̄uwurū zakeid'u wāūdua jari mazhi kīrābita tab'uid'u. Marābara ūdud'aya burra jē nūmūta, burro kūrāsid'a izhi ūme ūdud'aya, burra ēnape ūmewed'a mūma weuduua. ³ Iab'auba wid'ira mawūāūdua: Nok'oba nesid'akuaburūta, nane diab'arikuaya.

⁴ Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata:

⁵ Jerusalénne b'ea mawūāūdua: Marā Reyra marāma urua, Ibiad'e b'uta burrod'e ūrū jewed'a urua, burro kūrāne ūrū urua nenduwurū ne zugua ataubari waud'e.

(Zacarías 9:9)

⁶ Izha jērūkuad'ara wānape osid'a Jesúsba jarad'a kīrāk'a. ⁷ Mawūē wesid'a burrata burro kūrāta, mobe ūrū b'usid'a ūzhid'e wua āneb'ari panūta, mobeburū Jesús jewed'asia ūrū. ⁸ K'abanabara bia edabudata ūzhid'e wua āneb'ari b'eta od'e ewarazoasid'a. Waya dewaraurābara pārārā kiduata tūd'ape od'e tad'azoasid'a.

⁹ Zhārābara na wāba tēā uruba nemi jīgua mawūāsid'a:

¡Būra ibia jarad'aya rey David'eba urura!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zeburūta!

¡Daizezera ibia jaraudua ūtrera!

(Salmos 118:25-26)

¹⁰ Aramaūne Jesús Jerusalénne ed'a wābūrūd'era p̄uwurud'ebema jōma b'ugadrū mawūāsid'a: ¿Naū k'aipe?

¹¹ Maūnerā zhārābara mawūāsid'a: Naū Jesústa Daizezeba bed'eata jarabibaria, Nazaret p̄uwurud'ebema, Galilea druad'ebema.

Jesúsba miti ēā od'a Daizeze deta

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara maē, mobe jōma āī jērekuasia mama ne nendo b'eta, ne eda b'eta, mesara burekuasia plata k'ābiabadad'era, buguera burekuasia pusirā nendobabadad'era. ¹³ Mobe mawūāsia: Naūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Mū dera zhiwid'ibadata nūmūā ad'aya. Mawūā b'ud'era marābara nezrugamiārā de babi nūmūk'ārīna.

¹⁴ Daizeze ded'a ewara maē Jesús orrasid'a daub'errea b'eba, wā b'e ēā b'eba, mawūē b'ebikuasia. ¹⁵ Sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba mawūā biata ob'uta ūdubudad'era warrarābara Daizeze ded'a ewara maē nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Ibia jarad'aya rey David'eba urura! Mawūānaī kīrūbūdaba, ¹⁶ mawūāsid'a: ¿Būra ūrī k'ob'uka naūrāba jara k'opanurā?

Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Ājā, ¿maūenabemata marābara led'ak'a kīrāk'a b'eta mawūā b'ua ēka:

Warrarā ked'ea, ju do ked'ea bəzhita ibia jarabigaya ab'ʉ ēka?

(Salmos 8:2)

¹⁷ Mawūāpe ãmaēkuabərʉta Jerusalénnebara ãi wāsia Betania pəwərʉed'a, mobe mama ūnadṛʉsia.

Ik'azhirua jarad'a higuera zhi ta ne ēāta

(Marcos 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Diaped'a wakusa Jerusalén pəwərʉed'a zebərʉd'era jarringsia Jesús. ¹⁹ Mañne bakuru higuera o k'aita nəmʉ-ta ūdui mañnu wābərʉd'era mañnerā k'ärē ūdu ēbasia, awuarabərʉ ūdusia zhi kiduatre, mawūē mawūāsia: Bəra wueta zau ēbaya.

Audre ēāne higuera bagusia.

²⁰ Izha jərʉkuad'aba mañta ūdud'ai bia akʉdrua mawūāsid'a: ¿Sāwūā k'āwūā aramañta bagu dog'o bakuru higuera?

²¹ Mawūānaī Jesúsbara panañ mawūāsia: Mʉñ wārñu marāā jaraya, marāta soid'u b'ebərʉ, marāma k'ärēta b'e ēāne duanu ēbərʉ bari k'āwūā bakuru higuera kīrāk'a od'a ēā, awuarabərʉ k'atuma za nəmʉā jarabədata: Æi wārūā, pusad'e doid'u wārūā abədad'era arib'ae nəmañdaya. ²² Jōma marāba wid'ibədara zhiwid'i soid'u k'ob'ebərʉ jidad'aya.

Zareata Jesúsd'e

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Daizeze ded'a ewara mañ Jesús zebərʉd'era, sacerdoterā nok'orābara, pəwərʉ nok'orābara izhira orrasid'a miā ūrāg'a nəmʉne, mobe mawūāsid'a: ¿K'aiba obi b'ʉ bəa ob'ʉra? ¿K'aiba diasi k'āwūā zarea nəmañrā?

²⁴ Mawūānaī Jesúsbara panañ mawūāsia: Mʉñbid'a marāā wid'iya, marāba panañnarā mʉñbid'a marāā jaraya k'aiba obi b'ʉta mʉñ ob'ʉra. ²⁵ Zhārā buru k'oemarē Juan, ¿k'aiba zok'asi? ¿Ūtrebemaba o zhārāba?

Mawūāñ ãzhirāñu mawūāsid'a: Dazhirāba Ūtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ärēñ ījāna ēbasi aya?

²⁶ Dazhirāba zhārāba zok'asia ad'aisid'a, dazhirābara zhārāta wawia b'ea jōmañma Juan Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ʉ baera.

²⁷ Mobebeñ panañbədata Jesúa mawūāsid'a: Daibara k'awuad'a ēā.

Mawūānaī izhara mawūāsia: Mʉñbid'a marāā jara ēā k'aiba obi b'ʉra mʉñ ob'ʉra.

Ne jarad'a warra ūmeneba

²⁸ ¿Mawūāmina marāma sāwūāpe? Ūmakīrāba erub'asia warrarāta ūme, mawūē zhi nabemata orrape mawūāsia: Warra, id'ira trajad'e wārūā mu uvad'e. ²⁹ Mawūāñ izhara panañ mawūāsia: Mʉrā wā krīñā ēā. Mawūānata tēā wāñta krīchape wāsia. ³⁰ Zhi zezebara dewarabemata orrape ab'arika jarasia. Mawūē mañbara mawūāsia: Æjā nok'ó, mʉrā wāñña. Mawūāpe wā ēbasia. ³¹ ¿Ūmebara sāñba osi zhi zezebra krīñarā?

Mawūāñ ãzhara mawūāsid'a: Osia nabemaba.

Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mʉñ wārñu marāā jaraya, rey Romanebemañta plata wid'ibadata, wūērārā jōmañne b'eta marā k'āñabarā wāñña Daizezeta Nok'ota b'ʉma. ³² Mañenabema Juan marāma zesiā sāwūā b'eaid'ebemata jarad'e, mañ marābara ījāna ēbasia. Mawūāmina rey Romanebemañta plata wid'ibadabara, wūērārā jōmañneta b'ebara ījāsid'a. Mawūāmina marābara mañ ūdusid'aid'u k'azhiruara ãmapa Daizezeta pēwāna ēbasia izhid'ebemata ījānañta.

Uvad'e trajabadata bia ēāta b'ead'a

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ Úrīñdua, mʉñ dewara ne jarak'aya: Ūmakīrāta b'asia drua zhibarita, mañbara uvata upe serrape osia uva b'ata piabarita. Mobe uva akʉita pārāsia deta ūtʉ draso, mobe uvad'e trajabadaa arrendape wāsia wawara.

³⁴ Uva b'ʉabada ewade nezok'arā izhid'eta zok'asia uvad'e trajabadaa, jidad'amarēñ uva izhaa diabədata.

³⁵ Mawūāmina uvad'e trajababara nezok'arā jirtoposia, mobe ūkʉrʉ jirachi jidasid'a, ūkʉrʉ beasid'a, ūkʉrʉ

mong'araba tab'arisid'a.³⁶ Wakusa nezok'arā dewaraurāta audre zok'asia nabemarā k'āñabara, mañrā ab'arika osid'a.³⁷ Mobebeuru zhi warrata āzhima zok'aburūta mawūāsia: Wawiad'aya m̄e warrara.³⁸ Mawūāmina uvad'e trajabadabara zhi warrata ūdud'ai āzhirāñu mawūāsid'a: Ne zhi zezed'era nañba jidaya, mawūē bead'aya, aramañne dazhirāba jidad'aya izha jidaita b'ura.³⁹ Aramañne jirtopota uvad'ebara ãjüretad'ape beasid'a.

⁴⁰ Aramañnerā uva zhibarita zeburud'era ḷuvad'e trajabadarā marāma sāwūā oipe?

⁴¹ Mawūāī mawūāsid'a: Bia ēāta b'era sozuburia ēā makenaña, mobe uva izhid'era awururā uvad'e trajabadaa arrendaya. Aramaēne izhaa diad'aira diad'amarēā uva b'ħabada ewade.

⁴² Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka aramaū kīrāk'a mʉ seribid'a ēānebemata zhi b'ʉmarā?:

¿Jara b'ut ūka de obadaba mong'ara seri ëäne b'utd'apead'ara wag'auta b'esita. Daizezeba mawüä osi baera dazhiräma ne bia ab'ut ūka?

(Salmos 118:22-23)

⁴³ Mañneba mñā marñā jaraya, marñā Daizezebara izhita Nok'od'ebemane duanabi ñā, awuaraburū mañne b'eabiya izha jara b'uta ob'eta. ⁴⁴ Iab'a mañ mong'ara ñrñ b'aera b'ug'uzoaya, mañ mong'arata iab'añ ñrñ b'aera nañsñā.

⁴⁵ Mañ jaraburuta ūrīnañ sacerdoterā nok'orābara fariseorābara k'awuasid'a ãzhita jaraburuta. ⁴⁶ Mawūë sāwūä jidad'aita krīcha jürüsidamina, zhārāta wawiasid'a zhārāma Jesús Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera.

Ne jarad'a juwua jidabadad'eba

(Lucas 14:15-24)

22 Jesúsbara wakusa ne bio jarak'a mawūāsia:

² Daizezeta Nok'ota nəmərā reyta b'ad'a kīrāk'a b'ha, mañbara fiesta osia zhi warra juwua jidayid'era.

³ Iuwua jidayid'e tr̄kuad'ata tr̄ne nezok'arā ižhid'eta zok'asia, mawūamina mařrā ze kr̄ñana ēbasia.

⁴ Wakusa nezok'arā dewaraurāta zok'abərətā mawūāsia; Trūkuad'apead'aa jaraudua mərē zhikora arib'aesita.

Muārā beabisia mu tororāta, mu nenduwururā boreguearāta. Mawūē jōma arib'ae nūmū baera zed'amarēā jarauua juwua jidayima.⁵ Mawūāmina trūkuad'apead'ara wāna ēābure ūkure wāsid'a āzhi trabajoed'a, ūkure āzha k'ārē oi b'ūta oed'a.⁶ Wava ūkurebarā nezok'arāta iirtopota iirachi makenasid'a.⁷ Maūta revba

ürřburud'era kîrûpe zok'asia soldaoră izhid'eta, aramañne makenasia mařră miă beamiăta b'era, mobe basia
ăzhi pñwñrñra.⁸ Mobeñtrñ nezok'ară izhid'ea mawüäśia: luwua ijdavid'ebema wärñebai zhi arib'aema.

Mawūāmina tr̄kuad'apead'ara tr̄kuaid'e b'a ēbasia.⁹ Mawūē oza wāūdua, mobe juwua jidayima tr̄ūdua mazha ūdub+data.¹⁰ Mawūāñ nezok'arā oza wānape ūzha ūdub+data iōma i+resid'a biata b'eta, hia ēāta b'e

11 Tr̄kuad'apead'ata akwita rov ed'a wāburud'era mama ūmalkr̄ta ūdusia zhārk juwua iida nūmuno iūbibad

• Trukad upead atá akaita rey ed a wabudu era mama umakirata dudas zhaba juwua jida numente jibbadaba zho b'ut ëëta. ¹² Mawüē mawüäsi: ¿Bura sâwüä nama ed'a zesi zhärä juwua jida nümne jübabadaba zho b'ut ëärä? Mawüäti izhira chupea k'ob'asia. ¹³ Mawüē reybara ne arib'ae nümeä mawüäsi: Jérüta, juwuata jüdüua, mobe b'aribueudua ãi päriguad'e tebud'e, mama jégaya kid'a k'ösese. ¹⁴ Aramañ kíräk'a Daizezebara bio trükua nümuk'äriä, mawüämina bio ëä zhi iherumará.

Rev Romanebemāta plata wid'ibabad'ebema

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:19-26)

¹⁵ Mañ tẽä fariseorã wãnape bed'easid'a Jesús sãwüä wãëä bed'eabid'aita. ¹⁶ Mawüë ãzhi pëwã b'eta rey Herode pëwã b'e sawara izhima zok'abüdata jarabuesid'a mawüänamarëä: Miä Üräg'abari, daiba k'awua b'ed'era bñara jara b'ña wãrãta, aramaüne wãrñuta jara b'ña Daizeze ota. Bñra krñcha zhärãneä zhi edebi ëä bñara akü ëbaera zhärãnebemata. ¹⁷ Bñma sãwüäta daia jaradua: ¿Diasia b'ña rey César plata diabadara, o dia b'e ë?

¹⁸ Jesúsbbara k'awuasia ãzhara bĩ ëã oita k'ob'eta, mawüë mawüäisia: ¿Mñrã k'ärëä wäëäbid'aita k'opanø marã sewa bibauta b'ebara? ¹⁹ Mñää ūdubiudua monedata rey Romanebemaa diabadata.

Mawüää ãzhara ūdubisid'a denario ab'a. ²⁰ Mobebeurø Jesúsbbara mawüäisia: ¿Nañnerä k'ai zata nñmø, k'ai trüta b'ø nñmø?

²¹ Mawüää mawüäsid'a: Césard'ea.

Mawüänaï mawüäisia: Césard'era César diaudua, Daizezed'era Daizezea diaudua.

²² Mañta ûrïnaï bia akudruape ãmaëbødata wäsid'a.

Beud'ata piradrød'aid'ebema

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Mañ ewade saduceoräta zesid'a Jesúsmä, mañrãbara jara b'ea beud'ara piradrød' eäta, mawüë wid'i,

²⁴ mawüäsid'a: Miä Úräg'abari, Moisébara mawüäisia: Iab'añta warra ne ëã beura, izhi wüëärä zhi mebeaba edaibara, aramañne zhi mebea beud'ata warra barabiya. ²⁵ Ewari ab'a daid'e ed'a mebëräta siete pñña bazhia, nabemata miä k'äipe beusia, warra ne ëbasi baera izhi wüëärä zhi mebeaita ãmaësia. ²⁶ Zhi ûmesid'a ab'arika berab'arisia, zhi ûbeasid'a, zhi sietesid'a. ²⁷ Jõma mawüä berab'arid'a tëäne beusia wüëräsid'a. ²⁸ ¿K'öbe beud'ata piradrød'ad'era sietet'ebemabara sãuba izhi wüëärä baipe mawüä ãzhi jõmaëba k'äinapead'ara?

²⁹ Mawüänaï Jesúsbbara panañ mawüäisia: Marã wäëä b'eba mañenabemata zhi b'umarä sãwüäta k'awuad'a ëã, miä Daizeze zareara sãwüäta k'awuad'a ëã. ³⁰ Beud'ata piradrød'ad'era miä k'äña ëã, awuarabøurø Daizeze ángelerä ûtre b'e kïräk'a b'eaya. ³¹ Mawüämina beud'ata piradrød'aid'ebema, ¿maräbara led'ak'a kïräk'a b'eta Daizezebara mawüäsi ëka?: ³² ¿Mñrã Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria asi ëka? Aramañnerä Daizezera beukuad'a Zhibari ëã, awuarabøurø zok'ai b'e Zhibaria.

³³ Mañta ûrïnape zhäräbara bia akudruasid'a mawüä miä Úräg'a b'ud'eba.

Zhi zromata b'øta arib'aed'ai b'øta

(Marcos 12:28-34)

³⁴ Fariseoräbara ûrisid'a mawüä chupeabigabørøta saduceoräta, mawüë zhi juresid'a. ³⁵ Mobe ãzhid'ebema ab'a Úräg'a Moisé'de jarabariba wäëäbii k'area wid'i mawüäisia: ³⁶ Miä Úräg'abari, ¿Daizezeba jara b'øta arib'aed'ai b'øra sãëta zhi zromape ûräg'ad'era?

³⁷ Mawüää Jesúsbbara jara mawüäisia: Nok'o Daizezera soid'u kñäg'arua, bñzhi jawureid'uba, bñzhi krñchaid'u-ba. ³⁸ Mañta zhi zroma Daizezeba arib'aemarëä jara b'øra. ³⁹ Zhi ûmeta aramañ kïräk'a b'øta mawüä b'øta: Zhärä kñäg'arua bñzhi kïräk'a. ⁴⁰ Mañ ûmeta arib'ae nñmøba jõma arib'ae nñmaña Daizezeba ûräg'a Moiséa diad'ata, Daizezeba bed'eata jarabibariräba b'ud'apead'ata.

¿K'aid'eba uru zhärä Êdrøbiira?

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Fariseorä ãba nñmøne Jesúsbbara wid'ibørøta, ⁴² mawüäisia: ¿Marã sãwüä krñcha b'e zhärä Êdrøbiirä ûrërä? ¿K'aid'eba zeipe?

Mawüää mawüäsid'a: Rey David'eba zeya.

⁴³ Mawüänaï Jesúsbbara mawüäisia: ¿Bari k'äwüta Davidbara Jawurebiad'eba izhi Nok'oa abørøta mawüäiska?:

⁴⁴ Daizezebara mñ Nok'oa mawüäisia: Mñ juwua araare jewed'arua, bñ jura b'eta jõma mñä bñ jërü edre b'uyeed'a.

(Salmos 110:1)

⁴⁵ Davidba mawüä izhi Nok'oa ad'ara, ¿sãwüä bari k'äwüta izhid'eba uruta b'aipe?

⁴⁶ Aramañne miõba panañ b'ed'a ëbasia izhi bed'eara. Miõba k'ärë wid'i ëbasia mañ ewadeba ûtaara.

Ürāg'a Moiséd'e jarabadad'ebema

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

23 Mobeberū Jesús bed'eaburūta zhārā k'ob'ea izha j̄erukuad'aa mawūāsia:

² Daizezeba ürāg'a Moiséa diad'ata jara b'ea ürāg'a Moiséd'e jarabadabara, fariseorābara. ³ Mawūē k'ārē arib'aeita marāā jarabudara jōma arib'ae oudua. Mawūāmina āzha ob'e kīrāk'ara orāudu, k'ārē jara b'era āzhara arib'aed'a ēā. ⁴ Miōba arib'ae b'e ēāta zhārāā arib'aemarēā jara b'ea, mawūāmina āzhara arib'aed'a ēā. ⁵ Awuaraburū jōma k'ārē obudara ob'e zhārāba ūdud'amarēā. Mawūē Daizeze bed'eata wīka ed'a b'ubadat caja zaked'era j̄uk'ara audre joub'ua obada, mobe datrud'e, juwuad'e tājūbada, wua ita irabadata audre drasoa obada. ⁶ Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea nek'od'e trūbūdad'era. Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea de zhi j̄erebadata nūme maērā. ⁷ Āzhi wawia salud'aita krīñadea p̄ewurūd'e k'abana maērā. Krīñadea zhārāba āzhira Miā Ürāg'abari ad'aita.

⁸ Mawūāmina marābara krīñā b'earāudu marāta Miā Ürāg'abari ad'aita, marāne Miā Ürāg'abarira ab'abai b'u baera mūta zhārā ūdrūbita, waya marā jōma mebērāta b'ea. ⁹ Druad'era miōta zeze arāudu, marāne Zezera ab'abai b'u baera ūtre b'uuta. ¹⁰ Miā krīñā b'earāudu marāta nok'ó ad'aita, marāne Nok'ora ab'abai b'u baera mūta zhārā ūdrūbita. ¹¹ Marānebemata zhi zromata b'uura b'aibara marā nezok'a kīrāk'a. ¹² Zhi zromane b'uura Daizezebara zhi zroma ēāta b'uuya, waya zhi zroma ēāne b'uuta zhi zromata b'uuya.

¹³ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ürāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba Daizezeta Nok'od'ebemanerā zhārā idu ed'a wābid'a ēā. Miā mazhisid'a ed'a wāna ēā, aramaūne ed'a wābid'a ēā zhi ed'a wā krīñabudara.

¹⁴ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ürāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba jārī b'ea deta wūerārā pēdrarāneta, mobe zhārāma bia nūmaīta dāārā zhiwid'ibada. Maūneba Daizezebara marā audre pua k'awua oya.

¹⁵ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ürāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba pusata druata p̄urrūa b'ea, mazhi ürāg'ata iab'aūa ūjābid'aita mawūā b'ea. Aramaūne ūjābibud'dera mazhi k'āñabarara tebūd'e audre zuburia b'aitrū opanūā.

¹⁶ ¡Marā Daizezebara pua k'awua oya, zhārā jipa eded'a ēāba daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! Mawūē mawūābada: Iab'aūba Daizeze de daid'u k'ārē wārīnu oita jarape o ūberū k'ārē ēā. Mawūāmina iab'aūba Daizeze ded'a oro nūmū daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburūra oibara abada. ¹⁷ ¡Marā krīcha ne ēā daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāūta zhi zromape orota o Daizeze deta, izhi ded'a nūmūba Daizezed'e ēka orora? ¹⁸ Marābara dewara mawūābada: Iab'aūba altar daid'u k'ārē wārīnu oita jarape o ūberū k'ārē ēā. Mawūāmina nenduwurū altar maē ūrū tab'u daid'u iab'aūba k'ārē wārīnu oita jaraburūra oibara abada. ¹⁹ ¡Marā krīcha ne ēā b'eba daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāūta zhi zromape nenduwurū o altar nūmūta, altar maē k'ob'eburūba Daizezed'e ēka nenduwurūra? ²⁰ Iab'aūba altar daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburūra bari altar daid'u jaraburū ēā, awuaraburū jaraburūra nenduwurū altar maē ūrū tab'u daid'ubid'a. ²¹ Iab'aūba Daizeze de daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburūra bari Daizeze de daid'u jaraburū ēā, awuaraburū jaraburūra Daizeze mama b'u daid'ubid'a. ²² Iab'aūba ūtre daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburūra Daizeze bugue daid'u jaraburū, mawūē Daizezeta ūrū jewed'a b'u daid'u jaraburū.

²³ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ürāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Marābara menta kiduata, eneldo kiduata, cominota diez b'uabudaza ab'a Daizezea diabada. Mawūāmina audre arib'aei b'uura arib'aed'a ēā Daizezeba ürāg'a Moiséa diad'ad'e jara b'uura zhārā sāwūā edai b'uad'e edaita, zhārā sozuburiaita, Daizezed'ebema ūjāita. Maēne maūtrū arib'ae duanaīne b'uua wuaabema kenab'ari ēā arib'ae b'ed'e. ²⁴ ¡Zhārā jipa eded'a ēāba daub'errea b'e kīrāk'a b'eba, kuchikuchira āī sāpe baniā dobadamina camellota mibue b'e kīrāk'a b'ea!

²⁵ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ürāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Mawūē vasota eped'ek'ota ūrūberū zhi ūgūma kīrāk'a b'ea, mawūāmina marā ed'ara bia ēāba bira b'ea,

nezr̃uga k'ārē o ēbai b'uta ob'eba. ²⁶ ¡Zhārā jipa ede ēāba fariseo b̃era daub'errea b'u kīrāk'a b'ha! Maūba vaso-ta, eped'ek'ota naara ed'abemata s̃ug̃ui kīrāk'a sod'eba biata odua, mawūārā ūr̃ubemasid'a zhi s̃ug̃uma baya.

²⁷ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibaūta b'ea! Mawūē beuwārā joud'apead'a totroa ñume kīrāk'a b'ea, ūr̃urā wār̃nu bi-ia ñumeā, mawūāmina ed'ara beud'a b'utw̃ur̃uba bira ñumeā, mitia ñumeā. ²⁸ Marāta aramaū kīrāk'a b'ea, ūr̃urā wār̃nu biata zhi ūdubi b'ea zhārā b'ea, mawūāmina sewa bibaūta b'eba marā sora ed'ara bia ēāba bira ñumua.

²⁹ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibaūta b'ea! Mawūē Daizezeba bed'eata jarabibarirā joud'apead'a ñumema ne pārābada, aramaūne kīrāwār̃ē obada biata joud'apead'a ñumerā. ³⁰ Aramaūne mawūābada: Dazhirā zhibarirā b'easi ewade dazhirāta b'easib̃u, ūzhid'e kīrāk'ara dazhirābara bead'a ēbak'ausia Daizezeba bed'eata jarabibarirā. ³¹ Aramaūnerā ari mazha k'awua b'eta marā urua Daizezeba bed'eata jarabibarirā beakuad'apead'ata b'ead'ad'eba. ³² ¡Mawūē ma oudua mazhi zhibarirāba o j̃edr̃ud'apead'ara! ³³ ¡Marā dāma bia ēāta b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāwūā ūdr̃ud'aipē Daizezeba teb̃ud'e buekuaid'ebara? ³⁴ Maū k'area muārā marāma zok'aya Daizezeba bed'eata jarabibarirāta, kr̃icha banta, miā ūrāg'abadata, maūrānebema ūk̃er̃u bead'ape ūk̃er̃u cruzd'e k'achid'aya, ūk̃er̃ura ud'aya mazhid'e de zhi j̃urebadata ñume maē, aramaūne zuburia okuad'aya p̃ewur̃uza p̃ewā. ³⁵ Aramaūnerā marā ūr̃u b'aeya dru-ad'e biata bea b'e jōmaū bebuta, ūr̃u b'aeya Abel biata b'ad'a bebuid'uba, ūr̃u b'aeya Berequía warra Zacaría bebuid'uba, marāta b'ead'abara Zacaríara beasid'a Daizeze ded'a altar maē. ³⁶ Muā wār̃nu marāā jaraya, maū jōma b'aeya marā id'i ewade b'e ūr̃u.

Jesús jēgad'a Jerusalén k'area

(Lucas 13:34-35)

³⁷ ¡Jerusalén, Jerusalén, marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā bea b'ea, mong'araba tab'ari bea b'ea marāma zok'akuab̃er̃ura! ¡Muā marā biod'e āba j̃ure kr̃iasia eterreba zhi warrarāta i edre āba j̃urebari kīrāk'a, mawūāmina marābara kr̃iana ūbasia! ³⁸ Mawūē Daizezebara marā p̃ewur̃ukenab'ariya. ³⁹ Muā marāā jaraya, k'āwūā wed'auba marābara muārā ūdud'a ūbaya, marāba mawūānañeēna: Ibia jarad'aya Daizezed'eba urura.

Jesúsba jarad'a Daizeze de ūr̃inañta

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Daizeze ded'a ewara maēba Jesús wāne, izha j̃er̃kuad'abara orrasid'a de ñumeta ūdubid'aita Daizeze ded'ebemata.

² Mawūē mawūāsia: ¿Marābara ak̃u k'opanu ūka naū jōma? Muā wār̃nu marāā jaraya, namarā mong'ara ab'ari mong'ara ūr̃ubid'a k'ob'a ūbaya ūr̃ib̃udaba.

Sāwūānebema ūjūā jōr̃ nawed'a

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24)

³ Olivo k'atumane Jesús jewed'a b'ud'e izha j̃er̃kuad'abara orrad'ape dob'aūa mawūāsid'a: ¿Daia jaradua, sōmbed'epe Daizeze deta mawūā ūr̃inañra, sāwūāipe bu zeira, sāwūāipe ewari ñumeta jōr̃rā?

⁴ Mawūānañta Jesúsbara panaū mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua miōā zhi sewabid'a ūbaita. ⁵ Ñumene bio sewata muñeba zeb̃udabara mawūānañta: Muñra zhārā ūdr̃obia. Aramaūne bio sewad'aya. ⁶ Marābara zhōta ūr̃inañta namabid'a ūibid'a, maūnerā perarāñdua, maū jōma mawūā berab'ariibara, mawūāmina wad'i ūbaya ewari ñumeta jōr̃rā. ⁷ Drua tab'eta drua awur̃eta tab'e bawara zhōnaña, nok'orāta nok'orā awur̃u bawara zhōnaña. Ñumeña puata, jarrabata, ūjūā ureta baridu maē. ⁸ Maū jōma puata jēdeba ñumeña.

⁹ Marā chāb'arid'aya zuburia od'amarēā, aramaūne beakuad'aya, marā jōmaūba jurad'aya mu k'area.

¹⁰ Muñebemata ūjā b'ebara maū ewadera bioba ūjā ūā duaneña, mawūē zhiya zhi jidabid'aya, zhiya zhi ju-rad'aya. ¹¹ Sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e duanañta bio piradr̃ud'aya, aramaūne bio sewad'aya. ¹² Bia ūāta eabab̃er̃uba bioba zhārā k̃uāg'ad'a ūbaya. ¹³ Mawūāmina izhi ewarita jōñeñena muñta p̃ewā b'ura ūdr̃uya.

¹⁴ K'āwūā bed'ea biata Daizezeta Nok'od'ebemata jarad'aya ējūā jōmaū maē, aramaūne zhārā jōmaūba k'awuad'aya, mobeburū zeya ewari nūmūta jōīrā.

¹⁵ Mawūē Daizeze ded'a jaid'ebema ne mitiata nūmūbūdata marāba ūdubūdad'era, Daizezeba bed'eata jara-bibariba Danielba jarad'ata ūdud'aya. Mawūē zhi naū leburūbara maū sāwūāta k'awuarua. ¹⁶ Mobebaria Judead'e b'era merū wāēbaudua k'atumaēna. ¹⁷ De ūrū k'ob'ura ud'ub'aepe ed'a wārārūā k'ārē būzhi ded'abe-ma jiraedaira. ¹⁸ Meā k'ob'ura deid'u zerārūā būzhi wua jiraedaira. ¹⁹ B'log'oa b'era, wūāwūā jud'ebema erub'era zuburiad'aya maū ewadera. ²⁰ Mawūē zhiwid'iudua marā mawūā merūbūdata ūdud'era nūma ēbamareā kue ewarita miā ēnaūbada ewarita. ²¹ Mobebaria k'ābāēā zuburiatrū nūmaña, ējūā osid'ad'ebemata id'ibasiid'u mawūārā ne ēāta nūmaña, miā tēābid'a mawūārā nūma ēbaya. ²² Maū ewarita Daizezeba k'akutua nūmū ēbūrū miōta zok'ai b'a ēā. Mawūāmina izha zhi jūrūmata b'e k'area maū ewarira k'akutua nūmūña.

²³ Mawūē iab'auba zhārā ēdrūbita za b'ra aburūd'era, o zawa b'ra aburūd'era ījārāūdua. ²⁴ Nūmūne zhārā se-wata zhārā ēdrūbita duaneña, sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e duaneña, ūdud'ak'a zromata okuabud-aba zhārā sewad'aya, sewaita ob'ed'ara Daizezeba zhi jūrūmata b'esid'a sewad'aya. ²⁵ Ya mūārā maūta marāā jaraburū nawed'a. ²⁶ Mawūē drua drudrua tab'u maē zhārā ēdrūbita b'ra abudad'era akud'e wārāūdua, o ded'a b'ra abudad'era ījārāūdua. ²⁷ Bata dajada pureabari kīrāk'a mū Beubari Bape b'ad'ata zeburūd'era daja-da zeya. ²⁸ Ne beuma tab'ura k'awuabada āk'oso pouga nūmūba. (Mū zeburūra aramaū kīrāk'a k'awuad'aya.)

Jesús zeid'ebema

(Marcos 13:24-37; Lucas 17:26-30, 34-36; 21:25-33)

²⁹ Aramaūta jari ewadera mawūā zuburia nūmana tēāne ūmadaura pārīguya, jed'ek'ora ūna ēbaya, chīdaura bājāneba jurzoaya, ne zarea zromarāta bājānebema pūrūderread'aya. ³⁰ Mobebarū ūdud'ak'ata ūdubūdata mū Beubari Bape b'ad'ata bājāneba uruta ūdud'aya, mawūā ūdubūdaba druad'e zhārā b'era jōma peraba jē-gad'aya. Maūnerā mū Beubari Bape b'ad'ara bājāneba jārārāne uruta ūdud'aya zarea bara k'ābāēā kīrāwārēā. ³¹ Mobebarū mūārā ángelerā mūrērāta zok'aya trompeta jīgua zad'amarēā, aramaūne āba jūred'aya mūā zhi jūrūmata baridu maē b'eta wawara b'eta.

³² Bakuru higuerad'eba sāwūāta k'awuadua: Zhi jīwīnita wikuburūd'era marābara k'awuabada poag'a k'aita bata. ³³ Aramaū kīrāk'a mūā jara nūmūta arimaē berab'ari būsad'ewata marāba ūdubūdad'era k'awuadua mūrā zebod'ota. ³⁴ Mūā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a mūā jara nūmūrā jōma arimaē be-rab'ariya. ³⁵ Bājā, drua nebaya, mawūāmina mū bed'eara bari neba ēā.

³⁶ Mawūāmina k'ārē ewade k'ārē ūmadaud'e mawūā berab'ariira miōba k'awua ēā, miā ángelerā ūtrebe-marābid'a k'awuad'a ēā, miā mūābid'a k'awua ēā, awuaraburū k'awua b'ra mū Zezeburū. ³⁷ Noé ewade be-rab'arid'a kīrāk'a berab'ariya mū Beubari Bape b'ad'ata zeburūd'ebid'a. ³⁸ Jari ewadera do birui nawed'ara nek'okua, k'ārē dokua, miā k'āikua b'easia Noé jāba zromane ed'a jūdrūd'a ewaried'abai. ³⁹ Adu-a b'ed'e do birupe jōma jog'akuasia. Mawūā b'eaya mū Beubari Bape b'ad'ata zeburūd'ebid'a. ⁴⁰ Maūnerā ūme meā tra ja panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña zhi arib'aema ēāta. ⁴¹ Wūērārā ūme neb'a panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña.

⁴² Maūba dauba b'eaudua, marābara k'awuad'a ēbaera k'ārē ūmadaud'e zeita mūta marā Nok'ora. ⁴³ Mūā jaraita sāwūāta k'awuadua, nezrūgamiā k'ārē ūmadaud'e zeita zhidekūba k'awuara dauk'ārā b'eya, aramaūne nezrūgabi ēbaya izhi ded'ara. ⁴⁴ Marāsid'a aramaū kīrāk'a kīrākuita b'eaudua, mū Beubari Bape b'ad'ara zei baera marābara zeita krīchad'a ēāne.

Nezok'aba ne arib'ae b'ud'ebema

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ ¿K'aipe nezok'ata ne arib'ae krīchata erub'ad'a kīrāk'a nūmaīrā? Maū izhi nok'obara izhi ded'a b'e ūrū āmaēnia zhiko ded'ekamarāē nek'obada ūmadaud'e. ⁴⁶ Nezok'ata maū sobiaya izhi nok'o zeburūd'e maūta arib'ae nūmūta ūdu zera. ⁴⁷ Mūā wārīnu marāā jaraya, mawūā b'ura nebia izhid'eta nūmu jōmaū ūrū b'uya.

⁴⁸ Mawūāmina nezok'ata maūta bia ēāba izhi sobitabaiba mū nok'o zeira dārā baya ape, ⁴⁹ ab'arika nezok'arāta puokua nūmaībūrū, mobe itua domiārā bawara nek'o itua do nūmaībūrū, ⁵⁰ maū nezok'ata nok'ora izha jūā b'u

ẽä ewade zeya izha k'awua ẽä ūmadaud'e.⁵¹ Mobe ab'aed'a puoya, mobe b'uya sewa bibauta b'e bawara. Mama tebud'e j̄égaya kid'a k'ōsesea.

Ne jarad'a ãwūērārā diezd'eba

25 Daizezeta Nok'od'ebemane b'era ãwūērārā diez kīrāk'a berab'ariya. Mañrābara ïbīrā ãzhid'e jirakua edad'ape ūmakīrā juwua jidad'e uruta kīrāzhu wāsid'a.² Ñzhid'ebema cinco krīcha bara b'easia, cinco krīcha ne ẽä b'easia.³ Krīcha ne ẽä b'ebara ïbīrā ãzhid'e edebudata wakusa ed'a weaira eded'a ēbasia olivo drag'ara.⁴ Waya krīcha bara b'ebara olivo drag'ara ãmaña edesid'a ãzhi ïbīrā bawara.⁵ Juwua jidad'e urura ze ẽä dāärā nūminaba wūērārā jōma dapeakuape k'āiguesia.⁶ Mañne ewari ñasadra nemita jīgua ûribudata mawūāsia: jjuwua jidaira za ib'aria orraudua!⁷ Mawūē ãwūērārā jōma piradrud'ape ãzhi ïbīrā arib'aesid'a.⁸ Mañne krīcha ne ẽä b'ebara krīcha bara b'ea mawūāsid'a: Olivo drag'a marāneta daia diaudua, ïbīrā daid'era kidrukua b̄esad'ewa.⁹ Mawūānañ krīcha bara b'ebara panañ mawūāsid'a: Daiitabid'a marāñtabid'a wāëä õbamareä zhi nendobadaid'u wāüdua, mobe mazhiita edaudua.¹⁰ Mawūānañ ãzha edad'e wābudaed'a juwua jidat'e urura zesia. Mawūē ãwūērārā zhi arib'aemata k'ob'era mañ juwua jidai maë izhi bawara ed'a wāsid'a, mawūē serrasid'a puerta.¹¹ Ñwūērārā dewaraurāsid'a tēäbure zekuape mawūāsid'a: Nok'ó, daira ewadua.¹² Mawūānañ izhara panañ mawūāsia: Muñ wārīnu marāñ jaraya, muñ marā ùduk'a.¹³ Aramañ kīrāk'a berab'ari ëbaita marā dauba b'eaudua, marābara k'awuad'a ëbaera muñ Beubari Bape b'ad'ara k'ärē ewade k'ärē ūmadaud'e zeira.

Ne jarad'a platad'eba

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ Daizezeta Nok'od'ebemane b'era ūmakīrā wawara wāba od'a kīrāk'a berab'ariya. Nezok'arā izhid'eta tr̄kuape chāb'arikuasia izhi platata.¹⁵ Ab'aña chāb'arisia oro moneda cinco mil, ab'aña dos mil, ab'aña mil chāb'arisia, ab'a ab'aña chāb'arisia ãzha oibitabai, mobe wāsia wawara.¹⁶ Moneda cinco mil jidad'abara wāpe negocio oburuba ganasia aud'u cinco mil.¹⁷ Dos mil jidad'abid'a ganasia aud'u dos mil.¹⁸ Mawūāmina ab'a jidat'abara wāpe egoro k'orupe merāsia plata izhi nok'od'era.

¹⁹ Tēäne ewari dāäräne mawūä nezok'arā nok'ora zepe wid'isia platad'ebemata.²⁰ Mawūē moneda cinco mil jidad'ata zeburubara aud'u cinco mil weburuta mawūāsia: Nok'ó, buara muññärä chāb'arisia moneda cinco mil, mawūē za b'ua, muññärä ganasia aud'u cinco mil.²¹ Mawūäñ izhi nok'obara mawūāsia: Biga, bura nezok'a biaba bia oburua, wíkata bia oburuba muññärä bio chāb'ari b'uya, ed'a zerua muñta buzhi nok'o ûme sobiarua.²² Moneda dos mil jidad'asid'a zepe mawūāsia: Nok'ó, buara muññärä chāb'arisia moneda dos mil, mawūē za b'ua, muññärä ganasia aud'u dos mil.²³ Mawūäñ izhi nok'obara mawūāsia: Biga, bura nezok'a biaba bia oburua, wíkata bia oburuba muññärä bio chāb'ari b'uya, ed'a zerua muñta buzhi nok'o ûme sobiarua.²⁴ Mawūāmina moneda mil jidad'abara zepe mawūāsia: Nok'ó, bu'ebema muññärä k'awua b'ua buara plata jidaita zhārā zarea zok'a b'ua, mawūē bura zhārā trajad'ad'eba plata jida wā.²⁵ Mañba m̄rā perasia, mawūē wāpe bu plata aduabi ëbaita egorod'e merāsia, mawūē bu moneda za b'ua.²⁶ Mawūäñ izhi nok'obara panañ mawūāsia: Buera nezok'ata bia ëäta k'oa b'ua, mobera bua k'awua b'ud'era m̄rā zhārā trajad'ad'eba plata jida wā.²⁷ Aramañnerä buara muñ platara bancod'e ed'a b'uid'e b'asia. Mobed'eba muñ zeburud'e muñzhid'e jidaburud'era bancod'eba ganaburusid'a jidak'ausia.²⁸ Mañba izha moneda mil erub'ura jārīnape diez mil erub'ua diaudua.²⁹ Zhi erub'uaara ed'a diaya, mawūē ãmaña erub'aya. Zhi ne ẽärä wíka erub'usid'a jārīña.³⁰ Nezok'ata seri ẽärä b'aribueudua ãí pārīguad'e tebud'e, mama j̄égaya kid'a k'ōsesea.

Jōmañta k'awua oid'ebema

³¹ Muñ Beubari Bape b'ad'ata zarea bara zeburuta muñ ángelerä bawara zeburud'era, zhārā k'awua oita jewed'aya muñ bugue kīrāwārēäne.³² Mañnerä muñ kīrābita ãba zebigaya jōma druazabemata. Mobebeurua awuara b'ukuaya oveja akubariba awuara b'ubari kīrāk'a ovejaräta chivorāneba.³³ Ovejarä muñta pēwā b'era b'ukuaya

mu juwua araare, chivorã muta pẽwã duanu ẽärã b'ukuaya mu juwua ãk'aare. ³⁴ Mobeburu muä Reyba mu juwua araare k'ob'ea mawuña: Zeudua, mara mu Zezeba bia edabura, Daizezeta Nok'od'ebemane duaned-ua, marãita zhi arib'aema ẽjüä osid'ebemata. ³⁵ Marãbara mu jarra b'asid'era nek'obisid'a, mu obisia b'asid'era baniã dobisid'a, mu ãbemata b'asid'era bia edasid'a. ³⁶ Mu wua ne ẽä b'asid'era wua jẽbisid'a, mu k'aya b'asid'era akud'e zesid'a, mu cárceld'e b'ud'era mu akud'e zesid'a. ³⁷ Mañneru biarãbara panañ mawuñaña: ¿Nok'ó, sõmbewed'a daibara bura jarra b'uta ũdud'ape nek'obisid'a, sõmbewed'a obisia b'uta baniã dobisid'a? ³⁸ ¿Sõmbewed'a bura daibara ãbemata b'uta ũdud'ape bia edasid'a, sõmbewed'a wua ne ẽä b'uta wua jẽbisid'a? ³⁹ ¿Sõmbewed'a bura daibara k'aya b'uta ũdusid'a, sõmbewed'a bura cárceld'e b'ud'e akud'e wãsid'a? ⁴⁰ Mawuñañ muä Reyba panañ mawuñaña: Muä wãru marãjaraya, mu meberu za k'ob'ed'ebemata zhi zroma ẽäta b'eiita marãba k'äru od'apead'ara muitä osid'a.

⁴¹ Mobeburu muäru juwua ãk'aare k'ob'ea mawuñaña: Mara ãí wãudu mañbara, mara Daizezeba bia edabura ẽäru wãudu tebu kik'ama, tebura zhi arib'aemata numuña ãtomiñta izhi ángeleruta. ⁴² Marãbara mu jarra b'asid'era nek'obid'a ẽbasia, mu obisia b'asid'era baniã dobid'a ẽbasia. ⁴³ Mu ãbemata b'asid'era bia edad'a ẽbasia, mu wua ne ẽä b'asid'era wua diad'a ẽbasia, mu k'aya b'asid'era, cárceld'e b'asid'era murä akud'e zed'a ẽbasia. ⁴⁴ Mañneru mañräbid'a panañ mawuñaña: ¿Nok'ó, sõmbewed'a daibara bura jarra b'uta ũdusid'a, bu obisia b'uta, bu wua ne ẽä b'uta, bu k'aya b'uta, bu cárceld'e b'uta, sõmbewed'a daibara bura arib'aed'a ẽbasia? ⁴⁵ Mawuñañ muäru panañ mawuñaña: Muä wãru marãjaraya, mu meberu za k'ob'ed'ebemata zhi zroma ẽäta b'eiita marãba k'äru o ẽbad'ara muitä k'äru od'a ẽbasia. ⁴⁶ Mañrä wãña Zuburi-ata jo ẽama, waya biata b'era wãña Daizeze ũme b'ai jo ẽama.

Krĩcha jurud'apead'a Jesús bead'aita

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

26 Jesúsbara mañ bed'eata joma jarape izha jurukuad'aa mawuña: ² Marãbara k'awua b'ea Egiptod'eba ẽzoad'ata krĩcha fiesta obadata ewari ũmene od'aya. Mu Beubari Bape b'ura mañne chãb'arid'aya cruzd'e k'achi bead'amarẽä.

³ Mañneru sacerdoteru nok'oruta, ẽrug'a Moisud'e jarabadata, nok'oru pẽwurud'ebemata zhi juresid'a sacer-dote wag'auta Caifás abada drog'oad'e. ⁴ Mobe krĩcha jurusid'a Jesús sãwuña sewad'ape jidad'aita, aramañne beabid'aita. ⁵ Mawuñamina mawuñsid'a: Fiestad'era bead'a ẽä zhãruta kĩruna ẽbamarẽ pẽwurud'e.

Jesús burud'e kerata wead'apead'a

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Jesús Betaniñe b'uta, Simónta aid'aba k'aya b'ad'a ded'a b'asia. ⁷ Mañne wãeruta izhima zeburuta kera ne ẽtuta jiwado mong'ara omane wepe Jesús burud'e ẽru weasia izhi nek'o numune.

⁸ Mañta ũdud'ape izha jurukuad'abara kĩru mawuñsid'a: ¿K'äru k'awuña weabue? ⁹ K'äru ẽtubari nendope pla-ta diaid'e b'asia Zuburia b'ea.

¹⁰ Mañta k'awuape Jesúsbara mawuña: ¿Nañ wãeru k'äru miñsã eruk'openu? Mu k'awuña oburura biata oburura. ¹¹ Zuburia b'era mara bawara ewariza b'eaya, mawuñamina murä mara bawara ewariza b'a ẽä. ¹² Kerata k'awuña mu k'akua ẽru weaburura arib'aeburura mu wãag'a b'ud'aita. ¹³ Muä wãru marãjaraya, baridu mañ ẽjüä jomañne bed'ea biata munebemata jarabuda mañ nañ wãeruba k'awuña oburusid'a nebururd'aya, izhira aramañne krĩchabada.

Juda wãña Jesús jidabiita

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴ Jesúsba doce jurukuad'ata ab'a Juda Iscariote abadata sacerdoteru nok'oruma wãpe, ¹⁵ mawuña: ¿Marãbara muä sõmbe diad'aipe muäru Jesús marã chãb'ariya?

Mawuñ ãzhara pag'asid'a plata moneda treinta. ¹⁶ Mawuñ Judabaru kĩrukuita b'esia sãwuña chãb'arikuaita.

Zhiko od'apead'a Jesúita

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹⁷ Fiesta obedata ewari nabemane pan ne oreguea ne ëä k'obadad'e izha jürukuad'ata Jesúsma zed'ape mawūāsid'a: ¿Bhara sāma od'aita krīñape Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha nek'obadara?

¹⁸ Mawūānaï izhara mawūāsia: Pwəwərued'a wāñdua ūmakīrā mꝫ ūduk'awuama, mobe mawūāñdua: Miä Ūrāg'abariba mawūāsia: Mꝫ bebura k'aita basia, mawūē fiesta zhikota mꝫärā bꝫ ded'a oya mꝫä jürukuad'a bawarauba. ¹⁹ Izha jürukuad'abara osid'a Jesúsba jarad'ad'e, zhikora aramañne osid'a Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha fiesta obadata.

²⁰ Keuburud'era nek'o jewed'asia izha jürukuad'ata doce bawara. ²¹ Mawūä nek'obedad'era mawūāsia: Mꝫä wārñu marāä jaraya, marāñebebemaba ab'auba mꝫärä chāb'ariya.

²² Mawūäï k'ābāëä sopuabudaba ab'a ab'auba mawūāsid'a: ¿Mawūä chāb'ariira mꝫka Nok'ó?

²³ Mawūānaï Jesúsbara panañ mawūāsia: Mꝫ ūme ab'a eped'ek'od'e nek'o k'ob'uba mꝫärä mañba chāb'ariya. ²⁴ Wārñebai mꝫ Beubari Bape b'ura mꝫnebemata b'ù tab'ud'e berab'ari wā, j̄mawūāmina zuburiaya mꝫ chāb'ariburura! Biga bak'ausia mañ tod'a ëbaita.

²⁵ Mawūäï Judabara zhi chāb'ariibara mawūāsia: ¿Miä Ūrāg'abari, mꝫka?

Mawūäï Jesúsbara mawūāsia: Ara bñzha jaraburua.

²⁶ Nek'o k'ob'ed'e Jesúsbara pan jiraedape mañbari zhiwid'ipe b'ùape izha jürukuad'aa ded'ekaburuta mawūāsia: Jidaudua, k'oudua, nañ mꝫ k'akua.

²⁷ Mobebebu vino copad'e jiraedape mañbari Daizezea zhibia jipe ded'ekaburuta mawūāsia: Nañta doudua jō-mañba. ²⁸ Nañ mꝫ wata Daizezeba zhārā ëdrubiid'ebemata zhiwid'ita nñmeña, mꝫärä biobari wa erezoaya, aramañne zhārāta bed'ea ne ëä duanebiya k'azhiruata biod'eba. ²⁹ Mꝫä marāä jaraya, id'id'euba mꝫärä nañ vino wuetu do ëä, jari ewade marā bawarauba zhiwid'ita doyeed'a mꝫ Zezeta Nok'o maë.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³⁰ Trñabi Salmota trñänape wāsid'a Olivo k'atumañu.

³¹ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Marābara mꝫärä jōmañba ãmaënaña nane diamase. Mañenabemata zhi b'ù mata mawūä b'ùa: Mꝫärä ãzhi akubarita beaya, mawūē oveja ãba b'era jārāzoaya. ³² Mawūāmina mꝫta beud'ata piradruburud'era mꝫärä marā na wāñña Galileaed'a.

³³ Mawūäï Pedroba panañ mawūāsia: Bura jōmañba ãmaëbudaid'u mꝫä bura ãmaë ëä.

³⁴ Mawūäï Jesúsbara mawūāsia: Mꝫä wārñu bñaa jaraya, nañ diamase gallo berui nawed'a bñaa mꝫärä ūduk'ata jarama ùbea jaraya.

³⁵ Mawūäï Pedrobara mawūāsia: Bù ūme beuita baburuisid'a mꝫä bura ūduk'ata jara ëä.

Jesúsba jürukuad'abara jōmañba ab'arika jarasid'a.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ Getsemaní abadaid'u Jesús ãzhi bawara zepe izha jürukuad'aa mawūāsia: Nama jewed'audua, mꝫta jarima wābureued'a zhiwid'id'e.

³⁷ Mawūäpe Pedro bawara Zebedeo warrarāta ūme edesia, mañnerä k'ābāëä sopua k'ob'esia. ³⁸ Mawūë Jesúsbara mawūāsia: Mꝫärä sopuaba beuita k'ob'ùa, nama duanedua, mꝫ bawara ùrñma k'opanadua.

³⁹ Mawūäpe arajiga wāpe egoroma b'arru k'ob'epa zhiwid'i mawūāsia: Mꝫ Zeze, bñma bigaburü mꝫärä zuburia beubirärüä, mawūāmina mꝫä krīñata arib'aerärüä, awuaraburü bñzha krīñata arib'aedua.

⁴⁰ Mobebebu izha jürukuad'ama zeburud'era k'âigue nñmñta ûdui Pedroba mawūāsia: ¿Marā mꝫ bawara ùrñma k'opana b'e ëka hora ab'abid'a? ⁴¹ Ùrñma k'opanadua, zhiwid'iudua wāëña ëbaita. Marābara wārñne biata okrñña b'ea, mawūāmina k'akuabara b'e ëä nñmñtä.

⁴² Wakusa wäpe zhiwid'ima ūmeta mawūāsia: Mʉ Zeze, mʉ zuburiabi ībaita bʉma biga ībʉrʉ arib'aedua bʉzha krīñata.

⁴³ Mobeberʉ wakusa zebʉrʉd'era k'āigue nʉmʉta ūdusia, dapeaba āzhi dabʉra k'ab'ari erunʉmasia.

⁴⁴ Mawūē āmaēkuabʉrʉta wakusa wäpe zhi ūbeata zhiwid'isia ab'aʉ bed'eata jara. ⁴⁵ Mobeberʉ izha jʉrʉkuad'ama zepe mawūāsia: Marā ya k'āibʉda, ya īnaibʉda. Mʉ ewarira arababʉrʉa, mʉ Beubari Bape b'ʉra chāb'arid'aya k'azhirua omiārā juwuad'e. ⁴⁶ Pirab'ariudua, wādrʉ. Arak'aita ba mʉ chāb'ariira.

Jesús jidad'apead'a

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Jesús wad'i bed'ea k'ob'ʉd'e izha doce jʉrʉkuad'ad'ebemata Judata zesia, izhi bawara zhārā bio zesid'a kuchoed'a bakurued'a, maūrā zok'asid'a sacerdoterā nok'orāba, nok'orā pʉwʉrʉd'ebemaba. ⁴⁸ Judabara sāwūā chāb'ariita jarad'ata mawūāsia: Mʉā kīrāma nigabʉrʉta maūta izhia, maūta jidaudua. ⁴⁹ Mawūē aramaūta Jesús orrape mawūāsia: ¡Miā ūrāg'abari kʉa! asia.

Mobe kīrāma nigasia. ⁵⁰ Mawūē Jesúsbbara mawūāsia: ¿Bʉra mʉ chāb'ariita ib'ari īka?

Aramaūne Jesús orrad'ape jidasid'a. ⁵¹ Maūne Jesús bawara k'opanʉba ab'aʉba kuchota īpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē ʉrawesia kʉwʉrʉta.

⁵² Mawūē Jesúsbbara mawūāsia: Bʉzhi kuchora wakusa ed'a pēñdua. Kuchoba zhōbʉdara ab'arika kuchoba beud'aya. ⁵³ ¿Bʉ kīchama mʉ k'arebamarēā mʉrā mʉ Zezea zhiwid'iid'e b'ʉ īka, izhara aramaūta ángelerā mil bio mʉma zok'aid'e b'ʉ īka? ⁵⁴ ¿Mawūāmina mawūārā mʉnebemata b'ʉ tab'era sāwūā arimaē berab'ariipe, maūne mawūā berab'arii bara īka?

⁵⁵ Maūnerā zhārā k'ob'ea Jesúsbbara mawūāsia: ¿Mʉrā nezrʉgamiā kīrāk'a kucoed'a bakurued'a zebʉdak'a mʉ jidad'e? Mʉrā ewariza marā bawara jewed'a Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a b'asid'era mʉrā jidad'a ībasisia. ⁵⁶ Mawūāmina naū jōma k'āwūā berab'ariya, aranaūne arimaē berab'ariya naūñebemata zhi b'ʉmata Daizezeba bed'eata jarabibarībā jarad'apead'ata.

Izha jʉrʉkuad'abara jōmaūba Jesús āmaēbʉdata merū wāēbasid'a.

Jesús eded'apead'a wag'aurā kīrābita

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesús jidad'apead'abara edesid'a Caifás sacerdote wag'auma, mama zhi jure nʉmasia ūrāg'a Moiséd'e jarabadata nok'orā bawara. ⁵⁸ Pedrora arajīga k'aid'u wāsia sacerdote wag'au drog'oaid'u. Aramaūne ed'a wāpe Daizeze deta akʉbada bawara jewed'asia sāwūā od'aita akʉita. ⁵⁹ Maūne sacerdoterā nok'orāba nok'orā wag'aurāba jōmaūba kīchha jʉrʉsid'a Jesú ūrū zhārā sewa nebʉrʉbid'aita, aramaūne chāb'arid'aita bead'a-marēā. ⁶⁰ Mawūāmina mawūā ob'ed'a ībasisia zhārā bio zesid'aid'u sewa nebʉrʉd'aita. Maūne ūme sewa nebʉrʉd'aita zebʉdabara, ⁶¹ mawūāsid'a: Naū Jesúsbbara mawūāsia: Daizeze dera mʉrārā ãrī b'eya, mobe ewari ūbead'e wakusa pārāñā.

⁶² Mawūānaī sacerdote wag'auta piradrʉpe Jesúa mawūāsia: ¿Bʉra panaū īka? ¿Wārīnuka naūrāba jarabʉ-dara bʉd'ebemata?

⁶³ Mawūāī Jesús chupea k'ob'asia. Mawūē sacerdote wag'aubara mawūāsia: Daizeze zok'ai b'ʉ daid'u mʉā bʉaa jaraya, daia jaradua bʉta zhārā Ēdrʉbita Daizeze Warrabʉrʉ.

⁶⁴ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: Ara bʉzha jarabʉrʉa. Mawūē mʉā marāā jaraya, id'id'eba marābara ūdud'aya mʉ Beubari Bape b'ʉra Daizeze zhi zromā juwua araare jewed'a b'ʉta, jārārāne zebʉrʉta ūtreba.

⁶⁵ Mawūāī sacerdote wag'aubara kīrūbiba izhikusa izhi wuata k'ōētape mawūāsia: Daizezema mitia bed'e-abʉrʉa. ¿Mawūē izhi ūrū k'ārēta āmañā jarad'amarēā nesid'a b'eaipe? Marābara ūrībʉda Daizezema mitia bed'eabʉrʉta. ⁶⁶ ¿Mawūē marāma sāwūāpe?

Mawūāī āzhara panaū mawūāsid'a: ¡Bed'eata bara b'ʉd'eba beuibara!

⁶⁷ Aramaūne dau id'o jirpanesia kīrāma, jirachi jirpanesia, dabʉ pārīnape ūkʉrʉbara kīrāma tachi jirpanʉta,

⁶⁸ mawūāsid'a: Bʉma bʉra zhārā Ēdrʉbia, mawūē arimaē jaradua bʉ k'aiba tachita.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:55-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pedro ãĩ drog'oad'e jewed'a b'ud'e wūérä nezok'aba orrape mawūäśia: Būsid'a b'asia Jesús Galilead'ebema bawara.

⁷⁰ Mawūäśi izhara jōmañ daid'u merābūrūta mawūäśia: Mūärä k'awua ëä b̄a k'ärē jarabūrūra.

⁷¹ Puertaid'u izhi wābūrūd'era wūérä awūrūba ūdupe mama k'ob'ea mawūäśia: Nañsid'a b'asia Jesús Nazared'ebema bawara.

⁷² Mawūäśi izhara wakusa merābūrūta mawūäśia: Mūärä mañ wārīnu ūduk'a.

⁷³ Audre ëäne mama k'ob'ebara orrad'ape Pedroa mawūäśid'a: Wārāne būsid'a k'āñrānebema, būzhi bed'ead'eba dajada b'ua.

⁷⁴ Mawūänañ izhara mawūäśia: Mūta wārīnu bed'ea ëbūrū Daizezebara izhik'awua zuburia oya. ¡Mūärä mañ ūduk'a!

Mañ daucha berusia gallo. ⁷⁵ Mobebebrū Pedrobara bude basia Jesúsba mawūänata: Gallo berui nawed'a b̄a mūrā ūduk'ata jarama ūbea jaraya. Aramañne Pedro ãĩ wāpe jēgasia k'ābāëä sopua.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

27 Únadru'būrūd'era jōma sacerdoterä nok'orāta nok'orā p̄ewurūd'ebemata Jesú ūrū bed'easid'a chāb'arid'aita bead'amarëä. ² Mawūë juwua tājū eded'ape Pilatoa chāb'arisid'a Roma bid'ata nok'oa.

Juda beud'a

(Hechos 1:18-19)

³ Mawūë Juda zhi chāb'arid'abara aramañnerä beabid'aita k'awuape sopuasia, mawūë plata moneda treinta sacerdoterä nok'orāta nok'orā bawara k'ob'ea wakusa diabūrūta, ⁴ mawūäśia: Mūärä k'azhiruata obūrūa bed'ea ne ëäta bead'amarëä chāb'aribūrūba.

Mawūäśi ãzhara mawūäśid'a: ¿Mañta sāwūäipe daiba? Būtrū mañ k'aud'a b'ua.

⁵ Mawūänañ Judabara plata moneda Daizeze ded'a ewara mañ kuetape ãĩ wāpe ojū beusia. ⁶ Mawūë sacerdoterä nok'orābara plata moneda jureped'ape mawūäśid'a: Nañ platara ofrenda b'ubada mañ kenab'ari b'ed'a ëä zhārā beaita pag'asid'a baera.

⁷ Bed'ead'ape mañ platabara kuguru omiā druata edasid'a mama ãibemata joukuad'aita. ⁸ Mawūë mañ drua trūrā id'ibasiid'u Wa Drua abada. ⁹ Aramañne arimañ berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Jeremiaba mawūänata: Plata moneda treinta jidabūdata izhira sōmbe vale b'uta Israel b'eba jarad'apead'ad'e jidasid'a.

¹⁰ Mañ platabara kuguru omiā druata edasid'a Daizezeba mūññä jarad'a kīrāk'a.

Pilatoba wid'id'a Jesúa

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Jesú edau nūmasia nok'o Pilato kīrābita, mañbara wid'i mawūäśia: ¿Būra Rey judíorāneka?

Mawūäśi Jesúsbara mawūäśia: Ara būzha jarabūrūra.

¹² Sacerdoterä nok'orāba dewara nok'orāba ji k'opanñnerä Jesúsbara panañ ëbasia. ¹³ Mawūë Pilatobara mawūäśia: ¿Būra ūrū ëka sāwūä ne bio jara k'opanñrū bū ūrū?

¹⁴ Mawūäsiid'u Jesúsbara miā bed'ea ab'abid'a panañ ëbaera Pilatora biod'e k'awua ëä krīchasia.

Jarad'apead'a Jesús beabimareña

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵ Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha fiesta obada ewade, nok'o Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ëdrūbi k'awa b'asia zhārāba ëdrūbiita krīñadeta. ¹⁶ Mañ ewadera ab'a cárceld'e b'asia Barrabás abadata jipad'e bia ëäta k'awua

b'eta. ¹⁷ Æzhi b̄eredr̄u k'ob'ed'e Pilatobara mawūāsia: ¿Marābara sāūta ēnaīta krīñadepe Barrabáta o Jesús zhārā Ëdr̄ubia apanūta? ¹⁸ Pilatobara k'awuasia nok'orābara sok'azhiruaba izhaa chāb'arib̄udata. ¹⁹ Zhārā k'awua obari maē jewed'a k'ob'ud'e zhi kīmaba bed'eata mawūā jarabuesia: K'āū biata b'ura idaribirua, id'i mūrā k'āimok'ara k'ābāēā sopuasia izhi k'area.

²⁰ Mawūāmina sacerdoterā nok'orābara dewara nok'orābara k'abanata k'ob'ea jarasid'a Barrabáta Ëdr̄ubiita jarad'amarēā, waya Jesúra beabimarēā. ²¹ Mawūē nok'o Pilatobara mawūāsia: ¿Umenebema sāūta ēnaīta krīñadepe?

Mawūāī ãzhara jarasid'a Barrabáta.

²² Mawūānaī Pilatobara mawūāsia: ¿Mobera m̄ārā Jesús sāwūā oipe zhārā Ëdr̄ubia apanūrā?

Mawūāī jōmaūba mawūāsid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

²³ Mawūānaī Pilatobara mawūāsia: ¿K'ārē bia ëāta osi?

Mawūāī ãzhara wuaab̄ur̄u nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

²⁴ Mawūē Pilatobara k'ārē ob'e ëāta k'awuape wuaab̄ur̄u kīrūb̄ukab̄udaba baniāta jiraedape juwua s̄uḡusia zhārā k'ob'e kīrābita, mobe mawūāsia: Mūrā bed'ea ne ëbaya naū biata b'ur̄ bebebbara. Marātr̄u naū k'aud'a b'ea.

²⁵ Mawūāī jōmaūba panaū mawūāsid'a: K'āū bebura izhik'awua dai ūr̄ b'aeya, mobe izhik'awua dai warrarā ūr̄ b'aeya.

²⁶ Mawūānaī Ëdr̄ubisia Barrabáta, waya Jesúra ubigape chāb'arisia cruzd'e k'achid'amarēā.

²⁷ Mawūē soldaorā Pilatod'ebara Jesús edesid'a Pilato ded'a soldaorā tab'ud'u, mawūē Jesús b̄eredr̄usid'a soldaorā jōmaūba. ²⁸ Mobe wua ãneb'ari b'uta wēānape reyba jūbari kīrāk'a ãneb'aribisid'a wua granateta.

²⁹ Mobe burud'e joatr̄usid'a corona jāk'ara utea p̄urrad'ape, mobeb̄ur̄u bakuruta rey barra zad'e juwua araare jidabisid'a. Mobe wawiab̄uda kīrāk'a izhi kīrābita sāk'ok'od'e b'adape sewa mawūāsid'a: ¡K̄a, judíorā Rey!

³⁰ Mobe dau id'o jirpanesia, ab'aū bakuruba tawe jirpanesia buruma. ³¹ Æzhima sewak'au b'ud'eba mawūā jirpanape wua granate ãneb'aribid'apead'ara wēānape izhi wuata ãneb'aribisid'a, mobe edesid'a cruzd'e k'achid'aita.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Marcos 15:21-41; Lucas 23:26-49; Juan 19:17-30)

³² Jerusalénneba ãī wāb̄udad'era ūdusid'a Cirene p̄ewer̄ud'ebemata Simón abadata, maūā zaread'e ataubisid'a Jesúsba cruz a wāta. ³³ Aramaūne Gólgota abada maē jūēkuasia, maūā bed'eabara jara krīña b'ua Buru B'uwur̄uta. ³⁴ Mama vino orequeata nesoaed'a poera diasid'a puata nag'adr̄umarēā, mawūāmina do ak̄ape Jesúsbara do ëbasia. ³⁵ Jesús cruzd'e k'achid'ape soldaorābara izhi wuara ãzhirāñu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata: Mu wuara ãzhirāñu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. ³⁶ Mobebeur̄u sāwūāna ëbamarēā jewed'a duanepe ak̄u duanesia mama. ³⁷ K'ārēā bead'aita izhi buru ūr̄ b'ur̄ jirab'ub̄udata mawūā b'asia:

NAŪ JESÚA, REY JUDÍORĀNEĀ.

³⁸ Izhi bawara nezr̄ugamiārā ūme cruzd'e k'achisid'a, ab'a juwua araare, ab'a juwua ãk'aare. ³⁹ Arak'aita berab'arib̄udabara ijura jarab̄udata ãzhi burura jīäwe, ⁴⁰ mawūāsid'a: B̄uara Daizeze dera ãr̄ipe ewari ūbead'e wakusa p̄ārāñta jarasi baera b̄uhikusa Ëdr̄erua, b̄uata Daizeze Warrab̄er̄u ud'ub'aedua cruzd'ebara.

⁴¹ Aramaū kīrāk'a sacerdoterā nok'orābara, ūr̄ag'a Moiséd'e jarabadabara, fariseorābara nok'orā bawarauba ãzhima sewak'au b'ud'eba mawūāsid'a: ⁴² Aw̄er̄er̄a k'arebape izhikusara zhi k'areba b'e ëā. Rey Israeld'eb̄er̄u ud'ub'aeibara cruzd'ebara, mawūārā dazhirābara ñjānañia izhid'ebemata. ⁴³ Daizezeta krīcha b'ua, mawūē Daizezeba k̄aag'ab̄ur̄u aramaūta k'arebaya. Maūenabema izhara mawūāsia: Mūrā Daizeze Warra.

⁴⁴ Aramaū kīrāk'a ijura jarasid'a nezr̄ugamiārā cruzd'e k'achid'apead'abara izhi bawara.

Jesús beud'a

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ Ūmatipauba drua jōma pārīgusia a las tres bayeed'a. ⁴⁶ A las tres Jesús k'ābāēā b'ia mawūāsia: Elí, Elí, ¿lama sabactani?

Maū bed'eabara mawūāsia: Mu Zhibari, mu Zhibari, ¿mūrā k'ārēā kenab'ariburū?

⁴⁷ Ūkure mama k'ob'ebara maūta ūrīnape mawūāsid'a: Elíata trū k'ob'ura naūbara.

⁴⁸ Audre ēāne āzhid'ebemata ab'a wāēbape esponjata vino oreguead'e sōmbera edape bakurud'e tājūpe dia-sia domarēā.

⁴⁹ Maūne dewaraurābara mawūāsid'a: Idaribirua, akud'aya Elíata zei k'awuaita k'arebad'e.

⁵⁰ Maūne Jesús wakusa k'ābāēā b'iape beusia.

⁵¹ Maū daucha Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'ura dra k'ōā totosia ūtuba ed'aa. Druara uresia, peña nūmerā tod'ozoasia. ⁵² Mawūē beuwārā wuag'ad'apead'ata peña zob'eata nūmerā ewakua totosia. Mawūē Daizeded'e b'eta beukuad'ata bio piradrūsid'a. ⁵³ Jesús beud'ata piradrūd'a tēā āzhira beuwārā maēbara āī zebūdata Jerusalén pūwurūed'a zesid'a, aramaēne bioa zhi ūdubisid'a.

⁵⁴ Soldaorā nok'oba soldaorā bawarauba Jesústa kīrākuita b'ed'e ējūā ureta ūdubudad'e, mawūā be-rab'ariburūta ūdud'ai k'ābāēā perabudaba mawūāsid'a: Naū wārīnu Daizeze Warra basia.

⁵⁵ Mama wūērārā bioba wawarauba akū duanasia, Galilead'eba Jesús k'aid'u b'eta izhita arib'ae duanasia.

⁵⁶ Maūrānebema duanasia María Magdalena, María dewarabema Jacoboba Joséba āzhi papata b'asia, Zebe-deo warrarā papasid'a b'asia.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Keubod'od'e bara b'uta zesia Arimatea pūwurūd'ebemata José abadata, izhabid'a Jesús pēwā b'asia.

⁵⁸ Maūta Pilatoma wāpe Jesús k'akuata wid'isia wuag'a b'uta. Mawūē Pilatobara jarasia diad'amarēā. ⁵⁹ Mawūē Josébara Jesús k'akuara jiraedape burasia burub'a zhiwid'iba. ⁶⁰ Mobe ed'a tab'usia izhid'e beuwārā wuag'ai nūmūta zhiwid'i maē, maū izhara peñata zob'ea k'orubid'a basia. Ed'a wābari maē mong'ara zromaba tapabi-gape wāsia. ⁶¹ Maūne mama María Magdalena, María dewarabemata jewed'a k'opanasia Jesús wuag'abuda kīrābita.

Soldaorā duanena beuwārā wuag'abuda kīrābita

⁶² Nrūēma ēnaūbada ewade sacerdoterā nok'orāta fariseorā bawara Pilato kīrābita zhi jūred'ape,

⁶³ mawūāsid'a: Nok'ó, daibara bude basid'a jari sewa nebūrūmiābara zok'ai b'asid'era mawūāsia: Mūrā ewari ūbead'e beud'ata piradrūya. ⁶⁴ Mawūē jaradua peña zob'eara akud'amarēā ewari ūbead'e, mobed'eba izha jūrūkuad'ata diamase wānape zrūgad'ape zhārāā mawūāna ēā: Beud'ata piradrūsia. Tēā mawūā sewata jarabudara audre bia ēbaya naarabema k'āñabara.

⁶⁵ Mawūāna Pilatobara mawūāsia: Mobera soldaorā za b'eta edeudua akud'amarēā, wānape oudua mazhima sāwūāna ēbaid'e.

⁶⁶ Mawūāñi āzhira wānape peña zob'eara sāwūāna ēbaid'e obudata mong'ara zhi tapa k'ob'ura k'arasid'a, mobe soldaorāta duanebisid'a akud'amarēā.

Jesús beud'ata piradrūd'a

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

28 Sábado ēnaūbada ewarita berab'aripe semana ewarita nabemata domingota ūnadru-burūd'era, María Magdalena María dewarabemata zesid'a Jesús wuag'ad'apead'ata akud'e.

² Mañne ējūta ab'aed'a uresia, aramañne ángel Daizezed'eta ñtreba zepe peña zob'ea tapa k'ob'uta mong'ara ãi k'ob'upe ñrñ jewed'asia. ³ Izhira ba ñna kírãk'a b'asia, izhi wuara totroa b'asia. ⁴ Soldaorã mañ wawiaba ure beud'a kírãk'a tad'azoasia.

⁵ Mañne ángelbara wūerārāa mawūásia: Marā perarāudu, muñrā k'awua b'ha marābara jure panuta Jesús cruzd'e k'achid'apead'ata. ⁶ Nama ne ñā, izha jarad'a kírak'a beud'ata piradrusia. Zeudua, akaudua Nok'o tab'ud'apead'ata. ⁷ Íñabasia wānape beud'ata piradrud'ata izha jurekuad'aa jaraudua, izhira marā na Galileaed'a wā, mañnu ūdud'aya. Mañta muñrā marāa jaraburua.

⁸ Mawūñi ãzhira peña zob'eata nñmu maëbara pera k'âbâeä sobia wãbûdata, wãëba wãsid'a mañta jarad'e izha jurekuad'aa. ⁹ Mañne Jesús daucha zepe mawúñia: ¡Kña!

Mawūāñ ãzhara orrad'ape izhi jērūta burasid'a, mobe ibia jarasid'a.

¹⁰ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Perarăüdua, wānape m̄ mebérāä jaraudua Galileaed'a wānamarēä, m̄erā mañnu ūdud'aya.

Soldaorāba jarad'apead'a

¹¹ Wūérärä wābħadaed'a, soldaorä ūkħurø pħwurħed'a wānape sacerdoterä nok'orā ċiex nebħurħusid'a sāwū ā berab'ariburħuta. ¹² MaŨrā zhi jurecid'a nok'orā bawara, mobe krīcha ab'arika zed'ape plata bio diasid'a soldaorā. ¹³ MaŨnerā mawūāsid'a: Marābara mawūānaña: Izha jurekuad'ata diamase zed'ape Jesús k'akuara zrugasid'a dai k'āīgue nħumħena. ¹⁴ MaŨta nok'o Pilatoba ūrīrā, daita izhi bawara bed'eakuaya, marā daibara aramaeñi k'arebad'aya.

¹⁵ Mawūānaī soldaorābara jidasid'a platara, mobe jarasid'a sāwūā jarad'amarēā jarad'apead'ad'e. Mawūā se-wata jarad'apead'ata judíforāne ed'ara jara b'ea id'ibasiid'u.

K'ärē od'aita jarad'a

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁶ Jesúgsba jürəkuad'ata oncera Galileaed'a wāsid'a Jesúgsba k'atuma jarad'aid'u. ¹⁷ Aramaëne ūdubudad'era ibia jarasid'a, mawūämina ūkūrūma izhi ēbasisa. ¹⁸ Maënerä Jesúsbara ãzhi orrape mawūäisia: Daizezebara zareata mħää diasia jōma mħä erunħumamarëä ūtre nħumħta druad'e nħumħta. ¹⁹ Mawūē wāudu, mobe ījāna-marëä mħnebemata jaraudua druaza zhärä jōmaħä. Buru k'oekuaudua Daizeze trħneba, mħi zhi Warra trħneba, Jawurebia trħneba. ²⁰ Mobe ūrāg'audua jōma arib'aed'amarëä mħä marää jarad'ata. Mħrä marä bawara ewariza b'aya ējūä jōñeëna.

Amén.

SAN MARCOS

Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'ad'a

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

1 Jesucristod'ebemata bed'ea biata muārā jēdeba b'uya, izhira Daizeze Warra. **2** Izhi na zok'ad'aira zhi b'u-
mata Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūāsia:
Mu bed'eata jarabarita muā bu na zok'aya, mañbara bia ēārā idu b'ud'aita b'eabiya bu uru na.
3 Mañ nemi jīgua bed'eaburuta drua drudrua tab'u maẽ mawūāña: Bia ēārā āmabudaba araa obudak'audua
Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota.

(Malaquías 3:1; Isaías 40:3)

4 Mawūā jarad'ad'e Juanbara drua drudrua tab'u maẽ zhārā buru k'oekua nūmasia, mañnerā jarak'a nūmasia
buru k'oebudaba k'azhiruara āmapa Daizezeta pēwānamarēā, bed'ea ne ēā duanebimareā k'azhiruata biod'e-
ba. **5** Izhima ze nūmasia Judea druad'e b'eta, Jerusalénne b'eta. Jordán dod'e Juanuā zhi buru k'oebisid'a āzhi
k'azhiruata jara. **6** Juanbara jū b'asia camello k'ara omata, ne e omaba kurrū tājū b'asia, k'o b'asia ad'ichichita,
do b'asia urrajōta. **7** Mañnerā mawūā bazhia: Mu tēā urua mu audre zhi zromata, nezok'aba obari kīrāk'ara
muārā b'arrupe ēnaīne b'u ēā mañba jērūne jū b'ura. **8** Muārā wārānebai marā baniāba buru k'oe b'ua,
mawūāmina marā izhara Jawurebiata diaya.

Jesús buru k'oed'a

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jari ewadera p̄uwurū Galilea druad'ebema Nazaret abada mañba Jesús zeburud'era Juanba buru k'oesia
Jordán dod'e. **10** Mañne doed'auba drua wāta taid'e, bājā ewa dog'ota ūduburud'era Jawurebia Daizezed'eta
ūdusia pusirā kīrāk'a izhi ūrū uruta. **11** Mañne Daizezeta bājāneba bed'eaburuta mawūāsia: Bura mu Warra
muārā kūag'a, mūrā bu k'area sobia b'ua.

Ātōmiāba Jesús wāeābiya nūmana

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 Jesús mobeburū Jawurebia Daizezed'eba drua drudrua tab'uid'u edesia. **13** Mama drua drudrua tab'u maẽ
b'asia ewari cuarenta, mañne ātōmiāba wāeābiya nūmasia. Mañnerā nenduwurū meābema meūsiata b'e
bawara b'ud'e ángelerāba k'areba eruduanasia.

Jesús miā ūrāg'a jēdrud'a

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

14 Juan cárceld'e b'ud'apead'a tēāne Jesús Galilea druaed'a wāsia bed'ea biata jarad'e Daizezeta Nok'od'ebe-
mata. **15** Mañnerā mawūāsia: Ewarira arabata Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. Mawūē k'azhiruara āmapa
Daizezeta pēwāūdua, izhid'ebemata ījāūdua bed'ea biata.

Jesúsba kīmarē jūrūd'a b'eda beamiārāta

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Galilead'ebemata do jed'ea ōb'ut doya Jesús taid'e ūdusia Simóna, zhi mebea Andrésta. Do jed'ea ōb'ut maē atarraya b'ari panasia b'eda beamiāta panasi baera. ¹⁷ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Mū k'aid'u panadua, mūnebemata ījānamarēā mūā marā zhārā ūrāg'abarita panabiya.

¹⁸ Mawūā āzhara audre ēāne atarraya kenab'arid'ape k'aid'u jūdrūsid'a.

¹⁹ Mamañba Jesús arana wābūrūd'era ūdusia Jacobota, zhi mebea Juanta Zebedeo warrarāta. Jābad'e panūta atarraya tūd'uzoad'ata araa jūkua panasia. ²⁰ Jesúsbara mañne jūrūkuasia. Mawūē āzhi zeze Zebedeota izha zok'a jure b'ut bawara jābad'e āmaēbūdata k'aid'u jūdrūsid'a.

Jaīta ab'ad'a

(Lucas 4:31-37)

²¹ Jesús izha jūrūkuad'a bawara Capernaúm pūwūrūed'a wānape ēnaēbada ewade de zhi jurebada maē ed'a wāpe miā ūrāg'asia. ²² Mawūā miā ūrāg'abūrūd'era bia akudruasid'a āzhita ūrāg'abūrū baera miā ūrāg'ai zareata erub'ud'eba, aramañnerā ūrāg'a Moiséd'e jarabada kīrāk'a ēbasia. ²³ Mañnerā de zhi jurebada maē ūmakīrāta k'ob'asia jai ab'uta, mañ jaid'eba b'ia mawūāsia: ²⁴ ¿Bura dai bawara k'ārēta sāwūā b'ut Jesús Nazared'ebema? ¿Bura zebūrūka dai ārīta? Bura k'aita mūā k'awua b'ut, bura Daizeded'ea.

²⁵ Mawūā Jesúsbara kēā mawūāsia: ¡Chupearua, k'āñnebara ãi wārūā!

²⁶ Mawūā jaibara ab'aed'a urebipe k'ābāēā b'iape ãi wāsia mañnebara. ²⁷ Mawūē jōma perabūdaba āzhirānu mawūāsid'a: ¿Nañ k'ārē zhi zromape? ¿Nañ ūrāg'ara zhiwid'ita k'ārē zhi zromape? Jaira zarea bara jurekua b'ut-ba izhi bed'eara arib'ae panūtā. ²⁸ Mañneba Jesús iñabasia tr̄poasia Galilea drua jōma.

Jesúsba b'ebid'a Simón pak'ōrēta

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ De zhi jurebada maēba Jesús ãi zepe Simóna, Andrésta panū ded'a wāsid'a Jacobo bawara, Juan bawara.

³⁰ Mañne Simón pak'ōrēta tab'asia k̄wamiāba, mawūē aramañta Jesúa jarasid'a. ³¹ Mawūē Jesúsbara orrapé juwuad'e jidape piradrūbisia. Mawūē k̄wamiābara aramañta kenab'aribūrūba izhara ne jigasia

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarāta bio

³² Keubūrūta ūmadau b'aebūrūd'era Jesúsma wesid'a jōma k'ayarāta, jai ab'eta. ³³ Pūwūrūd'ebema jōma būredrūsid'a puerta maē. ³⁴ Mañnerā bio b'ebikuasia ne kīrātōnoāba k'aya b'eta, zhārānebara jaira bio ãi jurekuasia. Jaira bed'eabiga ēbasia izhira k'aita k'awua b'e baera.

Jesús Galilead'e pūrrūa miā ūrāg'ad'a

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Daujawed'a wad'i pārīgua k'ob'ud'e Jesús piradrūpe miō ne ãā maē wāpe mama zhiwid'isia. ³⁶ Simónbara jūrūsia izhi bawara b'e bawarauba.

³⁷ Ūdud'ape mawūāsid'a: Bura jōmañba jūrū panūtā.

³⁸ Mawūānañ izhara mawūāsia: Pūwūrū arak'aita tab'e maē wānaña. Daizeze bed'eara mūrā mamabid'a jaraibara, mūrā mañ k'area zesi baera.

³⁹ Aramañne de zhi jurebada nūme maē miā ūrāg'asia Galilea drua jōma, ãi jurekua b'asia jaisid'a.

Jesúsba b'ebid'a aid'aba k'aya b'ut

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Jesúsma zesia aid'aba k'aya b'ut, mobe zuburia bed'ea sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Bua krīñabūrū mūrā nene ãā b'ebirua.

⁴¹ Mawūāī Jesúsbala izhira sozuburiape tōb'ari mawūāsia: ¡Mūārā krīñā b'ha, mawūē b̄ra nene ēā b'id'a!

⁴² Mawūāb̄r̄d'era audre ēāne ūmakīrānebara aid'ara nebasia, mawūē nene ēā b'esia. ⁴³ Mobebr̄t̄ mañta jara ēbamarēā jarape wābib̄r̄ta, ⁴⁴ mawūāsia: B̄t̄ k'āwūā b'eb̄r̄ta miōā jararārūā, awuarab̄t̄ wāpe sacer-dotea ūdubirua, mobe buzhi nene ēā b'ed'abari nend̄w̄r̄ta babued'amarēā diadua, Moiséba jarad'a kīrāk'a odua b̄t̄ b'eb̄r̄ta ãzha k'awuad'amarēā.

⁴⁵ Mawūāmina izhira wāpe izhi sāwūā b'eb̄r̄ta jōmañā jarasia. Mawūē Jesús ya baridu p̄w̄r̄d'e dajada ed'a wā b'e ēbasia, mañneba ãi miō ne ēā maē chub'e b'asia. Mawūāsiid'u baridu maēba zhārā izhima ze nūmasia.

Jesúsbala b'ebid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 Ewari dārā ēāne Jesúsbala Capernaúm p̄w̄r̄d'e ed'a wāb̄r̄ba ded'a b'uta ūr̄sid'a. ² Aramañta bio b̄redr̄sida, mawūē arad'a ēbasia miā puerta ãi bid'a. Mañnerā Daizeze bed'eata jarak'asia. ³ Mañne ūk̄r̄ba izhima wesid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta, ak'opanasia miō kīmarēba. ⁴ K'abana nūm̄ba izhira orra b'ed'a ēbaera de ūr̄bemata izhi k'ob'ut̄ maē ewad'ape izhi tab'ut̄ jirab'ad'e mañ uriad'e ut̄ra b'aebisid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta. ⁵ Æzhi soid'u k'ob'eta Jesúsbala ūdui k'akua pira ēā k'aya b'uta mawūāsia: B̄ra k'azhiruata biod'bara m̄ārā bed'ea ne ēā b'id'ap̄ta.

⁶ Mañne ūr̄g'a Moiséd'e jarabadata ūk̄r̄ mama jewed'a k'ob'bara ãzhi bitabai krīcha mawūāsid'a: ⁷ ¿Nañ k'ārēā mawūā bed'eab̄r̄? Mawūārā Daizezema mitia bed'eab̄r̄ta. ¿K'azhiruata biod'bara zhārā k'aiba bed'ea ne ēā b'ut̄ b'eipe? Awuarab̄t̄ b'eya Daizezeb̄r̄.

⁸ Jesúsbala k'awuasia ãzhi bitabai mawūā krīcha k'ob'eta, mawūē mawūāsia: ¿K'ārēā k'āwūā krīcha k'ob'e marā sod'era? ⁹ ¿K'ārēta audre borekea jaraaid'e b'ut̄ k'akua pira ēā k'aya b'utaara: K'azhiruata biod'bara bed'ea ne ēā b'id'ap̄ta aita, o piradr̄upe buzhi jirab'a jiraedape nimibarua aita? ¹⁰ K'awuaudua, m̄t̄ Beubari Bape b'ut̄bara nañ druad'era zareata erub'ut̄a k'azhiruata biod'bara zhārā bed'ea ne ēā b'uta. Mobebr̄t̄ k'akua pira ēā k'aya b'uta mawūāsia: ¹¹ Mūā buaa jaraya: Piradr̄r̄ua, buzhi jirab'a jiraedarua, mobe ded'aa wārūā.

¹² Mawūāī izhira piradr̄upe izhi jirab'a jiraedape jōmañā daid'u wāsia, jōmañāba bia ak̄dr̄ua Daizeze ibia jara mawūāsid'a: K'āwūārā ūdud'ak'a.

Jesúsbala j̄r̄ud'a Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Mañ tēā do jed'ea õb'ut̄id'u Jesúsbala wāpe zhārā izhima zeb̄sita ūr̄g'asia. ¹⁴ Mawūā wāb̄r̄d'era ūdu-sia Leví Alfeo warrata, impuesto wid'i jewed'a b'uta rey Romanebemāta impuesto diabada maē b'asia, mañne mawūāsia: M̄t̄ k'aid'u b'adua.

Mawūāī izhira piradr̄upe k'aid'u b'esia.

¹⁵ Leví ded'a Jesúsbala nek'ob̄r̄d'era impuesto wid'ibadata bio, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara ãba nek'osid'a Jesúsbala, izha j̄r̄kuad'a bawara, mañr̄bara bioba p̄ewā erjiranasia. ¹⁶ Ūr̄g'a Moiséd'e jarabadaba fariseorā bawarauba ūdusid'a mawūā nek'ob̄r̄ta impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara, mawūē izha j̄r̄kuad'aa mawūāsid'a: ¿K'ārēta k'āwūā izhira nek'o b'ut̄ impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara?

¹⁷ Mañta ūr̄pe Jesúsbala mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu ēā zhārā b'ebi b'uta, awuarab̄t̄ nesid'a b'ea k'ayarāb̄r̄. Aramañ kīrāk'a m̄ārā j̄r̄ud'e ze ēbasia ãzhikusa biata b'eta, awuarab̄t̄ Êdr̄bigaita j̄r̄ud'e zesia k'azhirua omiārāta.

Wid'id'apead'a nek'o ëä zhiwid'i b'ed'ebemata

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-34)

¹⁸Juanba jürkuad'ata, fariseorāba jürkuad'ata nek'o ëä zhiwid'i b'easia. Mañne zhärä ūkʉrʉ wäpe Jesúa wid'i mawūāsid'a: ¿K'ärēneba Juanba jürkuad'ara, fariseorāba jürkuad'ara nek'o ëä zhiwid'i b'ed'e, bʉa jürkuad'ara nek'o ëä zhiwid'i duanu ëpe?

¹⁹Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhärä juwua jida nʉmʉne k'ob'era nek'o ëä duanañe b'ʉka wad'i ãzhi bawara k'ob'ʉd'era zhūmakirāta? Wad'i k'ob'ʉd'era nek'o ëä duanañe b'ʉ ëä. ²⁰Mawūāmina ewarita zeya zhūmakirā ãzhi mañbara eded'aita, mañ ewadebʉrʉ nek'o ëä zhiwid'i b'eaya. (Aramañ kīrak'a mʉta edebʉdad'e-bʉrʉ mʉä jürkuad'ara nek'o ëä zhiwid'i b'eaya.)

²¹Miõba wuata zhiwid'ibara remenda ëä wua soreta. Mawūā ora wua zhiwid'ira bagubʉrʉba wuaabʉrʉ k'ðäbiya. ²²Miõba vino zhiwid'i oma tʉd'a ëä ne e omata zhi sorerānerā. Mawūā ora vino zhiwid'i omabara ne e oma k'ög'ozoabʉrʉba vino wea wāña, aramañne ne e oma ãrīkuaya. Mawūāmina vino zhiwid'i oma ne e oma zhiwid'irānerā tʉsia b'ʉa. (Mañbara Jesúsbara jara krīñasia izhi ûrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ûme ãba jara ëäta ãrī ëbaita.)

Trigota zhi kẽmʉne ënapead'a

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³Trigota u tab'ʉ mañ Jesús berab'arisia ënañbada ewade, mañne izha jürkuad'abara erjiranuba trigota zhi kẽmʉne ësid'a. ²⁴Mawūē fariseorābara mawūāsid'a: ¿Akʉdua, ënañbada ewadera k'ärēä ok'opanʉ k'ärē oid'e b'ʉ ëärä?

²⁵Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: ¿Marãbara led'ak'a kīrak'a duanu ëka rey Davidba od'ara izhi jarrasid'e izhi ûme duanu bawara? ²⁶Daizeze ded'a ed'a wāsia Abiatar sacerdote wag'auta b'asid'e, mobe k'osia pan Daizezeita b'ʉbadata, mañ k'oid'e b'a ëbasia, awuarabʉrʉ k'oid'e b'asia sacerdoterābʉrʉ, mañta diasia izhi bawara b'ea.

²⁷Mawūäpe dewara mawūāsia: Ewari ënañbadara osid'a zhärä biaitabemata, zhärä od'a ëbasia ewari ënañbadata arib'ae nʉmañta. ²⁸Mañenabema mʉ Beubari Bape b'ʉra ewari ënañbada Nok'oa.

Juwua bagu b'ad'a

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Wakusa Jesús ed'a wāsia de zhi jurebada mañ, mama b'asia ûmakirä juwua ab'a bagu b'ʉta. ²Mañnerā kīrakuitasid'a ënañbada ewade b'ebii k'awuaita, aramañne jid'aita. ³Mañne Jesúsbara juwua bagu b'ʉa mawūāsia: Piradrʉpe ësadra nʉmedua.

⁴Mawūäpe mawūāsia: ¿Biara osia b'ʉka ënañbada ewadera, o bia ëäta osia b'ʉ? ¿Zhärä k'arebasia b'ʉka, o beubiita bia b'ʉ?

Mawūābʉrʉd'era ãzhira chupea k'ob'easia. ⁵Mawūē kīrū akʉkuasia, sozuburia ne ëä so zarea b'eba sopuape juwua bagu b'ʉa mawūāsia: Buzhi juwua jirab'aridua.

Mawūäñizhara jirab'arisia, aramañne izhi juwuara bika b'esia.

⁶Mawūē fariseorā wānape Herode pēwā b'e bawara krīcha jürüsidi'a Jesús bead'aita.

K'abana wāna do jed'ea õb'ʉid'u

⁷Mañne Jesús do jed'ea õb'ʉid'u wāsia izha jürkuad'a bawara, mañnerā k'abana k'aid'u wāsid'a Galilea druad'eba, Judea druad'eba. ⁸Jerusalénneba, Idumea druad'eba, Jordán do kīrārēba, Tiro druad'eba, Sidón druad'eba. Jesúsba ne bia zromata onʉmʉta ûrīnape k'abana zesid'a izhima. ⁹Mawūē izha jürkuad'aa jarasia jābata eruk'opanamarëä k'abanaba izhita pēñsua edad'a ëbamarëä. ¹⁰K'ayarāta bio b'ebikuasi baera k'aya b'eba izhira pēñsua edabarisd'a töb'arid'aita. ¹¹Jaiba Jesússta ūdud'ai zhärä kīrānema b'era izhi kīrābita sãk'ok'od'e k'ob'ebid'ape b'ia mawūāsid'a: ¡Bʉra Daizeze Warra!

¹² Mawūānaī Jesúsbara zarea kēākuasia mawūā dajada jarad'a ēbamarēā.

Docera jurekuape zok'akuad'a

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Mañ tēā Jesús wārīzesia k'atumañnu, mobe izhima trēkuasia izha krīñata, mawūē zesid'a izhima. ¹⁴ Mobe-burū docera jurekuasia izhi bawara duanebiburūta zok'akuaita miā ūrāg'ad'e. ¹⁵ Zareata ded'ekasia k'ayarāta b'ebid'amarēā, jaita ãi jurekuad'amarēā. ¹⁶ Āzhira nañrāā: Simón, Pedrota trēgad'ata, ¹⁷ Jacobo Zebedeo warra-ta, Juan Jacobo mebeata, mañrā ûmeta trēgasia Boanergerāta, mañ trēbara jara krīña b'ua Ba Warrarāta. ¹⁸ De-waraurā jurekuasia Andrésta, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo Alfeo warra-ta, Tadeota, Simón Canaán bid'ata. ¹⁹ Juda Iscariote Jesús chupea chāb'arid'ata.

Mitia bed'ead'apead'a Jawurebiama

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Mañ tēā āzhira ded'aa zeburud'era zhārābara wakusa burredrūsid'a, mawūē izha jurekuad'a bawara āzhira miā nek'o b'ed'a ēbasia. ²¹ Zhi mebérāba ūribudad'era eded'aita zesid'a Kīrāne b'ua ēta jara b'eba.

²² Waya ūrāg'a Moiséd'e jarabadata Jerusalénneba zed'apead'abara Beelzebúta erub'ua asid'a, mawūē jai du-anu nok'o zaread'eba jaira ãi jurekuia b'ua asid'a.

²³ Mawūē Jesúsbara trēkuape ne jarak'a mawūāsia: ¿Ātōmiābara sāwūā ãi jurekuaipe jai izha jure nūmūrā?

²⁴ Ab'aue druad'ebemata āzhirāñnu zhō duanerā mañ druad'ebema jōñā. ²⁵ Ab'aue ded'abemata āzhirāñnu zhō duanerā ab'aue ded'abemata b'era jōñā. ²⁶ Aramañ kīrāk'a ātōmiāta jai izha jure nūmū bawara zhō nūmerā ari zarea nūma ëä awuaraburū jōñā.

²⁷ Úmakīrā mesérāta b'ua ded'ara izhi netata zrengairia miōta ed'a wā b'e ëä naara izhita jū ēburrū, jūburrūtrū izhi ded'a ne nūmūrā zrengia b'eya. (Aramañ kīrāk'a ātōmiā mūñrā edre nūmek'ārība jaira ãi jurekuia b'ua.)

²⁸ Mūñ wārīnu marāñ jaraya, k'azhirua bio od'ata ne baridud'e mitia bed'ead'ata zuburia bed'eara Daizeze-barabed'ea ne ëä b'uya zhārā b'era. ²⁹ Mawūāmina Jawurebiaba otabeta ātōmiāba osia aburud'eba Jawurebiama mitia bed'eaburūra Daizezebara bed'ea ne ëä b'ua ëä, awuaraburū jipa bed'eata bara b'uya.

³⁰ Jesúsbara mañta jarasia ūrāg'a Moiséd'e jarabadabara jarasid'a baera izha jaita erub'uta.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi mebérāta

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:21; Lucas 8:19-21)

³¹ Mañtēna zesid'a zhi mebérāta zhi papata, mobe ewarad'e k'opanepe trēne zok'asid'a. ³² Mawūē zhārā izhi burredrū jewed'a k'ob'ebara Jesúa mawūāsid'a: Bū papata bū mebérāta ãi k'opanuñā, būta jure panuñā.

³³ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿Marāma k'aipe muñ papa, k'airape muñ mebérā?

³⁴ Mawūāpe izhi burredrū jewed'a k'ob'eta akupe mawūāsia: Za k'opanuñā muñ papa, muñ mebérā. ³⁵ Daizezeba krīñata ob'eta mañta muñ mebea, muñ nawek'aua, muñ papaa.

Ne pobard'ebema

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Jesús wakusa miā ūrāg'asia do jed'ea ūb'ua mañ doya. Izhira zhārā bioba burredrūsid'a, mawūē jābad'e ed'a wāpe do jed'ea ūb'ua mañ jābad'e jewed'asia. Waya zhārā k'ob'era nūmesia doya.

² Mawūē miā ūrāg'aburūta ne bio jarak'asia, izhi miā ūrāg'aburūra mawūāsia: ³ Ūrūdua, ne ubarita ne pod'e wāsia. ⁴ Ne poburud'era ūkūrū od'e b'aesia, mawūē ibana zepe misid'a. ⁵ ūkūrū mong'arad'e b'aesia egoro bio ne ëä mañ, mawūē ñabasia pīwīsia egorota eid'u ëäba. ⁶ Mawūāmina ūmadau ūtu zeburūba basia, aramañne k'arra ne ëba bagusia. ⁷ ūkūrū b'aesia ūrūd'e, mawūē ūtu wariburūba ñatūbeasia, mawūē zau ëbasia.

⁸ Mawūāmina ūkūrū egoro biad'e b'aepa zausia, aramañne pīwīpe wariburūba zausia ta treintad'e, ta sesen-tad'e, ta cienne ab'a ab'ak'a.

⁹ Mañta jarape mawūāsia: Ne ūrī b'ubara mañta kīrākuita ūrūdua.

K'ärëä ne bio jarad'a

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Zhärä wäbädaba Jesús dob'a chub'ezi izhi k'aita k'ob'ebara izha jürükad'ata doce bawarauba wid'isid'a ne jarak'aburura sãwüäta. ¹¹ Mawüä mawüäsi: Daizezebara marää k'awuabi nümüä izhita Nok'od'ebema k'awuabi ëä b'ad'ata, mawüämina izhid'ebema ijä ëä b'eara ne biod'eba jaraibara ne jöma. ¹² Akü b'eid'u sãwüäta k'awua ëä akü b'amarëä, ürï b'eid'u sãwüäta k'awua ëä ürï b'amarëä. Mawüä b'ed'ebara k'azhiru-ara ämäpe Daizezera pëwäna ëä izha bed'ea ne ëä b'ukuaira k'azhiruata biod'eba.

Jesúsba sãwüäta jarad'a ne pobard'ebemata

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Mawüäpe mawüäsi: ¿Maräbara sãwüäta k'awuad'a ëka muä mawüä ne jarak'aburura? ¿Sãwüä jöma bia k'awuad'aipe muä ne bio jarak'aburura? ¹⁴ Ne pobari Daizeze bed'eata jarabarita maüä. ¹⁵ Ne ta poburud'e od'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ürïbadata maüä. Mawüämina ürïpe duanebädad'era ätömiäta zepe bed'eata äzha ürïnata ãi eda b'ua äzhi sod'eba. ¹⁶ Ne ta poburud'e mong'arad'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ürïbadata maüä, aramañtara sobia ürïbada. ¹⁷ Mawüämina bia k'arra jidad'a ëäba däärä zrog'ad'a ëä, mawüä zuburiabu-dad'era, o Daizeze bed'eata ijä b'ü k'area zuburia obüdad'era ijä ëä kenab'aribada. ¹⁸ Ne ta poburud'e ürud'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ürïbadata maüä. ¹⁹ Mawüämina naü ëjüänebemata krächa duane b'ua, aramañne sãwüä ne bio erub'aita krächa nümübara sewa b'ua, aramañne ne awuruta bio erub'a kräñañebemata äzhid'e ed'a zekuaburuba Daizeze bed'eara kenab'aribiga b'ua, aramañne zau eaba ëä. ²⁰ Ne ta poburud'e egoro bi-ad'e b'ad'ara Daizeze bed'eata ürïbadata maüä, ijäbädaba zaubada, mawüä eaba b'ua treintad'e, sesentad'e, cienne ab'a ab'ak'a.

Ne jarad'a übüräneba

(Mateo 5:15; Lucas 8:16-18)

²¹ Dewara mawüäsi: ¿Übürä k'oape baridu edre b'ubadak'a o k'äibari maë edre b'ubadak'a? ¿Awuaraburü ütu b'ubada ëka? ²² Aramañ kíräk'a Daizezed'ebema k'awuad'a ëä nümüä k'awuad'a ëä nüma ëä, miä chupea nümüä k'awuad'a ëä nüma ëä. ²³ Ne ürï b'ubara maüta kíräkuita ürïdua.

²⁴ Dewara mawüäsi: Muä jara b'uta kíräkuita ürïdua. Maräba kíräkuita nüme zad'e k'awuabigaya, bariburü marää ämaña k'awuabiya. ²⁵ Zhi bude erub'uaara audre k'awuabiya, mawüämina zhi bude erub'ü ëärä wika erub'usid'a järiñä.

Ne jarad'a ne ta waribarid'eba

²⁶ Jesúsbala dewara mawüäsi: Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura ümakíräba druad'e ne ta pobari kíräk'a b'ua. ²⁷ K'äi b'ud'e, ürümä b'ud'e, diamase, ewarid'e, ne tara pãwäräpe wari b'ua zhi pod'abara sãwüäta k'awua ëäne. ²⁸ Egoroba izhi dob'a pãwäräbaria, naara wikupe zhi kümüta zaubaria, mobeburü zhi kümüne zhi taba birabaria. ²⁹ Aramañne zhi ta kuaraburud'era kucho zakeba b'ubada b'uita arababuruba.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Mateo 13:31-32, 34-35; Lucas 13:18-19)

³⁰ Dewara Jesúsbala mawüäsi: ¿K'ärë kíräk'a jarad'aipe Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura? ¿K'ärë üme ab'rika jarad'aipe? ³¹ Mostaza tad'ebema kíräk'a b'ua, ubada ne ta jömañ k'äñabara audre wika kiruta b'uta druad'e. ³² Mawüämina ubudad'era wari b'ua, aramañne ne uta wuaabema k'äñabara audre zhi zromata nümebaria, tae jed'ezoa nümebaria, mawüä ibanata zhi taeza de obada.

Jesúsba ne bio jarad'ad'ebema

(Mateo 13:34-35)

³³ Jesúsbbara bed'eara mawūā ne biod'eba jarak'asia ūrī b'ed'ai b'ud'e. ³⁴ Mawūā ne jarak'a ēärā bed'ea ēbasia, mawūāmina izha jürukuad'aa jōma bia jarak'a b'asia dob'aad'e.

Jesúsba taubid'a nanguta do bomatuta

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Jari ewade keuburud'era izha jürukuad'aa Jesúsbbara mawūāsia: Do jed'ea ūb'ud'e kīrārā wādrū.

³⁶ K'abanata wābid'ape Jesúsbbara edesid'a jāba izhi k'ob'ad'ad'e. Āzhi daucha wāsia jāba awururāsid'a. ³⁷ Mañne nanguba do bomatutuburuba jābad'e weab'ari nabiru b̄usad'ewasia. ³⁸ Mañne Jesúra ãkid'aid'u buruk'au k'ārī nūmasia. Mawūē ūrūmanape mawūāsid'a: ¡Miā Ūrāg'abari! ¿b̄uma k'ārē ēka dazhirā tabod'ora?

³⁹ Mawūānaí Jesúsbbara piradrūpe nanguta kēäpe do jed'ea ūb'ua mawūāsia: Chupearua, taurua.

Mawūē nangura tausia, aramañne jipa taukua nūmaëdasia. ⁴⁰ Mobebeburū ãzhāa mawūāsia: ¿K'ārēa k'āwūā pera k'ob'e? ¿Sāwūē soid'u k'opanu ëpe?

⁴¹ Āzhira k'ābāēä perabudaba ãzhirāñnu mawūāsid'a: ¿Nañ k'aipe k'āwūā nanguba do jed'ea ūb'uba izhi bed'eata arib'aebudara?

Kīrānema b'ad'a Gadara bid'ata

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 Jesúsbbara jürukuad'aa bawara jūékuasia do jed'ea ūb'ua kīrārē Gadara bid'arā druaid'u. ² Jesúsbbara ud'ub'aeburud'era beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūme maëba izhima zesia jaiba ūmakīrā kīrānema b'uta. ³ Beuwārā maë b'uta miöba jūb'ed'a ēäta cadenabid'a jūb'ed'a ēbasia. ⁴ Izhira jēma bio jūb'azhid'a cadenaba, mawūāmina cadena izhara t̄ud'uzoabi b'uba miöba poead'ak'a basia. ⁵ Baridua k'atumaza ewarid'e diamase jūra nimita, beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūmeza nimi basia izhikusa puo mong'araba. ⁶ Wawa-rauba Jesústa ūduburud'era wāébape sāk'ok'od'e k'ob'esia izhi kīrābita.

⁷ Izhid'eba jaibara nemi jīgua mawūāsia: ¿B̄ura mu ūme k'ārēta sāwūā b'ua Jesúsbbara Daizeze ûtrebema Warra? Daizeze daid'u muñ b̄ua jaraya, muñta zuburia orārūñ.

⁸ Izhira mawūā bed'eaira Jesúsbbara mawūāsia: K'āñnebara ãñ wārūñ jai.

⁹ Jesúsbbara wid'i mawūāsia: ¿B̄u trūrā k'aipe?

Mawūāñ jaibara panañ mawūāsia: Mu trūrā K'abana, daira bio baera.

¹⁰ Biod'e zuburia bed'easia ãzhita ãñ jurekua ëbamarēä mañ druad'eba. ¹¹ Mañne mama k'atuma k'aita bio nek'o duanasia chīnata. ¹² Mawūē jai jōma zuburia bed'eabudata mawūāsid'a: Daira chīna duanuma zok'akuadua dai wāñta ãzhid'e ed'a.

¹³ Jesúsbbara aramañta idaribigasia. Mawūē jaira ëzoape chīnane ed'a wāsid'a, chīna duanasita b'ua dos mil. Chīna doed'aa peñane buruguzoa doed'a jog'akuasia.

¹⁴ Mawūē chīna akü b'era wāébasid'a, mobe maëta jarasid'a p̄uwurud'ebid'a meäbid'a. Mawūē aküd'e erbuesia mawūā berab'ariburūta. ¹⁵ Jesúsbbara zebudad'era jaiba kīrānema b'ad'ara ūdusid'a, jai k'abanata ab'ad'ata jewed'a b'uta wua jūb'asia kīrābape, mawūē perakuasia. ¹⁶ Zhi ūdud'apead'abara nebürūsid'a sāwūā berab'ariburūta jai ab'ad'ata dewara chīnarāta. ¹⁷ Mawūē zuburia bed'easid'a wāmarēä ãzhi druad'eba.

¹⁸ Jesúsbbara jābad'e b'ariburud'era kīrānema b'ad'ara zuburia bed'easia b'abimareñ izhi ūme. ¹⁹ Mawūāmina Jesúsbbara idaribi ëbasia, awuaraburūta mawūāsia: Ded'aa wārūñ, b̄uzhi mebérāma wārūñ, mobe jaradua Daizezeba bia zromata oburūta b̄u b'ebiburūta, b̄u sāwūā sozuburia b'id'apūta. ²⁰ Mawūāñ izhira wāpe Decápoli druad'e p̄uwurūtab'eza jarak'asia bia zromata oburūta Jesúsbbara izhi sāwūā b'ebiburūta. Mawūē jōma sobi-asid'a.

Jairo k'aud'ebema
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Wakusa chābūrūta Jesús jābad'e ya kīrārē zebūrūd'era izhira būredrūsid'a k'abanaba, mawūē izhira chub'e-sia doya. ²² Mañne zesia de zhi jurebada maẽ nok'ota Jairo abadata, Jesústa ūdui izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epe, ²³ biod'e zuburia bed'eabūrūta mawūāsia: Mū k'auta beubod'oa, mawūē wāda, mobe bū juwuata izhi ūrū b'udua, mawūārā b'epē b'aya.

²⁴ Mawūārā Jesús izhi ūme wābūrūd'era k'abanata k'aid'u wābūdaba pēusua wābisid'a. ²⁵ Mañne wūrā ab'a waba k'aya b'uta doce año bata b'asia. ²⁶ Biod'e zuburiabisid'a zhārā bibabidata bioba. Zhārā jūrūkua b'ud'e izha erub'ad'ara jōma gastabūrūd'era miā k'ärēta k'areba ēbasia, awuarabūrūtua wuaabūrū idrūa wāsia. ²⁷ Jesús jarabūdata ūrūbūrūd'era k'abanane ed'a ābūdeba orrape tōb'arisia Jesús wuata. ²⁸ Mañnerā izhikusa mawūāsia: Bari izhi wuata tōb'aribūrūba mūrā b'eya. ²⁹ Aramañta wa ze nūmūrā poasia. Mawūē k'awuasia k'akuara b'e-būrūta mawūārā k'aya b'ad'ara.

³⁰ Mañne Jesúsbara izhi bitabaiba k'awuasia zhārā b'eid'ebema zareata ãi wābūrūta izhi mañba, mawūē k'abanama pūrūwape mawūāsia: ¿K'aiba tōb'arisi mū wuara?

³¹ Mawūārā izha jūrūkuad'abara mawūāsid'a: Akudua k'abanaba būra sāwūā pēusua wābid'ata, mañta būra ¿mūrā k'aiba tōb'arisi abūrūka?

³² Mawūāsid'aid'u Jesúsbara ari pūrūwa akukua nūmasia k'awuai k'area k'aiba tōb'arid'ata. ³³ Mawūē wūrā peraba pid'id'ia k'ob'uta, izhi sāwūā dog'ota k'awua k'ob'uba zepe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe jarasia wārāta.

³⁴ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Wūrā, būra būzhi soid'u k'ob'uba b'ebūrūa. Adu-a wārūā, b'e b'id'a bū k'aya b'ad'ara.

³⁵ Jesús wad'i bed'ea k'ob'ud'e zhārā ūkūrū zesid'a de zhi jurebada maẽ nok'o ded'auba, mobe mawūāsid'a: Bū k'aura beudog'oa, ¿mawūē k'ärēā miāsēā bed'ea nūmaípe Miā Ūrāg'abaria?

³⁶ Mawūāmina Jesúsbara mawūābūdata ūrūpe de zhi jurebada maẽ nok'oa mawūāsia: Sopuarārūā, awuarabūrūtua soid'u k'ob'adua.

³⁷ Mobe k'aid'u wābiga ēbasia miōta, awuarabūrūtua wābigasia Pedrota, Jacobota, Juan Jacobo mebeata. ³⁸ Aramañne de zhi jurebada maẽ nok'ota b'ut ded'a zebūrūd'era ūdusia b'ugadrūtua biod'e aub'ari jēga nūmeta. ³⁹ Ed'a wāpe mawūāsia: ¿K'ärēā k'āwūā b'ugadrūtua jēga duanu? Wūrā zakera beu ëä, awuarabūrūtua k'ārēā b'ua.

⁴⁰ Mawūārā sewak'au b'ua asid'a. Mawūāmina izhara jōma ãi wābigape bari wūrā zake zezeta zhi papata ede-būrūta, izha jūrūkuad'ata ūbea izhi bawara k'opanūta edebūrūta ed'a wāsia wūrā zake beu tab'ut maẽ.

⁴¹ Mobe wūrā zakera juwuad'e jidape mawūāsia: ¡Talita cumi! Mañ bed'eabara mawūāsia: Wūrā zake, mūa būaa jaraya piradrūrūta.

⁴² Aramañta wūrā zakera piradrūpe tebad'ewasia doce año b'uta. Mawūē zhārā k'ob'era k'ābāēā perakuasia.

⁴³ Mañnerā Jesúsbara zarea jarak'asia mañta miōā k'awuabid'a ēbamarēā, mobe jarasia zhiko diad'amarēā wūrā zakerā.

Jesús wāna Nazaret pūrūrūed'a
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 Jesúsa mamañbara wāsia izhi druaed'a, k'aid'u wāsid'a izha jūrūkuad'ara. ² Ënābada ewarita araa zebūrūd'era miā ūrāg'asia de zhi jurebada maẽ, mañta bioba ūrīnaí bia akudrua mawūāsid'a: ¿Nañ sāmañba k'āwūā nūmū? ¿Nañbara krīchara sāmañba k'āwūā erub'ut, sāwūā ūdud'ak'ata okua b'ut? ³ ¿Nañ ëka de obarita María waura? ¿Zhi mebērā Jacobota, Joséta, Judata, Simónita duanu ëka? ¿Zhi nawek'aurāsid'a nama dazhirāne ed'a duanu ëka?

Aramañne Jesúsd'ebema ïjāna ēbasia.

⁴ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Daizezeba bed'eata jarabibarira baridu maẽ wawiabada, awuarabūrūtua wawiad'a ëä izhi druaed'ebūrūtua, zhi mebērāne ed'abūrūtua, izhi ded'abūrūtua.

⁵ Mamarā ūdud'ak'ara o ēbasia, awuaraburū k'ayarātru ūkuru b'ebikuasia juwua āzhi ūrū b'ukua. ⁶ K'awua ēā krīcha b'esia izhid'ebema ījāna ēāba izhi ureta b'bara.

K'ārē obigad'a doce jurekuad'ata

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Jesús p̄urrusia p̄uwurū zake arak'aita tab'e maē miā ūrāg'a. ⁷ Mañnerā āba tr̄kuasia doceta, mobe zok'akuasia ūme ūmek'a, zareata ded'ekasia jai b'e ūrū. ⁸ Jarak'asia od'era miā k'ārēta eded'a ēbamarēā, awuaraburū jarasia eded'amarēā barrata. Miā eded'a ēbamarēā jarasia talegota, miā zhikota, miā platata. ⁹ Awuaraburū jarasia jēnamarēā sandaliata, mobe eded'a ēbamarēā wua trok'a jēita. ¹⁰ Mobe mawūāsia: Baridu maē deid'u wābūdad'era mama k'ārētua mamaūba wānañeēna. ¹¹ Baridu maē marāta bia edad'a ēbūrū, miā marā bed'eata ūrīna ēbūrū, mamaūbara āī wābūdata egoro jarra marā jērūnebema niāweudua. Aramaūne k'awuabid'aya āzhira Daizezebara pua k'awua oita. Mūā wārīnu marāā jaraya, Daizezeba k'awua oburū ewadera Sodoma p̄uwurūd'e, Gomorra p̄uwurūd'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya maū p̄uwurūd'e b'e k'āñabara.

¹² Jesúsbā jurekuad'ara wānape zhārā b'ea jara jēdrūsid'a k'azhiruara āmape Daizezeta p̄ewānamarēā. ¹³ Jaira bio āī jurekuasid'a, nendrag'aba bewatū k'ayarā bio b'ebikuasid'a.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Rey Herodebara Jesús jarabūdata ūrīsia baridu maē tr̄poa nūmūba. ūkuruābara mawūāsid'a: Juan Buruk'oemiā beud'ata piradrūburūa, mañneba ūdud'ak'ata okuaita zarea nūmūā.

¹⁵ Waya ūkuruābara mawūāsid'a: K'ārērā Elía. Dewaraurābara mawūāsid'a: K'ārērā Daizezeba bed'eata jarabibaria, Daizezeba bed'eata jarabibarī b'ead'a kīrāk'a b'ua.

¹⁶ Mañta ūrīpe Herodebara mawūāsia: Maū Juan mūā otatubid'ata beud'ata piradrūburūa.

¹⁷ Mawūā jarasia Herodebara Juan jidad'e wābipe cárceld'e cadenaba jēbid'aba, mawūā osia Herodía k'area, maū zhi mebea Felipe kīmata izhi wūrērā babisia. ¹⁸ Mañneba Juanbara Herodea mawūā bazhia: Buzhi mebea kīma b̄ua erub'aira biga ēā.

¹⁹ Mañ k'area Herodíabara juraba bea krīña b'asimina b'e ēbasia. ²⁰ Herodebara Juan wawia b'asia izha k'awua b'ua biata Daizezeita b'uta, mawūē idaribi ēbasia. Juan bed'eata ūrībūrūd'era sāwūāī k'awua ēā b'asimina ūrī krīña ūrī b'asia. ²¹ Mawūāmina ewarita zesia Herodíaba sāwūā beaita. Herode año cumpli nūmū fiestad'e nek'obiga nūmasia nok'orā izhi edre b'eta, nok'orā soldaorāneta, nok'orā Galilead'ebemata. ²² Mañne Herodía k'auta ed'a wāpe bairaburūta Herodema bigata, biga basia izhi bawara nek'o k'ob'eitabid'a. Mawūē reybara āwūrērāā mawūāsia: Buzha krīñata mūāā wid'ida mūārā diaya.

²³ Mawūāpe k'ārē wārīnu diaita jaraburūta mawūāsia: Jōma b̄ua mūāā wid'iburūra mūārā diaya, mūā erunūmūta ēsadrabid'a diaya.

²⁴ Mawūāī wāpe zhi papaa mawūāsia: ¿Mūārā k'ārēta wid'iipe?

Mawūāī zhi papabara mawūāsia: Wid'ida Juan Buruk'oemiā buruta.

²⁵ Mawūāī reyma īñabasia ed'a wāpe wid'i mawūāsia: Mūārā krīña b'ua k'āwūāwed'a eped'ek'od'e b̄ua mūāā diaita Juan Buruk'oemiā buruta.

²⁶ Mawūāī rey k'ābāēā sopuasia, mawūāmina izhi bawara nek'o k'ob'e kīrābita k'ārē wārīnu diaita jarad'aba dia krīña ēā nūma ēbasia. ²⁷ Mawūē aramaūta reybara soldao ab'a zok'aburūta jarasia wemarēā Juan buruta.

²⁸ Mawūāī soldao wāpe cárceld'e otatupe zhi buru eped'ek'od'e wepe diasia āwūrērāā. Mawūē izhara diasia zhi papaa.

²⁹ Juanba jurekuad'aba mañta ūrīnaī zed'ape zhi k'akua jirab'arid'ape wuag'asid'a.

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-4)

³⁰Jesúsba zok'akuad'ara izhima ãba zekuape jõma nebürusid'a ãzha k'ärë od'ata, ãzhi miã ūrāg'ad'ata.

³¹Jesúsbara mawūāsia: Zeudua, dazhirā bitabai miõ ne ëäinu wānaña, mobe wīka ënañ k'ob'eaudua.

Mawūā jarasia zhārā bio zepe wāpe nūmuba, mañba ãzhira miã ewari ne ëbasia nek'oisid'a. ³²Aramañne ãzhi bitabai jābad'e wāsid'a miõ ne ëäinu. ³³Mawūāmina wānata bioba ūdubudad'era ãzhita k'awuasid'a, mawūē mañu bio jēde wāsid'a p̄wurū tab'e mañba, aramañne jūēkuasia ãzhi jūēri nawed'a, mawūē daucha zekuasia Jesús bawara. ³⁴Jesús jābad'eba ud'ub'aebürud'e k'abanata ūdui ãzhira sozuburiasia ovejarā kīrāk'a b'eba ãzhi akubari ne ëä, mawūē ūrāg'akuasia ne bio jara. ³⁵Keud'e izha jürkuad'abara orrad'ape mawūāsid'a: Miõ ne ëä mañ k'ob'ed'e ewari ya keua. ³⁶Wābigarua wānamarēä meñ b'ema, p̄wurū zake arak'aita tab'ema, aramañne edad'amarēä zhikota, k'ärë k'oi ne ëä b'ea.

³⁷Mawūānañ Jesúsbara panañ mawūāsia: Marāba nek'obigaudua.

Mawūāñ ãzhara mawūāsid'a: ¿Daita wānape denario docientoba pan edaira ewari dociento trajaid'e b'ü ëka aramañne nek'obigaira?

³⁸Mawūānañ izhara mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e? Akud'e wāñdua.

Mawūāñ wānape k'awuad'ape mawūāsid'a: Daibara erub'ea pan jue soma b'eda üme.

³⁹Mawūānañ jarasia biod'e jewed'abid'amarēä poajärä ūrū. ⁴⁰Mawūē awuara awuarak'a jewed'asid'a cienne, cincuentad'e. ⁴¹Mobebürū jiraedasia pan jue somata b'eda ümeta, mobe ūtaa akú zhiwid'ipe pan b'uekuape izha jürkuad'aa diasia jed'ekad'amarēä. B'eda ümesid'a ãzhi jõmañña ãzhiza b'uekuasia jed'ekad'amarēä.

⁴²Aramañne jõma ad'uba nek'osid'a. ⁴³Pan zhi b'uguzoamata b'eda ad'ubad'apead'ata jurepesid'a jamara doce bira. ⁴⁴Zhi nek'od'apead'ara zhūmakīrārāta nūmasia cinco mil.

Jesús tebad'a do ūrū

(Mateo 14:22-27; Juan 6:16-21)

⁴⁵Mobebürū Jesúsbara izha jürkuad'ara jābad'e b'aribigape izhi naa wābigasia Betsaida p̄wurud'a kīrārā, mañena izhira wāta jara tebasia k'abanata k'ob'ea. ⁴⁶Mawūā wāta jarak'a tebape k'atumañu wāsia zhiwid'id'e.

⁴⁷Diamase nūmebürud'era jābara do ñasadra babürud'e izhira dob'a druia b'asia. ⁴⁸K'ābāññ poea wigui barab'üta ūdusia p̄üädruta ãzhi wāma nūmø ëaba, mawūē ūnadru bod'od'e ãzhima zesiado ūrū taid'e, aramañne jipa berab'arii basia. ⁴⁹Do ūrū taita ãzha ūdud'ai beuwārāta krīchad'ape b'iasid'a. ⁵⁰Jõmañba ūdubudaba perasid'a. Mawūē aramañta ãzhi üme bed'eburuta mawūāsia: ¡Wāniguauadua, m̄ta taia, perarāñdua!

⁵¹Mawūāpe ãzhi bawara jābad'e b'aribürud'era p̄üädrura tausia. Mawūē ãzhira k'ābāññ perabudaba bia akudruasid'a. ⁵²Aramañnerā zhi zromata wad'i k'awuad'a ëbasia pan wīkaba k'abanata nek'obigad'amina, mañne krīchad'airazare basia ãzhi sora.

Jesúsba b'ebid'a k'ayarāta Genesared'e

(Mateo 14:34-36)

⁵³Kīrārē chābudad'era jūēkuasia Genesaret druaid'u, jābara jū ūb'usid'a doya. ⁵⁴Jābad'eba ãzhi ud'ub'aebudad'era zhārābara Jesúta ūduk'awasid'a. ⁵⁵Mawūē wāebasid'a mañ druia jõmañnebemata, baridu mañba wesid'a k'aya b'eta jirab'ad'e, izhi sāma b'uta ūrībuda mañ. ⁵⁶Izhi wābürū mañra p̄wurū zaked'e o p̄wurū zromanebid'a, meñ b'e mañbid'a od'e b'ukua jirpanesia k'aya b'eta, mawūē Zuburia bed'easid'a arigu idu tōbaribimarēä izhi wua ita. Jõma zhi tōb'aribudara b'e tupud'easia.

Dazhi sāwūā mitiabarid'ebema

(Mateo 15:1-20)

⁷Jesús orrasid'a fariseorāba ūrāg'a Moiséd'e jarabadata ūkūrū bawarauba, ãzhira zekuasia Jerusalénneba.

²Mañrābara ūdusid'a Jesúsba jürkuad'ata ūkūrū juwua mitia nek'o k'ob'eta ãzha ob'e kīrāk'a juwua sur-

rua od'a ëäba, mawüë bï ëä jarasid'a. ³ Fariseoräbara judíoräbara jömaëba ob'ea zöräräba ok'awa b'ead'ata, mawüë sãwüä oi b'ud'e juwuata surrua o ëärä nek'od'a ëä. ⁴ Ne edad'e jüenäsid'a juwuata surrua o ëärä nek'od'a ëä. Ne awurüsida bio b'uta mawüä arib'ae b'eba surrua ob'ea vaso baniä dota, jiwanadota, netata met-al omata, camata. ⁵ Mawüë fariseoräbara ūräg'a Moiséd'e jarabada bawarauba wid'i mawüäsid'a: ¿K'ärëä bëa jürükad'abara arib'aed'a ëpe zöräräba ok'awa b'ead'ara? Awuaraburë nek'o k'opanëä juwua mitia.

⁶ Mawüänaï Jesúsbara panaë mawüäsi: Marä sewa bibaëta b'ea. Bia maräenabemata Daizezed'eba Isaíaba jarad'ata zhi b'umata mawüä b'ua:

Za b'ebara bari iba mürä wawidea, aramaëne ãzhi sora wawara nümhä munebara.

⁷ Mürä bari ibia jara b'eba mu ūräg'a kïräk'a jaradia b'ea arib'aemarëä jara b'eta beubari b'eba.

(Isaías 29:13)

⁸ Aramaëne Daizezeba arib'aemarëä jara b'ura kenab'arid'ape arib'ae b'ea beubari b'eba ok'awa b'eta, mawüë mazhima mitia ne ëä obedata surrua ob'ea jiwanadota, vaso baniä dota. Aramaëne ne awurüsida bio ob'ea ab'arikata.

⁹ Dewara mawüäsi: Daizezeba arib'aemarëä jara b'ura sãwüä seribid'a ëbaita bia k'awua b'ea, mazhid'eta arib'aed'ai k'area. ¹⁰ Moisébara mawüäsi: Wawiarua bu zezera bu papara. Zezeta o papata ik'azhirua jaraburëra bead'aibara. ¹¹ Mawüämina maräbara mawüäbada: Zhümakïräbara zhi zezea o zhi papaa mawüäsi b'ua: Mürä jöma Daizeze diasia bu k'arebaita muä erub'ad'ara. ¹² Aramaëne idaribid'a ëä k'ärë dewara oira zhi zezeita o zhi papaita. ¹³ Aramaëne Daizeze bed'eara seribid'a ëä mazhid'eta awurëa k'awabi nümeba. Ne awurüsida bio ob'ea aramaë kïräk'a b'ua.

¹⁴ Maëta jarape Jesúsbara k'abanata trüpe mawüäsi: Muä jaraita jömaëba ūrïdua, mobe sãwüäta k'awuaudua. ¹⁵ Æiba zhikota ed'a wäbürëbara dazhira mitia o ëä. Mawüämina sod'eba zebürëbara Daizeze kïräbitara dazhira mitia ob'ua. ¹⁶ Ne ūrï b'ubara maëta kïräkuita ūrïdua.

¹⁷ K'abanata ãmaëpe Jesús deid'u wäbürëd'era izha jürükad'abara wid'isid'a izha jaraburëra sãwüäta.

¹⁸ Mawüë izhara mawüäsi: ¿Maräbid'a sãwüäta k'awuad'a ëka? ¿K'awuad'a ëka ãiba zhikota ed'a wäbürëbara dazhira mitia o ëäta? ¹⁹ ¿Mawüä b'ù ëka ed'a wä ëäba dazhi sod'e, awuaraburë b'itaed'a wäpe ãi wä b'ù ëka?

Mawüä jaraburëbara jarasia jöma nene ëäta zhikora. ²⁰ Mawüämina jarasia dazhi sod'eba zebürëbara Daizeze kïräbitara dazhira mitia ob'ua. ²¹ Dazhi sod'ebara ze b'ua krïchata bia ëäta, kïma ëäta eruk'äita, miä beita, ²² nezrugaita, ne wuaaburë krïñaäta, bia ëäta oita, zhärä sewaita, dazha krïñata oita, zhäräba ne erub'ù k'area bï ëä nümaäta, zhäränebema sewata jaraita, dazhitru bigaud'e nümaäta, krïcha ne ëkïräk'a nümaäta.

²³ Maë jöma bia ëäta sod'eba ze b'ua Daizeze kïräbitara dazhira mitia ob'ua.

Soid'u k'ob'ad'a wüerä Sirofenicia bid'ata

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Mamaëbara Jesús wäsi Tiro druad'a Sidón druad'a. Zhärä maë deid'u wäbürëta miöba k'awuad'aita krïña ëbasia, mawüämina merü b'e ëbasia. ²⁵ Wüeräneta k'auta jai ab'asia, mawüë izhi ûrë ūrï zepe ju k'ob'esia izhi jérü k'aita. ²⁶ Maë wüerä judía ëbasia, awuaraburë Sirofenicia druad'ebema basia. Zuburia bed'easia izhi k'aud'eba ãi jüretamarëä jaita. ²⁷ Mawüämina Jesúsbara mawüäsi: Naara idu muä k'arebabirua judíoräta, muä buä k'arebairia biga ëä, mawüärä zhiko warraräneta jiraedape diabürükaya usarää.

²⁸ Mawüäi wüeräbara mawüäsi: Ääjä Nok'ó, mawüämina usaräbid'a mesa edre k'obada zhiko jarra wararäne b'ad'ata. Mawüë mürä judía ëmina k'arebarua.

²⁹ Mawüäi Jesúsbara mawüäsi: Bura bia bed'eabürëba adu-a wärüä. Jaira ãi wäsi bë k'aud'ebara. ³⁰ Aramaëne wüerä izhi ded'a zebürëd'era ūdusia zhi k'aura camane tab'ua, jaira ãi wäsi izhid'ebara.

Jesúsba bibad'a ne ūrï ëä bed'ea b'e ëäta

(Mateo 15:29-31)

³¹ Tiro druad'eba Jesús wakusa wäbürëd'era, Sidón pëwürëd'e berab'ari zesi Galilead'ebema dota jed'ea õb'uid'u, aramaëne berab'ari zesi Decápoli druad'e. ³² Maëne ne ūrï ëä bed'ea b'e ëäta izhima wed'ape

zuburia bed'easid'a juwuata ūrū b'ūmarēā. ³³ Mawūānaī zhārā maēbara āī edepe juwua jīwīnita pēūsia kūwūrūza, mobe juwua jīwīnina id'ope tōb'arisia kīrāmeta. ³⁴ Mobe ūtaa akū ūnabape mawūāsia: ¡Efata! Maū bed'eabara mawūāsia: ¡Ewadua!

³⁵ Audre ēāne ewa totosia izhi ne ūrībarira, kīrāmesid'a og'adruburuba bia bed'easia.

³⁶ Jesūsbara jarasia maūta miōā jarad'a ēbamareēā. Mawūāmina mawūā jaraburud'era wuaaburū nebūrūsid'a.

³⁷ Mawūē k'ābāēā sobia mawūā bazhid'a: Ne jōma bia ob'ūa. Ne ūrī ēā b'eta ne ūrībi b'ūa, bed'ea b'e ēā b'eta bed'eabi b'ūa.

Nek'obigad'a cuatro mil

(Mateo 15:32-39)

8 Maū ewadera k'abanata k'ābāēā nūmūta k'ārē k'od'ai ne ēāne Jesūsbara izha jūrūkuad'ata trāpe mawūāsia: ² Mūārā zhārā sozuburia k'ob'ūa, mū bawara b'eta ewari ūbea baburūta k'ārē k'od'aira ne ēā.

³ Nek'obiga ēā ded'aa zok'akuara od'e nomadrud'aya, āzhirānebema ūkūrū zesid'a wawarauba.

⁴ Mawūāī izha jūrūkuad'abara panaū mawūāsid'a: ¿Naūrāta nek'obigaira zhiko sāma ūduipe nama miō ne ēā maērā?

⁵ Mawūānaī Jesūsbara wid'i mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Siete.

⁶ Mobeburū k'abanata k'ob'ea jarasia jewed'a duanemarēā egorod'e, mobe pan sieteta jiraedape Daizezea zhibia jipe b'ūekuape izha jūrūkuad'aa diasia jed'ekad'amarēā k'abanata k'ob'ea. ⁷ Dewara b'eda zakerāta ūkūrū erub'ebari Daizezea zhibia jipe jarasia maūsid'a jed'ekad'amarēā. ⁸ Jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'a zhi b'ugūzoamata jūrepesid'a jamara siete. ⁹ Zhi nek'od'apead'ara nūmasita b'ūa cuatro mil. Mobeburū Jesūsbara wābigasia. ¹⁰ Mobe izha jūrūkuad'abara bawara jābad'e b'aripe wāsia Dalmanuta druaed'a.

Jarasid'a ūdubimarēā ūdud'ak'ata

(Mateo 16:1-4; Lucas 12:54-56)

¹¹ Fariseorāta zekuape Jesūs bawara bed'eabūdata jarasid'a Daizezed'eba nūmūburū ūdubimarēā ūdud'ak'ata, mawūāsid'a wāēēbid'aita. ¹² Mawūē ūnabape Jesūsbara mawūāsia: ¿K'ārēā ūdud'ak'ata ūdubimarēā jara du-anu marā b'ebara? Mūā wārīnu marāā jaraya, mūārā ūdud'ak'ara ūdubiga ēā marā b'eara. ¹³ Mawūāpe āmaēkuaburūta wakusa jābad'e b'aripe wāsia kīrārā.

Ne oreguea fariseorāne

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Jesūsba jūrūkuad'abara kīrāduasid'a pan eded'aira, pan ab'aburū erupanasia jābad'era. ¹⁵ Maūne Jesūsbara mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ne oregueata fariseorāne k'area, ne oregueata rey Herode b'ud'e k'area.

¹⁶ Mawūāī āzhirānu bed'eabūdata mawūāsid'a: Maūta jaraburūta pan wed'a ēbasi baera.

¹⁷ Jesūsbara maūta k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēā jara k'ob'e pan ne ēāta? ¿Sāwūāta k'awuad'a ēka? ¿Sāwūāta k'awuaira zareka marā sora? ¹⁸ ¿Dabū erub'eta ūdud'a ēka, ne ūrī b'eta ūrīna ēka? ¿Bude bad'a ēka? ¹⁹ Pan jue-somata cinco mil audre nūmūā mūā jed'ekasid'era, ¿zhi b'ugūzoamata jamara sōmbe bira jūrepesid'a?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Doce. ²⁰ Pan sieteta cuatro mil nūmūā mūā jed'ekasid'era, ¿zhi b'ugūzoamata jamara sōmbe bira jūrepesid'a?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Siete.

²¹ Mawūānaī mawūāsia: ¿Mobe k'ārēneba wad'i sāwūāta k'awuad'a ēpe?

Daub'errea b'ūta ne ūdubid'a

²² Betsaida pūwūrūed'a zeburud'era daub'errea b'ūta izhma wed'ape zuburia bed'easid'a tōb'arimarēā.

²³ Mawūānaī Jesūsbara daub'errea b'ūra juwuad'e jidape pūwūrūd'ebara āī edesia. Mobe daburūza id'ope juwua

Ũrũ b'upe wid'isia ne ūdu k'ob'et k'awuaita. ²⁴ Mawūāī izhara aket mawūāsia: Muārā zhārāta ūdukua k'ob'et bakuru kīrāk'a, mawūāmina ūdu k'ob'et wā chub'eta.

²⁵ Mawūāī wakusa juwuata dab̄eza ũrũ b'ubur̄eba ne ūdubisia. Aramaēne ne ūdu b'esia, mawūē wawarauba bi-ia ūdusia ne jōma. ²⁶ Mobebebur̄ ded'aa zok'abur̄uta mawūāsia: P̄wur̄ud'era ed'a wārārūā, miōā jararārūā p̄wur̄ud'era.

Jesús zhārā Ņdr̄bita jarad'a Pedroba

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Jesús izha j̄erukuad'a bawara wāsid'a p̄wur̄ zake tab'eza Cesarea Filipo druad'e. Maēne od'era izha j̄erukuad'aa wid'i mawūāsia: ¿Zhārābara m̄rā k'aita jara panet?

²⁸ Mawūāī āzhara panaē mawūāsid'a: Ūk̄er̄bara jarabada b̄era Juan Buruk'oemiāta, ūk̄er̄bara jarabada b̄era Elīata, ūk̄er̄bara jarabada b̄era Daizezeba bed'eata jarabibari b'ead'ata iab'austa. ²⁹ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿K'ōbe marāma m̄rā k'aipe?

Mawūāī Pedroba panaē mawūāsia: B̄era zhārā Ņdr̄bia.

³⁰ Mawūāī izhara jarasia maēta izhid'ebemata jarad'a ēbamarēā miōā.

Jesúsba jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Jesúsbala jarak'asia izhi Beubari Bape b'ura biod'e zuburiai barata, seribid'a ēbaita nok'orāba, sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba. Jarasia aramaēne bead'aita, maēta piradr̄ita ewari ūbead'e. ³² Maēta jarabur̄era jipa jarasia. Mawūē Pedroba jāpe edepe kēāsia. ³³ Mawūāmina izhira p̄ur̄wape izha j̄erukuad'ata aketkuia Pedrota kēāb̄ur̄ kīrāk'a mawūāsia: j̄āl wārūā m̄t kīrābitaubara ātōmiā! B̄era kr̄icha ēā Daizeze kīrāk'ara, awuarabur̄ kr̄icha b'ra beubari b'e kīrāk'a.

³⁴ Mawūāpe zhārāta izha j̄erukuad'a bawara tr̄upe mawūāsia: Iab'auba m̄ta p̄ewā kr̄īna b'ubur̄ b̄uzha kr̄īnata arib'aerārūā, awuarabur̄ bebud'e basiid'u m̄rē p̄ewādua. ³⁵ M̄t k'area beu kr̄īna ēārā aduaya, mawūāmina m̄t k'area bed'ea biata m̄rē k'area beubur̄era ēdr̄uya. ³⁶ ¿Zhārāitara k'ārē biata b'aipe ējūāne n̄um̄ta jōma izhid'eta n̄um̄b̄ur̄ud'e izhi jawureta aduara? ³⁷ ¿O zhārābara k'ārēta dia b'eipe izhi jawureta ēdr̄biira?

³⁸ Iab'a m̄t k'area m̄t bed'ea k'area pera b'ra k'azhirua omiārāta wawiaba mawūā b'aib̄ur̄, m̄t Beubari Bape b'ad'abara maē m̄rē ēā aya m̄t zeb̄ur̄ud'era m̄t Zeze zareaed'a izhi ángelerā bawara.

9 Dewara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, ūk̄er̄ nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya Daizezeta Nok'od'ebema zesita zarea bara.

Jesús awuarad'a

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Maē tēā ewari seis bab̄ur̄ud'era Jesúsbala edesia Pedrota, Jacobota, Juanta, maērāta āzhi dob'a j̄ere edesia k'atuma ūtū n̄um̄tīnu. Mama awuarasia āzhi kīrābita. ³ Izhi wuara totroa ūnasia, druad'era wua tōbaribara mawūā totroa o b'e ēā. ⁴ Maēnerā ūdusid'a Moiséta, Elīata, bed'ea k'opanasia Jesús bawara. ⁵ Mawūē Pedrobara Jesúsa mawūāsia: Miā ūrāg'abari, biga dazhirā nama k'ob'era, mawūē de k'āideta ūbea od'aya ab'a b̄uita, ab'a Moiséta, ab'a Elīata.

⁶ Pedrobala sāwūāta k'awua ēāta mawūā bed'easia āzhira pera k'ob'eba. ⁷ Maēne āzhi ūrū zesia jārārāta, maē jārārāneba Daizezeta bed'eab̄ur̄uta mawūāsia: Naē m̄t Warra muārā k̄āg'a, izhi bed'eara ūrīdua. ⁸ Andre ēāne aketb̄udad'era āzhi bawara miōta ūdud'a ēbasia, awuarabur̄ ūdusid'a Jesústa ab'abai.

⁹ K'atumaneba yed'a āzhi urud'e Jesúsbala jarasia āzha ūdub̄dara miōā jarad'a ēbamarēā, izhi Beubari Bape b'ra beud'ata piradr̄yeed'a. ¹⁰ Mawūē maē bed'eara āzhi bitabai k'awua duaneb̄udata bed'ea duanesia sāwūā mawūā beud'ata piradr̄ita. ¹¹ Mawūē wid'i mawūāsid'a: ¿Urāg'a Moiséd'e jarabadabara k'ārēā jarabada zhārā Ņdr̄biita zei nawed'a Elīata naara zeita?

¹² Mawūānaī Jesūsbara panaū mawūāsia: Elíara wārīnu naara zeya, mobe ne jōma araa oya. ¿Zhi b'ūma ēka mū Beubari Bape b'ūra biod'e zuburiai barata, seribid'a ēbaita? ¹³ Mawūāmina mūā marāā jaraya, Elíara ya ze-sia, maūta āzha krīñane osid'a izhi sāwūā od'aita zhi b'ūmane.

Jesúsba b'ebid'a kūrā wawa b'ūta

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'atumaneba Pedrota, Jacobota, Juanta Jesúis bawara zebūdata dewaraurā izha jūrūkuad'ata k'ob'e maē ze-burud'era, ūdusia maūrā k'abanaba būredru nūmūta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata bī ēā bed'ea k'ob'easia āzhi bawara. ¹⁵ Zhārā jōmaūba ūdud'ai bia akēdrua izhima wāēbad'ape: ¡Kūa! asid'a.

¹⁶ Mawūē izhara wid'i mawūāsia: ¿Marā k'ārēta jara bī ēā bed'ea k'ob'e āzhi bawara?

¹⁷ Mawūāī k'abananebemaba ab'aūba panaū mawūāsia: Miā ūrāg'abari, mūārā mū warrata būma wesia, jaita ab'ūba bed'eabi ēā. ¹⁸ Maū jaibara baridu maē jidaburud'era b'aebi b'ūa, ib'a k'opepeabaria, kid'a k'ōs-eseabaria, ūb'ūa tab'ebaria. Mūārā būa jūrūkuad'aa jarasia āī jūretad'amarēā, mawūāmina b'ed'a ēbasisia.

¹⁹ Mawūāī Jesūsbara panaū mawūāsia: ¡Marā soid'u duanu ēā! ¿Mūrā sōmbeed'a marā bawara b'aipe? ¿Mūārā sōmbeed'a zrog'a nūmaipē? Kūrā yaya weudua.

²⁰ Mawūāī webūdad'era jaiba Jesústa ūdui kūrā ab'aed'a wawabiburūba egorod'e b'aepē burab'arisia ib'a k'opepea. ²¹ Jesūsbara zhi zezea wid'i mawūāsia: ¿Dāārā baburūka k'āwūā b'ūra?

Mawūāī izhara mawūāsia: Wīnā wed'auba k'āwūā b'ūa. ²² Jaibara b'aebima bio b'aebi b'ūa tebūd'e o doed'a, aramaūne beaita. Mawūāmina būa k'ārē oiburū daira sozuburiape k'arebarua.

²³ Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Soid'u k'ob'a b'eiburū soid'u k'ob'ūtara jōma borekeia.

²⁴ Mawūāī aramaūta kūrā zezebara nemi jīgua mawūāsia: Mūrā soid'u k'ob'ūa. Mūrā wuaaburū soid'u k'ob'ai-ta k'arebarua.

²⁵ K'abana būredru būdata Jesūsbara ūdui jaira kēāburūta mawūāsia: Jai zhārā bed'eabi ēārā ne ūrībi ēārā mūā būaa jaraya, k'āēnebara āī wārūā, mobe wueta ed'a wārārūā k'āēne.

²⁶ Mawūāī jaira b'iape kūrā ab'aed'a wawabipe āī wāsia. Mawūē kūrā beud'a kīrāk'a tab'eburūba biobara beu-sia asid'a.

²⁷ Mawūāmina Jesūsbara juwuad'e jidape jiraedaburūba piradrūsia. ²⁸ Jesú deid'u zeburud'era izha jūrūkuad'abara dob'aūa wid'i mawūāsid'a: ¿Daibara k'ārēneba āī jureta b'ed'a ēbasi?

²⁹ Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Jai k'āwūā b'ūra arak'āwūārā āī wā ēā, awuaraburū āī wā b'ūa nek'o ēā zhi-wid'i.

Jesúsba wakusa jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:44-45)

³⁰ Mamaūba wābūrūd'era berab'ari wāsid'a Galilea druad'e. Jesūsbara krīñā ēbasisia izhi sāma k'ob'ūta zhārā-ba k'awuad'aira. ³¹ Maūēnabema izhara ūrāg'a nūmasia izha jūrūkuad'ata, maūnerā mawūāsia: Mū Beubari Bape b'ūra zhārā juwuad'e chāb'arid'aya, maūnerā bead'aya. Mawūāmina beud'ata piradrūya ewari ūbead'e.

³² Maūta jaraburūra āzhara sāwūāta k'awuad'a ēāta perasid'a wid'id'aita.

¿K'aita audre zhi zromape?

(Mateo 10:42; 18:1-9; Lucas 9:46-50; 17:1-2)

³³ Capernaúm pūwūrūd'era zepe ded'a k'ob'ūd'e izha jūrūkuad'aa wid'i mawūāsia: ¿Mazhirāinurā marā k'ārēā bī ēā bed'easid'a od'era?

³⁴ Mawūāī āzhira chupeasid'a, od'e āzhirānu bī ēā bed'easid'a baera k'aita audre zhi zroma ūrū. ³⁵ Mawūē Jesú jewed'ape izha jūrūkuad'a doceta trūpe mawūāsia: Iab'a zhi zromata b'a krīñā b'ūbūrū, jōmaū k'āñabarua zhi zroma ēāne b'aibara, aramaūne dewaraurāta jōma arib'aebarita b'aibara. ³⁶ Mawūāpe wūāwūāta āzhi ēsadra k'ob'ūpe juwuad'e edape mawūāsia: ³⁷ Mūnebemata ījā b'ūd'eba iab'aūba naū wūāwūā kīrāk'a b'ūta bia

edaburera muta bia edaburua, muta bia edaburera bari muta bia edabur ẽã, awuaraburua bia edaburua mu zok'ad'ata.

Dazhi jura ẽärä dazhi bawarabema

(Lucas 9:49-50)

³⁸Juanbara mawūāsia: Miä Ūrāg'abari, daibara iab'a ūdusid'a bu trñebea jai ãjrekua nūmūta, mawūāmina izhara dazhirā pēwā b'u ẽã, mawūē daibara jarasid'a mañ k'aud'a b'a ēbamarēä.

³⁹Mawūāsia Jesúsbara mawūāsia: Mañ k'aud'a b'a ēbamarēä jararāudu, mu trñebea ūdud'ak'ata ob'ubara tēane mūrā b'i ẽã jara ẽã. ⁴⁰Dazhi jura ẽärä dazhi bawarabema. ⁴¹Bariduba marā baniä diaburuta marā mūrē baera mawūā diara, muā wārīnu marāā jaraya, Daizezebara mañbarira k'ärē diaya.

Zhäräta b'aebiburud'ebema

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴²Bariduba ab'a k'azhiruad'e b'aebiburuta za zhi zromarā ẽäta mūnebema ïjā b'eta mawūā ora, mañ Daizezebara pua k'awua oya. Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tājūnape b'aribued'aita pusad'e. ⁴³Bu juwuaba bu-ta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramañne bu juwuara b'usatuburukarua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ẽã mañ ed'a wāita juwua ab'a b'uta, juwua ūme b'uta wāi k'āñabara tebu kik'ad'e. ⁴⁴Mama b'eta zuburia onūmūrā kira beu ẽã, tebusid'a kik'ata nūmūtā. ⁴⁵Bu jéruba bu-ta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramañne bu jérūrā b'usatuburukarua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ẽã mañ ed'a wāita jérū ab'a b'uta, jérū ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara tebu kik'ad'e. ⁴⁶Mama b'eta zuburia onūmūrā kira beu ẽã, tebusid'a kik'ata nūmūtā. ⁴⁷Bu dabuba bu-ta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramañne bu dabura ēütaburukarua. Audre biga Daizezeta Nok'ota b'u mañ ed'a wāita dabu ab'a b'uta, dabu ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara tebu-d'e.

⁴⁸Mama b'eta zuburia onūmūrā kira beu ẽã, tebusid'a kik'ata nūmūtā. ⁴⁹Marā Daizezebara jōma mitia ne ẽã okuaya. Aramañnerā ne adua ēbamarēä ne jōma tebuba ba boda kīrāk'a tāba serabada kīrāk'a okuaya. ⁵⁰Tārā biga, mawūāmina kuya ēburu, ¿k'ärēba kuyabid'aipe? Tā biga kīrāk'a b'eba zhiya adu-a b'eaudua.

Jesúsba jarad'a kīma ãmañrā k'azhiruata

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 Mama Capernaúm p̄ewurud'ebara Jesús wābureta, Judea druaed'a wāsia do Jordán kīrārē. Mawūē zhäräbara izhira wakusa bu-redrusid'a, mawūē wakusa miä ūrāg'asia izhi b'u kīrāk'a. ²Mañne farise-oräbara orrad'ape wāeäbid'ai k'area wid'isid'a zhūmakīrābara ãmasia b'u k'awuaita izhi wūrā. ³Mawūē Jesúsbara panañ mawūāsia: ¿Moisébara sāwūā jarasi?

⁴Mawūāsia ãzhara mawūāsid'a: Moisébara idaribisia ãmañebemata k'arta diamarēä aramañne ãmañta.

⁵Mawūāsia Jesúsbara panañ mawūāsia: Arib'aed'a ëbaita marā sora zare baera mawūā b'usia. ⁶Mawūāmina jēdeuba osid'era zhūmakīrāta, wūrāta osia Daizezebara. ⁷Mañneba zhūmakīrābara ãmañ b'u zezera, papara, aramañne izhi wūrā ūme pane b'ua. ⁸Aramañne ûmeta k'akua ab'a pane b'ua, mawūē ya ūme ẽã, awuaraburua k'akua ab'abaia. ⁹Aramañne Daizezeba ãba b'ud'ara zhi ãmabiid'e b'u ẽã zhäräbara.

¹⁰Izha jürkuad'abara ded'a mañ ab'aüta Jesúa wid'isid'a. ¹¹Mawūē mawūāsia: Bariduba izhi wūrāta ãmapa awuruta k'äiburura k'azhiruata oya zhi kīma b'i ẽã oburuba. ¹²Wūrāba zhi kīmata ãmapa awuruta k'äiburura k'azhiruata oya.

Jesúsba ibia jarad'a wūwūäräta

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³Wūwūäräta Jesúsma wesid'a ibia jara tōb'arimarēä. Mawūāmina izha jürkuad'abara kēäsid'a zhi webuda-ta. ¹⁴Jesúsba mañta ūdui b'i ẽape mawūāsia: Wūwūärä mu-ma idu zebiudua, bueamarāudu, naüräne kīrāk'a izhi krīcha b'etrü Daizezeta Nok'od'ebema. ¹⁵Muā wārīnu marāā jaraya, iab'aüba Daizezeta Nok'od'ebemata wūwūäne kīrāk'a krīcha ēburu mañebemanerā ed'a wā ẽã.

¹⁶ Mawūāpe wūāwūārā juwuad'e edape juwua āzhi ūrū b'upe ibia jarasia.

Kūrāta bara b'ad'a

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Jesú斯 wāne iab'a wāēba zepe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epē wid'i mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, būra biata b'ua, īmūārā k'ārēta oi barape Daizeze ūme b'ai jō ētā jidaira?

¹⁸ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: īBūra mūrā k'ārēā biata jaraburū? Miōta biata b'u ēā, awuaraburū biara ab'abai b'ua Daizezeta. ¹⁹ Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura būra k'awua b'uta mawūā b'ua: Kīma ētā eruk'ārērūā. Miā bearārūā. Nezrūgarārūā. Zhārā ūrū sewa neburūrūā. Zhārāta sewarārūā. Wawiarua bū zezera bū papara. ²⁰ Mawūāī kūrābara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, mūrā maū jōma arib'ae b'ua kūrā wed'auba. ²¹ Mawūāī Jesúsbara ibiad'e akēpe mawūāsia: Būra ne ab'a arib'aeita wāēā b'ua. Mawūē wāpe, būzha ne erub'uta jōma nendope, platara zuburia b'ea diadua, mawūārā ne biata erub'aya ūtre. Aramaūne zepe mūta pēwādua bebud'e basiid'u.

²² Kūrābara maū bed'eata ūripe sopua wāsia k'ābāēā bara b'u baera.

²³ Mawūē Jesúsbara pūrūwa akēpe izha jūrūkuad'aa mawūāsia: īDaizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ēā bara b'era!

²⁴ Izha jūrūkuad'ara k'awua ēā krīchaisid'a maūta jaraburūba, mawūē Jesúsbara wakusa mawūāsia: īDaizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ēā ne biota krīcha b'era! ²⁵ Aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eya bara b'uta ed'a wāī k'āñabarā Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁶ Mawūāī āzhira wuaaburū k'awua ēā krīcha āzhirānu mawūāsid'a: īBara b'usid'a mawūābūrū k'aita ēdrūipe?

²⁷ Maūne Jesúsbara āzhi akē mawūāsia: Ēdrūira zhārātara boreke ēā, mawūāmina Daizezebara ēdrūbi b'eya, ne jōma boreke baera Daizezeitara.

²⁸ Mawūāī Pedroba mawūāsia: Daibara ne jōma āmaēsid'a, mobe būta pēwā b'ea.

²⁹ Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, iab'auba deta āmaērā, zhi mebērā zhū-makīrātā, nawek'aurātā āmaērā, zezeta, papata, wūērātā, warrarātā, druata, mū k'area āmaērā, bed'ea biata mūnebemata jarai k'area āmaērā, ³⁰ id'i ewade āmaña jidama cien jidaya deta, mebērā zhūmakīrātā, nawek'aurātā, paparātā, warrarātā, druata. Baridua zuburia od'aimina mawūā jidaya, aramaūne ewari tēā nū-maīta zeid'era jidaya Daizeze ūme b'ai jō ētā. ³¹ Mawūāmina bio zhi zromata b'era zhi zroma ētā duaneña, waya zhi zroma ētā b'eta zhi zromata duaneña.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Od'e wāsid'a wārīze wāta Jerusalén pūwūrūed'a, Jesú斯 na taid'e izha jūrūkuad'ara pera kuatebasia, izhi k'aid'u wābūdara pera kuatebasia. Mawūē doce izha jūrūkuad'ata wakusa awuara jūre edape izhi sāwūā berab'ariita jara mawūāsia: ³³ Dazhirā wārīze wā Jerusalén pūwūrūed'a, mū Beubari Bape b'ura māīnu chāb'arid'aya sacerdoterā nok'orāta b'ea, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'ea, maūrābara jarad'aya mūrā bead'a-marēā, aramaūne mūrā chāb'arid'aya judiorā ētā b'ea. ³⁴ Mūrā āzhima sewak'au b'ud'eba ud'aya, dau id'od'aya, aramaūne bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradrūya.

K'ārē wid'id'apead'a Jacoboba Juanba

(Mateo 20:20-28)

³⁵ Jacobo, Juan, Zebedeo warrarāba Jesú斯 orrad'ape mawūāsid'a: Miā Ūrāg'abari, daibara krīña panūā būa arib'aeita daiba wid'ibūdata.

³⁶ Mawūānaī mawūāsia: īMūā k'ārēta oita krīña panū?

³⁷ Mawūāī mawūāsid'a: Būta Nok'ota b'ebūrū maē daita nok'o babi jewed'abigarua ab'a bū juwua araare, ab'a bū juwua āk'aare.

³⁸ Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Marābara k'awuad'a ëä k'ärē wid'i panurā. ¿Marā zuburiaita panuka mꝫ zuburiai kīrāk'ara?

³⁹ Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Daibara b'ed'aya.

Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Marā wārīnu mꝫ zuburiai kīrāk'ara zuburiad'aya. ⁴⁰ Mawūāmina mꝫ juwua araare, mꝫ juwua ãk'aare jewed'abigaira mꝫärā diaid'e b'ut ëä, awuaraburꝫ jewed'a paneña Daizezeba mañita zhi arib'aemata.

⁴¹ Zhi diezba mañta ūrīnaī kīrūsid'a Jacoboa Juanuā. ⁴² Mawūē Jesūsbara tr̄kuape mawūāsia: Marābara k'awua b'ea nañ ëjūāne nok'ota b'ebara zhārā ãzhi edre erunumeā, zhi zromata b'era aramañne zhārā ūrꝫ zarea nūmeā. ⁴³ Mawūāmina marā mawūā duanañne b'ut ëä, awuaraburꝫ marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara dewaraurāta arib'aebarita. ⁴⁴ Marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara jōmañ nezok'ata. ⁴⁵ Aramañ kīrāk'a mꝫ Beubari Bape b'ura ze ëbasia zhārāba arib'aed'amarēä, awuaraburꝫ zesia zhārā arib'aeita, aramañne mꝫ bebura diaya zhārā jōmañbari.

Bartimeo daub'errea b'uta ne ūdubid'a

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Jericó p̄uwurꝫed'a zekuape Jericód'eba Jesúz izha j̄urukuad'a bawara wābürud'era k'abanata k'aid'u wāsid'a, mañne Bartimeo daub'errea b'uta Timeo warrata o k'aita jewed'a b'uta nebari wid'i b'asia. ⁴⁷ Mañne Jesúz Nazared'ebemata ūrī nemí jīgua mawūāsia: ¡Jesúz, bura rey David'eba uruta b'uba mūrā sozuburiarua!

⁴⁸ Mawūāī bioba kēåsid'a chupeamarēä, mawūāmina izhara audre b'ia mawūāsia: ¡Bura David'eba uruta b'uba mūrā sozuburiarua!

⁴⁹ Mawūāī Jesúz pi nūmepe tr̄namarēä jaraburuba tr̄ mawūāsid'a: Wāniguarua, piradr̄rua, bura tr̄ k'ob'ua.

⁵⁰ Mawūānaī wua ãneb'ari b'uta b'aribuepe piradr̄upe zesia Jesúsmo. ⁵¹ Mawūē Jesūsbara mawūāsia: ¿Bura mꝫā k'ärēta oita krīñape?

Mawūāī daub'errea b'uba mawūāsia: Miä Úrāg'abari, mꝫta ne ūdubirua.

⁵² Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Wārūā, bura soid'u k'ob'uba ëdr̄uburꝫ.

Audre ëäne ne ūdusia, mawūē Jesúz k'aid'u tebasia od'e.

Jesúz ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 Jerusalén k'aita babudad'e, Betfagé p̄uwurꝫ k'aita Betania p̄uwurꝫ k'aita zebudata, Olivo k'atuma kīrābita zebudad'era, Jesūsbara izha j̄urukuad'ata ûme zok'aburuta, ² mawūāsia: P̄uwurꝫ zakeid'u wāñdua jari mazhi kīrābita tab'utid'u, k'âma ed'a wābudad'era ūdud'aya burro kûrāta j̄u nūm̄ta, mañnerä miôta b'arik'a, mañta ñeape weudua. ³ Iab'auba wid'iburuta: ¿K'ärēä k'awūā obuda ara? Nok'oba nesid'a ad'ape nane dib'ariya audua.

⁴ Mawūāī wābudad'era ūdusid'a burro kûrāta j̄u nūm̄ta ñi puertama, mawūē ñenasi'd'a. ⁵ Ùk̄urꝫ mama k'ob'ebura mawūāsid'a: ¿Marābara k'ärēä ñenabuda k'âñ burrrora?

⁶ Mawūānaī ãzhara jarasid'a sâwūā jaraita Jesúsbala jarad'ad'e, mawūē idaribisid'a. ⁷ Aramañne burrrora wesid'a Jesúsmo, mobe ūrꝫ b'utid'a ãzhid'e wua ãneb'ari panuta, mobeburꝫ Jesúz jewed'asia ūrꝫ. ⁸ Biobara bia edabudata ãzhid'e wua ãneb'ari b'eta od'e ewarazoasid'a, dewaraurābara pârārā kiduata t̄ud'ape od'e tad'azioasid'a. ⁹ Zhārābara na wāba t̄eä uruba nemí jīgua mawūāsid'a:

¡Bura ibia jarad'aya!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zebururꝫ!

(Salmos 118:25-26)

¹⁰ ¡Nok'ora ibia jarad'aya zôrā dazhirāta b'ad'ad'eba rey David'eba zebururꝫ! ¡Daizezera ibia jaraudua ñitrera!

¹¹ Aramañne Jesúz Jerusalénne ed'a wābürud'era, Daizeze ded'a ewara mañ wāpe ne jōma ak̄ukuape keu baera Betania p̄uwurꝫed'a wāsia izha j̄urukuad'ata doce bawara.

Ik'azhirua jarad'a higuera ta ne ēāta

(Mateo 21:18-19)

¹² Nrūēma Betania p̄uwurud'eba wābudad'era jarrasia Jesús. ¹³ Mañne wawarauba ūdusia bakuru higuera kidua bara n̄em̄ta, mawūē akud'e wāsia zhi ta b'ut k'awuaita, mawūāmina mañnu jūēb̄urud'era zhi kiduatrū ūdusia higo zaubari ewari ēbaera. ¹⁴ Mawūē Jesúsbbara higuera n̄um̄ā mawūāsia: B̄tara miōba wuetu k'o ēā.

Mañta ūr̄isid'a izha j̄er̄kuad'abara.

Jesúsbabar higuera ta ne ēāta

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Jerusalén p̄uwurud' a zebudad'era Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara mañ, mobe ãi j̄rekuasia mama ne nendo b'eta ne eda b'eta. Mesara burekuasia plata k'ābiabadad'era, buguera burekuasia pusirā nendobadad'era. ¹⁶ Mobe Daizeze ded'a ewara mañ miota idu berab'aribi ēbasia ne edeira. ¹⁷ Mañnerā miā ūrāg'abur̄ta mawūāsia: ¿Nañenabemata zhi b'umata mawūā b'ut ēka:

M̄t̄ dera zhiwid'ibadata n̄um̄ā ad'aita jōmañtabemata n̄umaña ab'ut ēka? Mawūā b'utd'era marābara nezr̄ugamiārā de babi n̄um̄uk'ār̄ina.

(Isaías 56:7)

¹⁸ Mañta ūr̄inañ ūrāg'a Moiséd'e jarabadabara sacerdoterā nok'orābara kr̄cha j̄er̄sid'a sāwūā bead'aita.

Āzhara wawia b'easia jōmañba bia ūr̄i b'eba izhi ūrāg'ata. ¹⁹ Mawūāmina keuburud'era Jesús ãi wāsia Jerusalén-nebara.

Higuera ik'azhirua jarad'ata bagud'a

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Diaped'a berab'aribudad'era ūdusid'a bakuru higuera bagud'ata k'arrad'eba. ²¹ Mawūē Pedrobara bude bape mawūāsia: Miā ūrāg'abari, akudua, bakuru higuera b̄ua ik'azhirua jarad'ara bagusia.

²² Mawūāi Jesúsbbara panañ mawūāsia: Soid'u k'ob'a b'eadua Daizeze ūme. ²³ M̄t̄ wār̄inu marāā jaraya, bariduba k'atuma za n̄um̄ā jarabur̄ta: ãi wār̄uā, pusad'e doid'u wār̄uā abur̄ta, izhi soma b'e ēāne k'ob'ut ēbur̄, awuarabur̄ soid'u k'ob'utba izha jara k'ob'utra arib'ae n̄umañdaid'e k'ob'utra, izha jarabur̄ra arib'ae n̄umañdaya. ²⁴ Mañba m̄t̄ marāā jaraya, jōma marāba wid'ibudara zhiwid'i soid'u k'ob'eadua jidad'aita, mawūārā marāma zeya. ²⁵ Marā zhiwid'i k'ob'ed'era bed'ea ne ēāne edaudua iab'a ut bawara b̄i ēā b'ebur̄, marā Zeze ûtre b'utbid'a marā bed'ea ne ēāne edad'a ēbur̄, marā Zeze ûtre b'utbid'a marā bed'ea ne ēā b'ut ēā marāba bia ēāta od'apead'ata biod'eba. ²⁶ Marā b̄i ēā od'ata marāba bed'ea ne ēāne edad'a ēbur̄, marā Zeze ûtre b'utbid'a marā bed'ea ne ēā b'ut ēā marāba bia ēāta od'apead'ata biod'eba.

Zareata Jesúsd'e

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Wakusa Jerusalén p̄uwurud' a zekuape Daizeze ded'a ewara mañ Jesús taid'e, izhima zesid'a sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata, nok'orāta. ²⁸ Mobe mawūāsid'a: ¿K'aiba obi b'ut b̄ua ob'utra? ¿K'aiba diasi zareara b̄ua ob'uta on̄umañrā?

²⁹ Mawūānañ Jesúsbbara panañ mawūāsia: M̄t̄abid'a marāā wid'iya. Panuñdua, mawūārā m̄t̄ārā marāā jaraya k'aiba obi b'ut̄a m̄t̄ ob'utra. ³⁰ Zhārā buru k'oemar̄ē Juan, ¿Ûtrebemaba zok'asika o zhārāba? Panuñdua.

³¹ Mawūāi ãzhirānu mawūāsid'a: Dazhirāba ûtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ārēā ījāna ēbasi aya?

³² ¿Mañne dazhirābara sāwūā zhārāba zok'asia ad'aipe? Āzhara aramañne zhārāta wawiasid'a, jōmañma Juan wār̄inu Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ut baera. ³³ Mawūē panañbudata Jesúa mawūāsid'a: Daibara k'awuad'a ēā.

Mawūānañ Jesúsbbara panañ mawūāsia: M̄t̄abid'a marāā jara ēā k'aiba obi b'utra m̄t̄ ob'utra.

Uvad'e trajabadata bia ēāta b'ead'a

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Mobeberū Jesūsbara ne bio jarak'a mawūāsia: Ūmakīrāba uvata upe serrape osia uva b'ata piabarita.

Mobe uva ak̄uita pārāsia deta ūtu drasoa, mobe uvad'e trajabadaa arrendape wāsia wawara.² Uva b'ubabada ewade nezok'ata zok'asia uvad'e trajabadama, uva izhaa diabudata jidamarē.³ Mawūāmina maūrābara jirtopota jirachisid'a, aramaūne buesid'a juwuaawa.⁴ Wakusa nezok'a awuruta āzhima zok'aburura mong'araba tab'ari puosid'a buruta, mobe ik'azhirua jarasid'a.⁵ Wakusa awuruta zok'aburura beasid'a. De-wara bio zok'aburura ūkūrū jirachisid'a, ūkūrū beasid'a.

⁶ Wad'i ab'a erub'uta erub'asia zhi warra izha kūāg'ata. Maūsid'a maūrāma zok'aburuta mawūāsia: Wawiad'aya mu warra. ⁷ Mawūāmina uvad'e trajabadarā āzhirānu mawūāsid'a: Ne zhi zeze'd'era naūba jidaya. Mawūē bead'aya, izha jidaita b'ura aramaūne dazhirāba jidad'aya. ⁸ Aramaūne jirtopota beasid'a, mobe āi b'aribuesid'a uvad'ebara.

⁹ ¿Aramaūnerā uva zhibaribara sāwūā oipe? Wāpe beakuaya uvad'e trajabadarā, mobe uva izhid'era chāb'ariya awururā.

¹⁰ ¿Aramaū kīrāk'a mu seribid'a ēānebemata zhi b'umarā marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka?:

¿Jara b'ū ēka de obadaba mong'ara seri ēāne b'ud'apead'ara wag'auta b'esita.

¹¹ Daizezeba mawūā osi baera dazhirāma ne bia ab'ū ēka?

(Salmos 118:22-23)

¹² Jida krīnasid'a mawūā ne jaraburubara āzhita jaraburuta k'awuabudaba. Mawūāmina k'abanata wawiabud-aba āmaēbudata wāsid'a.

Rey Romanebemaīta plata diabadad'ebema

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Fariseorāta ūkūrū rey Herode pēwā b'eta ūkūrū Jesūsma zok'asid'a wāēā bed'eabid'amarē.¹⁴ Mawūē maūrā zekuape mawūāsid'a: Miā Ūrāg'abari, daiba k'awua b'ed'era b̄ura jara b'ura wārāta, b̄ura krīcha zhārāneā zhi edebi ēā b̄ura ak̄tēbaera zhārānebemata. Awuaraburū wārīnuta jara b'ura Daizeze ota. ¿Diasia b'ura rey César plata diabadara, o dia b'e ē? ¿Diad'aid'e b'ura o diad'aid'e b'ū ē?

¹⁵ Jesūsbara k'awuasia āzhira sewa bibauta k'ob'eta, mawūē mawūāsia: ¿Mērā k'ārēā wāēābid'aita k'open?
Denario ab'a muuma weudua muā ak̄uita.

¹⁶ Āzha wed'ai Jesūsbara mawūāsia: ¿Naūnerā k'ai zata nūmū, k'ai trūta b'ū nūmū?

Mawūā āzhara mawūāsid'a: Césard'ea.

¹⁷ Mawūānaī Jesūsbara panaū mawūāsia: Césard'era César diaudua, Daizeded'era Daizeze diaudua.
Mawūā bia ak̄druasid'a izhira.

Beud'ata piradrud'aid'ebema

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸ Maūne saduceorāta zesid'a Jesūsma, maūrābara jara b'ea beud'ara piradrū ēāta, mawūē wid'i mawūāsid'a:

¹⁹ Miā Ūrāg'abari, Moisébara bed'eata b'ud'ata mawūāsia: Mebea iab'aud'eta beuburud'e zhi kīma āmaēbureta warrata āmaē ūburetū zhi mebeaba edaibara, aramaūne zhi mebea beud'ata warra barabiya.²⁰ Ewari ab'a mebērāta siete pāīna bazhia, nabemata miā k'āipe beusia warra ne ēā.²¹ Mawūē maū wūrātū zhi tēābemaba k'āipe maūsid'a beuburuba warra āmaē ūbasia. Ab'arika berab'arisia zhi ūbeasid'a.²² Sietera jōma mawūā be-rab'ariburuba miōba warrarā āmaē ūbasia. Nūmūne beusia wūrāsid'a.²³ K'ōbe beud'ata piradrud'ebemad'era, ¿āzhirānebemabara sāūba izhi wūrātū baipe mawūā sieteba āzhi wūrātū babid'apead'ara?

²⁴ Mawūānaī Jesūsbara panaū mawūāsia: Marā wāēā b'eba maūenabemata zhi b'umarā sāwūāta k'awuad'a ēā, miā Daizeze zareara sāwūāta k'awuad'a ēā.²⁵ Beud'ata piradrud'ebemad'era miā k'āīna ēā, awuaraburū ángel-erā ūtre b'e kīrāk'a b'eaya.²⁶ Mawūāmina beud'ata piradrud'aid'ebema, ¿marābara Moisé librod'era led'ak'a

Kīrāk'a b'eta Daizezebara ʉrʉta nʉmʉ maēba Moiséa mawūāsi ēka?: ¿Mʉrā Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria asi ēka? ²⁷ Aramañnerā Daizezera beukuad'a Zhibari ēā, awuarabʉrʉ zok'ai b'e Zhibaria. Mawūē marā biod'e wāēā b'ea.

Zhi zromata b'ʉa arib'aed'ai b'ʉta
(Mateo 22:34-40)

²⁸ Ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba ab'aʉba Jesús orrasia, saduceorāba wid'ibʉdata bia panaʉbʉrʉta ūrīpe wid'i mawūāsia: ¿Sāēta zhi zromape Daizezeba arib'aemarēā jara b'ʉta jōmañebema?

²⁹ Mawūāñ Jesúsbala jarabʉrʉta panaʉ mawūāsia: Jōmañebema zhi zromata Daizezeba arib'aemarēā jara b'ʉra mawūā b'ʉa: Israel b'ebara ūrīdua: Nok'o Daizezera ab'a b'ʉa. ³⁰ Nok'o Daizezera soid'u kʉāg'arua, bʉzhi jawureid'uba, bʉzhi krīchaid'uba, bʉzhi zareaid'uba. ³¹ Mañ zhi ūmeta dewara mawūā b'ʉa: Zhārā kʉāg'arua bʉzhi kīrāk'a. Daizezeba arib'aemarēā jara b'ʉra awʉrʉ audre zhi zroma ne ēā mañrā k'āñabara.

³² Mobebrʉ ūrāg'a Moiséd'e jarabaribala mawūāsia: Miā ūrāg'abari, b'ʉa wārīnuta jarabʉrʉ kīrāk'a Daizezera ab'a b'ʉta awʉrʉ izhi kīrāk'ara ne ēā. ³³ Mawūā Daizezeta soid'u kʉāg'aira, dazhi jawureid'uba, dazhi zareaid'uba kʉāg'aira, zhārā dazhi kīrāk'a kʉāg'aira audre biga nendwʉrʉta bio Daizezeita bai k'āñabara.

³⁴ Mawūā krīchad'e panaʉbʉrʉba Jesúsbala mawūāsia: B'ʉra Daizezeta Nok'od'ebemane babod'oa. Aramañne miōba wueta k'ārē wid'id'a ēbasia.

¿K'aid'eba uru zhārā ūdrubira?
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Daizeze ded'a ewara maē Jesús miā ūrāg'a mawūāsia: ¿Ūrāg'a Moiséd'e jarabadabara jara panʉka zhārā ūdrubira rey David'eba uruta? ³⁶ Davidbara Jawurebiad'eba mawūāsia:

Daizezebara mʉ Nok'oa mawūāsia: Mʉ juwua araare jewed'arua, bʉ jura b'eta jōma mʉā bʉ jērū edre b'ʉyeed'a.

(*Salmos 110:1*)

³⁷ Davidba mawūā izhi Nok'oa ad'ara, ¿sāwūā bari k'āwūta izhid'eba uruta b'aipe? K'abanabara Jesús bed'eara ūrī b'easia ūrī krīñña.

Ūrāg'a Moiséd'e jarabadad'ebema
(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesús miā ūrāg'a nʉmʉnerā mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ūrāg'a Moiséd'e jarabada k'area, zhi zromane tebaita wua eid'u drasoja jʉ teba krīñadea, ãzhi wawia salud'aita krīñadea pʉwʉrʉd'e k'abana maerā.

³⁹ Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea de zhi jʉrebadata nʉme maerā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea nek'od'e trībʉdad'era. ⁴⁰ Deta wūerārā pēdrarāneta jārī b'ea, mobe zhārāma bia nʉmañta dāñra zhiwid'ibada. Mañneba mañrā Daizezebara audre pua k'awua oya.

Ofrenda diad'a wūerā pēdraba
(Lucas 21:1-4)

⁴¹ Ofrenda ed'a kenab'aribada maē kīrābita Jesús jewed'a k'ob'ʉd'e, akʉ k'ob'asia zhārāba plata ed'a kenab'ari k'opanʉta. Bara b'ebid'a bioba plata bio ed'a kenab'ari k'opanasia. ⁴² Mañne wūerā pēdrata zuburia b'ʉta zepe moneda zakerāta ūme ed'a kenab'arisia bio vale ēāta. ⁴³ Mawūē Jesúsbala izha jʉrekuad'ata trīpe mawūāsia: Mʉā wārīnu marāā jaraya, nañ wūerā pēdrata zuburia b'ʉbara jōmañ k'āñabara plata audre ed'a kenab'aribʉra. ⁴⁴ Wuaabemabara ed'a kenab'aribʉda plata aud'ubemata, mawūāmina nañ wūerābara zuburia b'ʉd'e jōma ed'a kenab'aribʉra izhi nek'oita erub'ad'ata.

Jesúsba jarad'a Daizeze de ãrīnaīta

(Mateo 10:16-25; 24:1-28; Lucas 17:22-24; 21:5-24)

13 Daizeze ded'a ewara maëba Jesús ãi zeburud'era izha jürukuad'bara ab'auba mawūāsia: Miä ūrāg'abari, akudua, mong'ara bi-ia ked'ea, dera bi-ia nümeä.

² Mawūā Jesúsbala panañ mawūāsia: ¿Bua akü k'ob'ura de zromata nüme ēka? K'awūā nümerä mong'ara ab'ari mong'ara ūrūbid'a k'ob'a ëbaya ãribudaba.

Sāwūānebema ëjūä jöñ nawed'a

(Mateo 24:3-28; Lucas 21:5-6)

³ Olivo k'atumane Jesús jewed'asia Daizeze de kírābita. Mañne Pedroba, Jacoboba, Juanba, Andrésba dob'aña wid'i mawūāsid'a: ⁴ ¿Daia jaradua, sōmbed'epe Daizeze deta mawūā ãrīnaíra? ¿Sāwūāñpe mañta jöma arimaë berab'ariira?

⁵ Mawūāna Jesúsbala panañ mawūāsia: Kírākuita b'eaudua miõä zhi sewabid'a ëbaita. ⁶ Nüme bio sewata muneba zebudabara mawūānaña: Mürä zhärä Ëdrubia. Aramañne bio sewad'aya. ⁷ Marābara zhöta ûrīnaña namabid'a ãibid'a, mañnerä perarāñdua, mawūā berab'ariibara, mawūāmina wad'i ëbaya ewari nümeña jöñrā. ⁸ Drua tab'eta drua awuruta tab'e bawara zhōnaña, nok'oräta nok'orä awurut bawara zhōnaña. Baridu maë nümeña ëjūä ureta, jarrabata. Mañ jöma puata jëdeba nümeña.

⁹ Mazhikusa kírākuita b'eaudua, marä chäb'arid'aya nok'orä wag'auräa, de zhi jürebada nüme maë marä ud'aya. Nok'orä kírābita, reirä kírābita marä eded'aya mu k'area, aramañne marābara munebemata mañrää jarad'aya. ¹⁰ Bed'ea biata munebemata ewari nümu jöñ nawed'a nok'orä chäb'arid'aita edebudad'era jarad'aibara zhärä jömañña. ¹¹ Maräta sopuarāñdua k'ärëta jarad'ai k'areara, miä krícharäñdua, awuaraburut mañnerä Jawurebiaba jarabiburuta jaraudua, aramañnerä maräta bed'ea ëä, awuaraburut bed'eaya Jawurebiata. ¹² Mebeabara bead'amarëä chäb'ariya zhi mebeata, zezebara zhi warrata. Warrarä bï ëäd'aya ari ãzhi zhibarirä bawara, aramañne beakuabid'aya. ¹³ Jömañba marä jurad'aya mu k'area, mawūāmina muña pëwä zuburiata jöññnu nümeña ëdruya.

¹⁴ Jaid'ebema ne mitiata nümebodata maräba üdubudad'era, Daizezeba bed'eata jarabibariba Danielba jarad'ata üdud'aya. Daizeze ded'a nüma ëbai b'uta nümeñaña. Mawūë zhi nañ leburubara mañ sāwūäta k'awuarua. Mobebaria Judead'e b'era merü wäébaudua k'atumañña. ¹⁵ De ūrū k'ob'ura ud'ub'aepe ed'a wärärüä k'ärë bëzhi ded'abema jiraedaira. ¹⁶ Meä k'ob'ura deid'u zerärüä bëzhi wua jiraedaira. ¹⁷ B'ig'oa b'era, wüawüä jud'ebema erub'era zuburiad'aya mañ ewadera. ¹⁸ Mawūë zhiwid'iudua marä mawūā merübudad'era nüma ëbamarëä kue ewarita. ¹⁹ Mañ ewadera zuburiatrü nümaña, Daizezeba ëjūä osid'ebemata id'ibasiid'u mawūärä ne ëäta nümaña, miä tëäbid'a mawūärä nüma ëbaya. ²⁰ Mañ ewarita Daizezeba k'akutua nüme ëbürut miöta zok'ai b'a ëä. Mawūāmina izha zhi jürümata b'e k'area k'akutua nümeña mañ ewarira.

²¹ Mawūë iab'auba zhärä Ëdrubita za b'uta aburud'era, o zawa b'uta aburud'era ïjäräñdua. ²² Nüme zhiwüä se-wata zhärä ëdrubita b'eaya, sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'eaya, üdud'ak'ata od'aya zhärä se-wad'aita, sewata ob'ed'ara sewad'aya Daizezeba zhi jürümata b'esid'a. ²³ Mawūë marä kírākuita b'eaudua, muärä mañta jöma maräa jaraburut nawed'a.

Jesús zeid'ebema

(Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-36)

²⁴ Jari ewadera mawūā zuburia nümana tëäne ūmadaura päriguya, jed'ek'ora ūna ëbaya. ²⁵ Chidaura bâjâneba jurzoaya, ne zarea zromaräta bâjânebema püruderread'aya. ²⁶ Mobebarut mu Beubari Bape b'ad'ara järäräne uruta üdud'aya k'äbäñña zarea bara kírâwärä. ²⁷ Mobebarut muärä ángelerä müreräta zok'aya, aramañne ãba jüred'aya muñ zhi jürümata baridu maë b'eta wawara b'eta.

²⁸ Bakuru higuerad'eba sâwüäta k'awuaudua: Zhi jîwînita wikuburud'era maräbara k'awuaudua poag'a k'aita bata. ²⁹ Aramañ kírâk'a muñ jara nümeña arimaë berab'ari bësad'ewata maräba üdubudad'era k'awuaudua mu

zeira k'aita bata. ³⁰ Muñā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a muñā jara nūmūrā jōma arimaē berab'ariya. ³¹ Bājā, drua nebaya, mawūāmina muñ bed'eara bari neba ēā.

³² Mawūāmina k'ārē ewade k'ārē ūmadaud'e mawūā berab'ariira miōba k'awua ēā, miā ángelerā ūtre b'e-bid'a k'awuad'a ēā, miā muñbid'a k'awua ēā, awuaraburū k'awua b'ua muñ Zezeburū. ³³ Mañba dauba b'eaudua, zhiwid'i b'eaudua, marābara k'awuad'a ēbaera muñrā k'ārē ewade zeita. ³⁴ Aramañnerā ūmakirāta wawara wāna kīrāk'a berab'ariya, izhi dera ãmaeburūta nezok'arā izhid'ea chāb'arisia, ab'a ab'aña ded'ekasia k'ārē oita, de akubaria jarasia dauba b'amareñā. ³⁵ Marāsid'a dauba b'eaudua, k'awuad'a ēbaera muñ sōmbed'e zeira, bañcha zeya keuburud'e, o ewari ēsadra, o eterre beruburud'e, o diaped'a. ³⁶ Mobed'eba aritiaud'e ze-burud'era ūdu ēbaya marā k'āñ nūmeta. ³⁷ Muñā marāā jaraira jōmañā jaraya: Dauba b'eaudua.

Krīcha jūrūd'apead'a Jesús bead'aita

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 Ewari ūme wāñā nūmasia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata, mañnerā pan ne oreguea ne ēā k'obada. Mañne sacerdoterā nok'orāta ūrāg'a Moiséd'e jarabada bawara krīcha jūrūsid'a Jesús sāwūā se-wad'ape jidad'aita, aramañne beabid'aita. ² Mawūē mawūāsid'a: Fiestad'era bead'a ēā zhārāta kīrūna ēbamareñā pñwurud'e.

Jesús burud'e kerata wead'apead'a

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Jesús Betaniane b'uta, Simónta aid'aba k'aya b'ad'a ded'a b'ud'e, nek'o nūmūne wūrāta zeburūta kera nar-do ne ūtuta jiwado mong'ara omane wepe ob'uetape kera Jesús burud'e ūrū weasia.

⁴ Mañne ūkūrū kīrūbūdata ãzhirānu mawūāsid'a: ¿Kera k'ārēā k'āwūā weabue? ⁵ Ewari treciento trajad'abari nendoid'e b'asia denario trecientobari, mobed'eba mañ platara diak'ausia zuburia b'ea.

Aramañne bñ ēā jarasid'a mañ wūrā.

⁶ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Idaribiudua, ¿k'ārēā miásēā eruk'opanu? Muñ k'āwūā oburūra biata oburūra.

⁷ Zuburia b'era marā bawara ewariza b'eaya, mawūē marāba k'areba krīnabūdad'era k'areba b'ed'aya.

Mawūāmina muñrā marā bawara ewariza b'a ēā. ⁸ Nañ wūrābara izha osia b'uta oburūra. Muñ k'akuara nawed'a keraba tūñ oburūba arib'aeburūa muñ wuag'a b'ud'aita. ⁹ Muñā wārīnu marāā jaraya, baridu mañ ējūā jōmañne bed'ea biata muñebemata jarabuda mañ nañ wūrāba k'āwūā oburūsid'a neburud'aya, izhira aramañne krīch-abadaya.

Juda wāna Jesús chāb'ariita

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Juda Iscariote Jesúsba doce jūrūkuad'ad'ebemata sacerdoterā nok'orāma wāsia Jesús chāb'ariita. ¹¹ Ázha mañta ūrīnañ sobiad'ape plata diaita jarasid'a. Mawūē Judabara kīrākuita b'esia sāwūā chāb'ariita.

Zhiko od'apead'a Jesúita

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30)

¹² Fiesta obudata ewari nabemane pan ne oreguea ne ēā k'obabad'e oveja zaketa beabadad'e izha jūrūkuad'abara Jesúa mawūāsid'a: ¿Bñara sāma od'aita krīnape Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha nek'obadara?

¹³ Mawūānañ izha jūrūkuad'ata ūme zok'aburūta mawūāsia: Wāñdua Jerusalén pñwurud'e, mañnu marābara ūmakirāta daucha zeya zok'od'e baniñ ak'ob'uta, mañ k'aid'u wāñdua. ¹⁴ Deid'u wābūrū mañ de zhibaria mawūāñdua: Miñ ūrāg'abariba mawūāsia: ¿Kud'a sāma b'ñ Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha k'obadata muñā mama k'oira muñ jūrūkuad'a bawarauba? ¹⁵ Izhara marāā ūdubigaya kud'a ūrūbema kud'a zromata zhi araa oma-ta, mama zhiko oudua dazhirāñta.

¹⁶ Izha jūrūkuad'ara wānape Jerusalén pñwurud'e ed'a wābūdad'era ūdusid'a izha jarad'a kīrāk'a. Zhikora aramañne osid'a Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata.

¹⁷ Keuburud'era Jesús zesia izha jürkuad'ata doce bawara. ¹⁸ Mobe jewed'a duanepe nek'obudad'era Jesúsbara mawūāsia: Muñ wärñu marāñ jaraya, marānebemata iab'a muñ ûme nek'o k'ob'uba mürä chāb'ariya.

¹⁹ Mawūāñ āzhira sopuabudaba ab'a ab'auba mawūāsid'a: ¿Mawūā oira muñka?

²⁰ Mawūānaí Jesúsbara panañ mawūāsia: Muñ doce jürkuad'aba ab'auba mawūā chāb'ariya, mañbara mürē kīrak'a panta sōmbera k'ob'ua eped'ek'od'e. ²¹ Wärñebai muñ Beubari Bape b'ura munebemata b'ut tab'ud'e berab'ari wā, j̄mawūāmina zuburiaya muñ chāb'ariburura! Biga bak'ausia mañ tod'a ēbaita.

²² Nek'o duanune Jesúsbara pan jiraedape mañbari Daizezea zhibia jipe b'upe ded'ekaburuta mawūāsia: Jidaudua, nañ muñ k'akua.

²³ Mobeburu vino copad'e jiraedape mañbari Daizezea zhibia jipe ded'ekasia, mawūē dosid'a jōmañba.

²⁴ Mobeburu mawūāsia: Nañ muñ wata Daizezeba zhärä ēdrubbiid'ebemata zhiwid'ita nümeña, mürä biobari wa erezoaya. ²⁵ Muñ wärñu marāñ jaraya, muñrä vino wueta do ēä, marā bawarauba jari ewade zhiwid'ita doyed'a Daizezeta Nok'o maë.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁶ Trñabi Salmota trñänape wāsid'a Olivo k'atumañu.

²⁷ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Marābara mürä jōmañba ãmaeñaña nane diamase. Mañenabemata zhi b'u-mata mawūā b'ua:

Muñrä ãzhi akubarita beaya, mawūē oveja järäzoaya.

(Zacarías 13:7)

²⁸ Mawūāmina muñta beud'ata piradruburud'era mürä marā na wāña Galileaed'a.

²⁹ Mawūāñ Pedroba mawūāsia: Bura jōmañba ãmañbudaid'u muñ bura ãmañ ēä.

³⁰ Mawūāñ Jesúsbara mawūāsia: Muñ wärñu buaa jaraya: Nane diamase gallo beruma ûme berui nawed'a bua mürä ūduk'ata jarama ûbea jaraya.

³¹ Mawūāñ Pedrobara wuaaburur mawūāsia: Bu ûme beuita baburusid'a muñ bura ūduk'ata jara ēä.

Mawūāñ jōmañba ab'arika jarasid'a.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Getsemaní abadaid'u zekuape Jesúsbara izha jürkuad'aa mawūāsia: Nama jewed'audua, muñta zhiwid'i k'ob'ued'a.

³³ Mobe izhi bawara edesia Pedrota, Jacobota, Juanta, mañnerä k'âbâññ sopua k'ob'esia. ³⁴ Mawūē mawūāsia: Mürä sopuaba beuita k'ob'ua, nama duanedua, ûrñma k'opanadua.

³⁵ Mobe arajiga wāpe egoroma b'arru k'ob'epa zhiwid'isia Daizezema bigaburut izhira zuburiabi ēbamaréa.

³⁶ Izhara mawūāsia: Zeze, buitara ne jōma borekea, mawūē mürä zuburiabirñrñ, mawūāmina arib'aerñrñ muñ kriñata, awuaraburur arib'aedua buzha kriñata.

³⁷ Mobe zeburud'e k'âñ nümeta ūdui Pedroa mawūāsia: ¿Simón, bura k'âñ nümetu? ¿Bura ûrñma k'ob'a b'e ēka hora ab'abid'a? ³⁸ Úrñma k'opanadua, zhiwid'itudua wāñña ëbaita. Marābara wärñne biata okriñña b'ea, mawūāmina k'akuabara b'e ēä nümetu.

³⁹ Wakusa wāpe zhiwid'isia ab'a bed'eata jara. ⁴⁰ Mobe wakusa zeburud'era wakusa ūdusia k'âñ nümeta, dapeba ãzhi dabura k'ab'ari erunmasia. Mawūē k'awuad'a ëbasia k'ârëta jara panañnañra. ⁴¹ Zema ûbeata zepe mawūāsia: Marā ya k'âñbuda, ya ñenañbuda. Muñ ewarira arababurur, muñ Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya k'azhirua omiñrñ juwuad'e.

⁴² Pirab'ariudua, wādrut. K'aita ba muñ chāb'ariira.

Jesús jidad'apead'a

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴³ Jesúś wad'i bed'ea k'ob'ud'e zesia Judata, maū doced'ebema basia, izhi bawara zhārā bio zesid'a kucholed'a bakurued'a. Maūrā zok'asid'a sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba, nok'orāba. ⁴⁴ Judabara sāwūā chāb'ariita jarad'ata mawūāsia: Mūā kīrāma nigaburūta maūta izhia, maūta jidaudua, mobe bia jū edeudua. ⁴⁵ Aramaūne zepe Jesúś orrape mawūāsia: Miā ūrāg'abari.

Mobe kīrāma nigasia.

⁴⁶ Aramaūne Jesúś jidasid'a. ⁴⁷ Mawūē mama k'opanubara ab'auba kuchota ēpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē uthawesia kūwurūta.

⁴⁸ Maūnerā Jesúsbara mawūāsia: ¿Mūrā nezrūgamiā kīrāk'a kucholed'a bakurued'a zebudak'a mū jidad'e?

⁴⁹ Mūrā ewariza marā bawara b'uta Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a b'asid'era mūrā jidad'a ēbasia.

Mawūāmina k'awūā berab'ariya, aranaūne arimaē berab'ariya naūenabemata zhi b'umata.

⁵⁰ Izha jūrūkuad'abara jōmaūba Jesúś āmaēbūdata merū wāēbasid'a.

Kūrāta merū wāēbad'a

⁵¹ Maūne kūrāta k'aid'u jūdrūburūta bari burub'aba k'akua bura b'uta jidasid'a. ⁵² Mawūāmina izhara burub'a kenetape ēk'ad'a merū wāēbasia.

Jesús eded'apead'a wag'aurā kīrābita

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-71; Juan 18:12-24)

⁵³ Jesúś wesid'a sacerdote wag'auma, maūnerā zhi jūresid'a sacerdoterā nok'orāta, dewara nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabada. ⁵⁴ Pedrora arajīga k'aid'u wāsia sacerdote wag'au drog'oaid'u ed'a. Mobe Daizeze de akubada bawara jewed'asia tebu k'ā. ⁵⁵ Maūne sacerdoterā nok'orāba, nok'orā wag'aurā jōmaūba krīcha jūrūsid'a Jesú ūrū zhārā sewa nebūrūbid'aita, aramaūne chāb'arid'aita bead'amarēā, mawūāmina mawūā ob'ed'a ēbasia. ⁵⁶ Zhārā bio Jesú ūrū sewa nebūrūsid'a, mawūāmina āzhi bed'eara ab'arika ēbasia. ⁵⁷ Maūne ūkūrū piradrūd'ape Jesú ūrū sewa nebūrū mawūāsid'a: ⁵⁸ Daiba ūrībūdad'era naūbara mawūāsia: Mūrā ūrīna naū Daizeze de juwuaba od'apead'ara, mobe awūrūta ewari ūbead'e pārāñā juwuaba obuda ēāta.

⁵⁹ Maūnebid'a āzhi bed'eara ab'arika ēbasia. ⁶⁰ Mawūē sacerdote wag'auta āzhi ēsadra piradrūpe Jesú wid'i mawūāsia: ¿Būra panaū ēka? ¿Wārīnuka naūrāba jarabudara būd'ebemata?

⁶¹ Mawūāī Jesú chupea k'ob'ubā panaū ēbasia. Mawūē sacerdote wag'aubara wakusa wid'i mawūāsia: ¿Būra zhārā ūdrūbita Daizeze Warrak'a?

⁶² Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Mūrā izhia. Mawūē mū Beubari Bape b'ad'ara ūdud'aya Daizeze zhi zroma juwua araare jewed'a b'uta, jārārāne uruta ūtreba.

⁶³ Mawūāī sacerdote wag'aubara kīrūbiba izhikusa izhi wuata k'ōētape mawūāsia: ¿Izhi ūrū k'ārēta āmaña jarad'amarēā nesid'a b'eaipé? ⁶⁴ Marābara ūrībūda aramaūne Daizezema mitia bed'eaburūta. ¿Mawūē marāma sāwūāpe? Mawūāī āzhi jōmaūba jarasid'a bed'eata bara b'ud'eba bead'ai barata.

⁶⁵ Aramaūne ūkūrūbaraa dau id'o jirpanesia, kīrā pārīnape jirachi jirpanūta mawūāsid'a: Ari maē jaradua k'aiba jirachita.

Daizeze de akubadabid'a tachi jirpanesia kīrāma.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesúś

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro ud'a drog'oad'e b'ud'e, wūrārā nezok'arāta ab'a zesia sacerdote wag'aud'eta. ⁶⁷ Maūne Pedro tebu k'ā k'ob'uta ūdui akubepé mawūāsia: Būsid'a b'asia Jesúś Nazared'ebema bawara.

⁶⁸ Mawūāī izhara merābūrūta mawūāsia: Maū mūrā ūduk'a, mūrā ūruk'a, k'awua ēā būa k'ārē jara k'ob'ura.

Mawūāpe ed'a zebadaid'u wābūrūd'era gallo berusia. ⁶⁹ Nezok'a wūrāba wakusa ūdui mama k'ob'ea mawūāsia: Za nañ ãzhirānebema.

⁷⁰ Mawūāñ izhara wakusa merāsia. Audre ēāne mama k'ob'ebara wakusa Pedroa mawūāsid'a: Būra Galilead-'ebema baera wārāne k'āñrānebema, bū bed'eabūrūra bed'ea b'ua k'āñrā kīrāk'a.

⁷¹ Mawūānañ izhita wārīnu bed'ea ēbūrū Daizezebara izhik'awua zuburia oya ape mawūāsia: Mūrā mañ ūduk'a marāba jara k'opanūrā.

⁷² Mañ daucha gallo berusia beruma ūmeta. Mobe būrū Pedobara bude basia Jesúsba mawūānata: Gallota beruma ūme berui nawed'a b'ua mūrā ūduk'ata jarama ūbea jaraya. Mañta krīchape Pedro jēgasia.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 Diaped'a bed'easid'a sacerdoterā nok'orāta, dewara nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata, jōma nok'orā wag'aurāta, mobe Jesús juwua tājū eded'ape Pilatoa chāb'arisid'a Roma bid'ata nok'oa.

² Mawūē Pilatobara wid'i mawūāsia: ¿Būra Rey judiorāneka?

Mawūāñ Jesúsbara panañ mawūāsia: Ara būzha jarabūrūa.

³ Sacerdoterā nok'orābara ne bio jara ji k'opanasia. ⁴ Mawūē Pilatobara wakusa wid'i mawūāsia: ¿Būra panañ ēka? Būra ne bio jara ji k'opanūrā.

⁵ Mawūāsiid'u Jesúsbara panañ ēbaera Pilatora k'awua ēä krīchasia.

Jarad'apead'a Jesús beabimareñ

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

⁶ Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obada ewade Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ēdrūbi b'asia zhārāba ēdrūbimareñ jarabūdata. ⁷ Mañne b'asia ab'a Barrabás abadata, awūrūrā izhi bawara zhārā beakuad'a bawara cárceld'e b'uta nok'o bawara zhōnata b'asia. ⁸ K'abanata zekuape Pilatoa jarasid'a izha ok'awa b'ut kīrāk'a omarēñ. ⁹ Mawūē Pilatobara panañ mawūāsia: ¿Marābara krīñadeka mūñā ēnañta Rey judiorāneta? ¹⁰ Pilatobara k'awuasia sok'azhiruaba izhaa chāb'aribūdata sacerdoterā nok'orābara. ¹¹ Sacerdoterā nok'orābara k'abanata k'ob'ea jarasid'a ēdrūbiita jarad'amarēñ Barrabáta. ¹² Mawūē Pilatobara panañ wakusa mawūāsia: ¿Mobera mūñā sāwūñ oita krīñadepe marāba Rey judiorāneñ apanūrā?

¹³ Mawūāñ ãzhara nemi jīgua mawūāsid'a: Cruzd'e k'achibirua.

¹⁴ Mawūānañ Pilatobara mawūāsia: ¿K'āñrē bia ēñta osi?

Mawūāñ ãzhara wuaabūrū nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

¹⁵ Mawūānañ Pilatora zhārā bawara bia b'e krīñaba ēnasia Barrabáta, waya Jesúra ubigape chāb'arisia cruzd'e k'achid'amarēñ.

¹⁶ Mawūē soldaorābara Jesús ed'a edesid'a nok'o ded'a soldaorā tab'utid'u, mawūē būredrūsid'a soldaorā jōmañba. ¹⁷ Reyba jūbari kīrāk'a jūbisid'a wua granateta, burud'e joatrūsid'a corona jūk'ara utea pūrrad'ape.

¹⁸ Mobe mawūāsid'a: Kua, judiorā Rey.

¹⁹ Bakuruba tawe jirpanesia buruma, dau id'o jirpanesia, sāk'ok'od'e k'ob'e jirpanesia wawiabūda kīrāk'a.

²⁰ Ñzhima sewak'au b'ut'd'eba mawūñ jirpanape wua granatera wēñsid'a, mobe wua izhid'eta jūbid'ape edesid'a cruzd'e k'achid'aita.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-30)

²¹ Mañne Cirene pūwūrūd'ebemata Simóna Alejandroba, Rufoba ãzhi zezeta meñ b'ad'ata taid'e zaread'e ataubisid'a Jesúsba cruz a wāta.

²² Aramañne Jesús edesid'a Gólgota abadaid'u, mañ bed'eabara jara krīñba b'ua Buru B'ūwūrūta. ²³ Vino oregueata mirraed'a poera diasid'a puata nag'adrūmarēñ, mawūāmina Jesúsbara do ēbasia. ²⁴ Cruzd'e

k'achid'ape soldaorābara izha jū b'ad'ara āzhirāñu drasid'a, mañnerā sāwūñ drad'aid'ebemata osid'a k'awuad'aita sāñta edeita ab'a ab'auba.

²⁵ Diaped'a a las nueve nūmasia Jesús cruzd'e k'achisid'ad'era. ²⁶ K'ärēñ bead'aita b'ut' jirab'uta mawūñ b'asia: REY JUDÍORĀNEÑ. ²⁷ Izhi bawara nezrugamiärä ûme cruzd'e k'achisid'a, ab'a juwua araare, ab'a juwua ãk'aare.

²⁸ Aramañne arimaë berab'arisia zhi b'umata mawūñ b'uta: K'azhirua omiñne edasid'a k'azhirua omiärä bawara. ²⁹ Arak'aita berab'aribudabara ijura jarabudata ãzhira ojíawe mawūñsid'a: ;ñku! Bñara Daizeze dera ãrñpe ewari ûbead'e wakusa pârñta jarasi baera, ³⁰ bñzhikusa ëdrñrua, ud'ub'aedua cruzd'ebara.

³¹ Aramañ kñräk'a sacerdoterä nok'oräbara, ûrñg'a Moisé'd'e jarabadabara ãzhima sewak'au b'ud'eba ãzhirāñu mawūñsid'a: Awñrñrñ k'arebape izhikusara zhi k'areba b'e ñ. ³² Zhñrñ Õdrñbita Rey Israeld'ebñru ud'ub'aeibara cruzd'ebara, mawūñrñ dazhirñbara mañta ûdud'ape ïjanaña izhid'ebemata.

Aramañne izhi bawara cruzd'e k'achi jirapanñbid'a ijura jarasid'a.

³³ Ùmatipauba druha jöma pârñgusia a las tres bayeed'a. ³⁴ A las tres Jesúsbara nemi jíguia mawūñsia: Eloi, Eloi, ñlama sabactani? Mañ bed'eabara mawūñsia: Muñ Zhibari, muñ Zhibari, ñmñrñ k'ärēñ kenab'aribñru?

³⁵ Ùkñru mama k'ob'ebara mañta ûrñnape mawūñsid'a: Nañbara trñ k'ob'ua Elñata.

³⁶ Aramañne ab'a wñebape esponjata vino oreguead'e sñmbera edape bakurud'e tñjñpe domarññ diabñrñta mawūñsia: Idaribiudua, akñd'aya Elía zei k'awuaita ud'ub'aebid'e.

³⁷ Mañne Jesús k'ñbñññ b'iape beusia. ³⁸ Mañ daucha Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'uta dra k'ññ totosia ñtñba ed'aa. ³⁹ Soldaorä nok'ota Jesús kñräbita k'ob'uba mawūñ k'ñbñññ b'iape beubñrñta ûdui mawūñsia: Wñrñne ûmakñrñ nañ Daizeze Warra basia.

⁴⁰ Wñrñrñsid'a ñkñru duanasia wawarauba akñ b'eta. Mañrñebema duanasia María Magdalena, dewarabema María zhi wau tñbema Jacoboba, Joséba ãzhi papata b'asia, dewara b'asia Salométa. ⁴¹ Mañrñbara Jesús Galilead'e b'asid'era pñwñ b'eba arrib'ae b'easia. Dewara bio duanasia izhi bawara wñrñzekuad'ata Jerusalén pñwñrñed'a.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Keubod'od'era arrib'ae jirpanasia nrñëma sábodod'e ñnañbada ewari baera. ⁴³ Mawúñ José Arimatea pñwñrñd'ebemata, nok'orä wag'aurñebemaba Daizezeta Nok'od'ebemata jññ b'ad'ata zepe wñngua ed'a wñsia Pilatoma. Mobe wid'isia Jesús k'akuata. ⁴⁴ Mawúñ Pilatobara krñchasia sñwññ mawúñ ññabasia beuta. Mañneba soldaorä nok'ota trñpe wid'isia ya beusi k'awuaita. ⁴⁵ Mawúñ soldaorä nok'obara beusita jarabñrñba Jesús k'akuara diasia Joséa. ⁴⁶ Mawúñ Josébara burub'ata edape cruzd'ebara Jesús ññ edape burasia burub'aba, mobe ed'a tab'usia peñata zob'ea k'orubid'a mañ. Mobe mong'ara zromaba tapabigasia mañ zob'ead'e ed'a wñbarira. ⁴⁷ Mañta María Magdalena, dewarabema María José papaba akñ k'opanasia sñma kenab'aribñda-ta.

Jesús beud'ata piradrñd'a

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 Sábado ñnañbada ewarita berab'aribñrd'era, María Magdalena, dewarabema María Jacobo papaba, dewara Saloméba kerata edasid'a wññañta Jesús k'akuata tññ od'aita. ² Diaped'a semana ewarita nabe-mane domingod'e Jesús wuag'ad'apead'aid'u zesid'a ñmadau ñtñ zebñrñd'e. ³ Mañnerä ãzhirāñu mawūñsid'a: ñMong'ara k'aiba ñña ñratñ ded'ekaipe peña zob'ead'e ed'a wñbari mañ k'ob'ura?

⁴ Mawúñmina akñbñdad'era mong'ara ñña ñratñ k'ob'uta ûdusid'a jipad'e zhi zromata. ⁵ Mawúñ peña zob'ead'e ed'a wñbñdad'era, juwua araare kñrñta jewed'a b'uta ûdusid'a, wua torrota eid'u ñnab'ari jññ b'asia. Wñrñrñ perasid'a. ⁶ Mawúñ mañbara mawūñsia: Perarññdua, marñbara jñrñ panññ Jesús Nazared'ebema cruzd'e k'achid'apead'ata. Beud'ata piradrñsia, nama ne ñ. Akaudua izhi tab'ud'apead'ata. ⁷ Wññdua, mobe izha jñrñkuad'aa, Pedroa jaraudua izhira marñ na Galileaed'a wñta. Mañu ûdud'aya izha marññ jarad'a kñräk'a.

⁸ Peñia zob'eata nūmū maëbara wūérārā wāëbasid'a ure perabudaba. Mawūē miōā miā k'ärëta jarad'a ēbasia peraba.

Jesús zhi ūdubid'a María Magdalena

(Juan 20:11-18)

⁹ Jesúz beud'ata diaped'a piradruburura semana ewarita nabemata domingod'era naara zhi ūdubisia María Magdalena, maă wūéranebara jurekua bazhia jai siete. ¹⁰ Maă wūérā wāpe maăta jarasia Jesúz bawara b'ead'aa, ãzhira sopua b'eba jëga duanasia. ¹¹ Maărābara Jesúz zok'ai b'uta ūribudara, maă wūérāba ūdud'ara ïjāna ēbasia.

Jesús zhi ūdubid'a izha jurekuad'ata ūmeă

(Lucas 24:13-35)

¹² Maă tēă Jesúz zhi ūdubisia izha jurekuad'ata ūmeă, maărā od'e tebasid'a. ¹³ ãzhira wānape dewaraurāă maăta jarasid'a. Mawūāmina miā maărāba jarabudasid'a ïjāna ēbasia.

Jesúsba jarad'a izha jurekuad'aba k'ärē od'aita

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-44; Juan 20:19-23)

¹⁴ Nūmape izha jurekuad'ata oncea Jesúz zhi ūdubisia ãzhi jewed'a nek'o k'ob'ed'e. Mobe ïjā ēbaita sota zarea b'ed'eba këäkuasia ïjāna ëăba zhi ūdud'apead'aba jarabudata beud'ata piradrud'ata. ¹⁵ Mobe mawūāsia: Ëjūă jömaă maë wāudu, aramaăne bed'ea biata mūnebemata jömaă jaraudua. ¹⁶ Mūnebemata ïjäpe buru k'oe-burura ëdruya, mawūāmina zhi ïjā ëärā aduaya. ¹⁷ Mūnebemata ïjā b'ebara ūdud'ak'ata bio od'aya: Mū trūneba jaita ãj jurekuad'aya, bed'ead'aya bed'eata zhiwid'ita. ¹⁸ K'awua ëăne dāmata tābudasid'a, neäräta dobibudasid'a maăbara nene ëbaya. K'ayară ūră juwuata b'ubudad'era b'ekuaya.

Jesús wāna ūtaa

(Lucas 24:50-53)

¹⁹ Nok'o Jesúz ma bed'eaburud'era Daizezebara ūtaa edesia, aramaăne Nok'ota b'aita jewed'asia Daizeze juwua araare. ²⁰ Izha jurekuad'ara wānape izhid'ebemata jarasid'a baridu maă. Nok'o Jesúsbara ãzhira k'areba nūmuneba bed'eara wāräta jara panuta k'awuabiga nūmasia ūdud'ak'ata obiga nūmuneba. Amén.

SAN LUCAS

Lucaba b'ut diabued'a Teófilo a

1 Jesúsd'ebema jara panurā bioba b'usid'a, mañ dazhirāne ed'a wārā zromata nūmūñ. **2** Mañta dazhaa nebürud'apead'abara jēdeba ãzhi dabuba ūdusid'a, aramañne duanesia mañ bed'eata jarabadata. **3** Mu-maãbid'a bia zesia mañ jōma jēdeba bia wid'ikape b'upe bura diabueita bu zhi zromata b'uma Teófilo. **4** Ara-mañne bura bia k'awuaya mañ wārāta bura jarad'apead'ata.

Ángelba jarad'a Juan toita

5 Judea druad'e Herode reyta b'asid'era, b'asia sacerdote Zacaría abadata, Zacaríara sacerdoterā Abíaba jure b'ad'ad'ebema basia. Zhi kíma Aarónneba urud'ebema basia, zhi trū Elisawe basia. **6** Úmewed'a biata panasia Daizeze kīrābita. Mawūñ k'ärēñ jarad'ai ne ñā nimi basid'a jōma arib'ae panuba Daizezeba jara b'uta.

7 Mawūñmina wūwūñ ne ñā panasia Elisawe tok'ata b'asi baera, ãzhira Úmewed'a ya jipa zōrārāta panasia.

8 Ewari ab'a Zacaríabarara sacerdoteba k'ärē obarita onumasia Daizeze kīrābita, sacerdoterā izhi bawarabemba obadata onumasia. **9** Mawūñ sacerdoterāba ok'awa b'eta obudad'era Daizeze ded'a ed'a wāibara zesia kera incienso bad'e. **10** Mañnerā k'abanata nūmūñ jōma ñi ewarad'e zhiwid'i duanasia kera incienso ba nūmūñ.

11 Mañne zhi ūdubisia ángel Daizezed'eta, juwua araare edau nūmasia altar maë kera incienso ba bada maë.

12 Mawūñ ūdui Zacaríara k'abbēñ perasia.

13 Mawūñmina ángelbara mawūñsia: Zacaría perararūñ, bu zhiwid'i b'ura Daizezebara ūrīsia. Mawūñ bu kíma Elisawebara wūwūñ zhūmakīrāta toya, mañ bura trūga b'udua Juanta. **14** Bura b̄srid'aya, sobiaya, zhārā bio sobiad'aya izhi tobürū k'area. **15** Izhira Daizeze kīrābita zhi zromata b'aya. Dok'a baya ituata miñ ne oregueata. Jawurebiaba bira b'aya zhi papa b'itaed'awed'a. **16** Israel b'ed'ebema bioa wakusa pēwābigaya ãzhi Zhibari Daizezeta. **17** Izhira dazhirā Nok'o nawed'a zebürūta Jawurebiaba Elíata zarea b'ad'a kīrāk'a b'aya. Aramañne soid'u ibiad'e babigaya zezerāta ãzhi warrarā bawara, Daizeze bed'eata arib'ae ñā b'eara arib'aebigaya biata b'ed'e kīrāk'a. Aramañne dazhirā Nok'o bia edaita b'eariba.

18 Mawūñí Zacaríabarara ángelea mawūñsia: ¿Mañ muñrā sāwūñ bia k'awuape? Mūrā zōrā, muñ kīmasid'a jipad'e zhōdra.

19 Mawūñí ángelbara panañ mawūñsia: Mūrā Gabriel Daizeze kīrābita b'uta izha bu ûme bed'ead'e zok'asia nañ bed'ea biata jarad'e. **20** Mawūñmina muñ bed'eata bu ñā ñaneba bura bed'ea ze ñā b'eya, bura aramañne bed'ea b'e ñbayá mañta arimeñ berab'ari ewaried'a.

21 Zhārābara Zacaríara jūñ b'eta krīchaisid'a k'ärēba dārābata Daizeze ded'a kera ba bada maë. **22** Ñi zebürud'era ãzhaa bed'ea b'e ñbasia, mawūñ k'awuasid'a Daizezeba ed'a ne ūdubibürūta. Juwuaba ne jarak'asia, aramañne bed'ea b'e ñā b'esia. **23** Izha k'ärē onumū ewarita arib'aebürud'era Zacaríara ded'aa wāsia.

24 Mañ tēñ b'ioq'oasia zhi kíma Elisawe. Mawūñ jed'ek'o juecosa ded'a b'uta mawūñ b'asia: **25** Mūrā Daizezeba k'awūñ obürúa, mūrā tok'aba pera b'ad'ata adu-a b'id'apua zhārāne ed'a.

Ángelba jarad'a Jesús toita

26 Elisawe b'ioq'oa b'uta jed'ek'o seis babürud'era ángel Gabriel Daizezeba zok'asia Galilea druad'ebema p̄würud'u Nazaret abadaid'u. **27** Zok'asia wūrā zhi aduag'aita b'uma, José ûme zhi edaita bed'ea panuma, Joséra rey David'eba uruta b'asia. Wūrā zhi aduag'ai trūrā María basia. **28** Ángel izhi b'ut maë ed'a wāpe

mawūāsia: ¡K̄a, b̄ra Daizezeba bia edabur̄ta! Daizeze b̄ ūme b'̄ta, b̄ra bia edabur̄ta wūērārā b'ed'ebemata.

²⁹ Izha ūdubur̄ud'era perasia mawūā jarabur̄ba, mawūē kr̄chasia k'ārēā mawūā bed'eabur̄ta. ³⁰ Mawūē ángelbara mawūāsia: María perarārūā, b̄ra Daizezeba bia edabur̄ta. ³¹ K'ōbebur̄u b̄ra b'iog'oape zhūmakīrāta toya. Maū b̄ra tr̄ga b'̄dua Jesústa. ³² Izhira zhi zroma baya, izhira Útrebema Warra ad'aya. Daizezebara Reyta b'̄ya David b'ad'a kīrāk'a, zōrā izhi uruta b'ad'a kīrāk'a. ³³ Jacobod'eba uruta b'e ūrū jipa Reyta b'aya, mawūē izhita Reyta b'̄ra jō ēbaya.

³⁴ Mawūāī Maríabara ángelea mawūāsia: ¿Sāwūā mawūāpe? M̄rā wad'i zhūmakīrā ūduk'awa ēā.

³⁵ Mawūāī ángelbara panaū mawūāsia: Jawurebiata b̄ ūrū zebur̄ba b̄ra Útrebema zareaba ānab'ariya, aramaūne wūāwūā toira Daizezed'eba Daizeze Warra ad'aya. ³⁶ B̄ ūre Elisawesid'a b'iog'oа b'̄ta, tok'ata b'̄ta abadapead'ara zhōdramina zhūmakīrāta ab'̄ta jed'ek'o seis babur̄ta. ³⁷ K'ārē ob'e ēārā ne ēā Daizezeitara.

³⁸ Mawūāī Maríabara mawūāsia: M̄rā nezok'a Daizezed'ea, m̄rā izhik'awua mawūā oya b̄ta jarabur̄u kīrāk'a.

Mobebur̄u ángel wāsia izhi maēbara.

Maríaba ak̄ud'e wāna Elisawe

³⁹ Maū ewade María iñabasia k'atumaēna wāsia p̄ewur̄u Judá druad'e tab'̄ma. ⁴⁰ Mobe Zacaría ded'a deid'u wāpe: K̄a asia Elisawea. ⁴¹ Maríaba: K̄a abur̄ta Elisaweba ūrīb̄ur̄ud'era, izhi wūāwūā b'itaed'a pirasia, aramaūne Elisawe birasia Jawurebiaba. ⁴² Mawūē nemī jīgua mawūāsia: B̄ra Daizezeba bia edabur̄ta wūērārā b'ed'ebemata, bia edabur̄ta b̄uzha ab'̄sid'a b'itaed'a. ⁴³ ¿M̄tr̄u k'aipe k'āwūā m̄ Nok'o papaba m̄ ak̄ud'e zebur̄ra? ⁴⁴ B̄a: K̄a abur̄ta m̄ā ūrīb̄ur̄ud'era wūāwūā sobiaba pirabur̄ta m̄ b'itaed'a. ⁴⁵ Sobiaria b̄ra ñjāb̄ur̄ba izha jarad'ara arib'aeita Daizezebara.

⁴⁶ Maríabara mawūāsia:

M̄uitara zhi zroma Daizezera.

⁴⁷ M̄rā sobia b'̄ta Daizeze m̄ ūdr̄ubi ūme.

⁴⁸ M̄ta ak̄ebur̄ta m̄ izhi nezok'ara zhi zroma ēāta, mawūē id'id'eba m̄rā sobia b'̄ta ad'aya zhārā jōmaēba.

⁴⁹ Mawūā jarad'aya bia zromata obur̄ba Daizeze zhi zromaba. Izhira biata b'̄ta.

⁵⁰ Izhara ewariza sozuburia b'̄ta izhi wawia b'era.

⁵¹ Izhi zareaba k'ārē ob'̄ud'eba jārāzoabisia sod'eba zhi zromata kr̄cha b'era.

⁵² Āzhi bugued'eba āi b'̄kuasia zhi zromata b'era, mobe zhi zromata b'̄kuasia zhi zromarā ēāta.

⁵³ Jarra b'era ne biata ded'ekasia, waya bara b'era buegasia k'ārē ne ēā.

⁵⁴ K'arebasia Israel b'e izhi nezok'arāta, aramaūne bude basia izha sozuburiaita jarad'ata.

⁵⁵ Mawūā sozuburiaita jarasia dazhirā zhibarirā b'ead'ata, Abrahamta, zhi warrarāta ewariza.

⁵⁶ María Elisawe ūme b'esia jed'ek'o ūbea, maū tēā jērūya wāsia ded'aa.

Juan Buruk'oemiā tod'a

⁵⁷ Elisawe toi ewarita arabasid'era tosia zhūmakīrāta. ⁵⁸ Maūta ūrīsid'a zhārā izhi k'aita b'eba, dewara zhi mebērāba, mawūā Daizezeba k'ābāēā sozuburiabur̄ba sobiasid'a izhi bawara.

⁵⁹ Ewari ocho babur̄ud'e zesid'a warra zakera k'akua eta k'ōbid'aita. Maūne zhi zeze tr̄ne tr̄ jara Zacaría asid'a. ⁶⁰ Mawūāmina zhi papaba mawūāsia: Mawūā ēā, k'āū tr̄ Juan baya.

⁶¹ Mawūāī mawūāsid'a: ¿K'ārēā mawūā tr̄gaipe? B̄ mebērā miōta ne ēā tr̄ mawūā b'̄ra.

⁶² Mobebur̄u juwuaba wid'isid'a zhi zezea, sāwūā tr̄ga kr̄ña b'̄ta. ⁶³ Mawūē izhara tabla zaketa juwuaba wid'ipe b'̄ubur̄ta mawūāsia: K'āū tr̄ Juan baya. Mawūāī jōmaēba bia ak̄drusid'a. ⁶⁴ Maū daucha og'adrusia izhi nemirā, enat̄sia izhi kīrāmesid'a, mawūē bed'easia Daizezeta ibia jara. ⁶⁵ Mawūē jōma perasid'a izhi k'aita b'era. Aramaūne Judea druad'e k'atuma n̄ume maē tr̄poasia maū jōma. ⁶⁶ Zhi ūrīb̄udabara jōmaēba āzhi sobitabaiba mawūāsid'a: ¿K'ārē zhi zromata b'aipe maū wūāwūā? Aramaūne Daizeze zareara n̄masia izhi ūme.

Daizeze ibia jarad'a Zacaríaba

67 Wūāwūā zeze Zacaríara birasia Jawurebiaba, mawūē mawūāsia:
 68 Ibia jarad'aya Daizeze Israel b'ed'era, ēdrēbigad'e zeburēta izhid'erāta.
 69 Dazhirāta zhi zromata piradrubiburua zhārā Ņdrēbita, izhi nezok'a rey David'eba uruta.
 70 K'āwūā oita jarasia izha bed'eata jarabibarirā id'eba, maūrā nawed'a b'ead'ad'eba.
 71 K'arebakuaya asia dazhirā jura b'e juwuad'eba, dazhirā ūduama b'e juwuad'eba.
 72 Sozuburiaya asia dazhirā zhibarirā b'ead'ara, bude baya asia izha jarad'a arib'aeita.
 73 Maūta jarasia Abrahanā dazhirā zezea.
 74 Dazhirā jura b'e juwuad'eba izha ēdrēbigaburud'era pera ēā izha jara b'uta od'aya asia.
 75 Jarasia kīrāepa mawūā b'eabiita, zhārā bawara sāwūā b'eai b'ud'e b'eabiita, izhi kīrābita mawūā b'eabiita dazhi ewari jōma.
 76 Warra zake bura ūtrebemaba bed'eata jarabibaria ad'aya. Bura dazhi Nok'o nawed'a nūmaña bia ēārā āmabudaba araa obudak'amarēā izhi zei ota.
 77 Aramaūne buara ēdrēd'aid'ebemata k'awuabigaya izhid'eta b'ea, izhara aramaūne bed'ea ne ēā b'ukuaya k'azhiruata biod'eba.
 78 Daizezebara zhārā k'ābāēā sozuburia b'uba dazhirā Ņdrēbira ūtreba zebiya ūmadau ūna ūtē zebari kīrāk'a.
 79 Aramaūne pārīguad'e b'eta ūnabiburera ēdrēd'aita k'awuabigaya aduaita beuya b'ea, dazhira aramaūne erunūmaña Daizeze ūme adu-a b'ai od'e.
 80 Zacaríya warra zarea warisia Jawurebiaba. Izhira drua drudrua tab'ū maē b'asia miā ūrāg'aita zhi ūdubigad'a ewariid'u Israel b'ea.

Jesús tod'a

(Mateo 1:18-25)

2 Jari ewadera rey Augusto Césarbara jarasia zhārā jōma juachad'amarēā. ² Mawūā juachad'ak'ata
 juachasid'ad'era, Cirenio nok'ota b'asia Siria druad'e. ³ Mawūē zhi juachabid'aita jōma wāsid'a ab'a ab'ak'a
 ãzhi tod'a p̄uwurued'a.

⁴ Maūba Joséra Galilea druad'eba Nazaret p̄uwurued'eba wārīzesia Judea druaed'a. Rey David tod'a p̄uwuruta Belén abadaid'u wārīzesia rey David'eba uruta b'asi baera. ⁵ Izhira wāsia María zhi kīma bayi ūme zhi juachabid'aita. Izhi ūme zhi edaita bed'ea b'uta maū b'iog'oa b'asia. ⁶ Maūne ãzhi mama panūne arabasia toi ewarita. ⁷ Aramaūne to edasia zhi wau ãwūērā wūāwūāta. Mobe wuaba burape b'arizhirusia nenduwurē nek'obabad'e. Mawūā osia ãzhiitara bari nūmu ēāba ãiba zeburē k'ãibibada deta.

Ángelerā zhi ūdubid'apead'a

8 Oveja akubadata ab'a druad'e b'eta, diamase ak' b'easia ãzhi ovejata. ⁹ Maūne zhi ūdubisia ángel Daizezed'eta, mawūē Daizeze ūnaba ãzhi p̄urra ūnasia, mawūē k'ābāēā perasid'a. ¹⁰ Mawūāmina ángelbara mawūāsia: Perarāūdua, k'ābāēā sobiaid'ebemata mūā marāā bed'ea biata jaraya zhārā jōmaūtabemata. ¹¹ Id'i rey David p̄uwurued'e tosia zhārā Ņdrēbita, izhira zhārā ēdrēbita Nok'oa. ¹² Marāba sāwūā k'awuad'aita mūā jaraya: Marābara wūāwūā ūdud'aya wuaba bura b'arizhiruta, nenduwurē nek'obabad'e b'arizhiruta.

13 Maū daucha ángel bawara ángelerā ūtrebemata k'abana zhi ūdubisid'a, maūrābara Daizeze ibia jara mawūāsid'a:

14 ¡Daizezera ibia jaraudua ūtrera, druad'era adu-a b'eaya izha bia erunūmata b'era!

15 Ángelerā ãzhi maēba ūtaa wābūdad'era, oveja akubadata ãzhirāñu mawūāsid'a: Belén p̄uwurued'u wādrē, mobe naū k'āwūā berab'ariburēta akud'aya Daizezeba dazhirāā jaraburēta.

16 Aramaūta ñabasia zebudad'era María José ūme ūdusid'a, wūāwūāsid'a b'arizhirasia nenduwurē nek'obabad'e. ¹⁷ Mawūā ūdud'ai nebūrūsid'a ángelba jarad'ata wūāwūānebemata. ¹⁸ Jōma zhi ūrībūdabara bia

akudruasid'a oveja akubadaba mauta jarabudad'era. ¹⁹ Mawuamina Maríabara maujoma kirkuitasia izhi sobitabaiba.

²⁰ Oveja akubadara jeruya Daizezeta ibia jara wasid'a, wuwunebemata urbudaba udubudaba ángelba azhaa jarad'a kirk'a.

Jesús eded'apead'a Daizeze deid'u

²¹ Tod'ata ewari ocho baburd'era warra zakera k'akua eta k'osid'a, mobe Jesústa trugasid'a ángelba jarad'a kirk'a b'iog'oai naved'a.

²² Tod'ad'eba azhi zhi wuag'a panu ewarita Moisé urág'ad'e jara b'ua kirk'a arib'aebudad'era wuwuñá Jerusalén puwured'a wesid'a b'ud'aita Daizezeita. ²³ Mauenabemata Daizeze urág'a zhi b'umane mawuñá b'ua: Zhi tog'aiba zhumakiráta toburd'era b'ud'aid'e b'ua Daizezeita. ²⁴ Maunerá edesid'a Daizeze urág'ad'e edei jara b'uta: Umata ûme o pusirá zakeráta ûme.

²⁵ Maune Jerusalénne b'asia Simeón abadata, biata b'uta Daizeze kirabitá kiráepa b'asia, maubara juñá b'asia Israel edrbigaid'ebemata. Jawurebiara b'asia izhi ûme. ²⁶ Jawurebiaba zhi jarama basia izhira beu eata izha ûdu ewed'ara zhará Edrbita Daizezed'eta. ²⁷ Mawuñá Jawurebiaba zebibueba zesia Daizeze deid'u.

Zhibarirábara wuwuñá Jesús Daizeze deid'u wesid'a Moisé urág'aba jara b'ud'e od'aita. ²⁸ Maune Simeónbara juwuad'e edape Daizeze ibia jara mawuásia:

²⁹ K'obebu mu Zhibari, mu bezhi nezok'a adu-a beubirua, bea jarad'ara beara arib'aea.

³⁰ Muzhi dabuba udubura bre zhará Edrbira.

³¹ Izhid'ebema beara arib'aebura jomau daid'u.

³² Izhira unata b'uba edru^daita k'awuabigaya judíorá eata b'ea,
aramaune izhik'areuba bia trupoa numaña Israel breta b'era.

(Isaías 42:6; 49:6)

³³ Josébara Jesús papa ûmeba bia akusid'a mawuñá jarabura Jesúsd'ebemata. ³⁴ Mobebeu Simeónbara ibia jarak'ape Jesús papa María mawuásia: Nau b'usid'a Israel bio aduaita, bio edru*ta*. Maudajadata Daizezed'eba numu ea ad'aya. ³⁵ Kuchota diaju numu kirk'a numaña bu sopuara, maunebara k'awuad'aya bio sawuñá kricha b'eta sod'eba.

³⁶ Dewara mama b'asia Ana Daizezeba bed'eata jarabibarita, Fanuel k'auta Aserd'eba uruta jipad'e zhodrata b'asia. Zhi kima ûme siete año panasia zhi zaked'euba. ³⁷ Pedrata b'uta ochenta y cuatro año bata b'asia. Izhira Daizeze ded'a ewara mauwutau eata diamase ewarid'e Daizeze ibia jara b'ud'a bazhia nek'o ea zhiwid'i.

³⁸ Mausid'a Simeón k'ob'ud'e zepe zhibia jisia Daizezea, mobe wuwunebemata jomauñá jarak'asia azhi edrbigaita juñá b'ea Jerusalénne.

Jeruya wunapead'a Nazaret puwured'a

³⁹ Daizeze urág'a zhi b'umane jara b'uta joma arib'aebudad'era, jeruya wasid'a Galilea druaed'a, azhi puwure Nazareed'a. ⁴⁰ Wuwuñá zarea wari wata kricha bara wasia. Daizezebara bia erunumasia izhira.

Wuwuñá Jesús b'uad'a Daizeze de mau

⁴¹ Zhibarirá añoza Jerusalén puwured'a wata panasia Egiptod'eba ezoad'ata kricha fiesta obabad'e. ⁴² Mawuñá Jesús doce año baburd'e Jerusalén puwured'a warízesid'a mawuñá wata k'awa panu baera fiestad'e. ⁴³ Fiesta joburde azhi jeruya zebudad'era wuwuñá Jesús Jerusalénne b'esia, k'awuad'a eane Joséba miu zhi papaba.

⁴⁴ K'abanane ed'a nimita krichad'ape od'e ewari ab'a wasid'a dakita zhi meberáne ed'a, azha uduk'awuad'e ed'a. ⁴⁵ Mawuamina udud'a eaba jeruya wasid'a Jerusalén puwured'a juru.

⁴⁶ Aramaune ewari ubead'e Daizeze ded'a ewara mau udusid'a, urág'a Moiséd'e jarabada bawara jewed'a b'uta bed'eata urí wid'ika b'asia. ⁴⁷ Izhi bed'eata urí numebara bia aku duanasia kricha bara b'ud'eba k'aré bia

panañ b'uta. ⁴⁸ Zhibarirāba ūdud'ai k'awua ēāsid'a. Zhi papabara mawūāsia: Wauzake, ḷbhara daira k'ārēā k'āwūā oburut? Bt zezeba mñ ūmeba bura jurt panet sopua.

⁴⁹ Mawūāī izhara mawūāsia: ḷMñrā k'ārēā jurt panet? ḷMarābara k'awuad'a ēka mñ Zezed'ebemane mñ nūmañ barara?

⁵⁰ Āzhara ūrī b'ed'a ēbasia mawūā jaraburura.

⁵¹ Mobebrut ãzhi k'aid'u jērūya Nazaret p̄uwurut'd'a wāpe ãzha jaraburud'e b'esia. Zhi papabara mañ jōma kīrākuitasia izhi sobitabaiba.

⁵² Jesúus wari wāta krīcha bara wari wāsia. Bia erunmasia Daizezeba dewara zhārāba.

Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'ad'a

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 Tiberio César Romanebema reyta b'uta quince año baburud'era nok'orā izhi edre b'eta Poncio Pilato nok'ota b'asia Judea druad'e, Herode reyta b'asia Galilea druad'e, zhi mebea Felipe nok'ota b'asia Iturea druad'e, dewara Traconite druad'e. Lisania nok'ota b'asia Abilinia druad'e. ² Anás dewara Caifás sacerdoterā wag'aurāta panene, Juan Zacaría warraa Daizezeta bed'easia drau drudrua tab'ut mañ. ³ Mawūē Juan wāsia Jordán doya drau tab'e mañ, jarak'a wāsia buru k'oebudaba k'azhiruara āmape Daizezeta p̄ewānamarēā, bed'ea ne ēā duanebimarēā k'azhiruata biod'eba. ⁴ Mañenabemata zhi b'utmata Isaía Daizezeba bed'eata jatabibari librod'e mawūā b'ut:

Iab'a nemi jīgua bed'eaburuta drau drudrua tab'ut mañ mawūāña:

Bia ēārā āmabudaba araa obudak'audua Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota.

⁵ Bia ēārā āmabudaba jog'oara jōma daucha obudak'audua. K'atuma nūmeta, k'atuma zake nūmeta daucha obudak'audua. Ota jūrēā nūmeta jipa obudak'audua. Ota jog'oa nūmeta daucha obudak'audua.

⁶ Aramañne jōmañba ūdud'aya Daizezeba zhārā ēdrubí b'uta.

(Isaías 40:3-5)

⁷ Juanba buru k'oemarēā k'abana zebusid'e izhara ūkherua mawūāsia: ḷMarā bia ēāta b'ea, mawūē dāmata neārā bara b'e kīrāk'a b'ea! ḷK'aiba marāā jarasi mawūā b'eta ēdrud'ira k'āwūā Daizezeba kīrūbiba pua k'awua okuaita k'aita bad'era? ⁸ Mawūē dajada k'azhiruara āmape b'eta Daizezeta p̄ewā b'eaudua. Mazhi sobitabaiba Daizezebara pua k'awua o ēāta jarabudata Abrahamta mazhi zezeta erub'ea arāñdua. Mñā marāā jaraya, Daizezebara Abraham warrarā babi b'eya mong'ara za tab'esid'a. ⁹ Daizezed'era zag'ara ya zhi arib'ae-ma bakuru k'arrad'e tukuaita. Mawūē bakuru bia zaud'a ēārā tukuape pepekuaya tebud'e. (Aramañ kīrāk'a Daizezebara pua k'awua oya k'azhiruata obadara.)

¹⁰ Mawūāī zhārābara wid'i mawūāsid'a: Mobera daibara ḷk'ārēta od'aipe?

¹¹ Mawūānaī Juanbara panañ mawūāsia: Wua ūme erub'ubara ne ēā b'ut ab'a diadua. Zhiko erub'ubara ne ēā b'ut diadua.

¹² Rey Romanebemañta plata wid'ibadata ūkherua buru k'oebid'aita zed'ape mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, daibara ḷk'ārēta od'aipe?

¹³ Mawūānaī Juanbara mawūāsia: Plata aud'u wid'irāñdua marāā zhi jaramata nūmunebara.

¹⁴ Soldaorābid'a ūkheruba wid'i mawūāsid'a: K'ōbe daibara ḷk'ārēta od'aipe?

Mawūānaī mawūāsia: Plata jārñāā k'area zhārāta warag'arāñdua, plata k'area zhārāta sewa nebürut jirāñdua. Awuaraburut sobia duanadua mazhi pag'a panet plataba.

¹⁵ Zhārābara sāwūā berab'arii k'awuaita kīrākuita b'eba ãzhi sobitabaiba mawūāsid'a: Baucha Juan zhārā Ēdrubia. ¹⁶ Mañne Juanbara jōmañā mawūāsia: Mñārā wārānebai marā baniāba buru k'oe b'ut. Mawūāmina mñ audre zhi zromata zeya, nezok'aba obari kīrāk'ara mñārā ēnañe b'ut ēā mañba jērūne jū b'ura. Marā izhara Jawurebiata diaya, mawūāmina izhid'ebemata ïjāna ēbürut pua k'awua okuaya tebubá. ¹⁷ Trigo ezoabarira izhi juwuad'e erub'ut, trigora ezoape zhi tara zhi wuag'abari mañ wuag'aya, mawūāmina zhi k'ābura bayabebut kik'ata nūmune. (Aramañ kīrāk'a izhid'ebemata ïjā b'era izhi mañ b'ukuaya, mawūāmina zhi ïjāna ēārā pua k'awua okuaya.)

¹⁸ Aramañne ījānamarẽä ūrāg'ata awuarabid'a bio jara nūmuba jarak'a b'asia bed'ea biata zhārā b'ea. ¹⁹ Juanbara rey Herodera kēasia zhi mebea Felipe kīma Herodíata erub'ut k'area, dewara kēasia izha bia ēāta od'a jōmañ k'area. ²⁰ Herodebara bia ēāta bio ob'ud'e āmaña bia ēāta oburuta Juan ed'a b'usia cárceld'e.

Jesús buru k'oed'a

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹ Juanba zhārā jōma buru k'oekua nūmnerā Jesúsid'a buru k'oesia. Mañne zhiwid'i k'ob'ud'e bājā ewasia.

²² Mawūē Jawurebiata izhi ūrū zesia pusirā kīrāk'a. Mañne Daizezeta bājāneba bed'eaburuta mawūāsia: Bura mu Warra mūärä kuāg'a, mūrā bu k'area sobia b'ua.

Jesú nawed'a duañabada

(Mateo 1:1-17)

²³ Jesú miā ūrāg'a jēdrusid'era treinta año b'asi kīrāk'a b'ua. Zhārābara Jesúra, José warrabi duanasia. Joséra, Elí warra. ²⁴ Elí, Matat warra. Matat, Leví warra. Leví, Melqui warra. Melqui, Janai warra. Janai, José warra. ²⁵ José, Matatía warra. Matatía, Amós warra. Amós, Nahúm warra. Nahúm, Esli warra. Esli, Nagai warra. ²⁶ Nagai, Maat warra. Maat, Matatía warra. Matatía, Semei warra. Semei, José warra. José, Judá warra. ²⁷ Judá, Joana warra. Joana, Resa warra. Resa, Zorobabel warra. Zorobabel, Salatiel warra. Salatiel, Neri warra. ²⁸ Neri, Melqui warra. Melqui, Adi warra. Adi, Cosam warra. Cosam, Elmodam warra. Elmodam, Er warra. ²⁹ Er, Josué warra. Josué, Eliezer warra. Eliezer, Jorim warra. Jorim, Matat warra. ³⁰ Matat, Leví warra. Leví, Simeón warra. Simeón, Judá warra. Judá, José warra. José, Jonán warra. Jonán, Eliaquim warra. ³¹ Eliaquim, Melea warra. Melea, Mainán warra. Mainán, Matata warra. Matata, Natán warra. ³² Natán, David warra. David, Isaí warra. Isaí, Obed warra. Obed, Booz warra. Booz, Salmón warra. Salmón, Naasón warra. ³³ Naasón, Aminadab warra. Aminadab, Aram warra. Aram, Esrom warra. Esrom, Fare warra. Fare, Judá warra. ³⁴ Judá, Jacobo warra. Jacobo, Isaac warra. Isaac, Abraham warra. Abraham, Taré warra. Taré, Nacor warra. ³⁵ Nacor, Serug warra. Serug, Ragau warra. Ragau, Peleg warra. Peleg, Heber warra. Heber, Sala warra. ³⁶ Sala, Cainán warra. Cainán, Arfaxad warra. Arfaxad, Sem warra. Sem, Noé warra. Noé, Lamec warra. ³⁷ Lamec, Matusalén warra. Matusalén, Enoc warra. Enoc, Jared warra. Jared, Mahalaleel warra. Mahalaleel, Cainán warra. ³⁸ Cainán, Enós warra. Enós, Set warra. Set, Adán warra. Adán, Daizeze warra.

Ātōmiāba Jesú wāeäbiya nūmana

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Jesú Jawurebiaba bira jēruya wāsia Jordán dod'eba. Mañnerā Jawurebiaba edesia drua drudrua tab'uid'u.

² Mama b'asia ewari cuarenta, mañnerā wāeäbiya b'asia ātōmiāba. Miā k'ārēta k'o ēbasia mañ ewarid'era, mawūē mañ tēärā jarringsia. ³ Mañne ātōmiāba mawūāsia: Buta Daizeze Warraburū nañ mong'araa jaradua pan bamarẽä.

⁴ Mawūäi Jesúsbala panañ mawūāsia: Mañenabemata zhi b'umata mawūä b'ua:

Zhārā bari zhikoba b'a ëä, awuaraburū Daizezeba jara b'uta jōma arib'ae b'uba b'aya.

(Deuteronomio 8:3)

⁵ Mobeburū ātōmiābara edesia k'atuma ūtu nūmūnu, mobe bari aritia ūdubisia druad'e ējūä nūmū jōma.

⁶ Mobe ātōmiābara mawūāsia: Mūärä nañ jōma b̄aa diaya b̄aa k'ab'arimarẽä, ne kīrāwärēäta ed'a nūmūsid'a diaya. Mūää diasid'a baera mūzha dia krīñaburūa diaya. ⁷ Buta sāk'ok'od'e k'ob'epa mūta ibia jarara jōma b̄ure baya.

⁸ Mawūäi Jesúsbala panañ mawūāsia: Ātōmiä, mu mañbara wārūä, mañenabemata zhi b'umata mawūä b'ua: B̄u Nok'o Daizezetrū ibia jaradua, izhi bed'eatrū arib'aedua.

(Deuteronomio 6:13)

⁹ Mobeburū ātōmiābara edesia Jerusalén p̄uwurued'a, mobe Daizeze deta audre ūtu nūmūnu edepe mawūāsia: Buta Daizeze Warraburū namañba ed'aa pinandrūra. ¹⁰ Mañenabemata zhi b'umata mawūä b'ua:

Daizezebara izhi ángeleräta buma zok'akuaya bulta k'arebad'amarëä.

¹¹ Bura ãzhi juwuad'e edad'aya bu jérüta puo õbamarëä mong'araba.

¹² Mawüäi Jesúsbala panañ mawüäsi: Mañenabemasid'a mawüä b'ua:

K'ärë orärüä k'arebai k'awuaita bu Nok'o Daizezeba.

(Deuteronomio 6:16)

¹³ Aramañne ätömiäbara wäeäbiya nümanata jöma jöbiburud'era, Jesús maëbara ãi wäisia ewari täääna.

Jesús miä ûräg'a jëdrud'a

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Jesúsjérüya Jawurebiaba zarea wäisia Galilea druaed'a. Mawüë izhira trüpoasia mañ druia jöma. ¹⁵ Miä ûräg'a b'asia de zhi jürebada nümeza, mañnerä izhira jömaña ibia jara b'easia.

Jesús wäna Nazaret püwürud'a

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Jesúswäisia Nazaret püwürud'a izhi warid'aid'u. Ënañbada ewade de zhi jürebada maë ed'a wäisia izhi k'awa b'ü kíräk'a, mobe piradrüsia Daizeze bed'eata leita. ¹⁷ Librota diasid'a Daizezeba bed'eata jarabibarid'eta Isaïad'eta. Mañ libro ewaburud'era üdusia zhi b'umata mawüä bulta:

¹⁸ Jawurebia Daizezed'era mune b'ua, mürä jürusi baera bed'ea biata jaramarëä zuburia b'ea. Mürä zok'asia sobia omareä sopua b'eta, ëdrübiita jaramarëä jida erub'eta, ne üdubimarëä daub'errea b'eta, ëdrübimarëä zuburia ob'eta.

¹⁹ Jaramarëä ewari biara arbasita Daizezeba ëdrübigaira.

(Isaías 61:1-2a)

²⁰ Mawüä lepe libro burape diasia zhi wuag'abaria, mobe jewed'asia. Mañnerä de zhi jürebada maëra izhira jömaña akü duanasia. ²¹ Mawüë mawüäsi: Mürä zhärä ëdrübigaita mawüä zhi b'umata id'i arimaë berab'aria mazhi kíräbita.

²² Izhi ûrürä jöma bia bed'ea duanasia, bia aküdrua b'eta izhira bia miä ûräg'a b'üd'eba mawüä duanasia: ¿Nañ ñka José warrara?

²³ Mañnerä Jesúsbala mawüäsi: Jarabadata maräbara mürä mawüänaña: Zhärä b'ebibari, bëzhikusa zhi b'e-birua. Capernaüm püwürud'e ne bio od'ata daiba ûrñapead'ata namabid'a odua bëzhi druad'e.

²⁴ Mawüäpe mawüäsi: Mürä wärnu marää jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarira bia edad'a ëä izhi druad'era. ²⁵ Mürä wärnu marää jaraya, Israel druad'era wüerärä pëdrarä bio b'easia Elía b'asi ewadera. Mañnerä año übea ësadra kue ze ëäba jarrabata b'asia druia jömaña. ²⁶ Mawüämina Daizezebara maürä miä iab'abid'a k'arebad'e zok'a ëbasia Elíara. Awuaraburü k'arebad'e zok'asia wüerärä pëdra Sarepta püwürud'e b'üta Sidón püwürü k'aita. ²⁷ Israel druad'era aid'aba k'aya b'esid'a bio b'easia Daizezeba bed'eata jarabibari Eliseo b'asi ewadera. Mawüämina maüränebema miöta nene ëä b'e ëbasia, awuaraburü nene ëä b'esia Naamán Siria druad'ebemata.

²⁸ Mañta ûribüdad'era de zhi jürebada maë k'ob'era jöma k'äbäeä kírüsida. ²⁹ Mawüë piradrud'ape püwürud'ebara Jesúsi ãi jüretabüdata edesid'a k'atuma ãmäinu, mañ k'atumane tab'asia ãzhi püwürüra, mawüä edesid'a mamaña büretad'aita. ³⁰ Mawüämina izhira ãzhi ësaubara ãi jüdrüpe wäisia.

Jaita ab'ad'a

(Marcos 1:21-28)

³¹ Jesúswäisia Capernaüm püwürud'a, mañ püwürüra Galilea druad'ebema. Mobe miä ûräg'a b'asia ewari ënañbadaza. ³² Mañnerä izhi miä ûräg'aburud'era bia aküdrua b'easia izhira zarea bara bed'ea b'üba.

³³ Mañne de zhi jürebada maë ümakíräta b'asia jai ab'üta. Mawüë mañneba jaibara nemi jigua mawüäsi:

³⁴ Daira idaribirua. ¿Bura dai bawara k'ärëta sãwüä b'ü Jesúsi Nazared'ebema? ¿Bura zeburüka dai ãrñita? Bura k'aita mürä k'awua b'ua, bura Daizezed'ea.

³⁵ Mañne Jesúsbala kēā mawūāsia: Chupearua, k'āñnebara ãi wārūā.

Mawūāñ jaibara ãzhi ñesadra b'aebipe mañnebara ãi wāsia puo ëä. ³⁶ Mawūē jōmañba bia akudrua ãzhirāñu mawūāsid'a: ¿Nañ bed'eara k'ärē zhi zromape? Jaira zarea bara jurekua b'uba ãi wā nūmeä.

³⁷ Aramañne izhira tr̄epoasia mañ drua jōma.

Jesúsba b'ebid'a Simón pak'ōrēta

(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸ Mobeberu Jesúspiradruepe de zhi jurebada mañbara ãi wāpe wāsia Simón ded'a. Simón pak'ōrē k'ābāññ kewa nūmuba zuburia bed'easid'a izhibari. ³⁹ Mawūē Jesúspizhima b'arrupe kewamiñ kēāsia, mawūē kewamiñbara kenab'ariburuba izhira audre ëäne piradruepe ne jigasia.

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarāta bio

(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰ Úmadau b'aeburud'era k'ayata erub'eta ne kīrātōnoña k'aya b'eta Jesúsmawāsia wesid'a. Mawūē izhara ab'a ab'ak'a juwua ûrū b'ukua b'ebikuasia. ⁴¹ Jaisid'a zhārā biod'eba ãi wābude data nemi jīgua mawūāsid'a: jBura Daizeze Warra!

Mawūāmina izhara kēākuasia, aramañne bed'eabiga ëbasia k'awua b'eba izhira zhārā Êdrubita.

Jesús Galilead'e pūrrua miñ ûrāg'ad'a

(Marcos 1:35-39)

⁴² Únadreberud'era pūwurud'ebara Jesúspizhima ãi wāsia miñ ne ëä nūmūñu. Mañnerā zhārābara jurebida, aramañne izhi b'u mañ jūekuape jarasid'a wā ëbamarëä ãzhi mañbara. ⁴³ Mawūāmina izhara mawūāsia: Muñrā pūwurua aweruta tab'e mañbid'a bed'ea biata jarak'aibara Daizezeta Nok'od'ebemata. Muñrā izhara mañ k'area zok'asia.

⁴⁴ Aramañne miñ ûrāg'a wāsia de zhi jurebadata nūmeza Galilea druid'e.

B'eda bio jidad'apead'a

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 Ewari ab'a Jesúspizhima b'uta Genesaret dota jed'ea õb'u doya b'ud'e, izhira k'abanaba pēñsua erubarab'esia

Daizeze bed'eata ûrīnañ k'area. ² Mañne izha ûdusia jābata ûme doya õpanuta. B'eda beabadara jābad'eba ãi wānape ãzhi atarraya sugh duanasia. ³ Mawūē mañ ab'añd'e ed'a b'ariburuba Simón jābad'e b'aripe jarasia doyauba wīka nabuaed'a eded'amarëä. Mobe jewed'ape jābad'eba ûrāg'asia k'abanata. ⁴ Ma bed'eape Simoñā mawūāsia: Nabuaed'a wigui ededua, mobe mazhi atarraya doid'u b'aribueedula b'eda beaita.

⁵ Mawūāñ Simónbara panañ mawūāsia: Miñ Úrāg'abari, daira diamase dob'ari Únadreñd'amina daibara miñ k'ärēta bead'a ëbasia. Mawūāmina buñ bed'ead'eba muñrā b'aribueya atarraya.

⁶ Aramañne b'aribuebñdad'era b'eda bio ed'a b'aeburuba zughaba atarraya tñd'uzoa bñsad'ewasia. ⁷ Mawūē dewarau jābad'e k'ob'eta juwua tñe tr̄esid'a ãzhita k'arebad'e zed'amarëä. Zebñdad'era jāba ûmewed'a biraburuba ta wāde basia. ⁸ Mañta Simón Pedroba ùdui Jesúspizhima kīrābita sãk'ok'od'e k'ob'epa mawūāsia: Nok'ó, muñ mañbara ãi wārūā, muñrā k'azhirua omiñta b'u.

⁹ B'edata mawūā jidabñdaba nitbia perasia izhi bawara k'ob'e bawara. ¹⁰ Ab'arika Jacobo Juan ûme perasid'a Zebedeo warraräta, b'eda k'aud'a panuta Simón bawarabemata panasia. Jesúsbala Simoñā mawūāsia: Perarññ, muñebemata ïjānamarëä id'id'euba bñra zhārā ûrāg'abarita b'aya.

¹¹ Jābara drua wed'ape ne jōma idu ãmañape wāsid'a Jesúspizhima k'aid'u.

Jesúsba b'ebid'a aid'aba k'aya b'uta

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Ewari ab'a Jesús p̄uw̄er̄d'e b'ud'e ūmakir̄ata zesia aid'aba bira b'uta. Mañbara Jesústa ūdui sāk'ok'od'e kīrā egoroma t̄ k'ob'epē Zuburia bed'ea mawūāsia: Nok'ó, b̄ua kr̄ñab̄ur̄ murā nene ēā b'ebirua.

¹³ Mawūāsia Jesúbarra juwuaba tōb'ari mawūāsia: M̄ārā kr̄ñā b'ua, mawūē b̄ura nene ēā b'id'a.

Audre ēāne aid'ara nebasia. ¹⁴ Mobebebr̄u Jesúbarra mawūāsia: B̄t k'āwūā b'ebur̄ta miōā jararārūā, awuarab̄ur̄ wāpe sacerdotea ūdubirua, mobe b̄uzhi nene ēā b'ed'abari nend̄w̄er̄ta babued'amarēā diadua, Moiséba jarad'a kīrāk'a odia b̄t b'ebur̄ta āzha k'awuad'amarēā.

¹⁵ Aramaūne Jesús wuaab̄ur̄ tr̄poa wāsia. Zhārā bio b̄uredr̄u toto n̄masia izhi bed'eata ūr̄naīta, aramaūne b'ebikuamarēā āzhi k'aya b'eta. ¹⁶ Mawūāmina izhira miō ne ēā maē wā bazhia zhiwid'iita.

Jesúsba b'ebid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Ewari ab'a Jesús miā ūr̄ag'a n̄mune jewed'a duanasia fariseor̄ta ūr̄ag'a Moiséd'e jarabada bawara. Āzhira p̄uw̄er̄u zaketa tab'e maēba zekuasia Galilea druad'eba, Judea druad'eba, Jerusalénneba. Mañnerā Daizeze zareara Jesú ūme n̄masia zhārā b'ebiita. ¹⁸ Mañne ūmakir̄ārā ūk̄er̄ba ūmakir̄ata jirab'ad'e wesid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta, ed'a ede kr̄ñā panasia Jesús kīrābita b'ud'aita. ¹⁹ Mawūāmina k'abanata n̄muba b'ed'a ēbaera de ūr̄u wār̄ized'ape ewad'ape jirab'ad'eba zhārā ēsadra ūra b'aebisid'a Jesús kīrābita. ²⁰ Āzhi soid'u k'ob'eta Jesúsba ūdui k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia: B̄ra k'azhiruata biod'ebara m̄ārā bed'ea ne ēā b'id'ap̄ua.

²¹ Mañnerā ūr̄ag'a Moiséd'e jarabadara fariseor̄a bawara kr̄cha mawūāsid'a: ¿Nañ k'aipe mawūā Daizezema mitia bed'eaira? ¿K'azhiruata biod'ebara zhārā k'aiba bed'ea ne ēā b'ut b'eipe? Awuarab̄ur̄ b'eya Daizezeb̄ur̄.

²² Jesúbarra āzhi mawūā kr̄cha k'ob'eta k'awuape mawūāsia: ¿K'ār̄eta kr̄cha k'ob'e marā sod'era? ²³ ¿K'ār̄eta audre borekea jaraid'e b'ut: K'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ēā b'id'ap̄ua aita, o piradr̄upe nimibarua aita?

²⁴ K'awuaudua, mu Beubari Bape b'utbara nañ druad'era zareata erub'ua k'azhiruata biod'ebara zhārā bed'ea ne ēā b'utita. Mobebebr̄u k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia:

M̄ā b̄ua jaraya: Piradr̄rua, b̄uzhi jirab'a jiraedaru, mobe ded'aa wār̄uā.

²⁵ Audre ēāne āzhi kīrābita piradr̄upe jirab'a izhi tab'ad'ata jiraedape ded'aa wāsia Daizeze ibia jara. ²⁶ Mawūē jōmañba bia akudrua Daizeze ibia jarasid'a. K'ābāēā pera k'ob'eid'u mawūāsid'a: Id'i ūdub̄uda ne biata.

Jesúsba j̄ur̄d'a Leví

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ Mañ tēā Jesús wāb̄er̄d'era ūdusia impuesto wid'ibarita Leví abadata, jewed'a b'uta rey Romanebemaīta impuesto diabada maē b'asia, mañne mawūāsia: Mu k'aid'u b'adua.

²⁸ Mawūāsia izhira ne jōma ãmaēku piradr̄upe k'aid'u wāsia.

²⁹ Mobebebr̄u Levíbara Jesúita k'ābāēā ne obigasia izhi ded'a. Mañnerā impuesto wid'ibadata bio k'ob'ed'e aw̄er̄rāsid'a k'ob'easia āzhi bawara nek'o. ³⁰ Mawūē ūr̄ag'a Moiséd'e jarabadabarā fariseor̄a bawarauba Jesúsba j̄ur̄kuad'ata jara mawūāsid'a: ¿Marā k'ār̄ēā nek'o duanu impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhiru omiārā bawara?

³¹ Mawūānaī Jesúsba panañ mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu ēā zhārā b'ebi b'ura, awuarab̄ur̄ nesid'a b'ea k'ayarāb̄ur̄. ³² Aramañ kīrāk'a m̄ārā j̄ur̄d'e ze ēbasia ãzhikusa biata b'eta, awuarab̄ur̄ ēdr̄bigaita j̄ur̄d'e zesia k'azhiru omiārāta, k'azhiruara ãmapa Daizezeta p̄ewānamarēā.

Wid'id'apead'a nek'o ēā zhiwid'i b'ed'ebemata

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Mawūē ãzhara Jesúa mawūāsid'a: ¿K'ār̄eneba Juanba j̄ur̄kuad'ara biod'e nek'o ēā zhiwid'i duanu, ab'arika b'ea fariseor̄nesid'a, mawūāmina b̄rera nek'o k'ār̄ē do duanu ēka?

³⁴ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārā juwua jida nūmūne duanurā marābara nek'obid'a ēā duanabid'aika zhūmakīrāta wad'i b'ud'era āzhi bawara? ³⁵ Mawūāmina ewarita zeya zhūmakīrā āzhi maēbara eded'aita, maū ewadebūrū nek'o ēā zhiwid'i b'eaya. (Aramaū kīrāk'a mūta edebūdad'ebūrū mūā jūrūkuad'ara nek'o ēā zhiwid'i b'eaya.)

³⁶ Mawūāpe ne jarak'a mawūāsia: Miōba wua zhiwid'ita k'ō edape remenda ēā wua soreta. Mawūā ora bari zhiwid'ita k'ōā ēā, awuarabūrū zhiwid'ita k'ō edabūrūra bi-ia k'ob'e ēā zhi sored'era. ³⁷ Miōba vino zhiwid'i oma tūd'a ēā ne e omata zhi sorerānerā. Mawūā ora vino zhiwid'i omabara ne e oma k'ōg'ozoabūrūba wea wānā, aramaūne ne e oma ārīkuaya. ³⁸ Mawūāmina vino zhiwid'i oma ne e omata zhiwid'irānerā tūsia b'ua. Mawūātrū ab'arika bia nūmañā. ³⁹ Miōba vino oreguea zhi zōrāta dobūrūbara zhiwid'ira do krīnā ēā. Awuarabūrū mawūābaria: Vino zhi zōrāta audre biga. (Maūbaria Jesúsbara jara krīnāsia izhi ūrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ūme āba jara ēāta ārī ēbaita.)

Trigota zhi kūmūne ēnapead'a

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 Ēnaūbada ewade trigo u tab'u maē Jesús berab'ari wāne, izha jūrūkuad'abara trigo zhi kūmūne ēnape juwuaba bog'achira epa k'osid'a. ² Mawūē fariseorā ūkūrūbara mawūāsid'a: ¿K'ārēā ok'opanū oid'e b'u ēārā ēnaūbada ewade?

³ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka rey Davidba od'ara izhita izhi ūme duanu bawara jarrasid'ad'e? ⁴ Daizeze ded'a ed'a wāpe jiraedasia pan Daizezeita b'ubadata, maū k'oid'e b'a ēbasia, awuarabūrū k'oid'e b'asia sacerdoterābūrū, maūta k'osia, diasia izhi bawara b'eabid'a.

⁵ Mawūāpe mawūāsia: Maūēnabema mu Beubari Bape b'ura ewari ēnaūbada Nok'oa.

Juwua bagu b'ad'a

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Awūrū ewade ēnaūbada ewade de zhi jūrebada maē Jesús ed'a wāpe miā ūrāg'asia. Mama ūmakīrāta b'asia juwuua bagu b'uta juwuua arata. ⁷ Maūne ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba fariseorā bawarauba kīrākutasid'a ēnaūbada ewade b'ebii k'awuaita, aramaūne jid'aita. ⁸ Mawūāmina izhira āzhi mawūā krīcha k'ob'eta k'awuape juwuua bagu b'ua mawūāsia: Piradrūpe ūsadra nūmedua.

Mawūātā izhira piradrūpe edau nūmesia. ⁹ Mobebebūrū Jesúsbara mawūāsia: Muā marāā wid'iya: ¿Ēnaūbada ewadera biara osia b'uka, o bia ēāta osia b'ua? ¿Zhārā k'arebasia b'uka, o beubiita bia b'ua?

¹⁰ Mawūāpe izhi b'redrū nūmūta jōma akēkuape juwuua bagu b'ua mawūāsia: Buzhi juwuua jirab'aridua.

Mawūātā izhira jirab'arisia, aramaūne izhi juwuara bikasia. ¹¹ Mawūē āzhira k'ābāēā kīrūbūdaba āzhirānu bed'easid'a Jesús sāwūā od'aita.

Docera jūrūkuape zok'akuad'a

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Jari ewadera Jesús wāsia k'atumañū zhiwid'id'e, maūnerā zhiwid'i ūnadruasia Daizezea. ¹³ Āsabai izhi pēwā b'eta trūkuape āzhid'ebemata doce jūrūkuasia, maūrā trūgasia zok'akuad'a. ¹⁴ Āzhira naūrāā: Simón, Pedrota trūgad'ata, zhi mebea Andrésta. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo Alfeo warrata, Simón Zelote abadata. ¹⁶ Juda Jacobo mebeata, dewarabema Juda Iscariote tēāne Jesús chupea jidabid'ata.

Jesúsba ūrāg'ad'a k'abanata

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Mawūā izha jūrūkuad'a bawara Jesús k'atumaneba yed'aa zepe k'oriwid'e b'esia. Maūnerā izhi pēwā b'ebā k'abana bawarauba b'redrūsid'a. Maūrā zekuasia Judea druad'eba, Jerusalén pūwūrūd'eba, pusa doya Tiro pūwūrū tab'u maēba, Sidón pūwūrūd'eba, zekuasia izhi bed'eata ūrīnaīta, aramaūne b'ekuaita āzhi k'aya

b'eta. ¹⁸Jaiba wawa b'era b'ekuasia. ¹⁹Mawūē jōmaūba tōb'ari krīña b'easia Daizeze zaread'eba jōma b'ebikua nūmaērā.

Sobiad'aid'ebema sopuad'aid'ebema

(Mateo 5:1-12)

²⁰Jesúsbara izha jūrūkuad'ata akū mawūāsia:

Marā sobiaudua Daizezed'ebemata k'awuai k'area zuburia b'era, marā mawūārā Daizezeta Nok'od'ebema.

²¹Sobiaudua Daizezed'ebema k'area jarra b'era, mawūārā maēne nūmabigaya. Sobiaudua jēga b'era, mawūā b'era ipid'abigaya.

²²Sobiaudua zhārāba marā ūduama edabudad'era, āzhi maēba jūretabudad'era, ik'azhirua jarabudad'era, marā bia ēkīrāk'a seribid'a ēānerā mū Beubari Bape b'ū k'area.

²³Maē ewadera b'usrid'audua, sobiaudua, aramaūnerā Daizezebara ūtre ne biata waib'ūa ded'ekaya. Marā zhibarirā b'ead'abara mawūā bī ūā obazhid'a Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'ara.

²⁴Mawūāmina, jzuburiad'aya zhārā bara b'era! Ya erub'eba āzhi sobiara.

²⁵jZuburiad'aya zhārā id'id'e jāwūā b'era! Mawūā b'era jarra b'eaya. jZuburiad'aya zhārā id'id'e ipid'a b'era! Mawūā b'era sopua jēgad'aya.

²⁶jMarā zuburiad'aya zhārā jōmaūba bia jarad'ara marā sewa k'aud'a b'eta! Mawūā b'ebara zhibarirābid'a bia jara b'ea bazhia sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'ead'ata.

Dazhi jura b'eta kūāg'aid'ebema

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷Marā mū bed'eata ūrī k'ob'ea mūā marāā jaraya: Kūāg'audua marā jura b'era, bia oudua marā ūduama b'era. ²⁸Ibia jaraudua marā ik'azhirua jara b'era, zhiwid'iudua marā bī ūā ob'ebarira. ²⁹Iab'aūba būta kīrāma tachira yewed'a tachibirua. Iab'aūba būa wua āneb'ari b'ūta jārīrā, būzhi camisasid'a idu edebirua. ³⁰Bariduba k'ārē wid'ibūrūd'era diadua. Iab'aūba k'ārē būreta jārībūrūd'era wid'irārūā wakusa diamarēā. ³¹Zhārāba marā sāwūā od'aita krīña b'ed'e marāba āzhita mawūā oudua.

³²Marā kūāg'a b'etrū kūāg'ad'ara, jk'ārē biata od'aipe? K'azhirua omiārābid'a āzhi kūāg'a b'etrū kūāg'abada.

³³Marā bia ob'etrū bia od'ara, jk'ārē biata od'aipe? K'azhirua omiārābid'a ab'arika ob'ea. ³⁴Jērūya dia b'eita b'ebabūrū ne prestad'ara, jk'ārē biata od'aipe? K'azhirua omiārābid'a k'azhirua omiāta b'ea ne prestabada ab'ariza diad'amarēā. ³⁵Maēba kūāg'audua marā jura b'era, bia oudua, ne prestaudua, mawūāmina jērūya dia-marēā b'earāūdua. Mawūārā Daizezebara marāā k'ārē waib'ūa ded'ekaya, aramaūnerā ūtrebema warrarāta b'eaya. Izhara sozuburia b'ūa izhaa zhibia jidak'ata, bia ēāta b'eta. ³⁶Mawūē zhārā sozuburia b'eaudua, marā Zezeta zhārā sozuburia b'ū kīrāk'a.

Zhārāta k'awua o ēbaid'ebema

(Mateo 7:1-5)

³⁷Zhārāta k'awua orāūdua, mobed'eba Daizezeba marā maū k'area k'awua o ūā. Zhārāta bed'ea bara b'ūa arāūdua, mobed'eba Daizezeba marā bed'ea bara b'ea a ūā. Marā bī ūā obudara bed'ea ne ūāne edaudua, mawūārā Daizezeba marā bed'ea ne ūā b'ūkuaya. ³⁸Zhārā k'ārē diaudua, mawūārā Daizezeba marā k'ārē dia-aya. K'ārē bia zabudata ure jōāsu kuguzoa diaudua mazhi ne zabarid'e. Daizezebara diaya mawūā zabudua zad'e.

³⁹Ne jarak'a dewara mawūāsia: jDāub'errea b'ūbara erb'ari edesia b'ūka awurū daub'errea b'ūra?

jŪmewed'a b'aed'a ūāka zob'ead'e? ⁴⁰Ne k'awa b'ūra audre b'ū ūā izhi ne jaradia nūmū k'āñabara. Mawūāmina izha k'awa nūmū jōma k'awatrū izhi ne jaradia nūmū kīrāk'a b'eya.

⁴¹jK'ārēā bū mebea dabud'e ne jarra k'ob'utrū akūpe bū dabud'e bakuru pēū nūmūrā akū ūpe? ⁴²jMawūārā būara bū mebea mawūāine b'ūka: Mebea, ne jarra bū dabud'e k'ob'ūta mūāā aub'aribirua aid'e b'ūka, būara akū ūāta bū dabud'e bakuru pēū nūmūrā? jSewa bibauta b'arārūā! Bakuru bū dabud'e pēū nūmūta naara ūā

b'udua, mawūātr̄ bia ūduya b̄ mebea dabud'e ne jarra k'ob'uta aub'ariita. (Aramaū kīrāk'a b̄ua k'azhirua ob'uta naara idu b'udua, mobed'eba zhārā k'areba b'eya.)

K'ärē ob'ed'eba ūduk'awad'aya

(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Bakuru biabara zau ēā zhi tara bia ēāta, miā bakuru bia ēābara zau ēā zhi tara biata. ⁴⁴ Bakurura ab'a ab'ak'a ūduk'awa panūā zhi tad'eba. Igojō b'ud'ak'a uteba zaud'ata, miā jūēchichiba zaud'ata b'ud'ak'a uvvara. ⁴⁵ Aramaū kīrāk'a biata b'ubara biata sod'e erub'uta biata jara b'ua. Bia ēāta b'ubara bia ēāta sod'e erub'uta bia ēāta jara b'ua. K'ärē sod'e nūmuk'ārīta jara bed'ea b'ua ira.

De ūmenebema

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ ¿Mūrā k'ärēā Nok'ó abada mūā jara b'ura od'a ēāta? ⁴⁷ Mūma zeburuba mū bed'eata ūrīpe arib'ae b'ura mūā marāā jaraya k'ai ūme ab'arika b'uta. ⁴⁸ Ūmakīrā de od'a ūme ab'arika b'ua, maūbara egoro eid'u k'orupe drūdaura peña ūrū joukuasia. Do zeburud'era dora maū dema zarea jiradrūsia, mawūāmina pūkatū ūbasia pārā nūmuba peña ūrū. ⁴⁹ Mawūāmina mū bed'eata ūrīpe arib'ae ēārā ūmakīrāba izhi dera bari egoro ūrū od'a kīrāk'a b'ua. Maū dema dora zarea jiradrūburuba tega wāsia, mawūē jipa teguezoasia maū dera.

Jesúsba b'ebid'a nezok'ata soldaorā nok'od'eta

(Mateo 8:5-13)

7 Izhi bed'eata ūrī k'ob'ea ma bed'eaburud'era Jesús wāsia Capernaúm pūwurued'a. ² Maūne soldaorā nok'od'e nezok'ata izha bio kūāg'ata k'ayata beubod'o basia.

³ Soldaorā nok'oba Jesús jarabud'era ūrīburud'era, ūkūrū izhima zok'akuasia nok'orā judíorāta, aramaūne zuburia bed'easia zepe b'ebimarēā izhi nezok'ata. ⁴ Mawūē āzhira Jesúsma zekuape zuburia bed'ea mawūāsid'a: B̄uara soldaorā nok'ora k'arebaid'e b'ua. ⁵ Izhara dazhirā judíorā kūāg'a b'ubā daiita pārāsia de zhi jurebadata.

⁶ Mawūānaī Jesús wāsia āzhi bawara. Mawūāmina de k'aita babudad'era soldaorā nok'obara izhi bawara zhibiata ūkūrū izhima zok'aburuta jarabuesia mawūānamarēā: Nok'ó, mūrā biata b'ū ēā b'ū mū ded'a deid'u zeira.

⁷ Maūba mūrā b̄uma wā ūbasia. Mawūāmina b'ei bed'eata jaradua, mawūārā mū nezok'ara b'eya. ⁸ Aramaū kīrāk'a mūrā arib'ae b'ua nok'oba jaraburuta. Mūābid'a soldaorāta jure b'ua mūā jaraburud'e b'eta. Mū iab'aua wārūā aburud'era wābaria. Iab'aua zerua aburud'era zebaria. Mū nezok'aa naūta odua aburud'era obaria.

⁹ Maūta ūrīburud'era Jesús izhi k'area sobiape izhi k'aid'u erjiranuta akū mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, mūārā miā Israel b'ed'ebema ūdu ēā k'āwūā soid'u k'ob'ura.

¹⁰ Zok'akuad'ata jērūya ded'aa zebudad'era nezok'ara zhi b'emata ūdusid'a k'aya nūmanata.

Jesúsba piradrūbid'a pēdra wauta

¹¹ Maū tēā Naín abada pūwurued'a Jesús wābürud'era, izha jūrūkuad'ata bio wāne dewara wāsid'a k'abanata.

¹² Pūwurud'e ed'a wābada k'aita zeburud'era, joud'e ak'opanasia beuwārāta, zhi papad'era wau maūtrū ab'abai b'asia, izhira pēdra basia. Izhi bawara zhārā bio k'opanasia pūwurud'ebemata. ¹³ Nok'o Jesúsba ūdui sozuburiape mawūāsia: Jēgarārūā.

¹⁴ Mobe orrape barkuata tōb'ariburud'era zhi ak'opanū pi k'opanesia. Mawūē mawūāsia: jKūrā, mūā b̄ua jaraya, piradrūrua!

¹⁵ Beud'ara aramaūta piradrūpe bed'easia. Aramaūne Jesúsbara diasia zhi papaa. ¹⁶ Mawūē jōma perad'ape Daizeze ibia jara mawūāsid'a: Naū Jesús Daizezeba bed'eata jarabibarita zhi zromata piradrūburua dazhirāne ed'a.

Daizezera zeburua izhid'erāta k'arebad'e.

¹⁷Jesúsba mawūā oburuta tr̄poasia Judea drua jōma, drua k'aita tab'e jōma.

Juan Buruk'oemiāba zok'akuad'a

(Mateo 11:2-19)

¹⁸Juanba j̄erukuad'abara Jesúsba mawūā onhem̄ta jōma jarasid'a. Mawūē Juanbara ūme tr̄sia izha j̄erukuad'ad'ebemata. ¹⁹Mobe Jesúsma zok'akuasia wid'i mawūānamarẽā: ¿B̄ka zhārā Ņdr̄biita zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awuruta j̄ēna? ²⁰Aramaūne mañrā Jesúsma zed'ape mawūāsid'a:

Daira Juan Buruk'oemiāba b̄uma zok'akuasia wid'i mawūānamarẽā: ¿B̄ka zhārā Ņdr̄biita zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awuruta j̄ēna?

²¹Mañnerā bio b'ebikuasia k'aya b'eta, pua b'eta, jaiba wawa b'eta, daub'errea b'eta bio ne ūdubikuasia.

²²Jesúsbara panaū mawūāsia: Wāūdua, mobe Juanhā k'awuabiudua mazha ūrb̄edata mazha ūdub̄edata. Daub'errea b'era ne ūdu tupud'ea audua, wā b'e ēā b'era wā tupud'ea, aid'aba k'aya b'era nene ēā tupud'ea, ne ūrī ēā b'era ne ūrī tupud'ea, beud'apead'ara piradr̄ tupud'ea, zuburia b'ea jara bara b'ua ūdr̄d'aid'ebemata bed'ea biata. ²³Sobia b'aya m̄nebemata ījā ēā n̄m̄e ēārā.

²⁴Juanba zok'akuad'ata wāb̄edad'era Jesúsbara Juan jaraburuta zhārā k'ob'ea mawūāsia: ¿Drua drudrua tab'uid'ura marābara k'ärēta akud'e jūēsid'a? ¿Bariduta b'uta akud'e jūēsid'ak'a? ²⁵¿O k'ärēta akud'e jūēsid'a? ¿Ūmakirā wua biaba zho b'uta akud'e jūēsid'ak'a? Wua biaba zho ne biata erub'era reyrā ded'aburū b'ea.

²⁶¿K'ärēta akud'e jūēsid'a? ¿Daizezeba bed'eata jarabibarita akud'e jūēsid'ak'a? Izhia, m̄ā marāā jaraya, k'āū Daizezeba bed'eata jarabibarita audre zhi zroma. ²⁷K'āūēnabemata zhi b'um̄ata mawūā b'ua:

M̄u bed'eata jarabarita m̄ā b̄ na zok'aya, bia ēārā āmab̄daba mañbara b̄ zei ota araa oburukaya b̄ na.

(Malaquías 3:1)

²⁸M̄ā marāā jaraya, wūērāba tobudara Daizezeba bed'eata jarabibarira audre zhi zroma ne ēā Juan Buruk'oemiā k'āñabara. Mawūāmina Daizezeta Nok'od'ebemata zhi zroma ēāta b'ua zhi zroma izhi k'āñabara.

²⁹Mañ jaraburuta zhārā jōmaūba ūrb̄edad'era, rey Romanebemaīta plata wid'ibadabid'a ūrb̄edad'era jarasid'a Daizezeba Juanneba ūrāg'a n̄m̄rā bigata, āzhira aramaūne zhi buru k'oema basia Juanba.

³⁰Mawūāmina fariseorābara, ūrāg'a Moiséd'e jarabadabara seribid'a ēbasia Daizezeba āzhibari biata okrīña b'ua, āzhira aramaūne zhi buru k'oema ēbasia Juanba.

³¹Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārā id'i ewadebema m̄ā k'ärē ūme ab'arika jaraipe k'ärē ūme ab'arika b'e?

³²P̄wurud'e warrarā jēmene jewed'abada kīrāk'a b'ea, āzhirānu nemī jīgua mawūābada: Daiba chiruta zabudad'era marā bairad'a ēbasia, dai miā sopua tr̄āb̄edad'era marā jēgad'a ēbasia. ³³Marā aramaū kīrāk'a b'eta Juan Buruk'oemiā zed'ara nek'o ēā, vino do ēā b'ua baera jaita erub'ua ab'ea. ³⁴Waya m̄u Beubari Bape b'uta zed'ara nek'o, vino do b'ua baera nek'omiā, vino domiā ab'ea. Aramaūne jara b'ea zhibiata b'uta rey Romanebemaīta plata wid'ibada bawara dewaraurā k'azhirua omiārā bawara. ³⁵Mawūāmina Daizeze krīchara bigata k'awua b'ea izhid'ebemata ījā b'eta bia n̄meba.

Jesús jūēna Simón fariseo maē

³⁶Fariseorānebema ab'auba Jesúsa jarasia izhi ūme nek'omarẽā. Mawūē fariseo ded'a wāpe nek'o b'esia.

³⁷Mañne wūērā p̄wurud'ebemata k'azhirua omiāba, Jesús mawūā fariseo ded'a nek'o b'uta k'awuai botellad'e wesia kerata. ³⁸Mobe izhi jērū k'aita b'epē jērū daub'aba surruabipe pōasā jaresia izhi bud'aba. Mobe jērū nigepe ūrū weasia kerata. ³⁹Fariseo Jesús tr̄naba mañta ūdui izhikusa mawūāsia: Nañta Daizezeba bed'eata jarabibarita b'uburū k'awua k'ausia wūērā sāwūā b'ua izhi tōb'ari k'ob'uta, k'azhirua omiāta b'uta. ⁴⁰Mañne Jesúsbara mawūāsia: Simón, m̄ā b̄aa ne jaraya.

Mawūāi izhara mawūāsia: Jaradua Miā ūrāg'abari.

⁴¹Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Plata prestabariba erub'asia ūme debe panuta. Trabajod'era ab'a ewari quiniento deweta dewe basia denario quiniento, dewarabemata cincuenta. ⁴²Āzhara k'ārēba pag'aita ne ēāba āzhi ūmewed'a bed'ea ne ēā panūsia deweta panuta. ¿K'ōbe b̄a m̄āā jaradua, plata prestad'ara āzhid'ebemabara sāuba audre k̄āg'aipe?

⁴³ Mawūā Simónbara panañ mawūāsia: M̄maārā audre diaita b'ad'aba.

Mawūā Jesúsbara mawūāsia: B̄a arimañ jaraburua.

⁴⁴ Mobeburu wūērāta akue Simoñā mawūāsia: ¿B̄ara akue k'ob'ue ūka nañ wūērā? M̄ b̄ ded'a deid'u zeburud'era b̄ara m̄āā baniā dia ēbasia m̄ jērūitara. Mawūāmina nañ wūērābara m̄ jērūrā daub'aba surruabipe pōāsā jareburua izhi bud'aba. ⁴⁵ B̄ara m̄rā kīrāma niga ēbasia. Mañne nañ wūērābara m̄ deid'u zed'ad'ebemata niga tau ñā m̄ jērūrā.

⁴⁶ B̄ara m̄ burura nendrag'abara chiratue ēbasia. Mañne nañ wūērābara kerata weaburua m̄ jērūne.

⁴⁷ Mawūē m̄āā b̄aa jaraya, k'azhirua biod'ebara m̄ārā bed'ea ne ñā b'id'apua, mawūē m̄rā bio k̄āg'a. Mawūāmina iab'a izhima k'azhirua bio ne ñāta bed'ea ne ñā b'uebra mañbara bio k̄āg'a ñā.

⁴⁸ Mobe wūērāā mawūāsia: B̄ra k'azhiruata biod'ebara m̄ārā bed'ea ne ñā b'id'apua.

⁴⁹ Mawūā ñāba nek'o k'ob'ebara ãzhirānu mawūāsid'a: ¿Nañ k'aipe mawūā k'azhiruata biod'eba zhārā bed'ea ne ñā b'ueira?

⁵⁰ Mañne Jesúsbara wūērāā mawūāsia: Buzhi soid'u k'ob'ueba ëdruburua, wārūā adu-a.

Wūērārā Jesús k'areba b'ead'a

8 Mañ tēā Jesús wāsia p̄wuruh zromaza, p̄wuruh zakeza, bed'ea biata jarak'a wāsia Daizezeta Nok'od'ebe-mata. K'aid'u b'easia izha j̄erukua'd'ata docera. ² Wūērārā ûkuru k'aid'u b'easia b'ekuad'ata jai ab'eta, k'aya b'eta. Ab'a María Magdalena abazhid'a, mañnebara ëzoasia jai siete. ³ Dewara b'asia Juana Chuza kīmata, Chuzabara erunumasia rey Herodeba ne n̄umuk'ārīta. Dewara b'asia Susanata, dewara wūērārā bio b'easia Jesús k'areba b'eta ñāha ne erub'eba.

Ne pobrid'ebema

(Mateo 13:1-23; Marcos 4:1-20)

⁴ K'abanata b̄redru b̄usita p̄wuruzabemata izhima zebusid'e ne jarak'a mawūāsia:

⁵ Ne ubarita wāsia izhi ne ta pod'e, poburud'era ûkuru od'e b'aeburuba biradigasid'a, mawūē ibanaba misid'a. ⁶ Úkuru mong'ara ûrū b'aepe wariburuba bagusia surruata ne ñāba. ⁷ Úkuru b'aesia ûrud'e, mawūē ûru ñāba wariburuba ñanatue beasia. ⁸ Úkuru egoro biad'e b'aepe wariburuba zausia ta cienne ab'a ab'ak'a.

Jesúsbara mañta jarape nemi j̄igua mawūāsia: Ne ûrī b'uebra mañta kīrākuita ûrīdua. ⁹ Mañnerā izha j̄erukua'd'abara wid'i mawūāsid'a: ¿K'ärēta jara krīña b'ue mawūā ne jarak'aburubara?

¹⁰ Mawūānañ izhara mawūāsia: Daizezebara marāā k'awuabi n̄umuañ izhita Nok'od'ebema k'awuabi ñā b'ad'ata, mawūāmina awururā izhid'ebema ïjā ñā b'eara ne biod'eba jaraibara. Akue b'eid'u sâwūāta k'awua ñā akue b'eamarēä, ûrī b'eid'u sâwūāta k'awua ñā ûrī b'eamarēä.

¹¹ M̄ā ne jarak'aburuta sâwūānebema nañā: Ne taro Daizeze bed'ea. ¹² Ne ta poburud'e od'e b'aed'ara zhi ûrībadata mañā. Mawūāmina ãtōmiāta zepe bed'eata ñāha ûrīnata ñā eda b'ue ñāhi sod'eba, ïjāb̄udaba ëdrud'a ëbamareñā. ¹³ Ne ta poburud'e mong'arad'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ûrīb̄udad'era sobia ûrībadata mañā. Mawūāmina bia k'arra jidad'a ñā, mawūē ïjā b'eta dâärā ñāne zuburiab̄udad'era ïjā ñā kenab'aribada. ¹⁴ Ne ta poburud'e ûrud'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ûrībadata mañā. Mawūāmina sâwūā ne bio erub'earita sâwūā b'usrid'a b'earita krīcha n̄umeba kenab'ari panñā, mawūē zau eabad'a ñā. ¹⁵ Mawūāmina ne ta poburud'e egoro biad'e b'aed'ara sobiad'e kīrāepa Daizeze bed'eata ñāha ûrīnane b'eta mañā, aramañne eaba duane b'ue baridua.

Ne jarad'a ïb̄irāneba

(Marcos 4:21-25)

¹⁶ Miõba ïb̄irā k'oad'ak'a ñāna n̄umueñ k'area, miñ k'ãibari mañ edre b'ud'ak'a. Awuaraburua ûtu b'ubada deid'u zebudaba ûna ûdud'amaréñā. ¹⁷ Aramañ kīrāk'a Daizezed'ebema k'awuad'a ñā n̄umurā k'awuad'a ñā n̄uma ñā, miñ chupea n̄umurā k'awuad'a ñā n̄uma ñā.

¹⁸ M̄ta jara b'uta kīrākuita ūrīdua, zhi bude erub'haara audre k'awuabiya, mawūāmina zhi bude erub'ut ēārā wīka erub'uta krīcha b'usid'a jārīña.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi mebērāta

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹ Zhi papata, zhi mebērāta Jesúsma zesid'a, mawūāmina izhi b'uid'ura wā b'ed'a ēbasia k'abanaba. ²⁰ Mañne jara mawūāsid'a: B̄t̄ papata b̄t̄ mebērāta ewarad'e k'opan̄t̄ā, b̄ta ūdu krīna pan̄t̄ā.

²¹ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: M̄t̄ papata, m̄t̄ mebērāta b'ea Daizeze bed'eata ūrī arib'ae b'eta.

Jesúsba taubid'a nanguta do bomat̄ta

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Ewari ab'a Jesús izha j̄urukuad'a bawara jābad'e b'aripe mawūāsia: Chānadru do jed'ea ōb'ut kīrārē.

Aramañne wāsid'a. ²³ Chā wānane Jesús k'āñsia. Mañne nanguba do jed'ea ōb'ura bomat̄b̄er̄uba jābara nabiru menajacha b̄esad'ewasia. ²⁴ Mawūē Jesúsma zed'ape ūrūma mawūāsid'a: j̄Miā Ūrāg'abari, dazhirā tabod'oa!

Mawūānaī Jesús ūrūmape kēāsia nanguta do bomat̄ta, mawūē taukua nūmaēdasia.

²⁵ Mobeber̄ut̄ ãzhaa mawūāsia: ¿Marā sāwūāb̄uda soid'u k'opanaī k'aud'e?

Ãzhara pera bia ak̄drua ãzhirānu mawūāsid'a: ¿Nañ k'aipe k'āwūā nanguta dota kēāb̄er̄ud'e izhi bed'eata arib'aeb̄dara?

Kīrānema b'ad'a Gadara bid'ata

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Jūékuasia Gadara bid'arā druaid'u, mañ druara Galilea kīrābita kīrārā tab'ua. ²⁷ Jesús drua j̄ēdr̄ud'era ūmakīrāta izhima zesia p̄ew̄er̄ud'ebemata, kīrānema b'uta ewari dāärā bata b'asia, wua j̄t̄ eä b'uta ded'a b'a ēbasia, awuarab̄er̄ut̄ b'asia peña zob'eata beuwārā wuag'abadata nūme maë. ²⁸ Jesústa ūdui k'ābāēā b'iasia, mobe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epe nemí jīgua mawūāsia: ¿B̄ra m̄t̄ ūme k'ārēta sāwūā b'ut̄ Jesús Daizeze ūtrebema Warra? M̄t̄ biata odua m̄ta zuburia orārūā.

²⁹ Mawūā bed'easia Jesúsbara jaira ãñ wāmarēā jara k'ob'ut̄ba mañnebara, ewari dāärā basia jaibara zuburia erunūm̄ta. Izhira cadenaba j̄t̄ bazhid'a jērūta juwuata, mawūāmina cadena t̄ud'ut̄zoabipe jaibara wābi b'asia drua drudrua tab'eid'u. ³⁰ Jesúsbara wid'i mawūāsia: ¿B̄t̄ tr̄rā k'aipe?

Mawūāñ jaibara mawūāsia: M̄t̄ tr̄rā K'abana.

Mawūāsia jaira bio ed'a wānape b'eba mañne ed'a. ³¹ Jesús zuburia bed'easid'a zok'akua ēbamarēā ed'aa teb̄ued'a. ³² Mañne mama chīnata bio nek'o duanasia k'atumane. Mawūē zuburia bed'easid'a idu ed'a wābigamarēā mañrāne ed'a. Mawūē Jesúsbara idaribigasia. ³³ Aramañta jaira ūmakīrānebara ūzoape chīnarāne ed'a wāsid'a. Mawūē chīna peñane ed'aa doid'u b̄eruguzoa jog'akuasia.

³⁴ Mawūē chīna ak̄t̄ b'ebara mawūā berab'arib̄er̄uta ūdud'ai wāēbasid'a, mobe jarak'asid'a p̄ew̄er̄ud'ebid'a meābid'a. ³⁵ Mawūē ak̄d'e erbuesia mawūā berab'arib̄er̄uta. Jesúsid'u zeb̄edad'era jai bio ab'ad'ara ūdusid'a, Jesús jērū k'aita jewed'a b'uta wua j̄t̄ b'asia kīrābape, mawūē perakuasia. ³⁶ Zhi ūdud'apead'abara neb̄er̄usid'a sāwūā ūdr̄upe b'id'ata Kīrānema b'ad'ara. ³⁷ Mobeber̄ut̄ k'abanata Gadara druad'ebemarā Jesús zuburia bed'easid'a wāmarēā ãzhi mañbara, ãzhira k'ābāēā pera k'ob'easia. Mawūē Jesús jābad'e b'aripe wāsia.

³⁸ Mañne jai bio ab'ad'ara Jesús zuburia bed'easia b'abimarēā izhi ūme. Mawūāmina Jesúsbara wāmarēā jara mawūāsia: ³⁹ Wakusa ded'aa wārūā, mobe jaradua Daizezeba bia zromata ob̄er̄uta b̄t̄ b'ebib̄er̄uta.

Mawūāñ izhira wāb̄er̄uta p̄ew̄er̄ud'e jōmaññ̄a jarak'a wāsia bia zromata ob̄er̄uta Jesúsba izhi ūme.

Jairo k'aud'ebema

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Kīrārēba Jesús wakusa zeburud'era k'abanabara sobia bia edasid'a jōmaūba jēā duanasi baera. ⁴¹ Mañne zesia Jairo abadata de zhi jurebada mañ nok'ota. Mobe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epē zuburia bed'easia deid'u wāmarēā izhi ded'a. ⁴² Izhara k'auta ab'a erub'uta doce aňo b'uta beubod'o basia.

Jesús wāburud'era k'abanaba pēusua wābisid'a.

⁴³ Mañne wūerā ab'a waba k'aya b'uta doce aňo bata b'asia. Bibad'amarēā zhārā jurekua b'ud'e izha erub'ad'ara jōma gastasiid'u miōba bibad'a ēbasia. ⁴⁴ Abudeba orrape tōb'arisia Jesús wua ita. Aramaūta poa-sia wa ze nūmūrā. ⁴⁵ Mañne Jesúsbala mawūāsia: ¿Mūrā k'aiba tōb'arisi?

Jōmaūba tōb'arid'a ēäta jarasid'a, mañne izhi ūme k'opan bawarauba Pedroba mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, k'abanaba bura pēusua wābid'ata, ¿mūrā k'aiba tōb'arisi aburuka?

⁴⁶ Mawūāmina Jesúsbala mawūāsia: Mūrā iab'auba tōb'arisia, muñ k'awuaburua zhārā b'eid'ebema zareata aňi wāburuta muñ mañba.

⁴⁷ Aramaūne wūerābara k'awuasia k'awuaburua, mawūē pid'id'ia zepe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epē jōmaū kīrābita jarasia k'ärēā tōb'arid'ata, sāwūā audre ēäne b'ed'ata. ⁴⁸ Mawūē Jesúsbala mawūāsia: Wūerā, bura soid'u k'ob'ud'eba ēdruburua, wārūā adu-a.

⁴⁹ Wad'i bed'ea k'ob'ud'e de zhi jurebada mañ nok'o ded'auba iab'a zepe mawūāsia: Bu k'aura beudog'oa. Mawūē miásēā bed'ea nūmarārūā Miā Ūrāg'abaria.

⁵⁰ Mañta ūrīpe Jesúsbala panañ Jairoa mawūāsia: Sopuarārūā, awuaraburua soid'u k'ob'adua mawūārā bu k'aura beud'ata piradruya.

⁵¹ Deid'u wāburud'era izhi bawara miōta ed'a wābiga ēbasia. Awuaraburua ed'a wābigasia Pedrota, Jacobota, Juanta, dewara wūerā zake zezeta zhi papata. ⁵² Jōma aub'ari jēga duanasia wūerā zake k'area. Mañne Jesúsbala mawūāsia: Jēgarāñdua, beu ēä, awuaraburua k'āñ b'ua.

⁵³ Mawūāñ sewak'au b'ua asid'a k'awua k'ob'eba beusita. ⁵⁴ Mawūāmina Jesúsbala juwuad'e jidape nemí jīgua mawūāsia: ¡Wūerā zake, piradruya!

⁵⁵ Mawūāburud'era zhi jawurera zesia wakusa, mawūē aramaūta piradruya. Jesúsbala jarasia zhiko diad'a-marēā. ⁵⁶ Zhibarirābara bia akü k'opanasia. Mañne Jesúsbala jarasia miōñ jarad'a ēbamarēā mawūā be-rab'ariburua.

K'ärē obigad'a doce jurekuad'ata

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 Jesúsbala izha jurekuad'a doceta ãba jurepe zareata ded'ekasia jai jōmaū ūrū, aramaūne b'ebid'amarēā k'ayarásid'a. ² Mobeburua jarad'e zok'akuasia Daizezeta Nok'od'ebemata, aramaūne b'ebid'amarēā k'ayarásid'a. ³ Mañnerā mawūāsia: Od'era miā k'ärēta ederāñdua, miā barrata, miā talegota, miā zhikota, miā platata, miā wua trok'a jēita. ⁴ Baridu mañ deid'u wābudad'era mama duanedua mamaūba wānañeëna. ⁵ Baridu mañ marāta bia edad'a ēburua mañ pueburud'ebara ãi wābodata egoro jarra marā jērūnebema niāweudua. Aramaūne k'awuabid'aya ãzhira Daizezebara pua k'awua oita.

⁶ Ñzhī wāburud'era pueburua zake tab'ezá berab'ari wānata bed'ea biata jarak'a k'ayaráta b'ebikua wāsid'a baridu mañ.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Rey Herodebara jōma ūrīsia Jesúsbala onumuta, mawūē k'awua ãk krīcha b'asia. Úkurbara mawūāsid'a: Juan beud'ata piradruya. ⁸ Waya Úkurbara mawūāsid'a: Elíata ib'aria. Úkurbara mawūāsid'a: Daizezeba bed'eata jarabibari b'ead'ata beud'ata iab'a piradruburua. ⁹ Mawūē Herodebara mawūāsia: Juan muñrā otatubisia. ¿Mawūē mañ k'aipe mañnebemata muñ ūrū nūmūrā?

Aramaūne ūdu krīña b'asia.

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰Jesúsba zok'akuad'ata wakusa zebħedad'era jōma nebħurħusid'a āzha od'apead'ata. Mañnerā bari āzhitrū jure edesia miō ne ēā maẽ Betsaida pħwarru k'aita. ¹¹Zħärābara k'awuad'ape k'aid'u wāsid'a. Mawūē izhara bia ed-aburħuta jarak'asia Daizezeta Nok'od'ebemata, b'ebikuasia zhi b'eis bara b'era.

¹²Mañne ewari keud'e izha jürükad'ata docebara orrad'ape mawūāsid'a: Zħärā k'ob'era wābigarua wāna-marẽa pħwarru zake tab'ema, meã arak'aita b'ema, mañza k'āīguebħedaba ūdud'amarẽa zhikota. Dazħirā na-marā k'ob'ea k'ārē ne ēā maẽ.

¹³Mawūānař Jesúsbala mawūāsia: Marāba nek'obigaudua.

Mawūāř āzhara mawūāsid'a: Daibara eruduanuā pan juesoma, b'eda ūme, daita wābħuda ēbħuru zhiko edad'e nañ jōmañ k'abanaña.

¹⁴Mañnerā zhūmakīrāta nūmasia cinco mil. Mawūē izha jürükad'aa mawūāsia: Awuara awuarak'a jew-ed'abigaudua cincuentad'e.

¹⁵Mawūāř mawūā jewed'abisid'a jōma. ¹⁶Mobebħuru jirakua edasia pan juesomata, b'eda ūmeta, mobe ītta akk mañbari zhiwid'ipe b'uekuape diasia izha jürükad'aa, jed'ekad'amarẽa zhārā k'ob'ea. ¹⁷Jōma jāwūā nek'osid'a. Ad'ubad'apead'ata jamara doce jurepesid'a zhi b'uegħzoamata.

Jesús zhārā Ēdrubita jarad'a Pedroba

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸Ewari ab'a Jesúsbala zhārā mañbari āř zhiwid'i b'ħad'e, izha jürükad'ata izhi bawara k'opanune wid'i mawūāsia: ¿Zħārābara mürā k'aita jara pan?

¹⁹Mawūāř āzhara panañ mawūāsid'a: Īkura barra jarabada bħira Juan Buruk'oemiäta. Īkura barra jarabada bħira Elíata. Īkura barra jarabada bħira Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'ata beud'ata iab'a piradrħusita.

²⁰Mawūānař izhara mawūāsia: ¿K'ōbe marāma mürā k'aip?

Mawūāř Pedroba panañ mawūāsia: Bħira zhārā Ēdrubita Daizezed'ea.

Jesúsbala jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹Jesúsbala mañta miōā jarad'a ēbamarẽa zarea jarak'aburħuta, ²²mawūāsia: Mu Beubari Bape b'ħura ne biod'e zuburiaya, seribid'a ēbaya nok'orāba, sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba. Aramaūne beabħedad'era piradrħya ewari ūbead'e.

²³Mawūape jōmañ mawūāsia: Iab'aħba mħta pēwā krīña b'ħħuru bżenza krīñata arib'aerārū, awuarabħur bebud'e basiid'u ewariza mürā pēwādua. ²⁴Mu k'area beu krīña ēārā aduaya, mawūāmina mu k'area beubħurera ēdrħuya. ²⁵¿Zħārāitara k'ārē biata b'aip ējūāne nūmħta jōma izhid'eta nūmħburħed'e izhi jawureta aduara? ²⁶Iab'a mu k'area mu bed'ea k'area pera b'aibħur, mañ muarrā mürē ēā aya mu Beubari Bape b'ad'ata zarea bara zebħurħed'era mu Zeze zareaed'a ángelerā zareaed'a. ²⁷Muā wārħnu marāa jaraya, īkura nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya Daizezeta Nok'od'ebemata.

Jesús awuarad'a

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸Mañta jarad'a tēā ewari ocho baburħed'e Jesúsbala jure edesia Pedrota, Juanta, Jacobota, aramaūne k'atun-wārħesia zhiwid'id'e. ²⁹Zhiwid'i nūmħne kīrā awuarasia, izhi wuara totroa īn-nasja. ³⁰Mañne īmakīrā ūme izhi īmbe bed'ea k'opanasia Moiséta, Elíata. ³¹Mañnerā zhi ūdubisid'a īna kīrāwärēa. Jara k'opanasia izhi beuid'ebema Jesúsbala arib'aeita Jerusalénne. ³²Mañena Pedrora izhi bawara k'opanu bawara k'ābāeħ dapea k'opanasia. Mawūāmina īrħuma k'opanebħedaba ūdusid'a Jesúsbala īna kīrāwärēa nūmħta, ūdusid'a īmakīrā ūme

k'opaneta izhi bawara.³³ Mañrata Jesùs maëba ãi wãbñdad'era Pedrobara Jesùa mawñäia: Miä Ùrãg'abari, biga dazhirä nama k'ob'era. De k'ãideta übea od'aya ab'a bñita, ab'a Moiséita, ab'a Elíaita.

Pedrobara sãwñäta k'awua ëäta mawñä bed'easia.³⁴ Mawñä bed'ea k'ob'ud'e järärä zeburuba ãnab'arikua-sia. Mawñë ãzhira perasid'a järäräne ed'a dog'oba.³⁵ Mañne Daizezeta järäräneba bed'eaburuta mawñäia: Nañ mñ Warra mñärä kñäg'a, izhi bed'eara ùrñüdua.

³⁶ Mawñä bed'ea chuburud'era Jesùs k'ob'asia ab'a. Ñzhira chupeasid'a, mañ ewadera miõä jarad'a ëbasia ãzha ùdud'apead'ara.

Jesùsba b'ebid'a kñrä wawa b'uta

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

³⁷ Nrñëma k'atumaneba zebñdad'era daucha zesia k'abanata.³⁸ Mañne ûmakñrä ab'auba k'abananeba nemi jïgua mawñäia: Miä Ùrãg'abari, mñ biata odua mñ warata akñdua mñä ab'abai erub'uta.³⁹ Jaiba jid-aburud'era k'awua ëäne jürabibaria, ab'aed'a wawabibaria, mobe ib'a k'opepea zebibaria, aramañne suo b'ura kenab'ari ëä. ⁴⁰ Mñrä bñia jürakuad'aa zuburia bed'easia ãi jüretad'amarñä, mawñämina b'eda ëbasia.

⁴¹ Mawñäi Jesùsbara panañ mawñäia: ¡Marä soid'u duanu ëäta bia ëäta b'ea! ¿Mñrä sõmbeed'a marä bawara b'aipe, mñärä sõmbeed'a zrog'a nñmañpe? Nañu wedua bñzhi warra.

⁴² Kñräta urud'era jaibara b'aebipe ab'aed'a wawabisia. Mawñämina Jesùsbara jaira këäia, aramañne kñrä b'ebipe diasia zhi zezea.⁴³ Jõmañba bia akñdruasid'a zhi zroma baera Daizezera.

Jesùsba wakusa jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Ne jõma ob'ut k'area bia akñdrua nñmene Jesùsbara izha jürakuad'aa mawñäia:⁴⁴ Bude bad'aita mñä jaraita bia ùrñüdua. Mñ Beubari Bape b'ura chäb'arid'aya zhñrä juwuad'e.

⁴⁵ Mañta jaraburura ãzhara sãwñäta k'awuad'a ëbasia sãwñäta k'awuabiga ëäba. Perasid'a mañ bed'eata wid'id'aira.

¿K'aita audre zhi zromape?

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Mawñë izha jürakuad'ara bñ ëä bed'easid'a ãzhirñebema k'aita audre zhi zroma ùrñ. ⁴⁷ Jesùsbara sod'eba sãwñä krñcha k'ob'eta k'awuape wñawñäta jidape izhi k'aita k'ob'upe,⁴⁸ mawñäia: Mñnebema ïjä b'ud'eba bariduba wñawñä k'awñä b'uta bia edara mñta bia edaburura. Mñta bia edaburura bia edaburura mñ zok'ad'ata. Marä jõmañnebema zhi zroma ëäne b'uta mañta audre zhi zroma.

Dazhiräta jura ëärä dazhirä bawarabema

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Juanbara mawñäia: Miä Ùrãg'abari, daibara iab'a ùdusid'a jai ãi jurekua nñmata bñ trñneba. Daibara mañ k'aud'a b'a ëbamarñä jarasid'a dazhirä bawara b'ut ebaera.

⁵⁰ Mawñäi Jesùsbara mawñäia: Mañ k'aud'a b'a ëbamarñä jararñüdua, dazhiräta jura ëärä dazhirä bawarabema.

Jesùsba këäna Jacobota Juanta

⁵¹ Jesùs ùtaa wñita ewarita arababurud'era wñigua wñsia Jerusalén pñwurued'a.⁵² Mañnerä izhi naa ùkñrura zok'akuasia. Mawñë mañrä wñpe pñwurura zake Samariabid'arñne maë ed'a wñsid'a de jürud'ape k'ãibid'aita.

⁵³ Mawñämina b'aribid'a ëbasia Jerusalén pñwurued'a wñta k'awuad'ape.

⁵⁴ Mañta ùdud'ai Jacobo Juan izha jürakuad'aba mawñäsid'a: Nok'ó, ¿bñma bigaburura bñjñneba tebñta b'ae-marñä jarad'aika Elíaba od'a kñräk'a obñdaba ãzhi ba wñmarñä?

- ⁵⁵ Mawūānaī Jesús p̄urwape āzhi kēā mawūāsia: Marābara k'awuad'a ēā marā k'ārē Jawurebiad'eta b'era.
⁵⁶ M̄ Beubari Bape b'ura ze ēbasia zhārā jawure aduabiita, awuarab̄ur̄ zesia ēdr̄ubigaita.
 Aramañne wāsid'a p̄uwur̄ zake awur̄ued'a.

Jesús p̄ewā kr̄iñanapead'a
 (Mateo 8:19-22)

- ⁵⁷ Od'e wānane ab'auba Jesúa mawūāsia: Nok'ó, m̄ā b̄ura p̄ewāña b̄ wāb̄ur̄ma.
⁵⁸ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Usa pā de bara b'ua, ibanasid'a de bara b'ua, mawūāmina m̄ Beubari Bape b'ura ne ēā sāma k'āī b'aira.
⁵⁹ Mañnerā awur̄ua mawūāsia: M̄ k'aid'u b'adua.
 Mawūāī mañbara mawūāsia: Nok'ó, m̄ā naara idu wābirua m̄ zeze joud'e.
⁶⁰ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Aduaita beuya b'ea idu joubigarua āzhirāta beub̄udara. Mawūāmina b̄ura jarad'e wārūā Daizezeta Nok'od'ebemata.
⁶¹ Mañnerā awur̄ba mawūāsia: Nok'ó, m̄ā b̄ura p̄ewāña, mawūāmina m̄ wāta naara jarad'e wābirua m̄ ded'a b'ea.
⁶² Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Iab'auba trabajo jidab̄ur̄ta jipa ede ēā jērūya ak̄ra, seri ēā Daizezeta Nok'od'ebemañtara.

Jesúsba zok'akuad'a setenta

- 10** Mañ tēā Jesúsbara dewara awur̄rāta setenta j̄urkuape izhi naa ūme ūmek'a zok'akuasia p̄uwur̄za izhi wāī maē. ² Mañnerā mawūāsia: Wārānebai m̄ ūrāg'a ījānaīrā bioa, mawūāmina miā ūrāg'ad'airā bio ēā. Mañba wid'iudua Daizeze zhārā Zhibaria, miā ūrāg'abadata zok'amarēā izhid'ebema ījāita b'ema. ³ Wāuduā, m̄ā marā oveja zakerā kīrāk'a zok'abur̄ua usa pāta b'ed'e ed'a. ⁴ Zūbira ederāuduā, miā talegota, miā sandalia trok'a jērūta. Od'era zhārā bawara dārā bed'earāuduā. ⁵ Baridu maē marā deid'u wāb̄udad'era naara mawūāuduā: Daizezed'eba marā adu-a b'eaya. ⁶ Iab'a adu-a b'aid'e b'uta mama b'ub̄ur̄, marāba adu-a b'aid'ebema jarab̄udara izhima wāña. Mawūā b'aid'e b'ut̄ mañ adu-a b'aid'ebema mazhima zeya. ⁷ Ab'añ ded'a k'opane duanadua, k'oudua, doudua marāā diab̄udata, traia b'ura k'ārē diad'aid'e b'ua. Deza k'ārāuduā. ⁸ Baridu p̄uwur̄ed'a jūēb̄udad'e marāta bia edad'ara k'oudua marāā diab̄udata. ⁹ K'ayata mama b'era b'ebiudua, mobe mawūāuduā: Marā k'aita basia Daizezeta Nok'od'ebemata. ¹⁰ Mawūāmina baridu p̄uwur̄d'e ed'a wāb̄udad'e marāta bia edad'a ēbur̄u oid'u wānape mawūāuduā: ¹¹ Egoro jarra marā p̄uwur̄d'ebema dai jērūma k'arad'ara daibara niāwed'aya marā Daizezeba pua k'awua oid'ebemata. Mawūāmina k'awuaudua, Daizezeta Nok'od'ebema marā k'aita basia. ¹² M̄ā marāā jaraya, Daizezeba k'awua obur̄u ewadera Sodoma p̄uwur̄d'e b'ead'ara yarebai zuburia n̄mabigaya mañ p̄uwur̄d'e b'e k'āñabara.

P̄uwur̄ tab'e maē ījāna ēbad'apead'a
 (Mateo 11:20-24)

- ¹³ ¡Daizezebara pua k'awua oya Corazín p̄uwur̄d'e b'era! ¡Pua k'awua oya Betsaida p̄uwur̄d'e b'era! Tiro p̄uwur̄d'e, Sidón p̄uwur̄d'e ūdud'ak'ata obur̄ta m̄ā marā maē od'ata osib̄ur̄, dārāb̄ur̄ta sopuaba wua paima jū jewed'ad'ape, sopuaba burud'e itarra pod'ape, k'azhiruara āmape Daizezeta p̄ewāk'ausid'a. ¹⁴ Mawūē Daizezeba k'awua obur̄d'era Tiro p̄uwur̄d'e, Sidón p̄uwur̄d'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya marā k'āñabara. ¹⁵ Capernaúm p̄uwur̄d'e b'era ūtaa wārā kr̄icha b'ed'e Daizezebara pepekuaya beud'apead'ata zuburia b'eabiima.

- ¹⁶ Marā m̄nebemata b'e bed'eata ūrīnarā m̄ bed'eata ūrīnaña, marāta seribid'a ēbur̄u m̄ta seribid'a ēā, m̄ta seribid'a ēārā m̄ zok'ad'ata seribid'a ēā.

Jērūya zekuad'a setenta zok'akuad'ata

¹⁷ Setenta zok'akuad'ara jērūya sobia zeb̄edata Jesúa mawūāsid'a: Nok'ó, jaira dai edre n̄umeā b̄e tr̄neba.

¹⁸ Mawūānaī mawūāsia: Muā ūdusia ātōmiā ūtreba b'aeta ba erudru kīrāk'a. ¹⁹ Muā marāā zareata diasia dāmata, drusūrēta neb̄edara eub'ari ēbamareā, ātōmiā zarea jōmaū ūrū diasia, mawūē marā miā k'ārēba sāwūā ēā. ²⁰ Mawūāmina sobiarāūdua jaita marā edre n̄ume k'area. Awuarab̄er̄u sobiaudua marā tr̄ta zhi b'uma k'area ūtre.

Jesús sobiad'a

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Maū ewadera Jesús Jawurebiad'eba sobia mawūāsia: Zeze, muā b̄era ibia jaraya, b̄era ūtrebema Nok'oa, drua Nok'oa, b̄e mawūā Nok'od'ebema b̄era k'awuabi ēbasia āzhikusa kr̄cha banata b'eara, awuarab̄er̄u k'awuabisia kr̄cha bana ēāta b'ea. Zeze, b̄ema mawūā biga basia.

²² Izhid'ebemata jōma muā ūdusia m̄ Zezebara. Miōba k'awua ēā m̄ zhi Warrad'ebema, awuarab̄er̄u k'awua b'ua m̄ Zezebara. Miōba k'awua ēā m̄ Zezed'ebema, awuarab̄er̄u k'awua b'ua m̄ zhi Warrab̄er̄u. Mawūē m̄ zhi Warraba k'awuabi kr̄ñab̄er̄uara k'awuabiya.

²³ Mobebebr̄u izha jūrukad'ama p̄er̄wape dob'aūd'e mawūāsia: Sobia b'eaya marāba ūdu b'eta ūdu b'era.

²⁴ Muā marāā jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarirā bioba, reyrā bioba ūdu kr̄ña b'easia muā ob'uta marāba ūdu b'eta, mawūāmina ūdud'a ēbasia. Ūrī kr̄ña b'easia marāba ūrī b'eta, mawūāmina ūrīna ēbasia.

Biata b'ad'a Samariad'ebemata

²⁵ Ūrāg'a Moiséd'e jarabarita piradr̄upe wāēābiita Jesúa mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, ¿muā k'ārē ob̄er̄uba jidaipe Daizeze ūme b'ai jō ēārā?

²⁶ Mawūā ūzara mawūāsia: ¿K'ārēta jara b'ut tab'ut Daizeze ūrāg'ad'era? ¿B̄a k'ārēta lebari?

²⁷ Mawūā ūzara panaū mawūāsia: Nok'o Daizezera soid'u k̄āg'arua, b̄uzhi jawureid'uba, b̄uzhi zareaid'uba, b̄uzhi kr̄chaid'uba. B̄uzhi zhārā k̄āg'arua b̄uzhi kīrāk'a.

²⁸ Mawūā ūjesúsbara mawūāsia: B̄era bia panaūb̄er̄u. Maūta odua, mawūārā Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya.

²⁹ Mawūā ūzara sewa bia wid'i kr̄ñape Jesúa mawūāsia: ¿K'aipe m̄ zhārā?

³⁰ Mawūā ūjesúsbara panaū mawūāsia: Ūmakīrāta wāsia Jerusalénneba Jericó p̄ew̄er̄ued'a, maūne nezr̄ugamiārāba jidad'ape zr̄ugasid'a ne erub'ad'ata, wuata. Nitbia puod'ape wāsid'a, aramaūne beudea tab'utesid'a. ³¹ Maūne sacerdoteta maū od'e zeb̄er̄ud'era ak̄u jipa berab'arisia. ³² Ab'arika Levid'ebemata arak'aita zeb̄er̄ud'era ak̄u jipa berab'arisia. ³³ Mawūāmina Samariad'ebemata od'e wāta izhi k'aita zeb̄er̄ud'e ūdui sozuburiasia. ³⁴ Mawūē orrape zhara k'ōg'ozoad'ata wuaba pārīkuasia, maūnerā vinoba s̄uḡupe olivo drag'aba soasia. Mobe izhi burrod'e k'ob'utpe edesia od'e wā n̄um̄ta k'āibadaid'u, aramaūne ak̄usia. ³⁵ Nrūēma izhi wāba plata ewari ūme erb'arib̄er̄u denario ūme erb'aripe de zhibaria diab̄er̄u mawūāsia: Naūta ak̄udua. Jōma b̄a audre gastab̄er̄u muā pag'aya m̄ wakusa zeb̄er̄ud'e. ³⁶ ¿Maūrā ūbead'ebemabara b̄uma sāēba āzhi zhārāta b'asi nezr̄ugamiārāba jidad'apead'ara?

³⁷ Mawūā ūzara mawūāsia: Zhi sozuburiad'aba.

Mawūā ūjesúsbara mawūāsia: Wāpe b̄uabid'a ab'arika odua.

Jesúsba ak̄ud'e wāna Marta María ūme

³⁸ Jesús od'e wāne p̄ew̄er̄u zaked'e ed'a wāsia, maūne wūrā Marta abadaba izhi ded'a bia edasia. ³⁹ Martara mebea bara b'asia María abadata. Maū Maríara Jesús jērū k'aita jewed'a b'epē ūrī b'esia izhi bed'eata.

⁴⁰ Mawūāmina Marta īnabasia n̄um̄ta k'ārē oita bioba Jesús orrape mawūāsia: Nok'ó, ¿b̄uara kīrākuita ēka m̄ mebeaba m̄ ab'a ne arib'aebi n̄um̄rā? Jaradua m̄ k'arebamarēā.

⁴¹ Mawūāī Jesūsbara panaū mawūāsia: Marta, bura k'awua ēā īñabasia nūmūā k'ārē oita bioba. ⁴² Mawūāmina Daizeze bed'eata ūrīnaī barata b'ua. Maríabara maūta biata jidaburua, mawūē miōba āī tūd'a ēā.

Jesúsba jaradiad'a zhiwid'iita

(Mateo 6:9-15; 7:7-11)

11 Ewari ab'a Jesús zhiwid'i nūmape zhiwid'i berab'ariburud'era izha jūrukad'aba ab'auba mawūāsia:

Nok'ó, daia jaraded'ekarua zhiwid'iita, Juanba jaraded'ekad'a kīrāk'a izha jūrukad'aa. ² Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Marā zhiwid'ibudad'era mawūāūdua:

Bura Daizezeta ūtre b'ua, bura wawiad'aid'e b'ua. Dai Nok'ota nūmadua. Bua krīñata od'aid'e b'ua ūtre ob'e kīrāk'a, mawūā od'aid'e b'ua druad'ebid'a.

³ Zhiko ewarizabema daia diadua id'ira.

⁴ Daiba k'azhiruata od'ad'ebara daira bed'ea ne ēā duanebirua, daibid'a bed'ea ne ēāne edabada dai bī ēā obudata jōma. Daita idu wāēēbirūā, awuaraburua daira k'arebarua ātōmiā bia ēānebara.

⁵ Dewara mawūāsia: ¿Marānebemaba izhi ūme zhibiata erub'ud'era ewari ūsadra izhima wāpe mawūāī ēka: Bura mū ūme zhibiata b'ua mūāā prestadua pan ūbea ai ēka? ⁶ ¿Mū ūme zhibiata od'e wāta mū maē deid'u zelia, maūne mūārā k'ārē diaira ne ēā ai ēka? ⁷ ¿Mawūāī jaribara ed'auba panaū mawūāibuka: Miāsēā nūmarūā, puertara ya serra nūmūā, mū warrarāsid'a mū bawara k'āigue nūmūā, maūba mūrā piradrū b'e ēā maū diaira aibuka? ⁸ Mūā marāā jaraya, izhi ūme zhibiaba maū diaita piradruburua ēāsid'a pi wid'i nūmeburuba piradrupē diaya jōma izha nesid'a b'ura. ⁹ Mawūē mūā marāā jaraya: Aramaū kīrāk'a Daizezea ne wid'iudua, mawūārā marāā diaya. Ne wid'i b'eba jūrudua, mawūārā ūdud'aya. Ne wid'i b'eba trūūdua, mawūārā jigaita puerta ewaya. ¹⁰ Daizezea ne wid'i b'ubara jidaya. Ne wid'i b'uba jūru b'ubara ūduya. Ne wid'i b'uba trū b'uaara diaita puerta ewaya.

¹¹ ¿Zezeta marānebemabara zhi warraba panta wid'ira mong'arata diaita b'uka? ¿O b'edata wid'ira b'eda dia ēā dāmata diaita b'uka? ¹² ¿O nemūta wid'ira drusūrēta diaita b'uka? ¹³ Marā bia ēāta b'eba mazhi warrarāā ne biata dia k'awua b'eburua, ¿marā Zeze ūtrebemabara audrebai Jawurebiata diai ēka zhi wid'ibudaara?

Mebērāta āzhirānu zhō duanerā jōña

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Jesúsbara jaira āī jūretasia zhārā nemi zebi ēāta, aramaūne jai āī wāburud'era nemi ze ēā b'ad'ara bed'e-aburuba zhārā k'ob'ebara bia akēdrusid'a. ¹⁵ Mawūāmina āzhirānebema ūkurubara mawūāsid'a: Beelzebú jai duanu nok'o zaread'eba jaira āī jurekua b'ua.

¹⁶ Ūkurubara wāēēbid'aita ūdud'ak'ata ūdubimarēā jarasid'a Daizezed'eba nūmūburua.

¹⁷ Mawūāmina Jesúsbara āzhi sāwūā krīcha k'ob'eta k'awuape mawūāsia: Ab'aū druad'ebemata āzhirānu zhō duanerā jōña. Ab'aū ded'abemata āzhirānu zhō duanerā jōña. ¹⁸ Aramaū kīrāk'a ātōmiāta jai izha jure nūmu bawara zhō nūmerā, ¿sāwūā ari nok'ota nūmaipe? Maūta marābara jarabuda Beelzebú zaread'eba mūā jaira āī jurekua b'uta. ¹⁹ Marāma mūā Beelzebú zaread'eba jaita āī jurekua b'uburua, ¿marā pēwā b'ebara k'ai zaread'eba āī jurekua b'e? Wid'id'ara marāba jarabudara āzhara jarad'aya mawūā ēāta. ²⁰ Daizeze zaread'eba mūā jaira āī jurekua b'ua, mawūē wārāne Daizezeta Nok'od'ebemata marāma zea.

²¹ Ūmakīrā mesērāba ne izhi zhōbarita erub'uba izhi deta akē b'ura, bia nūmūā izha ne erub'ura. ²² Mawūāmina izhi audre mesērāta zeburud'era izhira edre b'aebipe ne izhi zhōbarira jōma jārīña maūba zarea b'uta, mobe awurua bawarauba draya.

²³ Mū ūme nūmu ēābara mūrā jura b'ua. Mū bawarauba zhārāta mūma zebi ēābara zhadiga b'ua.

Jaita wakusa zebarid'ebema

(Mateo 12:43-45)

²⁴ Jaita zhārāneba ēdruburud'era drau drudrua tab'ū maē pōāsāne nimi baebaria, sāma b'aita jūruburud'e ūdu ēbai mawūābaria: Mūrā wakusa mūzhi ded'aa wāña mūzhi ēdrud'ama. ²⁵ Aramaūne zeburud'era ūdubarria

barre bi-ia nūmūta. ²⁶ Mawūē wāpe jai awārūta siete jurebaria izhi audre bia ēāta, mobe ed'a wānape mama duanebaria. Mawūē zhārā mañ audre zuburia b'ebaria izhi naara b'ad'a k'āñabara.

Wārāne sobiad'aid'ebema

²⁷ Jesúsbma mañta jara nūmūne wūérāba k'abanane ed'auba nemi jīgua mawūāsia: Sobia b'aid'e b'ua bu tope ju dawuad'ara.

²⁸ Mawūāsia: Audrera sobia b'eaid'e b'ua Daizeze bed'eata ūrīpe arib'ae b'eta.

Ūdud'ak'ata ūdubimarēa jarad'apead'a

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

²⁹ K'abana būredru būsid'e Jesúsbma mawūāsia: Zhārā id'i ewadebema bia ēāta b'ea. Mūta Daizezed'eba nūmūbūrū ūdud'ak'ata ūdubimarēa jara b'ea. Mawūāmina mūrā ūdud'ak'ara ūdubiga ēā, awuarabūrū ūdubigaya Jonás berab'arid'a kīrāk'aburū. ³⁰ Jonás berab'arid'a kīrāk'abara Daizezed'eba nūmūta k'awuabigasia Nínive pūwūrūd'e b'ea. Mū Beubari Bape b'ubid'a mawūā k'awuabigaya zhārā id'i ewade b'ea. ³¹ Daizezeba zhārā k'awua oburūd'era Sabá druad'e reina b'id'abadara beud'ata piradrūya zhārā id'i ewade b'e bawara, mañbara marā aduabimarēa jaraya, mañenabema izhira drua wawraid'uba zesia rey Salomón krīchata ūrīne. Mañne mū nama b'ura audre zhi zroma Salomón k'āñabara. ³² Daizezeba zhārā k'awua oburūd'era Nínive pūwūrūd'e zhārā b'ead'ara beud'ata piradrūd'aya zhārā id'i ewade b'e bawara, mañrābara marā aduabimarēa jarad'aya, mañenabema Jonásba Daizeze bed'eata jaraburūba ãzhara k'azhiruara ãmapa Daizezeta pēwāsid'a. Mañne mū nama b'ura audre zhi zroma Jonás k'āñabara.

Ībīrā k'akuad'ebema

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ Miōba ībīrā k'oape merāk'a, miā ãna nūmūka. Awuarabūrū ãtū b'ubaria deid'u zebūdaba ãna ūdud'a-marēa. ³⁴ ībīrā k'akuad'ebema dabua. Bu dabūta bigabūrū bu k'akuara jōma ãna b'ua. Mawūāmina bu dabūta biga ēbūrū bu k'akuara pārīguad'e b'ua. ³⁵ Mawūē kīrākuitarua bua ob'uta būma bigata bia ēāneba pārīguata b'a ēbamarēa. ³⁶ Bu k'akuata jōma ãna b'uta parīguad'ebema ne ēā b'ubūrū jōma ãna b'aya, ībīrāba būta zhi ãnaba ãnabari kīrāk'a b'aya.

Jesúsbma jarad'a fariseorānebemata

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

³⁷ Jesúsbma bed'eaburūd'era fariseo ab'auba jarasia izhi mañ nek'omarēa.

Mawūē Jesúsbma deid'u wāpe jewed'asia nek'oita. ³⁸ Fariseoba mañta ūdui bī ēāsia ãzha ob'e kīrāk'a mitia ne ēā oburūta juwua surrua o ēaba nek'oi nawed'a. ³⁹ Mañne Jesúsbma mawūāsia: Marā fariseorāta b'era vasota, eped'ek'ota, ūrūbūrū zhi sūgūma kīrāk'a b'ea, mawūāmina marā ed'ara bia ēāba bira b'ea, nezrūga bia ēāta ob'eba. ⁴⁰ Marā krīcha ne ēā b'ea, ¿ūrūbemata od'abara o ēbasika ed'abemasid'a? ⁴¹ Zuburia b'ea diaudua mazha ne erub'ed'ebemata, mobed'eba marā jipad'e mitia ne ēā b'ea.

⁴² ¡Daizezebara pua k'awua oya marā fariseorāta b'era! Marābara menta kiduata, ruda kiduata, ne ud'ebema kiduata diez b'ubudaza ab'a Daizezea diabada. Mawūāmina zhārā kīrāepa bia edad'a ēā, miā Daizezera kūāg'ad'a ēā. Mañne mañtrū arib'aed'aid'e b'ua, ne wuaabema kenab'ari ēā arib'ae b'ed'e.

⁴³ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā fariseorāta b'era! Nok'orāta jewed'abari mañ jewed'a krīñadea de zhi jurebada nūme mañrā, marā wawia salud'aita krīñadea pūwūrūd'e k'abana mañrā.

⁴⁴ ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauba b'ea! Mawūē beuwārā jou nūmeta ūdud'a ūkīrāk'a b'ea, mitiata ūrū nebūdata zhārāba k'awuad'a ūkīrāk'a b'ea.

⁴⁵ Mawūāsia ūrāg'a Moiséd'e jarabariba panañ mawūāsia: Miā ūrāg'abari, bua mañta jaraburūbara bī ēā jaraburūba daisid'a.

⁴⁶ Mawūāī izhara mawūāsia: ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'esid'a! Marābara zhārā arib'aebibada miōba b'e ēāta, mawūāmina mazhara arib'aed'a ēā.

⁴⁷ ¡Marā Daizezebara k'awua oya! Marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā joud'apead'a nūmema ne pārābada, maūrā beakuasid'a marā zhibarirā b'ead'aba. ⁴⁸ Aramaūnerā marā krīcha ab'arika b'ea mazhi zhibarirāba od'apead'ad'era. Āzhara wārāne beakuasid'a, waya marābara maūrā joud'apead'a nūmema ne pārābada.

⁴⁹ Maūba arimaē k'awua Daizezebara mawūāsia: Muārā marāma zok'aya muā bed'eata jarabibarirāta, mu bed'eata jara wābadata. Maūrānebema ūkūrū beakuad'aya, ūkūrūra zuburia od'aya pēwā. ⁵⁰ Id'i ewade b'era Daizezebara k'awua oya izha bed'eata jarabibarirā bebu jōmaū k'area, bea uda ējūā osid'ad'eba ūtaa. ⁵¹ Maūta Abel bebud'eba Zacaría bebu bitabai nūmūā, Zacaríara beasid'a altar maē Daizeze ded'a. Muā marāā jaraya, maūrā jōmaū k'area Daizezebara k'awua oya id'i ewade b'eta.

⁵² ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era! Marābara idaribid'a ēā Daizezed'ebe-ma k'awuad'ira. Miā mazhabid'a k'awuad'a ēā, zhi k'awua krīñabūdaara idaribid'a ēā.

⁵³ Jesūsba maūta jarabūrd'era ūrāg'a Moiséd'e jarabadara fariseorā bawara k'ābāēā bī ēāsid'a, mawūē bed'eata wid'isid'a ne bio jara bed'eamarēā. ⁵⁴ Aramaūne wārābid'ape izhi bed'ead'eba jid'aita.

Ne oreguea fariseorāne

12 Maūne k'abana būredru būsiba āzhirāīnu zhiya biradiga k'ob'ed'e Jesūsbara izha jūrūkuad'aa naara mawūāsia: Kīrākuita b'eadua ne oreguea fariseorāne k'area, āzhi sewa bibaūta b'eta maāā. ² K'ārē chūwēā nūmūta k'awuad'a ēā nūmaīrā ne ēā, miā k'ārē merā b'uta k'awuad'a ēā nūmaīrā ne ēā. ³ Mawūē jōma marāba pārīguad'e chupea jarabūdara ewarid'e ūrīnaña. Marāba ded'a kūwūrū k'awa jarabūdara jīgua jarad'aya de ūrūba.

K'aita wawiaita barape

(Mateo 10:26-31)

⁴ Marā mu bawara zhibiata b'ea muā jaraya: Wawiarāūdua k'akua bea b'eta, maūrābara āmañarā k'ārē ob'ed'a ēā. ⁵ Mawūāmina k'aitru wawiad'aita muā marāā jaraya: Daizezetrū wawiaudua, zhārā beubipe jawure tebūd'e b'aribuei zareata erub'ua. Muā marāā jaraya, izhitru wawiaudua.

⁶ ¿Ibana zakerā juegomata plata wīkaubari nendobada ēka? Maūta Daizezebara miā ab'abid'a kīrādua ēā wuag'a jūre b'ua. ⁷ Marāēnabema mazhi bud'aid'u jōma juacha erub'ua. Maūba perarāūdua, Daizezema marā audre vale b'ea ibana zaketa bio k'āñabara.

Mu pēwā b'ua aburūd'ebema

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Muā marāā jaraya, iab'auba zhārā kīrābita mu pēwā b'ua ara, mu Beubari Bape b'ad'abid'a mu pēwā b'ua aya ángelerā Daizezed'e kīrābita. ⁹ Mawūāmina iab'auba zhārā kīrābita mu pēwā b'ua ēā ara, muābid'a mu pēwā b'ua ēā aya ángelerā Daizezed'e kīrābita.

¹⁰ Mu Beubari Bape b'uta bī ēā jarad'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'ua. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eabūrūra bed'ea ne ēā b'ua ēā.

¹¹ De zhi jūrebada nūmeza marā webūdata nok'orā bed'ea araa obada kīrābita webūdad'era, perarāūdua sāwūā panaūnaī k'areara, o k'ārē jarad'ai k'areara. ¹² Maūnerā Jawurebiaba marāā jaraya marāba k'ārē jaraira.

Bara b'uta krīcha ne ēā b'ad'a

¹³ K'abana maēba ab'auba Jesúa mawūāsia: Miā ūrāg'abari, mu mebea jaradua muāā dra diamarēā mu zeze-ba ne āmañata.

¹⁴ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: ¿Mūrā k'aiba marā ūrū b'usid'a mawūā bed'ea marānebemata araa oira o ne draira?

¹⁵ Mawūāpe mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua, ne wuaaburū krīña b'earāūdua, beubarira b'u ëä ne bio erub'uba.

¹⁶ Ne jarak'a dewara mawūāsia: Bara b'uba ne ud'ata biod'e bia zausia. ¹⁷ Mawūē izhikusa krīcha mawūāsia: ¿Mūā k'ärēta oipe? Mūā sāma wuag'aira ne ëä mūrē ne zaud'ara. ¹⁸ Mawūāpe mawūāsia: Mūā ya k'awuaburūa k'ärē oira: Mūrē ne kuabari nūmeta teguekuape audre zhi zromata okuape mama wuag'aya jōma mūrē ne zaud'ata, jōma mūā ne erub'uta. ¹⁹ Mobe mūzhikusa mawūāña: Bura ne bio wuag'a erub'ua aña bioed'a, mawūē ënaërūā, nek'orua, baniā dorua, sobiarua. ²⁰ Mañne Daizezebara mawūāsia: Bura krīcha ne ëä, bura nañ dia-mase beuya. Mawūē b'ua wuag'aburūra ¿k'aid'e baipe? ²¹ Aramañ kīrāk'a b'ua izhikusaita ne bio eababi b'uta, aramañerā bara b'u ëä Daizezeitara.

Sopua nūma ëbaid'ebema

(Mateo 6:25-34)

²² Mañ tēä Jesúsbara izha jūrūkuad'aa mawūāsia: Mañneba mūā marāä jaraya: Sopuarāūdua mazhi b'aid'ebema k'area, k'ärēta k'oid'e, miä k'akuaita k'ärēta jēñine. ²³ Dazhi b'ura audre vale b'ua zhiko k'äñabara, k'akuara audre vale b'ua wua k'äñabara. ²⁴ Ibanata akaudua, ne ud'a ëä, miä ne ewad'a ëä, miä ne wuag'abari maë ne kuad'a ëä. Mañta Daizezebara ne ded'eka b'ua. ¿Marā audre vale duanu ëka ibana b'e k'äñabara?

²⁵ ¿Marānebemabara k'aiba izhi sopua nūmuba izhira ewari wueta b'abi b'eipe? ²⁶ Mawūā ne wīkata b'ed'a ëäta, ¿k'ärēä sopuad'aipe ne awurū k'area?

²⁷ Krīchaudua nepono sāwūā wari b'eta. Trajad'a ëä, miä wua k'asud'a ëä. Mawūāmina mūā marāä jaraya, rey Salomón kīrāwārēä zho b'asimina kīrāwārēä zho b'a ëbasisa nepono ab'aud'ebema kīrāk'abid'a. ²⁸ Daizezebara chiruata mawūā zhobi b'ura, id'i meä takerad'ata nunebai tebūd'e babuebadata mawūā ob'ura, ¿marā audre zhobigai ëka, awuaraburū soid'u b'earāūdua. ²⁹ Mañba marā sopua b'earāūdua k'ärē k'oi k'area, k'ärē doi k'area, miä sāwūā k'awua ëä b'earāūdua. ³⁰ Mañ jōmañ k'area sopua b'ea Daizezed'ebema ëäta ëjūane b'era. Mawūāmina marā Zezebara k'awua b'ua marābara mañ jōma nesid'a b'eta. ³¹ Mañba izha jara b'uta oburūba jūrūdua Daizezeta Nok'od'ebemata, mobed'eba izhara mañ jōma marāä diaya.

Ne biata ûtre tūd'aid'ebema

(Mateo 6:19-21)

³² Marā k'abana ëmina perarāūdua, Daizezebara krīñasia marāä diaita izhita Nok'od'ebemata. ³³ Mazha ne erub'era nendod'ape zuburia b'ea diaudua. Mawūārā zūbi soreak'ad'e ne biata ûtre tūd'aya jōk'ata. Mañurā nezrūgamiä jūë ëä, miä zhi muñba ãrī ëä. ³⁴ Mawūā ne biata marāneta b'u maë nūmaña marā sora.

Nezok'a kīrākuitaid'ebema

³⁵ Marābara kīrākuita jēä b'eba ūbīrā k'oape b'e kīrāk'a b'eaudua. ³⁶ Aramañne nezok'arāta b'eabari kīrāk'a b'eaudua, jēäbada ãzhi nok'o juwua jida nūmanata jērūya zeyeed'a, zepe trūbūrūd'era aramañta ewad'aita. ³⁷ Nezok'arā mañrā sobiad'a ya ãzhi nok'o zeburūd'e mawūā jēä b'eta ūdu zera. Mūā wārīnu marāä jaraya, mawūārā jewed'abigape izhaburū ne jigaya. ³⁸ Ewari ësadra o ûnadru bod'od'e zeburūd'e mawūā ūdu zera so-biad'a ya mañrā nezok'arāta b'era. ³⁹ Nañta k'awuaudua, nezrūgamiä k'ärē ûmadaud'e zeita zhidekuba k'awuara dauk'ärā b'eya, aramañne nezrūgabi ëbaya izhi ded'ara. ⁴⁰ Marāsid'a aramañ kīrāk'a kīrākuita b'eaudua, marābara zeita krīchad'a ëäne zei baera mū Beubari Bape b'ad'ara.

Nezok'aba ne arib'ae ëñebema

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Mobeberū Pedroba mawūāsia: Nok'ó, ¿b'ua mañ jaraburūra bari daia jaraburūka, o jaraburū jōmañ?

⁴² Mawūāī Nok'o Jesúsbara mawūāsia: ¿Nezok'ata ne arib'ae krīcha bara b'ura izhi nok'obara izhi ded'a b'e ūrū b'u ëka nek'obada ûmadaud'e ne ded'ekamarēä? ⁴³ Nezok'a mañ sobiaya izhi nok'o zeburūd'e mañta

arib'ae nəməta ūdu zera. ⁴⁴ Məä wārīnu marāä jaraya, mawūä b'uta nebia izhid'eta nəmə jōmañ ūrū b'uta.

⁴⁵ Mawūämina nezok'a mañba izhi sobitabaiba mə nok'o zeira dāärā bay aape zhūmakīrārā, wūérārā ab'arika nezok'arātua puokua, nek'o, itua do beu nəmañburū, ⁴⁶ mañ nezok'a nok'ora zeya izha jūä b'ut ū ëä ewade, izha k'awua ëä ūmadaud'e, mobe ab'aed'a puoya, mobe b'uta ne arib'ae duanu ëä bawara.

⁴⁷ Mañ nezok'abara izhi nok'oba k'ärē krīñata k'awua b'uta kīrākuita ëäba izha krīñata o ëbad'ara bio uya.

⁴⁸ Mawūämina iab'auba k'awua ëäba uid'ebemata ora bio u ëä. Daizezeba iab'auba k'ärē bio diaburud'era k'ärē bio arib'ae nəmabiya. Aramañne iab'auba k'ärē bio chāb'ariburud'era k'ärē audre arib'ae nəmabiya.

Jesúsd'ebemata jurad'aid'ebema

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Mərā zhārā k'awua oita zesia, aramañne tebūta pureabiburukaya nañ druad'e. ;Mərā krīñia b'uta yabid'a purea nəmeñta! ⁵⁰ Mərā zuburia beuya. ;Mərā mañba sopua b'uta mañta arimañ berab'ariyed'a! ⁵¹ ;Marābara krīcha duanuka mərā zesita druad'e zhārā adu-a b'eabiita? Məä marāä jaraya, mawūä ëä, awuaraburū zhi jurad'aya. ⁵² Naneba ūtaara ab'ut ded'a juecosa b'eta dra duanaña. Mə k'area ūbeaba jurad'aya ūmeta, ūmeba jurad'aya ūbeata. ⁵³ Zezeba juraya zhi warrata, warraba juraya zhi zezeta. Papaba juraya zhi k'auta, k'aua ju-rayaya zhi papata. Pak'orēba juraya zhi ãiguta, ãiguba juraya zhi pak'orēta.

¿Üdud'ak'ata məä onəmə ūka id'id'era?

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ K'abanata k'ob'ea Jesúsbara mawūäsa: Marāba jārārāta pusaare ūdubudad'e kueta zeya abudad'era zebaria. ⁵⁵ Püädrūta druaareba püädruburud'e jūwūrū bay aabudad'era jūwūrū nəmebaria. ⁵⁶ ;Sewak'au b'ea! Marābara sāwūäta k'awua b'ea bājānebemata, druad'ebemata, ;mañta k'ärēneba sāwūäta k'awuad'a ëpe ūdud'ak'ata məä onəmə ūka id'id'era?

Bū jura ūme ibiad'e barua

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ ;K'ärēä mazhikusaubara k'awuad'a ëpe k'ärē bia oira? ⁵⁸ Nok'o zhārā k'awua obarima bū jura ūme wābuddad'era, izhi ūme ibiad'e baudua od'ewed'a. Mawūä o ëbūrū būra nok'oma edeya, waya nok'oba policia chāb'ariya ed'a b'umarēä cárcele. ⁵⁹ Məä būaa jaraya, būra mamañbara ūdrū ëä nok'oba plata sōmbe diaita jarad'ata jōma dia ëbūrū.

K'azhiruata ãmana ëbūrū aduad'aya

13 Mañ ewadera ūkūrū mama k'opanubara Jesúa nebūrūsid'a Galilea bid'arā sāwūä berab'arid'ata, Pilatoba beabigasia, mawūë mañrā wara poerasia ãzha nenduburū Daizezeita ba k'ob'e wa ūme. ² Jesúsbara panañ mawūäsa: ;Marābara krīcha duanuka Galilea bid'arā mawūä berab'arid'aba audre k'azhiruota omiñta b'e-asita Galilea bid'arā jōmañ k'ärēbaria? ³ Məä marāä jaraya, mawūä ëä, awuaraburū marāba k'azhiruata ãmapa Daizezeta pēwāna ëbūrū jōma aduad'aya ab'arika. ⁴ Jari dieciochota Siloéd'e de draso nəmanata ūrū b'ae-būrūba beakuad'ara, ;marābara krīcha duanuka mañrātrū audre bed'ea bara b'easita zhārā b'e k'ärēbaria Jerusalénne? ⁵ Məä marāä jaraya, mawūä ëä, awuaraburū marāba k'azhiruata ãmapa Daizezeta pēwāna ëbūrū jōma aduad'aya ab'arika.

Ne jarad'a higuera zauk'ad'eba

⁶ Dewara Jesúsbara ne jara mawūäsa: ūmakīrāba bakuru higuerata u erub'asia izhi uva mañ, mawūë zhi ta jūrūd'e zeburud'era ūdu ëbasia. ⁷ Mawūë uva akubaria mawūäsa: Año ūbea baburūa mə nañ higuera ta jūrūd'e ze b'uta, mawūämina ūduk'a, mawūë tubuedua. ;K'ärēä bari egoro jūä nəmañpe? ⁸ Mawūäi mañbara panañ mawūäsa: Nok'ó, nañ añonerä wad'i idu nəmədua, məä zhi k'arra k'aita bog'ajupe egoro paimata kuaya. ⁹ Mawūä oburūba bañcha zaura biga, zau ëbūrū tubuedua.

Jesúsba wūerāta b'ebid'a ēnaubada ewade

¹⁰ De zhi jurebada maē Jesús miā ūrāg'a nūmasia ēnaubada ewade. ¹¹ Mañne wūerāta mama b'asia dieciocho año bata jaiba k'aya b'uta, mawūe ejürēa nimita jipa jīrū b'e ēbasia. ¹² Jesúsba ūdui trūpe mawūāsia: Wūerā, bu k'aya b'ura ēdrūpe b'id'a.

¹³ Mawūape juwua izhi ūrū b'uburuba jipa jīrūsia. Mawūe ibia jarasia Daizezera. ¹⁴ Mawūāmina de zhi jurebada maē nok'ota kīrūbūruba Jesúsba mawūā ēnaubada ewade b'ebiburuba zhārā k'ob'ea mawūāsia: Trajaira ewari seis b'ua, mañneburu b'ekuaita zeudua, zerāudua k'āwūā ēnaubada ewade.

¹⁵ Mawūā Nok'o Jesúsba panaū mawūāsia: Sewa bibaúta b'arārūā, ¿marābara mazhi pak'a, mazhi burro k'orrad'e b'eta ēnape edebada ēka baniā dobid'e ēnaubada ewade? ¹⁶ Nañ wūerā Abrahamneba uruta, ãtōmiāba jū erub'uta dieciocho año bara, ¿k'āwūā ēnaíne b'asi ēka ēnaubada ewade?

¹⁷ Jesúsba mawūā jōma perasid'a izhi jura k'ob'era. Mawūāmina zhārā k'ob'era jōma sobiasid'a izha mawūā biata onumt jōmaū k'area.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Mateo 4:30-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Jesúsbara mawūāsia: ¿K'ārē kīrāk'a b'ut Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura, mūā k'ārē ūme ab'arika jaraipe? ¹⁹ Mostaza tad'ebema kīrāk'a b'ua, ūmakīrāba jiraedape usia izhi ne u maē, waripe bakuru zromata nūmesia, mawūe ibanata de okuasid'a zhi taeza.

Ne jarad'a pan ēsābarid'eba

(Mateo 13:33)

²⁰ Wakusa mawūāsia: ¿Mūā k'ārē ūme ab'arika jaraipe Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura? ²¹ Ne oreguea pan ēsābari kīrāk'a b'ua; wūerāba wīka jiraedape harina k'ābāēā nūmune poerape nūmūsia jōma ēsāyeed'a.

Puerta pēusuad'ebema

(Mateo 7:13-14; 21:23)

²² Jesús pēwurū zromaza, pēwurū zakeza, berab'ari wāne miā ūrāg'a wāsia wāta Jerusalén pēwurued'a. ²³ Mañne iab'auba mawūāsia: Nok'ó, ¿zhārā wīkabai ēdrud'aika?

Mawūā Jesúsbara mawūāsia: ²⁴ Pēwāsu ed'a wāudua puerta pēusuad'e, mūā marāā jaraya, bio mañne ed'a wā krīñanaāmina b'ed'a ēbaya. ²⁵ De zhibarita piradrūpe puerta serraburud'e marāta ewarad'e duanerā marābara puerta k'aita trū mawūānaña: Nok'ó, daira ewadua. Mawūānañ izhara panaū mawūānaña: Mūārā k'awua ēā marā sāmabemata. ²⁶ Mawūā marābara mawūānaña:

Daira bu bawara nek'osid'a, baniā dosid'a, bura dai pēwurud'e miā ūrāg'asia. ²⁷ Mañne izhara mawūānaña: Mūā marāā jaraya, mūārā k'awua ēā marā sāmabemata, mūā mañnebar marā jōma ãi wāudua, marā bia ēā omiāta b'ea. ²⁸ Mawūā mama tebūd'e jēgad'aya kid'a k'ōsesesa. Mawūā jēgaira ūdud'aya Abrahamta, Isaacta, Jacobota, Daizezeba bed'eata jarabibarirāta jōma Daizezeta Nok'o maē ūdud'aya marā ãi b'ukud'e. ²⁹ Mañne ewadera druzabemata zed'ape jewed'a nek'od'aya Daizezeta Nok'o maē. ³⁰ Mañnerā zhi zroma ēāta b'era zhi zromata duaneña, waya zhi zromata b'era zhi zroma ēāta duaneña.

Jesús jēgad'a Jerusalén k'area

(Mateo 23:37-39)

³¹ Mañne ewadera fariseorāta ūkūrū zed'ape Jesús mawūāsid'a: Namañbara wārūā, bura rey Herodebara bea krīñā nūmūā.

³² Mawūā mawūāsia: Wāudua, mobe mañne usa pā kīrāk'a bia ēāta b'ua mawūāudua: Mūārā id'i nubid'a jai jurekua nūmūā, zhārā b'ebikua nūmūā. Aramañne ewari ūbead'e jōbiya mūā k'ārē oi b'ura. ³³ Mūārā id'i, nu, nungunu od'e wā Jerusalén wāta, Daizezeba bed'eata jarabibarira ãiñā bead'a ēbaera mūārā bead'aya

Jerusalénne. ³⁴ ¡Jerusalén, Jerusalén, marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā bea b'ea, mong'araba tab'ari bea b'ea marāma zok'akuaburura! ¡Mūā marā biod'e ãba jure krīñasia eterreba zhi warrarāta i edre ãba jurebari kīrāk'a, mawūñmina marābara krīñana ēbasia! ³⁵ Mawūē Daizezebara marā p̄ewurura kenab'ariya. Mūā marāã jaraya, marābara mūrā ūdud'a ëbaya ewarita zeyeed'a marāba mawūñnaña: Ibia jarad'aya Daizeded'eba urura.

Jesúsba b'ebid'a oro b'uta

14 Ënañbada ewade ewari ab'a Jesús nek'od'e wāsia fariseo nok'ota b'ut ded'a. Mañnerā fariseorābara kīrākuitasid'a. ² Mañne izhi kīrābita b'asia ūmakīrā oroba k'aya b'uta. ³ Jesús bed'eaburuta ūrāg'a Moiséd'e jarabadaa fariseorāa mawūñsia: ¿Zhārā b'ebisia b'utka ënañbada ewadera?

⁴ Mawūññ ãzhira chupea k'ob'easia. Mawūē Jesúsbara k'ayara jidape b'ebipe wābisia. ⁵ Mobe ãzhi fariseorāa mawūñsia: ¿Marānebemabara marā burrota marā pak'ata posod'e b'aera aramañta jiraeda ëbaika k'ärē ob'e ëmina ënañbada ewadera?

⁶ Mawūññ ãzhara k'ärē jara b'ed'a ëbasia.

Trūbudad'ebema juwua jidaima

⁷ Jesúsbara ūdusia trūkuad'apead'ara sāwūñ zhi zroma jewed'abarita jure jewed'adrúa b'utsita nek'oita, mawūñ ne jarak'a mawūñsia: ⁸ Juwua jidaid'e b'uta iab'auba trūrā jewed'arārūñ zhi zroma jewed'abari maë. Bañcha awurut b'ut audre zromata izha trūnata zeburud'era, ⁹ marā trūnabara zepe mawūñña: K'ama nañta jewed'abirua. Mawūññ b'ura perad'e jewed'aya zhi zroma ëäta jewed'abari maë. ¹⁰ Mañba b'uta trūbudad'era wāpe jewed'arua zhi zroma ëäta jewed'abari maë. Mawūñrā b'ut trūnabara zepe mawūñña: Zerua jewed'ad'e nok'orā bawara. Mawūñtrū b'ura bia jarad'aya b'ut bawara nek'o jewed'a k'ob'ebara. ¹¹ Bariduta zhi zromane b'utra zhi zroma ëäta b'eya, waya zhi zroma ëäne b'uta zhi zromata b'eya.

¹² Mawūñape izhi trūnañ mawūñsia: B'ua zhikota oburud'era trūkuararūñ b'ut bawara zhibiarāta, miä b'ut mebérāta, miä b'ut hrerāta, miä b'ut k'aitabema bara b'eta. B'ua trūrā mañrābara b'ura ab'arika trūbudadaba ab'arika ne diad'aya. ¹³ Mañba b'ua zhikota oburud'era trūrūñ zuburia b'eta, juwuata o jērūta dorrab'ari b'eta, wā b'e ëä b'eta, daub'errea b'eta. ¹⁴ B'ura mawūñrā sobia b'aya, ãzhara b'ura k'ärē dia b'ed'a ëä, mawūñmina Daizezeba k'ärē diaya beud'ata piradrubudad'e biarāta.

Ne jarad'a zhikota k'abæñneba

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Mañta ūrīpe izhi bawara jewed'a nek'o k'ob'eba ab'auba Jesúa mawūñsia: Sobiaya zhi nek'oburura Daizezeba Nok'o maë.

¹⁶ Mawūññ Jesúsbara mawūñsia: ūmakīrāba zhikota k'abæññ ope bio trūkuasia. ¹⁷ Nek'oita arababurud'era izhi nezok'ata zok'asia izha trūkuad'aa mawūñmaréñ: Zeudua, ya jōma arib'aesid'a. ¹⁸ Mañnerā jōmañba wā b'e ëñebemata jarasid'a. Naarabemaba mawūñsia: Mūñrā druata edasia, mañta akud'e wāñbara. Mūñrā mañba zuburia bed'eaya mūñrā wā b'e ëä. ¹⁹ Dewarauba mawūñsia: Mūñjuesoma edasia pak'a ūmene trajabibadata, mawūñ trajabiga akuya. Mūñrā mañba zuburia bed'eaya mūñrā wā b'e ëä. ²⁰ Dewarauba mawūñsia: Mūñrā ariatiabai miä k'ñisia, mūñrā mañba wā b'e ëä. ²¹ Nezok'a jērūya zepe mañta k'awuabisia izhi nok'oa. Mawūē zhidekura kīrūpe izhi nezok'aa mawūñsia: ñabasia p̄ewurud'e ed'a wārūñ o zromaza, o zakeza, aramañne nañnu wedua zuburia b'eta, juwuata o jērūta dorrab'ari b'eta, wā b'e ëä b'eta, daub'errea b'eta. ²² Mañta arib'aepe nezok'abara mawūñsia: Nok'ó, mūñrā b'ua jarad'a kīrāk'a arib'aea, mawūñmina wad'i ara nñmuñ. ²³ Mawūññ nok'obara izhi nezok'aa mawūñsia: P̄ewurud'ebara ññ wārūñ o zromaza, o zakeza, mobe zhārā zaread'e ed'a zebigarua, aramañne biramaréñ m'ut dera. ²⁴ Mūñ marāã jaraya, mūñ naara trūkuad'abara miñba k'od'a ëä m'ut zhikora.

Zarea b'ha Cristo pēwāirā

(Mateo 10:37-38)

²⁵ K'abanata izhi bawara wāne p̄uruwape mawūāsia: ²⁶ Iab'a m̄ma zeburubara m̄ta audre k̄āg'aid'e b'ha, zhi zezeta, papata, k̄imata, warrarāta, zhi mebērā zhūmakirārāta, nawek'aurāta b'e k'āñabara, ari izhi k'āñabara m̄ta audre k̄āg'a ēb̄urū m̄ pēwā b'uta b'ut ū. ²⁷ Iab'auba bebud'e basiid'u m̄ta pēwā ēb̄urū m̄ pēwā b'uta b'ut ū. ²⁸ ¿Marānebemaba de zromata okrīñaburud'era jewed'a b'epē sōmbe gastaid'ebemane naara bia kr̄chabari ēka zhi nesid'ara erub'ut k'awuaita ma pārāita? ²⁹ Maneburū bari dr̄dauta joukuape ma pārā ū n̄um̄uburud'era zhi ak̄ebudabara jōmañba sewak'au b'ha abudata, ³⁰ mawūānaña: Úmakirā nañbara dera pārā j̄drusimina ma pārā b'e ēbasia. ³¹ ¿Reyta ab'arika rey ūme zhōne wāib̄urū jewed'a b'epē naara bia kr̄chabari ēka soldaorā diez milba zhōsia b'ut k'awuaita jari izhima uru ūme soldaorā veinte mil bawara? ³² Zhō b'e ēb̄urū jari wawara uruwed'a jarad'e zok'aya zhōna ēbaita. ³³ Aramañ k̄irāk'a baridu marānebemata bia kr̄chape ne jōma kenab'ari ēb̄urū m̄ pēwā b'uta b'ut ū.

Tā zhi kuyata jōb̄urud'ebema

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Tā biga k̄irāk'a b'eita m̄rā jipa pēwāūdua. Tārā biga, mawūāmina zhi kuyata jōrā, ¿k'ārēba kuyaipe? ³⁵ Mawūārā miā egoro poita, miā ne ud'e b'uta seri ū, mawūē b'aribue panuā. Ne ūrī b'ubara mañta k̄irākuita ūrīdua.

Oveja aduad'ad'ebema

(Mateo 18:10-14)

15 Jesú orrasid'a rey Romanebemañta plata wid'ibadaba bioba dewaraurā k'azhirua omiārāba izhi bed'ea ūrīnañta. ² Mawūē fariseorābara ūrāg'a Moiséd'e jarabadabara jara mawūāsid'a: Nañbara bia eda b'ha k'azhirua omiārāta, nek'o b'ha ãzhi bawara.

³ Mawūē Jesúsbala ne jara mawūāsia: ⁴ ¿Marānebemaba oveja cien erub'uta ab'a aduara, zhi noventa y nueve drua drudrua tab'ut mañ ãmañpe aduad'ata j̄urū wā ëka ūduyeed'a? ⁵ Úduburud'era ikiwad'e jirab'ari edaya sobia. ⁶ Deid'u j̄uburud'era izhi bawara zhibiarāta ãba j̄ureya de k'aita b'e bawara, mobe mawūānaña: M̄ bawara sobiaudua m̄ ñdusi baera m̄ oveja aduad'ata. ⁷ M̄ ñ marāñ jaraya, aramañ k̄irāk'a ñtrera audre sobiad'aya k'azhirua omiā ab'auba k'azhiruara ñmaburūta Daizezeta pēwāb̄urū k'area. Noventa y nueve biarāta Daizeze pēwā b'e k'āñabara.

Ne jarad'a moneda aduad'ad'eba

⁸ ¿Wūerāba moneda diez erub'uta ab'a aduara, ñb̄irā k'oape de barre k̄irākuita j̄urū ëka ūduyeed'a? ⁹ Úduburud'era wūerārā izhi bawara zhibiarāta de k'aita b'e bawara ãba j̄urepe mawūānaña: M̄ bawara sobiaudua m̄ ñdusi baera moneda aduad'ata. ¹⁰ M̄ ñ marāñ jaraya, aramañ k̄irāk'a ángelerā Daizeded'era sobiad'aya k'azhirua omiā ab'auba k'azhiruara ñmape Daizezeta pēwāb̄urū k'area.

Ne jarad'a warraba plata gastad'ad'eba

¹¹ Jesúsbala dewara mawūāsia: Úmakirāba erub'asia warrarā ūme. ¹² Tēbemaba zhi zezea mawūāsia: Zeze, m̄rērā diadua b̄a k'ārē diai b'ura. Mawūā dra ded'ekasia k'ārē diai b'ura. ¹³ Mañ tēa ewari dārā ūne tēbemane jōma nendope mañ plataba wāsia drua wawaraid'u. Mañu platara ewarad'e gastasia izha kr̄ñane b'ud'e. ¹⁴ Mawūā jōma ewarad'e gastaburud'e jarraba zromata b'aesia mañ druad'era, mawūē jarrabad'e b'esia. ¹⁵ Mawūē wāpe mañ druad'ebemata b'ut mañ b'esia. Mañbara zok'asia meñ izhi druad'e chīna ak̄umarēñ. ¹⁶ Mañnerā izhara k'o kr̄ñia b'asia algarroba chīnaba k'o b'eta, mawūāmina miñba diad'a ēbasia. ¹⁷ Mawūē izhikusa kr̄chaburūta mawūāsia: Trajabadata b'ebara m̄ zeze ded'ara zhiko ad'uba erub'ea, mañne nama m̄rā jarraba beua. ¹⁸ M̄rā wakusa m̄ zezema wāpe mawūānaña: Zeze, m̄rā k'azhirua oburūta Daizeze k̄irābita,

bu k*r*abita. ¹⁹ Ya merā bu warra aid'e b'u ëä. Merā b'udua bure trajabadarā iab'au k*r*ak'a. ²⁰ Mawūā kr*ichape* zesia zhi zezema. Wawarawed'a zhi zezeba ūdui sozuburiape wāebasia. Mobe oburape k*r*ama nigasia. ²¹ Mañne warrabara mawūāsia: Zeze, merā k'azhirua oburua Daizeze k*r*abita, bu k*r*abita. Ya merā bu warra aid'e b'u ëä. ²² Mawūāmina zhi zezebara izhi nezok'arāā mawūāsia: Wua audre biata jiraedad'ape j*ü*biudua. Anillota juwuad'e j*ü*biudua, albarca j*er*ūne j*ü*biudua. ²³ Pak'a zake boregueata wed'ape beadua, nek'od'aya fiesta od'aya. ²⁴ Nañ mu warra beud'a k*r*ak'a numanata zok'ai b'ua, aduad'ata ūdubuda. Aramañne fiesta k'aud'a duanesia sobia.

²⁵ Mañnerā warra nabema meā traja numasia. J*er*ūya zeburd'e de k'aita baburd'e ūrīsia ne za barab'uta, danza barab'uta. ²⁶ Mawūē nezok'ata ab'a tr*upe* wid'isia k'lārē k'aud'a numeta. ²⁷ Mawūē mañbara mawūāsia: Bu mebeata zesia, mawūē bu zezebara pak'a zake boregueata beabisia bia bika ib'ari baera. ²⁸ Mawūāī mañ k'area k*r*upe ed'a wā k*r*īña ëbasia. Mawūē zhi zezera ãi zepe zuburia bed'easia ed'a wāmarëä. ²⁹ Mawūāī izhara panañ zhi zezea mawūāsia: Año bio baburua merā buita traja b'uta, bua jaraburra merārā arib'ae ëä numak'a. Mañta buara diak'a miā chivo zakesid'a muta sobiaira mu ūme zhibiarā bawara. ³⁰ Mañne nañ bu warra ib'aribara bu platara gastasia wūérärä j*oma*ñeta b'ema, mañta buara beabiburua pak'a zake boregueata. ³¹ Mawūāī zhi zezebara mawūāsia: Warra, bura ewariza mu ūme b'ua, mawūē k'ärē merärä j*oma* burea. ³² Mawūāmina fiesta od'aita bara basia sobiad'aita. Nañ bu mebeara beud'a k*r*ak'a numanata zok'ai b'uba, aduad'ata ūdubuda.

Ne jarad'a plata ewarad'e gastad'ad'eba

16 Dewara Jessbara izha j*er*ukuad'aa mawūāsia: Ümak*r*ā bara b'uba nezok'ata erub'asia ne akubarita, jarasid'a mañbara ewarad'e gasta numuta izhi platara. ² Mawūē tr*upe* mawūāsia: ¿Bud'ebemata muä ūrīburra k'ärēpe? Muää jaradua bua ne aku numunebemata, bura wueta ne akubarita b'a ëä. ³ Mawūāī ne akubarira izhikusa mawūāsia: ¿Muä k'ärēta oi baraba? Mu nok'obara j*är*īña mu ne aku b'ura. Traja ne k'orura merārā b'e ëä, ne wid'iira merā pera. ⁴ Muä ya k'awuaburua k'ärē oira, k'awūärä mu ne aku b'uta j*är*ibudad'era zhārāba mu ãzhi ded'a bia edad'aya. ⁵ Aramañta izhi nok'oa dewe b'eta ab'a ab'aud'e tr*k*ua naarabemaa mawūāsia: ¿Mu nok'oa bura sōmbe dewepe? ⁶ Mawūāī mañbara mawūāsia: Merā dewea galon mil olivo drag'ata. Mawūāī mawūāsia: Íñabasia jewed'ape nañ k'artad'e b'uradua quiniento diai b'uta. ⁷ Mobeburu dewaraua mawūāsia: ¿Bura sōmbe dewepe? Mawūāī mañbara mawūāsia: Merā dewea trigota cien bulto. Mawūāī izhara mawūāsia: Nañ k'artad'e b'uradua ochenta diai b'uta. ⁸ Ne akubarita bia ëärä izhi nok'obara ibia jarasia mawūä k'ärē sāwūä oira bigaud'eba. Aramañne nañ ëjüñe b'era zhārā sāwūä edaira audre bigauta b'ea Daizeze warrarä k'ãñabara.

⁹ Muä marāä jaraya: Marābid'a zhārā marā bawara zhibiaräta oudua mazha ne erub'eba, plata erub'eba, mawūärä mañ jöburd'era b'aribid'aya Daizeze ūme b'ai jõ ëä maë.

¹⁰ Iab'auba ne w*k*ata bia ora ne biosid'a bia oya. Iab'auba ne w*k*ata bia o ëburu ne biosid'a bia o ëä. ¹¹ Ne biata, platata marāba bia od'a ëbur, ¿Daizezebara marāä diaika wārīnu ne biata ùtre numurä? ¹² Ne izhid'eta Daizezeba diad'ata bia od'a ëbur, ¿izhara marāä diaika ùtre marāïta erub'ura?

¹³ Miõba nezok'abara zhibari ūme arib'ae numa b'e ëä. Maneburu ab'a jurape ab'a k*u*g'aya, o ab'a zhi zromane edape ab'a zhi zroma ëäne edaya. Aramañ k*r*ak'a Daizezed'ebema arib'ae ëä platad'ebemata arib'ae numelbara.

¹⁴ Fariseoräba mañ j*oma* ūrībudad'era biod'e plata k*u*g'aya b'eba sewak'au b'ua asid'a Jesúra. ¹⁵ Mawūē Jessbara mawūāsia: Zhārā k*r*abitara marā biarā k*r*ak'a b'ea, mawūāmina Daizezebara ūduk'awua b'ua marā sora. Zhārāba k'ab*ä*ne biad'e erub'era Daizezebara k*r*īña ëä.

Daizezeta Nok'od'ebema

¹⁶ Ürāg'ara Moiséd'eta tab'uta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāneta tab'uta, tab'ua Juanba jarad'a bitabai. Mamañba jara panuä Daizezeta Nok'od'ebemata, mawūē bio mañne ed'a wā k*r*īña b'ea.

¹⁷ Audre borekea nebaya bājāta, druata, mawūāmina bed'ea ab'abid'a neba ēāba arimaē berab'ariya Daizezeba diad'a ūrāg'ara.

Jesúsba jarad'a kīma ñamaírā k'azhiruata

(Mateo 19:1-12; Marcos 10:1-12)

¹⁸ Bariduba izhi wūerāta ãmape awuruta k'āiburura k'azhiruata oya. Wūerā ãmanapead'ata k'āiburusid'a k'azhiruata oya.

Bara b'ad'ad'ebema Lázarod'ebema

¹⁹ Úmakirāta b'asia bara b'uta, zho b'id'a bazhia wua granateba, lino wua biaba. Ewariza fiesta o nek'o b'ura ob'asia uruzhiderrea. ²⁰ Mañne zuburia b'uta b'asia Lázaro abadata, mañ puerta mañ jewed'a b'id'a bazhia kükuba bira b'uta. ²¹ Bara b'uta nek'obari mañ zhiko jarra jurrzoad'ata k'o krīna b'id'a bazhia. Usarāta zepe burasē bazhid'a kükura. ²² Nümune zuburia b'ura beuburud'era ángelerāba edesid'a Abraham b'ut mañ. Nümune bara b'utsid'a beuburud'era wuag'asid'a.

²³ Tebəd'e zuburia k'ob'uba wawarauba üdusia Abrahamta, Lázarosid'a üdusia Abraham mañ. ²⁴ Mawūē izhara nemi jīgua mawūāsia: Zeze Abraham, mürā sozuburiarua, Lázarota zok'adua juwua jīwīni baniāne ū edape mu kīrāme kürādrud'e zemarā. Mürā zuburia nümeha nañ tebəd'e. ²⁵ Mawūā Abrahambara mawūāsia: Warra, bura bia b'ad'ata bude barua, mañne Lázaro zuburia b'asia. Mawūāmina id'ira nañ nama sobia b'ut, mañne bura zuburia b'id'a. ²⁶ Mawūā b'id'ad'e dazhirā ewara zromaba dra nümeha, mañba namañba marāma wā kīñaburura wā b'e ēā, miñ k'āmañba namaabid'a ze b'e ēā.

²⁷ Mawūā mawūāsia: Zeze Abraham, mürā zuburia bed'eaya, mobera zok'adua mu zeze ded'a. ²⁸ Muñārā mebērāta juecosa erub'ut, mawūē mañrāa jarad'e zok'adua, aramañne ãzhisid'a zed'a ëbamareñña nama k'āwūā zuburia nümeha mañ. ²⁹ Mawūā Abrahambara mawūāsia: Úrāg'a Moiséd'eta, úrāg'a Daizezeba bed'eata jarabibarirāneta erub'ea, mawūē mañta úrīnañbara. ³⁰ Mawūā izhara mawūāsia: Bari mañbara úrīna ëä Zeze Abraham, mawūāmina beud'ata iab'a piradrue ãzhima wārā, k'azhiruara ãmape Daizezeta pëwānañña. ³¹ Mawūā Abrahambara mawūāsia: Úrāg'a Moiséd'eta, úrāg'a Daizezeba bed'eata jarabibarirāneta úrīna ëbür, ijāna ëbaya iab'a beud'ata piradruebürusid'a.

Zhärāta b'aebibürud'ebema

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 Jesúsbala izha jürkuad'aa mawūāsia: K'azhiruad'e b'aebid'a ëä nümaírā ne ëä, mawūāmina, ¡Daizezebara pua k'awua oya zhärāta k'azhiruad'e b'aebibürura! ² Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tājñape b'aribued'aita pusad'e, ab'a k'azhiruad'e b'aebii k'āñabara muñebema ijā b'e za wīka ked'eta. ³ Kīrākuita b'eadua. Büt mebeaba bùta bñ ëä obüruba k'azhiruata ora úrāg'arua, wueta mawūā o ëäta jarara, bed'ea ne ëäne edarua. ⁴ Bùta bñ ëä onümeha ewarid'e k'azhiruata oma siete ora, aramañne bùma ewarid'e zema siete zebüruta, wueta mawūā o ëäta jara dugue nümanerā bed'ea ne ëäne edarua.

Daira soid'u b'eabirua

⁵ Izha jürkuad'abara Jesúa mawūāsid'a: Daira soid'u b'eabirua.

⁶ Mawūānañ Nok'o Jesúsbala mawūāsia: Mostaza ta wīka kīrāk'a marāta wīkabid'a soid'u b'ebür bakuru za nümeha mawūā b'ed'aya: Ëtotodua, mobe pusad'e nümane wārūā, mawūānañ marā bed'eara arib'aeyá.

Nezok'aba oita b'ud'ebema

⁷ ¿Marānebemabara nezok'a ab'a erub'uta meñ traja b'ad'ata o pak'a akut b'ad'ata zebürud'era, nek'oita jewed'arua aibuka? ⁸ ¿Awuarabür mawūāñ ëka: Zhiko kewarabema odua, wua k'äbiapé muñta arib'aetadua, mürā nek'obirua, baniā dobrua. Mobebür bùta nek'orua, baniā dorua ai ëka? ⁹ ¿Nezok'aara zhibia jibarika jarabür-

ta obərəd'era? Mʉ krīchama mawūā ēā. ¹⁰ Aramaū kīrāk'a marābid'a jarabədata jōma obədad'era mawūāūdua: Dazhirā bari nezok'ata b'ea, mawūē dazhirāba oita b'ad'atrə osid'a.

Diez aid'aba b'eta nene ēā b'ekuad'a

¹¹ Jesúis Jerusalén pəwərəd'a wāta berab'arisia Samaria druad'e, Galilea druad'e. ¹² Mañne pəwərə zaked'e ed'a wābərəd'era daucha zesia ūmakīrārā diez aid'aba b'eta, mañrā jīga k'opanepe, ¹³ nemi jīgua mawūāsid'a: j̄esús Miā Ūrāg'abari, daira sozuburiarua!

¹⁴ Jesúsbara āzhi ūdui mawūāsia: B'ekuata ūdud'amarēā wānape sacerdoterāā akəbiudua.

Mawūāā āzhira wāne nene ēā b'ekuasia.

¹⁵ Mawūē āzhi ab'auba mawūā izhi b'ebərəta ūdui, nemi jīgua Daizeze ibia jara jērūya zepe, ¹⁶ Jesúis jērū k'aita egoroma kīrā b'arru ju k'ob'esia zhobia ji. Mañ Samariad'ebema basia. ¹⁷ Jesúsbara mawūāsia: ¿Diez ēka nene ēā b'ebədara? ¿Zhi nevera sāma k'ob'e? ¹⁸ ¿Jērūya zepe Daizeze ibia jarabərəka nañ judío ēābərə?

¹⁹ Mobe mawūāsia: Piradrəpe wārūā. Bəzhi soid'u k'ob'uba ēdrəbərə.

Zeid'ebema Daizezeta Nok'od'ebemata

(Mateo 24:23-28, 36-41)

²⁰ Fariseorābara Jesúa wid'isid'a Daizezeta Nok'od'ebema sōmbed'e zeita, mawūē panañ mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebema ze ēā dajada ūdu. ²¹ Miā mawūāna ēā: Za b'ha, o zawa b'ha ad'a ēā, Daizezeta Nok'od'ebema b'ha marāne ed'a.

²² Mobe izha j̄erəkuad'aa mawūāsia: Ewarita zeya zuburiad'aita, mañnerā marābara mʉ Beubari Bape b'ad'ara ewari ab'abid'a ūdu krīñanaña, mawūāmina ūdud'a ēbaya. ²³ Mañnerā mawūānaña: Za b'ha, zawa b'ha ad'aya. Mañnerā wārāūdua, miā pēwārāūdua. ²⁴ Ba pureabərəd'e bājāta ūnabari kīrāk'a dajada zeya mʉ Beubari Bape b'ad'ata zebərə ewadera. ²⁵ Mawūāmina naara biod'e zuburiaya, seribid'a ēbaya zhārā id'i ewade b'ebara. ²⁶ Noé ewade berab'arid'a kīrāk'a berab'ariya mʉ Beubari Bape b'ad'ata zebərə ewadera. ²⁷ Nek'o, baniā do, miā k'āñ b'ed'e Noé ed'a wāsia jāba zromane. Mañne do birupe doba beakuasia jōma. ²⁸ Aramaū kīrāk'a berab'arisia Lot ewadera. Nek'o, baniā do, ne eda, ne nendo, ne u, de o b'easia. ²⁹ Mañne Sodoma pəwərəd'eba Lot āñ wāsi ewadera, bājāneba jurzoasia tebūta azufreed'a, mañba beakuasia jōma. ³⁰ Aramaū kīrāk'a berab'ariya mʉ Beubari Bape b'ad'ata zebərəd'era.

³¹ Mañ ewadera de ūrū k'ob'ubara ded'a ne erub'ura ud'ub'aepē jiraedad'e wārārūā. Meā k'ob'ura aramaū kīrāk'a deid'u zerārūā. ³² Bude baudua sāwūānata Lot kīma. ³³ Iab'auba izha ne erub'utrə bia nəmabiya b'ura aduaya, mawūāmina mʉ k'area aduabira ēdrəya.

³⁴ Mʉā marāā jaraya, mañ diamasera ūme kud'ad'e k'āñ panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña zhi arib'aema ēāta.

³⁵ Wūérārā ūme neb'a panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña. ³⁶ Ūme meā panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña.

³⁷ Mawūāā panañ mawūāsid'a: ¿Nok'ó, mañ sāma mawūā berab'ariipe?

Mawūānañ izhara mawūāsia: Ne beuma tab'ura k'awuabada āk'oso pouga nəmʉba. (Mʉ zebərəra aramaū kīrāk'a k'awuad'a.)

Ne jarad'a pēdrad'eba dewara nok'od'eba

18 Jesúsbara ne jarak'asia ewariza zhiwid'ii barad'ebemata poea ēā. ² Mañta mawūāsia: Pəwərəd'e nok'ota b'asia bed'eata araa obarita, Daizeze wawi ēbasia, miā zhārā wawi ēbasia. ³ Ab'a pəwərəd'e b'asia wūérā pēdrata, mañ izhima zebərəza mawūā b'asia: Mʉrā k'arebarua mʉ jura b'ut juwuad'eba. ⁴ Izhara arib'ae krīña ēā b'uta ewari bio basia, mawūāmina mañ tēā izhikusa mawūāsia: Mʉñrā Daizezera wawi ēmina, miā zhārā wawi ēmina, ⁵ nañ wūérā pēdra miāsēā nəmʉba mʉñrā k'arebaya, manebərə baridua dugue nəmʉta mʉñrā zrog'a ēbaya.

⁶ Mañta jarape Nok'o Jesúsbara mawūāsia: Ūrīdua nok'o bia ēābara k'asia ad'ata. ⁷ ¿K'ōbe Daizezebara k'areba ēka izha j̄erəkuad'ata izhaa b'ia b'ebərə ewarid'e, diamase? ¿Dāñrā baika panūrā? ⁸ Mʉā marāā jaraya,

k'adrəabai k'arebakuaya. Mawūāmina mʉ Beubari Bape b'ad'ata zebərəd'era, ¿mawūā soid'u b'era ūduika nañ druad'era?

Ne jarad'a zhārā ūmeneba

⁹ Úkʉrʉ ãzhikusa biata b'eba awʉrʉrāta yarebai eda b'ed'ebemata Jesúsbara ne jara mawūāsia: ¹⁰ Úmakīrā ūme wāsid'a Daizeze ded'a ewara maẽ zhiwid'id'e, ab'ara fariseo basia, dewarabemata rey Romanebemaña plata wid'ibari basia. ¹¹ Fariseora ūta nʉmepe zhiwid'i ari izhita jara mawūāsia: Daizeze, mʉrā bʉaa zhibia jiya mʉrā zhārā kīrāk'a b'ʉ ūtā, zhārā b'ea nezrʉgamiāta, bia ūtā, kīma ūtā eruk'ãmiāta. Mʉrā miā nañ za rey Romanebemaña plata wid'ibari kīrāk'a b'ʉ ūtā. ¹² Mʉrā nek'o ūtā zhiwid'i b'id'abaria, mañta semanane oma ūme obaria, diez b'ʉta ab'a bʉaa dia b'ʉa jōma mʉrā jidabərəra. ¹³ Waya rey Romanebemaña plata wid'ibarira wawara nʉmepe miā ūtā akʉ krīna ūbasia, awuarabʉrʉ trūnā neāchi mawūāsia: Daizeze, mʉrā sozuburiarua, mʉrā k'azhirua omiā. ¹⁴ Mʉrā marāā jaraya, mañ bed'ea ne ūtā ded'aa wāsia dewarabemata k'ãñabara. Bariduta zhi zromane b'ʉra Daizezebara zhi zroma ūtā b'ʉya, waya zhi zroma ūtā ūtā zhi zromata b'ʉya.

Jesúsba ibia jarad'a wūwūärāta

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵ Wūwūärāta Jesúsma wesid'a ibia jara tōb'arikuamarēä, mañta izha jʉrʉkuad'aba ūdud'ai kēäsid'a.

¹⁶ Mawūē Jesúsbara trūkuape mawūāsia: Wūwūärā mʉma idu zebiudua, bueamarāñdua, nañrāne kīrāk'a izhi krīcha b'etru Daizezeta Nok'od'ebema. ¹⁷ Mʉrā wārīnu marāā jaraya, iab'añba Daizezeta Nok'od'ebemata wūwūñe kīrāk'a krīcha ūbʉrʉ mañnebemanerā ed'a wā ūtā.

Kūrāta bara b'ad'a

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Nok'oba Jesúa wid'i mawūāsia: Miā Úrāg'abari, bʉra biata b'ʉa, ¿mʉrā k'ãrēta oi barape Daizeze ūme b'ai jō ūtā jidaira?

¹⁹ Mawūā Jesúsbara mawūāsia: ¿Bʉara mʉrā k'ãrēta biata jarabʉrʉ? Miñta biata b'ʉ ūtā, awuarabʉrʉ biara ab'abai b'ʉa Daizezeta. ²⁰ Daizezeba arib'aemarēä jara b'ʉra bʉra k'awua b'ʉta mawūā b'ʉa: Kīma ūtā eruk'ãrārūnā. Miā bearārūnā. Nezrʉgarārūnā. Zhārā ūtā sewa nebʉrʉrārūnā. Wawiarua bʉ zezera bʉ papara.

²¹ Mawūā izhara mawūāsia: Mʉrā mañ jōma arib'ae b'ʉa kūrā wed'auba.

²² Mañta ūrī Jesúsbara mawūāsia: Bʉara wad'i ne ab'a arib'aeita wā ūtā b'ʉa. Bʉa ne erub'ʉta jōma nendope platara zuburia b'ea diadua, mawūärā ne biata erub'aya ūtre. Aramañne zepe mʉta pēwādua.

²³ Izha mañta ūrī k'abāññā sopuasia biod'e bara b'ʉba. ²⁴ K'abāññā sopuabʉrʉta Jesúsba ūdui mawūāsia: ¡Daizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ūtā ne bio erub'era! ²⁵ Aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eya bara b'ʉta ed'a wā ūtā k'ãñabara Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁶ Mañta ūrībʉdabara mawūāsid'a: ¿Bara b'ʉsid'a mawūābʉrʉ k'aita ūdrʉipe?

²⁷ Mawūānař Jesúsbara mawūāsia: ūdrʉira zhārāñtara boreke ūtā, ūdrʉbi b'eya Daizezebara.

²⁸ Mawūāř Pedroba mawūāsia: Daibara ne daid'era ãmañape bʉta pēwā b'ea.

²⁹ Mawūāř Jesúsbara mawūāsia: Mʉrā wārīnu marāā jaraya, iab'añba deta ãmañrā, zhibarirāta, mebərēta, wūerēta, warrañta ãmañrā, Daizezeta Nok'od'ebema k'area mawūā ãmañrā, ³⁰ id'i ewade audre jidaya, ewari tēñ nʉmañta zeid'era jidaya ūme b'ai jō ūtā.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Jesúsbara doce izha jʉrʉkuad'ata awuara jʉre edape mawūāsia: Dazhirā wārīze wā Jerusalén pʉwʉrʉed'a, aranañne arimaññā berab'ariya Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ʉd'apead'ata mʉ Beubari Bape b'ʉd'ebemata. ³² Mʉrā chāb'arid'aya judíorā ūtā b'ea, mʉrā ãzhima sewak'au b'ʉd'eba ik'azhirua jarad'aya, dau id'od'aya.

³³ Ud'ape bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e piradrʉya beud'ata.

³⁴ Ñzhara mañ sāwūäta k'awuad'a ñebasia, mañ bed'eara sāwūäta k'awuad'a ñebaera mawūä jarak'aburura.

Daubb'errea b'uta ne ñudubid'a

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Jesúz Jericó pñwurú k'aita baburud'era, daubb'errea b'uta o k'aita jewed'a b'asia nebari wid'i b'uta. ³⁶ Mañne k'abanata berab'ari wäta ñrñ wid'isia k'ärë k'awuaita. ³⁷ Mawūë jarasid'a berab'ari wäta Jesúz Nazared'ebemata. ³⁸ Mawūänañ nemí jíguia mawūäsiá:

¡Jesúz, bura rey David'eba uruta b'uba mürä sozuburiarua!

³⁹ Mawūäñ na kuataiba këäsid'a chupearmarëä. Mawūamina izhara wuaaburú nemí jíguia mawūäsiá: ¡Bura rey David'eba uruta b'uba mürä sozuburiarua!

⁴⁰ Mawūë Jesúz pi nñmepe jarasia wed'amarëä izhima, aramañne zei wid'iburúta, ⁴¹ mawūäsiá: ¿Müä k'ärëta oita krñape? Mawūäñ izhara mawūäsiá: Nok'ó, müta ne ñudubirua. ⁴² Mawūäñ Jesúsbala mawūäsiá: Bura ne ñudu b'id'a, bura soid'u k'ob'uba ñdruburúta. ⁴³ Audre ñäne ne ñusia, mawūë k'aid'u tebasia Daizeze ibia jara. Zhärä jömañba mañta ñdud'ai ibia jarasid'a Daizezera.

Jesústa ñdu krñña b'ad'a Zaqueoba

19 Jesúz Jericó pñwurud'e ed'a zepe berab'ari wäta tebasia. ² Mañne Zaqueo abadata rey Romanebemaña plata wid'ibada nok'ota bara b'uba, ³ ñdu krñña b'asia Jesúz k'ai k'awuaita, mawūamina k'abanaba b'e ñebasia wika b'uba. ⁴ Mawūë na wäebape akuita bakurud'e ñtue wäsiá mama berab'arii baera. ⁵ Jesúz mama zepe ñtaa akuburud'e ñdui mawūäsiá: Zaqueo, ñabasia ud'ub'aedua, mü id'ira ñnadrubibara bu ded'a.

⁶ Mawūäñ izhira ñabasia ud'ub'aepe bia edasia sobia. ⁷ Mañta ñdud'ape jömañba bñ ñäñjarasid'a, ñnadrubita deid'u wäsi baera k'azhirua omiä maë. ⁸ Mañne Zaqueo ñta nñmepe Nok'o Jesúz mawūäsiá: Nok'ó, müä ne erub'uta ñsadra diaya zuburia ked'ea, müä ne iab'aud'eta zrugasiburú jérüya diaya kímaré.

⁹ Mawūäñ Jesúsbala mawūäsiá: Nañ ded'abema id'i ñdrubuda nañsid'a Abrahamneba uruta b'uba. ¹⁰ Mü Bebari Bape b'ubara jurud'e zesia ñdrubbiita aduad'ata.

Ne jarad'a plata diezd'eba

¹¹ Mañta ñzha ñrñ k'ob'ed'e Jesúsbala ne jarasia, mañnerä Jerusalén k'aita basi baera ñzhara krñchasiid'a Daizezeta Nok'od'ebema zeita aramañta.

¹² Mawūë Jesúsbala mawūäsiá: Ñmakirä zhi zromata drua ñi wawara wäsiá rey bape jérüya zeita. ¹³ Wäñ nawed'a izhi nezok'aräta diez trñkuape plata waib'ua diasia diez minas, mobe mawūäsiá: Nañba negocio oudua mü zeyeed'a. ¹⁴ Mawūamina izhi druad'ebemabara jurade basia, mawūë zhäräta k'aid'u zok'asid'a mawūänamarëä: Daibara krñhana ñä nañ dai rey baira.

¹⁵ Rey bape jérüya zeburud'era izhi nezok'arä izha plata ded'ekad'ata trñbigasia k'ärë negociota osid'a k'awuaita ab'a ab'auba. ¹⁶ Mawūë naara zeburubara mawūäsiá: Nok'ó, bu mina ab'auba ganasia aud'u diez minas. ¹⁷ Mawūäñ izhara mawūäsiá: Biga, bura nezok'a biata b'ua, wñkata bia oburuba bura nok'ota b'aya pñwurú diez ñrñ. ¹⁸ Dewara zeburúta mawūäsiá: Nok'ó, bu mina ab'auba ganasia aud'u cinco minas. ¹⁹ Mañäbid'a mawūäsiá: Büsida nok'ota b'aya pñwurú cinco ñrñ.

²⁰ Dewara zepe mawūäsiá: Nok'ó, bu mina za b'ua, müära wuag'a erub'asia wua zaked'e. ²¹ Müära bu k'area perasia, buara plata jidaita zhärä zarea zok'a b'ua, aramañne bura zhärä trajad'ad'eba plata jida wä. ²² Mawūäñ reybara mawūäsiá: Bura nezok'a biata b'ua ñä, ari buzhi bed'ead'eba müä jaraya bura wäññburúa. Mobera buara k'awua b'asia müä zhärä zarea zok'abarita, aramañne zhärä trajad'ad'eba plata jida wäta. ²³ ¿Mawūäta k'ärëa mü platara ed'a b'ua ñbasi bancod'e? Mawūära mü jérüya zeburud'era jidak'ausia bancod'eba ganaburúta. ²⁴ Mawūäpe kñräbita k'ob'ea mawūäsiá: Mina järí edaudua, mobe diaudua mina diez erub'ua. ²⁵ Mawūäñ ñzhara mawūäsid'a: Nok'ó, izhara erub'ua mina diez. ²⁶ Mawūänañ mawūäsiá: Müä maräa jaraya, zhi erub'uaara

ed'a diaya. Mawūāmina zhi ne ēärā wīka erub'usid'a jārīña. ²⁷ Mu jura b'eba mu ãzhi rey baita krīñana ēāsid'a nañu weudua, mobe otatukuaudua mu kīrābita.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Mañta jarape Jesús na wāsia wārīze Jerusalén p̄uwur̄ued'a. ²⁹ P̄uwur̄ Betfagé k'aita, Betania p̄uwur̄ k'aita zebur̄uta, Olivo k'atuma abadaid'u zebur̄ed'era Jesúsbara izha j̄erukuañata ūme zok'abur̄uta, ³⁰ mawūāsia: P̄uwur̄ zakeid'u wāñdua jari kīrābita tab'uid'u. K'āma ed'a wābudad'era ūdud'aya burro kūrāta jū n̄m̄uta, mañ wad'i miōba atauk'a, mañta ēnape weudua. ³¹ Iab'auba wid'ibur̄uta: ¿K'ārēä ēna k'opanu? ara, Nok'oba nesid'a, audua.

³² Mawūā zok'abur̄uta wābudad'era ūdusid'a izha jarad'a kīrāk'a. ³³ Burro kūrā ēna k'opanu ne zhibarirābara mawūāsid'a: ¿K'ārēä ēna k'opanu?

³⁴ Mawūānañ ãzhara mawūāsid'a: Nok'oba nesid'a.

³⁵ Aramañne wesid'a Jesúsma, mobe wua ãzhid'e ãneb'ari panuña burro kūrāne ūr̄ k'ob'ud'ape Jesús b'arabisid'a. ³⁶ Bia edabudata izhi wā mañ zhārābara ãzhid'e wua ãneb'ari b'eta ewarazoasid'a od'e. ³⁷ Olivo k'atumaneba ed'aa wābari k'aita zebudad'era, izhi p̄ewā b'eta k'abanarā jōma sobiabudaba nemi jīgua Daizeze ibia jarasid'a, ne jōmañ biata obur̄uta ūdud'apead'a k'area. ³⁸ Mañnerā mawūāsid'a:

¡Ibia jarad'aya Reyta Daizezed'eba zebur̄ura, k'õbebaira

Daizeze bawara adu-a b'eaya ūtrera, izhira zhi zroma ūtrera!

(Salmos 118:25-26)

³⁹ Mañ k'area fariseorā ūkherbarā k'abanane ed'auba mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, kēādua bu p̄ewā b'era.

⁴⁰ Mawūānañ izhara panañ mawūāsia: Muñ marāñ jaraya, nañrāta chupead'ara, waya mong'arata b'ud'gadr̄ued'aya.

⁴¹ Aramañne Jerusalén k'aita zebur̄ed'era aku mañ p̄uwur̄ k'area jēgabur̄uta, ⁴² mawūāsia: ¡Biga bak'ausia id'i ewade buabid'a k'awuasibur̄ bu k'aid'eba adu-a n̄mañnebemata! Mawūāmina mañ buara k'awua ëaba ūdu ëä. ⁴³ Bu ūr̄ubemata ewarita zeya, mañnerā bu jura b'ebara bura p̄urrabudata bu aud'ura egorota kuad'aya, mong'arata k'arawad'aya, aramañne p̄urrad'ape bariduareba zuburia od'aya. ⁴⁴ Buta bog'ozoa egorod'e b'aebibudad'era zhārā b̄ud'ebema jōma beakuad'aya. Aramañne b̄ud'ebema mong'ara ab'ari mong'ara ūr̄bid'a k'ob'ud'a ëbaya. Mawūā od'aya buara k'awua ëbad'aba Daizezeba mu zok'ad'ata bu ëdr̄ubid'e.

Jesúsba miti ëä od'a Daizeze deta

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara mañ, mobe jōma ëj̄rekuasia mama ne nendo b'eta ne eda b'eta.

⁴⁶ Mañnerā mawūāsia: Nañenabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Mu dera zhiwid'ibada dea. Mawūā b'ud'era marābara nezrugamiñra de babi n̄m̄uk'ārīna.

⁴⁷ Jesús ewariza miā ūrāg'a b'asia Daizeze ded'a ewara mañ. Mañnerā sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba, nok'orāba bea krīña b'easia. ⁴⁸ Mawūāmina k'awuad'a ëbasia sāwūā bead'aita, jōmañba izhi bed'eara kīrākuita ūr̄i b'eba.

Zareata Jesúsd'e

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 Ewari ab'a Jesús Daizeze ded'a ewara mañ zhārā ūrāg'a n̄m̄uta bed'ea biata jarak'a n̄m̄ne zesid'a sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba nok'orā bawara. ² Mobe bed'eabudata mawūāsid'a: Daia jaradua, ¿k'aiba obi b'ut bua ob'ura? ¿O k'aiba diasí k'awūā zarea n̄mañra?

³ Mawūānañ Jesúsbara panañ mawūāsia: Muñbid'a marāñ wid'iya, panuñdua. ⁴ Zhārā buru k'oemarēñ Juan, ¿Ütrebemaba zok'asika o zhārāba?

⁵ Mawūāñi zhārāñi mawūāsid'a: Dazhirāba ūtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ārēä ijāna ēbasi aya?
⁶ Dazhirāba zhārāba zok'asia ad'ara, dazhirā zhārā jōmañba mong'araba b'ata jidad'aya k'awua b'e baera Juan Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ad'ata.

⁷ Äzhara panañbūdata k'awuad'a ëä asid'a k'aiba zok'ad'ara. ⁸ Mawūānañ Jesúsbbara mawūāsia: Muñbid'a marāñ jara ëä k'aiba obi b'ura muñ ob'ura.

Uvad'e trajabadata bia ëäta b'ead'a

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹ Mañ tëä zhārā k'ob'ea ne jarak'a mawūāsia: Ümakirāba uvata upe uvad'e trajabadaa arrendasia, mobe ãi wāsia ewari dāäräña. ¹⁰ Uva b'ubabada ewade nezok'ata zok'asia uvad'e trajabada, diad'amarëä uva izhaa diad'ai b'uta. Mawūāmina uvad'e trajabadabara jirachi jidasid'a, aramañne buesid'a juwuaawa. ¹¹ Wakusa zok'asia nezok'a awuruta, mañsid'a jirachi jidasid'a, ik'azhirua jarasid'a, aramañne buesid'a juwuaawa.

¹² Wakusa zok'asia nezok'a zhi übeata. Äzhara mañsid'a ãi juretasid'a pugabi.

¹³ Mawūë uva zhibaribara izhikusa mawūāsia: ¿Muñ k'äréta oi baraba? K'öbera muñrā zok'aya muñ warra muñ kñäg'ata, bañcha izhi üdubudad'era wawiad'aya. ¹⁴ Mawūāmina uvad'e trajabadabara üdud'ai äzhirāñi mawūāsid'a: Ne zhi zezed'era nañba jidaya, mawūë bead'aya, izha jidaita b'ura aramañne dazhirāba jidad'aya.

¹⁵ Aramañne uvad'ebara ãi juretad'ape beasid'a. ¿Aramañnerä uva zhibaribara sñwüä okuaipe? ¹⁶ Wäpe uvad'e trajabadabara beakuaya, mobe izhi uvara chäb'ariya awururäña. Zhārā k'ob'ebara mañta ürñnañ mawūāsid'a: ¡Mañnebara daira Daizezeba k'arebaid'e b'ura!

¹⁷ Mawūānañ Jesúsbbara äzhi akü mawūāsia: ¿Mobera k'ärépe aramañ kñräk'a muñ seribid'a ëanebemata zhi b'umarä?:

¿Jara b'ü ëka de obadaba mong'ara seri ëäne b'ud'apead'ara wag'auta b'esita?

(Salmos 118:22)

¹⁸ Iab'a mañ mong'ara ürñ b'aera b'ug'uzoaya, mañ mong'arata iab'aü ürñ b'aera nañsäña.

Rey Romanebemañta plata diabadad'ebema

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹ Sacerdoterä nok'oräbara ürñg'a Moiséd'e jarabadabara aramañta jida krññasid'a mawūä ne jaraburubara äzhita jaraburuta k'awuabudaba. Mawūāmina wawiasid'a zhāräta.

²⁰ Mawūë zhāräta zok'asid'a Jesúa biarä kñräk'a bed'ead'amarëä, aramañne wäëä bed'eabid'ape chäb'arid'aita nok'o Roma bid'ata b'ua. ²¹ Mawūë mañräbara wid'i mawūāsid'a: Miä Ürñg'abari, daiba k'awua b'ed'era bua jara b'ura bu ürñg'ara jipa b'ua, buara miôta awuara eda ëä, awuaraburü Daizeze ota jara b'ua wäräne.

²² ¿Dazhiräbara diasia b'ura rey César plata diabadara, o b'e ë?

²³ Jesúsbbara k'awuasia äzhara bñ ëä oita k'ob'eta, mawūë mawūāsia: ¿Muñ k'äréä wäëabid'aita k'opanü?

²⁴ Muñrā üdubiudua monedata. ¿Nañnerä k'ai zata nñmü, k'ai trñta b'ü nñmü?

Mawūäñ panañ mawūāsid'a: Césard'ea.

²⁵ Mawūānañ Jesúsbbara mawūāsia: Césard'era César diaudua, Daizezed'era Daizezea diaudua.

²⁶ Aramañne wäëä bed'eabi b'ed'a ëbasia zhārā daid'ura, awuaraburü akñdrupae bia panañbüruba chupeasid'a.

Beud'ata piradrüd'aid'ebema

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Mañne saduceoräta ükñrü zesid'a, mañräbara jara b'ea beud'ara piradrü ëäta, mawūë wid'i, ²⁸ mawūāsid'a: Miä Ürñg'abari, Moisébara dazhiräña b'ud'ata mawūāsia: Iab'aü mebeata wñrñ erub'ud'e beuburuta warraräta ämañ ëbürü, mañ wñrñ zhi mebeaba edaibara, aramañne zhi mebea beud'ata warrarä barabiya. ²⁹ Mebñräta siete pñña bazhia, nabemata miä k'ñipe beusia warrarä ne ëä. ³⁰ Zhi ümeba k'ñipe mañsid'a beusia warrarä ne ëä. ³¹ Zhi übeaba k'ñisia. Mawūä k'ñsid'a äzhi siete jõmañba, aramañne beukuasia warrarä ämañna ëä.

³² Nūmūne beusia wūērāsid'a. ³³ Beud'ata piradrubudad'era, ḡāzhirānebemabara sāūba izhi wūērā baipe mawūā sieteba āzhi wūērā babid'apead'ara?

³⁴ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: Naū ējūāne b'era miā k'āībada. ³⁵ Mawūāmina Daizezeba ūtre b'e-abigaita beud'ata piradrubudad'era miā k'āīna ēā. ³⁶ Mobebaria wueta beud'a ēāba ángelerā kīrāk'a b'eaya, Daizeze warrarāta b'eaya beud'ata piradrubudaba. ³⁷ Beud'ata piradrubd'aid'ebema Moiséba k'awuabid'ata ūru-ta nūmana maēbara jara b'ua Daizezera Abraham Zhibarita, Isaac Zhibarita, Jacobo Zhibarita. ³⁸ Aramaūnerā Daizezera beukuad'a Zhibari ēā, awuaraburū zok'ai b'e Zhibaria, izhima maūrā jōma zok'ai b'e.

³⁹ Mawūā ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba ūkūrūba panaū mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, buara bia jaraburua.

⁴⁰ Mawūānape wueta k'ārē wid'id'a ēbasia.

¿K'aid'eba uru zhārā ūdrubira?

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Mobebaria Jesúsbara mawūāsia: ḡZhārābara jara panūka zhārā ūdrubira David'eba uruta? ⁴² Davidbara Salmo librod'e mawūāsia:

Daizezebara mu Nok'oa mawūāsia: Mu juwua araare jewed'arua,

⁴³ bu jura b'eta muā bu jērū edre b'uyeed'a.

(Salmos 110:1)

⁴⁴ Davidba mawūā izhi Nok'oa ad'ara, ḡsāwūā bari k'āwūta izhid'eba uruta b'aipe?

Ūrāg'a Moiséd'e jarabadad'ebema

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ Zhārābara jōmaūba ūrī k'ob'ed'e Jesúsbara izha jūrūkuad'aa mawūāsia: ⁴⁶ Kīrākuita b'eaudua ūrāg'a Moiséd'e jarabada k'area, zhi zromane tebaita wua eid'u drasoja jē teba krīñadea, āzhi wawia salud'aita krīñadea pūwurud'e k'abana maērā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea de zhi jūrebada nūme maērā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea nek'od'e trūbudad'era. ⁴⁷ Deta wūērārā pēdrarāneta jārī b'ea, mobe zhārāma bia nūmaīta dārā zhiwid'ibada. Maūneba maūrā Daizezebara audre pua k'awua oya.

Wūērā pēdraba ofrenda diad'a

(Marcos 12:41-44)

21 Jesúsbara ūdusia bara b'e bioba plata ed'a kenab'ari k'opanūta ofrenda kenab'aribada maē. ² Dewara ūdusia wūērā pēdra k'ābāēā zuburia b'ubā moneda zakerāta ūme ed'a kenab'ariburua. ³ Mawūā mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Naū wūērā pēdra zuburia b'ubā jōmaū audre ed'a kenab'ariburua. ⁴ Wuaabemabara ofrenda Daizezeitara ed'a kenab'aribuda plata aud'ubemata, mawūāmina naū wūērābara zuburia b'ud'e jōma ed'a kenab'ariburua izhi nek'oita erub'ad'ata.

Daizeze de ārīnaīnebema

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Ūkūrūba jara k'opanasia Daizeze dera bi-ia onūmūta mong'ara bi-ia ked'eba, ne bi-ia ked'eta diad'apead'aba, maūne Jesúsbara mawūāsia: ⁶ Marāba naū akū k'ob'ed'ebema ewarita zeya, maūnerā mong'ara ab'ari mong'ara ūrēbid'a k'ob'a ēbaya ārībudaba.

Sāwūāīnebema ējūā jōī nawed'a

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

⁷ Mawūā ūrāt'i mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, ḡsōmbed'epe Daizeze deta mawūā ārīnaīrā? ḡSāwūāīpe maūta arimaē berab'ariira?

⁸ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua miōā zhi sewabid'a ēbaita, nūmūne bio sewata muñeba zebudabara mawūānaña: Muñra zhārā ūdrubia, ējūā aduaira k'aita basia. Maūnerā maūrāta pēwārāūdua.

⁹ Marābara ūrīnaña zhōta, nok'o bawara zhō nūmeta, mañnerā perarāūdua, naara mawūā berab'ariibara, mawūāmina wad'i ēbaya ewari nūmūta jōīrā.

¹⁰ Dewara mawūāsia: Drua tab'eta drua awurūta tab'e bawara zhōnaña, nok'orāta nok'orā awurūta bawara zhōnaña. ¹¹ Menajacha nūmeña ējūā ureta, baridu maē nūmeña jarrabata puata. Dazhi perata ūdud'ak'a zromata ūdud'aya bājāne.

¹² Mawūāmina mañ jōmañ nawed'a marā jidakuad'aya, marā zuburia od'ai k'area pēwānaña. Marā chāb'arid'aya de zhi jurebadata nūme maē, cárcel nūme maē. Marā eded'aya reyrā kīrābita, nok'orā kīrābita mū k'area. ¹³ Aramaūne marābara mūnebemata jarad'aya. ¹⁴ Sod'e k'ob'āhudua nawed'a kīchad'a ēbaita sāwūā panaūna ñita mazhikusa zhi k'areba. ¹⁵ Mūeburū marāā diaya bed'eata, kīchata, mañnebema ãña panaūna ēbaya miā mawūā ēäta jarad'a ēbaya marā jura k'ob'ebara. ¹⁶ Marā chāb'arid'aya ari mazhi zhibarirāba, mazhi mebērāba, mazhi ȳrerāba, mazhi bawara zhibiarāba. Marānebema ȳkūrū beakuad'aya. ¹⁷ Jōmañba marā jurad'aya mū k'area. ¹⁸ Mawūāmina marā burud'ebema miā bud'a ab'abid'a adua ēä. ¹⁹ Zuburiata zrog'a b'ed'e ēdrūbid'aya mazhi jawurera.

²⁰ Jerusalén pēwurūta soldaorāba pērrabūdata ūdubūdad'era, k'awuaudua ãrīnañta arabata. ²¹ Mobebaria Judea druad'e b'era merū wāēbaudua k'atumañna. Jerusalénne b'era ãī wāūdua, meā b'era ed'a zerāūdua.

²² Mañ ewadera Daizezebara zuburia okuaya, aramaūne jōma arimeñ berab'ariya mañenabemata zhi b'āmata.

²³ ¡B'ioig'oa b'era, wūāwūā jud'ebema erub'era zuburiad'aya mañ ewadera! Aramaūne puata k'ābāēā nūmeña druad'e, aramaūne Daizeze kīrūbita nūmeña Jerusalén ȳrū. ²⁴ ȳkūrū kuchoba bead'aya, ȳkūrū jidad'ape druaza eded'aya. Aramaūne Jerusalén judiorā ēäba edre erubarab'aya Daizezeba b'ud'a ewarita arabayeed'a.

Jesús zeid'ebema

(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

²⁵ Neid'a ūdud'aya ȳmadauta, jed'ek'ota, chīdau jizoa nūmūta. Druad'era zhārā pera k'awua ēä jirpaneñna pusata bomatu b'ae nūmū jīguaba. ²⁶ Zhārā peraba nomadrūd'aya drua sāwūā berab'ariita k'awuaad'a ēäba, ne zarea zromarātā bājānebema pērūderread'aya. ²⁷ Mobebaria ūdud'aya mū Beubari Bape b'ad'ara jārārāne uruta zarea bara k'ābāēā kīrāwārēā. ²⁸ Mawūā berab'ari būsad'ewad'era wāniguaudua, mobebairia marā ēdrūira k'aita basia.

²⁹ Dewara ne jarak'a mawūāsia: Akaudua bakuru higuerata, jōma bakuru nūmeta. ³⁰ Wikubūdata ūdubūdad'era marābara k'awuaabada poag'a k'aita bata. ³¹ Aramañ kīrāk'a mawūā berab'ari būsad'ewata ūdubūdad'era k'awuaudua k'aita bata Daizezeta Nok'od'ebemata.

³² Mūā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a mūā jara nūmūrā jōma arimañ berab'ariya. ³³ Bājā, drua nebaya, mawūāmina mū bed'eara bari neba ēä.

³⁴ Mazhikusa kīrākuita b'eadua, mazhi soba kīrānane b'earāūdua, ituaba beu b'earāūdua, nañ ējūānebemata kīcha b'earāūdua. Mobebaria mūrā aritiaud'e marā ȳrū ze ēbaya jari ewadera. ³⁵ Mūrā zeya druad'e zhārā b'e jōmañ ȳrū. ³⁶ Mawūē kīrākuita b'eadua, baridu ȳmadaud'e zhiwid'i b'eadua, aramaūne ēdrūd'aitrū b'eadua ne bio mawūā menajacha būsad'ewaid'era. Mawūārā k'ārēā perad'ai ne ēä k'ob'eaya mū Beubari Bape b'ad'a kīrābita.

³⁷ Jesúus ewarid'era miā ūrāg'a b'asia Daizeze ded'a ewara maē. Diamasera wāpe chub'e b'asia k'atuma Olivo abada maē. ³⁸ Diaped'ara zhārā jōma izhima ze b'easia izhi ūrāg'ata ūrīnañta Daizeze ded'a ewara maē.

Kīcha jūrūd'apead'a Jesúus bead'aita

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

22 K'aita bata nūmasia fiesta pan ne oreguea ne ēä k'obadata, mañta jarabada Egiptod'eba ēzoad'ata kīchabadata. ² Sacerdoterā nok'orāta b'era ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era kīcha jūrū b'easia Jesúss sāwūā bead'aita, ãzhara wawia b'e baera zhārā b'eta.

³ Mañta ãtōmiñta ed'a wāsia Judad'e, ijaramiñ trūta Iscariole basia. Jesúusba jūrūkuad'ata mañta zhi doce basia. ⁴ Mañta wāpe sacerdoterā nok'orā bawara, Daizeze de akubada nok'orā bawara bed'easia Jesúss sāwūā

chāb'arikuaita. ⁵ Mawūē ãzhira sobiad'ape jarasid'a plata diad'aita. ⁶ Izhara ïjäpe kīrākuita b'esia sāwūā chāb'arikuaita zhārāba k'awuad'a ëäne.

Zhiko od'apead'a Jesúita

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30)

⁷ Ewari arabasia pan ne oreguea ne ëä k'obadata, mañnerä oveja zaketa bea bazhid'a Egip tod'eba ëzoad'ata krīcha k'od'aita. ⁸ Mañne Jesúsbara Pedrota Juanta zok'aburuta mawūāsia: Egip tod'eba ëzoad'ata krīcha k'obadata od'e wāñdua k'od'aita.

⁹ Mawūāñ ãzhara mawūāsid'a: ¿B̄tara sāma od'aita krīñape?

¹⁰ Mawūānañ izhara mawūāsia: P̄wurud'e marā ed'a wābudad'era ūmakīrāta daucha zeya zok'od'e baniā ak'ob'uta. Mañ k'aid'u wāñdua deid'u bayeed'a. ¹¹ Mobe zhidekuā mawūāñdua: Miā Ūrāg'abariba mawūāsia: ¿K̄d'a sāma b' Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha k'obadata m̄a mama k'oira m̄a j̄erukuad'a bawarauba?

¹² Izhara marāñ üdubigaya k̄d'a ūr̄bema k̄d'a zromata zhi araa omata, mama zhiko oudua.

¹³ Mawūāñ wābudad'era izha jarad'a kīrāk'a üdusid'a. Mawūē osid'a Egip tod'eba ëzoad'ata krīcha k'obadara.

¹⁴ Nek'oita arababurud'era Jesús nek'oita jewed'asia, izhi bawara jewed'asid'a izha zok'akuad'ata b'esid'a.

¹⁵ Mañnerä mawūāsia: ¡Nañ k'awūā Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha k'obadata m̄añra marā bawarauba k'o krīña b'asia m̄a zuburiai nawed'a! ¹⁶ M̄a marāñ jaraya, m̄añra wueta k'o ëäta arib'ae n̄meburud'eburū k'oya Daizezeta Nok'o maë.

¹⁷ Mobebeburū vino copad'e jiraedape mañbari Daizezea zhibia jipe mawūāsia: Nañta doudua, mazhirāñu jed'eka doudua. ¹⁸ M̄a marāñ jaraya, m̄añra nañ vino wueta do ëäta doya Daizezeta Nok'o maë.

¹⁹ Mobebeburū pan jiraedape mañbari Daizezea zhibia jipe b'ape ded'ekaburuta mawūāsia: Nañ m̄a k'akuata marābari chāb'ariya, nañta k'awūā o b'eaudua m̄ata krīchabudata.

²⁰ Ab'arika oburuta nek'ope vino copad'e jiraedape mawūāsia: Nañ vino copad'era Daizezeba zhārā ëdrubid'ebemata zhiwid'ita n̄meña m̄a wad'eba, m̄urā marābari wa erezoaya. ²¹ M̄ata chāb'ariira m̄a ūme ãba nek'o k'ob'ua. ²² Wārānebai m̄a Beubari Bape b'ura sāwūā berab'arii b'ud'e berab'ari wā, ¡mawūāmina zuburiaya m̄a chāb'ariburura!

²³ Mawūāñ ãzhirāñu bed'easid'a ãzhirānebemabara k'aiba mawūā oita.

Zhi zroma zhārā arib'ae b'uta

²⁴ Ñzhirāñu bed'easid'a ãzhirānebemabara k'aiba zhi zroma k'awuaita. ²⁵ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Nañ ejūñe reyrāta b'ebara zhārā ãzhi edre erunumeä, mawūā zhārā ūrū n̄merä jarabada biata obadata. ²⁶ Mawūāmina marā mawūā b'earāñdua, awuaraburū marānebemata zhi zromata b'ura zhi zroma ëäne b'aibara. Nok'ota b'ura nezok'a kīrāk'a b'aibara. ²⁷ ¿Sāñta zhi zromape nek'oita jewed'abarita o zhārā nediarita? ¿Nek'oita jewed'abarita zhi zroma ëka? Mawūānerä m̄urā marāne ed'a b'ua nezok'a kīrāk'a.

²⁸ Marā m̄a bawara b'ea m̄a b̄i ëä o b'eid'u. ²⁹ Mawūē m̄añra nok'ota b'ukuaya m̄a Zezeba m̄ata nok'ota b'ud'a kīrāk'a. ³⁰ Aramañne marā nek'od'aya baniā dod'aya m̄ata Reyta b'ua maë. Mañnerä marā bugue chub'ed'e nok'ota jewed'ad'aya k'awua od'aita Israel warrarā doced'ebemata.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Dewara Nok'o Jesúsbara mawūāsia: Simón, Simón, ãtōmiäbara marā wid'isia soid'u k'ob'eai k'awuaita jārāweita trigo kīrāk'a. ³² Mawūāmina m̄urā bu bari Daizezea zuburia bed'easia, m̄nebema ïjā b'uta kenab'ari ëbamarēä. Mawūē bu bari wakusa m̄a p̄ewāburud'era jipa n̄meäña k'arebarua buzhi mebērāta.

³³ Mawūāñ izhara mawūāsia: Nok'ó, m̄urā bari bu ūme cárceld'e ed'a wāñta b'ua ëä, awuaraburū bu ūme beuisid'a b'ua.

³⁴ Mawūāñ Jesúsbara mawūāsia: Pedro, m̄a b̄aa jaraya, gallo id'ira beru ëbaya b̄aa m̄a ūduk'ata jarama ûbea jara ëwed'ara.

Zūbita, wūābita, kuchota jarad'a

³⁵ Tēäne Jesúsbbara ãzhaa mawūäśia: Mħä maräta zūbi ne ēä, wūābi ne ēä, sandalia ne ēä zok'asid'era, ¿marä ne wāēäsid'ak'a?

Mawūäñi ãzhara mawūäśid'a: Miä k'ärëta wāēäna ēbasia.

³⁶ Mawūäñañi mawūäśia: Id'ira zūbi erub'ħbara ataurua, wūābisid'a ataurua, kucho ne ēä b'ħbara bħuzhi wuata nendope edarua ab'a. ³⁷ Mħä maräa jaraya, mħnebemata wad'i arimaë berab'arii bara zhi b'ħumata mawūä b'ħ-ta: Ab'arika edasid'a bia ēä omiära bawara. Aramañne mħnebemata b'ħ tab'ura arimaë berab'ariya.

³⁸ Mawūäñi ãzhara mawūäśid'a: Nok'ó, kucho ūme za b'ħxa.

Mawūäñañi izhara mawūäśia: K'āħba.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Mobebeħru izhi wā k'awa b'ħ kīrāk'a wāśia Olivo k'atumañu, mañnerä izha jurekuad'asid'a wāśid'a k'aid'u.

⁴⁰ Mañnu jūēbeħrued'era mawūäśia: Zhiwid'iudua wāēäna ēbaita.

⁴¹ Mobe izhira ãzhi maēbara arajiga wāpe sāk'ok'od'e k'ob'epe zhiwid'ibħeruta, ⁴² mawūäśia: Zeze, bħema bigab-ħeru mħarrä zuburiabirrä, mawūämina arib'aerärä mħä krīñata, awuarabħeru arib'aedua bħażha krīñata.

⁴³ Mañne ángel ħiġiha arajiga wāpe sāk'ok'od'e k'ob'epe zhiwid'ibħeruta, ⁴⁴ Mawūē sopua k'ob'ħid'u zhiwid'isia audre zarea. Mañnerä izhi juara wa kīrāk'a waib'ħa erezoasia b'ae bħusita egoroid'u.

⁴⁵ Zhiwid'i nħumanata piradrħepe izha jurekuad'ama zebħerud'era ūdukuasia k'āīgue nħumħta sopoħba.

⁴⁶ Mawūē mawūäśia: ¿K'ärēa k'āīgue nħumħ? Pirab'ariudua, zhiwid'iudua wāēäna ēbaita.

Jesús jidad'apead'a

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Jesús wad'i bed'ea k'ob'ħid'e zhārā bio zesi'd'a. Mañne Juda abadata doced'ebemata na taiba Jesús orrasia kīrāma nigaita. ⁴⁸ Mañne Jesúsbbara mawūäśia: Juda, ¿bħara k'āwūä nigarbħu ba chāb'aribħu ka mħ Beubari Bape b'ħra?

⁴⁹ Izha jurekuad'ata izhi bawara k'ob'ebara sāwūä berab'ariita k'awuad'ape mawūäśid'a: Nok'ó, ¿tud'aika ku-choba?

⁵⁰ Aramañne ãzhid'ebema ab'aħba tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē ħrawesia kewħurju juwua aħraarebemata. ⁵¹ Mawūē Jesúsbbara mawūäśia: K'āmabai idaribirua.

Mobe kewħurju tħob'ari b'ebisia. ⁵² Mobebeħru Jesús bed'eabħeruta, sacerdoterä nok'oräta, nok'orä Daizeze de akħbadata, nok'oräta izhi eded'aita zebħadaa mawūäśia: ¿Mħarrä nezrugamiä kīrāk'a kuchued'a bakurued'a zeb-ħ-dak'a? ⁵³ Mħ marä bawara ewariza Daizeze ded'a ewara maē b'asid'era maräbara mħarrä jidad'a ēbasia. Mawūämina maräba k'āwūä od'ai ewaria, Daizezeba idaribibħu ba ātōmiäba zarea k'āwūä oi ewaria.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesús

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Aramañne jidad'ape edesid'a sacerdote wag'au ded'a. Pedrora arajiga k'aid'u b'asia. ⁵⁵ Mañnerä ħiġiha drog'oa ēsadra tebħu puad'ape arak'awa jewed'asid'a. Pedrosid'a jewed'asia ãzhi bawara. ⁵⁶ Mañne nezok'a wūērāba tebħu maē jewed'a k'ob'ħta ūdui akħape mawūäśia: Naħsid'a b'asia Jesús bawara.

⁵⁷ Mawūämina izhara merħbħeruta mawūäśia: Wūērā, mħä mañ ūduk'a.

⁵⁸ Audre ēäne awurħu ba ūdupe mawūäśia: Bħusid'a k'āħrānebema.

Mawūäñi Pedrobara mawūäśia: Mħarrä izhi ēä.

⁵⁹ Dāħarāne awurħu ba mawūäśia: Naħsid'a wārīnu Jesús bawara b'asia, Galilead'ebemata k'ob'ħa.

⁶⁰ Mawūäñi Pedrobara mawūäśia: Mħarrä k'awua ēä bħa k'ärē jara k'ob'ħra.

Mañ daucha izhi wad'i bed'ea k'ob'ud'e gallo berusia. ⁶¹ Mañne Nok'o Jesús puerwape akusia Pedrora, mobebur Pedrobara bude basia Nok'o Jesúsba mawūänata: Gallo berui nawed'a buara mu ūduk'ata jarama ūbea jaraya. ⁶² Mawūë Pedrora ãi wäpe jëgasia k'ãbäëä sopua.

Jesús ud'apead'a

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Soldaorä Jesús akü eruk'opanubara ãzhima sewak'au b'ud'eba jirachi jirpanesia. ⁶⁴ Dabü pärñape kíräma jirachi jirpanuta wid'i mawūäsid'a: Arimaë jaradua, ¿bura k'aiba jirachibur?

⁶⁵ Aramañne ik'azhirua jara jirpanesia ne awuruta bio jara.

Jesús eded'apead'a wag'aurä kíräbita

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Ùnadrübürud'era zhi juresid'a nok'orä puerwud'ebemata, sacerdoterä nok'oräta, üräg'a Moiséd'e jarabadata, mobe nok'orä wag'auräma eded'ape mawūäsid'a: ⁶⁷ ¿Bura zhärä Ëdrübika? Daia jaradua.

Mawūñař mawūäsi: Muñ maräa jaraburüsida maräbara ïjäna ëä. ⁶⁸ Mañenabemata muñ maräa wid'ira maräbara panañna ëä, miä muñra ënetad'a ëä. ⁶⁹ Mawūämina id'id'eba mu Beubari Bape b'ura jewed'aya Daizeze zhi zroma juwua araare.

⁷⁰ Mawūäi jõmañba mawūäsid'a: ¿Aramañnerä bura Daizeze Warrak'a?

Mawūñař izhara mawūäsi: Ara mazha jarabuda muñra mañta.

⁷¹ Mawūäi ãzhara mawūäsid'a: ¿Izhi ürë k'ärëta ãmaña jarad'amarëä nesid'a b'eipe? Jipa dazhiräba ürïbuda izhi id'eba.

Jesús eded'apead'a Pilato kíräbita

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 Mobebur jõma piradrud'ape Jesús edesid'a nok'o Pilatoma. ² Mobe ji mawūäsid'a: Nañ daibara üdusid'a zhäräta nok'orä bawara kírubiga b'uta. Jara b'ua rey César plata diabadara diad'a ëbaita, jara b'ua izhira zhärä Ëdrübita Reyta.

³ Mawūñař Pilatobara wid'i mawūäsi: ¿Bura Rey judíoräneka?

Mawūäi izhara panañ mawūäsi: Ara buzha jaraburua.

⁴ Mawūäi Pilatobara sacerdoterä nok'oräta k'ob'ea, zhärä k'ob'ea mawūäsi: Muña ümakirä nañ bed'ea ne ëä.

⁵ Mawūäi ãzhara wuaabur mawūäsid'a: Zhäräta nok'orä bawara kírubiga b'uta miä üräg'a b'ua Judea drua jõma, Galilea druad'eba erujëdrud'ata nañu ba.

Jesús eded'apead'a Herode kíräbita

⁶ Mawūä Galilea jarabudata Pilatoba ürï wid'isia Galilead'ebema k'awuaita. ⁷ Jarabudata mamabemata k'awuape rey Herodeba k'awua oita b'ud'eba edebigasia Herodema. Mañ ewadera mañsid'a b'asia Jerusalénne. ⁸ Aramañne Herodeba Jesús üduburud'era k'ãbäëä sobiasia üdu krïña b'uta ewari däärä basi baera. Izhi ürübemata ne bio ürï b'asi baera üdu krïñasia üdud'ak'ata oburuta. ⁹ Mawūë ne bio wid'isia, mawūämina Jesúsbara panañ ëbasia. ¹⁰ Mañnerä sacerdoterä nok'oräta, üräg'a Moiséd'e jarabadata k'opanasia biod'e ji k'ob'eta. ¹¹ Mobebur Herodebara soldaorä izhid'e bawarauba k'ärë ëäne edabudata ãzhima se-wak'au b'ud'eba reyba jëbari kíräk'a wua kírwärëäta jëbisid'a, mobe wakusa edebisid'a Pilatoma. ¹² Mañ ewadera Pilato Herode üme ibiad'e b'asid'a naara zhi jurata pananata.

Jarad'apead'a Jesús beabimarẽā

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Mobebeurū Pilatobara ãba tr̄kuasia sacerdoterā nok'orāta, zhārā nok'orāta, zhārā bawara. ¹⁴ Mobe mawūāsia: Marābara ūmakīrā naū m̄ma wesid'a zhārāta nok'orā bawara kīrūbiga b'ū baera, mawūāmina m̄mā mazhi kīrābita wid'ib̄erūba m̄ma naū bed'ea ne ēā marāba mañne ji k'ob'ed'era. ¹⁵ Miā Herodema bed'ea ne ēāba wakusa zok'asia m̄ma. Mawūē izhi bead'aid'ebema o ēbasia naūbara. ¹⁶ Mawūē m̄ārā ēnetaya ubigape.

¹⁷ Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ēdr̄ubi b'asia Egiptod'eba ēzoad'ata kr̄icha fiesta obada ewade.

¹⁸ Mañne k'abanabara jōmañba nemi jīgua mawūāsid'a: ;K'āñ beabirua, mobe daiitara ēnadua Barrabáta!

¹⁹ Mañ Barrabára cárceld'e b'usid'a p̄w̄erūd'e zhārāta nok'orā bawara kīrūbigad'a k'area, miā bead'a k'area.

²⁰ Pilato wakusa bed'easia Jesús ēna kr̄ñaba. ²¹ Mawūāmina ãzhara wakusa nemi jīgua mawūāsid'a: ;Cruzd'e k'achibirua! ;Cruzd'e k'achibirua!

²² Pilato bed'eama ūbeata mawūāsia: ¿K'ārē bia ēäta osi naūbara? M̄ma naūbara izhi bead'aid'ebema o ēbasia. Mawūē m̄ārā ubigape ēnetaya.

²³ Mawūāñ ãzhara wuaaburū nemi jīgua jarasid'a cruzd'e k'achibimarẽā. Sacerdoterā nok'orā bawara ãzhi mawūā nemi jīgua b'iabudaba arib'aesia. ²⁴ Aramañne Pilatobara arib'aesia ãzha wid'i b'era. ²⁵ Mobe zhārāta nok'orā bawara kīrūbigad'a k'area, miā bead'a k'area, Barrabá cárceld'e b'ud'apead'ata ēnetasia ãzha wid'id'apead'ata. Mobe Jesús chāb'arisia ãzha kr̄ñane.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-56; Marcos 15:21-41; Juan 19:17-30)

²⁶ Edebudad'era Simón Cirene p̄w̄erūd'ebemata jidasid'a meā b'ad'ata taita, mobe cruzta ataubisid'a edemarẽā Jesús k'aid'u.

²⁷ Mañnerā k'abanata p̄w̄erūd'ebemata k'aid'u kuataid'era wūérārā ūk̄erū sopua jēgasid'a izhi k'area.

²⁸ Mañne Jesúsbara ãzhi ak̄upe mawūāsia: Wūérārā Jerusalénnebema, jēgarāñdua m̄ k'area, awuaraburū jēgaudua mazhi k'area, mazhi warrarā k'area. ²⁹ Ewarita zeya, mañnerā mawūānaña: Sobiad'aid'e b'ua tod'ak'ara, b'iog'oad'ak'ara, wūawūā ju dawuad'ak'ara. ³⁰ Mañnerā k'atuma n̄umeā mawūānaña: Dai ūrū b'ae-dua. Eya zake n̄umeā mawūānaña: Dai ãnat̄rua. ³¹ M̄ bed'ea ne ēäba bakuru onoā kīrāk'a k'oabaid'e b'ū ēäta k'āwūā beabid'aira, ¿bed'ea bara b'eba bakuru pō kīriak'a k'oabasuta b'era audre od'ai ēka?

³² Jesús bawara dewara ūme edesid'a bia ēä omiārāta bead'aita. ³³ Aramañne Buru B'ud'ebemata abadaid'u jūékuape Jesús mama cruzd'e k'achisid'a. Bia ēä omiārāsid'a k'achisid'a ab'a juwua araare, ab'a juwua ãk'aare.

³⁴ Mañnerā Jesúsbara mawūāsia: Zeze, bed'ea ne ēä b'ukuadua ãzhara k'awuad'a ēbaera k'ārē ob'eta.

Mañnerā soldaorābara izhi wuara ãzhirānu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. ³⁵ Zhārābara Jesús ak̄ duanasia, nok'orābid'a ãzhima sewak'au b'ud'eba mawūāsid'a: Aw̄erūrā k'arebakuasia. Mawūē izhikusa ēdr̄ibara naúta zhārā ūdr̄ibita Daizezeba jūrūd'aburū.

³⁶ Soldaorābid'a ãzhima sewak'au b'ud'eba orrad'ape ne oregueata diabudata, ³⁷ mawūāsid'a: B̄ta judíorā Reyburū b̄uzhikusa ēdr̄erua.

³⁸ K'ārēa bead'aita izhi ūrū b'ū jirab'asia, mañta griego bed'ead'e, latin bed'ead'e, hebreo bed'ead'e mawūā b'asia: NAÑ REY JUDÍORĀNEĀ.

³⁹ Bia ēä omiārāta k'achi jirapanubara ab'auba Jesús ijura jara mawūāsia: B̄ta zhārā ūdr̄ibiburū b̄uzhikusa ēdr̄erua, ēdr̄ibigarua daisid'a.

⁴⁰ Mawūāñ dewarabemaba panaū kēā mawūāsia: ¿B̄sid'a ab'arika beuid'e b̄uara wawia ēka Daizezera?

⁴¹ Dazhira wārānebai bia Zuburia barab'ua, k'āwūā barab'ua dazha bia ēäta od'apead'ad'eba. Mañne naúbara bia ēärā o ēbasia. ⁴² Mawūape Jesús mawūāsia: M̄rā budebarua b̄ta Rey baburūd'era.

⁴³ Mawūāñ Jesúsbara mawūāsia: M̄a wārīnu b̄aa jaraya, id'i b̄era m̄ ūme k'ob'aya ūtre.

⁴⁴ Úmatipauba drua jõma pārīgusia a las tres bayeed'a. ⁴⁵ Aramaūne Úmadaura pārīgusia, Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'ura k'õõ totosia ēsadra. ⁴⁶ Mañnerā Jesúsbara nemí jīgua mawūāsia: Zeze, mñärā bñ juwuad'e chāb'ariya mñ jawurera.

Mawūāpe beusia.

⁴⁷ Soldaorā nok'oba mañta Údui Daizeze ibia jara mawūāsia: Wäräne Úmakirä nañ bia basia.

⁴⁸ K'abanata mama k'ob'ebara jõmaúba mawūā berab'ariburuta Údud'ai, jérüya wāsid'a sopuaba trūā neächi.

⁴⁹ Mawūāmina jõma Jesúsba Úduk'aubara, wūérärä Galilea druad'eba izhi k'aid'u zekuad'abara wawarauba akü duanasia mawūā dog'ora.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ José abadata b'asia Arimatea pñwurud'ebemata, mañ pñwurura Judea druad'ebema. Nok'orä wag'au-rñebemata mañ biata b'asia. ⁵¹ Mañbid'a jñä b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata. Mawūē krñcha ab'arika ëbasia mawūā obudara jariräba. ⁵² Mawūē Pilatoma wäpe wid'isia Jesús k'akuata. ⁵³ Aramaūne cruzd'ebara ãi edape burasia burub'aba, mobe ed'a tab'usia peñata zob'ea k'orubid'a mañ, mamarä beuwärä wad'i b'ud'a ëbasia miöta.

⁵⁴ Mañ ewadera arrib'ae jirpanuta nrñëma sábadod'e ñenañbada basia.

⁵⁵ Wúérärä Jesús k'aid'u Galilead'eba zed'apead'asid'a k'aid'u zebudaba Údusid'a beuwärä wuag'aid'ebema nñmñ mañ Jesús k'akua tab'ubedata. ⁵⁶ Mobe jérüya ded'aa wñape kerata osid'a beuwärä k'akua chiratud'aita. Nrñëma ñenañbada ewade ñenañsid'a Daizezeba jara b'ut kñräk'a.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 Semana ewarita nabemata domingod'e diaped'a Jesús wuag'ad'apead'aid'u zebedata, wúéräräbara wesid'a beuwärä chiratud'aita ãzha kera od'apead'ata. Wúérärä awururásid'a zesid'a ãzhi bawara.

² Mañnerä mong'ara ãña uratu k'ob'uta Údusid'a peña zob'eata tapa k'ob'ad'ata. ³ Mawūē ed'a wñbñdad'era Údud'a ëbasia Nok'o Jesús k'akuara. ⁴ Mañba k'awua ëä krñcha k'ob'ed'e, Úmakirä Úme ãzhi k'aita barab'esia wua uruzhiderrea jñ panuta. ⁵ Wúérärä perabudaba kñrä b'arrud'ai mawūāsid'a: ¿K'ärëä beuwärä mañ jürue panu zok'ai b'ura? ⁶ Nama ne ëä, awuaraburü beud'ata piradrüsia. Bude baudua marää jarad'ata wad'i b'asid'e Galilead'e. ⁷ Mawūāsia: Mñ Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya k'azhirua omiärä juwuad'e, mañnerä cruzd'e k'achid'aya, mañta beud'ata piradruya ewari Úbead'e.

⁸ Mobeburü ãzhara bude basid'a Jesúsba mañta jarad'ata. ⁹ Peña zob'eata nñmñ mañbara jérüya wñape mañ bed'ea biata jõma jarasid'a Jesúsba jürukuad'ata once duanuã, jõmañä jarasid'a zhi wuaabemarääbid'a.

¹⁰ Ñzhira panasia María Magdalena, Juanata, María Jacobo papata, awururásid'a ãzhi bawara panasia, mañraba mañta jarasid'a Jesúsba jürukuad'aa. ¹¹ Mawūāmina ãzhima kñräne k'opana ëbasia wúérärä mañ jara k'opanurä, mawūē ijäna ëbasia. ¹² Mawūāmina Pedro piradrüpe wñeba wñsia peña zob'eata nñmñnu. Ed'a akuburud'era Údusia bari burub'ata. Mawūā berab'ariburuba k'awua ëä krñcha ded'aa wñsia.

Od'e tebad'apead'a Emaús pñwurud'a

(Marcos 16:12-13)

¹³ Mañnerä ãzhiräta Úme ab'añ ewade tebasid'a pñwurü zake Emaús abadaed'a. Mañ zhi wawarata b'asia once kilómetro Jerusalénneba. ¹⁴ Ñzhiräñnu bed'ea taid'ata jara tebasid'a jõma mawūā berab'ariburuta.

¹⁵ Mawūā ãzhiräñnu bed'ea taid'ad'e Jesúsbara orrape tebasia ãzhi bawara. ¹⁶ Mawūāmina ãzhara akü k'opanuta Úduk'awad'a ëbasia.

¹⁷ Mañne mawūāsia: ¿Mazhiräñnurä k'ärëta jara taid'a, k'ärëä sopua panu?

¹⁸ Mawūäñ ab'añba panañburuta Cleofas abadaba mawūāsia: ¿Bñtrü ab'abai Jerusalénne ãibemata k'ob'ura, k'awua ëbñrü mama sñwñä berab'arita nañ ewade?

¹⁹ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿K'ārēta sāwūāsi?

Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Jesús Nazared'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibarita b'asia. K'ārē oita bed'eata jaraita zhi zroma basia Daizeze kīrābita, zhārā jōmaū kīrābita. ²⁰ Maūta sacerdoterā nok'orāba, dai nok'orāba bead'amarēā chāb'arisid'a, mawūē beasid'a cruzd'e k'achi. ²¹ Daibara krīcha b'easia zhi jura juwuad'eba Israel izha ēdrūbigaita. Maūta bariburū maū jōmaūnebema id'i ewari ūbea baburūa mawūā berab'arid'ara. ²² Maūta daira perabisid'a wūērārā daid'ebema ūkūrūba. Maūrā diaped'a jūēkuasia Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ²³ Jesús k'akuara ūdud'a ēāba zebudad'era jarasid'a ángelerā ūdud'apead'ata, maūrābara jarasid'abid'a Jesús zok'ai b'uta. ²⁴ Mawūē daid'ebemata ūkūrū jūēsid'a Jesús wuag'ad'apead'aid'u, mawūē ūdusid'a wūērārāba jarad'apead'a kīrāk'a. Mawūāmina Jesús ūdud'a ēbasia.

²⁵ Mawūānaī Jesúsbbara mawūāsia: ¡Marā krīcha ne ēā b'ea, marābara sod'ebara ūnabasia jōma ījāīta duanu ēā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ara! ²⁶ ¿Zhārā Ēdrūbira mawūā zuburiaita bara basi ēka ūtre Nok'ota b'eira?

²⁷ Mobeberū Moiséba b'ud'ad'eba, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ad'eba sāwūāta bia jarak'asia. Maūnerā zhi b'uma jōmaūneba jarasia izhid'ebemata jara tab'eta.

²⁸ Aramaūne pūwūrū zake āzhi wāma jūēbūdad'era, Jesús jipa totosia wawara wā kīrāk'a. ²⁹ Mawūē āzhara b'emarēā zarea jara mawūāsid'a: Dai bawara b'edua, ewarira keuba pārīgu būsia.

Mawūānaī ed'a wāsia b'eita āzhi bawara. ³⁰ Āzhi bawara nek'oita jewed'aburud'era pan jiraedape maūbari Daizezea zhibia jipe b'upe ded'ekasia. ³¹ Maū daucha ūduk'awasid'a, mawūāmina izhira nebasia. ³² Mawūē āzhirānu mawūāsid'a: ¿K'āwūē dazhira sobiasid'a ēka od'e jarak'a tebasid'era Daizeze bed'ea zhi b'umata?

³³ Aramaūta piradrud'ape jērūya wāsid'a Jerusalén pūwūrūed'a, mawūē Jesúsbira jūrūkuad'a onceta zhi jere duanuta ūdubudad'era ūdusid'a āzhi bawara duanusid'a. ³⁴ Maūrābara mawūāsid'a: Wārīnu Nok'ora beud'ata piradrūsia. Zhi ūdubisia Simoūā.

³⁵ Mawūānaī āzhara nebūrūsid'a od'e sāwūā berab'arid'ata, sāwūā ūduk'awasid'ata pan b'uburud'e.

Jesús zhi ūdubid'a izha jūrūkuad'aa

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23)

³⁶ Maūnebemane bed'ea k'ob'ed'e Jesús āzhi ēsadra edau nūmepe mawūāsia: Marā adu-a b'eaudua.

³⁷ Maūne k'ābāēā perabudaba krīchaisid'a beuwārāta ūdu k'ob'eta. ³⁸ Mawūē Jesúsbbara mawūāsia: ¿K'ārēā pera k'opanū, k'ārēā eruk'ob'e marā sod'era k'āū krīchara? ³⁹ Akaudua mū juwuata mū jērūta, mūrā mūzhita b'ua, tāūdua, akaudua, jawurera zhara ne ēā, miā b'uwūrūsid'a ne ēā, maūne marābara akū k'opanūā mūrārā erub'uta.

⁴⁰ Maūta jara k'ob'ud'era k'achid'apead'ata akūbigasia juwuata jērūta. ⁴¹ Āzhara sobiaba wad'i ījā ēā k'ob'eba k'awua ēā krīcha k'ob'ed'e mawūāsia: ¿Marābara nama eruduanuka k'ārē k'oira?

⁴² Mawūāī b'eda bamata pēwa diasid'a, dewara diasid'a urrajōta. ⁴³ Izhara jidape k'osia āzhi kīrābita.

⁴⁴ Mobe mawūāsia: Mū k'āwūā berab'ariburūra mūā marāā zhi jarama basia mū wad'i marā b'ud'e: K'āwūā arimaē berab'ariita bara basia jōma mūnebemata zhi b'umata Moisé ūrāg'ad'e tab'eta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ata tab'eta, Salmone tab'eta.

⁴⁵ Mobeberū krīcha ewekuasia sāwūāta k'awuad'amarēā Daizeze bed'eata zhi b'umata. ⁴⁶ Mobe mawūāsia: Mawūā zhi b'umaneba zhārā Ēdrūbira beuita bara basia beud'ata piradrūita ewari ūbead'e. ⁴⁷ K'ōbebūrū mū trūneba jarad'aya k'azhiruara āmapē Daizezeta pēwānamarēā, Daizezeba bed'ea ne ēā duanebimareā k'azhiruata biot'eba, drua jōmaū maē mawūā jara erujēdrud'aya Jerusalénneba. ⁴⁸ Marāba jarad'aya mū k'āwūā berab'arid'ata. ⁴⁹ Wārīnu mūā marāma zok'aya Jawurebia mū Zezeba diaya ad'ata. Mawūāmina Jerusalén pūwūrūd'e duanedua zareata jidad'ayeed'a ūtreba zeburūta.

Jesús wāna ūtaa

(Marcos 16:19-20)

⁵⁰ Mobebeṛu ãi jere edesia Betaniañu, mobe Daizezeba bia juremarẽä juwua jirab'aripe ibia jarak'asia.
⁵¹ Mawūä ibia jarak'a k'ob'ud'e ãzhi maëbara Daizezeba edesia ūtaa. ⁵² Ñzhara ibia jarad'ape jērūya Jerusalén p̄uwurued'a wāsid'a k'ãbāëä sobia. ⁵³ Mobe Daizeze ded'a ewara maë ewariza ze b'easia Daizeze ibia jara b'eta. Amén.

SAN JUAN

Cristora Bed'eata Beubari Bape b'ad'a

1 Jēdebara b'asia Bed'eata, maŨ Bed'eara Daizeze ūme b'asia, Bed'eara Daizeze basia.

2 Izhira jēde wed'auba Daizeze ūme b'asia.

3 Izhik'areuba Daizezebara ne jōma osia, izhik'areuba oburū ēärā miā k'ärēsid'a o ēbasia.

4 Izhira dazhi b'ū k'arra, mawūā dazhi b'ū k'arrata Daizezed'ebema k'awuabiga b'uba zhārāita ūnata b'ua.

5 Izhira ūnata pārīguad'e ūna b'ua, izhira pārīguabara kia ēä.

6 Iab'a b'asia Daizezeba zok'ad'ata, maŨ Juan Buruk'oemiā abazhid'a. **7** MaŨ zesia ūnanebemata jarak'aita, aramaūne jōmaūba ūjānamarēā izhid'eba. **8** Juan ūnata b'a ēbasia, awuaraburū b'asia ūnanebemata jarak'aita.

9 Wārīnu ūnabara Daizezed'ebema k'awuabiga b'uba zhārā jōma ūnabi b'ura zeita b'asia naŨ ējūāēna.

10 MaŨ ūnarā naŨ ējūāne b'asia, ējūārā Daizezebara izhik'areuba osia, mawūāmina ējūāne b'ebara ūduk'awad'a ēbasia.

11 Izhid'erāma zesia, mawūāmina izhid'erābara bia edad'a ēbasia.

12 Mawūāmina izhita bia edad'apead'ara, izhid'ebemata ūjānapead'ara Daizeze warrarāta duanebisia.

13 Mawūā Daizeze warrarāta duanebi ēbasia beubari b'eba tod'ad'eba, awuaraburū zhi warrarāta duanebisia Daizezeba.

14 Bed'eara Beubari Bape dazhirāne ed'a b'asia, kūāg'aba bira b'uba k'awuabiga b'asia Daizezed'ebema wārāta. Daibara ūdusid'a izhira zhi zromata, zhi Warra ab'a b'uta zhi zroma basia zhi Zezed'eba.

15 Juanbara izhid'ebemata mawūāsia: NaŨ jaraburūta mūrā mawūāsia: Mu tēā urura mu audre zhi zroma mu nawed'a b'ad'aba.

16 Izhi b'ud'ebema biaba dazhirā jōma bia erunūmuā, aramaūne bia erunūma tau ēä.

17 Daizezebara izhi ūrāg'ara diasia Moiséd'eba, mawūāmina izha zhārā kūāg'a b'ura izhid'ebemata wārīnurā dajada nūmesia Jesucristod'eba.

18 Daizezera miōba ūduk'a, mawūāmina zhi Warra ab'a b'uta zhi Zeze ūme b'uba dazhirāā k'awuabisia sāwūā b'uta.

Jesúsd'ebemata jarad'a Juan Buruk'oemiāba

(Mateo 3:11-12; Marcos 1:7-8; Lucas 3:15-17)

19 Jesúsd'ebemata Juanba jarasid'era, nok'orā judíorāba Jerusalénneba sacerdoterāta levitarā bawara zok'asid'a wid'i mawūānamarēā: ¿Bura k'aipe?

20 Mawūānaī merā ēā jaraburūta mawūāsia: Mu ēā zhārā ūdrubbiira.

21 Mawūāī wid'i mawūāsid'a: ¿Mohera bura k'aipe? ¿Bura Elíak'a?

Mawūānaī mawūāsia: Mūrā maŨ ēä.

Mawūāī mawūāsid'a: ¿Mohera bura Daizezeba bed'eata jarabibarita zeita b'ad'ak'a?

Mawūānaī panaŨ mawūāsia: Mūrā maŨ ēä.

22 Mawūāī mawūāsid'a: ¿Mohera bura k'aipe? Dai zok'ad'apead'arāā daibara jarad'aibara bura k'aita. ¿Bud'ebema bura daia k'ärēta jaraipe?

23 Mawūānaī Juanbara mawūāsia:

Mūrā iab'a nemi jīgua bed'eaid'ebemata drua drudrua tab'ū maē mawūāñebema: Bia ēārā āmabudaba jipa obudak'audua Nok'o zei ota.

(Isaías 40:3)

Mawūāñebema Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba jarad'a kīrāk'a.

²⁴Juanma zok'akuad'apead'ara fariseorāñebema basia. ²⁵Mañrābara wid'i mawūāsid'a: ¿Bhara k'ai bed'ead- 'eba zhārā buru k'oe b'ū, zhārā Êdrubbiita b'ū ēbure, miā Elía ēbure, miā Daizezeba bed'eata jarabibari ēbure?

²⁶Mawūānaī Juanbara panaū mawūāsia: Mūrā zhārā buru k'oe b'ūa baniāba. Mawūāmina iab'a marāne ed'a b'ūa marāba ūduk'awad'a ēäta. ²⁷Mañ mū tēa urua, izhira mū audre zhi zroma, nezok'aba obari kīrāk'ara mūrā ēnaīne b'ū ēä izha jērūne jū b'ūra.

²⁸Mañ Betania p̄ewurud'e mawūā berab'arisia, do Jordán kīrārē Juanba zhārā buru k'oekua nūmana maē.

Jesúra Oveja zake Daizezed'ea

²⁹Nrūēma Juanbara Jesús izhima uruta ūdupe mawūāsia: Akaudua, k'āñta Oveja zake Daizezed'ea, nañbara k'azhirua ne ēä oya ējūāne zhārā b'eta. ³⁰Nañta jaraburuta mūrā mawūāsia: Mū tēa urura mū audre zhi zroma mū nawed'a b'ad'aba. ³¹Jesús k'aira mūrā k'awua ēbasia, mawūāmina Israel b'eba ūduk'awad'amarēa mūrā zhārāta buru k'oe zeburua baniāba.

³²Juanbara dewara mawūāsia: Jawurebia Daizezed'eta mūā ūdusia ūtreba pusirā kīrāk'a uruta, mañ b'arisia Jesú ūrū. ³³Jesús k'aira mūrā k'awua ēbasia, mawūāmina baniāba zhārā buru k'omarēa Daizezeba mūta zok'ad'bara mūā mawūāsia: Iab'a ūrū Jawurebia uruta b'ā ūduburud'era izhi ūrū b'ariya, māñbara Jawurebiata diaya Daizezed'eta. ³⁴Mawūā jarad'ata mūrā izhira ūduburua, mawūē mūrā jaraburua nañ Daizeze Warrata.

Jesúsba naara jūrūkuad'a

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20; Lucas 5:2-11)

³⁵Nrūēma Juan wakusa mama b'asia izha jūrūkuad'ata ūme bawara. ³⁶Mañne Jesústa mama taita ūdui mawūāsia: ¡Akaudua, nañta Oveja zake Daizezed'ea! ³⁷Juanba jūrūkuad'ata ūmebara mawūāburuta ūrūnape Jesús k'aid'u wāsid'a. ³⁸Mañne Jesúsbala jērūya akuburud'e k'aid'u taid'ata ūdui mawūāsia: ¿Marā k'ārēta jūrūpanu?

Mawūāñ ãzhara mawūāsid'a: Rabí, bura ¿sāma b'ū? Rabí bed'eabara jara krīña b'ūa Miā Ūrāg'abarita.

³⁹Mawūānaī mawūāsia: Akud'e zeudua.

Mawūāñ wānape sāma b'ūta akusid'a, mobe mañ ewadera izhi ūme panesia kewara a las cuatro basi baera.

⁴⁰Andrés basia, Simón Pedro mebeara, ūmenebema ab'a Andrés basia Juanba jaraburuta ūrūnape wānapead'ara Jesús k'aid'u. ⁴¹Andrésbara naara zhi mebea Simónta jūrū wāpe ūdui mawūāsia: Daibara ūdusid'a zhārā Êdrubira.

⁴²Aramañne wesia Jesúsmo. Jesúsbala ūdui mawūāsia: Bura Simón Jonás warra, b'ū trūrā Cefa baya. Mañ trūbara jara krīña b'ūa Pedrota o Peñata.

Jesúsba jūrūd'a Felipeta Natanael

⁴³Nrūēma Jesús Galilea druaed'a wāita baburud'era, Felipeta ūdupe mawūāsia: Mū k'aid'u b'adua.

⁴⁴Feliperia Betsaidad'ebema basia, dewara mañ p̄ewurud'ebema basia Andrésta Pedrota. ⁴⁵Felipebara Natanael jūrū wāpe ūdui mawūāsia: Daibara ūdusid'a jari Moiséba ūrāg'ad'e b'ūd'ara, jari Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jara b'ud'apead'ara. Izhira Jesúa, José warra Nazared'ebema.

⁴⁶Mawūāñ Natanaelbara mawūāsia: ¿Nazared'ebara biara ūtū zeita b'ūka?

Mawūāñ Felipebara mawūāsia: Zerua akud'e.

⁴⁷Jesúsbala Natanael izhi k'aita zeburuta ūdui mawūāsia: Akaudua, nañ wārīnu israelitarāñ, zhārā izhara se-wa ēä.

⁴⁸Mawūāñ Natanaelbara mawūāsia: ¿Bhara mūnebema sāwūā k'awua b'ū?

Mawūāī Jesúsbbara panaū mawūāsia: Felipeba bū trūī nawed'a būra higuera bakuru edre b'ūta mūā būra ūdu-sia.

⁴⁹ Mawūāī Natanaelbara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, būra Daizeze Warra, būra Israel duanu Rey.

⁵⁰ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: ¿Mūrā maūta būara ūjābūrūka mūā būra higuera bakuru edre b'ūta ūdusia aburud'eba? Maū k'āñabara būara k'ārē audre waib'ūata bio ūduya.

⁵¹ Mawūāpe mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya, id'id'eba marābara ūdud'aya bājā ewa nūmūta, ūdud'aya ángelerā Daizeded'eta wārīze b'eta ud'ub'ae b'eta mū Beubari Bape b'ūma.

Iab'a juwua jidad'a Caná pūwūrūd'e

² Ewari ūbead'e iab'a juwua jidabūrūd'e fiesta osid'a Caná pūwūrūd'e, maū pūwūrūra Galilea druad'ebema.

Mama b'asia Jesúsbbara papata. ² Mawūā iab'a juwua jidabūrūd'era trūsid'a Jesústa izha jūrūkuad'a bawara.

³ Maūne vino jōbūrūd'e zhi papaba Jesúsa mawūāsia: Ya vino ne ēā duaīna.

⁴ Mawūāī Jesúsbbara mawūāsia: ¿Papa, dazhira maūne nūmū ēāta būara k'ārēā maūta mūāā jarabūrū? Mūā k'ārē oira wad'i araba ēā.

⁵ Zhi papabara vino jed'ekabadarāā mawūāsia: Izha jarabūrūra jōma oudua.

⁶ Mama zok'o seis b'asia mong'ara omata baniā tūbadata, Daizeze kīrābita bia b'eita judíorābara ne sūgūira baniā maū zok'od'eba jue bazhid'a. Maū zok'od'era ab'a ab'aūd'e baniā balde diez ara b'asia. ⁷ Jesúsbbara vino jed'ekabadarāā mawūāsia: Zok'o za nūmeta baniāba biraudua.

Mawūāī birakuasid'a. ⁸ Mawūē Jesúsbbara mawūāsia: K'ōbebūrū wīka jue edad'ape vino jed'ekabi nūmūma edeudua.

Mawūāī edesid'a. ⁹ Mawūē vino jed'ekabi nūmūbara baniāta vino babūrūra do akūsia sāmaūba ūtū zebūrūta k'awua ēāta, baniāta āzha juecid'a baera vino jed'ekabadabūrū k'awua k'opanasia, aramaūne vino jed'ekabi nūmūbara juwua jida nūmūta trūpe, ¹⁰ mawūāsia: Jōmaūba naara vino zhi biata ded'ekabada, mawūē bio dobūdad'era vino zhi bia ēāta ded'ekabada. Mawūāmina būara vino zhi biara wuag'asia tēā ded'ekaita.

¹¹ Maū ūdud'ak'ata naarabemata obūrūra Jesúsbbara osia Caná pūwūrūd'e Galilea druad'e, aramaūne ūdubigasia izhira zhi zromata, mawūē izha jūrūkuad'abara wuaabūrū ūjāsid'a izhid'ebemata. ¹² Maū tēā Capernaúm pūwūrūed'a wāsid'a izhita, zhi papata, zhi mebērāta, izha jūrūkuad'ata. Mobe mama b'easia ewari k'akutua.

Jesúsbbara miti ēā od'a Daizeze deta

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

¹³ Ewari araa zebod'o basia Egipetod'eba ēzoad'ata krīcha judíorāba fiesta obadata, mawūē Jesúsbbara ūrīzesia Jerusalén pūwūrūed'a. ¹⁴ Maūne Daizeze ded'a ewara maē ūdukuasia Daizezeita babueid'ebemata nendo b'eta pak'ata, ovejata, palomata, plata k'ābiabadasid'a ūdusia mama jewed'a b'eta. ¹⁵ Mawūē lasota bio baratū edape Daizeze ded'a ewara maēbara jōma ūjārekuasia āzhi oveja bawara, āzhi pak'a bawara, monedara kuekuasia plata k'ābiabadad'era, burekuasia mesara. ¹⁶ Mobe paloma nendobadaa mawūāsia: Ūjā edeudua naū namaūbara, mū Zeze deta k'āwūā orāūdua ne nendobada deta.

¹⁷ Mobebebūrū izha jūrūkuad'abara bude basid'a maūenabemata zhi b'ūmata mawūā b'ūta: Mūā bū dera k'ābāēā jiwa b'ūta. ¹⁸ Maūnerā judíorāba mawūāsid'a: ¿Sāwūāta daia k'awuabirua Daizezeba k'āwūā obi nūmūbūrū?

¹⁹ Mawūānaī Jesúsbbara panaū mawūāsia: Naū Daizeze dera ūrīdua, mūā ewari ūbead'e wakusa pārāñia.

²⁰ Mawūāī judíorābara mawūāsid'a: Naū Daizeze dera cuarenta y seis añone pārāsid'a, ¿maūta būara ewari ūbead'e pārāñka?

²¹ Mawūā Daizeze deta jarabūrūra Jesúsbbara jarasia izhi k'akuata. ²² Maūneba beud'ata piradrūbūrūd'era izha jūrūkuad'abara bude basid'a maūta jarad'ata, mawūē ūjāsid'a maūenabemata zhi b'ūmata, aramaūne ūjāsid'a bed'eata Jesúsbbara jarad'ara.

Jesúsbara k'aua zhārānebema jōma

²³Jesús Jerusalénne b'uta, Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obabad'e b'ud'e, izhid'ebemata bioba ījāsid'a ūdud'ak'ata bio onumuta ūdubudaba. ²⁴Mawūāmina Jesúsbala k'awuasia āzhara wārīnu ījābuda ēāta, zhārānebema jōma k'au baera. ²⁵Aramaūne zhārānebema jarad'aira nesid'a ēbasia, aramaūne izhara k'au basia sod'era zhārā sāwūā b'eta.

Jesúsma zed'a Nicodemo

3 Fariseorānebemata b'asia Nicodemo abadata, nok'ota b'asia judíorānebemata. ² Maūta diamase Jesúsmazepa mawūāsia: Miā ūrāg'abari, daibara k'awua panuā bura Daizezeba zok'ad'ata miā ūrāg'amarēā, ūdud'ak'ata bura k'āwūā ob'ura miōba ob'e ēā Daizezeta izhi ūme b'u ēbura.

³ Mawūā Jesúsbala panaū mawūāsia: Muā wārīnu bħaa jaraya, iab'a wakusa tobura ēārā Daizezeta Nok'od'ebema ēā.

⁴ Mawūā Nicodemobara mawūāsia: ¿Dazhira zōrāta sāwūā wakusa toipe? ¿Mohera wakusa zhi papa b'itaed'a wā b'eika wakusa toita?

⁵ Mawūā Jesúsbala panaū mawūāsia: Muā wārīnu bħaa jaraya, iab'a baniāneba Jawurebiad'eba tobura ēārā ed'a wā b'e ēā Daizezeta Nok'o maerā. ⁶ Beubarid'eba tobura zharad'ebema. Mawūāmina Jawurebiad'eba tobura Jawurebiad'ebema. ⁷ K'awua ēā krīcharārūā muā jarabura k'area zhārā wakusa tod'ai barata. ⁸ Pūādrura pūādrbaria izha krīna maēba, zhi ugara bħara ūrībaria, mawūāmina bħara k'awua ēā sāmaħba uruta miā sāmaħ wāta. Aramaū kīrāk'a sāwūāta k'awua ēmina dajada awuara b'ebaria Jawurebiad'eba tobura.

⁹ Mawūā Nicodemobara mawūāsia: ¿Maū mawūārā sāwūāpe?

¹⁰ Mawūā Jesúsbala panaū mawūāsia: ¿Bura Israel b'eta ūrāg'abarita maū sāwūāta k'awua ēka? ¹¹ Muā wārīnu bħaa jaraya, daibara k'ārē k'awua b'eta jarabada, k'ārē ūdud'ata jarabada, mawūāmina marābara ījāna ēā daiba jara b'era. ¹² Ne ud'abemata muā marāā jarabura ījāna ēbura, ¿sāwūā ījānaipe muā marāā jarara ne ētrebemata? ¹³ Maū k'awuairia miōta ētre wārīzek'a, awuarabura ētreba zed'aba k'awua b'u ta mu Beubari Bape b'u ba k'awua b'u ne ētrebemarā. ¹⁴ Drua drudrua tab'u maē Moiséba dāma ētū jirab'ud'a kīrāk'a, mu Beubari Bape b'u ra ētū jirab'ud'aya. ¹⁵ Aramaūne mħnebemata ījābura adua ēbamarēā, awuarabura erub'amareā Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

Daizezebara kħāg'a ējūāne b'era

¹⁶ Daizezebara ējūāne b'era k'ābāēā kħāg'aba diasia zhi Warra ab'a b'u, izhid'ebemata ījābura adua ēbamarēā, awuarabura erub'amarēā Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ¹⁷ Daizezebara zhi Warra naħ ējūāena zok'a ēbasia aduabimareā ējūāne b'eta, awuarabura zok'asia ējūāne b'era ēdrud'amarēā izhid'eba. ¹⁸ Izhid'ebemata ījābura adua ēā, mawūāmina zhi ījā ēārā aduaya, ījā ēāba Daizeze Warra ab'a b'ud'ebemata. ¹⁹ K'ārēneba aduaita muā jaraya: ēnata b'u resia ējūāne b'ema, mawūāmina zhārābara pāriġuata audre kħāg'asid'a ēna k'āñabar, bia ēāta ob'eba. ²⁰ Bia ēāta ob'ebara ēnata b'u kīrāna ēā, aramaūne ēnata b'u ma zed'a ēā, āzha ob'eta k'awuad'a ēbamarēā. ²¹ Mawūāmina Daizeded'ebema wārāta arib'ae b'u ze b'u ēnata b'u ma, aramaūne k'awuad'amarēā izhara ob'u Daizeded'ebemata.

Juanba jarad'a Jesúsd'ebemata

²² Maū tēā Jesúz resia izha jurekuad'a bawara Judea druad'a, āzhi bawara mama b'asia zhārā buru k'oekua.

²³ Juanbid'a zhārā buru k'oekua nūmasia Enón pūwurud'e Salin k'aita, mama tadrū b'asi baera dota k'ābāēā. Mawūē zhārā zepe buru k'oe nūmeāsia. ²⁴ Maūnerā wad'i cárcele d'e b'ud'a ēbasia Juan.

²⁵ Maūne Juanba jurekuad'ata judíorā ēkura bawara k'aik'aliasid'a Daizeze kīrābita bia b'eita ne sūgħu badad'ebema k'area. ²⁶ Maūrāta Juanma zed'ape mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, Jordán kīrārē bħ ūme k'ob'ad'ad'ebemata bħa daia jarad'abara zhārā buru k'oekua nūmħā, mawūē jōma izhima ze nūmħā.

²⁷ Mawūānaī Juanbara panaū mawūāsia: Miōba mawūā jure nūma b'e ēā Daizezeba dia ēbūrū. ²⁸ Mūā jarad'ara marābara k'awua b'eta mūārā mawūāsia: Mū ēā zhārā Ēdrubira, awuarabūrū izhi zeita jarak'amarēā mūrā izhi na zok'ad'apead'a. ²⁹ Juwua jidaid'era wūrā zhūmakīrāba erunūmūā, izhi ūme zhi biata k'aita b'ūra izhi nemita ūrī b'ūba k'ābāēā sobia b'id'abaria. Jesúsd'ebema ūrī b'ūba aramaū kīrāk'a mūrā k'ābāēā sobia b'ūa. ³⁰ Jesúra wuaabūrū zhi zromata b'eya, mawūāmina mūrā zhi zroma ēāta b'eya.

Ūtreba zed'ad'ebema

³¹ Jesúr ūtreba zebūrūra jōmaū audre zhi zroma, druad'ebemata b'ūra druad'ebemata b'ūba ne druad'ebemata jara bed'ea b'ūa, mawūāmina ūtreba zebūrūra jōmaū audre zhi zroma. ³² Mawūē ūtre izha ūdud'ata izha ūrīnata jara b'ūa, mawūāmina miōba ījāna ēā izha jara b'ūra. ³³ Izha jara b'ūta iab'aūba ījārā maūtara Daizezera wārīnu bed'ea b'ūa. ³⁴ Daizezeba zok'ad'abara Daizeze bed'eata jara b'ūa Daizezeba Jawurebiata diad'aba. ³⁵ Zhi Zezebara zhi Warra kūāg'a, mawūē ne jōma chāb'arisia izhi juwuad'e.

³⁶ Zhi Warrad'ebemata ījā b'ūbara erub'ūa Daizeze ūme b'ai jō ēāta, mawūāmina zhi Warrad'ebemata ījā ūābara erub'a ēā Daizeze ūme b'ai jō ūārā, awuarabūrū Daizezeba kīrūbiba pua k'awua oya.

Jesúr bed'ead'a wūrā Samariad'ebemaa

4 Nok'o Jesúrbar a k'awuasia fariseorābara ūrīsid'ata zhārāba mawūābūdata: Jesúrbar a zhārā audre jure bu-ru k'oekua nūmūā Juan k'āñabar a. ² Mawūāsid'a Jesúrbar a zhārā buru k'oekua nūmū ēāta, awuarabūrū zhārā buru k'oe duanasia izha jūrūkuad'abūrū. ³ Fariseorā bī ēā b'eta k'awuape Judea druad'ebara wābūrūta, wakusa wāsia Galilea druaed'a. ⁴ Maūnerā berab'ariita bara basia Samaria druad'e. ⁵ Aramaūne zesia pūwūrū Samaria druad'ebemata Sicar abadaid'u, mama k'aita b'asia Jacobo b'ad'aba druata diad'ata zhi warra Joséa. ⁶ Mama b'asia poso Jacobod'eta. Mawūē Jesúra od'e mapoea zebūrūba jewed'asia poso k'aita. Maūnerā nūmasia ūmatipa badea.

⁷ Maūne wūrātā Samariad'ebemata zesia baniā jueid'e, mawūē Jesúrbar a mawūāsia: Baniā mūā doita diad'ua. ⁸ Maūēna izha jūrūkuad'ara pūwūrūed'a wāsid'a k'ārē k'oita edad'e.

⁹ Mawūātā wūrātā Samariad'ebemabara mawūāsia: ¿Būra judíota sāwūā baniā doita mūāā wid'ibūrū, maūne mūrā wūrātā Samariad'ebemata b'ū ūka? Mawūāsia judíorā Samariad'ebema bawara zhi biata duanu ūbaera.

¹⁰ Mawūātā Jesúrbar a panaū mawūāsia: Daizezeba dia b'ud'ebemata sāwūāta b'āa k'awuara, k'āiba baniā mūā doita diadua abūrūta b'āa k'awuara, b'āara baniā wid'ik'ausia, mobed'eba mūārā diak'ausia baniā dazhi b'abi b'ūta.

¹¹ Mawūātā wūrātā mawūāsia: Nok'ó, b'āara k'ārēba jueira ne ēā, maūne posora eid'ua. ¿Mawūē b'āara sāmabemata erub'ū baniā dazhi b'abi b'ūra? ¹² ¿Mohera b'āra audre zhi zromak'a zōrā dazhirāta Jacobo k'āñabar a? Naū posora izhara daiita āmaēsia, naūta do bazhid'a izha, zhi warrarāba, izhi pak'arāba.

¹³ Mawūātā Jesúrbar a panaū mawūāsia: Naū baniāta dobūrūra wakusa obisiaya. ¹⁴ Mawūāmina baniā mūā dia-būrūta dobūrūra obisiak'a baya, awuarabūrū baniā mūā diabūrūra izhid'e drū nūmaña Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

¹⁵ Mawūātā wūrātā mawūāsia: Nok'ó, mūāā diadua maū baniāta, mū obisia ūbaita, miā nama jueid'e ze ūbaita.

¹⁶ Mawūātā Jesúrbar a mawūāsia: B'āzhi kīmata trūne wārūā, mobe zeudua naīnū.

¹⁷ Mawūātā wūrātā panaū mawūāsia: Mūrā kīma ne ēā.

Mawūātā Jesúrbar a mawūāsia: B'āara bia jarabūrūa b'āra kīma ne ēā abūrūbar a. ¹⁸ B'āara kīma edama juecosa b'āa, id'i erub'ūsid'a b'ā kīma ēā, mawūē b'āa mawūā jarabūrūra wārīnuā.

¹⁹ Mawūātā wūrātā mawūāsia: Nok'ó, mūma b'āra Daizezeba bed'eata jarabibaria. ²⁰ Dai zhibarirātā Daizezera ibia jara b'easia naū k'atumane, maūne marābara jara b'ea Daizezera Jerusalénnebūrū ibia jarad'ai barata.

²¹ Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Mħā za jaraita ījärūā, ewarita zeya, mañnerā marābara nañ k'atumane miā Jerusalénne ibia jarad'a ēā Daizezera. ²² Marābara Daizezera ibia jara b'eta izhid'ebema sāwūāta k'awuad'a ēā, daibara Daizezera ibia jara b'ea izhid'ebema sāwūāta k'awua b'eta, zhārā Ēdrubigaira uruba judíorāneba.

²³ Mawūāmina ewarita zeya, mañ ewarira ya arabasia, mawūē Daizeze wārīnu ibia jara b'ebara Jawurebiad'eba wārīnu ibia jarad'aya, Daizezebara krīnā b'ħa izhira mawūā ibia jarad'aita. ²⁴ Daizezera Jawurea, mawūē izhita ibia jara b'ebara Jawurebiad'eba wārīnu ibia jarad'aid'e b'ħa.

²⁵ Mawūāī wūrābara mawūāsia: Mħā k'awua b'ħa zhārā Ēdrubii zeita, izhi zeburud'era daia bia jarak'aya ne jōma.

²⁶ Mawūāī Jesūsbara mawūāsia: Mħata izhia, mħāta bħ ūme bed'ea k'ob'ħa.

²⁷ Mañne izha juerkuad'ara zesid'a, mawūē bia akudruasid'a wūrā ūme bed'ea k'ob'ħa, mawūāmina miōba wid'id'a ēbasia k'ārēta wid'i b'ura, o mañ wūrā ūme k'ārē ūrū bed'ea k'ob'ħra. ²⁸ Wūrābara zok'o izhid'era āmaēpe wāsia pħwurud'a, mobe zhārā b'ea mawūāsia: ²⁹ Ūmakirāta akud'e zeudua, jōma jaraburha mħā k'ārē od'ata. ¿K'āgħra zhārā Ēdrubii ēka?

³⁰ Mawūāī pħwurud'ebara wāsid'a, aramaūne zesid'a Jesúsmi.

³¹ Mañna izha juerkuad'abara ibiad'e jara mawūāsid'a: Miā Ĕrāġ'abari, nek'orua.

³² Mawūāna īzhara mawūāsia: Mħārā zhikota k'oita erub'ħa marāba k'awuad'a ēāta.

³³ Mawūāī izha juerkuad'abara āzhirānu mawūāsid'a: ¿Iab'aħba zhikota wesi ēka?

³⁴ Mañne Jesūsbara mawūāsia: Mħi zhikora mħārā mħi zok'ad'aba krīñata oibara, aramaūne izha k'ārē obi nħumek'ārīta jōbiibara. ³⁵ ¿Ne ud'apead'ata b'ħa marābara jed'ek'o kīmarē wāeħā nħumħa abada ēka?

Mawūāmina mħā marāa jaraya: Ne b'ħaita akud'ai kīrāk'a akaudua druad'e zhārā b'eta, ya mħnebemata ījāħita nħumeā. ³⁶ Ne b'ħa nħumħbara ne jida b'ħa, aramaū kīrāk'a nħumħbara jara b'ħa mħnebemata ījāħħammar ēā Daizeze ūme b'ai jō ēħnebemata, mawūē ne ubarita ne b'ħabbari ūme sobiabada kīrāk'a b'ħa. ³⁷ Mañenabemata jarabadara wārīnuta mawūā b'ħa: Ab'ara zhi ubaria, waya dewarabemata zhi b'ħabbaria. ³⁸ Aramaū kīrāk'a mħā marā zok'asia awururāba jarad'apead'a maē marāneba ījāħħammar ēā, aramaūne awururāba jarad'apead'a maē marāneba ījā tupud'ea.

³⁹ Samaria bid'arā mañ pħwurud'e b'ebara bioba Jesúsd'ebema ījāsid'a, mañenabemata wūrāba mawūāsia: K'āħħabarā mħā ījarasia mħā k'ārē od'ata jōma. ⁴⁰ Mañneba Samaria bid'arā Jesúsmi zed'ape zuburia bed'easid'a āzhi bawara b'emar ēā, mawūē mama b'esia ewari ūme. ⁴¹ Aramaūne āmañha bioba ījāsid'a bed'eata izha jaraburha ūrībħudaba. ⁴² Mañnerā wūrā mawūāsid'a: Daibara ījā k'opant ēā bari bħa jaraburud'ebi, awuarabur iżhi bed'eara jipa daiba ūrībħuda, mawūē k'awuabħuda nañ wārīnu ējūāne zhārā b'eta Ēdrubii.

Jesúsba b'ebid'a nok'o warrata

(Mateo 8:5-13; Lucas 7:1-10)

⁴³ Mawūā ewari ūme b'ape Samaria druad'ebara Jesúsd'ebema wāsia Galilea druaed'a. ⁴⁴ Izhi Jesúsba jarad'a kīrāk'a Daizezeba bed'eata jarabibarira izhi druad'eburha bia edad'a ēā. ⁴⁵ Galilea druaed'a zeburud'era Galilea bid'arābara bia edasid'a, mañenabemata āzhara ūdusid'a Jerusalénne k'ārē od'ata jōma, Egiptod'ebi ēzoad'ata krīcha fiesta od'apead'a maē mawūā ūdusid'a, āzhisid'a wāsi baera mañ fiestaid'ura.

⁴⁶ Jesúsd'ebema wakusa zesia Caná pħwurud'e, mañ pħwurha Galilea druad'ebema, mama baniħta vino babid'a bāsia. Mañne Capernaúm pħwurud'e b'asia reyba nok'ota b'uk'ārīta, mañ warrata k'aya nħmasia. ⁴⁷ Mañne izha ūrīsia Jesúsd'ebema Judea druad'ebi Galilea druaed'a, mawūē izhima zepe zuburia bed'easiea zhi warrata b'ebid'e wāmar ēā beubod'ota. ⁴⁸ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Ūdud'ak'ata mħā oburha ūdubħeda ēārā marābara mħnebemata ījāna ēā.

⁴⁹ Mawūāī reyba nok'ota b'uk'ārībara mawūāsia: Nok'ó, zerua mħi warra beui nawed'a.

⁵⁰ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Ded'aa wārūā, bħi warra b'id'a.

Mañbarha ījāsia Jesúsba mawūābħurha, mawūē wāsia. ⁵¹ Od'e wāne izhi nezok'arāba kīrāzhu zed'ape mawūāsid'a: Bħi warra b'id'a.

⁵² Mawūānaī izhara wid'isia k'ārē ūmadaud'e arigu basita. Mawūē mawūāsid'a: Nuwued'a ūmadau pūrra a la una kenab'arisia kūwamiābara.

⁵³ Mawūē zhi zezebara k'awuasia maū ūmadaud'e Jesúsba b'ut warra b'id'a ad'ata. Mawūē izhara Jesúsd'ebe-ma ūjābūrūba ūjāsid'a zhi kīmaba zhi warrarāba. ⁵⁴ Jesúsbara maūta ūdud'ak'ata zhi ūmeta osia, Judea druid'e-ba Galilea druid'a wāpe.

K'akua pira ūā b'ad'a Betesdad'e

5 Maū tēā judíorābara fiesta osid'a, mawūē Jesús wārīzesia Jerusalén pūwurūed'a. ² Jerusalénne ed'a

wābarita puerta ovejarāneā abada k'aita b'ut posota, maūta hebreo bed'ead'era Betesda abada, mamarā juesoma b'ut de zaketa. ³ Maūza k'ayarāta bio nūmasia, daub'errea b'eta, wā b'e ūā b'eta, k'akua pira ūā k'aya b'eta nūmasia, maūrābara jūā b'easia poso ūb'uta pirayeed'a. ⁴ Maūenabema ed'aud'e ángelta zepe maū poso ūb'uta pirabi b'asia, mawūē pirabūrūd'e naara doed'a ūb'eburūta b'e b'asia ne bariduba k'aya b'ut. ⁵ Maūne ūmakīrāta mama b'asia treinta y ocho año bata k'aya b'ut. ⁶ Maū tab'uta Jesúsba ūdubūrūd'era, mawūā b'ut ewari dārā bata k'awuape mawūāsia: ¿Bura b'e krīña b'utka?

⁷ Mawūāt k'ayabara panaū mawūāsia: Nok'ó, mūrā b'e krīña b'ut, mawūāmina poso pirabūrūd'era mūrā k'ai-ba doed'a ūb'utd'aita ne ūā, mawūē mu wābūrūed'a awurūta ed'a wā b'ut mu nawed'a.

⁸ Mawūāt Jesúsbara mawūāsia: Piradrūrua, b'uzhi ertō jiraedape tebarua.

⁹ Audre ūāne maū b'esia, mawūē izhi ertō jiraedape tebad'ewasia. ūnābāda ewari basia maū ewadera.

¹⁰ Mawūē judíorābara mawūā b'eburūa mawūāsid'a: Id'ira ūnābāda ewaria, mawūē b'uzhi ertō anūma b'e ūā.

¹¹ Mawūānaī izhara panaū mawūāsia: Mu ta b'ebid'abara ertō jiraedape tebarua asia.

¹² Mawūāt wid'i mawūāsid'a: ¿K'aiba b'uaa mawūā b'uzhi ertō jiraedape tebarua asi?

¹³ Mawūābūdad'era zhi b'ed'abara k'awua ūbasia k'aita, Jesús nebasí baera mama zhārā k'abana nūmanane ed'a. ¹⁴ Tēā Jesúsbara ūdupe mawūāsia: Bura b'esia, mawūē wueta k'azhuruata orārūā audre zuburia ūbaita.

¹⁵ Maū wāpe judíorāā jarasia izhira Jesúsba b'ebid'ata. ¹⁶ Maū k'area judíorā Jesús k'aid'u jirpanesia bead'aita, maūta onūmaerā ūnābāda ewade. ¹⁷ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mu Zezera ewariza k'ārē ob'ut, mawūē mu sid'a k'ārē onūmuā.

¹⁸ Mawūābūrū k'area judíorābara wuaabūrū bea krīñasid'a, ūzhima aramaūnerā bari ewari ūnābādad'ebe-mata arib'ae ūā nūma ūbasia, awuarabūrū Daizezesid'a zhi Zezeta jarasia, ūzhima aramaūnerā Daizeze ūme ab'arikad'e nūmasia.

Zhi Zezeba ob'ut a ob'ut zhi Warrabara

¹⁹ Maū k'area Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Mu zhi Warrabara mu zhikusaubara miā k'ārēta ob'e ūā, awuarabūrū mu Zezeba oburūta ūdubūrūta ob'ut, aramaūne jōma mu Zezeba ob'utra mu zhi Warra-bid'a ob'ut. ²⁰ Mu Zezebara zhi Warra mūrā kūāg'aba jōma ūdubi b'ut izha ob'utra, mawūē k'ārē ūmaña audre waib'utata bio ūdubiya, mawūē marābara bia ak'udrua jirpaneña. ²¹ Mu Zezebara beukuad'ara piradrūbipe zok'ai b'utbari kīrāk'a, mu zhi Warrabid'a mawūā okrīñabūrūrāta zok'ai b'utbaria. ²² Mu Zezebara miōta k'awua o ūā, awuarabūrū zhārā k'awua oid'ebema jōma diasia mu ta zhi Warraa. ²³ Mawūātrū ūmañba mu zhi Warrata wawiad'aya mu Zeze wawia panū kīrāk'a. Mu zhi Warrata wawia ūābara wawia ūā mu Zeze mu zok'ad'ata.

²⁴ Muā wārīnu marāā jaraya: Iab'auba mu bed'eata ūrī b'utba mu zok'ad'ad'ebe-mata ūjā b'utra erub'ut Daizeze ūme b'ai jō ūāta, mawūē Daizezebara pua k'awua o ūbaya, awuarabūrū aduaita b'ad'ata zhi berab'arima baya Daizeze ūme b'ai jō ūāta, mawūē mu zhi Warraabid'a diasia erub'amarēā izhi ūme b'ai jō ūāta. ²⁵ Mu Zezebara erub'ut izhi ūme b'ai jō ūāta, mawūē mu zhi Warraabid'a diasia erub'amarēā izhi ūme b'ai jō ūāta. ²⁶ Mu Zezebara erub'ut izhi ūme b'ai jō ūāta, mawūē mu zhi Warraabid'a diasia erub'amarēā izhi ūme b'ai jō ūāta. ²⁷ De-wara zhārā k'awua oi zareata diasia mūrā Beubari Bape b'utba. ²⁸ Muā maūta jarabūrū k'area k'awua ūā krīcharāūdua, ewarita zeya, maū ewadera beud'apead'ata jou nūmebara ūrīnaña mu nemirā. ²⁹ Mawūē biata

od'apead'ara piradrud'aya Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aita, mawūāmina bia ēāta od'apead'ara piradrud'aya adu-
aita.

Jara b'ea Jesúra zhārā Ūdrubita

³⁰ M̄ārā m̄uzhikusaubara k'ārē o ēā. Awuaraburū sāwūāta m̄ Zezeba m̄āā jaraburūta ūrīpe m̄ārā zhārā k'awua obaria, aramaūne obaria sāwūā oi b'ud'e, mawūē m̄ārā onumū ēā m̄ā krīñata, awuaraburū onumūā m̄ Zeze m̄ zok'ad'aba krīñata. ³¹ M̄nebemata m̄ā jarara m̄nebema zhārāma wārīnu ēā. ³² Mawūāmina m̄ Zezeba m̄nebemata jara b'ua, m̄ā k'awua b'ua mawūā m̄nebemata jara b'ura wārīnuā. ³³ M̄nebemata wid'id'amarēā marābara zhārāta zok'asid' Juan Buruk'oemiāma, mawūē izhara jarasia m̄nebema wārāta. ³⁴ Mawūāmina m̄ārā zhārāba m̄nebema mawūā jaraita nesid'a n̄umū ēā, awuaraburū m̄ārā Juanba jarad'ata jaraburūa marāta ūdrud'amarēā. ³⁵ Juanbara m̄nebema k'awuabiga n̄umūba pārīguad'e ūbīrā ūnabari kīrāk'a b'asia, aramaūne marā ewari k'akutua sobiasid'a izhi ūnane. ³⁶ Mawūāmina m̄ā erub'ua m̄nebema audre bia jara b'uta Juanba jarad'a k'āñabara, k'ārē arib'aeita m̄ Zezeba m̄āā diad'ata m̄ā ob'uba m̄nebemata jara b'ua m̄rā m̄ Zezeba zok'ad'ata. ³⁷ M̄ Zeze m̄ zok'ad'abid'a m̄nebemata jara b'ua. Marābara ūrīnak'a izhi nemirā, miā ūdud'ak'a izhira. ³⁸ Miā izhi bed'eara eruduanu ēā marā sod'era, m̄ta izha zok'ad'ara marābara ūjāna ēāba. ³⁹ Daizeze bed'eata zhi b'umarā marābara kīrākuita estudia b'ea, mazhima mañneba erub'eba Daizeze ūme b'ai jō ēāta, mawūā zhi b'umarā marābara jara b'ua m̄nebemata. ⁴⁰ Mañne marā m̄ma ze krīñana ēā aramaūne erub'eaira Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

⁴¹ M̄ārā zhārāba m̄ta bia jarad'amarēā n̄umū ēā. ⁴² Mañenabema m̄ā marā ūduk'awua b'ua, marābara Daizezera k̄āg'ad'a ēā. ⁴³ M̄rā zesia m̄ Zezed'eba, mañta marābara m̄rā bia edad'a ēā, awurūta izhikusaud'eba zera mañ marābara bia edad'aya. ⁴⁴ ¿Marābara m̄nebema sāwūā ūjānaípe k'āwūā mazhirāñuburū zhiya bia jara b'era? K'āwūārā Daizeze ab'a b'uba bia jaramarēā duanu ēā. ⁴⁵ Krīcharāñdua kīrābita m̄ā marā jikuaita m̄ Zezea, mawūāmina k'aiba marā jikuaira b'uta Moiséa, mañne marābara izhita krīcha b'ea. ⁴⁶ Moiséba b'ud'ata marāba ūjā b'eburū m̄nebemata ūjāk'ausid'a, izhara m̄nebemata b'ud'aba. ⁴⁷ Mawūāmina izha b'ud'ata ūjāna ūjārā, ¿sāwūā ūjānaípe m̄ bed'eara?

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 Mañ tēā Jesús kīrārā wāsia Galilea dota jed'ea ūb'ud'e, mañ dora ab'aúta Tiberia abada. ² K'abanata izhi k'aid'u wāsid'a ūdud'ak'ata ūdu b'eta b'ebiga n̄umūba k'ayarāta. ³ Mawūē Jesús wārīzesia k'atuma zakeid'u, mobe mama jewed'asia izha j̄erukuaad'a bawara. ⁴ Mañnerā ewari araa zebod'o basia Egiptod'eba ūzoad'ata krīcha fiesta obadata judíorāba. ⁵ Jesúsba akuburud'era ūdusia k'abanata izhi k'aid'u b'eta, mawūē Felipea mawūāsia: ¿Zhiko sāma edad'aipe nañrāta nek'od'amarēārā?

⁶ Mawūā wid'isia sāwūā panañí k'awuaita, izhara k'awua b'uta k'ārē oira. ⁷ Mawūārā Felipebara panañ mawūāsia: Ewari dociente trajad'aba denario docientoba pan edaburūsid'a arab'ae ēā nañrāta ab'a ab'ak'a wīkabid'a nek'obigaira.

⁸ Izha j̄erukuaad'aba ab'aúba, Andrés Pedro mebeaba mawūāsia: ⁹ Kūrāta za b'uba pan juesuma erub'uta cebada omata erub'ua, b'edasid'a ūme erub'ua, mawūāmina ¿nañ sāwūāípe bioitara?

¹⁰ Mawūārā Jesúsbara mawūāsia: Zhārāta jewed'abigaudua.

Mamarā bio n̄masia poajārāta, aramaūne cinco mil jewed'asid'a zhūmakīrārāta. ¹¹ Mobeberū Jesúsbara mañ pan jiraedape Daizezea zhibia jipe b'uekuape diasia izha j̄erukuaad'aa, mawūē izha j̄erukuaad'abara jed'ekasid'a jewed'a k'ob'ea, b'edasid'a ab'arika osia ãzha k'obudad'e k'od'amarēā. ¹² Jāwūā duanebudad'e izha j̄erukuaad'aa mawūāsia: Ad'ubabudata zhi b'ugzoamata j̄erepeudua, miā k'ārēta adua ūbamarēā.

¹³ Mawūārā j̄erpesid'a, aramaūne zhi b'ugzoamaba jamara doce birasid'a, pan juegomata cebada omata ad'ubad'apead'ata zhi k'od'apead'aba. ¹⁴ Mawūē zhārābara ūdud'ak'ata Jesúsba mawūā oburūta ūdud'ai mawūāsid'a: Nañ wārīnu Daizezeba bed'eata jarabibarita zeita b'ad'a nañ ūjūāena.

¹⁵ Mañnerā Jesúsbara k'awuasia izhira zaread'e edeita k'opanuta rey babid'aita, mawūē wakusa k'atumaëna wāsia izhi dob'a.

Jesús tebad'a do ūrū

(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Keuburud'era Jesúsba jürkuad'ara zesid'a do jed'ea õb'uid'u. ¹⁷ Mobe jābad'e b'arikuape do jed'ea õb'uid'e kīrārā wāsid'a Capernaúm p̄uwurued'a. Mañnerā ya paisosoa nūmune Jesús wad'i ze ēbasia ãzhima. ¹⁸ Mañne do jed'ea õb'ura bomaté busad'ewasia zarea p̄uādrū nūmuba. ¹⁹ Wigui wānata cinco o seis kilómetro baburud'e Jesús do ūrū taita ūdubudad'era orra tebasia jābata, mawūē perasid'a. ²⁰ Mañne izhara mawūāsia: Muta taia, perarāuduia.

²¹ Mawūāñi ãzhara sobia jābad'e edasid'a, aramañne dāärā ëäne jūēkuasia drua ãzhi wāma.

Zhārāba jürud'apead'a Jesús

²² Do jed'ea õb'ú kīrārē zhārā duanenabara nrūëmane k'awuasid'a mama jāba ab'abai b'ad'ata, izha jürkuad'a bawara Jesús mañ jābad'era b'ari ēbasia, awuaraburū mañrā wāsid'a ãzhi dob'a. ²³ Mañne jāba awuruta Tiberia p̄uwurud'eba zesid'a, Jesúsba Daizezea zhibia jipe pan k'od'apead'a k'aita. ²⁴ Aramañne zhārābara k'awuasid'a Jesús mama ne ëäta, miä izha jürkuad'asid'a ne ëäta, mawūē mañ jābad'e b'arikuape wāsid'a Capernaúm p̄uwurued'a Jesús jürud'e.

Jesúra panta Daizeze ûme b'ai jō ëanebema

²⁵ Aramañne do jed'ea õb'ú kīrārē ūdud'ape mawūāsid'a: Miä Ürāg'abari, ¿bura sōmbewed'a nañu zesi?

²⁶ Mawūānañi Jesúsbara panañ mawūāsia: Mūñ wārīnu marāñ jaraya, marābara mūñrā jürū duanu ëä sāwūñta k'awuasid'a baera mūñ od'ata ūdud'ak'ata, awuaraburū mūñrā jürū duanuñ panta jāwūñ k'osid'a baera. ²⁷ K'ārē obudata bari zhiko jōbari k'area orāñdua, awuaraburū k'ārē oudua pan jōk'a k'area, Daizeze ûme b'ai jō ëä k'area, mūñ Beubari Bape b'úba mañ pan marāñ diaya, mūñrā mañ k'area b'úba mūñ Zhibari mūñ Zezeba.

²⁸ Mawūāñi mawūāsid'a: ¿Daibara k'ārēta od'aibarape k'ārē Daizezed'eta od'aira?

²⁹ Mawūānañi Jesúsbara panañ mawūāsia: Marāba k'ārē Daizezed'eta od'aira, ïjāñdua mūñ izha zok'ad'ata.

³⁰ Mawūāñi mawūāsid'a: ¿Bura k'ārēta ūdud'ak'ata oipe daiba mañta ūdud'ape b̄ud'ebemata ïjānañrā? ¿Bura k'ārēta oipe? ³¹ Dai zhibarirā b'ead'abara pan maná abadata k'osid'a drua drudrua tab'ú mañ, mañenabemata zhi b'umata mawūñ b'úba: Pan ūtrebemata ded'ekasia k'od'amarēñ.

³² Mawūānañi Jesúsbara mawūāsia: Mūñ wārīnu marāñ jaraya: Mañ pan ūtrebema Moiséba ded'eka ëbasia, awuaraburū ded'ekasia mūñ Zezeba. Aramañne mūñ Zezebara ded'eka b'úba wārīnu pan ūtrebemata. ³³ Pan Daizezed'ea mūñta ūtreba zed'ata, mūñrā Daizeze ûme b'ai jō ëäta dia b'úba ejūñne zhārā b'ea.

³⁴ Mawūāñi mawūāsid'a: Nok'ó, daia ewariza diadua mañ panta.

³⁵ Mawūānañi Jesúsbara mawūāsia: Mūñta panta Daizeze ûme b'ai jō ëanebema, mūñma zeburura mañnebe-manerā jarak'a baya, mūñebemata ïjāburura aramañne obisiak'a baya. ³⁶ Mawūāmina mūñ marāñ jarad'a kīrāk'a, marābara mūñrā ūdu b'emina mūñebema ïjāna ëä. ³⁷ Mūñ Zezeba mūññ diaburura jōma mūñma zed'aya, mūñma zeburura mūñrā ãjüreta ëä. ³⁸ Mūñ ūtrebara ze ëbasia mūñ krīñata oita, awuaraburū zesia mūñ Zeze mūñ zok'ad'aba krīñata oita. ³⁹ Mūñ Zeze mūñ zok'ad'abara krīñia b'úba jōma izha mūññ diaburura mūñrē miñta adua ëbaita, awuaraburū krīñia b'úba mañrāta beud'apead'ara mūñ piradrubigaita ewari nūmota jōburud'era. ⁴⁰ Mūñ Zeze mūñ zok'ad'abara krīñia b'úba zhi Warra mūñta krīcha b'ebara, mūñebemata ïjā b'ebara jōmañba erub'ea-marēñ Daizeze ûme b'ai jō ëäta. Aramañnerā mañrāta beud'apead'ara mūñ piradrubigaya ewari nūmota jōburud'era.

⁴¹ Judíorabarā Jesús bñ ëä jarasid'a: Mūñrā pan ūtreba zed'a, aburuba. ⁴² Mañnerā mawūāsid'a: ¿Nañ Jesúra José warra ëka? Zhi Zezera, zhi papara dazhirabarā ūduk'awua b'ea. ¿Mañta sāwūñ nañbara izhira ūtreba zed'a aburuba?

⁴³ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: Bī ēā bed'earāūdua. ⁴⁴ Miōta mūma ze b'e ēā mū Zeze mū zok'ad'a-ba weburū ūburū. Izha weburūtrū beud'ata mūārā piradrūbiya ewari nūmūta jōbūrūd'era. ⁴⁵ Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ata zhi b'ūmata mawūā b'ūa: Daizezeba jōma ūrāg'aya. Aramaūnerā mū Zeze bed'eata ūrīnape izhid'ebemata k'awabūdara jōma mūma zed'aya. ⁴⁶ Mūā maūta jaraburū ēā iab'aūba mū Zezeta ūdud'aba, awuaraburū mūta Daizeze maēba zed'aburū mūābūrū ūdubaria mū Zezera. ⁴⁷ Mūā wārīnu marāā jaraya: Mūnebemata ījā b'ūbara erub'ūa Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ⁴⁸ Mūrā panta Daizeze ūme b'ai jō ēānebema. ⁴⁹ Marā zhibarirā b'ead'aba drua drudrua tab'ū maē manā k'o b'ead'ara bari zhiko basia, mawūē k'o b'easimina beukuasia. ⁵⁰ Mūrā pan ūtreba zed'a, pan mūta k'oburūra adua ēā. ⁵¹ Mūrā panta Daizeze ūme b'ai jō ēāta ūtreba zesia, iab'aūba pan mūta k'oburūra Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya. Pan mūā diaburūra mū zharata diaya. Maū mūārā Daizeze ūme b'ai jō ēāta diaya ējūāne zhārā b'ea.

⁵² Mawūātī judiorā ūzhirānu bī ēā mawūāsid'a: ¿Naūbara sāwūā mawūā dazhirāā k'obigaipe izhi zharata?

⁵³ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya: Mū Beubari Bape b'ū zharata k'od'a ūburū, mū wata dod'a ūburū erub'ea ēā Daizeze ūme b'ai jō ēārā. ⁵⁴ Mū zharata k'o b'ūbara mū wata do b'ūbara erub'ūa Daizeze ūme b'ai jō ēārā, mawūē beud'ata mūārā piradrūbiya ewari nūmūta jōbūrūd'era. ⁵⁵ Mū zhara wārīnu zhikoa, mū wara wārīnu doyid'ebema. ⁵⁶ Mū zharata k'o b'ūra mū wata do b'ūra mūne b'ūa, mūrā izhid'e b'ūa. ⁵⁷ Mū Zeze mū zok'ad'ata b'ū kīrāk'a, mūrā b'ūa mū Zezed'eba, aramaū kīrāk'a mūta k'o b'ūra b'aya mūneba. ⁵⁸ Mūta panta ūtreba zed'a. Marā zhibarirā b'ead'aba manā k'od'apead'a kīrāk'a b'ū ēā, mawūā k'osid'amina beukuasia. Pan mūta k'oburūra Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya.

⁵⁹ Jesúsbara Capernaúm pūwurūd'e maūta jarasia miā ūrāg'a nūmūba de zhi jurebada maē.

Bed'eata Daizeze ūme b'ai jō ēānebema

⁶⁰ Maūta ūrīnape izhi pēwā b'ebara bioba mawūāsid'a: Maū bed'eara zarea. ¿Mawūē k'aiba ūrī b'eipe?

⁶¹ Jesúsbara k'awuasia izhi pēwā b'e mawūā bī ēā bed'ea k'ob'era, mawūē mawūāsia: ¿Maū bed'eabara marā bī ēābūdak'a? ⁶² ¿Mobera sāwūānāipe mū Beubari Bape b'ūta ūtaa wābūrūta ūdud'ara naara mū b'ad'ama?

⁶³ Jawurebiaburū dia b'ūa Daizeze ūme b'ai jō ēāta, zharabara dia ēā. Bed'eata mūā marāā jara b'ūra Jawurebi-ad'ebemata Daizeze ūme b'ai jō ēānebema. ⁶⁴ Mawūāmina marā ūkūrūbara ījāna ēā. Jesúsbara mawūā jarasia jēde wed'auba k'awua b'asi baera k'airāba ījāna ēāta, aramaūne k'awua b'asia izhira k'aiba chāb'ariita.

⁶⁵ Maūnerā mawūāsia: Maūneba mūā marāā jarasia miōta mūma ze ēāta mū Zezeba diaburū ēārā.

⁶⁶ Mamaūba ūtaara izhi pēwā b'ebara bioba izhira kenab'arisid'a, mawūē ya izhi bawara erjirana ūbasia.

⁶⁷ Mawūē Jesúsbara izha jurekuad'ata docea mawūāsia: ¿Marāsid'a wā krīñā panūka?

⁶⁸ Mawūātī Simón Pedroba panaū mawūāsia: Nok'ó, ¿daira k'aima wāipē? Būaburū bed'eata erub'ūa Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ⁶⁹ Maū daibara ījā b'ea, aramaūne daiba k'awua b'ed'era būra zhārā ūdrūbita Daizeze zok'ai b'ū Warra.

⁷⁰ Mawūātī Jesúsbara mawūāsia: Mūā marā doce jurekuasia, mawūāmina marānebema ab'a ātōmiāba erunūmūā.

⁷¹ Mawūā jaraburūbara Juda Iscarioteta jarasia Simón warrata, izhira maūba chāb'arii baera mawūā jarasia, maū doced'ebema basia.

Jesús mebērāba izhid'ebema ījā ēā b'ead'a

⁷² Maū tēā Jesús pūrrūasia Galilea druad'e, Judea druad'era pūrrūa krīñā ūbasia judiorāba beaita jirpanūba.

⁷³ K'aita bata nūmasia fiesta judiorāne de pāne duanebadata. ⁷⁴ Mawūē zhi mebērābara Jesúa mawūāsid'a: Namaūbara wārūā Judea druad'a, maīnu bū pēwā b'ebid'a ūdud'amarēā būa ob'ūta. ⁷⁵ Iab'aūba izhita ūduk'awabiga krīñā b'ūbara k'ārē chupea o ēā. Mawūē būra k'āwūā k'ārē onūmaērā jōmaū daid'u k'ārē odua.

⁷⁶ Mawūāsid'a miā zhi mebērābid'a izhid'ebema ījāna ēāba. ⁷⁷ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mūrā wad'i wāine b'ū ēā, mawūāmina marā baridu ūmadaud'e wā b'eya. ⁷⁸ Naū ējūāne b'ebara marā ūduama ēā,

mawūāmina mūrā ūduama b'ea mūā jara b'ubā ãzha ob'era bia ēāta. ⁸ Marā wārīzeudua fiestaid'u, mūrā wad'i wārīze ēā mañ fiestaid'ura, mū wāñ ewarira wad'i araba ēā.

⁹ Mañta jarak'ape b'esia Galilead'e.

Jesús fiestad'e b'ad'a de pāne duanu mañ

¹⁰ Zhi mebērā wārīzekuad'a tēāne izhisid'a wārīzesia fiestaid'u, mawūāmina jōmañ daid'u wā ëbasia, awuaraburū wāsia chupea. ¹¹ Mañne judíorābara fiestad'e jūrū b'eta mawūā duanasia: ¿K'āñ sāma b'ubā?

¹² K'abanane ed'ara izhi ūrūrā biod'e bed'ea jirpanuta ūkherūbara biata b'ua aduanasia. Waya ūkherūbara mawūā duanasia: Mawūā ēā, awuaraburū zhārāta sewa b'ua. ¹³ Mawūāmina izhi ūrūrā miñta dajada bed'ead'a ëbasia judíorā wawiaba.

¹⁴ Fiestara ñasadra baburud'era, Jesús Daizeze deid'u wārīzepe ewara mañ miā ūrāg'asia. ¹⁵ Mawūē judíorābara bia akudrua mawūāsid'a: ¿Nañbara sāwūā k'awua b'ua miā ūrāg'aid'ebema estudia ëbad'ata?

¹⁶ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Úrāg'ata mūā jara b'ubā mūrē ēā, awuaraburū Daizeze mū zok'ad'ad'e.

¹⁷ Daizezeba krññata okrñña b'ubara k'awuaya ūrāg'ara Daizezed'eta, o k'awuaya mūrā bed'ea b'ubā muzhikusauba. ¹⁸ Izhikusauba bed'ea b'ubara izhitru bia jarad'amarēñ b'ua, mawūāmina mūrā Daizeze mū zok'ad'ata bia jarad'amarēñ b'ua, mawūē wārīnuta jara b'ua, aramañne mūrārā sewata jara ēā. ¹⁹ ¿Moisébara ūrāg'ara marāñ diasí ëka? Mañta marābara miñba arib'ad'a ēā. ¿Mañba mūrā bea krñña duanu ëka?

²⁰ Mawūāñ k'abanabara panañ mawūāsid'a: Bura jaiba mawūā krñchabi b'ua, ¿bura k'aiba bea krñña nūmū?

²¹ Mawūānañ Jesúsbara panañ mawūāsia: Ñenañbada ewade mūā ne ab'a oburūba marā jōma k'awua ēā krñcha k'ob'ea. ²² Mawūē mūā jaraya, Moisébara marāñ jarasia warra zakera k'akua eta k'õnamarēñ, mawūā oira Moisé'eba ze ëbasia, awuaraburū marā zhibarirā b'ead'ad'eba zesia, aramañne marābara ñenañbada ewadebid'a warra zakera k'akua eta k'õbada. ²³ Mawūā ñenañbada ewadebid'a warra zakera k'akua eta k'õbada Daizezeba ūrāg'ara Moiséa diad'ata arib'ad'ai k'area, ¿mañta marā mū bawara kīrū duanuka ñenañbada ewade mūā jipa b'ebiburūba zhārāta? ²⁴ Zhārāba k'ärē oburūta ūdud'ape bīrē bed'earāüdua, awuaraburū k'ärē oburūta bigara kīrāepa biga audua.

¿Nañka zhārā Êdrubbiira?

²⁵ Jerusalénne b'ebara ūkherūba mawūā duanasia: ¿Nañ ëka bead'aita jūrū b'era? ²⁶ Akaudua, jōmañ daid'u bed'ea nūmūta k'ärē jarad'a ēā. ¿Nok'orābara wārīnu krñcha duanu ëka nañ zhārā Êdrubbiita? ²⁷ Mawūāmina dazhirābara k'awua b'ea nañ sāmabemata, mañne zhārā Êdrubbiita zeburud'era miñba k'awua b'ua mūrā zesi baera izhi mañba, mūrā izha zok'asia.

²⁸ Mobebeurū Jesúsbara Daizeze ded'a ewara mañ miā ūrāg'a nūmūba nemi jīgua mawūāsia: Marābara mūrā ūduk'awua b'eta k'awua b'ea sāmabemata. Mawūāmina mūrā muzhikusauba ze ëbasia, awuaraburū mūrā zok'asia Daizeze wārīnu b'ubā, izhid'ebema marābara k'awua duanu ēā. ²⁹ Mawūāmina mūrārā k'awua b'ua mūrā zesi baera izhi mañba, mūrā izha zok'asia.

³⁰ Mawūāburrū k'area Jesús jida krññasid'a, mawūāmina miñba jida ëbasia wad'i araba ëaba izhi ewarita. ³¹ K'abanabara bioba izhid'ebemata ïjānape mawūā duanasia: Zhārā Êdrubbiita zeburud'era, ¿ûdud'ak'ara audre oibukā nañba ob'ua k'äñabara?

Fariseorābara Jesús jida krññanapead'a

³² Fariseorābara ūrīsid'a zhārā Jesú ūrū mawūā bed'ea jirpanuta, mawūē sacerdoterā nok'orābara, fariseorā bawarauba Daizeze de akubadata zok'asid'a jidad'amarēñ. ³³ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mūrā wad'i ewari k'akutua marā bawara b'ape wāñia mū zok'ad'ama. ³⁴ Marābara mūrā jūrūd'aya, mawūāmina mūrā ūdud'a ëbaya, aramañne mū b'aima marā wā b'ed'a ēā.

³⁵ Mawūāñ judíorābara ãzhirāñnu mawūāsid'a: ¿Nañ sāmañ wāñba dazhirāba mawūā ūdud'a ëbaira? ¿Judíorā druaza griegorāne ed'a b'ema wāñbukā, aramañne griegorā ūrāg'aita? ³⁶ Izhara k'ärēta jara krññaba

mawūābure: Marābara mūrā jūrūd'aya, mawūāmina mūrā ūdud'a ēbaya, aramaūne mu b'aima marā wā b'ed'a ēā.

Dota Daizeze ūme b'ai jō ēānebema

³⁷ Fiesta jōbure ewarita zhi zroma ewade, Jesús edau nūmepe nemi jīgua mawūāsia:

Iab'a obisia b'ubure mūma zerua, aramaūne baniā dorua. ³⁸ Mūnebemata ijā b'ud'ebara Daizeze bed'eata zhi b'umane jara b'u kīrāk'a izhi sod'eba zhārāma dota dr̄ya Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

³⁹ Mawūā dota jaraburera jarasia izhid'ebemata ijābudebara Jawurebiata jidad'aita, mañnerā wad'i ze ēbasia Jawurebiara, wad'i Jesús ūtaa wā ēāba.

Krīcha ab'arika zed'a ēbad'apead'a

⁴⁰ K'abanata ūkūrūbara mañ bed'eata ūrīnape mawūāsid'a: Nañ wārīnu Daizezeba bed'eata jarabibaria.

⁴¹ Waya ūkūrūbara mawūāsid'a: Nañ zhārā Ņdrūbia. Mawūāmina ūkūrūbara mawūāsid'a: ¿Galilead'ebara ūtū zeita b'uka zhārā Ņdrūbiira? ⁴² ¿Mañenabemata zhi b'umanerā jara b'u ēka rey David'eba ūtū zeita, aramaūnerā David Belén p̄uwurud'ebemata b'ad'a maēba ūtū zei ēka zhārā Ņdrūbiira? ⁴³ Aramaūne zhārā krīcha ab'arika zed'a ēbasia Jesúsd'ebemanerā. ⁴⁴ Āzhara ūkūrūbara jida krīnasid'a, mawūāmina miōba jidad'a ēbasia.

¡Miōta bi-ia bed'ea ēā Jesús kīrāk'ara!

⁴⁵ Daizeze deta akubadara wakusa zesi'd'a sacerdoterā nok'orāma, fariseorāma, mawūē mañrābara mawūāsid'a: ¿Sāwūē Jesús wed'a ēpe?

⁴⁶ Mawūānañ Daizeze deta akubadabara panañ mawūāsid'a: ¡Miōta bi-ia bed'ea ēā k'āñ kīrāk'ara!

⁴⁷ Mawūānañ fariseorābara panañ mawūāsid'a: ¿Marāsid'a k'āññ zhi sewabi nūmeka? ⁴⁸ ¿K'āñnebema ijā du-anuka nok'orābara, o fariseorābara? ⁴⁹ K'āñnebema ijā b'ebara Moisé ūrāg'ara k'awua ēā b'ea, mawūē Daizezebara k'awua okuaya.

⁵⁰ Mawūānañ Nicodemo Jesúsma diamase zed'abara āzhid'ebemaba mawūāsia: ⁵¹ ¿Ūrāg'a dazhirānebara jara b'u ēka dazhirābara zhārā k'awua ob'ed'a ēta naara izhi bed'eata ūrībuda ūbure k'awuaita k'ārē od'ata?

⁵² Mawūāñ panañ mawūāsid'a: ¿B̄esid'a Galilead'ebemak'a? Daizeze bed'eata bia estudiadua, mawūārā k'awuaya Galilead'ebara piradr̄uk'ata Daizezeba bed'eata jarabibarira.

⁵³ Mañ tēñ wāsid'a āzhi deza.

Wūérāba kīma ēta eruk'āñina

8 Waya Jesúra wāsia Olivo k'atumañnu. ² Nrūēma diaped'a wakusa Daizeze ded'a ewara mañ zeburud'era zhārā jōma zesi'd'a izhima. Mawūē jewed'ape mañrāta ūrāg'asia. ³ Mañne ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba fariseorā bawarauba wūérāta izhima wesid'a kīma ēta eruk'āñ nūmūta burud'ape, mobe miō ēsadra k'ob'ud'ape, ⁴ mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, nañ wūérā kīma ēta eruk'āñ nūmūta burusid'a. ⁵ ūrāg'ad'era Moisébara daia jarasia wūérā k'awūā b'era mong'araba tab'ari bead'amarēñ. ¿Mawūē b̄era k'asia aipe?

⁶ Mañta jarasid'a wāéäbid'ape nok'oa jid'ai k'area. Mawūāmina Jesús ju k'ob'epē egorod'e ne b'usia juwua jīwīniba. ⁷ Mañne āzhara pi wid'i barab'uba jipa k'ob'epē mawūāsia: Marānebema k'azhirua ne ēaba mañba naara mong'araba tab'arirua k'āñ wūérā.

⁸ Mawūāpe wakusa ju k'ob'epē ari ne b'u nūmesia egorod'e. ⁹ Mawūāmina āzhara mañta ūrīnape k'azhirua bara b'eta k'awua b'eba ab'a ab'añd'e ãñ wāsid'a, naara ãñ wāsid'a zōrārāta, mañare kūrārāta. Aramaūne Jesús dob'a k'ob'esia, wūérāsid'a k'ob'esia miō ēsadra k'ob'ed'ata. ¹⁰ Mawūē Jesús jipa k'ob'eburud'e miō ūdu ēane wūérātr̄ ūdui mawūāsia: ¿Wūérā, b̄eta ji k'opanana sāma k'opanu? ¿B̄era miōba Bea ēka?

¹¹ Mawūāñ wūérābara mawūāsia: Nok'ó, mūrā miōba Bea ēā.

Mobebure Jesúsbara mawūāsia: B̄era miā mñabid'a Bea ēā, mawūē wārūā, mobe wueta k'azhiruata orārūā.

Jesúra ūnata b'ua ējūāne b'erāīta

¹² Wakusa Jesúsbala zhārā k'ob'ea mawūāsia: Mūrā ūnata b'ua ējūāne b'erāīta, mūta pēwā b'ua pārīguad'e nimiba ēā, awuaraburū ūnata erub'aya Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

¹³ Mawūāī fariseorābara mawūāsid'a: B̄ara b̄uzhid'ebemata jara b'ua, mawūē b̄ua jara b'ua k'ārē ēā.

¹⁴ Mawūānaī Jesúsbala panaū mawūāsia: Mūrā mūzhid'ebemata jara b'umina mūā jara b'ua wārīnuā, mūā k'awua b'ua mū sāmaūba zed'ata, mū sāmaā wāīta. Mawūāmina marābara k'awuad'a ēā mū sāmaūba zed'ata miā sāmaā wāīta. ¹⁵ Marābara mūrā jara b'ea beubarita bed'ea b'ed'e, mawūāmina mūā zhārā mawūārā jara ēā. ¹⁶ Mūā zhārānebemata jarara mūrā wārīnuta jaraya mūrā ab'a nūmū b̄ebaera, awuaraburū daira panūā mūta mū Zeze mū zok'ad'ata. ¹⁷ Marā ūrāg'ad'era b'ua tab'ua zhārā ūmeba bed'eata jaraburūdara wārīnuta. ¹⁸ Aramaū kīrāk'a mūrā mūnebemata jara b'ua, mū Zeze mū zok'ad'abid'a jara b'ua mūnebemata.

¹⁹ Mawūāī āzhara mawūāsid'a:

¿Sāma b'ua b̄e Zezera? Mawūānaī Jesúsbala panaū mawūāsia: Marābara mūrā ūduk'awua duanu ēā, miā mū Zezesid'a ūduk'awua duanu ēā, mūta ūduk'awua b'eburū mū Zezesid'a ūduk'awua b'ea.

²⁰ Jesúsbala maū bed'eata jarasia ofrenda b'ubada maē Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a nūmūba. Maūnerā miōba jidad'a ēbasia wad'i araba ēāba izhi ewarita.

Mū wāīma marā wā b'ed'a ēā

²¹ Jesúsbala wakusa mawūāsia: Mūta wābūrūd'era marābara mūrā jūrūd'aya, mawūāmina marā mazhi k'azhiruad'e beukuaya, mawūē mū wāīma marā wā b'ed'a ēā.

²² Mawūāī judíorābara mawūāsid'a: ¿Mobera izhikusa zhi beika, sāwūā mawūā mū wāīma marā wā b'ed'a ēā aburū?

²³ Maūne Jesúsbala mawūāsia: Marā ud'abema, mūrā ūtrebema, marā naū ējūānebema, mūrā naū ējūānebema ēā. ²⁴ Maūba mūā marā jaraburūa marā mazhi k'azhiruad'e beukuaita, Mūrā Mūta ījāna ēbūrū mazhi k'azhiruad'e beukuaya.

²⁵ Mawūāī mawūāsid'a: ¿B̄ura k'aipe?

Mawūānaī Jesúsbala mawūāsia: Mūnebema jēde wed'auba mūā marāā zhi jarama. ²⁶ Mūrā marānebema ne bio jara k'awua oya, mū zok'ad'abara wārīnuta jara b'ua, mawūē mūrā izha jaraburūta ūrībūrūta jara b'ua ējūāne b'ea.

²⁷ Mawūābūrūd'era āzhara k'awuad'a ēbasia zhi Zezeta jaraburūra.

²⁸ Mawūē Jesúsbala mawūāsia: Mū Beubari Bape b'ua marāba cruzd'e jirab'ud'ai marābara k'awuad'aya Mūrā Mūta, aramaūne k'awuad'aya mūā miā k'ārēta o ēāta mūzhikusaubara, awuaraburū mūrā mū Zezebarajaradiad'ad'e bed'ea b'ua. ²⁹ Mū zok'ad'ara mū ūme b'ua, aramaūne mū Zezebara mūrā dob'a kenab'ari ēā, mūrā ewariza ob'ua izha krīñata.

³⁰ Jesúsbala maūta jaraburūba bioba ījāsid'a izhid'ebemata.

Wārābara ēdrūbigaya

³¹ Mobeberū Jesúsbala judíorā izhid'ebema ījābūdaa mawūāsia: Marāba mū bed'eata arib'ae b'eburū wārīnu mūta pēwā b'ea. ³² Mawūārā k'awuad'aya Daizezed'ebema wārāta, wārābara ēdrūbigaya.

³³ Mawūāī panaū mawūāsid'a: Daira Abrahamneba uruta b'ea, mawūē daira nezok'ata duanu ēā. ¿Sāwūā maūta b̄ara ēdrūd'aya aburū?

³⁴ Mawūānaī Jesúsbala panaū mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya: K'azhiruata ob'era k'azhirua nezok'ata b'ea. ³⁵ Nezok'ara zhidēkū maē jipa ded'abema ēā, mawūāmina zhi warrara jipa ded'abema. ³⁶ Mawūē mūta Daizeze Warraba ēdrūbigara, wārīnu ēdrūd'aya. ³⁷ Mūrā k'awua b'ua marā Abrahamneba uruta, mawūāmina marābara mūrā bea krīñā b'ea, mū bed'eara ījāna ēāba marābara. ³⁸ Mūrā jara b'ua mū Zezeba ūdubid'ata, waya marābara ob'ea mazhi zezeba ūrībid'ata.

Marā mazhi zeze ātōmiāneā

³⁹ Mawūāī panaū mawūāsid'a: Dai zeze Abrahamta.

Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Marāta Abraham warrarābūrū, Abrahamba od'ata ok'ausid'a. ⁴⁰ Mawūāmina marābara mūrā bea krīñā b'ea, maūne mūrā wārāta jarak'a b'ua Daizezed'eba ūrīnata. Marā kīrāk'a maū k'aud'a b'a ēbasia Abraham. ⁴¹ Marābara ob'ea mazhi zezeba ob'uta.

Mawūāī mawūāsid'a: Daira wūērā jōmaīnu b'uba tod'ata duanu ēā. Daibara zeze ab'a erub'ea, izhira Daizezea.

⁴² Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Marā zezeta Daizeze basibūrū, marābara mūrā kūāg'a k'ausid'a. Mūrā Daizeze maēba zed'aba mūzhikusaud'eba ze ēbasia, awuarabūrū mūrā izha zok'asia. ⁴³ ¿Marābara k'ārēneba sāwūāta k'awuad'a ēpe mūā jara b'ua? K'awua ēā b'ea mu bed'eara ūrī krīñā ēā b'eba. ⁴⁴ Marā mazhi zeze ātōmiāneā, mawūē mazhi zezeba krīñata okrīñā b'ea. Jēde wed'auba izhira miā beamiāta b'ua, wārānebemane b'u ēāba wārāta jarak'a. Sewata jara bed'eabūrūd'era izhi b'ud'e bed'ea b'ua. Aramaūne sewa nebūrūmiāba sewad'ebema zezea. ⁴⁵ Mawūāmina mūrā wārāta jara b'uta ījāna ēā. ⁴⁶ ¿Marānebemabara mūrā k'aiba k'azhiruata osia aipe? Mūā wārāta jara b'ubūrū, ¿marābara k'ārēā ījāna ēpe? ⁴⁷ Daizezed'eta b'ubara Daizeze bed'eata ūrī b'ua, mawūāmina marābara ūrīna ēā Daizezed'eta duanu ēāba.

Abraham nawed'a b'ua zhārā Ēdrūbira

⁴⁸ Mawūāī judíorābara panaū mawūāsid'a: ¿K'āñneba bia daibara būra Samaria bid'ata jara panūta būra jaiba erunūmū ēka?

⁴⁹ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: Mūrā jaiba erunūmū ēā. Awuarabūrū mūrā wawia b'ua mu Zezeta, maūne marābara mūrā wawiad'a ēā. ⁵⁰ Mūrā mūta bia jarad'amarēā b'u ēā, mu Zezebūrū mūrā bia jarad'a-marēā b'ua, mawūā bia jarad'a ēbūrū izhabūrū k'awua oya. ⁵¹ Mūā wārīnu marāā jaraya: Mu bed'eata arib'ae b'ua beuk'a baya.

⁵² Mawūāī judíorābara mawūāsid'a: Ya daibara k'awuabūda būra jaiba erunūmū. Abraham beusia, Daizezeba bed'eata jarabibarirāsid'a beukuasia, maūne būra mawūābūrū: Mu bed'eata arib'ae b'ua beuk'a baya.

⁵³ ¿Mobera būra zhi zromak'a dai zeze Abraham k'āñabara? Izhira beusia, Daizezeba bed'eata jarabibarirāsid'a beukuasia. ¿Mawūē būra k'aipe mawūā bed'ea nūmaīrā?

⁵⁴ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: Mūta mūzhikusa bia jara nūmaībūrū, mawūā mūzhita bia jara nūmūrā k'ārē ēā. Mawūāmina mūrā mu Zezeba bia jara b'ua, izhira marābara Daizezea ab'ea. ⁵⁵ Mawūāmina marābara izhira ūduk'awua duanu ēā, maūne mūrā ūduk'awua b'ua, mūā ūduk'awua b'u ēā ara, sewa nebūrūmiā baya marā kīrāk'a, mawūāmina mūrā ūduk'awua b'ua, mawūē mūrā izhi bed'eara arib'ae b'ua.

⁵⁶ Marā zeze Abraham sobiasia mu zebūrū ewarita ūdui baera, aramaūne ūdusia, mawūē sobiasia.

⁵⁷ Mawūāī judíorābara mawūāsid'a: Būra cincuenta añobid'a ne ēāta, ¿būa ūdusika Abrahamta?

⁵⁸ Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mūā wārīnu marāā jaraya: Abraham nawed'a mūrā b'ua.

⁵⁹ Mawūāī mong'arata jirakua edasid'a tab'ari bead'aita, mawūāmina Jesús merūpe āī wāsia Daizeze ded'a ewara maēbara. Aramaūne āzhi ēsadra berab'ari wāsia.

Jesúsba ne ūdubid'a daub'errea tod'ata

⁹ Jesúś wābūrūd'era ūdusia ūmakīrā daub'errea tod'ata. ² Mawūē izha jūrūkuad'abara wid'i mawūāsid'a: Miā ūrāg'abari, ¿k'azhiruara k'aiba osi, naūba o zhibarirāba osid'ak'a k'āwūā daub'errea toira?

³ Mawūānaī Jesúsbara panaū mawūāsia: Izha k'azhiruata od'ad'eba k'āwūā b'u ēā, awuarabūrū k'āwūā tosia Daizezeba k'ārē ob'eitajada nūmemarēā naūneba. ⁴ Mu zok'ad'aba obi nūmūrā mūrā oibara wad'i āsaped'a nūmū kīrāk'a nūmūwed'a. Ewarita zeya diamase dog'o kīrāk'a miōba Daizezed'ebema ob'e ēāta. ⁵ Mūta naū ējūāne b'uwed'ara mūta ūnata b'ua ējūāne b'erāīta.

⁶ Mañta jarape egorod'e id'osia, aramañne egorora id'oba susua ope mañ egoro susuaba päríkua k'ob'usia daub'errea b'ut dabuta. ⁷ Mobe mawūäsid'a: Sugud'e wärüä Siloé posoid'u. Mañ trübara jara krñña b'ut Zok'abued'ata.

Mawūäñ wäpe sugusia, mawūë jérüya zeburud'era ne üdu zesia. ⁸ Mawūë arak'aita b'ebara naara daub'errea b'ut akit b'ead'abara mawūäsid'a: ¿Nañ ñeka jewed'ape nebari wid'i b'ad'ara?

⁹ Ükurebara mawūäsid'a: K'äñ izhia. Waya awururäbara mawūäsid'a: Izhi kírak'a b'ut. Mañne izhara mawūäsid'a: Mürä izhia.

¹⁰ Mawūäñ mawūäsid'a: ¿Bura sãwüä ne üdu b'id'a?

¹¹ Mawūänañ izhara panañ mawūäsid'a: Jesú abadaba egorota id'oba susua ope muñ dabuta päríkua k'ob'upe mawūäsid'a: Siloé posoid'u wäpe sugusia, aramañne mürä ne üdusia.

¹² Mawūäñ mawūäsid'a: ¿Mañ sãma b'ut?

Mawūänañ izhara mawūäsid'a: Mürä k'awua ñä.

Fariseoräba wid'id'apead'a daub'errea b'ut a b'ed'aa

¹³ Fariseoräba kírabitä edesid'a daub'errea b'ad'ara. ¹⁴ Ñenañbada ewari basia Jesúbsa egorota id'oba susua ope ne üdubisid'era. ¹⁵ Mawūë fariseoräbid'a wid'isid'a sãwüä ne üdu b'id'ata. Mawūë izhara mawūäsid'a: Egorota id'oba susua ope muñ dabuta päríkua k'ob'usia, mañta muñä sugusia, aramañne mürä ne üdusia.

¹⁶ Mawūäñ fariseoräba kírabitä mawūäsid'a: K'äñ Daizezed'eba nümü ñä, mawūë arib'ae ñä ñenañbada ewari-ra.

Waya awururäbara mawūäsid'a: ¿K'azhirua omiñbara sãwüä mawūä üdud'ak'ata oipe?

Ñazhirua aramañne krñcha ab'arika ze ñebasia. ¹⁷ Mawūë daub'errea b'ad'aa wakusa mawūäsid'a: ¿Bura k'asia aipe buñ daub'errea b'ut a ne üdubid'ad'ebema?

Mawūänañ izhara mawūäsid'a: Mürä k'äñ Daizezeba bed'eata jarabibaria.

¹⁸ Judioräbara ijäna ñebasia izhira daub'errea b'ad'ata ne üdu b'id'ara, mawūë zhibariräta trüsid'a. ¹⁹ Mobe wid'i mawūäsid'a: ¿Marä nañ zhibariräta panuka, nañka maräba jara panurä daub'errea tod'ata? ¿Sãwüä k'awüä ne üdu b'id'a?

²⁰ Mawūänañ zhibariräbara panañ mawūäsid'a: Daibara k'awua panüä daira nañ zhibariräta, nañ daub'errea tosia. ²¹ Mawūämina sãwüä k'awüä ne üdu b'id'ara daibara k'awuad'a ñä, miñ daub'errea b'ut a k'iba k'awüä ne üdubi b'id'apura daibara k'awuad'a ñä. Ya zörä baera izhaa wid'iudua, ari izha neburuya.

²² Zhibariräbara mawūäsid'a judioräta wawia panuba, mañenabemata judiorä ya krñcha ab'arika zekuasia Jesú zhärä Ëdrubia aburura de zhi jurebada mañ ed'a wäbid'a ñebaita. ²³ Mañ k'area zhibariräbara mawūäsid'a: Ya zörä baera izhaa wid'iudua.

²⁴ Mawūë daub'errea b'ad'ara wakusa trünapa mawūäsid'a: Daizeze kírabitä daia wäräta jaradua. Daibara k'awua b'ea k'äñ k'azhirua omiñta.

²⁵ Mawūänañ izhara panañ mawūäsid'a: K'azhirua omiñbura mürä k'awua ñä. Awuarabura mürä k'awua b'ut a mürä daub'errea b'ad'ata ne üdu b'id'a.

²⁶ Mawūäñ wakusa mawūäsid'a: ¿Bura sãwüä osi? ¿Bura sãwüä ne üdubi b'id'apura?

²⁷ Mawūänañ izhara panañ mawūäsid'a: Mürä ya maräba jarasia, mawūämina maräbara ürïna ñä. ¿K'ärëä wakusa ürï krñña panu? ¿Maräbid'a pëwä krñña panuka?

²⁸ Mawūäñ ik'azhirua jarad'ape mawūäsid'a: Buburura pëwä b'id'a, mawūämina daibara pëwä b'ea Moiséa.

²⁹ Daibara k'awua b'ea Daizezera bed'easita Moiséa, mawūämina k'äñenabemata daibara k'awuad'a ñä sãmañba ñt zed'ara.

³⁰ Mawūänañ mañbara panañ mawūäsid'a: Sakua mawūä maräbara sãmañba ñt zed'ata k'awuad'a ñepa, mañne mürä ne üdubi b'id'apura. ³¹ K'awua b'ea Daizezebara ürï ñäta k'azhirua omiñrä bed'eara, mawūämina iab'auba Daizezeta wawia b'ut, aramañne izha krññata ob'ut, mañ bed'eara ürï b'ut. ³² Ürïnak'a iab'auba ne üdubisia abudara iab'a daub'errea tod'ata. ³³ Nañta Daizezed'eba ze ñebasibura miñ k'ärëta ob'e ñebak'ausia.

³⁴ Mawūāt̄ panañ mawūāsid'a: B̄ra jipad'e k'azhiruad'e tosia. ¿Mañta b̄habur̄ ūrāg'aika daita? Mawūānape jarasid'a de zhi j̄rebada mañ wueta ed'a wā ēbamarēä.

Daizezed'ebema ūdu b'ed'e b'ebara ūdud'a ëä

³⁵ Jesúsbbara ūrīsia aramañne ãi kenab'arib̄data, mawūē ūdui mawūāsia: ¿B̄ara ïjā b'uk̄ka Daizeze War-rad'ebema?

³⁶ Mawūāt̄ izhara panañ mawūāsia: ¿Nok'ó, mañ k'aipe m̄a ïjāñta izhid'ebemata?

³⁷ Mawūāt̄ Jesúsbbara mawūāsia: Mañ b̄ara ūdu k'ob'uta m̄e b̄ ūme bed'ea k'ob'uta izhia.

³⁸ Mawūāt̄ izhara mawūāsia: Nok'ó, b̄d'ebema m̄añrā ïjāb̄ra. Mawūāpe ibia jarasia.

³⁹ Jesúsbbara mawūāsia: Zhārā k'awua oi k'area m̄rā zesia nañ ëjūāena. Aramañne Daizezed'ebema ūdu ëä b'ebara ūdud'amarēä, waya ūdu b'ed'e b'ebara ūdu ëä b'eamarēä.

⁴⁰ Fariseorānebema ūk̄r̄ izhi bawara k'opan̄ba mañta ūrīb̄dad'era mawūāsid'a: ¿Mobera daisid'a daub'errea duanuka?

⁴¹ Mawūānaí Jesúsbbara panañ mawūāsia: Daizezed'ebemata ūdu ëä b'ebur̄ k'azhirua ne ëä b'æk'ausia. Mawūāmina ūdu b'ea ab'eba marāne k'azhiruara ari n̄m̄a.

Ne jarad'a ovejarā ak̄barid'eba

10 Jesúsbbara mawūāsia:

M̄a wārīnu marāñ jaraya: Ovejarāne k'orrata n̄m̄a mañ puertad'e ed'a wāb̄ur̄ ëärā, awuarab̄ur̄ j̄ape wārīze ed'a wāb̄ur̄ra nezr̄ugamiä. ² Mawūāmina puertad'e ed'a wāb̄ur̄ra ovejarā ak̄baria. ³ Puerta j̄ä b'ubara mañ ed'a wāmarēä ewabaria, ovejarābara izhi nemirā ūrīk'awua b'ea, izhi ovejarā tr̄jara ãi j̄ere edebaria. ⁴ Aramañne izhi ovejarā jõma ãi zebigape ãzhi naa wābaria, mawūē ovejarā izhi k'aid'u wābada izhi nemita ūrīk'awua b'eba. ⁵ Mawūāmina ūdud'ak'ara p̄ewāna ëä, awuarab̄ur̄ mañ k'areara merū wāëba pan̄a ūdud'ak'a nemirā ūrīnak'aba.

⁶ Jesúsbbara mawūā ne jarak'asia, mawūāmina ãzhara k'awuad'a ëbasia k'ärēta jara kr̄ñab̄ur̄ra.

Jesúra bigaua izhid'erā ak̄ira

⁷ Mawūē Jesúsbbara wakusa mawūāsia: M̄a wārīnu marāñ jaraya: M̄eta puerta ovejarāneä. ⁸ Jõma m̄ nawed'a zed'apead'ara nezr̄ugamiäta b'ea, mawūē ãzhi bed'eara ūrīna ëbasia m̄rēta b'ebara. ⁹ M̄eta puerta. M̄neba ed'a wāb̄ur̄ra ëdr̄ya. Aramañne adu-a b'aya m̄a bia erun̄m̄a. ¹⁰ Nezr̄ugamiä zebaria nezr̄ugaita, zhārā beaita, zhārā jõbiita. Mawūāmina m̄rā zesia Daizeze ūme b'ai jõ ëäta ad'uba erub'eamarēä.

¹¹ M̄rā bigaua ovejarā ak̄ira. Ovejarā ak̄ita bigaura beubaria ovejarā k'area. ¹² Mawūāmina pag'a b'uk'ärīnata ovejarā ak̄bari ëäbara ovejarā izhid'e ëbaera usa p̄a zeb̄ur̄ta ūdub̄ur̄d'era ovejarā ãmaëkua wāëba wābaria, mawūē usa p̄bara ovejarā k'a jārāzoabibaria. ¹³ Pag'a b'uk'ärīnarā mawūā wāëba wābaria, plata k'area n̄m̄a baera sopua ëä ovejarā k'area.

¹⁴ M̄rā ovejarā ak̄ira bigaud'eba ūduk'awua b'ua m̄ ovejarā, m̄rēta b'ebid'a m̄rā ūduk'awua b'ea. ¹⁵ Aramañ k̄rāk'a m̄ Zezebara m̄rā ūduk'awua b'ua, m̄ Zezera m̄añbid'a ūduk'awua b'ua. M̄rā beuya ovejarā k'area. ¹⁶ M̄a dewara erub'ua ovejarā nañ k'orrat'd'ebema ëäta. Mañrāsid'a m̄añrā wei baraba mañrābara m̄ bed'eara ūrīnaña. Aramañne ãba duaneña, ãzhi ak̄barira ab'a b'aya. ¹⁷ M̄ Zezebara m̄rā k̄a m̄rā beui baera wakusa piradr̄ita. ¹⁸ M̄rā miöba bead'a ëä, awuarab̄ur̄ m̄rā m̄zhi biaba beuya. M̄añrā erub'ua beui zareara, m̄añrā erub'ua wakusa piradr̄ti zareara. Mañta omarēä jarasia m̄ Zezeba.

¹⁹ Judíorā wakusa kr̄cha ab'arika zed'a ëbasia mañ bed'eaba. ²⁰ Æzhirānebema biobara mawūāsid'a: Jaiba erun̄m̄a k̄rāne b'ü ëä. ¿Mañba izhi bed'eara k'ärēä ūrīnaípe?

²¹ Waya awur̄r̄abarā mawūāsid'a:

Mawūārā bed'ea ëä jaiba erun̄m̄rā. ¿Jaibara ne ūdubiga b'eika daub'errea b'era?

Judíorābara Jesús seribid'a ēbasia

²²Jerusalénne fiesta obidata Daizeze ded'ebemata osid'a. Mañnerā kūrāsā ewari basia. ²³Daizeze ded'a ewara maẽ Jesús tebasia Salomón abada maẽ. ²⁴Mañne judíorāba buredreud'ape mawūāsid'a: ¿B̄ara daira sōmbeed'a b̄ud'ebema bia k'awuabiga ëä erun̄maip̄e? B̄ta zhārā Ēdrubibur̄u daia jipa jaradua.

²⁵Mawūānaī Jesúsbara panañ mawūāsia: M̄rā mañta m̄a marāa jarasimina marābara ījāna ëä. M̄ Zezed'e-ba m̄a k'ärē onum̄uba jipa k'awuabi b'ha m̄rā mañta. ²⁶Mawūāmina marābara ījāna ëä m̄rēnebemata du-anu ëbaera m̄a marāa jarad'a kīrāk'a. ²⁷M̄ ovejarābara m̄ bed'eara ūr̄ b'ea, m̄ārā ãzhira ūduk'awua b'ha, m̄rā aramañne pēwā b'ea. ²⁸M̄ārā ded'ekaya Daizeze ūme b'ai jō ëäta, mawūē aduad'a ëä, miõba jārīkua ëä m̄ juwuad'ebara. ²⁹M̄ Zezera ãzhita m̄a diad'ara jōmañ audre zhi zroma, mawūē miõba jārīkua ëä m̄ Zeze juwuad'ebara. ³⁰M̄rā m̄ Zeze ūme ab'aúta pan̄a.

³¹Mawūāb̄ur̄u k'area judíorābara wakusa mong'arata jirakua edasid'a tab'ari bead'aita. ³²Mawūē Jesúsbara mawūāsia: M̄ārā m̄ Zezed'e-ba biata bio onum̄uta marāa ūdubiga n̄um̄a. ¿Mawūē mañrānebema sāñ k'area m̄rā mong'araba tab'arid'aip̄e?

³³Mawūāñ judíorābara panañ mawūāsid'a: B̄a biata ob'ha k'area mong'araba tab'arid'aita k'opan̄a ëä, awuarab̄ur̄u tab'arid'aya Daizezema mitia bed'ea b'hd'e-ba, aramañne b̄ra beubari b'ha Daizezea ab'ha.

³⁴Mawūānaī Jesúsbara panañ mawūāsia: ¿Marā ūr̄g'ata b'ha tab'hd'era Daizezebara mawūāsi ëka: M̄a zhi jarama marā dai zezerāta? ³⁵Mawūā dai zezerāta jarasia izha bed'eata jarak'ad'ata, mañta zhi b'umarā mawūā ëä ab'ed'a ëä. ³⁶¿Mañne m̄rā m̄ Zezeba j̄er̄upe nañ ejūāëna zok'ad'ata, marābara b̄ra Daizezema mitia bed'eab̄ur̄a ab̄da ëka, bari m̄a jarab̄ur̄d'e-ba m̄rā Daizeze Warrata? ³⁷M̄ Zezeba ob'ha m̄a o ëb̄ur̄, m̄a jara n̄um̄ur̄a ījārāüdua. ³⁸Mawūāmina m̄a onum̄ub̄ur̄, m̄a jara n̄um̄uta ījāna ëäsid'a, mañ m̄a onum̄uta ījārāüdua, aramañne k'awuad'aya m̄ Zezea m̄ne b'ha, m̄rā m̄ Zezed'e b'ha.

³⁹Mawūāb̄ur̄u k'area wakusa jida krīñasid'a, mawūāmina Jesús ëdr̄usia ãzhi juwuad'ebara.

⁴⁰Mobe wakusa wāsia Jordán do kīrārē, naara Juanba zhārā buru k'oe b'ad'aid'u, mobe b'esia mama.

⁴¹Mañnerā bio izhima ze n̄um̄bara mawūā duanasia: Údud'ak'ara Juanbara o ëbasia, mawūāmina nañ Jesús-d'ebemata Juanbara jarad'ara jōma wārīnu basia.

⁴²Aramañne Jesúsd'ebema mama bioba ījāsid'a.

Lázaro beud'a

11 Lázaro abadata k'aya n̄um̄uta Betania p̄ew̄r̄ud'ebema basia, zhi nawek'aurāsid'a Maríata, Marta ūme mañ p̄ew̄r̄ud'ebema basia. ²Mañ Maríara Lázaro k'aya n̄um̄a nawek'aubara tēñe kerata Jesús jēr̄une ūr̄ weape izhi bud'aba pōásā jaresia. ³Zhi nawek'aurābara bed'eata jarabuesid'a Jesúa mawūānamarēa: Nok'ó, b̄a k̄aág'ara k'aya n̄um̄a.

⁴Jesúsbara mañta ūr̄ipe mawūāsia: Mañ mawūā k'aya n̄um̄rā bari beuid'ebema ëä, awuarab̄ur̄u Daizeze zhi zromata k'awuad'aid'ebema, m̄ Daizeze Warrata zhi zromata k'awuad'aid'ebema.

⁵Martara, Maríara, Lázarora Jesúsbara k̄aág'a basia. ⁶Lázaro k'aya n̄um̄uta ūr̄ib̄ur̄d'era wad'i ewari ūme b'e-sia izhi b'ad'a maẽ. ⁷Mobe mañ tēña izha j̄er̄kuad'aa mawūāsia: Wakusa wādr̄u Judea druaed'a.

⁸Mawūāñ izha j̄er̄kuad'abara mawūāsid'a: Miā ūr̄g'abari, dārā ba ëä judíorāba b̄ra mong'araba tab'arid'ai bad'apead'ara. ¿Mañta wakusa māñu wālka?

⁹Mawūānaī Jesúsbara panañ mawūāsia:

¿Ewarira doce hora ūna n̄um̄a ëka? Eward'e nimirā tenedr̄u ëä ejūā ūnata ūdu b'ha. ¹⁰Mawūāmina diamase nimirā tenedr̄u ūna n̄um̄a ëba.

¹¹Mawūāpe mawūāsia: Dazhirā bawara zhibiara Lázaro k'ái n̄um̄a, mawūāmina m̄rā wāñna ūr̄mane.

¹²Mawūāñ izha j̄er̄kuad'abara mawūāsid'a: Nok'ó, mawūā k'ái n̄um̄b̄ur̄u b'eya.

¹³ Mawūā jaraburēbara Jesúsbara jara krīñasia Lázaro beusita, mawūāmina ãzhara krīchasicid'a jaraburēta ēnañ k'āñ nūmūta. ¹⁴ Mawūē Jesúsbara jipa jara mawūāsia: Lázaro beusia. ¹⁵ Mūrā marā k'area sobia b'utā ma- ma b'a ēbad'aba marābara mūnebema audre ïjānaña, mawūē wānaña izhima.

¹⁶ Mobeberē Tomás Memerā abadabara dewaraurā Jesúsba juerkuad'aa mawūāsia: Dazhirāsid'a wānaña izhi bawara beud'e.

Jesúsbara beud'ara piradrēbiya

¹⁷ Jesús zeburēd'era Lázaro wuag'ad'apead'ara ya ewari kīmarē nūmasia. ¹⁸ Betania p̄wārēra b'asia Jerusalén k'aita, zhi wawarata b'asia kilómetro ūbea. ¹⁹ Judíorā bio zesid'a Martama, Maríama, aramañne k'o-payad'a ita ãzhi mebeata beusi baera. ²⁰ Martabara Jesús uruta ūrībūrēd'era kīrāzhu wāsia, mawūāmina Maríara b'esia ded'a. ²¹ Martabara Jesúa mawūāsia: Nok'ó, būta nama b'asiburē mū nawewaura beu ēbak'au-sia. ²² Mawūāmina mūrā k'awua b'ua jōma b̄ea Daizezea wid'iburēra izhara arib'aeya.

²³ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: B̄e nawewaura beud'ata piradrēya.

²⁴ Mawūāī Martabara mawūāsia: Mūrā k'awua b'ua beud'ata piradrēita beud'apead'ata piradrēbūdad'e ewari jōbūrēd'e.

²⁵ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Beud'ara mūā piradrēbipe Daizeze ūme b'ai jō ëä b'abiya. Mūnebemata ïjā b'utā beuburēsid'a zok'ai b'aya. ²⁶ Zok'ai b'eba mūnebemata ïjā b'era jipa beu ëä. ¿Mañ b̄era ïjāika?

²⁷ Mawūāī izhara mawūāsia: Æjā Nok'ó, mūrā ïjā b'ua b̄era zhārā Êdrēbita Daizeze Warrata zesia nañ ëjūā- na.

Jesús jēgad'a Lázaro wuag'ad'apead'a maē

²⁸ Mawūāpe Martabara zhi mebea María trūne wāpe chupea mawūāsia: Miā Úrāg'abarira nama b'ua, būta trū k'ob'ua.

²⁹ Maríabara mañta ūrīpe ïñabasia piradrēpe zesia Jesúsma. ³⁰ Jesús wad'i p̄wārēd'e ed'a ze ëbasia, awuaraburē b'asia Martaba ūdud'a maē. ³¹ Ded'a judíorā María k'opaya b'ebara María ïñabasia piradrēpe wābūrēta ūdud'ai, k'aid'u wābūdata mawūāsid'a: Zhi mebea wuag'ad'apead'aid'u jēgad'e wā.

³² María Jesús k'ob'ü maē zeburēd'e ūdui, izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epē mawūāsia: Nok'ó, būta nama b'asiburē mū nawewaura beu ēbak'ausia.

³³ Jesúsbara María jēga b'utā ūduburēd'e, judíorā izhi k'opaya b'esid'a jēga k'ob'eta ūdui k'ābāññ sopuasia.

³⁴ Mawūē mawūāsia: ¿Sāma wuag'asid'a?

Mawūāī mawūāsid'a: Nok'ó, akñd'e zerua.

³⁵ Jesús jēgasia. ³⁶ Mawūē judíorābara mawūāsid'a: Akaudua sāwūā kñāg'a basita.

³⁷ Mañrā Ækñurēbara mawūāsid'a: ¿Nañbara daub'errea b'utā ne ūdubid'ara, Lázarosid'a beubi ēbaid'e b'asi ëka?

Beud'ata piradrēd'a Lázaro

³⁸ Jesús wakusa k'ābāññ sopua zesia Lázaro wuag'ad'apead'a maē. Mama zob'eata nūmūta mong'ara zromaba tapa nūmasia. ³⁹ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mong'ara ãñ edaudua.

Mañne Marta zhi beud'a nawek'aubara mawūāsia: Nok'ó, ya ñsiasia ewari kīmarē basi baera.

⁴⁰ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: ¿Mūā b̄aa jarasi ëka b̄aa mūnebemata ïjārā ūduita zarea Daizezed'era?

⁴¹ Mobeberē beud'ata b'ud'apead'a mañbara mong'ara ãñ edasid'a. Mawūē Jesúsbara ñtaa akñ mawūāsia: Zeze, mūā b̄aa zhibia jiya mūā wid'id'ara b̄aa ūrībūrēba. ⁴² Mūrā k'awua b'ua b̄ara mū bed'eara baridua ūrī b'utā, mawūāmina mūrā mawūā bed'eaburēa k'abanata za k'ob'e k'area, aramañne ïjānamarēñ mūrā b̄aa zok'ad'ata.

⁴³ Mawūāpe nemi ñigua mawūāsia: ¡Lázaro ãñ zerua!

⁴⁴ Mawūāī beud'ara ãñ zesia, juwuata jērūta b̄era chub'asia wuaba, kīrāsid'a b̄era chub'asia pañueloba.

Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Ënañdua tebamarēä.

Krīcha jérud'apead'a bead'aita Jesús

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Mobeberū judíorā bio María k'opayad'aita zed'apead'abara Jesúsba mawūā oburūta ūdud'ape ūjāsid'a izhid'ebemata. ⁴⁶ Mawūāmina mañrānebema ūkūrūra fariseorāma wāpe jarasid'a Jesúsba mawūā oburūta.

⁴⁷ Mawūē sacerdoterā nok'orābara, fariseorābara, nok'orā wag'aurāta ãba jüred'ape mawūāsid'a: ¿K'ärēta od'aipe? Jesúsbara bio onumua ūdud'ak'ata. ⁴⁸ K'awūā idaribid'a izhid'ebemata jōmañba ūjānaña, k'awūārā Roma bid'arāta zed'ape Daizeze de dazhirānerā ãrīnaña, dazhirāsid'a beakuad'aya.

⁴⁹ Mawūānañ ãzhirānebema ab'a Caifás mañ añone sacerdote wag'auta b'ubā mawūāsia: Marābara miā k'ärēta k'awuad'a ñā. ⁵⁰ Miā marābara k'awuad'a ñā ūmakirā ab'a jōmañbari beuita audre bigata, Roma bid'arāba judíorā jōma bead'ai k'ñabarara.

⁵¹ Mawūābūrūra izhikusauba mawūā ëbasia, awuaraburū mañ añone izhita sacerdote wag'auta b'ubā baera Daizezed'eba mawūāsia Jesús beuita judíorā jōmañbari. ⁵² Bari judíorābari beuita ñā, awuaraburū beuita Daizeze warrarā ab'a nūmūñta druaza b'eta. ⁵³ Aramañne mañ ewadeba krīchasisd'a Jesús bead'aita.

⁵⁴ Mañ k'area judíorāne ed'ara Jesús ya dajada nimiba ëbasia, awuaraburū mamañbara wāsia drua drudrua tab'ub k'aita, pūwurūta Efraín abadaid'u wāsia, mobe mama b'esia izha jérkuad'a bawara.

⁵⁵ K'aita bata nūmasia Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha fiesta obadata judíorāba, mawūē fiesta nawed'a bio wārīzesid'a Jerusalén pūwurūed'a, Daizeze kīrābita nene ñā k'ob'aid'ebemata od'ai k'area. ⁵⁶ Zhārābara Jesús jérūb'eta Daizeze ded'a ewara mañ ãzhirāñu mawūāsid'a: ¿Marāma sāwūape? ¿Fiesta bad'era zeibukā?

⁵⁷ Sacerdoterā nok'orābara, fariseorābara jarasid'a iab'aubā sāma b'ubāta k'awuara jaramarēä jidad'aita.

Jesús jérune kerata wead'apead'a

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 Egiptod'eba ëzoad'ata krīcha fiesta obadata ewari seis wāññ nūmūne, Jesús Betania pūwurūed'a zesiā

Lázaro b'ub mañ, mañ beud'ata izha piradrubid'a basia. ² Mama Jesúita zhiko osid'a, Martaba ne jed'ekasia, Lázaro jewed'a k'ob'asia zhārā Jesús bawara nek'o duanune ed'a. ³ Marábara kera nardo izhiawa kiruta botellad'e nūmūta ne ūtūta jiraedape weasia Jesús jérune, mobe izhi bud'aba pōñsā jaresia, aramañne dera jōma tūñ nūmesia keraba. ⁴ Mañne Jesúsba jérkuad'ata ab'a Juda Iscarioite Simón warraba Jesús chāb'ariita b'ubā mawūāsia: ⁵ ¿Nañ kera k'ärēñ nendo ëbasi, ewari treciento trajad'abari nendoid'e b'asi ñāka denario trecientobari, mobe platara diaid'e b'asi ñāka zuburia b'ea?

⁶ Judabara mawūā ëbasia zuburia b'eta krīcha b'ubā, awuaraburū mawūāsia nezrugamiñta b'ubā baera. Zūbita izha erub'ubā zruga b'asia ñāhi jōmañña plata ed'a kenab'ari panuebemata. ⁷ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Idaribirua, Marábara muñ wuag'a b'ud'ai ewariita wuag'a erub'asia nañ kerara. ⁸ Zuburia b'era marā bawara ewariza b'eaya, mawūāmina muñ marā bawara ewariza b'a ñā.

Krīcha jérud'apead'a bead'aita Lázaro

⁹ Judíorābara k'abanaba k'awuasid'a Jesús Betania pūwurūd'e b'ubāta, mawūē mañu zesid'a, bari Jesús akud'e zed'a ëbasia, awuaraburū Lázarosid'a akud'e zesid'a, beud'ata Jesúsba piradrubid'ata. ¹⁰ Mawūē sacerdoterā nok'orābara krīchasisd'a bead'aita Lázarosid'a. ¹¹ Mañenabema Lázarod'eba judíorā bioba ñāhira kenab'arisid'a, mobe ūjāsid'a Jesúsd'ebemata.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Jerusalén pūwurūed'a k'abanata fiesta bad'e zed'apead'abara nrūñmane ūrīsid'a Jesúsid'a uruta. ¹³ Mawūē pārārā kiduata tūd'ape kīrāzhu wāsid'a, mañnerā nemí jīgua mawūāsid'a:

¡Daizezera ibia jarad'aya!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zeburura, izhira Rey Israel b'ed'ea!

(Salmos 118:25-26)

¹⁴ Jesúsbbara burro küräta ūdupe ūrū b'arisia, mañenabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

¹⁵ Peraräüdua marä Jerusalénne b'era, marä Reyra urua, burro küräne ūrū b'ari urua.

(Zacarías 9:9)

¹⁶ Izha jürkuad'abara mañ naarara sãwūärä k'awuad'a ñebasia, mawūamina Jesúz ūtaa wāna tēane bude basid'a mañ izhi ūrūbemata b'ut tab'ed'e od'apead'ata. ¹⁷ Zhärä Jesúz bawara k'ob'ead'abara awurua neburusid'a Lázaro trübérud'era beud'ata piradrubid'ata. ¹⁸ Mañ k'area zhäräbara Jesúz kíräzhu zesid'a, ūrūsid'a baera izha od'ata mañ ūdud'ak'ata. ¹⁹ Mawūamina fariseoräbara ñzhiränu mawūásid'a: Maräba ak' b'e kíräk'ara dazhiräbara miä k'ärëta ob'ed'a ëä. Akaudua sãwūä jömaña pëwā duañnata.

Grigorä ūkuru ba jürud'apead'a Jesúz

²⁰ Ūkuru grigoräta duanasia Jerusalén puewurued'a wärízekuad'ara Daizeze ibia jarad'aita fiestad'e.

²¹ Mañräbara Felipeta orrasid'a, Felipera Betsaida puewurud'ebema basia, mañ puewurura Galilea druad'ebema, mawūä orrad'ape zuburia bed'ea mawūásid'a: Daibara ūdu krñña panñä Jesústa.

²² Felipera wäpe jarasia Andrea, aramaña Andrésba Felipe ūmeba jarasid'a Jesúa. ²³ Mawūé Jesúsbbara panañ mawūásia: Ewarira arabasia mu Beubari Bape b'ura beud'ata piradrüpe ūtaa wäita. ²⁴ Muñ wärínu maräñ jaraya, trigo ta egorod'e ubodata pãwäräita beu ñburu ab'abai b'aya, mawūamina pãwäräita beura, waripe bio zauya. ²⁵ B'a krñña muñ k'area beu ëärä aduaya, mawūamina nañ ñjüäne b'a krñña ñkíräk'a muñ k'area beuburura Daizeze ūme b'ai jö ëä b'aya. ²⁶ Iab'auba muñ bed'eata arib'ae nñmñbara muña pëwädua, mawūärä muñ b'ut mañ b'aya muñ bed'eata arib'ae b'ura. Iab'auba muñ bed'eata arib'ae b'ura muñ Zezebara bia edaya.

Jesúsba jarad'a izhi beuita

²⁷ Muñrä sopua k'ob'ua. ¿Muñrä k'asia aipe? ¿Zeze muñrä k'arebarua, muñrä zuburiabiräru aika? Mawūamina muñrä zelia mañ k'area. ²⁸ Mawūé muñrä mawūäña: Zeze, bura zhi zromata ūduk'awabigaru.

Mañne Daizeze ūtreba bed'eaburuta mawūásia: Muñrä zhi zromata ūduk'awabiga b'uta muñrä wakusa ūduk'awabigaya. ²⁹ K'abanata mama k'ob'ebara mañ bed'eata ūrübädad'era jarasid'a bata. Waya awururäbara mawūásid'a: Ángelata Jesúa bed'eaburura.

³⁰ Mawūaña Jesúsbbara mawūásia: Mawūä bed'eaburura muñtabema ëä, awuaraburura maräñtabema.

³¹ Arababurura Daizezebara k'awua okuaita nañ ñjüäne b'era, arababurura ñtõmiä nañ ñjüäne nok'ota b'ura Daizezebara ñjüretaita. ³² Muña druad'e cruzd'e jirab'ud'ai muñrä jömañ ñjäbigaya muñebemata.

³³ Mawūä jarabururäbara Jesúsbbara jara krññasia sãwūä beuita. ³⁴ Zhäräbara mawūásid'a: Daiba ūrübädara ūrág'ad'era jara b'ua zhärä ñdrübira beuk'ata. ¿Mañta buara sãwūä Beubari Bape b'ura cruzd'e jirab'ud'aya aburura? ¿Mobera k'aipe mañ Beubari Bape b'ura?

³⁵ Mawūaña Jesúsbbara mawūásia: Wad'i ewari k'akutua muña ūnata maräne ed'a b'ua. Muñ ūme nimibaudua wad'i eruduanuwed'a muña ūnata, mawūärä maräñtara keuburura kíräk'a toto ñbaya, pãríguañd'e nimibara k'awua ëä sãmañ wärä. ³⁶ Únata eruduanuwed'a ñjäñdua ūnanebemata, aramaña b'aita ūna warraräta.

Jesúsbbara mañta jarape wäpe merüsia zhärä k'area.

Íjä ëä nñmeäna judíoräbara

³⁷ Jesúsbbara ūdud'ak'ata ñzhi kíräbita okuasiid'u ñjäna ñebasia izhid'ebema. ³⁸ Aramaña arimañ berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūänata:

Nok'ó, ¿k'aiba ñjäburura bed'eata dazha jarabudara? ¿K'aiba k'awuaburura bura zhi zromata?

(Isaías 53:1)

³⁹ Mañneba ñjä b'ed'a ñebasia, mañenabemata Isaíabara dewara mawūásia:

⁴⁰ Daizezebara mawūásia: Íjäna ëäba muñrä ñnatüsia ñzhi dabura, zarea duanusia ñzhi sora, aramañnerä ūdud'a ëä daburbara, sãwūäta k'awuad'a ëä sobara, miä k'azhirusa ñmape muñ pëwäna ëä muñ ñdrübägaira.

(Isaías 6:10)

⁴¹ Isaíabara maăta jarasia k'ăimok'arad'e kîrăk'a ūdud'aba Jesús zhi zromata b'aita, mawūë jarasia izhid'ebemata.

⁴² Isaíaba mawūă jarasimina judíorăta nok'orăbara bioba ījăsid'a Jesúsd'ebema. Mawūămina ījă b'ea ad'a ēbasia wawia b'eba fariseorăta, aramaăne ed'a wăbi ĕă nămăna ēbamară de zhi jurebada maă. ⁴³ Aramaăne zhărăba bia jaraita krîna b'easia Daizezea bia jarabid'ai k'ăñabara.

Jesús bed'eaba k'awua oya zhără b'era

⁴⁴ Jesúsbala nemi jîgua mawūăsia: Mănebemata ījă b'ura bari mănebemata ījă b'ut ĕă, awuarabură ījă b'ută mă zok'ad'ad'ebemata. ⁴⁵ Măta ūdu b'utura ūdu b'ută mă zok'ad'ata. ⁴⁶ Măta ūnata zesia naă ējăăna, mănebema ījăbădara părăguad'e b'ea ēbamară. ⁴⁷ Mă bed'eata ūripe arib'ae ēără mără k'awua o ĕă, mără zhără k'awua oita ze ēbasi baera naă ējăăna, awuarabură mără zesia zhără ēdrăbigaita ējăăne b'eta. ⁴⁸ Măta seribi ĕăba mă bed'eata ījă ēăbara erub'ută k'aiba pua k'awua oira, bed'eata măă jara nămăba maăneba Daizezeba k'awua oya ewari jōburăd'e. ⁴⁹ Mără bed'ea nămă ĕă măzhikusauba, awuarabură mă Zeze mă zok'ad'aba jarasia k'äră jarai b'ura săwūă jaraita. ⁵⁰ Mără k'awua b'ura izha măă jarabi nămără izhi ūme b'ai jō ēănebema. Mawūë măă jara nămără jara nămăba mă Zezeba măă jarad'ad'e.

Jesúsba jĕrū săgăkuad'a izha jurekuad'ata

13 Egiptod'eba ēzoad'ata krîcha fiesta obada nawed'a, Jesúsbala k'awua b'asia ewari arabata naă ējăănebara zhi Zezema wăita, izhi pĕwă b'eta naă ējăăne b'era kăăg'aba kăăg'asia druad'e b'ut ewarita jōburăd'u. ² Dauja zhiko k'obădad'era ātămiăbara Simón warra Juda Iscariotera sod'era ya krîchabisia Jesús chăb'aribiita. ³ Jesúsbala k'awua b'asia zhi Zezebara ne jōma izhaa chăb'arid'ata, k'awua b'asia izhira Daizeze maăba zed'ad'eba Daizezema wăita. ⁴ Maăba nek'o k'ob'ed'e Jesús piradrăpe wua āneb'ari b'ută wăape toalla-ta jiraedape tăjă k'ob'ută kărrăd'e. ⁵ Mobebură poncherad'e baniăta weape izha jurekuad'ata jĕrū săgăkuă păăsă jaresia toalla kărrăd'e tăjănaba. ⁶ Aramaăne Pedroid'u baburăd'era maăbara mawūăsia: ¿Nok'ó, băa săgăkuă mă jĕrăta?

⁷ Mawūăsia Jesúsbala panaă mawūăsia: Măă oburăra k'ăwūăwed'ara băara săwūăta k'awua ĕă, mawūămina tăeăne k'awuaya.

⁸ Mawūăsia Pedrobara mawūăsia: Băara săgă ĕă mă jĕră.

Mawūăsia Jesúsbala panaă mawūăsia: Măă bă jĕrăta săgă ĕbură, băra mănebema ĕă.

⁹ Mawūăsia Simón Pedrobara mawūăsia: Mobera Nok'ó, bari mă jĕrăta ĕă, awuarabură mără săgă b'utua juwuata buruta.

¹⁰ Mawūăsia Jesúsbala mawūăsia: Kuid'ara jaigu ĕăba jĕrătră săgăd'e b'ută jōma nene ĕăba. Mară jaigu ĕă b'ea, mawūămina jōma ĕă.

¹¹ Jesúsbala k'awua b'asia izhira k'aiba chăb'aribiita, maăba mawūăsia: Mară jōma nene ĕă duanu ĕă.

¹² Mawūă jĕră săgăkuape wakusa izhi wuata āneb'aripe wakusa jewed'asia mesa maă, mobe mawūăsia: ¿Marăbara săwūăta k'awuabădak'a măă mară k'ăwūă oburăd'ebema? ¹³ Marăbara mără jara b'ea Miă Ũrăg'abarita, Nok'ota, mawūă jarad'aira biga mără maă baera. ¹⁴ Măta Nok'ota Miă Ũrăg'abarita b'ută mară jĕrăta săgăburăba, marăsid'a ab'arika jĕră săgăd'aibara zhiya. ¹⁵ Mără mară k'ăwūă oburăba marăbid'a ab'arika od'amară. ¹⁶ Măă wărănu marăă jaraya: Nezok'ara audre zhi zroma ĕă izhi nok'o k'ăñabara, miă zok'abuebădara audre zhi zroma ĕă izhi zok'abuebură k'ăñabara. ¹⁷ Maăta săwūăta k'awuad'ara Daizezebara sobia b'eabiya arib'aed'ara.

¹⁸ Mără mară jōma jara k'ob'ută ĕă, mără k'awua b'ută k'airăta jurekuad'ata. Mawūămina arimaă berab'arii barata zhi b'utma mawūă b'ută: Mă ūme nek'o b'ută mă ūră baya. ¹⁹ Mără mară nawed'a marăă jaraburăba, mawūă berab'ariburăd'era ījănamară Mără Măta. ²⁰ Măă wărănu marăă jaraya: Măă zok'aburăba bia ed-aburăba măta bia edaburăba, mă Zeze mă zok'ad'ata bia edaburăba.

Jesúsba jarad'a izhi chāb'ariita Judaba
 (Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Jesúsbala mañta jarape k'ābāēä sopua mawūäśia: Mħā wārīnu marāä jaraya, marānebema ab'auba mħrā chāb'ariya.

²² Mawūäñ izha jħurkuad'ara āzhirāñu zhiya akħsid'a k'aita jara k'ob'uta k'awuad'a ēäba. ²³ Izha jħurkuad'ata ab'a Jesúsbala kħāg'ata k'ob'asia Jesúsa k'aita. ²⁴ Mawūë Pedrobala mañta juwuaba jarasia wid'imarēä k'aita jara k'ob'uta. ²⁵ Mawūë mañbarla Jesústa audre k'aita orrape mawūäśia: Nok'ó, ¿bħu mawūä oira k'aipe?

²⁶ Mawūäñ Jesúsbala panañ mawūäśia: Mħā panta sōmberape diataya, mañta izhia. Mawūape pan sōmberape Juda Iscariotea diasia Simón warraa. ²⁷ Mañta k'oburud'era ātōmiä ed'a izhid'e wāśia. Mawūë Jesúsbala mawūäśia: Bħażha oira īñabasia odua.

²⁸ Mawūämina nek'o duanubala miñba k'awuad'a ēbasia k'ārēä mawūäbħerħra. ²⁹ Īkurebara krīchasil'da Judabarla zūbi plata atauta erub'uta Jesúsbala mawūäśita: Edarua dazħirħa fiestad'e nesid'ara, o mawūäsi ēbħur jarasita k'ārē diamarēä zuburia b'ea. ³⁰ Judabala pan k'ope aramañta wāśia. Mañnerä ya diamase nħemasia.

Arib'aeita zhiwid'ia

³¹ Juda wābħerud'era Jesúsbala mawūäśia: K'ōbebħerħu Daizezebara zhi zromata ūduk'awabigaya mħu Beubari Bape b'ura, izhi Daizezesid'a zhi zromata ūduk'awabigaya mħneba. ³² Daizezeba izhira zhi zromata mħneba ūduk'awabigabħerud'era, Daizezebara ab'arika ūduk'awabigaya mħrā zhi zromata, dāħrā ēäne mawūä oya. ³³ Warrarā, mħrā marā bawara k'ob'aya aritiaed'a. Marābara mħrā jħrud'aya, mawūämina judforāä mħā jarad'a kīrak'a mħā marāä jaraya: Mħu wāima marā wā b'ed'a ēä. ³⁴ Arib'aeita zhiwid'ita mħā marāä jaraya: Zhiya kħāg'audua, mħā marāta kħāg'a b'ħu kīrak'a. ³⁵ Mawūätru jōmañba k'awuad'aya marā mħu pēwā b'eta, zhiya kħāg'a b'ebħerħu.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita
 (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Pedrobala Jesúsa mawūäśia: Nok'ó, ¿bħura sāmaä wāħi pe?

Mawūäñ Jesúsbala panañ mawūäśia: Mħu wāima k'āwūäwed'ara bħura mħu k'aid'ura wā b'e ēä, mawūämina mħu k'aid'u zeya tēä.

³⁷ Mawūäñ Pedrobala mawūäśia: Nok'ó, ¿mħrā k'ārēneba k'āwūäwed'ara bħu k'aid'u wā b'e ēpe? Mħrā bħu k'area beuya.

³⁸ Mawūäñ Jesúsbala panañ mawūäśia: ¿Bħta beuika mħu k'area? Mħā wārīnu bħaa jaraya: Gallora beru ēä bħaa mħu ūduk'ata jarama übea jara ēwed'ara.

Jesústa oa wāħda Daizezema

14 Sopuarāūdua. Ījāudu Daizezed'ebemata, ījāudu mħnebemasid'a. ² Mħu Zeze ded'ara sāma b'airia bio b'ħxa, mawūä b'ħu ēbħerħu mħā marāä jarak'ausia. Mawūë mħrā wāħna sāma b'aita arib'aed'e marāitä.

³ Mħrā mawūä wāpe sāma b'aita arib'aepe mħrā wakusa zeya marā mħzhi bawara jure edeita, aramañne mħu b'ħu ma ē marāsida b'eamarēä. ⁴ Marābara k'awua b'ea mħu sāmaä wāħi, k'awua b'ea ora.

⁵ Mawūäñ Tomásba mawūäśia: Nok'ó, daibala k'awuad'a ēä bħu sāmaä wāħi, ¿mawūë daibala sāwūä k'awuad'a ipe ora?

⁶ Mawūäñ Jesúsbala mawūäśia: Mħta oa, mħta wārī, mħta b'ai jō ēānebema. Mawūë miñta mħu Zezema jū ēā, awuarabħerħu jū ēānebema. ⁷ Marāba mħta ūduk'awua b'easibħerħu, mħu Zezesid'a ūduk'awua b'eak'ausia, nane wed'aubla ūduk'awad'aya ūdu b'eba.

⁸ Mawūäñ Felipeba mawūäśia: Nok'ó, daia ūdubigarua bħu Zezeta, daira bari mañbaa.

⁹ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: ¿Mūrā marā bawara b'uta ewari bio bata, b'uta mūrā ūduk'awa ēka Felipe? Mūta ūdu b'uta Zezeta ūdu b'uta, ¿mañta b'uta sāwūā mawūāb'urū: Daia ūdubigarua b'uta Zezeta? ¹⁰ ¿B'ura ījā ēka mūrā m' Zezed'e b'uta, m' Zezera m'ne b'uta? Mūā bed'eata marāā jara nūmūrā m'uzhikusauba jara nūmū ēā, awuarab'urū m' Zeze m'ne b'uba m'neba k'ārē onūmūā. ¹¹ Ījārūā mūrā m' Zezed'e b'uta, m' Zezera m'ne b'uta. Mañta ījā ēb'urū, ījārūā mūā k'ārē onūmūneba.

¹² Mūā wārīnu marāā jaraya:

M'nebemata ījā b'uta mūā k'ārē onūmūta izhabid'a oya. K'ārē audre oya m'uta wāt' baera m' Zezema. ¹³ Jōma k'ārē m' Zezea wid'ib'udata m'neba wid'ib'udara mūā arib'aeya, aramañne m' Zezeta zhi zromata ūduk'awad'amarēā m' zhi Warrad'eba. ¹⁴ Mūāā k'ārēta wid'id'ara m'ārā arib'aeya.

Jesúsba zok'aita jarad'a Jawurebiata

¹⁵ M'uta k'āg'a b'eb'urū arib'aeudua mūā jara b'uta. ¹⁶ Mawūārā m'uta zuburia bed'eaya m' Zezea, mobed'e-ba marāā diaya awurū marā K'arebata, aramañne marā bawara b'amarēā ewariza. ¹⁷ Jawurebiara wārānebemata b'uta, m'nebemata ēāta ejūāne b'eb'ura izhira jidad'aid'e b'ut' ēā ūdud'a ēbaera, miā ūduk'awad'a ēbaera. Mawūāmina marābara ūduk'awua b'ea marā bawara b'ut' baera, aramañne marāne b'aya.

¹⁸ M'uta marā dob'a āmañkua ēā jērāmarāta b'e k'irāk'a, mūrā marāma zeya. ¹⁹ M'nebemata ēāta ejūāne b'eb'ura dāārā ēāne mūrā wueta ūdud'a ēā. Mawūāmina marābara mūrā ūdud'aya. M'uta b'uta marāsid'a b'aya.

²⁰ Mawūā ūdub'eda ewadera marābara k'awuad'aya mūrā m' Zezed'e b'uta, marāta m'ne b'eta, m'uta marāne b'uta. ²¹ M'uta jara b'uta arib'ae b'uta mūrā k'āg'a b'uta. M'uta k'āg'a b'ut'ra m' Zezea k'āg'a baya, m'ābid'a k'āg'a baya, mobe m'nebemata k'awuabi nūmaña.

²² Mawūāī Juda awuruba Iscariote ēāba mawūāsia: Nok'ó, ¿b'ura sāwūā daiaab'urū b'ud'ebemata k'awuabi nūmañne k'awuabi nūma ēpe b'ud'ebemata ēāta b'eara ejūāne?

²³ Mawūāī Jesúsbara panañ mawūāsia: M'uta k'āg'a b'uta m' bed'eata arib'aeya, mobed'eba m' Zezebara k'āg'a baya, aramañne daira izhima zed'ape izhi bawara panaña. ²⁴ M'uta k'āg'a ēābara m' bed'eara arib'ae ēā. M'uta jara nūmū bed'eata ūrī b'era m'ut' ēā, awuarab'urū m' Zeze m' zok'ad'ad'ea.

²⁵ M'uta mañ jōma marāā jarab'urūa marā bawara b'ut'wed'a. ²⁶ Mawūāmina marā K'arebata Jawurebiata m' Zezea m'bari zok'aibara mañbara marāā ne jōma jaraded'ekaya, bude babigaya jōma mūā marāā jarad'ata.

²⁷ Adu-a b'aid'ebemata mūā marāita āmañña, adu-a b'aid'ebemata m'ut'eta mūā marāā diaya. Mañ m'ārā ded'eka ēā ejūāne b'eba aritiaed'a diabada k'irāk'a. Mawūē sopuarāūdua, miā perarāūdua. ²⁸ Marābara ūrīsid'a mūā marāā mawūānata: M'uta wāpē marāma zeya. M'uta k'āg'a b'eb'urū marā sobiad'aid'e b'ut' mūā jarasi baera m'ut' m' Zezema wāt'a, m' Zezera zhi zromaneba m' audre. ²⁹ M'uta mañta marāā jarab'urūa mawūā berab'arii nawed'a, mawūā berab'arib'urud'era ījānamarēā. ³⁰ Ya m'ut' marā bawara bio bed'ea ēā ātōmiāta uru baera nañ ejūāne nok'ota, izhira zarea ne ēā m' ūrūrā. ³¹ Mawūāmina m'ārā m' Zezera k'āg'ata ejūāne b'eba k'awuad'amarēā, m'ārā m' Zezea jarad'a k'irāk'a onūmūā. Pirab'ariudua, wādrū namañbara.

Jesús wārīnu uva k'arra

15 M'uta wārīnu uva k'arra, waya m' Zezera zhi ak'baria. ² Jēk'ara m' k'arrad'ebemata zhi zau ēārā izha tiaweya. Mawūāmina zhi zaub'udara zhi tae seri ēātrū k'ōkua araa oya audre zaumarēā. ³ Aramañ k'irāk'a marā ya zhi araa omata b'ea, bed'eata mūā marāā jara nūmūba. ⁴ M' ūme b'eadua, mobed'eba m'ut' marāne b'ut'. Uva jēk'ara izhikusara zau ēā zhi k'arra mañba nūmū ēb'urū, aramañ k'irāk'a marābara Daizezeba krīñarā ob'ed'a ēā m' ūme duanu ēb'urū.

⁵ M'uta uva k'arra, waya marāta zhi jēk'ara. M' ūme b'ut'ra m'ut' izhid'e b'ut'ba mañbara Daizezeba krīñata bio oya. M' ūme duanu ēb'urū miā k'ārēta ob'ed'a ēā. ⁶ M' ūme b'ut' ēārā āi b'ud'aya uva jēk'ara zau ēā k'irāk'a. Bagui jurepe teb'ud'e pepekuabada, mawūē eradr'baria. ⁷ M' ūme b'eb'urū, m' bed'eata arib'ae b'eb'urū wid'i-uduja jōma mazha krīñata, mūā marāā diaya. ⁸ M' Zezera zhi zromata nūmabid'aya izha krīñata bio ob'eba, aramañne mūā jurekuad'ata b'aya. ⁹ M' Zezea m' k'āg'a k'irāk'a, m'ābid'a marā k'āg'a, mawūē m'ut'

kūāg'ata b'eaudua. ¹⁰ Mūā jara b'uta arib'ae b'eburū mūā kūāg'ata b'eaya, aramaū kīrāk'a mūārā mū Zezeba jara b'uta jōma arib'ae b'uta, mawūē mūrā izha kūāg'a.

¹¹ Mūā maūta marāā jaraburūa marā mū kīrāk'a jipad'e sobia b'eamarēā.

¹² Mūā jaraya k'ārē arib'aeita: Zhiya zhi kūāg'audua marāta mūā kūāg'a kīrāk'a. ¹³ Kūāg'ata k'ābāēā erub'ubara izhi bebuta diaya izhi bawara zhibiarābari. ¹⁴ Marā mū bawara zhibiata b'ea mūā jara b'uta arib'aed'ara. ¹⁵ Mūā ya marā mū nezok'arā a ēā, nezok'abara k'awua ēbaera izhi nok'oba k'ārē ob'ura.

Awuaraburū mūārā mū bawara zhibiarā ab'uta, mū Zezed'eba k'ārē jōma mūā ūrīnarā mūā marāā k'awuabiga b'uba. ¹⁶ Mūta marāba jūrūd'a ēbasia, awuaraburū mūā marāta jūrūkuasia, aramaūne mūā marā duanusia wānape mū Zezeba krīñata ob'eamarēā, jipa maūtrū ob'eamarēā. Mawūārā jōma k'ārē mū Zezea mūneba wid'ibudara izhara marāā diaya. ¹⁷ Mūā marāā jaraya: Zhiya zhi kūāg'audua.

Mūnebema ēābara marā juradea

¹⁸ Mūnebema ēāta ējūāne b'eba marāta juradeburū, k'awuauaudua mūta jurad'apead'ata marā nawed'a.

¹⁹ Marāta mūnebema ēāta ējūāne b'eburū, mūnebema ēāta ējūāne b'ebara kūāg'a k'ausid'a āzhirārā.

Mawūāmina marā mūnebema ēāta ējūāne duanu ēā, awuaraburū mūā marā jūrūkuasia mūnebema ēāta ējūāne b'eta. Maūba mūnebema ēāta ējūāne b'ebara marā juradea. ²⁰ Bed'eata bude baudua mūā marāā mawūānata: Nezok'ara audre zhi zroma ēā izhi nok'o k'āñabara. Mū Zuburia oita pēwā b'ed'ebara, marāsida Zuburia oita pēwānaña. Mū bed'eata arib'ae b'ed'ebara, marā bed'easid'a arib'aed'aya. ²¹ Marā mū k'area mawūā Zuburia od'aya, ūduk'awad'a ēāba mū zok'ad'ata.

²² Mūta zepe zhārāta ūrāg'a ēbasiburū k'azhirua ne ēā b'eak'ausia, mawūāmina ūrīk'awua nūmeba k'azhirua ne ēā b'ea ab'ed'a ēā. ²³ Mūta jura b'ubara mū Zezesid'a jura b'uta. ²⁴ Mūā āzhid'e ed'a awurūba ok'ata osi ēburū k'azhirua ne ēā b'eak'ausia, mawūāmina akū b'eta juradea mūta, mū Zezeta. ²⁵ Aramaūne arimaē berab'ari nūmūā bed'eata zhi b'umata āzhi ūrāg'ad'e mawūā b'uta: Mūrā k'ārēā jurad'ai ne ēāne juradea.

²⁶ Mawūāmina K'arebata zeburūd'era, mūā maū marāma mū Zezed'eba zok'aburūra Jawurebia wārānebema, izhira zeya mū Zeze maēba, izha jaraya mūnebemata. ²⁷ Marābid'a mūnebemata jarad'aya, mū bawara b'ead'aba jēde wed'auba.

16 Mūārā maūta marāā jaraburūa kenab'arid'a ēbamarēā mūnebema ījā b'eta. ² De zhi jūrebadata nūme

maē marā ed'a wābid'a ēbaya, ewarita zeya bariduba marā beaburūd'era krīchaita Daizezeba krīñata oburūta. ³ Maūta od'aya ūduk'awad'a ēāba mū Zezeta miā mūta. ⁴ Mūārā maūta marāā jaraburūa maū ewarita zeburūd'era marāba bude bad'amarēā ya mūārā marāā zhi jaramata.

Jawurebiaba ob'ud'ebema

Maū mūārā jēdeubara marāā jara ēbasia, mūrā b'u baera marā bawara. ⁵ Mawūāmina k'ōbeburū mūrā wānā mū zok'ad'ama, maūta marānebemabara miōba wid'i mawūā ēā: ¿Bura sāmaā wāipe? ⁶ Awuaraburū mūā maūta marāā jaraburū k'area marā k'ābāēā sopua k'ob'ea. ⁷ Mawūāmina wārīnu mūā marāā jaraya: Marāitara biga mūrā wāīta, mūta wā ēbūrū K'arebara marāma ze ēā, mawūāmina mūta wārā mūā marāma zok'aya ⁸ Izhi zeburūd'era ējūāne b'ea k'awuabigaya k'azhiruad'e b'eta, waya mūrā bed'ea ne ēā b'uta, k'awuabigaya zhārā Daizezebara k'awua oita. ⁹ K'awuabigaya k'azhirua bara b'eta ījāna ēāba mūnebemata. ¹⁰ K'awuabigaya mūrā bed'ea ne ēā b'uta mūrā wāī baera mū Zezeba, aramaūne marābara mūrā wueta ūdud'a ēbaya. ¹¹ K'awuabigaya zhārā Daizezebara k'awua oita, izhara ātōmiā naū ējūāne nok'ora ya k'awua osi baera.

¹² Mūārā wad'i ne bio erub'ua marāā jaraita, mawūāmina aritiara marābara sāwūāta k'awuad'a ēbaya.

¹³ Mawūāmina Jawurebia wārānebemata zeburūd'era, marā erunūmaña Daizezed'ebema wārāne. Izhara jara ēbaya izhikusaud'ebemata, awuaraburū jōma jaraya mūneba ūrībūrūta, aramaūne jōma marāā k'awuabiya k'ārē berab'ariita. ¹⁴ Jawurebiabara k'awuabigaya mūrā zhi zromata, mū bed'eata ūrīpe marāā k'awuabigaya.

¹⁵ Jōma mū Zezeba erub'ura mūrēā. Maūba mūārā jaraburūa Jawurebiabara mū bed'eata ūrīpe marāā k'awuabigaita.

Sopuara sobia baya

¹⁶ Dāärä ëäne maräbara mürä ūdud'a ëbaya, mawüämina däärä ëäne mürä wakusa ūdud'aya mürä wäi baera mꝫ Zezema.

¹⁷ Mawüäi izha jürkuad'ata ūkürübara äzhiränu mawüäsid'a: ¿K'ärëta mawüä dazhirä mawüäbür: Däärä ëäne maräbara mürä ūdud'a ëbaya, mawüämina däärä ëäne wakusa ūdud'aya mürä wäi baera mꝫ Zezema?

¹⁸ ¿K'ärëta jara krñabür mawüä däärä ëäne abürbara? Säwüäta k'awuad'a ëä izha jarabürura.

¹⁹ Jesúsbara k'awuasia wid'i krñña k'ob'eta, mawüä mawüäsi: ¿Maräbara mazhiränu wid'i k'ob'e ëka mña mawüänata: Däärä ëäne maräbara mürä ūdud'a ëbaya, mawüämina däärä ëäne mürä wakusa ūdud'aya?

²⁰ Mña wärñu marää jaraya, marä jégad'aya, sopuad'aya, waya mñebema ëäta ejüäne b'era sobiad'aya. Mawüämina marä sopuad'aimina marä sopuara sobia baya. ²¹ Wüerä toira puabaria toi ewarita arababüruba. Mawüämina wüawüä tobürud'era pua k'ob'ad'ara sobiaba kírduabaria wüawüäta tobüruba nañ ejüäne.

²² Aramañ kírak'a maräsid'a k'awüäwed'ara sopua b'ea. Mawüämina mña marä wakusa ūdubüruba sobiad'aya, mobebaira miöba järñ ëä marä sobiara. ²³ Mañ ewadera maräbara mña wid'id'a ëä miä k'ärëta. Mña wärñu marää jaraya, jöma k'ärë mꝫ Zezea mñeba wid'ibürara izha marää diaya. ²⁴ Wad'i maräbara mñebara k'ärë wid'id'a ëä. K'ärë wid'itudua, mobed'eba jidad'aya, aramañne marä jipad'e sobia b'eaya.

Mña edre b'aebisia zareata ejüänebema

²⁵ Mañ mñaärä ne jarak'a jarabürura. Ewarita zeya mña jarabürura ne jarak'a jara ëäta, awuarabür määrä jipa jaraya mꝫ Zezed'ebemata. ²⁶ Mañ ewadera maräbara mñeba k'ärë wid'id'aya. Mañbara mñaärä jara k'ob'ü ëä mñta mꝫ Zezea zuburia bed'aita maräbari. ²⁷ Mꝫ Zezebara marä kñäg'a b'üa maräba mñta kñäg'a b'e baera, aramañne ijä b'ea mürä zesita Daizeze maëba. ²⁸ Mürä mꝫ Zeze maëba zesia nañ ejüäne, mñaärä nañ ejüärä ãmaëña, mürä wakusa wäña mꝫ Zezema.

²⁹ Mawüäi izha jürkuad'abara mawüäsid'a: Id'ibür bña jarabürura jipa jara k'ob'üa, ne jarak'a jara ëä.

³⁰ Id'ibür daibara k'awuabüda bñaara ne jöma k'awua b'üta, mawüä miöba k'ärë wid'id'aira nesid'a ëä, k'äüba daibara ijä b'ea bñaara zesita Daizeze maëba.

³¹ Mawüänañ Jesúsbara panañ mawüäsi: ¿Id'ibür ijäbürak'a? ³² Ewarita arabaid'ebema ya arabasia, mawüä marä ab'a ab'ak'a wäebad'aya mazhi wäbüruma, aramañne mürä ãmaënaña dob'a. Mawüämina mürä dob'a b'ü ëä mꝫ Zezeta b'üba mꝫ üme. ³³ Mña mañta marää jarabürura mñeba adu-a b'eamarëä. Nañ ejüänerä marä zuburiaya, mawüämina wänigua b'eaudua, mña edre b'aebisia åtömiä zareata ejüäne nümürä.

Jesús zhiwid'id'a izha jürkuad'abari

17 Jesúsbara mañta jarape ūtaa akü zhiwid'i mawüäsi:

Zeze, ewarira arabasia, mawüä k'awuabigaru mꝫ bñ Warra zhi zromata, aramañne mꝫ bñ Warrabid'a k'awuabigaya bñaara zhi zromata. ² Zhärä jömañ ūrñ bñaara mñaä zareata diasia, aramañne bñ üme b'ai jö ëäta diamarëä bña mñaä diad'ata jömañ. ³ B'ai jö ejüäne, bña ūduk'awad'aid'e b'üa Daizezera ab'abai b'üta wärñuta, ūduk'awad'aid'e b'üa mñta Jesucristota bña zok'ad'ata.

⁴ Mñaärä bña zhi zromata k'awuabiga nümña nañ druad'e, aramañne mñaärä jöbibürura k'ärë omarëä bña mñaä diad'ata. ⁵ K'õbebür Zeze, mürä bñ k'aita zhi zromata b'üdua, bñ üme zhi zromata b'ad'a kírak'a ejüä nümeñ nawed'a.

⁶ Ejüäne b'eta bña mñaä diad'ata b'ea mñaärä bñd'ebema k'awuabiga nümña, äzhira bñre basia, mañta bña mñaä ded'ekasia, äzhara arib'ae b'ea bñ bed'eara. ⁷ Id'ibür k'awuabüda jöma k'ärë bña mñaä diad'ara bñ maëba zed'ata. ⁸ Bed'eata bña mñaä diad'ara mñaärä jarak'asia, mañ äzhara ijäsid'a. Aramañne k'awuasid'a mürä wärñu bñ maëba zed'ata, aramañne ijä b'ea mürä bña zok'ad'ata.

⁹ Mūrā ãzhibari b̄aa zuburia bed'eaya. M̄nebema ēāta ējūāne b'ebari mawūā zuburia bed'ea ēā, awuarab̄er̄ b̄aa m̄āā diad'ata b'ebari zuburia bed'eaya b̄ureta b'eba. ¹⁰ M̄rēta b'era b̄rea, b̄ureta b'era m̄rēā. Aramañne m̄rā zhi zromata dajada n̄m̄ā ãzhid'eba.

¹¹ M̄rā ya nañ ējūāne b'a ēā. Mawūāmina ãzhira nañ ējūāne b'eaya, mañne m̄rā b̄uma wāña. Zeze b̄ura bia-ta b'ua, b̄aa m̄āā diad'ata b'era b̄uzhi zareaba ak̄e j̄re edarua, aramañne ab'a b'eamarēā dazhi ab'añ k̄rāk'a.

¹² Nañ ējūāne ãzhī bawara b'asid'era m̄ārā b̄e zaread'eba ak̄e j̄resia. B̄aa m̄āā diad'ata b'era m̄ārā ak̄e j̄resia, aramañne ãzhid'ebema miōta adua ēbasia, awuarab̄er̄ zhi aduaitr̄ aduaya. Aramañne mañta zhi b'ua-mata arimañ berab'ariya.

¹³ K'ōbeb̄er̄ m̄rā b̄uma wāña. Mawūē m̄ārā mañta jarab̄er̄a wad'i nañ ējūāne b'uwed'a, aramañne ãzhisid'a m̄e k̄rāk'a jipad'e sobia b'eamarēā. ¹⁴ M̄ārā b̄e bed'eara jarak'asia, mawūē m̄nebema ēāta ējūāne b'ebara juradea, nañ ējūānebemata duanu ēāba m̄ta nañ ējūānebema ëk̄rāk'a. ¹⁵ M̄ārā wid'i ēā b̄aa nañ ējūāneba ãj̄re edemarēā, awuarab̄er̄ wid'i b'ua k'arebamarēā ãtōmiā bia ēā juwuad'eba. ¹⁶ ãzhira nañ ējūānebema ēā m̄ta nañ ējūānebema ëk̄rāk'a. ¹⁷ Wārāneba b̄uita b'ebirua, b̄e bed'eata wārā. ¹⁸ B̄aa m̄ta ējūāne b'ema zok'ad'a k̄rāk'a, m̄ābid'a zok'akuab̄er̄a ējūāne b'ema. ¹⁹ ãzhī k'area b̄uita b'id'a ari m̄zhita, ãzhisid'a b̄uita b'eamarēā b̄e bed'eata wārāneba.

²⁰ M̄rā bari nañrā k'area b̄aa zuburia bed'ea k'ob'ua ēā, awuarab̄er̄ zuburia bed'eab̄er̄a m̄nebemata ïjā-nañ k'areabid'a ãzhī bed'ead'eba. ²¹ Aramañner̄ j̄oma ab'a b'eaya. Zeze, mawūārā b̄eta m̄ne b'ua k̄rāk'a, m̄ta b̄ud'e b'ua k̄rāk'a, ãzhisid'a dazhi ûme ab'a b'eaya. Aramañne ējūāne b'ebara ïjānamarēā m̄rā b̄aa zok'ad'ata. ²² M̄ārā zhi zromata b'ua-kuasia b̄aa m̄ta zhi zromata b'ud'a k̄rāk'a, aramañne ab'a b'eamarēā dazhi ab'a panu k̄rāk'a. ²³ M̄ta ãzhid'e b'ua, b̄eta m̄ne b'ua, aramañne jipad'e ãba b'ea. K'āwūārā ējūāne b'ebara k'awuad'aya m̄rā b̄aa zok'ad'ata, k'awuad'aya m̄nebemata b'era b̄ara k̄uāg'ata m̄ta k̄uāg'a k̄rāk'a.

²⁴ Zeze, b̄aa m̄āā diad'ata b'era m̄ārā kr̄nā b'ua m̄ta b'ua mañ ãzhisid'a m̄e bawara b'eita, aramañne ãzha ūdud'amarēā b̄aa m̄rā zhi zromata b'ud'ata, b̄aa m̄rā k̄uāg'a ējūāoi nawed'a. ²⁵ Zeze, b̄ura biata b'ua, ējūāne b'ebara b̄ra ūduk'awad'a ēā, mawūāmina m̄ā b̄ra ūduk'awua b'ua, nañrā m̄nebemata b'ebara k'awuasid'a m̄rā b̄aa zok'ad'ata. ²⁶ M̄ārā b̄ud'ebema k'awuabigad'ata ãmañna k'awuabigaya. Aramañne b̄aa m̄ta k̄uāg'a k̄rāk'a ãzhirāñu zhiya k̄uāg'a b'eamarēā, aramañne m̄rā ãzhid'e b'aya.

Jesús jídad'apead'a

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 Jesúz mawūā zhiwid'ipe izha j̄er̄kuad'a bawara wāsia do zake Cedrón k̄rārē. Mama ne uta b'ua mañ ed'a wāsia izha j̄er̄kuad'a bawara. ² Juda Jesúz chāb'ariita b'ubara k'awua b'asia mawūā ne uta b'ua mañrā, Jesúz mama ãba zema bio basi baera izha j̄er̄kuad'a bawara. ³ Mawūē Judabara j̄re edesia soldorāta, Daizeze de ak̄ebadata, mañrā zok'asid'a sacerdoterā nok'orāba, fariseorāba, aramañne mama erbuesia ïb̄rāñ-na, kuchoad'a. ⁴ Mawūē Jesúsbbara izhi sāwūā berab'ariita k'awua k'ob'uba ãzhī orrape mawūāsia: ¿K'aita j̄er̄ panu?

⁵ Mawūāñ panañ mawūāsid'a: J̄er̄ panuñ Jesúz Nazared'ebemata.

Mawūānañ Jesúsbbara mawūāsia: M̄ta izhia.

ãzhī bawara k'ob'asia Judasid'a Jesúz chāb'ariita. ⁶ Mawūā M̄ta izhia aburud'era, ãbudea b'aekuasid'a egorod'e. ⁷ Jesúsbbara wakusa wid'i mawūāsia: ¿K'aita j̄er̄ panu?

Mawūāñ mawūāsid'a: J̄er̄ panuñ Jesúz Nazared'ebemata.

⁸ Mawūānañ Jesúsbbara panañ mawūāsia: M̄ā marāñ jarab̄er̄a m̄ta izhita. Mawūē m̄ta j̄er̄ panuñb̄er̄ idu wābiudua m̄ā j̄er̄kuad'a za k'opanueta.

⁹ Aramañne arimañ berab'arisia izha mawūānata: Zeze, b̄aa m̄āā diad'ata b'era adua ēā miōta. ¹⁰ Mañne Simón Pedroba kuchao ab'uta ñpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē ñrawesia k̄uñb̄er̄ juwua araarebemata. Nezok'ara Malco abazhid'a. ¹¹ Jesúsbbara Pedroba mawūāsia: B̄uzhi kuchora ed'a p̄eñdua. M̄e Zezeba m̄rā zuburiabiya n̄m̄uba, ¿m̄rā zuburiaid'e b'ua ñka?

Jesús edesid'a sacerdote wag'au kīrābita

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Mobebreru soldaorābara ãzhi nok'o bawarauba Daizeze de akubadata judíorāne bawarauba Jesús jidad'ape jūsid'a. ¹³ Mobebreru naara edesid'a Anás b'uma Caifás zāwürē baera. Caifás sacerdote wag'auta b'asia mañ añone. ¹⁴ Mañ Caifásba judíorāa jarasia ūmakīrā ab'a beuita bigata jōmañbari.

Pedro chub'ed'a Anás drog'oad'e

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Jesús k'aid'u wāsid'a Simón Pedrona dewarabema Jesúsba jureud'ata. Mañ Jesúsba jureud'ara ūduk'awua b'asia sacerdote wag'aura, mañta Jesú ûme ed'a wāsia sacerdote wag'au drog'oad'e. ¹⁶ Mawūamina Pedrora drog'oad'e ãi b'esia puerta mañ. Mawūe Jesúsba jureud'ara sacerdote wag'aura ūduk'awua b'uma wūerā puerta akubari ûme bed'eape ed'a wābisia Pedrora. ¹⁷ Mawūe wūerā puerta akubaribara Pedroa mawūasía: ¿B̄esid'a k'ãuba jurekuad'ad'ebema ñka?

Mawūaïzihara mawūasía: M̄rā izhi ñka.

¹⁸ Mañne nezok'arāta Daizeze de akubada bawara edau nūmeásia tebūta puad'ape. Kūrāsāba tebū k'ã nūmeásia. Ñzhi bawara Pedrosid'a edau nūmasia tebū k'ã.

Anásba wid'id'a Jesúa

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Sacerdote wag'aubara Jesúa wid'isia izha jurekuad'ad'ebemata izhi ūrāg'ad'ebemata. ²⁰ Mawūe Jesúsbara panañ mawūasía: M̄rā dajada bed'ea b'asia zhārā jōmañ daid'u. M̄rā baridua miñ ūrāg'a b'asia de zhi jurebada mañ, Daizeze ded'a ewara mañ, judíorā jōma zhi jurebada mañ, m̄añra aramañne k'ärē chupea jara b'a ñebasia. ²¹ ¿K'ärēa m̄añwid'ib̄eru? M̄u bed'eata ūrīnapead'aa wid'ida m̄añ k'ärēta jarak'a b'ad'ata. Ñzha k'awua b'ea m̄añ k'ärēta jarad'ata.

²² Jesúsbala mawūaï Daizeze de akubadad'ebemata ab'a mama k'ob'uba kīrāma tachipe mawūasía: ¿B̄era mawūa panañb̄eruka sacerdote wag'au bed'eara?

²³ Mawūaï Jesúsbara panañ mawūasía: M̄ta ñña bed'ea tabeb̄eru jaradua k'ärēne ñña bed'ea tabeta. Mawūamina m̄ta bia bed'ea tabeb̄eru, ¿m̄rā k'ärēa tachib̄eru?

²⁴ Mobebreru Anás sacerdote wag'auta b'ad'abara jū diabuesia Caifás sacerdote wag'auma.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Pedrora edau nūmasia tebū k'ã. Mañne mawūasid'a: ¿B̄era Jesúsbala jurekuad'ad'ebema ñka?

Mawūaïzihara merab̄eruta mawūasía: M̄rā izhi ñka.

²⁶ Mañne sacerdote wag'au nezok'ata ab'a Pedroba k̄wur̄u ɬrawed'a mebērāba Pedroa mawūasía: ¿M̄añb̄era Jesú ûme ūdusi ñka ne uta b'um mañ?

²⁷ Mawūaï Pedrobara wakusa merásia. Mañ daucha berusia gallora.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Mateo 27:1-2, 11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5, 13-25)

²⁸ Caifás de mañbara Jesús edesid'a nok'o ded'a soldaorā tab'uid'u. Mañnerā diaped'a nūmasia. Judíorā Jesús eded'apead'ara mañ ded'ara ed'a wāna ñebasia. Ñzhima aramañnerā Daizeze kīrābita mitia ñaba k'o b'eid'e b'asia Egiptod'eba ñzoad'ata krīcha k'obadara. ²⁹ Mawūe Pilato ñzhima zepe mawūasía: ¿Nañ k'ärēa ji k'opanu?

³⁰ Mawūaï panañ mawūasid'a: Nañta bia ñäta obari ñb̄eru daibara b̄ua chāb'arid'a ñbak'ausia.

³¹ Mawūaï Pilatobara mawūasía: Mazhab̄eru eded'ape k'awua oudua mazhi ūrāg'aba jara b'ud'e.

Mawūaï judíorābara mawūasid'a: Marā Roma bid'arābara daia idu beabid'a ñka miñta.

³² Aramañne arimaẽ berab'arisia Jesúsba jarad'ata izhi sāwūñ beuita.

³³ Pilato wakusa ed'a wāsia izhita nok'ota b'ut ded'a, mobe Jesús tr̄epe mawūñsia: ¿Bura Rey judíorñeka?

³⁴ Mawūñsia Jesúsbbara panañ mawūñsia: ¿Buzhikusauba mawūñbureka o mñebema awuruba baa mawūñsid'a?

³⁵ Mawūñsia Pilatobara panañ mawūñsia: ¿Mohera mñrā judíok'a? Buzhiräta b'eba, sacerdoterä nok'oräba bura mñññ chäb'arisd'a. ¿Bura k'ärëta osi?

³⁶ Mawūñsia Jesúsbbara panañ mawūñsia: Mñrā nañ ëjüñne Reyta b'aid'ebema ñä. Mñta nañ ëjüñne Reyta b'aid'ebemaburø mñta arib'ae b'era zhök'ausid'a mñta chäb'arid'a ëbamarëä judíorää. Mawūñmina mñrā na-ma Reyta b'aid'ebema ñä.

³⁷ Mawūñsia Pilatobara mawūñsia: ¿Mohera bura Reyka?

Mawūñsia Jesúsbbara panañ mawūñsia: Ara buzha jaraburøa mñrā Reyta. Mñrā mañ k'area tobudata nañ ëjüññ-na zesia wäräta jaraita. Wärñebemata b'ebara ürñ b'ea mu bed'eara.

³⁸ Mawūñsia Pilatobara mawūñsia: ¿K'ärëpe wärä?

Mawūñape wakusa wāsia judíoräma, mobe mawūñsia: Mñma nañ bed'ea ne ñä. ³⁹ Mawūñmina marä zhi k'awama cárceld'eba mññ ab'a ëdrøbi b'ut Egiptod'eba ëzoad'ata krñcha fiesta obada ewade. ¿Mawūñ maräbara krñnadeka mññ ñenaña Rey judíorñeta?

⁴⁰ Mawūñsia jõmañba nemi jõgua mawūñsid'a: ¡K'ähta ñenarññ! Awuaraburø ñenadua Barrabáta. Mañ Barrabára nezrugamiñ basia.

19 Mobeburø Pilatobara Jesús ubigasia. ² Soldaoräbara corona jñk'ara uthata pürrasid'a, mobe burud'e joatrøsid'a. Mobe ñeb'aribisid'a wua granateta. ³ Mobe mawūñsid'a: ¡Kha, judíorä Rey! Mobe tachi jirpanesia kñräma.

⁴ Pilato wakusa ññ zepe mawūñsia: Akaudua, mññrā wakusa ññ weburøa k'awuad'amarëä mñma nañ bed'ea ne ñäta.

⁵ Jesús ññ webudad'era corona jñk'ara uthata burud'e joatrø nñmasia, ñeb'ari b'asia wua granateta. Mañne Pilatobara mawūñsia: ¡Nañ za b'id'a!

⁶ Jesús ññ webudad'era sacerdoterä nok'oräbara, Daizeze de akñbadabara nemi jõgua mawūñsid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua! ¡Cruzd'e k'achibirua!

Mawūñnañ Pilatobara mawūñsia: Mazhaburø cruzd'e k'achiudua. Mñma nañ bed'ea ne ñä.

⁷ Mawūñsia judíoräbara panañ mawūñsid'a: Daibara erub'ea ürñg'ata, mawūñ dai ürñg'aba jara b'ud'era beuibara izhikusa Daizeze Warrad'e b'ud'eba.

⁸ Mawūñburedata Pilatoba ürñbured'era audre perasia. ⁹ Mawūñ izhita nok'ota b'ut ded'a wakusa ed'a wāsia, mobe Jesús mawūñsia: ¿Bura sñmabema?

Mawūñmina Jesúsbbara panañ ñebasia. ¹⁰ Mawūñ Pilatobara mawūñsia: ¿Bura mñññ bed'ea ñka? ¿Bura k'awua ñka muñ zarea b'ura buñ cruzd'e k'achi beabiita o buñ ñnetaita?

¹¹ Mawūñsia Jesúsbbara panañ mawūñsia: Bua mñrā k'ärë sñwñ ñbak'ausia ñtreba k'ñwñ idaribi ñbasiburø. Mawūñ muñta buñ juwuad'e chäb'arid'atrø buñ audre k'azhirua barasia.

¹² Mawūñsia Pilatobara Jesús ñna krñnsia. Mawūñmina judíoräbara nemi jõgua mawūñsid'a: Bua nañta ñenarä, César bawara bura zhibia ñä. Iab'a izhitrø reyd'e b'ura César rey wag'au bawara zhi jura.

¹³ Pilatobara mañta ürñpe Jesús ññ edepe zhärä k'awua obari mañ jewed'asia dejä mong'ara douga od'a abada mañ, hebreo bed'ead'era Gábata abada. ¹⁴ Mañnerä arib'ae jirpanasia Egiptod'eba ëzoad'ata krñcha fiesta obabad'ebemata, mañnerä ñmatipa nñmasia. Mañne Pilatobara judíorää mawūñsia: ¡Za b'id'a mazhi Rey!

¹⁵ Mawūñsia nemi jõgua mawūñsid'a: ¡Beabirua! ¡Beabirua! ¡Cruzd'e k'achibirua!

Mawūñnañ Pilatobara mawūñsia: ¿Marä Reyra mññ cruzd'e k'achibiid'e b'utka?

Mawūñsia sacerdoterä nok'oräbara panañ mawūñsid'a: Daibara rey ñmaña eruduanu ñä rey César awuarara.

¹⁶ Aramañne Pilatobara Jesús ñzhaa chäb'ariburøta soldaorää chäb'arisia cruzd'e k'achi bead'amarëä. Mawūñ Jesús edesid'a.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷Jesúsbara izhi cruz ataupe wāsia Buru B'uewurū abadaid'u, hebreo bed'ead'era Gólgota abada. ¹⁸Mama cruzd'e k'achisid'a, izhi bawara awurūta ūme k'achi jirapanusid'a ab'a juwua araare ab'a juwua āk'aare, Jesús jirab'usid'a ēsadra. ¹⁹K'ārēā bead'aita Pilatobara b'uepe cruzd'e jirab'id'apūta mawūā b'asia: JESÚS NAZARED'EBEMA REY JUDÍORĀNEĀ. ²⁰Judíorā bioba mañta lesid'a Jesús cruzd'e k'achid'apead'ara puewurū k'aita baera. Mañ bed'eara b'ue jirab'asia hebreo bed'ead'e, griego bed'ead'e, latin bed'ead'e. ²¹Sacerdoterā nok'orāta judíorābara Pilatoa mawūāsid'a: Mawūā b'uearūā: Rey judíorāneā arārūā, awuaraburū mawūādua: Nañbara mawūāsia: Mūrā Rey judíorāneā.

²²Mawūānaī Pilatobara panañ mawūāsia: Mūā b'ueiburū muñā b'uegia.

²³Soldaorābara Jesús cruzd'e k'achid'ape izha jū b'ad'ara jirakua edad'ape kīmarēta ab'añd'e drasid'a soldaoza. Wua ãneb'ari jū b'ad'asid'a jidasid'a, mañ wuara kīrā tēū k'asud'apead'a ēbasia, awuaraburū jipa ab'a k'ad'apead'a basia ūtuba ed'aa. ²⁴Mawūē ãzhirāñu mawūāsid'a: Nañ k'ōāna ëä, awuaraburū k'aid'e baita k'awuad'aid'ebemata od'a.

Aramañne arimañ berab'arisia zhi b'umata mawūā b'uta:

Mūā jū b'ad'ara ãzhirāñu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape.

(Salmos 22:18)

Mawūā jara b'ud'e osid'a soldaorābara. ²⁵Jesús cruzd'e jirab'ue k'aita panasia zhi papata, wūerā zhi papa mebeata, María Cleofas kīmata, María Magdalena. ²⁶Jesúsba zhi papata ūduburud'e izha juerud'ata izha audre kūg'ata mama k'ob'ud'e zhi papaa mawūāsia: Papa, k'āñ b'ue waua.

²⁷Mobeburū mañ izha juerud'aa mawūāsia: K'āñ b'ue papaa. Mañ ewadeba izha juerud'bara zhi papa kīrāk'a erub'asia izhi ded'a.

²⁸Mawūāpe Jesúsbara izha oita b'ad'ara jōma arib'aeta k'awuape mañ zhi b'umata arimañ berab'arimareñ mawūāsia: Mūrā obisia k'ob'ua.

²⁹Mañne zok'ota mama nūmasia uva b'a oregueaba bira nūmata. Mawūē mañ oreguead'e sōmbera edasid'a esponjata, mobe hisopo bakurud'e tājēnape Jesúsma tūsid'a yed'a. ³⁰Jesúsbara mañ oregueara dope mawūāsia: Mūā oita b'ad'ara jōma arib'aea.

Mawūāpe buru jab'ari izhi jawure Daizezea chāb'ari beusia.

Jesús orrota miñsuba sud'apead'a

³¹Mañ ewadera arib'ae jirpanūta Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata od'aid'era nrūemarā ñenañbada ewari basia. Mawūē judíorāma biga ēbasia zhārā ari cruzd'e jizoa nūmañrā ñenañbada ewade. Mañnerā ewari ñenañbada ne bia basia. Mawūē Pilatoa jarasid'a cruzd'e jizoa nūmūrā jērū b'uekuabipe mamañbara ñi-jirakuabimareñ. ³²Mawūē soldaorā zed'ape ab'a naara jērū b'uekuasid'a, dewarabemasisid'a jērū b'uekuasid'a, mawūā okuasid'a Jesús bawara cruzd'e k'achid'apead'ara. ³³Mawūāmina Jesús mañ zebudad'era ya beusi baera jērū b'uekuad'a ēbasia. ³⁴Mawūāmina soldaorānebema ab'añba miñsuba orromá susia, mawūē aramañta drūsia wata, baniñta. ³⁵Mañta zhi ūdud'aba jara b'ua, mañ jara b'ua wārīnuā. Izhara k'awua b'ua wārāta jara b'ua marābid'a ïjānamareñ. ³⁶Mawūā berab'arisia mañ zhi b'umata mawūā b'uta: B'uekuad'a ēbaya izhi b'uewurūra. ³⁷Dewara zhi b'umata mawūā b'ua: Akud'aya sud'apead'ara.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸Mañ tēñ José Arimatea puewurud'ebemata judíorā wawiaba Jesús chupea pēwā b'uta Pilatoa zuburia bed'lesia idu edebimareñ Jesús k'akuata, mawūē Pilatobara idaribisia. Mawūē zepe edesia Jesús k'akuara.

³⁹Nicodemosid'a zesia naara diamase Jesúsma zed'ata, mirra kerata, áloe keraed'a poera wesia, mañ b'asia treinta kilo. ⁴⁰Aramañne Jesús k'akuara jiraedad'ape keraed'a burub'aba burasid'a. Mawūā osid'a judíorāba

wuag'a k'awa b'ed'e. ⁴¹ Jesús cruzd'e k'achid'apead'a k'aita b'asia ne uta, mawūā ne uta b'ut maē b'asia peña zob'eata zhiwid'ita. Mamarā beuwārā wad'i b'utd'a ēbasia miōta. ⁴² Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha judíorāba fies-ta od'aita arib'ae jirpanu baera mawūā beuwārā wuag'aita arak'aita nūmū maē ed'a tab'utid'a Jesúra.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 Semana ewarita nabemata domingod'e María Magdalena diaped'a wad'i pārīguu nūmūne wāsia Jesús
wuag'ad'apead'aid'u. Mañnerā peña zob'eata tapa k'ob'ad'ara mong'ara ãña ute k'ob'uta ūdusia.
² Mawūē wāeba wāsia Simón Pedroma, dewarabema Jesúsba jūrūd'ata Jesúsba kūg'ama, mobe mawūāsia:
Izhi wuag'ad'apead'a maēbara edesid'a Nok'ora, k'awuad'a ëä sāma tab'utid'ara.

³ Mawūāt Pedrora dewarabema Jesúsba jūrūd'a ûme wāsida Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ⁴ Úmewed'a wāeba
wāsida, mawūāmina dewarabema Jesúsba jūrūd'ara audre wāeba wāsia Pedro k'āñabara, mawūē naara jūesia
Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ⁵ B'arrupe ed'a akuburud'era burub'ata ūdusia, mawūāmina ed'a wā ēbasia. ⁶ Tē
zesia Simón Pedrora izhi k'aid'u, mobe peña zob'ead'e ed'a wāburud'era ūdusia burub'a k'ob'uta mama. ⁷ Wua
Jesús buruta burad'apead'asid'a ūduburud'era burub'a bawara k'ob'a ēbasia, awuaraburū ãi buratū k'ob'asia.
⁸ Mobeburū ed'a wāsia dewarabema Jesúsba jūrūd'asid'a, izhira naara zesia peña zob'eata nūmūnu. Mawūā
berab'ariburū ūdui ījāsia Jesús piradrud'ata. ⁹ Mañenabema wad'i sāwūāta k'awuad'a ëärā zhi b'umata, Jesús
mawūā beud'ata piradrui bara basia. ¹⁰ Mobeburū Jesúsba jūrūkuad'ara wāsida ãzhi panūma.

Jesús zhi ūdubid'a María Magdalena

(Marcos 16:9-11)

¹¹ Mawūāmina María jēga b'asia peña zob'eata nūmū k'aita. Mawūā jēga b'utd'e b'arrusia ed'a akui k'area.
¹² Mañne ūdusia ángelerā ûme wua torro jū panūta. Ab'a buru bude, ab'a jērū b'adaud'e jewed'a k'opanasia
Jesús k'akua tab'utd'apead'a maē. ¹³ Mañabarā mawūāsid'a: Wūerā, ¿bura k'ārēä jēga b'ut?

Mawūānañ mawūāsia: Mu Nok'ota edesid'a, muñ k'awua ëä sāma tab'utid'ara.
¹⁴ Mawūāpe puruwaburud'era ūdusia Jesús mama k'ob'uta, mawūāmina k'awua ēbasia Jesústa k'ob'uta.
¹⁵ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Wūerā, ¿bura k'ārēä jēga b'ut? ¿K'aita jūrū b'ut?

Mawūāt izhara ne uta akubarita krīchape mawūāsia: Jesús k'akuata b̄aa edesiburū muñā jaradua sāma
tab'utisita, mobed'eba muñā edeya.

¹⁶ Mawūāt Jesúsbara mawūāsia: ¡María!
Mawūāt puruwape izhara mawūāsia: ¡Raboni! Mañbara jara krīña b'ua Miā Úrāg'abarita.
¹⁷ Mañne Jesúsbara mawūāsia: Muñta jiru nūmerārū, muñrā wad'i wārīze ëä muñ Zezema, mawūē muñ mebērā-
ma wāpe jaradua: Muñrā wārīzeita muñ Zezema, marā Zezema, muñ Zhibarima, marā Zhibarima.

¹⁸ Mawūāt María Magdalena wāsia Jesúsba jūrūkuad'aa jaraita Nok'o Jesús izha ūdud'ata. Aramañne jarak'a-
sia Jesúsba jarad'ata.

Jesús zhi ūdubid'a izha jūrūkuad'aa

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Keuburud'e mañ ab'añ ewadera semana ewartia nabemata domingod'era Jesúsba jūrūkuad'ara zhi jūre
ãzhi duanu maē puerta serrape duanasia. Judíorā wawiaba mawūā duanune Jesús zepe ãzhi ēsadra edau
nūmepe mawūāsia: ¡Kua, marā adu-a b'eaudua!

²⁰ Mawūāpe ūdubigasia izhi juwuata, izhi orrota. Izha jūrūkuad'ara sobiasid'a Nok'ota ūdubudaba. ²¹ Mawūē
Jesúsbara wakusa mawūāsia: ¡Kua, marā adu-a b'eaudua! Muñ Zezeba muñta zok'ad'a kīrāk'a muñābid'a marāta
zok'aya.

²² Mawūāpe ãzhima jārāpuape mawūāsia: Jidaudua Jawurebiata. ²³ Zhārā k'azhirua od'ata marāba Jawurebi-
ad'eba bed'ea ne ëä edabudara mañ Daizezebara bed'ea ne ëä b'uya. Mawūāmina marāba Jawurebiad'eba
bed'ea ne ëä edabuda ëärā mañ Daizezebid'a bed'ea ne ëä b'ut ëä.

Tomásbara ïjä ëä nñmape ïjäna

²⁴ Tomás Jesúsbala doce jürukuad'ad'ebemata Memerä abadara ãzhi bawara ne ëbasia Jesús zesusid'era.

²⁵ Mawüë dewarabemarä Jesúsbala jürukuad'abara mawüäsid'a: Nok'ora daibara ūdusid'a.

Mawüänaï mawüänsia: Izhi juwua clavoba k'achid'apead'ata mñä ūdupe mñ juwua jïwïnita ed'a pëñ ëbñr, mñ juwuata izhi orrod'e pëñ ëbñr, beud'ata piradrñd'ara mñärä ïjä ëä.

²⁶ Ewari ocho babñrñd'e Jesúsbala jürukuad'ara wakusa ed'a zhi jure b'ed'era Tomás ãzhi bawara b'asia. Mañne puerta serra nñmune Jesúsbala zepe ësadra edau nñmepe mawüänsia: jKña, marä adu-a b'eaudua!

²⁷ Mobe Tomás k'ob'ua mawüänsia: Nama pëñdua bñ juwua jïwïnita, akñdua mñ juwuata, bñ juwuara pëñdua mñ orrod'e. Mobe ïjä ëä nñmarärñä, awuarabñr ïjärñä.

²⁸ Mawüäï Tomásbara panañ mawüänsia: jBñra mñ Nok'oa, mñ Zhibaria!

²⁹ Mawüäï Jesúsbala mawüänsia: Mñta ūdubñr baera Tomás bñara ïjäbñr. Sobiad'aid'e b'ua ūdu ëäta ïjäbñrada.

K'ärëä b'ñd'apead'a nañ libro

³⁰ Jesúsbala dewara ūdud'ak'ata bio osia izha jürukuad'a daid'u, mañ zhi b'uma ëä nañ librod'era.

³¹ Mawüämina nañ b'ñsid'a ïjänamarëä Jesúra zhärä Õdrñbita Daizeze Warrata. Mañta ïjäbñdaba izhik'areuba erub'eamarëä Daizeze ûme b'ai jõ ëäta.

Jesúsbala zhi ūdubid'a izha jürukuad'ata sietea

21 Mañ tëä izha jürukuad'aa Jesúsbala wakusa zhi ūdubisia do jed'ea õb'uta Tiberia abada doya. Mañnerä k'âwüä berab'arisia: ² Äba duanasia Simón Pedrota, Tomás Memerä abadata, Natanael Caná pñwñrñd'ebemata, mañ pñwñrura Galilea druad'ebema, dewara Zebedeo warraräta, dewara ûme Jesúsbala jürukuad'ata. ³ Mañne Simón Pedrobara mawüänsia: Mñrä wäña b'eda bead'e.

Mawüäï jariräbara mawüäsid'a: Daisid'a wänaña bñ bawara.

Aramañne wñnape jääbad'e b'arisid'a, mañ diamasera b'eda bead'a ëbasia miä k'ärëta.

⁴ Ùnadñr bñsid'e Jesúsbala zhi ūdubisia ibud'e, mawüämina izha jürukuad'abara k'awuad'a ëbasia Jesústa k'ob'uta. ⁵ Mañne Jesúsbala mawüänsia: Warrarä, ¿jidasid'ak'a b'eda k'oira?

Mawüäï panañ mawüäsid'a: Jidad'a ëä.

⁶ Mawüänaï mawüänsia: Atarraya jääbad'eba juwua araare b'aribueudua mawüärä jidad'aya. Mawüäï b'aribuesid'a, mawüë jirab'ari b'ed'a ëbasia b'eda bioba. ⁷ Mañne izha jürud'ata Jesúsbala kñäg'aba Pedroa mawüänsia: jK'ãñ Nok'oa!

Simón Pedroba mawüä Nok'ota ùribñrñd'era, wua ãneb'ari jñ b'uta wëänata jñpe doid'u tëësia. ⁸ Dewaraurä izha jürukuad'ara jääbad'e zesusid'a ibuid'u, erb'ari wesid'a atarraya b'edaed'a. Druad'ebara wawara k'opana ëbasia, awuarabñr k'opanasia cien metro.

⁹ Drua wñbñdad'era ūdusid'a tebu purea nñmûta, b'eda ba nñmûta, pan k'ob'uta. ¹⁰ Mañne Jesúsbala mawüänsia: Weudua b'eda aritia jidabñdata.

¹¹ Mawüäï Simón Pedrora jääbad'e ed'a wñpe atarraya drua webñrûta b'eda zromaräba bira wesia, b'edara b'asia ciento cincuenta y tres. Mawüä biomina atarraya tñd'uzoa ëbasia. ¹² Mobebeñr Jesúsbala mawüänsia: Zeudua, nek'oudua. Izha jürukuad'abara miöba bñra k'aipe ad'a ëbasia k'awuasid'a baera Nok'ota. ¹³ Aramañne Jesúsbala pan jiraedape ded'ekasia b'edasid'a ded'ekasia. ¹⁴ Mañta zhi ûbea basia izha jürukuad'aa Jesúsbala zhi ūdubi nñmûta beud'ata piradrñpe.

Jüredua mñ pëñwñ b'eta

¹⁵ Nek'od'a tëä Jesúsbala Simón Pedroba mawüänsia: Simón Jonás warra, ¿bñra mñrä audre kñäg'ak'a nañrñne k'ãñabara?

Mawūāī panañ mawūāsia: Āājā Nok'ó, b̄ha k'awua b'ha m̄a b̄ra k̄āg'ata.

Mawūāī mawūāsia: J̄redua m̄ p̄wā b'eta.

¹⁶Jarama ūmeta wakusa mawūāsia: Simón Jonás warra, ¿b̄ha m̄rā k̄āg'ak'a?

Mawūāī Pedrobara panañ mawūāsia: Āājā Nok'ó, b̄ha k'awua b'ha m̄a b̄ra k̄āg'ata.

Mawūāī mawūāsia: J̄redua m̄ p̄wā b'eta.

¹⁷Jarama ūbeata mawūāsia: Simón Jonás warra, ¿b̄ha m̄rā k̄āg'ak'a?

Pedrora sopuasia mawūā jarama ūbea, ¿b̄ha m̄rā k̄āg'ak'a aburuba? Mawūē mawūāsia: Nok'ó b̄ara jōma k'awua b'ha. B̄ha k'awua b'ha m̄a b̄ra k̄āg'ata.

Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: J̄redua m̄ p̄wā b'eta. ¹⁸M̄a wārīnu b̄aa jaraya: B̄ k̄rāta b'asid'era zhope wā b'asia b̄uzha kr̄ñama, mawūāmina ya zōrāta b'eburud'era b̄ra juwua jirab'ariya, aramañne b̄ra awuruba zhobiya, mobe edeya b̄a kr̄ñā ēāma.

¹⁹Mañbará Jesúsbara jara kr̄ñasia Pedro sāwūā beuita, aramañne k'awuabigaita Daizeze zhi zromata. Mañ jarape mawūāsia: M̄rā p̄wā b'adua.

Izha j̄rud'ata k̄āg'ad'ebema

²⁰Pedroba jērūya ak̄uburud'era ūdusia k'aid'u taita Jesúsba j̄rud'a Jesúsba k̄āg'ata, nek'o duanune mañ ab'aúta Jesús k'aita k'ob'ad'a basia, mawūā k'ob'asid'era mawūāsia: Nok'ó, ¿b̄ra k'aiba chāb'ariipe? ²¹Pedroba mañta ūdui Jesús mawūāsia: Nok'ó, ¿nañ sāwūā berab'ariipe?

²²Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Nañ m̄ zeyeed'a b'aita m̄a kr̄ñabur, ¿b̄ra sāwūāipe? B̄ra m̄ta p̄wā b'adua.

²³Mañneba mebērābara ãzhirānu jara duanesia mañ Jesúsba j̄rud'ara beu ēāta. Mawūāmina Jesúsbara jara ēbasia beu ēāta, awuarabur mawūāsia: Nañ m̄ zeyeed'a b'aita m̄a kr̄ñabur, ¿b̄ra sāwūāipe?

²⁴Mañ Jesúsba j̄rud'aba nañ bed'eata jarak'a b'ubur. K'awua panuñ izha jara b'ura wārīnuta.

²⁵Dewara ne bio b'ha Jesúsba od'ara. Mañta ab'a ab'aúd'e b'usid'abur m̄uma ējūñerā ara ēbak'ausia libro b'ukuad'ara. Amén.

HECHOS

Daizezeba diaya ad'a Jawurebiata

1 Muā bed'eata naara b'usid'era Teófilo, muārā jōma jarasia Jesūsba od'ata izha jaradiad'ata jēdeuba.

2 Daizezeba ūtaa eded'abitabai jarasia. ūtaa wāi nawed'a Jawurebiad'eba jarak'asia izha zok'akuaita jērēkuad'aba k'lārē od'aita. **3** Beud'a tēa maūrāābūrū zok'ai zhi ūdubima bio basia k'awuad'amarēā wārīnu zok'ai b'uta. Zhi ūdubigasia ewari cuarenta, maūnerā jarak'a b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata.

4 Āba k'ob'ed'e mawūāsia: Wārāādua Jerusalénnebara, awuarabūrū jēāādua mū Zezeba Jawurebia diaya ad'a-ta, maū marābara ūrīsid'a muā jarad'ata. **5** Juanbara wārānebai zhārā buru k'oesia baniāba, mawūāmina Daizezebara marāā diaya Jawurebiata ewari dāārā ēāne.

Jesús ūtaa wāna

6 Mobebeurū ūba k'opanūbara wid'i mawūāsid'a: Nok'ó, ¿būra Israel b'e Nok'ota b'eika id'i ewade?

7 Mawūānaī Jesūsbara mawūāsia: Ewarira marāba k'awuad'ai barata nūmū ūā mū Zezeba k'lārē oita nūmūk'ārīrā. **8** Mawūāmina marābara zareata jidad'aya Jawurebiata marāne ed'a b'ad'e zeburud'e, aramaūne marābara mūnebemata jarad'aya Jerusalénne, Judea druad'e, Samaria druad'e, wawara druaza.

9 Maūta jarape k'ob'uta ãzha akū k'ob'ed'e Jesús ūtaa jirab'ari wāsia, aramaūne jārārāne dog'oba ūdud'a ūba-sia.

10 Aramaūne ūtaa wāta akū k'ob'ed'e ūmakīrārāta ūme ãzhi k'aita ūta k'opanesia wua torro jū panūta.

11 Maūrābara mawūāsid'a: Galilea bid'arā, marābara, ¿k'lārēā ūtaa akū k'ob'e? K'āū Jesús Daizezeba marā maēba ūtaa edeburura, k'āū ab'aūta k'āwūā zeya mazha ūdubuda kīrāk'a ūtaa wābūrūta.

Matía jērēd'apead'a Judabari

12 Mobebeurū Jesūsba zok'akuad'ara Jerusalén pūwūrūed'a jērūya wāsid'a Olivo k'atuma abada maēba. Maū k'atuma Jerusalén k'aita b'uta ñaūbada ewade arak'aita wābada kīrāk'a b'ua. **13** Jerusalén jūēkuape wārīzekuasia kūd'a ūrūbemaīnu. Mobe mama duanesia Pedrota, Jacobota, Juanta, Andrésta, Felipeta, Tomásta, Bartolométa, Mateota, Jacobo Alfeo warrata, Simón Zeloteta, Juda Jacobo warrata. **14** Maūrāta baridua ūba zhiwid'i duanasia wūrārā bawara, Jesús papa María bawara, Jesús mebērā bawara.

15 Maū ewade Pedrora mebērā ūsadra piradrūsia bed'eai k'area, maūnerā ciento veinte kīrāk'a zhi jēre nūmūne mawūāsia: **16** Mebērā, zhi b'umata arimaē berab'ariita bara basia Jawurebiaba rey David id'eba jarad'ata Judad'ebemata, mawūē arimaē jēre edesia Jesús jidad'apead'ara. **17** Izhira dazhirānebema basia, mawūē ob'asia dazhirāba ob'eta.

18 Izha bia ñāta od'aba plata jidad'abara edasia druata. Mama ūtuba buruare b'aeburuba b'i jēsasia, mawūē izhi jēsira jōma peawesia. **19** Jerusalénne b'ebara maūta k'awuad'ape ãzhi bed'ead'e maū druara trūgasid'a Acéldama, maūbara jara krīña b'ua Wa Druata. **20** Maūta zhi b'umata Salmo librod'e mawūā b'ua:

Izhi b'ad'a maē miō ne ñbaya, aramaūne miōta b'a ñbaya.

(Salmos 69:25)

Dewara mawūā b'ua:

Awuruba oya izha ob'ad'ara.

(Salmos 109:8)

²¹ Mawūē ūmakirārā ewariza dazhirā bawara ãba b'ed'ebemata Judabari j̄erud'aya, Nok'o Jesús dazhirā bawara b'asid'ebemata b'ea. ²² Juanba buru k'oesid'ebemata b'eta dazhirā maëba Jesús ūtaa wāsiid'ubemata b'ea. Mawūē iab'a j̄erud'aya dazhirā bawarauba jaramarẽä Jesús beud'ata piradrud'ata.

²³ Mobebeuru ūme k'opan̄asid'a. Ab'a Joséta Barsabás abazhid'a, ab'a ūta Justo basia, dewarabema Matía basia. ²⁴ Mobebeuru zhiwid'i mawūāsid'a: Nok'ó, b̄aab̄erū jōmaū sota ūduk'awua b'ha, mawūē daia k'awuabirua naūrā ūmenebema b̄ha sāūta j̄urub̄erūta. ²⁵ Mawūārā b̄ud'ebemata jaramarēā b̄ha zok'ad'ata b'aya. Maūta b'ad'ara Judara k'azhiruad'e b'aesia, aramaūne teb̄ued'a wāsia izhi b'aima.

²⁶ Mobebeuru k'aita jürud'aid'ebemata obudad'era Matíare b'aesia. Mawüẽ Jesúsba zok'akuad'ata once b'e
bawara b'usid'a.

Jawurebia zed'a

2 Pentecosté ewarita araa zeburud'era Jesúsd'ebema ūjā b'era jōma ãba duanasia. **2** Mañne aritiaud'e ûtreba nangu kîrak'a uga zesia, de jōma mañba uga numesia ãzhi duanu maë. **3** Mañne tebu kîrak'a eradrû ûdubudata eradrusia ãzhi buruza. **4** Aramañne Jawurebiaba birabudaba bed'ea awuara bed'easid'a, Jawurebiaba jarabiburûta jara bed'easid'a.

⁵ Mañne judíorā Daizezed'ebema arib'a b'eta Jerusalénne duanasia drua jõmañnebemata. ⁶ Mawūä uga bñsita ûrīnañ k'abanata nñmñrã bñredrñsid'a. K'awua ëä krñchasicid'a ab'a ab'ak'a ãzhi bed'ead'e bed'eabñdata ûrī k'opanñba. ⁷ Mawūë ãzhara bia akñdrua mawūäsid'a: Akaudua, ¿Galilead'ebema ëka nañrã jõma za bed'ea k'ob'era? ⁸ ¿Sñwñrã dazhirñbara ûrī k'ob'e ab'a ab'ak'a dazhirñ bed'ead'e bed'ea k'ob'eta? ⁹ Dazhirñ ñkñrñ Parto druad'ebema, Medo druad'ebema, Elamita druad'ebema, Mesopotamia druad'ebema, Judea druad'ebema, Capadocia druad'ebema, Ponto druad'ebema, Asia druad'ebema, ¹⁰ Frigia druad'ebema, Panfilia druad'ebema, Egipto druad'ebema, África drua Cirene audre wawaraid'ubema, dewara Romanebemata nama b'ea, judíoräta b'ea, judío ëäta judío bape b'ea. ¹¹ Dazhirñ ñkñrñra Creta druad'ebema, Árabe druad'ebema. Mañta dazhirñbara ûrī k'ob'ea dazhi bed'ead'e jara k'ob'eta ne bia Daizezed'ebemata.

¹² Mañnerā jõmañba bia akñdrua ãzhirãñu mawññsid'a: ¿K'ärëpe k'ãwññrã?

¹³ Waya ūkūrūma sewak'au b'ed'eba mawūāsid'a: Beu nūmeā.

Miā ūrāq'ad'a Pedro

¹⁴ Mañneră Pedrora dewaraură once bawara ūta nūmepe nemi jīgua mawūāsia: Judíorăta b'eba, dewara jōma Jerusalénne b'eba naũta k'awuad'aita ūrīüdua mu bed'eata. ¹⁵ Dai za k'ob'era beu nūme ëä maräba krīcha k'ob'e křrāk'a, ewarira wad'i diaped'a nūmēä. ¹⁶ Naüñenabema Daizezeba bed'eata jarabibariba Joelba jarad'ata mawūāsia:

¹⁷ Daizezebara mawūāsia:

Ewari jō̄ta n̄mebūrūd'era m̄u Jawurebiara m̄ārā diaya zhārā jō̄mañā. Mawūē marā warrarābara marā k'au-
rābara jarad'aya m̄ā jarabibūrūta. Kūrārā marāneā m̄ārā ne ūdubiya k'āimok'arad'e kīrāk'a, zōrārā marāneā
m̄ārā ne ūdubiva k'āimok'arad'e.

¹⁸ Zhūmakīrārā mʉ nezok'arāa, wūrārā mʉ nezok'arāa mañ ewadera mʉärā wäräne diaya mʉ Jawurebiata. Mawūe iarad'ava mʉäa iarabibärhuta.

¹⁹ Üdud'ak'ata ūdubigaya ūtū bājāne, ūdud'ak'ata ūdubigaya ud'a druad'e, ūdubigaya wata, tebūta, narī k'ougata.

²⁰ Úmadaura pãríguya, jed'ek'ora wa baya, Daizezeba k'awua okuai ewarita zei nawed'a mawúã totoya, mañ-erã ewarira zhi zromata kírwärë baya.

²¹ Nok'o lesúa zuburia bed'eabhdara ëdrhd'aya.

(Joel 2:28-32)

²² Israelitară, bed'eata măă za jaraita ūřüdua: Jesús Nazared'ebema Daizezebara izhid'eba nūmăta k'awuabıręta marăne ed'a ūdud'ak'ata bio osia izhid'eba, maă marăbara k'awua b'ea. ²³ Maă Jesús izha

nawed'a krīchad'ad'e chāb'arisia Daizezebara, mawūē marābara jidad'ape bia ēāta b'ea beabisid'a cruzd'e k'achi. ²⁴ Mañta Daizezeba beud'ata piradrubiburuba bebuta puad'ebara ēdrubisia, bebuba k'ab'ariita b'asi ēbaera. ²⁵ Rey Davidbara Jesú jaraburuta mawūāsia:

Muñrā Nok'ora ewariza ūdu b'ua muñkīrabit, muñjuwua araare b'uba mūrā b'ae ēā.

²⁶ Mañba mūrā sobia b'ua, b'usrid'a trūā b'ua, adu-a b'ua.

²⁷ Buara muñjawurera āmaē ēā beud'ata b'e maerā, mūrā buñnezok'a kīrāepa b'ura b'erawabi ēā.

²⁸ Buara muñāā k'awuabisia mūrā wakusa zok'ai b'aita, buñsobia b'abiya muñūme b'uba.

(Salmos 16:8-11)

²⁹ Mebērā, muñmarā jipa jaraya, zōrā dazhirāta rey David beuburud'era wuag'asid'a, izhi wuag'ad'apead'ara peña zob'eara dazhirāne ed'a nūmūñ id'i basiid'u. ³⁰ Davira Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ad'aba k'awua b'asia Daizezera wārīnu bed'ead'ata, jarasia izhid'eba uruta zhārā Õdrubita piradrubita, aramañne reyta b'uita izhi kīrāk'a. ³¹ Mawūā na wed'auba k'awua b'uba jarasia beud'ata piradrubita zhārā Õdrubira, aramañne izhi jawurera āmaēna ēāta beud'ata b'e maerā, miñ izhi k'akuara b'erawa ēāta. ³² Mañ Jesúra beud'ata piradrubisia Daizezeba, mañ dai jōmañba ūdusid'a. ³³ Daizezebara izhi juwua araare Jesú zhi zromata b'usia, zhi Zezeba Jawurebia diaya ad'ata jidape ded'ekaburuta marāba k'awūā ūdubuda, ūrībuda. ³⁴ David ēbasia ūtaa wārīzed'ara, mañneba izhara Jesústa jara mawūāsia:

Daizezebara muñNok'oa mawūāsia: Muñjuwua araare jewed'arua,

³⁵ buñjura b'eta jōma muñā buñjērū edre b'uyeed'a.

(Salmos 110:1)

³⁶ Mañneba Israel b'ebara jōmañba wārīnuta k'awuaudua, mañ Jesú marāba cruzd'e k'achid'apead'ara Daizezebara Nok'ota b'usia zhārā Õdrubita.

³⁷ Mañta ūrīnañ sopuad'ape Pedroa dewaraurā Jesúsa zok'akuad'arāā mawūāsid'a: Mebērā, ¿daibara k'ärēta od'aipe?

³⁸ Mawūānañ Pedrobara mawūāsia: K'azhiruara āmape Daizezeta pēwāñdua, mobe Jesucristo trūneba buru k'oeudua k'azhiruata biod'eba Daizezeba bed'ea ne ēā duanebimarēā, mawūārā jidad'aya Jawurebiata.

³⁹ Daizezeba Jawurebia diaya ad'ara marāñtabema, marā warrarāñtabema, zhārā wawara b'eitabema, Daizezeta Nok'oba trūkuaburubitabema.

⁴⁰ Pedrobara dewara bed'ea bio jarak'a ūrāg'a mawūāsia: ¡Marā Daizezea õdrubiuadua k'awūā bia ēāta b'ed'ebara!

⁴¹ Aramañne Pedro bed'eata ījānapead'ara buru k'oesid'a. Mañ ewadera Jesúsd'ebema ījābudañra ed'a zesid'a tres mil. ⁴² Mobe Jesúsa zok'akuad'a ūrāg'ad'e duanesia, aramañne zhiya āba duane b'uta Jesú bebu krīcha pan pewa k'o duanasia, zhiwid'i duanasia.

Sāwūā b'ead'a naara zhi ījānapead'ata

⁴³ Zhārā jōma pera jirpanesia ūdud'ak'ata bio obudaba Jesúsa zok'akuad'aba. ⁴⁴ Jesúsd'ebema ījānapead'ara āba b'eba ne jōma erub'easia jōmañita. ⁴⁵ Ījūā āzhid'era, ne āzhid'era nendod'ape platara ab'a ab'aña dra b'easia zhi nesid'a k'awua. ⁴⁶ Ewariza āba duane b'asia Daizeze ded'a ewara maē, āzhi ded'ara zhiko ābauba k'o b'easia b'usrid'a sobia. ⁴⁷ Daizezera ibia jara b'easia, āzhira kuāg'ade basia zhārā jōmañba. Mañnerā Nok'o Jesúsbala izhid'ebema ījāb'ed'e ed'a ewariza zebi nūmasia zhi ēdrud'aita b'era.

Wā b'e ēā b'uta b'ed'a

3 Ewari ab'a Pedro Juan ūme Daizeze deid'u wārīze wāsid'a a las tres zhiwid'ibada ūmadaud'e. ² Mañne ūmakīrāta b'asia wā b'e ēā tod'ata, izhira wed'ape ewariza b'ubazhid'a Daizeze deta puerta Kīrāwārēā abada maē. Mawūā b'ubazhid'a Daizeze ded'a ed'a wābudañra plata wid'imareñā. ³ Mañbara Pedro Juan ūme Daizeze ded'a ed'a wānata ūdui, zuburia bed'easia plata diad'amarēā. ⁴ Mawūē Pedrobara Juan ūmeba ak'ue mawūāsia: Daita ak'uedua.

⁵ Mawūāñi zhara bia akusia ne diad'aibipe. ⁶ Mawūāmina Pedrobara mawūāsia: Mūrā plata ne ëä, miä oro ne ëä. Mawūāmina muñi erub'uta diaya: ¡jesucristo Nazared'ebema trñneba piradruepe nimibarua!

⁷ Mawūape juwua arata jidape piradrubisia. Mawūē audre ëäne zrawasia jérüta k'lörak'öräta. ⁸ Aramañne pinandrue edau nümepe tebad'ewasia. Aramañne ãzhi bawara Daizeze ded'a ed'a wāsia, taiba pinandrue tebasia Daizeze ibia jara. ⁹ Zhärä jõmañba üdusid'a Daizeze ibia jara taita. ¹⁰ Plata wid'iita jewed'a b'ad'ata üduk'awasid'a, Daizeze deta puerta Kírāwärëä abada maë jewed'a b'asia. Mawūē bia akudruasid'a mawūä berab'ariburueba.

Wakusa miä ūrāg'ad'a Pedro

¹¹ Wā b'e ëä b'uta b'ed'abara Pedro Juan ãitü ëbasia. Zhärä jõmañba bia akudrua ãzhi k'aid'u piraposia Daizeze ded'a ewara maë Salomón abadaid'u. ¹² Pedroba mañta üdui zhärä k'ob'ea mawūāsia: Israelitarä, ¿nañenabema k'ärëä bia akudrua k'ob'e? ¿Daira k'ärëä akü k'ob'e, dai zareaba o daita biata panuba wābibuda kírak'a nañta? ¹³ Daizeze Abraham Zhibariba, Isaac Zhibariba, Jacobo Zhibariba, dazhirä zhibarirä b'ead'a Zhibariba, izhi Warra Jesús zhi zromata b'usia, mañ maräbara bead'amarëä chäb'aribudata Pilatoa idaribid'a ëbasia izha ñenañrä. ¹⁴ Aramañne maräbara ñenabid'a ëbasia Bed'ea Ne Ëäta Biata B'ura, awuaraburue ñenamarëä wid'isid'a miä beamiñta. ¹⁵ Aramañne beasid'a Daizeze ûme b'ai jö ëäta dia b'uta. Mañ Daizezebara beud'ata piradrubisia, mañ daiba üdusid'a. ¹⁶ Daibara izhid'ebema ïjä panuña, za nañ maräba üduk'awua b'eta akü k'ob'era k'awüä b'e dog'oa izhi zareaba. Izhara b'ebiita ïjä panuña nañ k'awüä jipa b'e dog'oa mazhi jõmañ kírābita.

¹⁷ Mawūāmina muñrä k'awua b'ua marä muñretra b'ebara Jesús zhärä Ëdrubita k'awuad'a ëäba beabisid'a mazhi nok'orä bawarauba. ¹⁸ Mawūāmina aramañne Daizezebara arib'aesia izha nawed'a jarad'ata, izha bed'eata jarabibarirä id'eba jarasia zhärä Ëdrubita izhid'era beuita. ¹⁹ Mañba k'azhirusa ãmapa Daizezeta pëwüädua, bed'ea ne ëä duanebimareñä k'azhirusa biod'eba. Mawūärä Nok'o Daizezebara sobiad'ai ewarita zebiburue, ²⁰ izhara zok'aya Jesucristota, mañ izhara nawed'a marää zhi jarama. ²¹ Jesucristora wärñebai wad'i ñtre b'aid'e b'ua Daizezeba ne jõma araa okuai ewaried'a, mañ Daizezebara izha bed'eata jarabibarirä id'eba zhi jarama zhik'are wed'auba. ²² Dazhirä zhibarirä b'ead'aa Moisébara mawūāsia: Nok'o marä Zhibaribara maräne ed'auba piradrubiya izha bed'eata jarabibarita muñ kírak'a. Jõma ūrñüädua izha marää jaraburura. ²³ Mañ Daizezeba bed'eata jarabibari bed'eata ūrñä ëärä, Daizezebara Israel b'ed'ebemata b'eabi ëä.

²⁴ Daizezeba bed'eata jarabibarirä jõmañba Samuel ewarid'euba jarasid'a id'i ewade k'awüä berab'ari nümañsid'a. ²⁵ Marä b'era Daizezeba bed'eata jarabibarirä b'ead'a warraräta b'ea. Mawūē Daizezeba dazhirä zhibarirä b'ead'aa jarad'ara maräñtabemata Abrahanä mawūāsia: Bù warrarñebemaneba jõma bia nümaña druad'e b'era. ²⁶ Naara Daizezebara zhi Warra maräma zok'asia marä bia b'eabimareñä, aramañne idu b'ud'a-marëä bia ëäta ob'eta.

Pedro Juan k'opanuñsid'a nok'orä kírābita

4 Pedro Juan ûme wad'i zhärä k'ob'ea bed'ea k'opanuñe, ãzhima zesid'a sacerdoteräta, Daizeze de akubada nok'ota, saduceoräta. ² Kírñsid'a zhärää jarabudaba beud'apead'ara piradrud'aita Jesús kírak'a. ³ Mawūē jid'ape nrñëmañna cárceld'e panuñsid'a keu baera. ⁴ Mawūāmina bed'eata ūrñapead'abara bioba Jesúsd'ebema ïjäsid'a. Aramañne zhñmakíräräta panasita b'ua cinco mil.

⁵ Nrñëma Jerusalénne zhi jeresid'a nok'oräta ūrāg'a Moisé'e jarabada bawara. ⁶ Mama k'ob'asia sacerdote wag'au Anasta, dewara zhi mebéräta k'opanasia Caifasta, Juanta, Alejandro, jõma k'opanasia dewaraurásid'a. ⁷ Mañnerä Pedro Juan ûme ësadra k'opanebid'ape wid'i mawūåsid'a: ¿K'ai zaread'eba o k'aid'eba k'awüä obuda maräbara?

⁸ Mawūänañ Pedrobara Jawurebiad'eba mawūåsia: Israel nok'orä, muñ marää jaraya: ⁹ Id'i maräbara daia wid'i k'opanuña wā b'e ëä b'uta bia dog'ora sãwüä b'e b'id'ata. ¹⁰ Marä jõmañba Israel jõmañba k'awuaudua, Jesucristo Nazared'ebema trñneba maräba cruzd'e k'achi beabid'apead'ata Daizezeba beud'ata piradrubid'a trñneba nañ mazhi kírābita b'e b'id'a. ¹¹ Mañ Jesúra mong'ara de oita seri ëäne b'ubada kírak'a seribid'a ëbasia marä

de obadabara, mañne mañtre wag'auta b'esia. ¹² Awurud'ebara ñdrus ñä, nañ ñjüñerä awururä ne ñä Daizezeba zhärä b'ea diad'ara dazhirä mañneba ñdrusd'aira.

¹³ Pedro Juan ûme mawüä wänigua k'opanerä k'awuasid'a bio estudiape panu ñäta, mawüä bia akñdrusid'a. Aramañne üduk'awasid'a Jesús bawara pananata. ¹⁴ Mañne wä b'e ñä b'uta b'ed'ara ñzhi bawara ñta nñmota akñ k'opaneräba ne ñña jara b'ed'a ñbasia. ¹⁵ Mawüä ññ wänamaräjarasid'a nok'orä wag'aurä mañbarä. Mobe ñzhibränu bed'eabudata, ¹⁶ mawüäsid'a: ¿Nañrä sãwüä od'aipe? Wäräne ñzhid'eba ñdud'ak'ata dajada odog'ota Jerusalénne b'ebara jõmañba k'awuabuda, mawüä dazhiräbara sewa ab'ed'a ñä. ¹⁷ Mawüämina zhäräne ed'a wuaaburü trüpoa ñbamarä ñzhira warag'ad'aya naneba ñtaara miñä jarad'a ñbamarä mañ Jesúsd'ebemata.

¹⁸ Mobeburü trünapo jarasid'a jipad'e bed'ead'a ñbamarä miñ jaradiad'a ñbamarä Jesúsd'ebema.

¹⁹ Mawüänañ Pedrobara Juanbara panañ mawüäsid'a: Kríchaudua marä bed'ea arib'aeita Daizezema biga k'awuaita izhi bed'ea arib'aei k'ññabara. ²⁰ Daibara jara ñära idaribi b'ed'a ñä daiba ñdud'apead'ara, ñrínapead'ara.

²¹ Mobeburü nok'oräbara wuaaburü warag'ad'ape ñna panusid'a. Sãwüä ud'aira k'awuad'a ñbasia zhärä jõmañba Daizeze ibia jara k'ob'e baera k'ññ sãwüä dog'oba. ²² Wä b'e ñä b'uta mawüä b'ed'ara b'asia cuarenta año audre.

Zhi ñä b'eba wid'id'apead'a wäniguata

²³ Ñzhita ñna panunañ ñzhid'ebemata b'ema zed'ape jõma nebürusid'a sacerdoterä nok'oräba, nok'orä b'eba ñzhaa jarad'apead'ata. ²⁴ Jariräbara ñrínape ñbañba Daizezea mawüäsid'a: Nok'ó, bura zhi zroma, bura Daizeze bñjä od'a, drua od'a, pusa od'a, búa osia mañ jõmañne ne b'uta.

²⁵ Rey David bu nezok'a id'eba bñara mawüäsi:

¿K'ññä kírñ b'e judío ñäta b'era, k'ññä ne seri ñäta krícha b'e?

²⁶ Reyräta druad'e b'era nok'orä bawara zhi jñred'ape, ñba zhõnaña Daizeze ûme, zhärä ñdrubita izhid'e ûme.

(Salmos 2:1-2)

²⁷ Wärínu nañ pñwurud'era ñba jirpanesia Herodeta, Poncio Pilatota, judíorä ñäta, Israel b'eta. Mawüä ñba jirpanesia bu Warra Jesús bead'aita zhärä ñdrubiita búa jñrud'ata. ²⁸ Aramañne ñzhara osid'a búa zhi zromaba kríchad'ad'e sãwüä berab'ariita. ²⁹ Mawüä Nok'ó, dai mawüä warag'abudata akñdua, mobe dai bu nezok'aräa wäniguata ded'ekarua wänigua jarad'aita bu bed'eata. ³⁰ Bu zareata ded'ekarua zhärä b'ebid'aita, ñdud'ak'ata od'aita bu Warra Jesús trüneba.

³¹ Zhiwid'i nñmeta jõbibudad'era ñba k'ob'e mañ uresia. Aramañne jõma birakuasia Jawurebiaba, mawüä wänigua jara duanesia Daizeze bed'eara.

Ne jõma erub'ead'a jõmañita

³² K'abanata zhi Jesúsd'ebema ñjüñapead'ara so ab'a, krícha ab'a b'easia. Ne erub'era miñba nañ mu ab'añd'ea ad'a ñbasia, awuaraburü ne jõma erub'easia jõmañita. ³³ Aramañne Jesúsba zok'akuad'abara zarea bara jara b'easia Nok'ó Jesús beud'ata piradrud'ata. Daizezebara biod'e bia nñmuk'ñrsia ñzhi jõma. ³⁴ Mañba ñzhibränebema miñta k'ññ nesid'a b'a ñbasia. Ñjüñita, deta erub'ebara, ne erub'ebara nendosid'a, mobe wesid'a ne nendod'a platara. ³⁵ Aramañne chäb'ari panasia Jesúsba zok'akuad'aa. Mañräbara ab'a ab'aña dia b'easia zhi nesid'a k'awua. ³⁶ Mañne b'asia Joséta, Jesúsba zok'akuad'abara mañ trügasid'a Bernabéta, mañ trübara jara kríña b'ua Sobiabibari Warrata. Izhira levitaräta dod'u Chipred'ebema basia. ³⁷ Mañbara nendosia dru erub'uta, mobe mañ nendod'a platara wepe chäb'arisia Jesúsba zok'akuad'aa.

Ananía, Safira sãwüñapead'a

⁵ Mañne b'asia ñmakírä Ananía abadata, mañbara Safira zhi kíma ñmeba nendosia druata. ² Mobe mañ nendod'ad'ebemata plata ññ edasia, mañ k'awuasia zhi kímbid'a, aramañne zhi wuaabemata edepe chäb'arisia Jesúsba zok'akuad'aa. ³ Mañne Pedrobara mawüäsi: Ananía, ¿k'ññä k'ññ sãwüä ñtomiñ idaribiburü bu

sora, Jawurebiaa sewa neburerūmarēä platara k'āwūä ãñ edabisi ñka drua nendod'ad'ebemata? ⁴ ¿Erub'ud'era k'ãñ druara bûre ñbasika? ¿Nendoburud'era platara bûre ñbasika? ¿K'āwūä oira k'ärëä k'ob'usì bû sod'era? Bûra beubarria sewa neburerûtabe ãä, awuaraburû sewa neburerû Daizezea.

⁵ Ananíaba mañ bed'eata ūrîbûrûd'era beu b'aesia. Jõma k'âbâää perasid'a mañta ūrîbûdara. ⁶ Mañnerä kûrârâta piradrûd'ape burad'ape edesid'a joud'e.

⁷ Hora ûbea baburud'e zhi kîmata deid'u zesia k'awua ñâne sâwûä berab'ariburûra. ⁸ Mañne Pedrobara mawûäisia: ¿Mûää jaradua, marâ ñjûä nendod'a platara k'âwûäk'a?

Mawûää izhara mawûäisia: Ñâjâ, k'âwûä.

⁹ Mawûää Pedrobara mawûäisia: ¿K'ärëä k'âwûä oita krîchasi'd'a k'awua ñbipe Jawurebia Nok'od'eba? Jari ib'a-da bû kîma joubûdara, bûsid'a eded'a.

¹⁰ Audre ñâne izhira beu b'aesia Pedro jérû k'aita. Kûrârâ deid'u zebûdad'era ûdusid'a zhi beumata. Mawûë eded'ape jousid'a zhi kîma k'aita. ¹¹ Mañ k'area k'âbâää perasid'a mebêrâ jõma. Zhârâsid'a jõma perasid'a mañta ūrîbûdara.

Üdud'ak'ata bio od'apead'a

¹² Jesûsba zok'akuad'ad'eba üdud'ak'ata bio ototo nûmasia zhârâ maë. Ñzhira jõma zhi jure bazhid'a Daizeze ded'a ewara maë Salomón abada maë. ¹³ Awurûra miôta ãba zed'ak'a basia ñzhi bawarara. Mawûämina zhârâbara ñzhira k'âbâää bia jara b'easia. ¹⁴ Nok'o Jesûsd'ebema ïjâ tupud'era wuaaburû eaba wâsia zhû-makîrâta, wûerârâta. ¹⁵ Zhârâbara k'ayara od'e b'ukua jirpanesia barkuad'e, jueporod'e, aramañne Pedro berab'ariburud'e arigu zhi jawureba waraburûba b'emarëä ñzhi iab'aud'ebemata. ¹⁶ Pûwurû arak'aita tab'e maë b'esid'a Jerusalén pûwurûed'a ze jirpanûta, we jirpanesia k'ayara, jaiba wawa b'eta. Mañ jõma b'e nûmasia.

Pedro Juan jidad'apead'a

¹⁷ Mañ k'area sacerdote wag'auta jõma saduceorâ izhi ûme k'ob'e bawara k'âbâää bî ñâsid'a. ¹⁸ Mawûë Jesûsba zok'akuad'ara jidad'ape ed'a panûsid'a cárcele. ¹⁹ Mawûämina ángel Daizeze ded'a ewara maë ñta barab'epê zhârâä jaraudua nañ bed'eara jõma Daizeze ûme b'ai jõ ñâta.

²¹ Mañta ūrînape diaped'a ed'a wâsid'a Daizeze ded'a ewara maë, mobe miâ ūrâg'asid'a. Mañne zesid'a sacerdote wag'auta izhi ûme b'e bawara, mobe trûsid'a nok'orâ wag'aurâta, dewara jõma trûsid'a Israel nok'orâta. Mobe cárcele nûmûnu soldaorâta zok'asid'a Pedro Juan ûme wed'amarëä. ²² Mawûämina soldaorâ jûebûdad'era ñzhira üdud'a ñbasisia cárcele. Mawûë jérûya wânape jarabûdata, ²³ mawûäsid'a: Wârânebai daibara üdusid'a cárcele bia serra nûmûta, zhi akû b'era ewarad'e ñta nûmeâsia puerta kîrâbita. Mawûämina daiba ewabûdad'era miôta üdud'a ñbasisia ed'ara.

²⁴ Mañ bed'eata ūrîbûdad'era sacerdote wag'aubara, Daizeze de akûbada nok'obara, sacerdoterâ nok'orâbara k'awuad'a ñbasisia mañ sâwûärrâ. ²⁵ Mawûämina iab'a zepe jarak'a mawûäisia: Ùmakîrârâ marâba cárcele b'ud'apead'ara Daizeze ded'a ewara maë zhârâ ūrâg'a panûä.

²⁶ Mawûää Daizeze de akûbada nok'ora wekuaita wâsia Daizeze de akûbada bawara, aramañne zhô ne ñâ wekuasia perabûdaba zhârâba mong'araba tab'ari bead'aid'eba. ²⁷ Wed'ape edesid'a nok'orâ wag'aurâ kîrâbita. Mañne sacerdote wag'auba wid'ibûrûta, ²⁸ mawûäisia: ¿Daibara marâä jipa jarasid'a ñka jarad'a ñbamareä Jesûsd'ebema? Mañta marâbara Jerusalénne jõmañä jarabûda mazhi ūrâg'ara, aramañne dai ñrû b'aebi krîna panûä Jesûs bebuta.

²⁹ Mawûänaï Pedroba panañbûrûta Jesûsba zok'akuad'a bawarauba mawûäsid'a: Daizeze bed'eata arib'aei bara zhârâ bed'eata arib'aei k'âñabara. ³⁰ Dazhirâ zhibarirâ b'ead'a Zhibariba Jesûs piradrûbisia marâba bead'apead'ata cruzd'e ñtû k'achi. ³¹ Jesûs Daizezebara izhi juwua araare Nok'ota b'usia zhârâ Ëdrûbita. Aramañne Israel b'ebara k'azhruara ñmapa izhita pêwâbûdaba bed'ea ne ñâ duanebiita k'azhruata biod'eba. ³² Daibara

mañta izhid'ebemata k'awua b'ea, ab'arika k'awua b'ha Jawurebiaba, mañ Daizezeba diasia izhi bed'eata arib'ae b'ea.

³³ Ñzhara mañta ûrñape kîrûbiba jarirâ bea krînasid'a. ³⁴ Mañne nok'orâ wag'aurâneba piradrüsia fariseo Gamaliel abadata Moisé ûrâg'ad'e bigauta zhärâ jömañba wawideta. Mañbara jarasia aritiaed'a ãi eded'a-marëä Jesùsba zok'akuad'ara. ³⁵ Mobe mawüäisia: Israelitarâ, marâ kîrâkuitaudua nañrâ sâwüä od'aid'era.

³⁶ Nañ ewari nawed'a Teuda piradrüd'ata k'awuaudua, izhira zhi zromane bed'easia. Mañ bawara duanesia ûmakîrârâ cuatrociento, mawüämina mañ beasid'a. Mawüä izhi bed'eata arib'ae b'ead'ara järäzoa ne ëäisia.

³⁷ Mañ têä piradrüsia Juda Galilead'ebemata, mañ ewadera zhärâ juacha jirpanasia. Mañbara izhi bawara erunümesia zhärâ bio. Mañsid'a beasid'a, mawüä izhi bed'eata arib'ae b'ead'ara jöma järäzoasia. ³⁸ Mawüä muñ marâ jaraya: Nañrâ kenab'ariudua, nañta ãzhi krîchaba opanuburû nebaya. ³⁹ Mawüämina Daizezed'e-burû marâbara kiawe b'ed'a ëä. K'aubaudua zhô nümeäña Daizeze ûme.

⁴⁰ Mawüäkrîcha ab'arika zekuasia izhi bawara. Mobebeburû Jesùsba zok'akuad'ara trüsido, mobe ubid'ape jarasid'a jarad'a ëbamareä Jesúsd'ebema, mobebeburû ñna panusid'a. ⁴¹ Mawüä nok'orâ wag'aurâ kîrâbitaubara ãzhira sobia wâsid'a Daizezeba idu zuburiabigaburûba Jesùs k'area. ⁴² Ewariza Daizeze ded'a ewara mañ jara b'easia deza jara b'easia Jesucristod'ebemata.

Siete jürûd'apead'a mebërâ arib'aed'amarëä

6 Mañ ewadera Jesúsd'ebema ïjä b'era eaba wâsia, mañne griego bed'ead'e bed'ea b'eba jara jirpanasia hebreo bed'ead'e bed'ea b'eta, jarasid'a pêdrarâ griegorânebema bia arib'aed'a ëäta k'arebata ewariza nümennerâ. ² Mawüä doce Jesùsba zok'akuad'bara zhi ïjä b'ea k'abanata trünapa mawüäsid'a: Biga ëä daiba Daizeze bed'ea jara ëä idaribid'aira zhärâ zhiko diaita. ³ Mañba mebërâ marânebemata ûmakîrârâ siete jürû edaudua kîrâepa b'eta, Jawurebiaba bira b'eta, krîcha bara b'eta, mañrâta mañ k'aud'a b'eabid'aya. ⁴ Waya daira zhiwid'i b'eaya, Daizeze bed'eata jara b'eaya.

⁵ Mawüä jarabûdara biga basia k'abanata jömañma, mawüä Estebanta jürûsid'a soid'u b'uta Jawurebiaba bira b'uta. Jürûsid'a Felipeta, Prócorota, Nicanorta, Timonta, Parmenata. Jürûsid'a Nicoláta griegota judío bape b'uta Antioquía pueblosd'ebemata. ⁶ Mañrâta edesid'a Jesùsba zok'akuad'a kîrâbita, mawüä mañrâbara zhiwid'i ãzhi ûrû juwua b'usid'a.

⁷ Daizeze bed'eara wuaaburû jara wâsid'a, mawüä Jesúsd'ebema ïjä b'era k'âbâëä eaba wâsia Jerusalénnerâ. Sacerdoterâbid'a bioba ïjä tupud'easia.

Esteban jidad'apead'a

⁸ Esteban Daizezebara bia nümek'ärîta zarea bara nümek'ärîba üdud'ak'ata okua nümasia zhärâne ed'a.

⁹ Mañne ûkherû b'easia de zhi jurebada mañbemata, mañ dera Nezok'arâta Êzoad'ad'ea abazhid'a, dewara b'easia Cirene druad'ebemata, Alejandría pueblosd'ebemata, Cilicia druad'ebemata, Asia druad'ebemata, mañrâta k'aik'aliasid'a Esteban bawara. ¹⁰ Mawüämina krîchata poea b'ed'a ëbasia Jawurebiad'eba bed'ea b'ha.

¹¹ Mawüä ûkherû pag'asid'a sewa neburû mawüänamarëä: Daibara ûrîsid'a k'âbâra bî ëä jaraburûta Moiséta, Daizezeta. ¹² Aramañne kîrûbisid'a zhärâta, nok'orâta, Moisé ûrâg'a jarabadata. Mawüä jidad'ape wesid'a nok'orâ wag'aurâma. ¹³ Mañnerâ sewa neburûbiburûdabara mawüäsid'a: Nañbara bî ëä jara tau ëä nañ Daizeze deta, Moisé ûrâg'ata. ¹⁴ Daibara ûrîsid'a izha jaraburûta Jesùs Nazared'ebemaba nañ Daizeze dera ãriita, aramañne awuara nümetâta Moiséba k'awabigad'ata.

¹⁵ Mañnerâ nok'orâ wag'aurâ mañ jewed'a k'ob'ebara jömañba Esteban akubûdad'era, izhi kîrâ üdusid'a ángel kîrâ kîrâk'a.

Esteban bead'apead'a

7 Mañnerâ sacerdote wag'auba mawüäisia: ¿Bü ûrûbemata jarabûdara wârñuka?

² Mawūāī Estebanbara mawūāsia: Mū ħrerā, marā mū zeze kīrāk'a b'eba mū bed'eata ūrūdua: Daizeze zhi zromata dazhirā zeze Abrahanħā zhi ūdubisia wad'i Mesopotamia druad'e b'ud'e Harán pħwurud'e b'ei nawed'a. ³ Maħnerā Daizezebara mawūāsia: Āī wārūā bżżi druad'ebara, bżżi mebērā maēbara. Wārūā drua mħā ūdubiima. ⁴ Mawūāī Abraham Caldeorā druad'ebara wāpe b'esia Harán pħwurud'e. Mamaħbara zhi zeze beuburud'era Daizezebara wesia naħħi druaed'a id'i marā b'e maħ. ⁵ Mawūāmina dia ēbasia drua namabema miā jērū ne edau nħħamaisid'a. Mawūāmina diaita jaraburuta, izhi beud'a tēā zhi warrarāā diaita jarasia, wad'i Abraham warrarā ne ēbasimina. ⁶ Daizezebara Abrahanħā jarasia zhi warrarā āibemata b'eaita awurū druad'e, jarasia nezok'ata okuad'aita, puokua jirpana ħita cuatrociento año. ⁷ Mawūāmina Daizezebara mawūāsia: Awurū druad'ebema mħā k'awua oya mawūā nezok'ata okuabħudara. Maħħi tēā ēzoape mħuta ibia jara b'eaya nama. ⁸ Daizezebara jarasia izhid'eta b'aira zhūmakirā k'akua eta k'ōmarēa. Maħħba Abrahambara zhi warra Isaac k'akua eta k'ōsia tod'ata semana ab'a b'uta. Isaacba ab'arika osia Jacobota, Jacobobid'a ab'arika osia zhi warrarā doceta, Israel b'e zhibarirāta.

⁹ Israel b'e zhibarirăbara sok'azhiruaba Joséra nendosid'a eded'amarëä Egiptoed'a. Mawüämina Daizezera nümasia izhi üme. ¹⁰ Mawüë ëdrëbisia ne jömaë zuburiad'eba, krïcha bara bigata b'üsia Faraón Egiptod'ebema reyma. Maëbara nok'ota b'üsia Egipto ûrë izhi ded'abema jömaë ûrë.

¹¹ Mañne jarrabata b'aesia Egipto drua jõmañne, Canaán drua jõmañne. Mawūē nñmesia k'ãbãëä zuburiata. Mawūē dazhirä zhibarirä b'ead'bara ūdud'a ñbasia zhikora. ¹² Mañne Egiptod'e trigo b'uta Jacoboba ūriburud'era dazhirä zhibarirä b'ead'ata zok'akuasia zhi wág'ai b'eta. ¹³ Äzhira wāma ûmene Joséra zhi ūduk'awabigasia zhi mebérää. Aramañne Faraónbara k'awuasia Joséra sääräta. ¹⁴ Josébara edad'e zok'asia zhi zeze Jacobota, jõma zhi mebéräta setenta y cinco b'uta. ¹⁵ Aramañne Jacobo wäsia Egiptoed'a, mama beusia. Beukuasia dazhirä zhibariräsid'a. ¹⁶ Äzhi beuburura Siquen pñwurued'a eded'ape beuwärä wuag'abada maë zob'ead'e tab'ut panasia, maë zob'eara Abrahamba Hamor warrarää ne ütubari edasia Siquen pñwurued'e.

¹⁷ Mawūāmina Daizezeba Abraham warrarā druia diaita jarad'a ewarita arak'aita bad'era eabasia Egiptod'e.
¹⁸ Mañne Egiptod'e rey awuruta b'esia José Üduk'ata. ¹⁹ Mañ reybara sewasia dazhirāta b'ead'ara, zuburia okuasnia dazhirā zhibarirā b'ead'ara, ãzhi wūāwūā zhiwid'i toma zaread'e kenab'aribigasia beumarẽā, aramañne eabad'a ēbamarẽā. ²⁰ Mañ ewade tosid'a Moiséra, izhira biga basia Daizezema. Jed'ek'o ūbea akʉ erupanasia ded'a zhibarirābara. ²¹ Mañne beumarẽā kenab'aribudad'era Faraón k'auba jirab'ari edape dapūësia zhi wau kīrak'a. ²² Mawūē Moiséa jõma k'awabisid'a krīcha Egipto bid'arānerā. Mawūē zhi zroma basia bed'eaita k'ärē oita.

²³ Cuarenta año baburud'era, sod'e zesia akud'e wāīta izhi үrerā Israel b'eta. ²⁴ Mañne iab'a zuburia jirpanuta ūdui k'arebaburuta beasia Egiptod'ebema. ²⁵ Izhara krīcha b'asia izhi үrerāba k'awua b'eta izhid'eba Daizezeba ēzoabigaita. Mawūamina ãzhara k'awua b'ea ēbasisa. ²⁶ Nrūema ūdusia israelirā ãzhirāinu zhō bara b'ut̄a, mawūē adu-a panamarēä mawūäisia: ¿Marā awurū eäta panuta k'ärēä zhiya puo panu? ²⁷ Mawūäï ãzhirāta puo k'ob'ut̄bara Moiséra edab'aripe mawūäisia: ¿Bura k'aiba nok'ota b'utsi bed'ea araa oita dai үr̄? ²⁸ ¿Bura mürä bea krīñia k'ob'ut̄ka buzha nuwued'a bead'a kîrāk'a Egiptod'ebemata? ²⁹ Mañ bed'eata üripe Moiséra merū wāpe ãibemata b'esia Madián druad'e, mama warrarā ūme basia.

³⁰ Cuarenta año berab'ariburud'e, ángelta zhi ūdubisia drua drudrua tab'ut maë k'atuma Sinaí maë, mañnerä zhi ūdubisia bakuru zake eradrut nümune. ³¹ Moiséba ūdui k'awua ëësia, aramañne bia akwita orraburud'era Daizezebara mawūësia: ³² Mérã bu zhibarirã b'ead'a Zhibaria, Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria. Mawūësia Moiséra ure k'ob'uba akwë ëbasia. ³³ Mañne Daizezebara mawūësia: Bua jérüne jë b'ura wëad-ua, bura mu kírabitu k'ob'uba bu k'ob'ut maëra egoro bia. ³⁴ Mùrã wärâne ūdu b'uta mùrérã zuburia nümeta Egip tod'e b'eta, mùrã b'la b'eta ūrî b'uba zeburua ëdrubigaita. Mawûë muã buta zok'aya Egip toed'a.

³⁵ Mañne mañ Moiséra Israelitarabar seribid'a ñëba mawüä bazhid'a: ¿Bëra k'aiba nok'ota b'üsí bed'eata araa oira? Mawüä jarad'apead'atrë Daizezebara nok'ota zok'asia ángel zaread'eba ãzhi ëdrëbigamarëä, mañ ángel zhi üdubisia bakuru zake nñmñne. ³⁶ Moisébara Egípto druad'e üdud'ak'ata bio okuape jure edesia, üdud'ak'ata osia Pusa Purrud'ebid'a, drua drudrua tab'ë maëbid'a okuasia cuarenta año. ³⁷ Mañ Moisébara Is-

raelirāā mawūāsia: Nok'o marā Zhibaribara marā ʉred'ebemata izha bed'eata jarabibarita piradrəbiya mʉ kīrāk'a. Mañ bed'eara ūrīudua. ³⁸ Mañ Moiséa Israel b'e bawara b'asia drua drudrua tab'ʉ mañ, mañerā k'a-tuma Sinaí mañ ángelba jaraburuta jarasia dazhirā zhibarirā b'ead'aa, aramañne sāwūā b'eaid'ebema bed'eata jidasia dazhirāā diaita.

³⁹ Mawūāmina dazhirā zhibarirā b'ead'abara arib'ae krīñana ēbasia, awuaraburʉ izhira seribid'a ēbasia. Aramañne sod'ebara wakusa wā krīñasid'a Egiptoed'a. ⁴⁰ Mawūē Aarónuā mawūāsid'a: Daiba ne zhi zromane edad'aita daia oded'ekarua daita jure edemarēā. Jari Moiséa dai Egipto druid'eba jurewed'ara k'awuad'a ēā sāwūā berab'ariburʉra. ⁴¹ Aramañne pak'a zake zata od'ape mañita ne beasid'a zhi zromane edabʉdata. Mawūā āzhi juwuaba o edad'ape fiesta o b'ʉsrid'asid'a. ⁴² Mawūē Daizezera ãi wāsia āzhi mañbara. Aramañne idaribisia bājāne chīdau jizoa nūmʉta zhi zromane edad'amarēā. Mañenabemata zhi b'ʉmata Daizezeba bed'eata jarabibarirā librod'e mawūā b'ʉa:

¿Drua drudrua tab'ʉ mañ cuarenta año b'easid'era mʉitara ne beasid'ak'a marā Israel b'ebara?

⁴³ Awuaraburʉ wua deta atausid'a Moloc zhi zromane erub'ed'eta. Chīdau zad'e od'apead'ata atausid'a marāne Refán zhi zromane erub'eta. Marābara mazha okuad'apead'ata zhi zromane erub'ea. Mañ k'area mʉārā zuburiad'e edebigaya Babilonia druid'eba wuawuua.

(Amós 5:25-27)

⁴⁴ Dazhirā zhibarirā b'ead'abara Daizeze deta wua omata erub'easia, mañnebara k'awua b'easia Daizezera āzhi bawara b'ʉta. Mawūā erub'easia drua drudrua tab'ʉ mañ. Mañ Daizezeba jarad'ad'e b'ʉta Moiséa jarasia omarēā izha ūdubid'a zad'e. ⁴⁵ Mañta dazhirā zhibarirā b'ead'a warrarāba jidad'ape Josué bawarauba wesid'a drua awurʉrāneta k'ab'aribʉdama. Mañ awurʉrā Daizezebara dazhirā zhibarirā kīrābitaubara ãi jurekuasia. Deta wua omarā b'asia David b'ad'a ewariid'u. ⁴⁶ Daizezema Davira bia nūmasia, Davidbara izhi Daizezeita de oita wid'isia mama izhita ibia jarad'amarēā Jacobo warrarānebemaba. ⁴⁷ Mawūāmina Salomónba osia Daizeze dera. ⁴⁸ Mawūā osia Útrebema zhārāba od'a ded'a b'ʉ ēmina. Mañenabemata izha bed'eata jarabibarid'eba mawūāsia:

⁴⁹ Útrera mʉ jewed'abaria, druara mʉ jērū b'ʉbaria. ¿Mawūē k'ārē deta od'aipe mʉitara? Mañta jaraburʉa mʉta Nok'oba. ¿O sāwūā baipe mʉ ñañ b'aira?

⁵⁰ ¿Mʉārā mañ jōma mʉzhi juwuaba osi ēka?

(Isaías 66:1-20)

⁵¹ Mawūānata jarape Estebanbara mawūāsia:

¡Marā kʉwʉrʉ zarea b'ea! ¡Marābara Daizeze bed'eara sod'ebara arib'aed'a ēā, ūrīna ēā! Marābara Jawurebia-ba jara b'ʉra jipad'e arib'aed'a ēā, mawūē mazhi zhibarirā b'ead'a kīrāk'a b'ea marāsid'a. ⁵² ¿Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ead'ara zuburia od'aita pēwā b'easi ēka marā zhibarirābara? Āzhara beasid'a Jesucristo zeita nawed'a jarabʉdara, marābara izhira chāb'arid'ape beabisid'a. ⁵³ Marābara Moisé ūrāg'ara ángeld'eba jidasid'amina arib'aed'a ēā.

⁵⁴ Mañta ūrīnape kid'a k'ōsesea sod'eba kīrūsid'a izhi ūrū. ⁵⁵ Mañne Estebanba Jawurebiad'eba ūtaa akʉbʉrʉd'e Daizeze ūnata ūdubʉrʉd'era, ūdusia Jesús k'ob'ʉta Daizeze juwua araare. ⁵⁶ Mawūē mawūāsia: Mʉārā ūdu k'ob'ʉa bājā ewa nūmʉta, ūdu k'ob'ʉa Beubari Bape b'ad'ara k'ob'ʉta Daizeze juwua araare.

⁵⁷ Mawūā b'ia āzhi kʉwʉrʉ ãna jidad'ape Esteban orraedasid'a. ⁵⁸ Pʉwʉrʉd'ebara ãi eded'ape mong'araba tab'ari jidasid'a, sewa nebʉrʉ ji k'ob'ebara āzha wua ãneb'ari b'era wēñape kūrā jērū k'aita b'ʉsid'a akʉ-marēā, mañ Saulo basia.

⁵⁹ Mong'araba tab'ari jirtopod'e Estebanbara zhiwid'i mawūāsia: Nok'o Jesús, jidarua mʉ jawurera. ⁶⁰ Mobe sāk'ok'od'e k'ob'epa nemí jīgua mawūāsia: Nok'ó, nañrāta bed'ea bara b'eabirārūā k'āwūā k'azhruata obʉda k'area.

Mawūāpe beusia.

Sauloba zuburia od'a mebērāta

8 Sauloma biga basia Esteban beabēdara. Ab'añt ewade mebērā bī ñā osid'a Jerusalénne b'eta. Mawūē Jesúsba zok'akuad'a wāna ñānerā ñzhira jōma jārāzoa wāsid'a Judea druad'e, Samaria druad'e.
9 Ùmakírārā ñkuru Daizezed'ebemaba Esteban joud'e edesid'a. K'ābāñt jēgasid'a izhi k'area. **10** Mañnerā Saulo-
 bara mebērā bī ñā okua nūmasia. Deza deid'u wāpe jidakua nūmasia zhūmakírārāta, wūerārāta, aramañne
 edebiga nūmasia cárceles'd'e ed'a.

Bed'ea biata jarad'apead'a Samariad'e

11 Mawūamina jārāzoa wānabara baridu mañt jara wāsid'a Jesúsd'e bed'ea biara. **12** Felipera Samaria
 pñwérud'a wāpe jarak'asia Jesúra zhārā Ñdrúbita. **13** Zhārābara bñredru bia ñrī b'easia Felipeba ne jaraburura,
 ñrī akñt b'easia ñdud'ak'ata okua nñmura. **14** Bioba jai ab'ed'ebara jaira b'ia ññt wā nūmasia. K'akua pira ñā k'aya
 b'era, wā b'e ñā b'era b'e tupud'easia. **15** Mawūē k'ābāñt sobia nñmeásia mañ pñwérud'era.

16 Mañne b'asia Simón abadata, naara mañbara jaid'eba k'ñrē ob'asia mañ pñwérud'era. Aramañne zhārā
 Samariad'ebema sewakuasia izhira zhi zroma ab'uba. **17** Mañ bed'eara jōmañba bia ñrī b'easia, mawūē zuburia
 b'eba bara b'eba mawūā bazhid'a: Nañ zareara Daizezed'ea.

18 Izhi bed'eara bia ñrī b'easia jaid'eba k'ñrē ob'uba sewakuasi baera ewari bio. **19** Mawūamina bed'ea biata
 Daizezeta Nok'od'ebemata Jesucristod'ebemata Felipeba jaraburura ñjñape buru k'oësid'a zhūmakírārāta,
 wūerārāta. **20** Izhi Simónbid'a ñjñape buru k'oepe ewariza b'asia Felipe ñme. ñdud'ak'a zromata ototoburura
 ñduburud'era bia akñt b'asia.

21 Jesúsbz zok'akuad'ata Jerusalénne b'ebara ñrñsid'a mawūā Samariad'e Daizeze bed'ea ñjñabédata, mawūē
 mañnu zok'asid'a Pedrota Juanta. **22** Mañrā zed'ape ñzhibari zhiwid'isid'a jidad'amarëä Jawurebiata. **23** Wad'i
 ñzhid'e ed'a ze ñebasia miñ iab'añd'e, awuaraburura bari buru k'oepe b'easia Jesúz trñneba. **24** Mawūē juwua ñrū
 b'ukuabédata jidasid'a Jawurebiara.

25 Mañta Simónba ñdui, mawūā Jesúsbz zok'akuad'aba juwua ñrū b'ukua Jawurebia diabédata edaita plata
 ded'eka, **26** mawūásia: Muññbid'a diaudua k'ññt zareata, muñjuwuata ñrū b'uburubara jidamarëä Jawurebiata.

27 Mawūñt Pedroba mawūásia: Bñt platara bñzhi ñme tebñd'e wāña, zareata Daizezeba bari dia b'ñta plataba
 edabadata krñchaburud'eba. **28** Bñra nañ k'aud'a nñmañebema ññt, bñt sora jipa nñmñ ñbaera Daizeze
 kñrabitara. **29** Mañba bñre bia ññrā ñmape zuburia bed'earua Daizezea, bañcha bed'ea ne ññt b'uya mawūā
 krñchaburuta sod'eba. **30** Daiba k'ñrē opanñneba bñra bñ ññt b'ya, mawūē bia ññba k'ab'ari b'ñta muññrā k'awua
 k'ob'ya.

31 Mawūñt Simónbara panañ mawūásia: Marñta muñbari zuburia bed'eaudua Daizezea. Marñba mawūā jarabé-
 data ze ñbamarrëä muñ ñrū.

32 Ñzhara Jesúsd'ebemata zhārā ñeburud'ape Daizeze bed'eata jarad'ape wakusa Jerusalénñena wāsid'a.
 Mañnerā Samariad'e pñwérurura zake tab'e mañ jarasid'a Jesúsd'e bed'ea biara.

Felipeba jñrura wāna Etiopíad'ebemata

33 Ángel Daizezed'eta Felipea bed'eaburura mawūásia: Piradrñpe wñrñ ñJerusalénneba wñbada od'e Gaza
 pñwérud'a, mañ ora wā b'ya drau drudrua tab'ñd'e. **34** Mawūñt izhira piradrñpe wñsia. Mañne ñdusia ñmakírā
 Etiopía druad'ebemata. Mañ nok'ota b'ñk'ñrñsia Candaceba, Candacera reina basia Etiopíad'e. Mañbara mañ
 b'ñk'ñrñsia ne biata izha erub'ñt jōmañt ñrū. Mañta Jerusalén pñwérud'a zesia Daizeze ibia jarad'e. **35** Jérñya wñ-
 ta jewed'a b'asia coche k'awayoba erb'ari eded'e. Daizezeba bed'eata jarabibari librota le nñmasia Isaíad'eta.

36 Mañne Jawurebiaba Felipea mawūásia: Orradua k'ññt cocheta. **37** Felipeba orraburud'era ñrñsia Daizezeba
 bed'eata jarabibari librota le nñmñta Isaíad'eta, mawūē mawūásia: ¿ñrī b'ñka bñra le b'ya?

38 Mawūñt izhara mawūásia: ¿Muñ sñwñ ñrñsia iab'añba sñwñ ñtara muññt jara ñbñrura? Mawūape Felipea jarasia
 ñtura zepe jewed'amarëä izhi ñme. **39** Bed'eata zhi b'ñmata le k'ob'ad'ara mawūā b'asia:

Iab'a oveja kīrāk'a bead'e edesid'a. Izhi k'ara k'ōbari kīrābita oveja chupeabari kīrāk'a chupeasia izhira.

³³ Zuburia osid'a mawūā od'a ēbai b'hd'e. Aramaūnerā izhi ewarid'e b'ed'ebema, ¿k'aiba ma jaraipe? Aramaūne nañ druad'e beasid'a.

(Isaías 53:7-8)

³⁴ Nok'obara Felipea mawūāsia: Mū biata odua mūāā jaradua: ¿Nañ k'aid'ebemata jara b'ut Daizezeba bed'eat jarabibarita b'ad'bara, izhid'ebemak'a o awerud'ebema?

³⁵ Mawūāī Felipebara mañta zhi b'umaneba bed'ea biata jarasia Jesúsd'ebemata. ³⁶ Od'e wāne jūēsid'a baniāta b'ut maë, mawūē nok'obara mawūāsia: Baniā za b'ua, ¿k'ārēba b'e ēbaipe mū buru k'oeira?

³⁷ Mawūāī Felipebara mawūāsia: Soid'u ījābūrūra buru k'oesia b'ua. Mawūāī izhara panañ mawūāsia: Mūārā ījābūrūra Jesucristora Daizeze Warrata.

³⁸ Mawūāpe nūmebisia coche k'awayoba erb'ari edera. Mobe ūmewed'a eid'u wāsid'a baniānu, Felipebara aramaūne buru k'oesia. ³⁹ Baniā maëba wārīzebūdad'era Jawurebia Daizezed'eba erujūdrūsia Felipera, mawūē nok'obara wueta ūdu ēbasisia. Aramaūne sobia wāsia od'e. ⁴⁰ Mañne Felipera Azoto pūwuruid'u basia. Izhi berab'ari wā maë Jesúsd'ebema bed'ea biata pūwurū jōmañ maë jarak'a wāsia jūēñeäna Cesarea pūwuruid'u.

Jesúsd'ebema ījāna Sauloba

9 Saulobara Jesús pēwā b'era beakuita warag'a nūmuba zesia sacerdote wag'auma. ² Mobe k'arta wid'isia de zhi jurebadata Damasco pūwurud'e nūmeza wāita, aramaūne zhūmakīrārāta, wūrārāta, Jesús pēwā b'eta ūdura jidakua weita Jerusalénheña. ³ Mawūāmina od'e wāne Damasco k'aita baburud'e aritiaud'e izhita pūrra urua tēüsia bājāneba. ⁴ Mawūē egorod'e b'aeburud'e nemita ūrībūrūd'era izhaha mawūāsia: Saulo, Saulo, ¿būa mūrā k'ārēa pēwā b'ut?

⁵ Mawūāī izhara mawūāsia: ¿Būra k'aipe Nok'ó?

Mawūāī mawūāsia: Mūrā Jesúa, būra mūta pēwā b'ua, būra k'āwūrā dob'a pugabūrūa sumiāta ne kīrāk'a.

⁶ Mawūāī Saulobara peraba ure mawūāsia: Nok'ó, ¿būra mūā k'ārēta oita kīñape?

Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Piradrūpe pūwurud'e wārūā, mama jarad'aya būa k'ārē oita.

⁷ Ūmakīrārā Saulo bawara wābūdara pera k'opanasia wārāne nemita ūrībūd'de miō ūdud'a ēaba. ⁸ Saulo egorod'eba piradrūpe dabū og'aburud'era ne ūdu ēbasisia. Mawūē juwuad'eba erb'ari eded'ape ed'a wābisd'a Damasco pūwurud'e. ⁹ Mama ewari ūbea b'asia ne ūdu ēä, nek'o ēä, baniā do ēä.

¹⁰ Mañne Damascod'e b'asia Jesúsd'ebema ījā b'uta Ananía abadata. Nok'obara k'āimok'arad'e kīrāk'a maññ mawūāsia: Ananía.

Mawūāī izhara panañ mawūāsia: Mūrā za b'ua Nok'ó.

¹¹ Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Piradrūpe wārūā pūwurud'e o Jipata jarabadaid'u. Mobe Juda ded'a juredua iab'a Saulo abadata Tarso pūwurud'ebemata, izhira zhiwid'i nūmūñ. ¹² Izhara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdusia ūmakīrā Ananía abadata, ūdusia deid'u zepe juwua ūrū b'ut k'ob'uta wakusa ne ūdumarēä.

¹³ Mawūāī Ananíabara panañ mawūāsia: Nok'ó, mūrā biod'eba ūrībaria mañnebemata, zuburia okua b'ubid'a būd'ebema ījā b'eta Jerusalénne. ¹⁴ Namabid'a nok'orā sacerdoterāneba zarea b'ua jidakuaita jōma būd'ebema ījā b'eta.

¹⁵ Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Wārūā, mañ mūā jurensia mūnebemata jarak'a wāmarēä judío ēata b'ea, reyrāta b'ea, Israel b'ea. ¹⁶ Mūā izhaha k'awuabiya izhi sāwūā zuburiai barata mūnebemata jara b'hd'era.

¹⁷ Mawūāī Ananía wāpe deid'u wāsia, mobe juwua izhi ūrū b'ut pūwurud'e mawūāsia: Mebea Saulo, Nok'o Jesús būzad'a od'e būaa zhi ūdubid'aba mūta zok'asia būta wakusa ne ūdumarēä, Jawurebiaba bira b'amarēä.

¹⁸ Audre ēane izhi dabūd'eba b'eda k'ara kīrāk'a og'a b'aeburūba wakusa ne ūdusia. Aramaūne piradrūpe buru k'oesia. ¹⁹ Mobebeurū nek'oburūba k'akua zareasia. Aramaūne Saulora ewari ūkūrū b'esia Jesúsd'ebema ījā b'eta Damascod'e b'ea bawara.

Saulo miā ūrāg'ad'a Damascod'e

²⁰ Mañnerā de zhi jurebada nūmeza jarak'asia Jesúra zhārā Ēdrubita Daizeze Warrata. ²¹ Izhi bed'eata ūrībud-abara jōmañba k'awua ëä krīcha mawūāsid'a: ¿Nañ ēka Jesúsd'ebema ijā b'eta Jerusalénne zuburia okua nūmanarā, mañ k'area nañnu zesi ēka jidakuape edeita nok'orā sacerdoterā kīrābita?

²² Saulora wuaaburū wānigua bed'ea nūmuba k'awua ëä okua nūmasia Damascod'e judíorā b'eta, aramañne dajada k'awuabiga nūmasia Jesúra zhārā Ēdrubita.

Saulo ēdrud'a judíorā juwuad'eba

²³ Ewari bio baburud'era judíorā bed'ea ausid'a Saulo bead'aita. ²⁴ Mawūāmina mañta k'awuasia Saulobara. Äzhara pūwurud'era o ab'añd'e puertaza ewarid'e diamase k'awua duanasia bead'aita. ²⁵ Mawūē Jesúsd'ebema ijā b'ebara pūwuruta muroba pūrra nūmū aud'u diamase ed'aa tra b'aebisid'a jirab'ud'ape jamarad'e.

Saulo zed'a Jerusalénñena

²⁶ Saulo Jerusalénñena zeburud'era ãba b'a krīñasia Jesúsd'ebema ijā b'e bawara. Mawūāmina jōmañba waw-iabudaba ijāna ñebasia izha ijā b'ura. ²⁷ Mawūē Bernabéba wesia Jesúsa zok'akuad'ama, mobe mañrāñ neburusia od'e sāwūñ Sauloba Nok'o Jesús üdud'ata sāwūñ bed'ead'ata. Aramañne sāwūñ Damascod'e wānigua bed'ead'ata Jesús jara. ²⁸ Aramañne Saulora ãzhi bawara Jerusalénne b'esia, ãñ wānata zepe wakusa wā b'esia. ²⁹ Mañnerā Jesús jara wānigua bed'ea b'esia grigorañ, mawūāmina mañrābara bea krīñia jirpanesia. ³⁰ Mebérābara mañta k'awuad'ape edesid'a Cesarea pūwurud'u, mobe zok'asid'a Tarso pūwurud'a.

³¹ Aramañne mebérā adu-a duanesia Judea druad'e b'era, Galilead'e, Samariad'e b'era. Mañnerā soid'u duane wāta Daizeze wawia duane wāsia. Aramañne eaba wāsia Jawurebia k'arebad'eba.

Enea b'ed'a

³² Pedrora jōmañma wā b'uba zesia mebérā b'ema Lida pūwurud'e. ³³ Mawūē mama ūdusia iab'a Enea abadata, mañ kud'ad'e tab'uta ocho aña bata k'aya b'asia k'akua pira ëä. ³⁴ Pedrobara mawūāsia: Enea, Jesucristo-barra b'ebiya. Piradruepe b'uzhi estera buraturu.

Mawūāñ aramañta piradrusia. ³⁵ Mañta jōmañba ūdusid'a Lida pūwurud'e b'eba, Sarón pūwurud'e b'eba, mawūē mañrābara ijāsid'a Jesúsd'ebema.

Dorca beud'ata piradrud'a

³⁶ Jope pūwurud'e Jesúsd'ebema ijā b'uta b'asia Tabita abadata, mañbara jara krīñia b'ua Dorcata. Mañ wūerābara biata ob'uba k'ärē dia b'asia zuburia b'ea. ³⁷ Mañta mañ ewade k'ayape beusia. Beud'ata ok'awa b'ed'e k'akuara s̄ugd'ape tab'usid'a kud'ad'e. ³⁸ Lida pūwurura Jope pūwurura k'aitaba Jesúsd'ebema ijā b'ebara Pedro mama k'ob'uta ūrīnañ, ūmakīrārā ûme zok'asid'a zuburia bed'ea mawūānamaréñ: Dāñrā barārūñ daima zeita.

³⁹ Mawūē Pedrora piradruepe wāsia ãzhi bawara. Jūñburud'era beuwārā tab'uid'u edesid'a kud'a ūrēbemañu, mama wūerārā pēdrarāba jōmañba jēgabi b'uredrubudata wuata ūdubisid'a Dorcaba okua b'ad'ata ãzhi bawara b'asid'e. ⁴⁰ Jōma ãñ wābigape Pedro sāk'ok'od'e k'ob'epa zhiwid'isia. Mobe beuwārāta akñ mawūāsia: ¡Tabita, piradrurua!

Dabñ og'aburud'e Pedrota ūdui jewed'asia. ⁴¹ Pedrobara juwuad'e jidape piradrubisia. Mobebeñtrāsia Jesúsd'ebema ijā b'eta, dewara trāsia pēdrarāta, aramañne ūdubigasia zok'ai. ⁴² Mañta trāpoasia Jope pūwurura jōma, mawūē bioba ijāsid'a Jesúsd'ebema. ⁴³ Pedrora Jope pūwurud'e ewari bio b'esia Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari mañ.

Pedro wāna Corneliooma

10 Cesarea p̄w̄r̄d'e b'asia Cornelio abadata, soldaorā Italiad'ebema abada nok'o basia. **2** Izha jara b'uta arib'ae Daizeze wawia b'asia izhi ded'abema bawara. Aramaūne zuburia b'eta biod'e ne bari dia b'uta ewariza zhiwid'i b'asia Daizezea. **3** Mañbara k'āimok'arad'e kīrāk'a a las tres dajada ne ūdubur̄ta ángel Daizezed'eta izhi b'ut maẽ ed'a zepe mawūāsia: Cornelio.

4 Mawūāñi izhara ak̄a pera k'ob'uta mawūāsia: ¿K'ārēpe Nok'ó?

Mawūāñi mawūāsia: B̄a zhiwid'i b'ura, b̄a zuburia b'eta ne bari dia b'ura bude n̄um̄uk'ārīñi Daizezebara.

5 Mawūē k'āwūāwed'a ūmakīrārāta Jope p̄w̄r̄d'a zok'akuadua, aramaūne zebirua Simónata, mañ ab'aúta Pedroa. **6** Mañ b'uta Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari maẽ b'uta, Simónbara izhi dera erub'uta pusa k'aita. Pedroba jaraya b̄a k'ārē oi barata.

7 Ángel izhi ūme bed'ea k'ob'ape wābūr̄d'era, Corneliobara izhi nezok'arāta ūme tr̄sia, Daizezed'ebema arib'ae b'uta soldaota ab'a tr̄sia izhi ak̄abadad'ebemata. **8** Mañrāta Jope p̄w̄r̄d'a zok'asia izha ūdud'ata jōma nebūr̄pe.

9 Nrūēma mañrā od'e wāta p̄w̄r̄e k'aita babudad'era, Pedrora k̄d'a de ūrbemañu wār̄zesia zhiwid'id'e ūmatipa badea. **10** Izhira bio jarra k'ob'uta nek'o krīña k'ob'asia. Mawūē izhiita ne o k'opanueña ne ūdusia k'āimok'arad'e kīrāk'a. **11** Ūdusia bājā ewa n̄um̄ta, mañne uru basia burub'a zroma kīrāk'a b'uta, i kīmarēneba tājū uru basia druaed'a. **12** Mañnerā nendw̄r̄pe jērū kīmarē b'eta ne jōma b'asia druid'ebemata. B'asia jāne wā b'eta, b'asia ibanarā ewarad'ebemata. **13** Mañne nemita ūrībūr̄d'era mawūāsia: Pedro, piradr̄r̄ua, beape k'orua.

14 Mawūāñi Pedrobara mawūāsia: Nok'ó, m̄añrā k'o ēä, ne mitiata daia k'obid'a ēärā m̄añrā k'ok'a. **15** Bed'ea k'ob'ura bed'eama ūmeta mawūāsia: Daizezeba nene ēä obur̄ta b̄a ne mitia arārūñi. **16** Mawūā bed'easia bed'eama ūbea, aramaūne mañ burub'ara wakusa erdasia ūtreba. **17** Pedrora izhikusa krīcha k'ob'asia mawūā k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdubur̄ra sāwūāta. Mañne Cornelioba zok'akuad'abara Simón de sāmata wid'id'ape zesid'a puerta maẽ. **18** Mobe iab'a tr̄nape wid'isid'a Simón mama b'ut k'awuaita ab'aúta Pedrotea.

19 Pedrobara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdud'ata krīcha n̄um̄ne Jawurebiaba mawūāsia: B̄ra ūmakīrārā ūbeaba j̄er̄u pan̄ta. **20** Mawūē piradr̄r̄pe ud'ub'aedua, mobe ne krīcha ēä ãzhi bawara wārūñi, m̄añ b̄uma zok'akuasia.

21 Mawūāñi Pedrora ūmakīrārā k'opanueñu ud'ub'aebur̄ta Cornelioba zok'akuad'aid'u duguepe mawūāsia: M̄ta izhia marāba j̄er̄u pan̄ta. ¿Marā k'ārēñi zebudá?

22 Mawūāñi ãzhara mawūāsid'a: Cornelio soldaorā nok'ota biata b'utbara Daizeze wawia b'uta, izhira judíorā jōmañba bia jara b'ea. Ángelba maññá jarasia b̄ta izhi ded'a jūébimarēñi b̄t bed'eata ūrīta.

23 Mawūānañ deid'u wābigasia. Nrūēma piradr̄r̄pe wāsia ãzhi bawara. Mebērā ūk̄r̄r̄ba k'opaya wāsid'a Jope p̄w̄r̄d'ebemaba.

24 Nrūēma jūésid'a Cesarea p̄w̄r̄uid'u. Corneliobara ãzhira jēñi b'asia tr̄kuape zhi mebēr̄ta dewara izhi bawara zhibiarāta. **25** De n̄um̄ueñu Pedro jūébūr̄d'era Corneliobara orrape izhi jērū maẽ sāk'ok'od'e k'ob'esia, aramaūne zhi zromane edasia. **26** Mañne Pedrobara piradr̄r̄bibur̄ta mawūāsia: Piradr̄r̄ua, m̄usid'a beubarita b'uta.

27 Izhi ūme bed'ea deid'u wābūr̄d'era zhārā bio ūdusia zhi j̄ered'ape k'ob'eta. **28** Mawūē mawūāsia: Marābara k'awua b'ea judíobara sāwūñi igarata ãibemata orraira, mawūāmina Daizezeba m̄añ ūdubisia miñta jara ñeba-marēñi ne mitiata. **29** Mañba m̄ta tr̄nāñ zesia ne jara ēä. Mawūē m̄añ wid'iyá: ¿M̄rā k'ārēñi zebibudá?

30 Mawūāñi Corneliobara mawūāsia: Ewari kīmarē babur̄ua m̄ nañ ūmadaud'e nek'o ēä zhiwid'i b'ad'ata, a las tres m̄uzhi ded'a zhiwid'i n̄um̄ne m̄añ ūdusia ūmakīrāta m̄ kīrābita n̄umebur̄ta wua ñnata j̄u b'uta.

31 Mañbara mawūāsia: Cornelio, b̄a zhiwid'i b'ura zhi ūrīma, zuburia b'eta b̄a ne bari dia b'ura bude n̄um̄uk'ārīñi Daizezebara. **32** Mawūē zhārāta zok'adua Jope p̄w̄r̄d'a, aramaūne zebirua Simónata, mañ ab'aúta Pedroa, mañ b'uta Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari maẽ b'uta pusa k'aita. Mañta zebur̄d'era b̄aa

bed'eaya.³³ Mawūāī mħärä zhäräta zok'asia bħema, mawūē bħera bia zebħurha. K'ōbebai daira jōma nama Daizeze kīrābita k'ob'ea jōma ūrīnaħta Daizezeba bħaa jamarar ħażad'ata.

³⁴ Mawūāī Pedrobara mawūāsia: Mħärä wārāne k'awuabħurha Daizezebara zhärä awuara eda ēāta.

³⁵ Awuarabħur u zhärä jōma izhma biga izhi wawia k'ärē sāwūā oi b'ud'e ob'ura. ³⁶ Daizezebara Israel b'ea bed'eata jarabuebħur u ta bed'ea biata adu-a b'eaid'ebemata jarasia Jesucristod'eba, maħta jōma ħażi Nok'o.

³⁷ Marābara k'awua b'ea sāwūā trūpoad'ata Judea drua jōma, mawūā trūpoasia Galilead'eba, buru k'oed'a-marar ħażad'a tē Juanba. ³⁸ K'awua b'ea sāwūā Daizezebara Jawurebiata diabħurha zarea b'ud'ata Jesús Nazared'ebema, arama ħeġi maħbari biata o nimiba ātōmi ā edre Zuburia b'eta jōma b'ebi b'asia Daizezeta b'ud'eba izhi ūme. ³⁹ Daibara jōma ūdusid'a Jesúsba Judea druid'e Jerusalénne od'ara, izhira cruzd'e ħażi k'achi beasid'a. ⁴⁰ Maħsi Jesúsa Daizezebara beud'ata ewari ūbead'e piradrubipe ūdubigasia. ⁴¹ Ūdubiga ēbħħa zhärä jōma ħażi, awuarabħur daia ūdubigasia Daizezebara daira maħ k'area ġurud'aba nawed'a. Daira izhi bawara nek'osid'a baniā dosid'a beud'ata piradrud'a tē. ⁴² Daira zok'akuasia zhärä ħażad'amar īżi izhira Daizezebara bed'ea araa oħbarita b'id'apħata zok'ai b'erāta beud'arāta. ⁴³ Maħsi Jesúsd'ebemata jarasid'a Daizezeba bed'eata jarabibar ħażi, jarasid'a jōma izhid'ebemata ījābħadara k'azħiruata biod'ebara bed'ea ne ēā duaneħta izhid'eba.

⁴⁴ Pedro mawūā bed'ea k'ob'ud'e Jawurebiara zesia izhi bed'eata ūrī k'ob'e jōma ħeġi. ⁴⁵ Judiora Jesúsd'ebema ījā b'eta Pedro bawara zed'abar a bia akħdrasid'a mawūā Daizezeba judiora ēāta b'eabid'a diabħurha Jawurebiata. ⁴⁶ Āzhara ūrīsid'a bed'ea awuara bed'ea k'ob'eta, Daizeze ibia jara k'ob'eta. ⁴⁷ Mawūē Pedrobara mawūāsia: ¿Iab'a uħbari naħrā buru k'oħbi ēā nħuma b'eika naħrābari k'āwūā Jawurebia jidabħadara dazħirāne kīrāk'a?

⁴⁸ Arama ħeġi buru k'oed'amar īżi jarasia Nok'o Jesús trūneba. Maħnera Pedroza Zuburia bed'easid'a b'emar īżi ewari īkkurħed'a.

Mebħrā ħażad'a Jerusalénne b'ea

11 Jesúsba zok'akuad'abar mebħrā Judea druid'e b'ebara ūrīsid'a mawūā judío ēāta b'ebid'a ījābħadha

Daizeze bed'eara. ² Maħbi Pedro Jerusalénne wārīzebħurud'era, izhi bawara bī ēā bed'easid'a judiora k'akua eta k'ō b'eta, ³ mawūāsid'a: ¿Judío ēāta k'akua eta k'ō ēā b'e maħ bħera k'ärē ħażid u wäpe nek'osi āzhi bawara?

⁴ Mawūāna Pedrobara sāwūā berab'arid'ata jēdeba nebħur mawūāsia: ⁵ Mħarr Jope pħwurud'e zhiwid'i nħemasia, maħne k'āmok'arad'e kīrāk'a mħā ne ūdusia: Burub'a zroma kīrāk'a b'uta i kīmar ħażi tħażżej ħażid uħħid uħħid. ⁶ Mħā maħta akħburud'era ūdusia nenduwaru jērū kīmar b'eta druid'ebemata, nenduwaru meħsiata, nenduwaru jāne wā b'eta, ibanar ħażid uħħid uħħid. ⁷ Maħne mħā nemita ūrībħurud'era mawūāsia: ¡Pedro, piradrur, beape k'orua! ⁸ Mawūā ħażad mawūāsia: Nok'o, mħarr k'o ēā, ne mitiata daia k'obid'a ēārā mħarr k'ok'a. ⁹ Mħā mawūā ūħħid mħā ħażid uħħid bed'eama ūmeta mawūāsia: Daizezeba nene ēā oburuta bħa ne mitiata arārū. ¹⁰ Mawūā jarasia jarama ūħħid, arama ħeġi wakusa jōma edesia ūħħid. ¹¹ Maħnera audre ēāne ūmakīrā ūħħid zesid'a mħa b'ad'a ded'a, mħħamha zok'akuad'apead'ata Cesarea pħwurud'eba. ¹² Maħne Jawurebiha mħā ħażad mawūāsia āzhi bawara wāmar īżi ne krīcha ēā. Mħa bawara seis wāsid'a mebħrā naħrāsid'a, daira arama ħeġi deid'u wāsid'a Cornelio ded'a. ¹³ Maħbari daia nebħurha ángel izhi ded'a sāwūā ūħħid uħħid. ¹⁴ Maħbari bed'eata bħha jaraya bħu ēdru ħażi jōma bħu zebiha ded'abema bawara. ¹⁵ Mħarr bed'ea nħume bħurud'era Jawurebiha āzħid uħħid zesidha dazħirāne zed'a kīrāk'a jēdeuba. ¹⁶ Mawūē mħarr bude basia Nok'o Jesúsba mawūānata: Juanbara wārānebai zhärä buru k'oesia baniāba, mawūāmina Daizezebara marā ħażi Jawurebiha. ¹⁷ Arama ħeġi Daizezebara ab'a uħħid ded'ekata Nok'o Jesucristod'ebema dazħirāba ījā b'ea diad'ata ded'ekasia, ¿mawūē mħarr k'aibasi maħta idaribi ēā nħħamra Daizezea?

¹⁸ Maħta ūrībħad'era chupearape Daizeze ibia jara mawūāsid'a: ¡Mawūē Daizezebara idaribħurha judío ēāta b'ebid'a k'azħiruara āmape izħita pēwħħanamar īżi, arama ħeġi jidad'amar īżi ūme b'ai jō ēā!

Mebērā jūēkuad'a Antioquíaid'u

¹⁹ Esteban beasid'ad'e Jesúsd'ebema ījā b'era zuburia od'aita pēwāsid'ad'era zhi jārāzoaburura wāsid'a Fenicia druid'u, Chipre dod'uid'u, Antioquia p̄uwur̄ud'u. Mañnerā awur̄ua jarad'a ēbasia Jesúsd'ebema bed'eara, awuarabur̄u jarasid'a judíorāta b'ea. ²⁰ Mawūāmina āzhirānebema ūkuru b'easia Chipred'ebemata, Cirene druad'ebemata, mañrāta Antioquíaid'u jūēkuabur̄ud'era griegorāābid'a bed'ea biata jarasid'a Nok'o Jesúsd'ebemata. ²¹ Mañnerā Nok'o Daizeze zareara nūmasia āzhi bawara, mawūē ne awur̄ud'ebemata ījā b'era āmanape bioba ījāsid'a Jesúsd'ebemata.

²² Mañta ūr̄isid'a mebērā Jerusalénne b'eba. Mawūē Bernabéta zok'asid'a wāmarēā Antioquíaid'u. ²³ Mañta jūēbūr̄ud'era ūdusia Daizezeba izhi biaba bia edakuata, mawūē sobiape jōmañā jarasia soid'u b'eamarēā Daizeze ūme. ²⁴ Izhira biata b'uta Jawurebiaba bira soid'u b'asia. Mawūē k'abanaba ījāsid'a Nok'o Jesúsd'ebemata.

²⁵ Mañ tēā Bernabé Tarso p̄uwur̄ud'a wāsia Saulo jūr̄ud'e. Údui edesia Antioquíaed'a. ²⁶ Mama año ab'a zhi jūre b'asia mebērā bawara, aramañne zhārā bio ūr̄ag'asid'a. Mañnerā Jesúsd'ebema ījā b'era zhi tr̄gag'aita cristorāta tr̄gasid'a Antioquíad'era.

²⁷ Mañ ewadera Daizezeba bed'eata jarabibarirāta ūkuru Jerusalénneba ed'aa wāsid'a Antioquíaed'a. ²⁸ Mobe āzhid'ebema ab'a Agabo abadata piradr̄upe Jawurebiad'eba jarasia jarraba zromata zeita drua jōmañne b'e maē. Mawūā zesia Claudio reyta b'ad'a ewade. ²⁹ Mañnerā Jesúsd'ebema ījā b'ebara āzha dia b'eita ab'a ab'auba ne erub'era k'arebata diabued'aita kr̄chasisd'a mebērā b'ema Judead'e. ³⁰ Mawūā obudara nok'orā mebērānema diabueb̄edata edebisid'a Bernabéa, Sauloa.

Jacobo bead'ape Pedro b'asid'a cárceld'e

12 Mañ ewadera rey Herodebara mebērā ūkuru jidasia zuburia okuaita. ² Jacobora kuchoba beabisia Juan mebeata. ³ Mañta judíorāma bigata k'awuape jidabisia Pedrosid'a. Mañ ewadera fiesta pan ne oreguea ne ēā k'obada ewari basia. ⁴ Mawūā jidabipe b'asía cárceld'e. Mobe soldaorā dieciseia chāb'arisia zhiya kīmarēba trok'a akud'amarēā. Izhara k'awua oita āī edape zhārāā ūdubigaita kr̄chasia fiesta tēā. ⁵ Aramañne Pedrora akū bara b'esia cárceld'e. Mawūāmina mebērā Daizezea zhiwid'i taud'a ēbasia izhibari.

Pedro ángelba ēdr̄ubid'a cárceld'eba

⁶ Herodebara k'awua oita nrūēma āī edaid'era, mañ diamasera Pedrora soldaorā juwuama jū k'āī b'asia soldaorā ūme ēsadra, aramañne jū b'asia cadena ūmeba, mañne soldaorā dewaraurābara puerta kīrābita akū bara b'asia cárcel nūmūrā. ⁷ Mañne Daizeze ángelta zebur̄uba ūnasia cárceld'era. Pedrora orrod'e tōb'ari ūr̄uma mawūāsia: ¡Meserā piradr̄urua! Mañ daucha cadena ēneguezoasia juwuad'eba. ⁸ Ángelbara mawūāsia: ¡Wua jūtpe sandalia jūtadua! Mawūā izhara arib'aetasia. Mawūē mawūāsia: ¡Buzhi wua āneb'aripe mū k'aid'u zerua!

⁹ Mawūāī Pedro ángel k'aid'u jūdr̄usia ángelba ok'ob'ura wārā k'awua ēāta, awuarabur̄u kr̄chasia ūdu k'ob'uta k'āīmok'arad'e kīrāk'a. ¹⁰ Soldaorāba akū nūme maē naarabemata berab'arid'ape zhi ūmeta berab'aribdad'era puerta hierroid'u zesid'a āī wābadaid'u, mañ ewa totosia izhi dob'a. Aramañne āī tupuepe od'etaid'ad'e ángel nebasia izhi mañbara.

¹¹ Mobebaru Pedrobara k'awuape izhikusa mawūāsia: Id'ibur̄u mūrā k'awuabur̄ua, mūrā wārāne Daizezebara izhi ángelta zok'ape ēdr̄ubibur̄ua Herode juwuad'eba, aranañne ēdr̄ubibur̄ua judíorāba bī ēā oita kr̄cha nūmeneba.

¹² Mawūā k'awuape María ded'a zesia Juan papa maē, Juan ab'aúta Marco basia. Bio mama zhi jūre duanasia zhiwid'i. ¹³ Pedrobara puerta mañba drog'oad'eba tr̄būr̄ud'era k'ai k'awuaita akud'e zesia āwūērā Rode abadaba. ¹⁴ Mañbara Pedro nemita k'awuai sobiaba ewa ēbasia puertara, awuarabur̄u ed'a wāēbape jarasia Pedro k'ob'uta puerta maē. ¹⁵ Jarirābara mawūāsid'a: Bura kīrāne b'ū ēā.

Mawūānaī izhara wārīnu izhia asia. Mawūāī jarirābara mawūāsid'a: ¡Mobera ángel izhi akēbaria!

¹⁶ Mañne Pedrobara ari trū nūmasia. Aramañne ewabēdad'e ūdud'ai bia akēdruasid'a. ¹⁷ Mañne izhara chupead'amarēā juwuaba jarape nebērsia Daizezeba sāwūā ēdrēbita cárceld'eba. Mobe mawūāsia: ¡Mañta k'awuabiudua Jacoboa dewara mebērāā!

Mawūāpe wābērēta wāsia ëjūā awērēed'a.

¹⁸ Únadrebērēd'era soldorā ãzhirāñurā k'awua ëāsid'a k'awuad'a ëāba sāwūānata Pedrora. ¹⁹ Herodebara jērēbigabērēd'e ūdud'a ëbai, soldorā zhi akē nūmeānaa wid'ikape edebigasia bead'e. Mañ tēā Judea druad'e-ba ed'aa wāsia Cesarea pēwērēd'a, mobe b'esia mama.

Herode beud'a

²⁰ Mañ ewadera Herode kīrū b'asia Tiro pēwērēd'ebema bawara, Sidón pēwērēd'ebema bawara, mañ k'area mañrā krīchasid'a bed'ead'e wānañta izhima. Mawūē rey Herodeba Blasto nok'o zromata b'uk'ārī bawara bed'easid'a jaramarēā adu-a b'aita, mawūā osid'a zhikora eda b'eba rey druad'e. ²¹ Zed'amarēā jarad'a ewari-ta arababērēd'era, Herodebara izhi rey wuata jēpe izhi bugued'e jewed'ape bed'easia. ²² Mañnerā zhārābara nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Nañ dai zezeta bed'ea k'ob'ua, beubarita bed'ea k'ob'ü ëä! ²³ Audre ëāne ángel Daizezed'eba k'ayabisia Daizezetrü zhi zroma a ëāneba. Aramañne beusia kiba k'o.

²⁴ Mañnerā Daizeze bed'eara wuaabērēt jara wābērēdaba zhi ïjā b'era eaba wāsia.

²⁵ Bernabébara Saulobara ãzha k'ärē oi b'ura arib'aed'ape Jerusalénnebara jērūya wāsid'a, mañnerā ãzhi bawara edesid'a Juanta, mañ ab'añta Marco basia.

Bernabé, Saulo wānapead'a Daizeze bed'eata jarad'e

13 Mebērā Antioquía pēwērēd'e b'e mañ b'easia Daizezeba bed'eata jarabibarirāta, miñ ûrāg'abadata:

Ãzhira b'easia Bernabéta, Simónta, Simón ab'añta Níger basia, Lucio Cirene pēwērēd'ebemata, Manaén rey Herode ûme warid'ata, Saulota b'easia. ² Ewari ab'a mebērā Daizeze ibia jara nek'o ëä zhiwid'i tab'üd'e Jawurebiaba mawūāsia: Bernabéta, Saulota mñita b'üdua, k'ärē obigaita mñä jērēkuabērēt.

³ Aramañne nek'o ëä zhiwid'i tab'ape ãzhi ûrē juwu b'ükua zhiwid'isid'a, mobe buegasid'a.

Daizeze bed'eata jarad'apead'a Chipred'e

⁴ Æzhira aramañne Jawurebiaba zok'akuabērēba ed'aa wāsid'a Seleucia pēwērēd'a. Mamañba barcod'e kīrārā wāsid'a dod'u Chipreid'u. ⁵ Pēwērēt Salaminañu jüebēdad'era Daizeze bed'eata jarasid'a de zhi jērebadata nūme mañ judíorāneta. Mañnerā Juan erupanasia ãzhi k'arebata.

⁶ Mañ dod'uta jōma berab'ari Pafo pēwērēid'u jüebēdad'era ūdusid'a jaibanata, sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'üta judíota Barjesús basia. ⁷ Izhira b'easia nok'o Sergio Paulo ûme, nok'ora krīcha mañ bigau basia. Mañbara Bernabéta, Saulota trëpe ûrī krīña k'ob'asia Daizeze bed'eata. ⁸ Mawūāmina idaribiga ëbasia Eli-ma jaibanaba. Griego bed'ead'era mañ basia izhi trûrā. Aramañne ïjäbi ëbaita nūmasia nok'oa. ⁹ Mawūē Saulo ab'añta Pablobara Jawurebiaba bira b'uba akē, ¹⁰ mawūāsia: ¡Bura ne jōmañne zhārā sewamiñ, ne jōmañne bia ëä omiñ, bura ãtõmiñ warra, bura jōma krīña ëä biara! ¿Bura idaribi ëä nūmañka wārā bed'eata Daizezed'era?

¹¹ K'õbebai bura Daizezeba jidabērēt, bura daub'erreaya, aramañne ûmadaura ūdu ëbaya ewari ûkērēt.

Aramañta izhima pãrīgu paisosoa totosia. Mawūē aribai burga jērēsia iab'añba erb'ari edemarēā juwuad'e-ba. ¹² Nok'obara mawūā berab'aribērēta ūdupe ïjāsia bigad'eba ûrāg'a Nok'o Jesúsd'era.

Daizeze bed'ea jarad'apead'a Antioquíad'e

¹³ Pafo pēwērēd'eba barcod'e b'arikuape Pablora izhi k'aid'u b'e bawara jüekuasia Perge pēwērēd'a, mañ pēwērēt Panfilia druad'ebema. Mawūāmina Juanbara ãzhira ãmañkuabērēta jērūya zesia Jerusalénñena.

¹⁴ Jarirā Perged'ebara jüekuasia Antioquía pēwērēd'a, mañ pēwērēt Pisidia druad'ebema. Æzhira de zhi jērebadata mañ ënañbada ewade ed'a wāpe jewed'asid'a. ¹⁵ Moisé ûrāg'ata led'ape, Daizezeba bed'eata jarabibarirā

bed'eata led'ape, de zhi jurebada maẽ nok'orãbara zhãrãta zok'asid'a mawãnamarã: Mebãrã, marãba zhãrã ûrãg'ai bed'eata erupanãbura bed'eaudua.

¹⁶ Mawãnaõ Pablobara piradrãpe chupear'amarã juwuuba jarape mawãsia: Marã israelitarãba ûrãdua, judío ãata Daizeze wawia b'eba ûrãdua: ¹⁷ Daizeze za Israel b'ed'ebara dazhirã zhibarirã b'ead'ara jurekuasia, mobe Egipto druid'e ãibemata b'ed'e eababipe izhi zareaba ã edekuasia mamaãbara. ¹⁸ Kîrãepa duanu ãa b'eta Daizezebara cuarenta año zrog'asia drua drudrua tab'ut maã. ¹⁹ Mobe zhãrã bed'ea awuara b'eta siete nãmu-ta beakuasia Canaán druid'e, aramaãne ded'ekasia maã druata. ²⁰ Egiptoed'a wãnapead'ad'eba mawã druajidasid'aid'ura basia cuatrocientos cincuenta año, mobebura Daizezebara nok'orãta ded'eka nãmek'ãrisia Samuel izha bed'eata jarabibari bitabai. ²¹ Maã tãwid'isid'a reyta, mawã Daizezebara ded'ekasia Saúl Cis warrata, Benjamínneba uruta reyta b'amarã cuarenta año. ²² Maã ãi b'upe reyta b'usia Davita, maãnebema izhara mawãsia: Mûrã ûdubura David Isaí warra mu soba krñane b'uta, naãbara jõma oya muã krñata. ²³ David'eba uruta izha jarad'ad'e Daizezebara Jesùs b'usia Israel b'e Õdrubita. ²⁴ Jesùs zei nawed'a Juanbara jarasia buru k'oebudaba k'azhiruara ã amape Daizezeta pêwãnamarã, mawã jarasia Israel b'e jõmaã. ²⁵ Juanbara izha onãmata jõbibod'od'era mawãsia: ¿Marãbara muã k'aita krîcha b'e? Mûrã zhãrã Õdrubita b'ut ãa. Mawãmina iab'a mu k'aid'u urua, nezok'aba obari kîrãk'ara muãrã ãnaõne b'ut ãa maãba jõrûne jõ b'ura.

²⁶ Mebãrã, marã Abrahamneba uruta b'ema, judío ãata marãne ed'a b'eta Daizeze wawia b'ema maã bed'eata zok'asia ãdruid'ebemata. ²⁷ Jerusalénne b'ebara nok'orã ãzhid'e bawarauba k'awuad'a ãbasia Jesúsd'ebema sãwãäta, Daizezeba bed'eata jarabibarirãba Jesúsd'ebema jarad'apead'ata ewari ãnaõbadaza le b'esid'a sãwãäta k'awuad'a ãbasia. Aramaãne maãrãba jarad'apead'ata arimaõ berab'aribisisd'a beabibudaba. ²⁸ K'ärã bead'aira ne ãane Pilatoa jarasid'a beabimarã. ²⁹ Izhi ãrbemata b'ut tab'eta jõma arimaõ berab'ariburud'era, cruzd'ebara ud'aa b'aebid'ape tab'usid'a peña zob'eata beuwãrã wuag'aita nãmu maã. ³⁰ Mawãmina Daizezebara beud'ata piradrãbisia. ³¹ Izhira ewari bio zhi ûdubicasia izhi bawara wãrizekuad'aa Galilead'eba Jerusalénne, id'ira maãrãba izhid'ebemata jara b'ea zhãrã b'ea.

³² Daibid'a maã bed'ea biata marãa jara panuã Daizezeba jarad'ata dazhirã zhibarirã b'ead'aa. ³³ Maã Daizezebara dazhirã ãzhi warrarãta arib'aeberuta beud'ata piradrãbisia Jesúra. Maãta zhi b'umata Salmo ûmene mawã b'ua: Bura mu Warra, muã bura b'id'apua id'i. ³⁴ Beud'ata piradrãbibia b'erawak'ata b'aira mawãsia: Muã marã sozuburiaya muã sozuburiaita jarad'a kîrãk'a Davita. ³⁵ Maãneba dewara Salmo awurud'e mawã b'ua: Muã b'nezok' a kîrãepa b'ura b'erawabi ãa. ³⁶ Wärãnebai Davidbara zhãrã izhi ewarid'ebema arib'aesia Daizezeba krñane, maãne beupe wuag'asid'a zhibarirã b'ead'a bawara, aramaãne b'erawasia. ³⁷ Mawãmina jari beud'ata Daizezeba piradrãbid'ara b'erawa ãbasia. ³⁸ Mawã mebãrã naãta k'awuadua: Marãa jara panuã Daizezebara Jesúsd'eba bed'ea ne ãa b'uita k'azhiruata biod'eba. ³⁹ Moisé ûrãg'ad'ebara bed'ea ne ãa duane b'e ãata, Jesúsd'ebara bed'ea ne ãa duaneña jõma izhid'ebemata ijãbuda. ⁴⁰ Mawã kîrãkuitaudua marã ãrã ze ãbamarã Daizezeba bed'eata jarabibarirãba mawãnapead'ata:

⁴¹ Kîrãkuitaudua marã Muã seribid'a ãärã, peraudua, marã nebaya, marã b'e ewade Muã k'ärã oburura marãbara ijãna ãbaya iab'auba marãa jarabura.

(Habacuc 1:5)

⁴² Pablota Bernabéta de zhi jurebadata judíorãne maãba wãbudañd'era, zhãrã zuburia bed'easid'a dewara ewari ãnaõbadata zeid'ebid'a jarad'amarã maãnebemata. ⁴³ Ába nãmanata ãzoabudad'era, judíorãnebema bioba dewaraurã judío bape b'eba pêwã jõdrusid'a Pablora Bernabéra. Mawã ãzhara jarasid'a ijã b'earmarã izhi biaba ãzhi kñag'ata Daizezebara.

⁴⁴ Dewara ewari ãnaõbadad'era pêwurud'ebema jõma ãba zed'ade basia bed'eata ûrãnaõta Daizezed'eta.

⁴⁵ Mawãmina judíorã nok'orãba k'abanata ûdud'ai k'ãbãëa b' ãabudaba jarasid'a Pablobara jarabura mawã ãata, aramaãne b' ãa jarasid'a.

⁴⁶ Mawã Pablobara, Bernabébara wãnigua mawãsid'a: Wärãnebai marãa naara jarad'aita bara basia Daizeze bed'eara. Mawãmina seribid'a ãaba marãtabemata krîchad'a ã Daizeze ûme b'ai jõ ãärã, mawã daira wãnaña judío ãata b'ema. ⁴⁷ Dai maã k'aud'a panaõrã Daizezebara mawãsia:

Muā bura ūnata b'id'apua muñebemata k'awuad'amarēā judío ēāta b'eba, bura aramaūne ēdrud'aid'ebemata nūmaña drua jōmaū maē.

(Isaías 42:6; 49:6)

⁴⁸Judíorā ēāba maūta ūrīnaī sobia biga asid'a Daizeze bed'eara, aramaūne jōmaūba ījāsid'a Daizeze ūme b'ai jō ēā b'eita b'ead'abara. ⁴⁹Aramaūne Daizeze bed'eara jarasid'a maū drua jōma. ⁵⁰Mawūāmina judíorā wūerārāā bed'easid'a judío bape zhi zromata b'e bawara, bed'easid'a nok'orā p̄ewurud'ebema bawarabid'a. Aramaūne Pablo ūrū, Bernabé ūrū bed'eata obibudaba maūrā j̄retasid'a āzhi druad'ebara. ⁵¹Mawūē āzhi Daizezeba pua k'awua oid'ebemata maūrābara egoro jarra āzhi j̄erūnebema niāwesid'a, mobe zesid'a Iconio p̄ewurued'a. ⁵²Jesúsd'ebema ījā b'era k'ābāēā sobia b'eta erunūmasia Jawurebiaba.

Jesúsd'ebema jarad'apead'a Iconione

14 Iconio p̄ewurud'era Pablora Bernabéra ūba ed'a wāsid'a de zhi j̄rebadata judíorāne maē. Mobe bed'e abudad'era Jesúsd'ebema k'abanaba ījāsid'a judíorāba, griegorāba. ²Mawūāmina judíorā zhi ījāna ēābara judíorā ēāta krīcha ārīsid'a mebērā ūrū. ³Mawūē Pablora Bernabéra mama ewari dārā panebūdata Daizezeta krīcha wānigua bed'ea panesia, maūnerā Daizezebara k'awuabiga nūmasia bed'eara izhi biaba jarabiga nūmuk'ārīta, mawūē obiga nūmasia ūdud'ak'ata. ⁴Zhārā p̄ewurud'ebema dra nūmasia: ūkūrū nūmasia judíorā bawara, ūkūrū nūmasia Jesúsbba zok'akuad'a bawara. ⁵Maūnerā judíorāta, judíorā ēāta nok'orā bawara bed'ea ausid'a Pablora Bernabéra zuburia od'aita mong'araba tab'arid'aita. ⁶Āzhara maūta k'awuad'ape merū wāsid'a Listra p̄ewurued'a, Derbe p̄ewurued'a, maū p̄ewurera Licaonia druad'ebema. Aramaūne wāsid'a drua arak'aita tab'e maēbid'a. ⁷Maūza jarasid'a Jesúsd'ebema bed'ea biara.

Pablo mong'araba tab'arid'apead'a Listrad'e

⁸Ūmakīrāta Listra p̄ewurud'ebemata jewed'a b'ūta tod'ata wā b'e ēā b'ūta tebak'a basia. ⁹Maūbara ūrīsia Pablo bed'ea nūmūta, maūne Pablora akuburud'era ūdusia soid'u k'ob'ūta izhi b'eira. ¹⁰Mawūē nemi jīgua mawūāsia: Piradrūrua, jipa edau nūmedua. Mawūāt izhira pinandrūpe tebad'ewasia.

¹¹Zhārābara Pablora mawūā oburūta ūdud'ai, Licaoniad'ebema bed'ead'e nemi jīgua mawūāsid'a: Zhi zromarāta beubari zad'e ud'ub'aebuda dazhirāma.

¹²Zhi zromane erub'e trūne Bernabéra trūgasid'a Júpiter, Pablora trūgasid'a Mercurio, Pablora mawūā trūgasid'a jara edeba bed'eata. ¹³Júpiter dera p̄ewurū kīrābita nūmasia, sacerdote Júpiterd'ebara tororāta neponorāta wesia puerta maē. Mobe k'abana bawarauba āzhira zhi zromane edaburūta ne bea krīnasia.

¹⁴Jesúsbba zok'akuad'aba Bernabéra, Pablora maūta ūrīnaī āzhi wuata k'ōetad'ape k'abanane ed'a tupurepe nemi jīgua, ¹⁵mawūāsid'a: ¿K'ārēā k'āwūā ob'e? Daira beubarita panūā marā kīrāk'a. Daibara marāā jara panūā k'āū seri ēāta āmanape Daizeze zok'ai b'ūta p̄ewānamarēā, izha osia bājāta, druata, pusata, ne jōma maūne nūmūta. ¹⁶Zhik'arewed'ara izhara zhārā jōma idaribi b'asia āzha krīnane b'eamarēā. ¹⁷Izhid'ebema k'awuabiga ēā nūmuk'ārī ēāba biata ob'ūa. Aramaūne dazhirāāta bājāneba kue zebi b'ūa, ewarita zebi b'ūa ne zaud'a-marēā, aramaūne maūba sobia b'abiga b'ūa dazhirā sora.

¹⁸Maūta jarasid'amina kenab'aribi b'ed'a ēbasia k'abanaba āzhiita ne beaita k'ob'era.

¹⁹Maūne judíorāta ūkūrū zesid'a Antioquíad'eba Iconioneba, maūrābara k'abanata krīcha ārīsid'a. Aramaūne mong'araba tab'ari jidasid'a Pablora, mobe p̄ewurud'ebara āī ertasid'a beusita krīchad'ape. ²⁰Mawūāmina Jesúsd'ebema ījā b'eba b̄uredrū b'ed'e piradrūpe ed'a wāsia p̄ewurud'e. Nrūēma Bernabé ūme wāsia Derbe p̄ewurued'a.

²¹Bed'ea biata Derbe p̄ewurud'e jarabudaba Jesúsd'ebema bioba ījābūdad'e jērūya wāsid'a Listra p̄ewurued'a, Iconio p̄ewurued'a, Antioquia p̄ewurued'a. ²²Maūzara wānigua b'eamarēā jarasid'a Jesúsd'ebema ījā b'ea, aramaūne soid'u b'eamarēā ūrāg'a mawūāsid'a: Ne biod'e zuburiai bara dazhi ed'a wārā Daizezea Nok'ota b'ū maē. ²³P̄ewurūza mebērā b'e maē nok'orāta b'ūsid'a. Nek'o ēā zhiwid'i tab'ape Jesúsd'ebema ījā b'era Daizezea chāb'arisid'a izhid'ebemata ījānapead'aba.

Jérūya zed'apead'a Antioquíaed'a

²⁴ Pisidia druad'e berab'ari zesid'a Panfilia druad'e. ²⁵ Daizeze bed'eara jarasid'a Perge p̄uwurud'e, mobe ed'aa wāsid'a Atalia p̄uwurued'a. ²⁶ Mamañba barcod'e wāsid'a Antioquia p̄uwurued'a, mama chāb'arid'apead'a basia ãzhira Daizezeba izhi biaba k'arebamarēä, mañnebemata mawūä arib'aesid'a. ²⁷ Jūenape mebērā ãba j̄red'ape jarasid'a Daizezeba ne bia zroma od'ata ãzhi bawara, aramañne sāwūä ewa n̄uminaputa Jesúsd'ebe-ma ïjānamarēä judíorā ëäba. ²⁸ Mama ewari bio panesia Jesúsd'ebema ïjā b'e bawara.

Zhi j̄red'apead'a Jerusalénne

15 Mañnerā ūk̄erū Judea druad'eba zebudabara mebērā judíorā ëäta ûrāg'a mawūäsid'a: Moiséd'eba n̄mu kīrāk'a zhūmakīrā k'akua eta k'ō ëb̄erū marā ëdrū b'e ëä. ² Mañ k'area Pablo Bernabé ûme k'aik'iasid'a ãzhi bawara. Mawūë Pablo Bernabé ûme mebērā ūk̄erū bawara Jerusalénne wārīzebisid'a Jesúsbazok'akuad'ama, nok'orā mebērānema, aramañne bed'ead'amarēä mañnebemane.

³ ãzhita mebērāba mawūä wābibudad'era Fenicia druad'e Samaria druad'e jara berab'arisid'a judíorā ëäba Jesúsd'ebema ïjānapead'ata, mañneba k'âbāëä sobiasid'a mebērā jōma.

⁴ Jerusalénne jūëbudad'era bia edasid'a mebērāba, Jesúsbazok'akuad'aba, nok'orā mebērāneba. Aramañne jōma jarasid'a Daizezeba k'ârē od'ata ãzhi bawara. ⁵ Mawūämina ūk̄erū fariseorānebemaba Jesúsd'ebema ïjānapead'ata piradrud'ape mawūäsid'a: Judíorā ëäta b'era zhūmakīrā k'akua eta k'ōibara, jarad'aibara arib'aed'amarēä ûrāg'a Moiséd'eta.

⁶ Mawūänaï Jesúsbazok'akuad'ata, nok'orā mebērāneta zhi j̄resid'a bed'ead'aita mañnebemane. ⁷ Dâärā bed'eabudad'e Pedrota piradruepe mawūäsi: Mebērā, sāwūä dâärā bata marābara k'awua b'ea, m̄rā Daizezebara j̄rusia judíorā ëäba mu id'eba Jesúsd'ebema bed'ea biata ûrīnape ïjānamarēä. ⁸ Daizezebara jōmañ sota ûduk'awua b'uba mawūä ïjānaîrā bigata k'awuabib̄erūba Jawurebiata ded'ekasia dazhirāä diad'a kīrāk'a. ⁹ Aramañnerā awuara eda ëbasia dazhirāta miâ jarirāta, ïjābudadaba k'azhirua ne ëä osia ãzhi sora. ¹⁰ Mawūë ðDaizezera k'ârēä bñ ëäbid'aipe, Jesúsd'ebema ïjā b'ea k'ârēä arib'aebid'aipe miâ dazhirā zhibarirā b'ead'aba miâ dazhirāba arib'ae b'ed'a ëärä? ¹¹ Awuarab̄erū dazhirābara ïjā b'ea Nok'o Jesúsbazozuburiab̄erūba dazhirā ëdrud'ata ãzhi kīrāk'a.

¹² Pedroba mawūäi k'abanata k'ob'era jōma chupeasid'a. Mobe ûrīsid'a Bernabéba Pabloba jarabudata ûdud'ak'a zromata Daizezeba ãzhid'eba od'ata judíorā ëäne ed'a. ¹³ ãzhi chupear'ai Jacoboba mawūäsi: Mebērā, mu bed'eata ûrīdua. ¹⁴ Simónbara jarab̄erū Daizezeba j̄deubara sāwūä edab̄erūta judíorā ëäta b'era, aramañne ãzhira izhid'e babigaita. ¹⁵ Aramañnerā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'a kīrāk'a b'ua, mañ zhi b'umata mawūä b'ua:

¹⁶ Nañ tēä m̄rā wakusa zepe David reyta b'ud'ebemata ed'a b'ae n̄muata araa oya, mawūä araa oburuba ed'a b'ae n̄muata wakusa piradruebiya.

¹⁷ Aramañne wuaabemaba j̄rud'amarēä muata Nok'ota, judíorā ëäba jōmañba j̄rud'amarēä muâ j̄rukuad'ata b'ebara.

¹⁸ Muata Nok'oba mañta jarab̄erū, muârā mañ jōma k'awuabib̄erūa ewari dâärā wed'auba.

(Amós 9:11-12)

¹⁹ Mañneba muâ jaraya, judíorā ëäta idu b'ñ ëä jirpanarâüdua Daizezed'ebema ïjābudadata. ²⁰ Awuarab̄erū ãzhitarata jara b'ud'aibara k'ârē zhi zromarâne erub'eiita ne bead'ata k'od'a ëbamarēä, kîma ëäta eruk'âïna ëbamärēä, ne ojûëb'ari bea k'od'a ëbamarēä, ne wata k'od'a ëbamarēä. ²¹ Mañnebema ûrāg'a Moiséd'era p̄uwuruzza jara panuâ de zhi j̄rebadata n̄ume mañ, mama le panuâ ewari ënañbadaza.

²² Mobeberū Jesúsbazok'akuad'ama, nok'orā mebērānema, mebērā jōmañma bia zesia ūk̄erū j̄rud'ape zok'ad'aita Antioquiaed'a Pablo bawara Bernabé bawara: Aramañne j̄rusid'a Juda ab'aüta Barsabáta, Silata, mañrâta zhi zromata panasia mebērâne ed'a. ²³ Bed'eata mañrâba eded'amarēä mawūä b'usid'a:

Dai Jesúsba zok'akuad'aba, Nok'orā mebērāneba, mebērāba, marā dai mebērā judíorā ēāta Antioquía p̄w̄erud'e, Siria druad'e, Cilicia druad'e b'ea: Diabuebuda saludota.²⁴ Daibara ūr̄sid'a ūk̄ur̄t̄ daid'ebemata marāma wānapead'ata, maūr̄daiba wābid'a ēbasia, maūr̄bara bed'eaba marā idu b'ū ēā jirpanūba k'awua ēā kr̄chabi jirpanūā, jara jirpanūā zhūmakr̄ā k'akua eta k'ōmarēā, jara jirpanūā arib'aed'amarēā Moisé ūr̄g'a-ta.²⁵ Mawūē kr̄cha ab'arika zekuape daima bia zesia mebērāta j̄r̄ud'ape marāma zok'akuad'aita dazhirāba Bernabé Pablo k̄uāg'ade bawara.²⁶ Bernabébara Pabllobara bebud'e jara panūā dazhirā Nok'o Jesucristod'ebemata.²⁷ Aramaūne daibara zok'abūda Judata Silata, āzhabid'a bed'eara marāā k'awuabid'aya ab'aūta.

²⁸ Jawurebiama, daima bia zesia ne āmaña jarad'a ēbaita naūta arib'aeita barad'bara: ²⁹ K'ārē zhi zromarāne erub'eiita ne beabadata k'orāūdua, ne wata k'orāūdua, ne ojūēb'ari bea k'orāūdua, kīma ēāta eruk'āīrāūdua. Marāba maūta arib'aed'ara bia nūmeāña. Bia b'eaduwa.

³⁰ Aramaūne zok'akuad'apead'ara ed'aa wāsid'a Antioquíaed'a. Mobe mebērāta āba j̄red'ape diasid'a k'artara. ³¹ Led'ape sobiasid'a aramaūne adu-a b'eabibudaba. ³² Judara Silara Daizezeba bed'eata jarabibarirāta panūba soid'u b'eamarēā mebērā ūr̄g'asid'a bed'eata bioba. ³³ Mama ewari ūk̄ur̄t̄ berab'aribudad'era mebērābara adu-a buegasid'a j̄r̄uya wābibudata jarirā āzhi zok'akuad'ama. ³⁴ Mawūāmina Silama biga basia mama b'eita. ³⁵ Pablora Bernabéra ari Antioquíaed'e panūba Nok'o Daizeze bed'eata, Jesúsd'ebema bed'ea biata jara panasia aw̄erur̄ā bio bawarauba.

Pablloba āī t̄ud'a Bernabé

³⁶ Ewari ūk̄ur̄t̄ baburud'e Pabllobara Bernabéa mawūāsia: J̄r̄uya mebērāta ak̄kuad'e wānaña, p̄w̄eruzza Nok'o Daizeze bed'eata dazha jarad'apead'a maē wānaña k'awuad'aita sāwūā b'eta.

³⁷ Bernabébara āzhi bawara ede kr̄ñasia Juan ab'aūta Marcota. ³⁸ Mawūāmina āzhi bawara edeira Pabloma biga ēbasia Panfilia druad'e āzhita āī t̄ud'aba, aramaūne āzhi bawara wā ēbad'aba miā ūr̄g'ad'e. ³⁹ Aramaūne āzhirānū kr̄cha ab'arika zed'a ēāba zhiya zhi t̄usid'a. Bernabébara Marco edebur̄t̄a barcod'e wāsia dod'u Chipreid'u. ⁴⁰ Waya Pabllobara Silata j̄r̄t̄ edape wāb̄erud'era, izhi biaba āzhi ak̄marēā mebērābara chāb'arisid'a Daizezea Nok'oa. ⁴¹ Aramaūne Siria druad'e, Cilicia druad'e berab'arisia soid'u b'eamarēā ūr̄g'a mebērāta.

Timoteo wāna Pablo k'aid'u Sila k'aid'u

16 Aramaūne āzhira jūēsid'a Derbe p̄w̄erud'a, Listra p̄w̄erud'a. Mama Jesúsd'ebema ījā b'uta Timoteo abadata b'asia wūr̄jā judío wauta, maū wūr̄jā Jesúsd'ebema ījā b'asia. Timoteo zezera griego basia.

² Timoteora bia jara panasia mebērā b'ebara Listrad'e, Iconione. ³ Pabllobara maū izhi ūme wāita kr̄ñape k'akua eta k'ōsia, judíorā maū ējūāne b'eta bī ēā kr̄chad'a ēbamarēā mawūā osia, jōmaūba k'awua b'easia zhi zezera griegota. ⁴ P̄w̄eruzza berab'ari wāne jara wāb̄udata Jesúsb̄a zok'akuad'ata, nok'orā mebērāneta Jerusalénne b'eta kr̄cha ab'arika zed'ad'ebemata jara wāsid'a arib'aed'amarēā. ⁵ Aramaūne mebērā soid'u du-anē wāba eaba wāsia ewariza.

Macedonia bid'ata ūdud'a

⁶ Frigia druad'e, Galacia druad'e berab'ari wānerā, Jawurebiaba idaribiga ēbasia Daizeze bed'eata jarad'aira Asia druad'e. ⁷ Aramaūne Misia druaid'u jūēb̄udad'era wānāā basia Bitinia druad'a, mawūāmina Jawurebiaba idaribi ēbasia. ⁸ Mawūē Misiad'e berab'ari ed'aa wāsid'a Troa p̄w̄erud'a. ⁹ Diamase Pabllobara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdub̄erūta ūmakr̄ā Macedonia bid'ata edau nūm̄ba zuburia bed'ea mawūāsia: Ya kīrārā Macedonia druad'a zepe k'arebarua daira. ¹⁰ K'āimok'arad'e kīrāk'a mawūā ūdui, aramaūta kīrārā wānāne basia Macedonia druad'a, aramaūne wārāne k'awuasid'a daira Daizezeba tr̄ub̄erūta maūr̄āā jarad'amarēā Jesúsd'ebema bed'ea biata.

Cárceld'e panasid'a Filipod'e

¹¹ Troa perwerd'e barcod'e b'arid'ape daira jipa zesia dod'u Samotraciaid'u, nruema zesid'a Neápoli perwerd'a. ¹² Mamañba wasid'a Filipo perwerd'a, mañ perwerta wag'aua Macedonia druad'era, mama b'ea Roma bid'arata. Mañ perwerd'era daira duanasia ewari ñkuru. ¹³ Ênañbada ewade daira perwerd'ebara ñwasid'a doed'aa, daibara krichasid'a mama zhiwid'ibadata b'uta. Daira jewed'a duanepe Jesusd'ebemata jarasid'a wuerrr zhi jure duanua. ¹⁴ Mawuñ wuerra Lidia abadata wua granate nendobarita, Tiatira perwerd'ebemaba Daizeze ibia jara b'uba ñrí k'ob'asia. Daizezebara izhi sora ewasia bia ñrímarëa Pabloba jara k'ob'uta. ¹⁵ Aramañne zhi meberra bawara buru k'oepe daia zuburia bed'ea mawuñasia: Maräma muñ Nok'o Jesusd'ebemata wärñu ñjäberu mu ded'a audua.

Aramañne daira duanebisia.

¹⁶ Ewari ab'a daira zhiwid'ibadaid'u wane daibara nezok'a ñwuerra daucha zesia jaid'eba ne arimañ jarabaria. Mañbara izhi nok'orä plata bio ganabi b'asia ne arimañ jara b'uba. ¹⁷ Mañ wuerra Pablo k'aid'u, dai k'aid'u taid'era baridua nemi jígua mawuñ b'asia: ñmakirrr nañra nezok'arata Daizeze ñtrebemanea, nañrabara maräja jara panasa ñdrud'aid'ebemata.

¹⁸ Mañ k'aud'a b'asia ewari bio. Mawuñ Pablora b*í* ñape perwuwape jaia mawuñasia: Muñ buaa jaraya, Jesucristo truneba ñwärñ k'ä wuerrnebara.

Mawuñ ñwasia aramañta.

¹⁹ Mawuñmina mañta izhi nok'oräba ñdud'ai, mawuñ ñzhi plata ganabi b'uta ñwaberud'eba jidasid'a Pablora Silara. Mobe perwu ñsadra wesid'a nok'orä kirabita. ²⁰ Aramañne nok'orä bed'ea araa obadama wed'ape mawuñsid'a: ñmakirrr nañra judíorata panasara b*í* ñokua jirpanuñ zhära dazhirata. ²¹ Jaradia jirpanuñ dazhiräba ñjäna ñbai b'uta, miñ od'a ñbai b'uta dazhirä Roma bid'arä baera.

²² Mawuñnañ zhära buredrubudara ñzhi ñrí totoñia. Nok'orä bed'ea araa obadabara wua wëkuabid'ape jarasid'a tawed'amarëa bakuruba. ²³ Bio tawebid'ape cárceld'e panasdata cárceld'e b'eta akubaria jarasid'a biod'e kirakuitamarë. ²⁴ Mawuñnañ mañbara cárceld'e eid'u panasdata jeru peruñku a numusia sepod'e.

²⁵ Mawuñmina ewari ñsadra Pablo Sila ñme zhiwid'i panasta, Daizezea truñ panasia. Mañta cárceld'e b'ebara ñrí numeñia. ²⁶ Mañne aritiaud'e ab'aed'a zesia ñjüñ ureta, mawuñ cárcel ab'aed'a uresia. Audre ñane ewakua totoñia puerta jöma, cadena jömañneta ñnadrusia. ²⁷ Cárceld'e b'eta akubarita ñrímaberd'era, puerta cárceld'ebema ewa numeta ñdui kuchota ñsia izhikusa zhi beaita, krichaberuñba cárceld'e b'era meru pirapota.

²⁸ Mañne Pablobara nemi jígua mawuñasia: Buzhikusa bia ñäta orärña, dai jöma za k'opanuñ.

²⁹ Mawuñ izhara wid'isñ ñburíta, mobe ñabasia ed'a wäebape pid'id'ia säk'ok'od'e k'ob'esia Pablo jeru k'aita, Sila jeru k'aita. ³⁰ Mobe ñzhira ñwepe mawuñasia: ¿Muñärä k'äreñta oibarape ñdruira?

³¹ Mawuñ ñzhara mawuñsid'a: ñjärña Nok'o Jesucristod'ebemata, mawuñärä ñdruya buta buzhi ded'abema bawara.

³² Aramañne Nok'o Jesusd'ebemata izhaa jarasid'a, izhi ded'a b'eabid'a jömañjarasid'a. ³³ Mañ diamase izhara sugkuasia tawed'apead'aba zhara k'og'ozoad'ata. Mobe aramañta buru k'oesia izhid'erä jömañ bawara. ³⁴ Mobe izhi ded'aa edekuape ne ded'ekasia. Aramañne jöma izhi ded'abema bawara sobiasia ñjäberuñba Daizezed'ebemata.

³⁵ ñnadrubud'era nok'orä bed'ea araa obadabara soldaorata zok'asid'a mawuñnamarë: ñmakirrr k'äreñ ñnekuadua.

³⁶ Cárceld'e b'eta akubaribara mañta Pabloba k'awuabiberuñta mawuñasia: Nok'orä bed'ea araa obadabara jarabuesid'a marä ñetamarë. Mawuñ marä adu-a wäudu.

³⁷ Mawuñ Pablobara mawuñasia: Daira jömañ daid'u tawesid'a mawuñ od'aid'e b'u ñäta, aramañne daira Roma bid'ata panasta cárceld'e ed'a b'usid'a. ¿Mañta daira ñnabudak'a chupea? K'äwuñ ñä, awuaraberu ñzhita zed'aibara dai ñb'uta.

³⁸ Soldaorābara maū bed'eata nok'orā bed'ea araa obadarāā k'awuabisid'a. Maūrā perasid'a mawūā Roma bid'arāta ūrīk'awad'ai. ³⁹ Mawūē wānape jarasid'a ãzhira wāēsita. Mobe ãī panubudata jarasid'a wānamarēā p̄wurud'ebara. ⁴⁰ Mawūē cárceld'ebara wābudata deid'u wāsid'a Lidia ded'a. Aramaūne mebērā bawara zhi ūdukuape soid'u b'eamarēā ūrāg'ad'ape wāsid'a.

Kirūnapead'a Tesalónicad'e

17 Anfípoli p̄wurud'e, Apolonia p̄wurud'e berab'ari zesid'a Tesalónica p̄wurud'e. Mama nūmasia de zhi jurebadata judíorāneta. ² Pablora izhi k'awa b'ud'e maūrāma wā b'uta ewari ēnaēbada ūbea bed'easia ãzhi bawara. ³ Zhi b'umaneba bia jarak'asia zhārā ūdrubira zuburiaid'e b'asita, beud'ata piradruid'e b'asita. Maūnerā mawūāsia: Jesús muā marāā jarak'a b'ura zhārā ūdrubia.

⁴ Aramaūne ãzhirānebema ūkūrūbara ïjānape ãba duanesia Pablo bawara Sila bawara. Ab'arika bioba ïjāsid'a grigorā Daizezeba jara b'uta arib'ae b'eba, dewara bio wūērārā zhi zromarāba. ⁵ Mawūē judíorā Jesúsd'ebema ïjāna ëabarā bī ëabudaba ūkūrū bia ëata b'eta jurekua edasid'a, mobe maūrā bawarauba kīrūbikuasid'a zhārāta. Puerta tegawe Jasón ded'a ed'a wāsid'a Pablo Sila ãi wed'aita zhārā k'ob'ema. ⁶ Mawūāmina ūdud'a ëbaera Jasónta mebērā ūkūrū bawara nok'orā p̄wurud'ebema kīrābita wed'ape nemí jīgua mawūāsid'a: Naūrābara ëjūāne b'era k'awua ëä okua b'eta zebud'a nañubid'a. ⁷ Maūta Jasónbara b'aribigasia. Naūrābara jōmaūba arib'ad'a ëä arib'aemarēā jara b'ura rey Césarba, aramaūne jara b'ea dewara b'uta Rey Jesústa.

⁸ Maūta ūrīnāi zhārā k'ob'era nok'orā p̄wurud'ebema bawara bī ëäsid'a. ⁹ Mawūāmina ūdrubigaita Jasónba dewaraurā bawarauba plata diata jidad'ape ënekuasid'a.

Pablo Sila bued'apead'a Bereaid'u

¹⁰ Aramaūta mebērābara Pablo, Sila diamase buesid'a Berea p̄wurud'u. Jūēnape ed'a wāsid'a de zhi jurebadata judíorāne maē. ¹¹ Maūrā audre so borekea b'easia Tesalónica p̄wurud'e b'e k'āñabara, mawūē bed'eata Jesúsd'ebema ūrī krīña ūrīsid'a. Daizeze bed'eara ewariza lesid'a maū jarabudara wārīnu k'awuaita. ¹² Aramaūne judíorā bioba ïjāsid'a, grigorā bioba ïjāsid'a wūērārā zhi zromarāba, zhūmakīrāba. ¹³ Judíorā Tesalónica p̄wurud'ebemabara k'awuasid'a mawūā Berea p̄wurud'ebid'a Daizeze bed'ea jara nūmūta Pablobara, mawūē wānape mañubid'a bī ëabisid'a k'abanata. ¹⁴ Mawūē mebērābara Pablo aramaūta wābisid'a pu-said'u. Mawūāmina Silara Timoteora panesia mama. ¹⁵ Pablo eded'apead'abara edesid'a Atena p̄wurud'a. Maūrāta jērūya zebudad'era Plobbara jarabuesia Sila, Timoteo izhima zed'amarēā k'adrubai.

Pablo b'ad'a Atena p̄wurud'e

¹⁶ Plobloba ãzhira Atena p̄wurud'e jēä b'ud'era, p̄wurud'ebema bī ëä akukua b'asia k'ärē ëata zhi zromane erub'eba. ¹⁷ Maū k'area de zhi jurebada maē Jesúsd'ebemata jara bed'easia judíorāā, judíorā ëaba Daizeze zhi zromane erub'ea. Ewariza bed'easia p̄wurud'ebema ãba zebudaa. ¹⁸ ūkūrūra epicúreo krīchata pēwā b'eta, estoico krīchata pēwā b'eta bed'easid'a izhi bawara. Maūnerā ūkūrūbara mawūāsid'a: ¿K'ärēta jara krīña b'uba naū bed'eamiābara?

Waya ūkūrūbara mawūāsid'a: Dazhima zhi zromarā eewabemata jarabaria. Mawūā bed'easid'a Plobloba bed'ea biata jarak'asi baera Jesús beud'ata piradrud'ata. ¹⁹ Aramaūne zhi jurebadaid'u Areópagoid'u wed'ape mawūāsid'a: ¿Daibara k'awuad'aid'e b'uka bed'eata eewabemata b̄a jara b'ura? ²⁰ B̄aera weburua daiba ūrīnak'ata. Daibara k'awua krīña b'ea k'ärēta jara krīña b'uta maūbara. ²¹ Atena p̄wurud'e b'ebara, ãibemata mama b'ebara jōmaūba krīñade basia ne jaraita o ne zhiwid'ita ūrīta.

²² Aramaūne Pablora Areópago ñasadra ūta nūmepe mawūāsia: Atena bid'arā, muā ne jōmaūne akū b'ud'era marābara ne zhi zromarāne erub'ea. ²³ Ne zhi zromarāne erub'eta akukua b̄asid'e muā ūdusia mong'ara oma nūmūta, maūma bed'eata b'ut nūmūta mawūā b'asia: DAIZEZE ūDUD'AK'AITABEMA. ūdud'ak'ata marāba mawūā zhi zromane erub'eta muārā maūta marāā jara b'ua.

²⁴ Mañta Daizeze ëjūä od'a, ne jõma ed'a nñmñta od'a. Izhira ñtre nñmñ Nok'oa, druad'e nñmñ Nok'oa, mawñë beubari b'eba de okuad'ad'e b'ü ëä. ²⁵ Miä beubari b'eba diad'amarëä b'ü ëä izha nesid'ata. Izhaburñ jõmañ dia b'üa zok'ai b'aita, iñabata, aramañne ne jõma dia b'üa.

²⁶ Ab'añd'eba zhärä bio eababisia drua jõmañne b'eamarëä. K'ärë ewaried'a zok'ai b'eaira nñmñsia ewari barakua, druasid'a zakua nñmñsia sãma b'eaira. ²⁷ Mawñä osia izhi Daizezeta jürud'amarëä, aramañne tänak'a jürubuda kírk'a üdu b'ed'amarëä. Wärñebai izhira wawara b'ü ëä, awuaraburñ dazhirä ab'a ab'aü k'aita b'üa. ²⁸ Izhid'eba dazhirä b'ea, pira b'ea, aramañne b'ea. Ükñrñ marñebema bed'eata b'übadabara aramañ kírk'a jarabudata mawñäsid'a: Dazhirä Daizezed'eba urua. ²⁹ Mawñä Daizezed'eba urud'ebara kríchad'aid'e b'ü ëä Daizezera oro omata, o plata omata, o mong'ara omata, mañ äzhi kríchaba od'ata beubari b'eba. ³⁰ Mawñämina Daizezebara nawed'ara idaribisia izhid'ebema k'awuad'a ëaba k'awñä b'era, id'ibai baridu maë zhärä jõmañ dia b'üa k'azhiruara ãmape izhita pëwñnamarëä. ³¹ Mawñä jara b'üa izha ewarita nñmuk'äriñeba ëjúane b'era k'awua oita sãwñä oi b'üd'e, mawñä oya Jesùs izha jürud'ad'eba, mawñä oita jõmañ dia b'üa k'awuabiburñ beud'ata piradrñbisia.

³² Mawñä beud'ata piradrñd'ata ürñbadad'era ükñrñbara sewak'au b'üa asid'a, waya dewaraurñbara mawñäsid'a: Daibara bñ bed'eara tñene ürññaña mañnebemata wakusa.

³³ Aramañne Pablora wäisia äzhi maëbara. ³⁴ Mawñämina zhi jüred'apead'abara ükñrñba Jesúsd'ebema ïjäsid'a. Mañrñebema basia Dionisio zhi zromata Areópagod'ebemata, wüerä Dámari abadata, dewara awerurñräta äzhi bawara.

Pablo b'ad'a Corintod'e

18 Mañ tñä Pablora Atena pëwñrñd'eba wäisia Corinto pëwñrñed'a. ² Mañu üdusia judío Aquila abadata

Ponto druad'ebemata, zhi kíma Priscila üme Italia druad'eba eewa zepe panasia. Mawñä zesid'a rey Claudioba jarasi baera judíorä jõma ãi wämarëä Romanebara. Pablora wäisia mañrñma. ³ Izha obarita opanu baera äzhi bawara b'epi ãba k'ärë oduanesia. Äzhara ob'easia ne eba de obadata. ⁴ Mañnerä de zhi jürebada maë ewari ñenañbadaza bed'ea b'üta Jesúsd'ebemata ïjäbigayid'e b'asia judíorä, grigorää.

⁵ Sila, Timoteo Macedonianeba zebudad'era Pablora jipa bed'eata jara b'esia, judíorä jara b'asia Jesúra zhärä Ëdrñbita. ⁶ Mawñämina mañrñbara ürñmaba mitia bed'ea jirpaneñ wua jü b'üta niäwe mawñäisia: K'awñä b'ed'eba Daizezebara pua k'awua okuaya. Mürä bed'ea ne ëbaya. Id'ib'euba mürä Jesúsd'ebema jarad'e wäña judíorä ëäta b'ea.

⁷ De zhi jürebada maëbara miä ürñg'ad'e wäisia Justo abada ded'a Daizeze wawia b'ü maë, mañ dera nñmasia de zhi jürebada k'aita. ⁸ De zhi jürebada maë Crispo nok'oba Nok'o Jesúsd'ebema ïjäria izhi ded'a b'e jõmañ bawarauba. Corinto bid'aräba ürñbadad'era bioba ïjä buru k'oe nñmeäisia. ⁹ Ewari ab'a Nok'o Jesúsbala Pabloa k'äimok'arad'e kírk'a diamase mawñäisia: Perarärüä, awuaraburñ bed'earua, chupearärüä. ¹⁰ Mürä bñ üme b'üba bñra miöba bñ ëä o ëä. Mürä mñnebema ïjänañta bio erub'üa nañ pëwñrñd'e. ¹¹ Aramañne mama b'esia año ab'a jed'ek'o seis, mañnerä jarak'a b'asia Daizeze bed'eata.

¹² Mañne Galión Acaya druad'e nok'ota b'üd'e judíorä krícha ab'arika zekuasia Pablo bñ ëä od'aita, aramañne nok'oräma eded'ape, ¹³ mawñäsid'a: Nañba Daizeze wawiad'aita zhäräa jara b'üra jäpe b'üa Roma leyd'ebara.

¹⁴ Mawñänañ Pablo bed'eaid'era Galiónbara judíorä mawñäisia: Bia ëbasiburñ o bed'ea zroma basiburñ, sãwñä oi b'üd'e oburñta mürä marä judíorä bed'eara ürñk'ausia. ¹⁵ Mawñämina bari bed'ea baera, trñ baera, mazhi ürñg'a baera, mazhaburñ araa oudua. Mürä bed'ea araa obarita k'ob'a kríña ëä mañnebemanerä.

¹⁶ Mawñäpe jürekuabisia nok'orä maëbara. ¹⁷ Aramañta grigorä jõmañba Sóstene de zhi jürebada maë nok'ota jirtopota jirachisid'a nok'orä kírkabitä. Mawñämina Galiónbara araa akñ ëbasia.

¹⁸ Pablora mama ewari bio b'ape mebéräa wäta jarape barcod'e wäisia Siria druaed'a, mañnerä ãba wäsid'a Priscila zhi kíma Aquila üme. Wñi nawed'a Cencrea pëwñrñd'e Pablora bud'a wëbisia, arib'aed'aba Daizezeita k'ärë oita jarad'ata. ¹⁹ Éfeso pëwñrñd'u jüeburñd'era Plobalara mama äzhira ãi tñsia. Aramañne de zhi jürebada maë ed'a wäpe Jesúsd'ebemata jara bed'easia judíorä. ²⁰ Mañrä zuburia bed'easid'a äzhi bawara ewari

dāärä b'umarëä, mawūämina izhira b'e ëbasia. ²¹ Awuaraburü ãzhaa wāta jarape mawūäsi: Mürä ed'a b'aibara Jerusalénne fiesta od'aid'e. Mawūämina mürä wakusa maräma zeya Daizezeba krñaburü.

Mawūäpe barcod'e wāsia Éfesod'ebara.

²² Cesarea p̄wurued'a jüeburud'era, Jerusalénne wārzesia mebérä salud'aita. Mobebrü ed'aa wāsia Antioquia p̄wurued'a. ²³ Mama ewari dāärä b'ape wābüruta p̄rrhesia Galacia druad'e, Frigia druad'e, soid'u b'eamarëä jara wāsia Jesúsd'ebema ïjä b'e jōmaä.

Apoloba Jesúsd'ebema jarad'a Éfesod'e

²⁴ Mañena Éfeso p̄wurued'a zesia judío Apolo abadata Alejandría p̄wurud'ebemata. Izhira bi-ia bed'ea b'asia, bia k'awua b'asia Daizeze bed'ea zhi b'umata. ²⁵ Nok'o Jesúsd'ebema mañä k'awabisid'a. Mawūë Nok'o Jesúsd'ebema b'usrid'a bia jara b'asia bari k'awua b'asimina buru k'oeid'ebemata Juanba jara b'ad'ata. ²⁶ Izhira wānigua bed'ea nūmesia de zhi jurebada maë. Mañta Priscilaba, Aquilaba üriburud'era jäpe eded'ape bia jarasid'a Jesúsd'ebema Daizezed'eta. ²⁷ Izhita Acaya druaed'a wā krñaburud'era mebéräbara bu wāirä biga abedata Jesúsd'ebema ïjä b'ema bed'eata b'upe diabuesid'a bia edad'amarëä. Mañu jüeburud'era k'abäeä k'arebasia Jesúsd'ebema Daizezeba izhi biaba ïjäbi b'uta ïjänapead'ata. ²⁸ Jesúsd'ebema ïjäna ëäneba jōmaä daid'u zarea bed'easia judíorää, zhi b'umaneba k'awuabiga nūmasia Jesúra zhärä Ëdrubita.

Pablo zed'a Éfesod'e

19 Apolo Corinto p̄wurud'e b'ud'era Pablora drua k'atuma bara nūmene berab'arikua zesia Éfeso p̄wurued'a. Mañne Jesúsd'ebema ïjä b'eta üdukuai, ² mawūäsi: ¿Maräbara Jawurebiara jidasid'ak'a Jesúsd'ebema ïjäsid'ad'era?

Mawūäi mawūäsid'a: Daibara ürinak'a Jawurebiata b'ura.

³ Mawūänaï mawūäsi: ¿K'aiba jaraburud'eba buru k'oesid'a?

Mawūäi ãzhara mawūäsid'a: Buru k'oesid'a Juanba jarad'ad'eba.

⁴ Mawūänaï Pablobara mawūäsi: Juanbara zhärä buru k'oesia buru k'oebedaba k'azhiruara ämape Daizezeta p̄ewänamarëä, aramañne zhäräa jarasia ïjänamarëä izhi tēa zeid'ebemata, mañ Jesústa zhärä Ëdrubia.

⁵ Mañta ürinape buru k'oesid'a Nok'o Jesús trñneba. ⁶ Mañne Pablobara juwua ãzhi ürü b'uburud'era äzhid'e zesia Jawurebiara. Mawūë bed'ea awuara bed'easid'a, Daizezeba jarabiburüsidi'jarasid'a. ⁷ ãzhira jōmaäne doce k'opanasia zhümakiräräta.

⁸ De zhi jurebada maë Pablo ed'a wāpe wānigua bed'ea b'uta jed'ek'o übea basia. ïjäbigayid'e jara b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata. ⁹ Mawūämina ükürübara ïjäna ëäba Jesús p̄wā b'era bñ ëä jara jirpanesia k'abana kíräbita. Mawūë Pablora ãzhi mañbara wābüruta Jesúsd'ebema ïjä b'era jure edepe ewariza bed'ea b'asia es-cuelata Tiranno ababad'e maë. ¹⁰ Aramañne b'asia año ûme, mawūë Asia druad'e b'ebara jōmaäba judíoräba, griegoräba bed'eara ürik'awasid'a Nok'o Jesúsd'era. ¹¹ Daizezebara üdud'ak'ata okua nūmasia Pablod'eba.

¹² Pañuelota o Wuata Pablo k'akuama tñd'ape ede jirpanesia k'ayaräma, aramañne puara ãi wā nūmasia äzhid'ebara, jai k'azhiruaräsid'a ãi wā nūmasia.

¹³ Mañnerä judíoränebemata ükürü p̄rrha b'easia jaita ãi jurekua b'eta, mañräbara Jesús trñta zok'a krñiasid'a, mawūë jai k'azhiruaräta zhäräne ed'a b'ea mawūäsid'a: ¡Mñä maräa jaraya, Jesús trñneba ãi wāndua Pablobara jara b'ud'eba!

¹⁴ Esceva abada warraräta nūmasia siete. Escevara judíota sacerdoterä nok'o basia, mañneta mañ k'aud'a b'easia. ¹⁵ Ewari ab'a jai k'azhiruabara mawūäsi: Jesúra mñä üduk'awua b'ua, Pablora k'aita mñä k'awua b'ua. Mawūämina marä ¿k'ärë ëäta duanu ëka?

¹⁶ Aramañne ümakirä jai k'azhirua ab'ura ãzhi ürü pinandrüpe poeakuasia. Mawūë mañ ded'aubara ëk'ad'a wāëbasid'a zhara k'ög'ozoa. ¹⁷ Mañta Éfeso p̄wurud'e b'ebara jōmaäba k'awuasid'a judíoräba, griegoräba, ãzhira jōma perasid'a. Aramañne bia jarasid'a Nok'o Jesúra.

¹⁸ Bioba Jesúsd'ebema ïjānapead'abara jarad'e ze nūmeāsia bia ēāta āzha ob'ead'ata. ¹⁹ Jaid'ebema k'aud'a b'ead'abid'a libro jaid'ebemata wekuad'ape bakuasid'a jōmañ kīrābita. Mañta sōmbe vale b'uta juachabud-dad'era k'ābāēä vale b'uta k'awuabudata āzhi plataad'era vale b'asia cincuenta mil. ²⁰ Aramañne Jesúsd'ebema ïjā b'era eaba wāba zhi zromata tr̄poa wāsia bed'eata Nok'o Jesúsd'era.

²¹ Mañ tēä Pablora kr̄chasia Jerusalén p̄uwurud'a wāita p̄urrud'a tēä Macedonia druad'e, Acaya druad'e. Mañnerā mawūäsi: Mūrā Jerusalénne b'ape wāi baraya Roma p̄uwurud'ubid'a. ²² Aramañne Macedonia druad'a zok'akuasia ūme izhi k'areba panuta, mañrā panasia Timoteota, Erastota. Izhira ewari ūkuru b'esia Asia druad'e.

Kīrūnapead'a Éfesod'e

²³ Mañ ewadera k'ābāēä kīrūsid'a Jesúsd'ebema p̄ewā b'ed'ebemane. ²⁴ Ne plataad'ebemata obarita b'asia Demetrio abadata, mañbara plataad'ebemata de zakerāta o b'asia Diana ne zhi zromane erub'e de zata. Plata bio ganabiga b'asia mañ obiga duanuk'ārīrā. ²⁵ Mañrāta juresia ab'arika mañ k'aud'a b'e bawara, mobe mawūäsi: Marābara k'awua b'ea k'āwūä nañ ob'eba dazhirā bara b'eta. ²⁶ Mawūämina marābara akü b'ea ūrī b'ea Pablobara k'asia b'uta, bari Efeso p̄uwurud'ebai ëä, awuarabur Asia drua jōma ab'ae bod'oa, aramañne zhārā bioa kenab'aribburata jara nūmūä zhi zromarā ēāta k'ārē juwuaba ob'era. ²⁷ Bari nañ dazhirā negociota aduai ëä, awuarabur Diana ne zhi zromane erub'e desid'a k'ārē ēāne nūmūnaña. Aramañne zhi zroma ēāne edad'aya zhi zromane erub'eta Asia drua jōmañne ëjūä jōmañne.

²⁸ Mañta ūrīna k'ābāēä kīrū nemi jīgua mawūäsid'a: ¡Diana zhi zroma Efesio bid'arānerā!

²⁹ Aramañne p̄uwurud'ebema k'awua ëakua dog'oba zhi jurebadaid'u piraposia jidad'ape Gayota Aristarcota, mañrā Macedonia bid'arāta panasia Pablo k'aid'u. ³⁰ Pablora bed'ead'e wā kr̄ñasia zhārā k'ob'ea, mawūämina Jesúsd'ebema ïjā b'eba bued'a ëbasia. ³¹ Nok'orānebema ūkuru Asia druad'ebemabid'a izhi ūme biarāba bed'eata jarabuebodata zuburia bed'easid'a ed'a wā ëbamarēä zhi jurebadaid'u.

³² Mañena ūkuruvara ne ab'aúta jara b'ikua nūmūnerā, dewaraurābid'a ne awuruta jara b'ikua nūmasia zhi k'abanabara k'awuad'a ëaba k'ārēä zhi jurebadaid'u piraposia jidad'ape Gayota Aristarcota, mañrā Macedonia bid'arāta panasia Pablo k'aid'u. ³³ K'abanane ed'auba Alejandroti jiraedabudata bed'eamarēä edab'arisid'a judíorāba. Mawūë Alejandrobara chupead'amarēä juwuaba jarape ãzhi k'areba bed'eai basia zhārā k'ob'ea kīrābita. ³⁴ Mawūämina judíota k'awuad'ape jōma hora ūme badea b'ikua mawūäsid'a: ¡Diana zhi zroma Efesio bid'arānerā!

³⁵ Mañne k'arta b'ubari zhi zromaba k'abanata chupeabigape mawūäsi: Efesio bid'arā, mūä jaraita ūrīdua, ñk'awua duanu ëka Efesio bid'arāneta p̄uwuruta tab'ura Diana ne zhi zromane erub'e deta akubari ëka, izhira ūtreba zesi ëka Júpiter zhi zromane erub'e zad'e? ³⁶ Mañnebema mawūä ëä ab'ed'a ëbaera marā kīrātūmaudu, k'ārē orāudu bia kr̄chad'a ëärä. ³⁷ Marābara nañrā wesid'a dazhirāba zhi zromane erub'e dera bñ ëä opanu ëäta, mitia jara panu ëäta dazhirāne Diana ne zhi zromane erub'era. ³⁸ Demetriota k'ārē obadata izhi ūme b'e bawara iab'aú bawara bed'eata erub'ebur nok'orā bed'ea araa obadata k'āma b'ea. Mawūë zhiya ji bed'eaudua. ³⁹ Ne awuruta jarad'aibur nok'orāta ãba tab'ud'e kr̄cha b'ed'aya. ⁴⁰ Bed'eata b'aya dazhirāta nok'orāba jid'ad'ara id'i k'āwūä nūme k'area, dazhirābara jara b'ed'a ëä k'ārēä k'āwūä kīrū nūmerā.

⁴¹ Mañta jarape buegasia ãba tab'ura.

Pablo wāna Macedoniaëna, Greciaed'a

20 Zhārā kīrū nūmeänata tauburud'era Pablobara Jesúsd'ebema ïjā b'eta tr̄pe ūrāg'akuasia, mobe burakua mūrā wā ape wāsia Macedonia druad'a. ² Mañ druad'era p̄urrud'ebemabida, aramañne mebērā soid'u b'eamarēä ūrāg'ape zesi Grecia druad'a. ³ Mama jed'ek'o ûbea b'ape barcod'e Siria druad'a wāñe k'awuasid'a Pirro warra Sópater Berea p̄uwurud'ebemabida, Aristarco dewara Segundo Tesalónica p̄uwurud'ebemabida, Gayo Derbe p̄uwurud'ebemabida, Timoteo, Tíquico, Trófimo Asia druad'ebemarāba. ⁵ Mañrāta na wānape dai jūásid'a Troa p̄uwurud'e. ⁶ Pan ne orequea ne ëä k'obada ewarita berab'ariburud'era daira Filipo

pewurud'eba barcod'e jizoape ewari juegomane ãzhi bawara zhi ūdukuasia Troa pewurud'e, daira mama duanesia ewari siete.

Wāba Pablo jūena Troad'e

⁷ Semana ewarita nabemata domingod'e Jesúsd'ebema ïjā b'era ãba tab'asia Jesús bebu krīcha pan peva k'od'aita, mañnerā Pablora nrūëma wāi baraba miä ūrāg'a nūmune ewari ñesadra basia. ⁸ Íbirāta bio k'oak'oad-rū nūmasia kud'a ûrûbemata ûtuid'u zhi jure tab'ut maë. ⁹ Kûrâta Eutico abadata k'ãbâëä dapea wued'a jewed'a b'asia, Pablo dâärä bed'ea nūmuba dapeaba k'ãítotosia, mawüë kud'a ûrûbemata ûbeaid'uba udog'ota ji-raedasid'a zhi beumata. ¹⁰ Aramañta Pablora ud'ub'aepe izhi ûrû b'arrupe bura mawüäsa: Sopuaräüdua, zok'ai b'uta.

¹¹ Pablora wakusa wârizepe Jesús bebu krīcha pan peva k'od'ape bed'easia ñadrûyeed'a, mobe wâsia. ¹² Kûrâ zok'ai edebudaba k'ãbâëä sobiasid'a.

Wânapead'a Troad'eba Miletod'a

¹³ Daira na wâta barcod'e Asón pewurud'a jizoasia Pablo mama b'aribid'aita, izha mawüä jarad'ad'e drua wâkrînape. ¹⁴ Asón pewurud'e dai bawara zhi ūdupe barcod'e b'arisia, aramañne daira zesia Mitilene pewurud'a. ¹⁵ Mamañba jizoaburud'era nrûëma berab'arisid'a dod'u Quío kîrâpe. Nrûëma jûësid'a oded'aze dod'u Samoñu. Trogiliod'e õb'aedape nrûëma jûësid'a Miletó pewurud'a. ¹⁶ Pablobara krîchasia Éfeso pewurura jipa berab'ariita, aramañne dâärä ëbaita Asia druad'e. Íñabasia nûmasia jûë b'era Pentecosté ewade fiestad'e b'aita Jerusalénne.

Wâba Pablo bed'ead'a Miletod'e

¹⁷ Miletó pewurud'eba trûbisia Éfeso pewurud'e nok'orä mebêrâne b'eta. ¹⁸ Izhima zebudad'era mawüäsa: Marâbara k'awua b'ea marâne ed'a muñ ewariza sâwüä b'ura muñ eewa zesi ewadeba Asia druaed'a. ¹⁹ Muñrâ Nok'o Jesúsba jara b'uta ibiad'e arib'ae b'uta, aramañne daub'a biod'e zuburia nûmûä bea krîña b'eba judiorâba. ²⁰ Aramañne muñrâ marâ biaitabema idaribi ëä jarasia jômañ daid'u, jarasia dezabid'a. ²¹ Judiorâä, judiorâ ëäta b'ea jarasia k'azhiruara ãmapa Daizezeta pêwânamarëä, ïjänamarëä dazhirâ Nok'o Jesucristod'ebemata. ²² K'õbebûrû Jawurebiaba wâbiburûba mûrâ Jerusalén pewurud'a wâña k'awua ëäne muñ mañu sâwüä berab'ariira. ²³ Muñ k'awua b'ura Jawurebiaba pewurû jômañne muñä jara b'ura mûrâ cárceld'e b'aita, zuburia b'aita. ²⁴ Mawüämina muñrâ mañta krîcha b'ut ëä, miä muñrâ muñhita krîcha b'ut ëä. Awuarabûrû muñ oi barata sobia jöbiita b'ura, Nok'o Jesúsd'eba muñ jidad'ata bed'ea biata jaraita izhi biaba jarabi nûmuk'ârîta Daizezeba.

²⁵ Muñrâ k'awua b'ura k'âwüänaba muñ Daizezeta Nok'od'ebemata jara berab'ari b'ut maë marâ jômañba miõba wueta ūdud'a ëbaya muñ kîrâ. ²⁶ Mañba muñ id'i ewade marâä jaraya, iab'a aduara mûrâ bed'ea ne ëbaya. ²⁷ Muñrâ idaribi ëä jôma jarabûrûa ūrâg'a Daizezed'era. ²⁸ Mañba mazhikusa kîrâkuita b'eaudua, Jesúsd'ebema ïjâ b'e jômañ k'area kîrâkuita b'eaudua, mañ k'area marâ Jawurebiaba b'usia jûred'amarëä mebêrâ Nok'o Jesúsd'eta, mañrâ izha edad'ata izhi waba. ²⁹ Muñrâ k'awua b'ura muñ wâna têä marâ maë ed'a zed'aya usa k'azhirua kîrâk'a b'eta, mañrâbara mebêrâ ârînaña. ³⁰ Marânebemata sewa nebûrû piradrûd'aya ãzhita pêwâbid'aita Jesúsd'ebema ïjâ b'ea. ³¹ Mañba kîrâkuita b'eaudua, bude b'eaudua muñrâ aña ūbea diamase ewarid'e daub'ad'e ūrâg'a tau ëä b'ad'ata marâ ab'a ab'ak'a.

³² K'õbebûrû mebêrâ muñ marâ châb'ariya Daizezea, bed'eata izhi biaba jarabi nûmuk'ârîta châb'ariya, izhara zareata erub'ura marâ soid'u b'eabiita, marâä ded'ekaya izha diaita jarad'ara izhid'eta duanuna jômañba.

³³ Muñrâ plata, miä oro, miä wua miõnetâ krîña b'ut ëä. ³⁴ Awuarabûrû marâbara k'awua b'ea muñ nesid'ara muñ bawara b'eba nesid'ara muñhi juwuaba ab'ura. ³⁵ Ne jômañne muñ marâä jaradia b'ura mawüä traja k'arebai barata k'ârê nesid'a b'era. Nok'o Jesús bed'eata bude baudua mawüänata: Dazha awurâa k'ârê diabûrûba dazhira audre sobiaya awurâba diabûrûta jidai k'âñabarâ.

³⁶ Mañta jarape Pablo sã'ok'od'e k'ob'ope zhiwid'isia ãzhi jõmañ bawara. ³⁷ Mobeberu jõma k'ãbãëä jõga k'ob'eba Pablo oburad'ape kïräma nigasid'a. ³⁸ K'ãbãëä sopua k'ob'easia izha jarad'aba izhi kïrä wueta ûdud'a ëata. Aramañne k'opayasid'a barcoid'u.

Pablo wâna Jerusaléñña

21 Daibara mebërã ãmaënapo barcod'e jipa wâsid'a Cos dod'uid'u. Nrûëma wâsid'a Roda dod'uid'u. Mañba wâsid'a Pátara pñwurued'u. ² Barcota Fenicia druaed'a wâta ûdud'ape jizoasid'a. ³ Wâne dod'u Chipre dajadaburud'era juwua ãk'aare ãmaëbñdata zesid'a Siria druaed'a, aramañne Tiro pñwurued'a jûëkuasia barcoba mama ne ãjirakuiba. ⁴ Jesúsd'ebema ïjä b'eta ûdud'ape daira mama duanesia ewari siete. Mañrâbara Jawurebiad'eba Pabloa jarasid'a wârize ëbamarëä Jerusalén pñwurued'a. ⁵ Ewarita arabai dai wâbñdad'era jõmañba wûërârâ ãzhid'e bawarauba, ãzhi warrarâ bawarauba daira pñwurued'a ãj'k'opayasid'a. Aramañne ibud'e sã'ok'od'e b'adape dai jõma zhiwid'isid'a. ⁶ Aramañne zhiya zhi burakuape dai barcod'e ùtû wâbñdad'era ãzhira jêruya wâsid'a ãzhi ded'aa.

⁷ Daira pusad'e wâ taubñdata Tiro pñwurued'eba jizoasia Tolemaida pñwurued'a. Mama mebërã salud'ad'ape ãzhi bawara duanesia ewari ab'a. ⁸ Nrûëma Pablo dai izhi bawara b'e bawara wâbñrûd'era daira wâsid'a Cesarea pñwurued'a. Mobe Felipe ded'a wâsid'a Jesúsd'ebema bed'ea biata jarabari maë. Izhira mebërã k'arebaita jñrûd'apead'ata sieted'ebema basia, daira duanesia izhi maë. ⁹ Izhara miä zag'airäta k'auräta kïmarë erub'asia Daizezeba bed'eata jarabibariräta. ¹⁰ Daira mama ewari ùkñrû duanune Judea druad'eba ed'aa zesia Daizezeba bed'eata jarabibarita Agabo abadata. ¹¹ Mañbara dai akñd'e zebñrûta jidasia correa Pablod'eta, mobe izhi jêrûta izhi juwuata tâjñpe mawûäsi: Nañenabemata Jawurebiaba jara k'ob'uta: Jerusalénne judioräba k'âwûä tâjñnaña nañ correa zhibarita, mobe châb'arid'aya judiorä ëata b'e juwuad'e.

¹² Mañta ûrînañ daira mama b'e bawara Zuburia bed'easid'a wârize ëbamarëä Jerusalén pñwurued'a.

¹³ Mawûämina Plobbara panañ mawûäsi: ¿K'ârëta od'aipe jégabñdata mñ sopuabi k'ob'ebara? Mñrâ bari zhi jñbigaid'e b'ut ãä, awuaraburû Jerusalénne beuisid'a b'ut Nok'o Jesús k'area.

¹⁴ Aramañne daibara tu b'ed'a ãäba idaribñdata mawûäsid'a: Mobera odua Nok'o Daizezeba krññata.

¹⁵ Mañ ewari têä arib'aed'ape daira wârizekuasia Jerusalén pñwurued'a. ¹⁶ Dai bawara Jesúsd'ebema ïjä b'eta ùkñrû zesid'a Cesaread'ebemata. ãzhi bawara iab'a wesid'a Mnasón abadata Chipred'ebemata, Jesúsd'ebema ïjänata dâärâ b'asia, daira izhi maë duanesia.

Pablo jidad'apead'a Daizeze de maë

¹⁷ Jerusalén pñwurued'a zebñdad'era mebërâbara daira bia edasid'a sobia. ¹⁸ Nrûëma Pablo dai bawara wâsia Jacobo akñd'e. Mama jõma zhi jure duanasia nok'orä mebërâneta. ¹⁹ Mañrâ salud'ape ab'a ab'atñd'e nebñrûsia judiorä ëata b'ed'e ed'a Daizezeba k'ârë od'ata izhi miä ûrâg'a wâne. ²⁰ Mañta ãzha ûrîbñdad'era Daizezera ibia jarasid'a. Mobe Pabloa mawûäsid'a: Akñb'ue mebea, judiorânebema mil bio b'ua Jesúsd'ebema ïjâbñdata, jõmañba arib'ae b'ea Moisé ûrâg'ata. ²¹ ãzhaara sewata jarasid'a bñd'ebemata, judioräta judiorä ãä maë b'eta jõma ûrâg'a b'ubid'a arib'aed'a ãbamareñä ûrâg'a Moisé'eta, jara b'ubid'a ãzhi warrarâne k'akua era k'õna ãbamareñä, miä od'a ãbamareñä k'ârë ok'awa b'era. ²² ¿Mañenabemaneñä sâwûänañpe? K'abanata wârâne zhi jureñaya ûrîbñdata bu zed'ata. ²³ Mawûë za daiba jarad'aita odua: Daid'ebemata kïmarë panñä arib'aed'ai barata Daizezea jarad'apead'ata k'ârë od'ata. ²⁴ Mañrâta Daizeze deid'u buzhi bawara ededu, mobe Daizeze kïräbita nene ãä b'eaid'ebemata ãzhi bawarauba odua. ãzha Daizezea diaira bua diadua, aramañne bud'a wênamareñä. Mawûärâ jõmañba k'awuad'aya bñd'ebemata jarad'apead'ara sewata, awuaraburû k'awuad'aya bñabid'a kïräepa arib'ae b'ut Moisé ûrâg'ara. ²⁵ Mawûämina judiorä ãäba Jesúsd'ebema ïjâpe b'eitara krñchad'ape daibara jara b'usid'a k'ârë zhi zromarâne erub'eita ne beabadata k'od'a ãbamareñä, ne wata k'od'a ãbamareñä, ne ojûëb'ari bea k'od'a ãbamareñä, kïma ãäta eruk'âina ãbamareñä.

²⁶ Mawūānaī Pablobara mañrā kīmarēta j̄reb̄r̄ta, nrūēmarā Daizeze kīrābita nene ēā b'eaid'ebemata o j̄-dr̄sid'a. Aramañne Daizeze ded'a ed'a wāsia jaraita Daizeze kīrābita nene ēā b'aid'ebema k'ārē ewade ma arib'aeita, sōmbed'e Daizezeita nend̄w̄r̄ diad'e zed'aita ãzhi ab'a ab'auba.

²⁷ Mawūāmina aramañne ewari siete babod'od'e, judíorā ũk̄r̄ Asia druid'ebemaba Pablo Daizeze ded'a ewara maē ūdud'ai, k'abanata jōma kīrūbid'ape jidab̄data, ²⁸ nemí jīgua mawūāsid'a: Israelitarā, daita k'arebaudua. Nañbara baridu maē jōmañña ãña jara b'ua dazhirā ūr̄, Moisé ūr̄g'a ūr̄, nañ Daizeze de ūr̄. Mañ awuara griegorāta ed'a wābisia Daizeze ded'a ewara maē, aramañne mitia osia nene ēāta nañ Daizeze dera.

²⁹ Mawūāsid'a naara ãzha p̄w̄r̄d'e izhi ûme ūdusid'a baera Trófimo Éfeso p̄w̄r̄ d'ebemata, ãzhara kr̄chasisid'a Pablora mañta ed'a wābisita Daizeze ded'a ewara maē.

³⁰ Aramañne p̄w̄r̄d'ebema jōma kīrū b̄reder̄sid'a. Pablora jirtopota ãí ertasid'a Daizeze ded'a ewara mañbara, mobe aramañta serrasid'a puerta jirapanurā. ³¹ Bead'adea jirk'opan̄ne soldaorā nok'ota wag'aua jarasid'a Jerusalén p̄w̄r̄d'ebema jōma kīrū n̄meta. ³² Mañbara aramañta soldaorātā ãzhi nok'orā bawara j̄re edape wāebasia ãzhima. Ñzha soldaorā nok'o wag'auta soldaorā bawara ūdud'ai j̄éak'aea jirpanurā idaribisid'a Pablora. ³³ Aramañne soldaorā nok'ota wag'aubara orrape jidab̄r̄ta jarasia j̄namarēā cadena ûmeba. Mobe zhārā k'ob'ea wid'isia k'ai k'awuaita, k'ārē od'ata. ³⁴ Mawūāmina k'abanane ed'ara ũk̄r̄ba ne ab'auba jara, waya dewaraurāba ne awur̄ta jara b'ikua n̄masia. Mawūā b'ugadr̄ n̄m̄ba miñ k'ārēta bia k'awua ëaba jarasia eded'amarēā soldaorā tab'ut ded'a. ³⁵ Aramañne dume maē zebudad'era soldaorābara Pablora jirab'ari eded'ai bara zesia kīrū k'ob'eba k'abanata. ³⁶ K'abanata k'aid'u tēā zebudabara nemí jīgua mawūāsid'a: ¡Beuibara!

Pablo bed'ead'a zhārā kīrābita

³⁷ Soldaorā tab'ut ded'a ed'a bued'aid'e Pablobara soldaorā nok'ota wag'aua mawūāsia: ¿B̄ara m̄rā idaribika b̄aa bed'eata jaraira?

Mawūāñ jaribara mawūāsia: ¿B̄ara k'âwūā k'awua b'uka griego bed'eara? ³⁸ ¿K'ôbera b̄t̄ ëka jari Egiptod'ebema naara nañ ewade zhārā bawara zhō piradr̄pe, drua drudrua tab'ued'a cuatro mil j̄re eded'ara miñ beamiñrāta?

³⁹ Mawūāñ Pablobara mawūāsia: Wārānebai m̄rā judíota Tarso p̄w̄r̄d'ebemata p̄w̄r̄ zroma mañbema, mañ p̄w̄r̄ra Cilicia druid'ebema. M̄t̄ biata odua m̄ta idu bed'eabirua zhārā k'ob'ea.

⁴⁰ Mawūāñ jaribara idaribib̄r̄ba Pablo dume maē ûta n̄mepe chupear'amarēā juwuaba jarasia zhārā k'ob'ea. Aramañne chupear'ai hebreo bed'ead'e bed'ea mawūāsia:

22 M̄t̄ ererā, marā m̄t̄ zeze kīrāk'a b'ea, m̄t̄ marā kīrābita m̄zhikusa zhi k'areba bed'earita ūr̄iñdua.

² Hebreo bed'ead'e bed'eab̄r̄ta ūr̄nañ wuaab̄r̄ chupearisid'a. Mawūē izhara mawūāsia: ³ Wārānebai m̄rā judíota tosia Tarso p̄w̄r̄d'e, mañ p̄w̄r̄ra Cilicia druid'ebema. Mawūāmina m̄rā warisia nama Jerusalén p̄w̄r̄d'e. M̄t̄rā ūr̄g'ara k'awasia Gamaliel'd'eba, s̄awūā k'awai b'ud'e k'awasia Moisé ūr̄g'a dazhirā zhibarirā b'ead'ad'eta. Aramañne Daizeded'ebema arib'ae b'asia id'i ewade jōma marā b'e kīrāk'a.

⁴ M̄t̄rā p̄w̄b'asia Jesúsd'ebema ïjā b'era beaita, jidakuape cárceld'e chāb'ariita zhūmakīr̄r̄ta wūér̄r̄ta.

⁵ Sacerdote wag'aubara k'awua b'ua m̄t̄ mañ k'aud'a b'ad'ara, k'awua b'ea nok'orā jōmañba, ãzhara m̄t̄a k'arta diasid'a Jesúsd'ebema ïjā b'era m̄t̄rā jidasia b'uta dazhirā ūrer̄ta b'era. Mawūē m̄rā Damascoed'a wāsia mama b'esid'a Jerusalén p̄w̄r̄d'ea jidakua weita, aramañne pua k'awua od'amarēā.

Pablora jarad'a Jesúsd'ebema ïjānata

⁶ Mawūāmina m̄t̄ wāne Damasco k'aita bab̄r̄d'e, ūmatipa aritiaud'e m̄ta p̄rra ab'aed'a urua tēūsia bājāneba. ⁷ M̄ta ud'a b'aeb̄r̄d'era nemita ūr̄b̄r̄ta m̄t̄a mawūāsia: Saulo, Saulo, ¿b̄a m̄rā k'ārēā p̄w̄b'ut̄? ⁸ Mawūāñ m̄t̄rā panañ mawūāsia: ¿B̄ra k'aipe Nok'ó? M̄t̄a mawūāñ mawūāsia: M̄rā Jesús Nazared'ebema, mañta b̄a p̄w̄b'ut̄. ⁹ M̄t̄ bawara k'ob'ebara ūnata wārāne ūdub̄daba perasid'a, mawūāmina m̄t̄a bed'ea k'ob'ut̄ nemirā ūr̄na ëbasia. ¹⁰ M̄t̄rā mawūāsia: ¿M̄t̄rā k'ārēta oipe Nok'ó? M̄t̄a mawūāñ Nok'obara

mawūāsia: Piradruepe Damascoed'a wārūā, mama jōma jarad'aya b̄ua k'ārē oita. ¹¹ M̄rā daub'erreasia m̄ma mawūā urua tēñnaba, mawūē m̄rā Damascoed'a zesia juwuad'eba edebudaba m̄t̄ bawara k'ob'eba.

¹² Mama b'asia ūmakīrā Ananía abadata, mañbara arib'ae b'asia Moisé ūrāg'ata. Izhira jōmañba bia jara panasia judíorā mama b'ebara. ¹³ Mañta m̄ma zepe m̄ta orrape mawūāsia: Mebea Saulo, b̄ura ne ūdu b'id'a. Mañdaucha m̄rā wakusa ne ūduburuba m̄rārā izhira ak̄sia. ¹⁴ Mawūē izhara mawūāsia: Dazhirā zhibarirā b'ead'a Zhibariba b̄ura j̄erūsia izha k'ārē krīñata b̄ua k'awuamarēä, aramañne ak̄marēä Jesúz biata, izhi nemita ūrīmarēä izhi id'eba. ¹⁵ Izhid'ebemata b̄ura zhārā jōmañā jaraya b̄ua ūdud'ata b̄ua ūrīnata. ¹⁶ Mawūē ¿b̄ura k'ārēä pi k'ob'aipe? Piradruepa, buru k'oedua, b̄ura k'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ñā b'umarēä izhaa jaradua.

Pablo zok'ad'a judíorā ñāma

¹⁷ M̄rā jērūya Jerusalén p̄ewurued'a zepe Daizeze ded'a ewara mañ zhiwid'i n̄emne ne ūdusia k'āimok'arad'e kīrāk'a. ¹⁸ Mañnerā m̄t̄ Nok'o Jesústa ūduburud'era m̄rā mawūāsia: Jerusalénnebara ñabasia ñā wārūā, namarā ñjāna ñbaya b̄ua jaraburuba m̄nebemata. ¹⁹ Mawūārā mawūāsia: Nok'ó, ãzhara k'awua b'ea m̄rārā de zhi j̄erebadata n̄me mañ sāwūā cárceld'e b'ukua b'ad'ata ukua b'ad'ata b̄ud'ebemata ñjā b'era. ²⁰ Esteban b̄ud'ebema jarabarita beasid'ad'era m̄sid'a mama k'ob'ad'aba m̄ma biga basia izhi beabudara, zr̄ugad'a ñbamarēä m̄t̄ ak̄sia izhi bea k'ob'e wuara. ²¹ M̄t̄ mawūārā mawūāsia: Wārūā, m̄t̄ b̄ura wawara zok'aya judíorā ñāma.

Pablo ubii bad'a soldaorā nok'ota wag'auba

²² Pablo bed'eara mamabai ūrīsid'a. Aramañne nemi j̄igua mawūāsid'a: Druad'ebara k'āñ nebahirua, k'āñ b'aid'e b'ñ ñā.

²³ Aramañne ãzhira kīrū j̄era b'ikua wua ãzha ãneb'ari b'era niñwe, nejarra ewarad'e jāmapo jirpanuba, ²⁴ soldaorā nok'ota wag'aubara soldaorā tab'ñ mañ ed'a eded'amarēä jarape ud'amarēä jarasia bed'amarēä, aramañne k'awuaita k'ārēä mawūā kīrū j̄era b'ikua n̄meta izhi ūrū. ²⁵ Mawūāmina ud'aita j̄ebudad'era Plobobara soldaorā nok'ota mama k'ob'ñ a mawūāsia: ¿Roma bid'ara marā ubi panuka sāwūā oita jarad'a ñwed'ara?

²⁶ Soldaorā nok'oba mañta ūrīburud'era wāpe soldaorā nok'ota wag'auba mawūāsia: ¿B̄ura sāwūā oipe? Úmakīrā jarira Romanebema.

²⁷ Mawūārā soldaorā nok'ota wag'aubara orrape mawūāsia: M̄rārā jaradua ¿b̄ura Romanebemak'a? Mawūārā izhara mawūāsia: Ñājā.

²⁸ Mawūārā soldaorā nok'ota wag'aubara mawūāsia: M̄t̄ plata bio diaburuba m̄rā Roma bid'ata b'esia. Mawūārā Plobobara mawūāsia: M̄rā tod'ad'eba mañt̄.

²⁹ Aramañne izhi uita k'ob'ead'abara idaribisid'a. Soldaorā nok'ota wag'aubara mawūā Roma bid'ata k'awuape izhisid'a perasia j̄ebid'aba.

Pablo k'ob'ad'a nok'orā kīrābita

³⁰ Nrūēma soldaorā nok'ota wag'aubara bia k'awua krīñasia judíorābara k'ārēä jirpanuta, mawūē cadena ñabisia. Mobe zebid'amarēä jarasia nok'orā sacerdoterāta, nok'orā wag'aurā bawara. Mobe Pablo ñā edape k'ob'ñ a ñzhi kīrābita.

23 Plobobara nok'orā wag'aurā ak̄t̄ mawūāsia: M̄t̄ r̄erā, Daizeze kīrābitara m̄t̄ krīchara bia b'ñ a id'i basi-id'u.

² Ananía sacerdote wag'aubara Pablo k'aita k'ob'ea jarasia tachid'amarēä ima.

³ Mawūē Plobobara mawūāsia: ¡B̄ura Daizezeba tachiya, b̄ura sewa bibauta b'ñ a! ¿B̄ura jewed'a k'ob'ñ a ñka m̄t̄ k'awua oita Moisé ūrāg'aba jara b'ñd'e, mañta b̄ura Moisé ūrāg'ara arib'ae ñā n̄mñ ñka jaraburuba m̄t̄ tachid'amarēä?

⁴ Mawūārā mama k'ob'ebara mawūāsid'a: ¿Sacerdote wag'au Daizezed'era ik'azhirua jaraburuba?

⁵ Mawūānaī Pablobara mawūāsia: Mu ʉrerā, mʉārā k'awua ēbasia mawūā sacerdote wag'aura. Mañēnabemata zhi b'ʉmata mawūā b'ʉa: Ik'azhirua jararārūā nok'o wag'au bʉd'ebema b'ed'eta.

⁶ Pablobara k'awuasia ūkʉrʉ saduceorāta, ūkʉrʉ fariseorāta, mawūē nemi jīgua nok'orā wag'aurāā mawūāsia: Mu ʉrerā, mʉrā fariseoa, mawūē mʉrā fariseorānebema. Beukuad'ata piradrud'aita mʉā ūjā b'ʉd'e-ba mʉrā k'āwūā jirpanhā.

⁷ Pablobara mawūā ūkʉrʉ fariseorā, saduceorā ūzhirāñu bī ēā bed'easid'a, āba tab'ʉra aramañne dra totosia.

⁸ Mañēnabemata saduceorābara jara b'ea beud'ara piradrʉ ūāta, miā ángel ne ūāta, miā Jawurebiara ne ūāta. Mawūāmina fariseorāma mañrā mawūā. ⁹ Aramañne kīrū b'ʉgadrʉsid'a. Mañne ūrāg'a Moiséd'e jarabadata fariseorānebemata piradrud'ape mawūāsid'a: ūmakīrā nañbara miā k'ārēta bī ēā o ūā. Jawurebiata izhaa bed'easi ūbʉrʉ ángelta bed'easia, idaribi ūā jirpana ūā Daizezea.

¹⁰ Aramañne wuaabʉrʉ k'aik'aia jirpanuba soldaorā nok'ota wag'aura perasia, mawūē ūzhara Pabloba bauecha nañsābid'aid'eba soldaorāā jarasia wānape zhārā mañbara ed'a eded'amarēā ūzhi soldaorā tab'ʉ maē.

¹¹ Mañ diamase Nok'o Jesús zhi ūdubipe mawūāsia: Pablo, wāniguarua, Jerusalénne bʉa mʉnebemata jarabʉrʉ kīrāk'a k'āwūā jaraibara Romanebid'a.

Pablo beaita jirpanana

¹² ūnadrubʉrʉd'era judíorā ūkʉrʉ bed'ea ausid'a. Wārāne bed'easid'a nek'od'a ūbaita miā baniā dod'a ūbaita Pablo bead'ayeed'a. ¹³ ūzhira cuarenta audre nūmasia mawūā wārāne bed'ead'apead'ara. ¹⁴ Mañrāta nok'orā sacerdoterāma, nok'orāma wānape mawūāsid'a: Daira wārāne bed'easid'a miā k'ārēta k'od'a ūbaita Pablo bead'ayeed'a. ¹⁵ Mawūē marāba nok'orā wag'aurā bawarauba soldaorā nok'ota wag'aua jaraudua nu wemarēā marāma, sewa jaraudua marābara wārāne bia wid'i krīña panʉta izhid'ebemata. Mañena daibara bead'aita k'opanaña izhi nama zei nawed'a.

¹⁶ Mawūāmina Pablo nawek'au wauba mawūā kūrūgad'aita bed'ea k'opanʉta ūrībʉrʉd'era, wāpe ed'a wāsia soldaorā tab'ʉ maē, mobe jarasia Pabloa.

¹⁷ Mawūē Pablobara soldaorā nok'ota ab'a tr̄epe mawūāsia: Nañ kūrāta ededua soldaorā nok'ota wag'auma, bed'eata erub'ʉa jaraita.

¹⁸ Mawūāī mañbara soldaorā nok'ota wag'auma edepe mawūāsia: Pablo jida erupanuba mʉta tr̄epe Zuburia bed'easia bʉma wemarēā nañ kūrāta, bed'eata erub'ʉbid'a bʉaa jaraita.

¹⁹ Mawūāī soldaorā nok'ota wag'aubara juwuad'e jidape awuara edepe wid'i mawūāsia: ¿Bʉara mʉāā k'ārēta jaraipe?

²⁰ Mawūāī izhara mawūāsia: Judíorāta krīcha ab'arika zekuasia bʉaa jarad'aita Pablo nu edebimarēā nok'orā wag'aurā kīrābita. Sewa bʉaa jarad'aya wārāne bia wid'i krīña b'eta izhid'ebemata. ²¹ Mawūāmina bʉara ūjārārūā, ūzhid'ebema ūmakīrārā cuarenta audreba jirtopoita merū jirpanhā, mañrā wārāne bed'easid'a nek'od'a ūbaita miā baniā dod'a ūbaita bead'ayeed'a. ūzhara bari ūjā nūmeā bʉa k'asia aita.

²² Mawūāī soldaorā nok'ota wag'aubara kūrā wābibʉrʉta jarasia miōā jara ūbamarēā mañ jarad'aita.

Pablo edebid'a nok'o Félix b'ʉma

²³ Soldaorā nok'ota wag'aubara soldaorā nok'ota ūme tr̄epe diamase a las nueve wāita arib'aebigasia soldaorā dociente, k'awayo banata setenta, miāsu banata dociente. Aramañne wānamarēā Cesarea pʉwʉrʉd'u.

²⁴ K'awayod'e sillā b'ʉd'amarēā jarasia Pablo mañne b'aribid'ape zok'ai erjūenamarēā nok'o Félix b'ʉma.

²⁵ K'arta b'ʉpe diabued'era mawūāsia:

²⁶ Mʉrā Claudio Lisia, Félix bʉra nok'ota zhi zromāā mʉārā saludo diabuebʉrʉ. ²⁷ ūmakīrā nañta judíorāba jidad'ape ūzha bead'aid'e, mʉta soldaorā bawara wāpe k'arebasia mʉā k'awuape Roma bid'aita. ²⁸ K'ārēā jirpanhā k'awua krīñaba mʉārā edesia nok'orā wag'aurāta ūzhid'ema. ²⁹ Mawūē mʉārā k'awuasia ūzhi ūrāg'ad'ebema k'area jirpanhā. Mawūāmina miā k'ārē bed'eata erub'a ūbasia bead'aira o cárceld'e b'aira.

³⁰ Mawūāmina ūmakīrā nañ judíorāba jirtopoita merū jirpanūta jarad'ai aramaūta mūārā zok'asia būma. Mūārā izhi jirpanūrāa jarasia buñ kīrābita jarad'amarēa k'ārēta erub'eburū izhi ūrū. Bia b'adua.

³¹ Soldaorābara Pablora edebūdata āzhaa jarad'apead'a kīrāk'a diamase edesid'a Antípatri pūwūrūed'a.

³² Nrūēma k'awayo banaā chāb'arisid'a wānamarēa izhi bawara, mobe jērūya zekuasia āzhi soldaorā tab'ūma.

³³ Jarirā Cesarea pūwūrūed'a jūēkuape k'artara diasid'a nok'oa. Pablora k'ob'ūsid'a izhi kīrābita. ³⁴ Nok'obara k'artara lepe wid'isia k'ārē druad'ebemata. Aramaūne Cilicia druad'ebemata k'awuai, ³⁵ mawūāsia: Mūārā buñ bed'eara ūrīña buñ ji b'eta zebūdad'e.

Mawūāpe akūd'amarēa jarasia ed'a b'ud'ape rey Herode b'ad'a ded'a.

Pablo bed'ead'a Félix kīrābita

24 Mañ tēa ewari juegomane Ananía sacerdote wag'auta Cesarea pūwūrūed'a ed'aa zesia nok'orā ūkūrū bawara, dewara zesia zhārābari bed'eabarita Tértulo abadata. Maūrāta nok'o kīrābita zesi'd'a Pablo jid'ai-ta. ² Aramaūne Pablo trūbūdad'era Tértulobara nok'oa ji mawūāsia: Būk'areuba daira k'ābāēa sobia adu-a b'ea, daira ne biod'e bia erunūmūa būra krīchata erub'ud'e. ³ Būra zhi zroma Félix, būa ob'ud'ebema daibara ewariza baridu mañ jida b'ea k'ābāēa sobia. ⁴ Mawūāmina mūā būra dārā miāsēa erunūma ēbaita, mū biata odua dai bed'eata k'akutua ūrīdua ibiad'e. ⁵ Daibara k'awuasid'a ūmakīrā nañ ne k'azhiruata, ējūā jōmañ mañ judíorā jōma kīrūbiga b'ua, Nazared'ebema ūrāg'ad'e b'e nok'oa. ⁶ Maūsid'a mawūāne mitia oi basia Daizeze desid'a. Mawūē daibara jidad'ape k'awua okrīñasid'a dai ūrāg'ata b'ud'e. ⁷ Mawūāmina soldaorā nok'o wag'auta Lisiaba zhōne jārīsia dai juwuad'ebara. ⁸ Aramaūne jarasia izhi ji b'era zed'amarēa būma. Sāwūāta būa wid'i-ra būra k'awuaya mañ daiba jarabūda jōmañ k'area jirpanūta daibara.

⁹ Judíorā mama k'ob'ebid'a jarasid'a jōma mawūāta. ¹⁰ Nok'obara juwuaba Pabloa jarasia bed'eamarēa, mawūē mawūāsia: Mūārā k'awua b'ua būra añio bio bata bed'ea araa ob'uta k'āwūā daid'ebemata, mawūē mūrā wānigua bed'eaya mūzhikusa zhi k'arebaita. ¹¹ Būa wid'ikara k'awuaya ewari doce bata mūrā Daizeze ibia jarad'e wārīzed'ata Jerusalén pūwūrūed'a. ¹² Maūnerā mūrā ūdud'a ēbasia bed'ea k'aud'a nūmūrā zhārā bawara, kīrūbiga nūma ēbasia k'abanata, miā Daizeze ded'a, miā de zhi jurebadata nūme mañ, miā pūwūrūd'e. ¹³ Miā naūrābari būaa k'awua jara b'ed'a ēā mū k'ārēa k'āwūā jirpanūrā. ¹⁴ Mawūāmina mūā naūta būaa jaraya: Mūārā pēwā b'ua Jesúsd'ebema ota āzha jāpe b'ua ab'eta, mūārā aramaūne bed'eata arib'ae b'ua mū zhibarirā b'ead'a Zhibarid'eta. Mūārā jōma ūjā b'ua Moisé ūrāg'ad'e b'ut tab'eta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāne b'ut tab'eta. ¹⁵ Mūārā āzhid'e kīrāk'a ūjā b'ua Daizezebara beud'apead'ara piradrūbigaita biata b'eta bia ēāta b'eta. ¹⁶ Mañ k'area mūrā baridua kīrākuita b'ua bed'ea ne ēā nūmañta Daizeze kīrābita, zhārā kīrābita.

¹⁷ Mūrā drua ãñ año ūkūrū nimibape plata diad'e zesia mūrāta zuburia b'ea, dewara Daizezea diad'e zesia nendūwūrūta. ¹⁸ Mañ k'aud'a b'uta mūrā judíorā Asia druad'ebemaba ūdusid'a Daizeze kīrābita nene ēā b'aid'ebemata ob'ud'e Daizeze ded'a ewara mañ. Maūnerā mūrā k'abana bawara k'ob'a ēbasia, miā zhārā kīrūbiga nūma ēbasia. ¹⁹ Maūrā mū ūdud'apead'ata buñ kīrābita zed'ape mūrā jid'aid'e b'ua mū ūrū bed'eata jarad'aita erub'eburū. ²⁰ Maneburū za k'ob'eba jarad'aid'e b'ua mūā bia ēāta od'ata k'awuasid'a k'awuaita mū k'ob'asid'e nok'orā wag'aurā kīrābita. ²¹ Awuaraburū ãzhi mañ k'ob'asid'era mūārā nemi jīgua mawūāsia: Beud'apead'ata piradrūd'aita mūā ūjā b'ut k'area marābara id'i mūrā k'āwūā jirpanūā.

²² Nok'o Félixba mañta ūrīburūd'era Jesúsd'ebema ora bia k'awua b'uta mawūāsia: Soldaorā nok'o wag'au Lisiána eid'u zebūrūd'e mūārā ma k'awuaya marānebema.

²³ Mawūāpe soldaorā nok'oa jarasia Pablo akūmarēa. Mawūāmina jarasia ne sāwūārā idaribimarēa. Idaribimarēa jarasia ãzhirāba izhi arib'aebūdara o izhima zebūdara.

²⁴ Ewari tēane Félix zhi kīma Drusila ūme zesia, zhi kīma judíia basia. Maūnerā Pablo trūpe ūrīsia Jesucristod'ebema ūjā b'ed'ebemata. ²⁵ Maūnerā Pabllobara jarasia bia ēāta o ēbaid'ebemata kīrāepa b'aid'ebemata, dewara jarasia Daizezeba zhārā k'awua oita ewarita zeita, nok'o Félix mañba perape mawūāsia: Namabaia wārūā. Mūā trū b'eid'e mūā būra trūña.

²⁶ Aramaẽne Pabloba plata diamarẽä b'asia izha enaibari, mañ k'area zema bio zebi b'uta bed'ea b'asia izhi ūme. ²⁷ Aramaẽne año ūme baburud'era Félix nok'ota b'ad'ara kenab'ariburuba chãb'arisia Porcio Festoa. Félix judiorã bawara bia b'a krñaba cárceld'e ãmaësia Pablora.

Pablora jarad'a izhira eded'amarẽä Césarma

25 Aramaẽne Festora nok'ota b'ad'e zesia Judea druad'e, ewari ūbead'e Cesarea pŵurued'eba wãrizesia

Jerusalén pŵurued'a. ² Mawüe nok'orã sacerdoteräta, judiorã zhi zromaräta izhi kîrabitä zed'ape Pablora jisid'a. ³ Sewa ãzhi biata omarẽä wid'isid'a Pablo webimareä Jerusalén pŵurued'a, aramaẽne beabid'ai bacia od'e. ⁴ Mawüamina Festobara jarasia Pablora cárceld'e b'uta Cesarea pŵurued'e, jarasia mañu izhira dãärã ñäne wãita. ⁵ Mobe mawüasía: Marãnebemata wãsia b'uta mu ūme b'aequaudua. Mobe mañba bia ñäta osiburùjiudua.

⁶ Festora Jerusalénne ewari ocho o ewari diez b'ape wãsia Cesarea pŵurued'a. Nrüema zhärä k'awua obari maë jewed'ape wed'amarẽä jarasia Pablora. ⁷ Pablo zeburud'era judiorã Jerusalénneba zed'apead'abara bürerdrud'ape bia ñä zromata bio osid'e jisid'a, mawüamina jara b'ed'a ñebasia mañ sãwüä wãrinuta. ⁸ Mañnerä Pablobara izhikusa zhi k'areba mawüasía: Judiorã ûrãg'a ûrãrã, miä Daizeze de ûrãrã, miä rey César ûrãrã mürä k'azhiruara o ñä miä k'ärëne.

⁹ Mawüamina Festo judiorã bawara bia b'a krñaba Pabloa wid'i mawüasía: ¿Bura Jerusalén pŵurued'a wãrizeika nañenabemata mama k'awua od'amarẽä mu kîrabitä?

¹⁰ Mawüäi Pablobara mawüasía: Zhärä k'awua obadata rey Césard'e maë k'ob'uta mürä, mu k'awua od'aid'e b'u maë k'ob'uta. Judiorã muärä bï ñä o ñebad'ata buara bia k'awua k'ob'uta. ¹¹ Bia ñäta muä osiburù, o mu bead'aid'ebemata muä osiburù mürä beuama ñä. Mawüamina nañraba mu jirpanuebemata miä k'ärëta ne ñeburù, mürä miõba chãb'ari b'e ñä ñazhaara. Muärä krñña b'uta mürä rey Césarba k'awua oita.

¹² Mawüäi Festora krícha diabada bawara bed'eape panañ mawüasía: Bura Césarba k'awua oita krñaburuba buara rey Césarma wãña.

Pablo wed'apead'a Agripa kîrabitä

¹³ Ewari ûkuru berab'arid'a têä rey Agripa zhi nawek'au Berenice ūme Cesarea pŵurued'a zesid'a nok'o Festo salud'aita. ¹⁴ Mama ewari bio panebûdaba Festobara rey Agripaa Pablod'ebemata jara mawüasía: Iab'a cárceld'e ãmaësia Félixba. ¹⁵ Mañne jirpanuta mu Jerusalén pŵurued'a jüësid'e muña zesid'a nok'orã sacerdoteräta nok'orã judioräne bawara, mobe jarasid'a beabimarẽä. ¹⁶ Mawüänaï muärä panañ mañrää jarasia Roma bid'aräbara zhärä bead'amarẽä chãb'ari k'awa duanu ñäta zhi ji k'ob'eta kîrabitä k'opanu ñära, aramañnerä izhikusa zhi k'areba b'eya jibudad'era. ¹⁷ Ñzhi ñaba nañu zebudad'era mürä aramañta nrüema zhärä k'awua obada maë jewed'ape jarasia mañ wed'amarẽä. ¹⁸ Zhi ji b'eta kîrabitä k'ob'ebara bia ñäta od'ata jarabuda ñäba muä krícha k'ob'ad'a kîrak'a ñebasia. ¹⁹ Awuaraburù jirpanasia ñzha ijä b'ed'ebema k'area, Jesús apanu k'area, mañ beud'ata Pablobara jara b'uta zok'ai b'uta. ²⁰ Muärä mañ sãwüäta k'awua ñäba wid'isia Jerusalén pŵurued'a wã krñña k'awuaita mañu k'awua od'amarẽä mañenabemane. ²¹ Mawüamina Pablobara krñasia izhira k'awua omarẽä rey Augusto Césarba. Mawüe muärä cárceld'e b'ud'amarẽä jarasia muä zok'ayeed'a rey Césarma.

²² Mawüäi rey Agripabara nok'o Festoa mawüasía: Muñbid'a ûrik'ausia mañ bed'eara.

Mawüäi jaribara mawüasía: Bura nu ûrñña.

²³ Nrüema rey Agripa zhi nawek'au Berenice ūme zebudad'era dajada panasia zhi zromaräta. Ñzhira zhärä k'awua obada maë ed'a wäsid'a soldaorä nok'oräta wag'aurä bawara, nok'oräta pŵurud'ebema bawara, mawüe nok'o Festobara webisia Pablora. ²⁴ Mobeburù Festobara mawüasía: Rey Agripaba dewara ûmakîrãrã jõma dai bawara ñaba k'ob'eba za eruk'opanu ûmakîrã nañta, judiorã k'abanaba jirpanuta muñä jisid'a Jerusalénne, dewara nama Cesaread'ebid'a. Mañnerä nemi jíguar jasid'a wueta b'aid'e b'u ñäta. ²⁵ Mawüamina muärä k'awuasia izhi bead'aid'ebema o ñäta, izhira rey Augusto Césarba k'awua omarẽä krñña b'uta muärä

ya kr̄chasia zok'aita izhima.²⁶ Rey m̄t̄ nok'oa k'ārē wārāta jara b'ut̄ diabueita ne ēāba m̄t̄rā web̄r̄ha marā kīrābita, zhi audrera bu kīrābita web̄r̄ha rey Agripa, aranañnerā sāwūāta k'awuab̄r̄ha b'aya m̄t̄ k'ārē b'ut̄-ta.²⁷ M̄t̄ma biga ēā jida erupan̄r̄a k'ārēā jirpan̄ta jara ēā zok'aira.

Pablo bed'ead'a Agripa kīrābita

26 M̄t̄eb̄r̄ rey Agripabara Pabloa mawūāsia: Buzhikusa zhi k'areba bed'earua.

Mawūāsia Pabloa juwua jirab'ari izhikusa zhi k'areba mawūāsia:² Rey Agripa, m̄t̄rā sobiab̄r̄ha id'i bu kīrābita m̄t̄zhikusa zhi k'areba bed'eai baera ne jōmañne m̄t̄ jirpan̄ta judíorāba.³ Zhi audrera buara jōma k'awua b'ut̄a sāwūā k'awa b'eta k'ārē bed'eata b'ut̄ta judíorāne ed'ara, mawūē m̄t̄ biata odua m̄t̄ bed'eata ūr̄d-ua sē ēā.

Pablo naara sāwūā b'ad'a

⁴ M̄t̄rā zhi zake wed'auba jēde wed'auba m̄t̄zhi druad'e Jerusalénne sāwūā b'ad'ata k'awua b'ea judíorā jō-mañba.⁵ Āzhara dewara k'awua b'ea jara kr̄ñanarā jēdeuba m̄t̄rā dazhirā ūr̄g'ata arib'ae b'ut̄ba m̄t̄rā fariseota b'ut̄a.⁶ Id'ibaira Daizezeba dazhirā zhibarirā b'ead'aa jarad'ara izhara arib'aeita m̄t̄ ījā b'ut̄ k'area m̄t̄rā tr̄sid'a k'awua od'aita.⁷ Mawūā jarad'ara arib'aeita ījā b'ea dazhirā Israel warrarā doced'ebemata b'eb-bara, mawūē Daizezeba jara b'ut̄ta arib'ae b'ea diamase ewarid'e. Mañta ījā b'ut̄eba rey Agripa, m̄t̄rā ji pan̄t̄a judíorābara.⁸ ¡Sāwūāpe! ¿Marāma ījāñe b'ut̄ ēka Daizezeba beud'ata piradr̄ubigaira?

Pablo zhārā pēwā b'ad'a

⁹ Wārānebai m̄t̄rā ne jōma oita kr̄chasia Jesús Nazared'ebemane ījā b'era kiaweita.¹⁰ M̄t̄rā mañta osia Jerusalénne. M̄t̄rā Jesúsd'ebema ījā b'era bio cárceld'e b'ukuasia mawūā oi zareata diab̄udaba nok'orā sacer-doterāba, beakuab̄udara m̄t̄ma biga basia.¹¹ M̄t̄rā de zhi jurebadata n̄ume mañ ubima bio ukuabisia ījābiga ēā Jesúsd'ebema zaread'e ik'azhirua jarabigaita. Aramañne ãzhi ūr̄k'ābāēā kīrū b'ut̄ba pēwākua b'asia p̄w̄r̄a ãibemata tab'eid'ubid'a.

Pabloba jarad'a izha ījānata

¹² Mañ k'aud'a b'ut̄d'eba m̄t̄rā Damasco p̄w̄r̄ued'a wā basia mawūā oi zareata diad'ape zok'ab̄udaba nok'orā sacerdoterāba.¹³ Mañne ûmatipa rey Agripa, m̄t̄ od'e wāne ûnata bājāne m̄t̄ ūdusia audre ûnata û-madau urua k'āñabara. Mañ m̄t̄ p̄rra tēüsia, m̄t̄ k'aid'u wāb̄udasid'a p̄rra tēüsia.¹⁴ Dai jōma egorod'e b'ae-b̄udad'era m̄t̄ nemita ūr̄sia hebreo bed'ead'e m̄t̄ā mawūāb̄r̄ta: Saulo, Saulo, ¿b̄ua m̄t̄rā k'ārēā pēwā b'ut̄? B̄ra k'āwūārā dob'a pugab̄r̄ua sumiāta ne kīrāk'a.

¹⁵ Mawūām̄t̄rā mawūāsia: ¿B̄ra k'aipe Nok'ó? M̄t̄ mawūām̄t̄ Nok'obara mawūāsia: M̄t̄rā Jesúa, mañta bua pēwā b'ut̄a.¹⁶ Piradr̄erua, ûta n̄medua, m̄t̄rā buaa zhi ūdubib̄r̄ha m̄t̄nebemata jarabarita b'ut̄ita, aramañne bua ūdud'ata jaramarēā, m̄t̄ buaa zhi ūdubi n̄mañnebemata jaramarēā.¹⁷ M̄t̄ bua ēdr̄bi b'aya buzhirā juwuad'eba, judíorā ēā juwuad'eba. K'ōbeb̄r̄ m̄t̄ bua mañrāma zok'aya.¹⁸ Aramañne m̄t̄ bed'ea wārāta k'awuab̄udaba dab̄e ewekuamarēā, p̄r̄iguad'e b'ead'ata aramañne b'eya ûnane, ãtõmiā zarea edre b'ead'ata aramañne zed'aya Daizezema. Aramañne m̄t̄nebemata ījāb̄udaba Daizezebara bed'ea ne ēā duanebiya k'azhiruata biod'eba, aramañne b'eya izhid'eta b'ed'ebemata.

Pabloba arib'aed'a Jesúsb̄a jarab̄r̄ta

¹⁹ Mawūē rey Agripa, m̄t̄rā arib'ae ēā n̄ma ûbasisia m̄t̄ā jarab̄r̄ta ûtrebemaba.²⁰ Awuarab̄r̄ naara jara-sia Damascod'e b'ea, Jerusalénne b'ea, Judea drua jōmañne b'ea, judíorā ēäta b'ea. Mawūā jarasia k'azhiruara ãmapa Daizezeta pēwānamarēā, aramañne biata od'amarēā dajada k'azhiruara ãmapa b'eba.²¹ Mañ k'area judíorābara m̄t̄rā Daizeze ded'a jidad'ape bead'ai basia.²² Mawūāmina Daizezeba k'areba n̄m̄ba id'i basiid'u jara n̄m̄ba zhi zroma ēäta b'ea, zhi zromata b'ea, aramañne m̄t̄rā jāpe jara n̄m̄ba ēā Daizezeba bed'eata

jarabibarirāba dewara Moiséba sāwūā berab'ariita jarad'apead'ara: ²³ Jarasid'a zhārā Ēdrēbira beui barata, beud'ara naara izhita piradrēta, aramañne Daizeze bed'eata ūnata jaraita judíorāta b'ea, judíorā ëäta b'ea.

Pabloba Agripaa jarad'a ïjāmarēä

²⁴ Izhikusa zhi k'areba mañta jaraburēd'era Festobara nemi jīgua mawūāsia: Pablo, bura kīrāne b'ü eä. Estudiota mañtua k'awua b'üba kīrādua b'id'a.

²⁵ Mawūāi izhara mawūāsia: Mūrā kīrādua b'id'a eä zhi zroma Festo. Awuaraburē bed'eara wārāta jara b'ua kīrāepad'ebemata. ²⁶ Rey Agripa mūrā bu kīrābita adu-a bed'ea k'ob'ua. Mañ mūñ jaraburēd'ebema buara k'awua b'ua, mūärā krīcha eä mañenabema buara k'awua eäta, mañ berab'arisi ëbaera dau peratud'e. ²⁷ ¿Rey Agripa, buara iñä b'üka Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ara? Mūärā k'awua b'ua buara iñä b'uta.

²⁸ Mawūāi Agripabara Pabloa mawūāsia: Bua mūrā Cristod'ebema babidea.

²⁹ Mawūāi Pablobara mawūāsia: ¡Daizezeba krīñaburē dāärāne o dāärā eäne mūärā bari buata sāwūā b'aita krīña b'ü eä, awuaraburē jöma id'i mu bed'eata ūrī k'ob'esid'a mūärā mu kīrāk'a b'aita krīña b'ua nañ cadena ne eä!

³⁰ Mawūāi rey Agripata, nok'o Festota, Bereniceta piradrēsid'a ãzhi bawara jewed'a duanena bawara. ³¹ Mobe jäpe wānape ãzhirānu mawūāsid'a: Izhi bead'aid'ebema miñ cárceld'e b'aid'ebema o ëbasia nañbara.

³² Agripabara Festoa mawūāsia: Nañ ëdrēbid'aid'e b'asia izha krīñasi ëburē izhira k'awua omarēä rey César-ba.

Pablo edebisid'a Romaëna

27 Daira Italia druaed'a barcod'e wābid'aita krīchabudad'era Pablota dewaraurā ūkūrē jida erub'e bawara soldaorā nok'ota Julioa chāb'arisid'a. Izhira soldaorā rey Augustod'eta tab'ud'ebema basia. ² Daira barco Adramitio puewurēd'ebemane b'arisid'a. Mañ barcora wā basia Asia druad'ebema oded'aze za. Dai bawara b'asia Aristarco Tesalónica puewurēd'ebemata, mañ puewurēra Macedonia druad'ebema. ³ Nrūëma jūëkuasia Sidón puewurēd'u. Juliora Pablo bia edaburēta izhi bawara biarāma idu wābisia k'ärē nesid'ata diad'amarēä mañrāba. ⁴ Mamañba jizoabudad'era dod'u Chipre ãbude wāsid'a puewurēta ãña nūmuba. ⁵ Pusad'e berab'arisid'a Cilia drua kīrāpe, Panfilia drua kīrāpe, aramañne zesid'a Mira puewurēd'u, mañ puewurēra Licia druad'ebema.

⁶ Mama soldaorā nok'obara barco Alejandría puewurēd'ebemata ûdusia wāta Italia druaed'a. Mawūë daira b'aribisia mañne. ⁷ Daira ewari bio bikañk'a wāsia. Aramañne zuburia k'abadad'e puewurē Gido kīrāpe jūëkuape puewurēba idaribi eäba dod'u Creta ãbude wāsid'a dod'u Salmón kīrāpe. ⁸ Aramañne pusa k'aawa zuburia k'abadad'e berab'arisid'a oded'aze Buenos Puertos abada maë. Mañ k'aita b'asia puewurē Lasea.

⁹ Ewarita bio aduabudaba ya menajacha nūmesia pusad'e barcod'e wārī. Mañsid'a mawūäne fiesta judíorā nek'od'ak'a ewarira berab'arisia. Mañnerā Pablobara jarirā, ¹⁰ mawūāsia: Mūñ k'awua b'ua barcora menajachad'e wāneba ne bio aduaya, bari ne zügħa edeta barcota aduai eä, awuaraburē beukuaya dazhirāsid'a.

¹¹ Mawūämina soldaorā nok'obara barco zhibari bed'eata, barcod'e nok'o bed'eata audre ūrīsia Pabloba jara k'ob'ü k'ãñabara. ¹² Oded'aze Buenos Puertos abada mañrā kue ewarita berab'ariira biga ëbaera, zhi k'abanarā krīchasingid'a mama jipa berab'arid'aita jūënañ k'awuaita Fenice puewurēd'a. Oded'aze mañ puewurēd'ebema Creta dod'ud'ebema, mawūä krīchasingid'a kue ewarira nangu ewarita berab'arid'aita mama.

Nanguba pusa bomatubid'a

¹³ Puewurēta juwua ãk'aareba puewurē k'ob'aera ãzhima biga basia wānañta, mawūë ancla jiraedad'ape wāsid'a dod'u Creta k'aawa. ¹⁴ Mawūämina audre eäne barco nanguba edab'arisia nangu Euroclidón abadaba. ¹⁵ Aramañne barcora edab'ari wāba zhi kēbu nanguma puewurēwa b'ed'a eäba daira idu zhi edebisid'a. ¹⁶ Dod'u zake Clauðia abada ãbude babudad'era b'e eä jirpanape ed'a b'usid'a jāba zakera. ¹⁷ Mawūä ed'a b'ud'ape barcora lasoba jūëkuasid'a ãrī ëbamarēä. Ibuta Sirte abadama poa nūmeñeba pera k'ob'eba wua barcod'ebema eu'b'ari nūmūrā ed'aa b'ud'ape nangua idu edebisid'a. ¹⁸ Aramañne pusa nanguba bomatubi nūmuba nrūëman-

erā doid'u pepekuasid'a barcoba ne z̄uḡata edera. ¹⁹ Ewari ūbead'e daibara dazhi juwuaba doid'u pepekuasid'a netata barcod'ebema. ²⁰ Ewari k'azhiruaba ūmadau miā ch̄idau ūdu ēā ewari bio basia, pusa nanguba k'ābāēā bomat̄bi n̄umeba daibara kr̄chasicid'a daira ēdr̄ud'a ēāta.

²¹ Aramaūne Pablobara daira nek'od'a ēā ewari bio bad'eba āzhi ēsadra n̄umepe mawūāsia: Biga bak'ausia mu bed'eata ūr̄sid'abur̄, mawūār̄ Creta dod'ud'eba jizo aebak'ausia k'āwūā ne ār̄ne ne aduabid'e.

²² Mawūāmina wāniguaudua, dazhirā miōta beu ēā, awuarabur̄ teguezoaya barcotr̄. ²³ Id'i diamase mu ūme b'asia ángel Daizezed'eta, m̄r̄ Daizezed'ea, m̄r̄ izha jara b'uta arib'ae b'ua. ²⁴ Ángelbara m̄hāā mawūāsia: Pablo perarār̄, b̄ra jūēibara rey César kīr̄bita. Mañsid'a mawūāne buk'areuba Daizezebara jōma b'eabiya barcod'e bu bawara did'ira. ²⁵ Mañba wāniguaudua, m̄r̄ Daizezera kr̄cha b'ua, mawūā bay aizha m̄hāā jarad'a kīr̄k'a. ²⁶ Aranaūne dazhirā poa n̄umeña baridu dod'ud'e.

²⁷ Aramaūne semana ūme babur̄d'e diamase n̄um̄ner̄ pusa Adriáticod'e nanguba eded'e barcod'e trajababara ewari ēsadra kr̄chasicid'a drua k'aita bakuata. ²⁸ Zab̄dad'era pusa nabuara b'asia treinta y seis metro. Āmaña arana wāb̄dad'era nabua b'asia veintisiete metro. ²⁹ Peñama tēūneba pera k'ob'eba ancla kīmarē tabuesid'a barco ākid'aare. Mobe ūnabasia ūnadribi kīr̄na panasia. ³⁰ Barcod'e trajababara merū wānaīta kr̄chasicid'a barcod'ebara. Mawūē jāba zakera pusaid'u babib̄data sewa tabued'ai kīr̄k'a k'opanasia ancla budearebemata. ³¹ Mañne Pablobara soldaor̄a nok'oa soldaorāā mawūāsia: Nañrāta barcod'e k'opan̄ ēbur̄ marā ēdr̄ud'a ēā.

³² Mawūā ūnabasia soldaorābara laso jāba zaked'eta tiawebudaba idu ūbuesid'a.

³³ Āsabod'od'e Pablobara nek'od'amarēā jōmaāā mawūāsia: Nañba ewarira semana ūme babur̄ua sāwūā k'awuaita jūā b'ed'e miā k'ār̄ēta k'o ēā. ³⁴ Mañba mu biata oudua, nek'oudua zarea k'ob'eaita. Marā bud'aid'u miā ab'abid'a miōneta adua ēā.

³⁵ Mawūāpe pan jiraedape jōmaū ūnabasia kīr̄bita Daizezea zhobia jipe b'ape k'osia. ³⁶ Mawūē jōma wāniguad'ape ab'arika k'osid'a. ³⁷ Daira barcod'era jōmaūne duanasia dociento setenta y seis. ³⁸ Pan jāwūā k'od'ape barco wūēsābisid'a trigo pepekuabudaba pusad'e.

Barco pusaba teguezoabid'a

³⁹ Ūnadribur̄d'era k'awuad'a ēbasia sāū druata, mawūāmina mañ druad'e jog'oata ūdusid'a ibu bara b'uta. Barcora mañma n̄umane wābid'aita kr̄chasicid'a b'ed'ara. ⁴⁰ Mawūē laso tiawekua ancla idaribikuasid'a pusad'e, ēnasid'a barco araa jat̄bari jūā n̄um̄r̄. Mobe zhi wua budearebemata nanguma eub'aribudaba barcobarra erutēūsia ibuma. ⁴¹ Aramaūne istad'e poa n̄umebisid'a barcora. Zhi kēb̄ra jou n̄umeberur̄ba p̄ukat̄ ēbasia, aramaūne zhi ākid'ara teguezoa b̄usad'ewasia pusa jamaweba.

⁴² Soldaorābara kr̄chasicid'a jidakua erub'era bead'aita miōta tūē merū wā ēbamarēā. ⁴³ Mawūāmina soldaor̄a nok'obara Pablo beabi kīr̄na ēāba idaribi ēbasia mawūā od'aid'era. Mawūē jarasia zhi tūē k'awua b'era naara doid'u jurzoape drua bad'amarēā. ⁴⁴ Zhi wuaabema b'aribigasia ūk̄ur̄ tablad'e, ūk̄ur̄ barco b'uḡzoamane. Aramaūne jōma ēdr̄ubudaba drua basid'a.

Pablo k'ob'ad'a dod'u Maltad'e

28 Ēdr̄ubudad'era daibara k'awuasid'a dod'ura Malta abadata. ² Mama b'ebara daira k'ābāēā bia edabudata tebu puad'ape daira jōma b̄uredribisid'a kue ze n̄umeba kūrāsāba. ³ Pablobara tebu jarra p̄ota jurepe edape pepekuasia tebuad'e. Mañne dāmata tebu jūw̄r̄āba wāēbabur̄ba k'a jirab'esia juwuad'e. ⁴ Zhār̄a mama b'ebara mawūā dāmata juwuad'e jirab'id'ata ūdud'ai mawūāsid'a: Nañ wārāne miā beamiāta pusad'ebara ēdr̄ubudad'a. Mawūāmina ne zhi zromane erub'era zhār̄a k'awua obariba idu b'abi ēā.

⁵ Pablobara dāma jīāwesia tebuad'e, aramaūne k'ār̄ē sāwūā ēbasia. ⁶ Jarirābara jūā k'ob'easia izhira oroita, o aritiaud'e beu b'aeita. Mawūāmina dār̄ār̄ jūā k'ob'ed'e k'ār̄ē sāwūā ēbaera awuara kr̄chad'ape jarasid'a āzha ne zhi zromane erub'eta k'ob'ua.

⁷ Mama druata b'asia mañ dod'ud'ebema nok'ota Publio ababad'eta, mañbara daira bia edasia ewari ūbea.
⁸ Mañnerā Publio zezera kud'ad'e tab'asia kewamiāba ãmiba. Pablo ed'a wāsia akud'e, mobe zhiwid'ipe juwua ūrū b'upe b'ebisia. ⁹ Mañta ūdud'ape awururā dod'ud'e k'aya b'era zebudaba b'esid'a. ¹⁰ Mañrābara daira bia arib'aesid'a. Barcod'e dai jizoasid'era jōma diasid'a od'e nesid'ara.

Pablo jūēna Romañu

¹¹ Jed'ek'o ūbea baburud'era daira b'arikuasia barco Alejandría p̄uwurud'ebemane, mañ kue ewarita berab'ariyeed'a n̄masia mañ dod'ud'e. Mañma budeare b'asia ne zhi zromane erub'e Cástor zata, Pólux zata.
¹² P̄uwurū Siracusa mañ jūēkuape mama duanesia ewari ūbea. ¹³ Mamañba pusa k'aawa wānane jūēkuasia Regio p̄uwurued'a. Nrñēma dai wāma ãbudeba p̄uādrū n̄muba ewari ūmene jūēkuasia Puteoli p̄uwurued'a.
¹⁴ Mama mebērā ūkurebū ūdusid'a, mañrā Zuburia bed'easid'a dai ãzhi bawara duanemarēa ewari siete. Mobeberū wāsid'a Roma p̄uwurued'a. ¹⁵ Mañuba mebērābara dai uruta ūrīnape kīrāzhu zesid'a Foro de Apio p̄uwuruid'u, Tres Tabernas p̄uwuruid'u. Pablora ūdukuai Daizezea zhobia ji sobiasia. ¹⁶ Romañu jūēkuabudad'era soldaorā nok'obara jidakua erub'era chāb'arisia soldaorā nok'ota wag'aua. Mawūāmina Pablora awuara b'abiburūta soldao ab'aña akubi b'usia.

Pablora Jesúsd'ebema jarad'a Romane

¹⁷ Jūēnata ewari ūbead'e Pablora trūbisia nok'orā judiorāneta, aramañne ãba zebudad'era mawūāsia: Muñerā, muñrā dazhirāta b'era bī ñā o ñebisia, miā muñrā bī ñā o ñebisia dazhirā zhibarirā b'ead'aba ok'awa b'ead'ara, mañta muñrā jidad'ape Jerusalénne chāb'arisid'a Roma bid'arā juwuad'e. ¹⁸ Mañrābara muñebema sāwūāta k'awuad'ape muñrā ñena krīnasid'a ne ñāba muñ k'ärēa bead'aira. ¹⁹ Mawūāmina judiorāba idaribid'a ñāba muñrā jarai bara zesia muñrā krīñata muñrā k'awua omarēa rey Césarba. Mawūā jarasia muñ k'ärēa ji nuñmañrā ne ñmina muñrāta b'era. ²⁰ Mañ k'area muñrā marāta trūkuasia marā ūduita, marā bawara bed'eaita. Zhārā ūdrubita Israel b'eba jūñ b'ed'ebema k'area muñrā k'awūā jūñ b'uta nañ cadenaba.

²¹ Mawūāñ jarirābara mawūāsid'a: Daibara Judea druad'ebara k'arta jidad'a ñā b'ud'ebema. Miā mebērā iab'abid'a ze ñā buñ jid'era o buñ bī ñā jarad'era. ²² Mawūāmina daibara ūrī krīña k'ob'ea buñ sāwūā krīcha b'uta. Jesús ūrāg'ad'e b'era daibara k'awua b'ea baridu mañ bī ñā jara b'eta.

²³ Sōmbed'e zed'aita ewarita b'ud'ape zhārā bio Pabloma zesid'a izhi b'ut mañ. Daizezeta Nok'od'ebemata mañrāña bia jarasia diaped'auba kewaraed'a. Aramañne Jesúsd'ebemata ūjābigayid'e b'asia Moisé ūrāg'ad'e jara b'ud'eba, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ad'eba. ²⁴ ūkurebū ūjāsid'a mañ jaraburūra, mawūāmina ūkurebū ūjāna ñebisia. ²⁵ ūzhirāñu krīcha ab'rika zed'a ñāba wābūsid'e Pablora mawūāsia: Bia k'ñneba Jawurebiara bed'eaburūta, Daizezeba bed'eata jarabibarita Isaíad'eba dazhirā zhibarirā b'ead'ata jara mawūāsia:

²⁶ Israel b'ema wāpe mawūādua: Muñ bed'eara ūrī b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ñebaya, akut b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ñebaya.

²⁷ Marā za b'ebara sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ñebaya, ūrī b'eid'u ūrī b'ed'a ñebaya, dabut ñāna b'eba dabubara akud'a ñebaya, ūrī b'eid'u sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ñebaya, k'azhuruara ñamape Daizezera pēwāna ñebaya muñ ñedrubigaira.

(Isaías 6:9-10)

²⁸ Mawūē k'awuadua, judiorā ñāta b'ea jarad'e zok'asia ñedrubid'ebemata Daizezed'era. Aramañne mañrābara ūrīnaña.

²⁹ Pablora mañta ma jaraburud'era judiorā wāsid'a ñzhirāñu k'aik'aia.

³⁰ Pablo año ñume de arrenda b'asia. Mañnerā jōma bia eda b'asia izhima zebudara. ³¹ Daizezeta Nok'od'ebemata jara b'uta Nok'o Jesucristod'ebemata dajada jara b'asia, mañnerā miöba sāwūā ñebisia.

ROMANOS

Saludo diabued'a

1 Mūrā Pabloa, mūrā Jesucristo nezok'a, mūrā izha jūrūpe zok'asia bed'ea biata jaramarēä Daizezed'eta.

2 Mañenabema izha bed'eata jarabibari b'ead'ad'eba na wed'auba jarad'ata b'ua tab'ea: **3** Mañ bed'ea bimbara jara b'ua zhi Warrata dazhirā Nok'o Jesucristota, izhira rey David'eba uruta b'asia dazhi k'awūnerā. **4** Izhi-ra Daizeze Warrata zarea bara b'uta Jawurebiaba k'awuabisia, mawūä k'awuabisia beud'ata piradrud'ad'eba.

5 Jesucristobara mūrā izhi biaba jūrūpe zok'asia, aramañne drua jōmañebemaba ïjānamarēä izhid'ebemata kūäg'a. **6** Marā mañrānebemata b'ea, marā jūrūkuasia b'eamarēä Jesucristod'eta. **7** Jōma marā Roma pñwurud'ebemata b'era Daizezeba kūäg'ata b'ea, marā jūrūkuasia izhid'eta b'eamarēä: Mawūë izhi biaba marā adu-a b'eabiya dazhi Zhibari dazhirā Zezeba dewara Nok'o Jesucristoba.

Pablo wā krīña b'ad'a Romañu

8 Mūä naara jaraira Jesucristod'eba mūärä Daizezea zhibia ji b'ua marā jōmañbari, marāba Jesúsd'ebema ïjā b'eta trñpoa nñmñbari ñjūä jōmañne. **9** Mūärä Daizezera soid'u arib'ae b'uba bed'ea biata jara b'ua zhi War-rad'eta, izhara k'awua b'ua mūä marā ewariza jara tau ëäta mū zhiwid'iburud'era. **10** Mūrā zhiwid'i b'ua Daizezeba krīñaburū wäbimarēä marāma. **11** Mūä marā ùdu krīña b'ua Jawurebiad'ebemata jaraita, aramañne jipa nñmeñmarēä. **12** Aramañnerä zhiya zareabi nñmeñña Jesúsd'ebema ïjā b'ed'eba marābid'a mūäbid'a.

13 Mebérä, mūä marāba k'awuad'aita krīñata k'awuadua mūrā biod'e marāma wāza b'ua, aramañne marānebemabid'a Jesúsd'ebemata ïjānamarēä dewaraurā judíorā ëäba ïjānapead'a kīrak'a, mawūämina id'i basiid'u wā b'e ëä nñmñ. **14** Estudiad'ata b'ea, estudiad'a ëäta b'ea, krīcha erub'ea, krīcha ne ëä b'ea mūärä jaraibara bed'ea biara. **15** Mawūë mūärä Jesúsd'e bed'ea biara marāäbid'a k'adrubabai jaraya marā b'ea Romane.

Zareata bed'ea biad'ebema

16 Mūrā pera ëä Jesúsd'ebema bed'ea biata jaraira, mañ Daizeze zareata jōma zhi ïjābūdata ëdruid'ebema judíoräta judíorä ëäta. **17** Mañ bed'ea biad'eba Daizezebara k'awuabi b'ua izhara bed'ea ne ëä b'ubarita ïjābūrūd'eba. Mañenabemata zhi b'umata mawūä b'ua: Daizezema bed'ea ne ëä b'ura ïjā b'ud'eba izhi ûme b'ai jō ëä b'aya.

Bed'ea bara b'ea beubari b'era

18 Daizezebara izhi kīrūbira ûtreba k'awuabi b'uta zhārā pua k'awua ob'ua bia ëäta ob'eta, bia ëäta ob'eba idu k'awuabid'a ëä b'eta bed'ea izhid'e wäräta. **19** Daizezed'ebemata k'awuad'ai b'ura bia k'awua b'ea izha k'awuabi b'uba. **20** Izhid'ebemata ùdud'ak'ara, izhi zareata jök'ara, izhira Daizezeta b'ura дажада ùdu nñmñ ñjūä osi wed'auba, mañta k'awuaid'e b'ua izha k'ärē ob'ud'eba, mawūë bia ëäta ob'ebara k'awuad'a ëä ab'ed'a ëä. **21** Daizezed'ebema k'awua b'eta Daizezera ibia jarad'a ëä, miä zhibia jida ëä, aramañne sâwûäta k'awuad'a ëä, aramañne sod'ebara k'awuad'a ëkîrak'a b'eba so pârîgu b'ea. **22** Krîcha banane b'ed'e krîcha ne ëä b'ea. **23** Daizeze beuk'ata zhi zromane edad'aik'ad'e, zhi zromaräne erub'ea ne dazhi zad'e nñme jöbarita, ibanarä zata, nendwurū jérü kîmarē b'e zata, nendwurū jâne wā b'e zata mawūä erub'ea.

24 Mañba Daizezebara idaribisia ãzhik'awua ne mitiata od'amarëä, ãzhi soba krîñata od'amarëä, mawûë ãzhiränu dazhi perata ob'ea. **25** Daizezed'ebemata wäränebemane nñmeñk'ad'e sewad'ebemane nñmeñ, ara-

mañne Daizezeba ne okuad'a zata zhi zromane ibia jara erub'ea Daizeze zhi okuad'a k'āñabara, mañne izhitru ibia jarad'aid'e b'uta ewari nūmū jōma. Amén.

²⁶ Mañba Daizezebara idaribisia ãzhi k'awua od'amarẽä dazhi perata. Mawūë wūerärä ãzhid'era ab'ari wūerä ûme dazhi perata ob'ea. ²⁷ Zhūmakiräräsid'a ab'arika b'eta wūerä tōb'ari ëä idaribipe ab'ari makirä ûme dazhi perata ob'ea. Aramañne ab'ari makirä ûme dazhi perata ob'eba ãzhikusa Daizezea zuburia obi b'ea jape nūmeba.

²⁸ Mawūä b'ebara Daizezed'ebema k'awua krñana ëäba Daizezebara chäb'arikuasia ãzhi krñchara bia ëäta nūmeä, ãzhi k'awua od'amarẽä k'ärë o ëbai b'uta. ²⁹ Ne jõmañ bia ëäta ob'eba kïma ëäta eruk'äibada, ne mitiata obada, ne wuaaburü krñabada, bia ëäta obada, zhäräba ne erub'ü k'area bï ëäbada, miä beabada, k'aik'a-iabada, zhärä sewabada, bed'eata obada. ³⁰ Zhärä jarabada, Daizezera juradea, zhäräma mitia bed'eabada, zhi zromane b'ea, bigaud'e b'ea, krñcha jürubada bia ëäta oita, ûrïna ëä ãzhi zhibarirä bed'eara. ³¹ Krñchad'e duanu ëä, ãzhi bed'eara arib'aed'a ëä, zhärä kñäg'a edad'a ëä, ãzhi bï ëä od'ara bed'ea ne ëäne edad'a ëä, zhärä sozuburiad'a ëä. ³² Mawūä b'ebara k'awua b'ea Daizezebara pua k'awua oita, aramañnerä mañ k'aud'a b'era adauita beuya. Mawūäsiid'u mañ k'aud'a b'ea, aramañne sobia b'ea mañ k'aud'a b'e bawara.

Daizezeba k'awua oid'ebema

2 Mañba bñ zhärä jara b'uta bed'ea ne ëäne b'arärüä, bña awurüta jaraburüd'era bñzhikusa jaraburüa, bña zhärä jara b'uta ab'aüta ob'ud'eba. ² K'awua b'ea bia ëäta ob'era Daizezebara pua k'awua obaria k'ärë od'a wäräneba. ³ Bia ëäta obada b'eta bña jara b'uta bñara ab'aüta ob'ura, ¿bñ krñchama bñra ëdrñika Daizezeba pua k'awua oid'ebara? ⁴ ¿O bñma seri ëka izha k'äbäëä sozuburia nūmuba zrog'a b'ura, bñara k'awua ëä nūmuba ëka izhara sozuburia b'ura k'azhiruara ãmapa izhita pëwämärëä? ⁵ Mawūämina bñ sora zarea nūmuba k'azhiruata ãmapa izhi pëwämärä, mawūë izhi kñrûbita bñzhikusaita bira wä kñrû zuburia oi ewaried'a. Mañnerä k'awuabiya sñwüä pua k'awua oi b'ud'e oburüta Daizezebara. ⁶ Izhara ab'a ab'aüta k'ärë diaya ãzha k'ärë od'abari. ⁷ Izhi ûme b'ai jö ëäta diaya biata ob'eba jürü b'ea izha bia jaramärëä, beuk'ata b'umärëä. ⁸ Mawūämina kñrû pua k'awua oya ãzha krñata ob'eba arib'aed'a ëärä bed'ea izhid'e wäräta, awuaraburü ob'era bia ëäta. ⁹ Izha pua k'awua oburüd'era zuburia b'eaya, sopua b'eaya bia ëäta ob'era judíoräta judíorä ëäta. ¹⁰ Mawūämina izhima bia nūmeba bia jaraya adu-a b'eabiya biata ob'era judíoräta judíorä ëäta. ¹¹ Ara-mañne Daizezebara zhärä awuara eda ëä.

¹² Moisé ûräg'a ne ëä b'eta k'azhiruata ob'era mañ ûräg'a ne ëä aduad'aya, Moisé ûräg'a erub'eta k'azhiruata ob'era mañ ûräg'ad'eba pua k'awua okuaya. ¹³ Moisé ûräg'a bari ûrï b'eba biata duanu ëä Daizeze kñräbitara, awuaraburü mañ ûräg'a arib'ae b'eta izhima biata b'ea. ¹⁴ Judíorä ëäba Moisé ûräg'a ne ëäta mañ ûräg'ad'ebemata ob'era ûräg'a ne ëmina ûräg'ata b'ea ari ãzhita. ¹⁵ Aramañne ûräg'ad'ebema ob'eta ûdubi b'era zhi b'uma ãzhi sod'e, krñchabara k'awua b'ea k'ärë obudara biata o bia ëäta, bed'ea bara b'eta o bed'ea ne ëä b'eta. ¹⁶ Daizezeba k'awua oburü ewadera zhäränebema k'awuad'a ëärä Jesucristod'eba k'awua oya bed'ea biata mñä jara b'ud'e.

Judíoräbara arib'aed'a ëä ûräg'ara

¹⁷ Maräbara marä judío ab'eta Moisé ûräg'ad'eba Daizeze ûme bed'ea ne ëäne b'ea. ¹⁸ Izha k'ärë krññata k'awua b'eta ûräg'abara jaradia b'uta k'ärëta biata. ¹⁹ Jipa edebabad'e b'ea Daizezed'ebema k'awuad'a ëäba daub'errea b'e kñräk'a b'eta, mazhima ñnata b'ea päriguad'e b'eräitä. ²⁰ Zhi k'awua ëä b'eta wñawñä kñräk'a b'eta ûräg'abadad'e b'ea, Moisé ûräg'ata erub'ed'eba k'ärë k'awua b'ed'e b'ea, k'awua b'ed'e b'ea wäräta. ²¹ Bña awurü ûräg'a b'uta, ¿k'ärëä zhi ûräg'a ëpe bñzhikusara? Nezrug'a ëbaita jara b'uta, ¿k'ärëä nezrug'a b'ut? ²² Kïma ëäta eruk'äi ëbaita jara b'uta, ¿k'ärëä kïma ëäta eruk'äi b'ut? Ne zhi zromaräne erub'era üduama b'uta, ¿k'ärëä ne biara mañrä ded'abema zrugabari? ²³ Bñma bñara Moisé ûräg'ara biod'e k'awua b'uta, ¿mañ ûräg'a arib'ae ëäba k'ärëä bï ëä jarabi b'ut Daizezera? ²⁴ Mañenabemata zhi b'umata mawñä b'uta: Judíorä ëäta b'ebara Daizezera bï ëä jara b'ea maräneba.

²⁵ Wārānebai k'akua eta k'ō b'ura biga Moisé ūrāg'ata arib'ae b'uburū, mawūamina mañ ūrāg'ata arib'ae ēburū b'akua eta k'ōpe b'ura k'akua e k'ō ēkīrāk'a b'ra. ²⁶ Aramañnerā k'akua eta k'ō ēā b'uba Moisé ūrāg'ata arib'ae b'uburū, ¿k'akua e k'ō ēā b'ura k'akua e k'ōpe b'uburū kīrāk'a b'ra ēka? ²⁷ K'akua e k'ō ēā b'uba Moisé ūrāg'ata kīrāepa arib'ae b'ubara k'awuabiya b'ura Moisé ūrāg'ara k'awua b'uta, k'akua eta k'ōpe b'uta arib'ae ēāta mañ ūrāg'ara. ²⁸ Judío arata b'ra ēā bari ūrāba b'ura, miā k'akua e k'ōpe b'ra ēā bari ūrāba k'ō b'ura zharad'e. ²⁹ Awuaraburū judío arata b'ra soid'u b'uta, k'akua e k'ōpe b'ra soid'u b'uta, mawūā b'ra Jawurebiad'eba soid'u b'uta, aramañnerā bari ūrāg'ata k'awua b'ud'eba mawūā b'ra ēā. Mawūā soid'u b'ura zhārābara ibia jarad'a ēā, awuaraburū ibia jaraya Daizezeba.

3 ¿K'ārē biata b'ra judíota b'ira? ¿K'ārē biata b'ra k'akua eta k'ōpe b'ira? ² Ne biod'eba biata b'ra. Mawūā b'ra wārānebai naara judíorā ded'ekad'aba izhi bed'eara Daizezebara. ³ ¿K'ōbe sāwūāipe ūkūrū ãzhid'ebemaba ïjāna ēārā? ¿Mawūā ïjāna ēāba izha jarad'ara arib'ae ēka Daizezebara? ⁴ ¡Mawūā ēā! Bariburū Daizezera wārīnu bed'ea b'ra, mañne zhārā b'era jōma sewa nebūrūmiā. Mañenabemata zhi b'umata mawūā b'ra:

Wārīnuā ad'aya b'ra jaraburū bed'eara, aramañne kiaweya b'uta jiburūra.

(Salmos 51:4)

⁵ Dazha bia ēāta ob'uba Daizezera biata ūdubi b'uburū, ¿k'ārēta jarad'aipe? ¿Daizezera bia ēka bia ēāta oburū k'area zuburia oburud'era? Mūrā bed'ea k'ob'ra zhārā mawūā bed'ea b'ed'e. ⁶ ¡Mawūā ēā! Daizezeta biata b'ra ēburū, ¿sāwūā k'awua oipe ējūñe zhārā b'era? ⁷ ūkūrūba jarabada kīrāk'a dazhi sewa nebūrū b'uba Daizezera wārīnu bed'ea b'ra k'awuabi b'uburū, ¿k'ārēa jara b'ra dazhira k'azhirua omiāta? ⁸ ¿Jaraid'e b'ra ēka daira ewarad'e jara panuta, ūkūrūba dai mawūā jara b'era Daizezebara zuburia oid'e b'ra ēka? Daibara mawūā bad-abid'a: ¿Bia ēāta od'aya biata zemarēā?

Ne ēā biata b'ra

⁹ ¿Mawūē sāwūāpe? ¿Dazhirā judíorāta audre biarāk'a awurūrā k'āñabarā? ¡Mawūā ēā! Daibara k'awuabisid'a jōma judíorāta judíorā ēāta k'azhirua edre b'eta. ¹⁰ Mañenabemata zhi b'umata mawūā b'ra:

Biata b'ra ne ēā miā ab'abid'a.

¹¹ Miōba k'awua ēā k'ārē sāwūāta, miōba jūrū ēā Daizezera.

¹² Izhi mañbara jōma jāpe nūmeā, aramañne izhima biata nūme ēā. Ne ēā biata ob'ra, ne ēā miā ab'abid'a.

(Salmos 14:1-3; 53:1-3; Eclesiastés 7:20)

¹³ Mitia bed'ea b'eba beud'a jou tab'ra uriata mitiata ewa nūmū kīrāk'a b'ra ãzhi nemirā, ãzhi kīrāmerā sewa nebūrūmiā. Zhārā bī ēā ob'e bed'eara dāma neārā kīrāk'a b'ra ãzhi i edre.

(Salmos 5:9; 140:3)

¹⁴ Ñzhi ibara zhārā ik'azhirua jara bī ēā b'ea.

(Salmos 10:7)

¹⁵ Jērū zokea wāebla b'ea zhārā beaita.

¹⁶ Ne ãrīkua zhārā zuburia okua b'ea ãzhi wā maē.

¹⁷ Aramañne k'awua ēā b'ea zhārā bawara adu-a b'ira.

(Isaías 59:7-8)

¹⁸ Daizeze wawiaira ne ēā ãzhi krīchad'era.

(Salmos 36:1)

¹⁹ K'awua b'ea jōma Daizeze ūrāg'aba jara b'ra jara b'ra judíorā mañ ūrāg'a edre b'ea, aramañne jōma chupea k'ob'ed'e zhārā jōma k'awua okuaya Daizezebara. ²⁰ Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ata arib'ae nūmūbara beubarira miōta bed'ea ne ēā b'ra ēā Daizeze kīrābitara. Awuaraburū mañ ūrāg'abara k'awuabi b'ra dazhira k'azhirua omiāta.

Bed'ea ne ëä b'ħya ħjābħrūd'eba

²¹ Mawūāmina id'ira Moisé ūrāg'a arib'aed'a ëäne sāwūā bed'ea ne ëä b'ħira k'awuabisia Daizezebara, mañ zhi jarama Moisé ūrāg'aba, Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'aba. ²² Zhi jarama Daizezebara bed'ea ne ëä b'ħita Jesucristod'ebemata ħjābħrūd'eba, mañta izhid'ebemata ħjābħda jōmaħitabema, mawūē miñta awuara eda ëä. ²³ Jōmaħba k'azħiruara obada, mawūē ãi b'ea Daizezeta kīrāwärēñebara. ²⁴ Mawūāmina izhi biaba bari bed'ea ne ëä okua b'ħa ħdrħira nħumħba Jesucristod'eba. ²⁵ Daizezeba dazhi bed'ea ne ëä b'ħira Jesucristota b'ud'ata dazhibari wa erezoad'ata ħjābħrūd'eba nħumħā, aramaħne izħara sāwūā bed'ea ne ëä b'ħita k'awuabi b'ħba zrog'a bed'ea ne ëä okua b'ħa k'azħiruata od'apead'ara nawed'a. ²⁶ Mawūē id'i ewadera izha sāwūā bed'ea ne ëä b'ħita k'awuabi nħumħra izħira biata b'ħba bed'ea ne ëä ob'ħa zhi ħjābħrura Jesúsd'ebemata.

²⁷ ¿Aramaħnerā arak'awūārā bia nħumaħka? ¡Arak'awūārā ãi b'ħya! ¿Bia nħumaħka Moisé ūrāg'ad'ebara? ¿Bia nħumaħka mañ ūrāg'ata arib'ae b'ud'ebara? Mawūā ëä, awuarabħru bia nħumaħka Jesúsd'ebema ūrāg'ata ħjā b'ħba.

²⁸ Mawūē k'awuaid'era Daizezebara dazħira bed'ea ne ëä ob'ħa Jesúsd'ebemata ħjābħrūd'eba, mawūā o ëä Moisé ūrāg'ata arib'ae nħumħba.

²⁹ ¿Daizezera bari judiorāneka? ¿Izhab'a Daizezera judiorā ëäta b'ed'e ëka? Wärānebai izhab'a judiorā ëäta b'ed'ea. ³⁰ Mañenabema Daizezera ab'abai b'ħa. Mawūē izħara Jesúsd'ebema ħjābħrūd'eba bed'ea ne ëä b'ħya k'akua eta k'ō b'era, Jesúsd'ebema ħjābħrūd'eba bed'ea ne ëä b'ħya k'akua eta k'ō ëä b'era. ³¹ ¿Mawūā Jesúsd'ebema ħjābħrūd'eba seribid'a ēbaika Moisé ūrāg'ara? ¡Mawūā ëä! Awuarabħru mawūārā arib'ae b'ea mañ ūrāg'ata.

ħjā ħnejn b'ħa Abrahamne kīrāk'a

4 ¿K'ārēta jarad'aip dazħirā zeze Abrahamnebema? ² Izha k'ārē ob'ħba Daizezeba Abraham bed'ea ne ëä b'usibħru, b'ak'ausia k'ārēneba sobia b'air, mawūāmina Daizeze kīrābita ëä. ³ Mañenabemata zhi b'ħmat ta mawūā b'ħa: Daizezeba jarabħurura Abrahambara ħjābħruba bed'ea ne ëä b'ħsia. ⁴ Iab'a trajad'ata pag'abu-dad'era bari diabada ëä, awuarabħru diabada izhi trajad'abari. ⁵ Mawūāmina k'ārē o ëäne bia ëäta b'ħra Daizezebara bed'ea ne ëä b'ħbarita ħjārā, mawūā ħjābħrūd'eba bed'ea ne ëä b'ħya. ⁶ Aramaħ kīrāk'a rey Davidbid'a sobia b'aita jarasia Daizezeba bed'ea ne ëä b'ħbarura k'ārē o ëäne. ⁷ Mañta mawūāsia:

¡Sobia b'eaya bia ëäta od'apead'ata Daizezeba bed'ea ne ëä b'ħkuabħrura, k'azħiruata biod'eba bed'ea ne ëä b'ħkuabħrura!

⁸ ¡Sobia b'aya Daizezeba bed'ea ne ëä b'ħbarura k'azħiruad'eba!

(Salmos 32:1-2)

⁹ ¿Mawūā sobia b'air bari k'akua e k'ō b'eitabemak'a, k'akua eta k'ō ëä b'eitabid'a nħumħ ēka? Daibara jara b'ea Daizezeba jarabħuruta Abrahamba ħjābħrūd'eba bed'ea ne ëä b'ud'ata. ¹⁰ ¿Sāwūā bed'ea ne ëä b'ħsi? ¿K'akua eta k'ope b'ud'e o k'akua eta k'ō ëä b'ud'e? Mawūā b'ħ ēbasia k'akua eta k'ope b'ud'e, awuarabħru mawūā b'ħsia k'akua eta k'ō ëä b'ud'e. ¹¹ Abraham k'akua eta k'ōnabara k'awuabi b'ħa Daizezeba bed'ea ne ëä b'ud'ata izha jarabħuruta ħjābħruba wad'i k'akua eta k'ō ëä b'ud'e. Aramaħnerā k'akua eta k'ō ëä b'eba Daizezed'ebema ħjā b'e zezea, ab'arika ħjā b'eba bed'ea ne ëä duanuk'ārīa. ¹² K'akua eta k'ope b'e zezeta bari k'akua eta k'ope b'eitabem a ëä, awuarabħru ab'arika ħjā b'eitabem a dazħirā zeze Abrahamba ħjāna kīrāk'a k'akua eta k'ō ēwed'a.

Daizezeba jarad'ara arib'ae b'ħa ħjābħrūd'eba

¹³ Daizezeba nañ ējūħta Abrahānħā diaya ad'ara o izhid'eba zed'airāħā diaya ad'ara mawūā ēbasia ūrāg'ata arib'ae b'ħħira, awuarabħru mawūāsia bed'ea ne ëä b'id apuħba izha jarabħuruta ħjābħrūd'eba. ¹⁴ Moisé ūrāg'a arib'ae b'ħħira Daizezeba diaita jarad'ata jidu aibħru, ħjāħnejn b'ħħira nħumħra seri ēħneba k'ārē ëä Daizezeba diaya ad'ara. ¹⁵ Moisé ūrāg'ara arib'ae b'ħħira ëäba Daizezera kīrūbi b'ea. Mawūāmina mañ ūrāg'ata ne ëä maerħa mañ ūrāg'ad'e wāħda ne ëä.

¹⁶ Mañneba Daizezeba diaita jarad'ara izhid'ebemata ïjä b'ed'eba diaya, aramañnerä izhi biaba diaya. Mañta Abraham warrarñebema jõmañña nñmñä. Bari Moisé ûrãg'ad'e b'eitabema ëä, awuaraburù Abrahamne kîrãk'a ïjãbùdaitabema, aramañne izhira dazhirä jõmañ zezea. ¹⁷ Mañenabemata zhi b'ñmata mawüä b'ña: Mñä bùra b'id'apua zhärä bio vezeta. Mawüäneba Daizeze kîrabitara zhärä bio vezeta b'ña, izhid'ebemata Abrahamba ïjänarä Daizezebara beud'apead'ara piradrübbaria, k'ärë ne ëbad'ata obaria.

¹⁸ Daizezeba warra barabiya aburura Abrahambara ïjäasia zhi kîmanebara warra baraid'e b'ñ eäta, aramañne b'esia zhärä bio vezeta, mañenabemata mawüäasia: K'awüä chîdau bio kîrãk'a nñmaña bu warrarñebemata.

¹⁹ Mañta ïjäirä ed'ab'ae ëbasia, krîcha nñma ëbasia izhira zhi zôrta, mañne ya beubod'o kîrãk'a b'asia cien añno badea b'ña, mawüä ïjäirä ed'ab'ae ëbasia tok'ata b'ñbara zhi kîma Sara. ²⁰ Izhara ïjä ëä nñma ëbasia Daizezeba diaya aburura, awuaraburù soid'u ïjãbùruba ibia jarasia Daizezera. ²¹ Jipa k'awuasia Daizezera zhi zromata izha jarad'a arib'aeira. ²² Mawüä ïjãbùrùd'eba Daizezebara bed'ea ne ëä b'ñsia.

²³ Bari Abraham ûrù b'ñd'a ëbasia mawüä bed'ea ne ëä b'ñd'ara. ²⁴ Awuaraburù dazhiräsid'a ab'arika bed'ea ne ëä duanuk'ärñä dazhiräbara izhid'ebema ïjä b'eba beud'ata piradrübbaria Jesùs dazhirä Nok'ota. ²⁵ Daizezeba Jesùs châb'arisia beumarëä dazhirä k'azhirua omiäta b'ebari, beud'ata piradrübbaria dazhirä bed'ea ne ëä b'ñita.

Jesúsd'eba bed'ea ne ëä b'ea

5 ïjä b'ed'eba bed'ea ne ëä duanuk'ärñä dazhirä Daizeze bawara bed'ea ne ëä b'ea dazhirä Nok'o Jesucristod'eba. ² Jesucristod'ebemata ïjä b'ed'ebemanerä dazhirä Daizezebara izhi biaba nñmuk'ärñä, dazhirä mañne jipa nñmeä. Aramañne sobia krîcha b'ea Daizeze kîrŵärëñebemata jidad'aita. ³ Bari mañba ëä, awuaraburù dazhira sobiaid'e b'ña zuburia nñmñnerä, k'awuaid'era zuburia nñmñne zrog'a k'awayá. ⁴ Mawüä zrog'a nñmñrä Daizezema bia nñmñä. Mawüä zrog'a nñmñrä Daizeze kîrŵärëñebemata jidaya. ⁵ Mawüä jidaira dazhiräitara sewa ëäta Daizezebara kñäg'ata izhid'eta dazhirä sod'e diasia Jawurebiata dazhirä diad'aba.

⁶ Dazhira ëdrüid'e b'ñ eäne ewarita arababurùd'era Cristora beusia dazhi bia ëäta b'ebari. ⁷ Wärñebai miôta zhi beabi ëä biabarira, bañcha iab'a zhi beabiya biabarira. ⁸ Mawüämina Daizezebara izha dazhira kñäg'ata k'awuabiburùta wad'i k'azhirua omiäta b'ed'e Cristota beubisia dazhibari. ⁹ Mawüä Cristo wad'eba bed'ea ne ëä duanuk'ärñä ëdrüd'aya Daizezeba zhäräta Kîrû pua k'awua oid'ebara. ¹⁰ Izhi ûme zhi jurata b'ed'e Daizezebara dazhira izhi bawara zhibiata b'ñsia zhi warra bebud'eba, mawüä zhibiata b'ñd'aba ëdrüd'aya Cristota b'ñd'eba. ¹¹ Bari mañba ëä, awuaraburù Daizeze bawara sobia b'ea dazhirä Nok'o Jesucristod'eba. Izhik'areuba id'ira Daizeze bawara zhibiata b'ea.

Adánnebema Cristod'ebema

¹² K'azhiruara nañ ëjüäena zelia ûmakîrä ab'añd'eba, mañ k'azhiruad'eba nñmesia bebuta. Aramañne jõma beu nñmesia jõmañba obadaba k'azhiruata. ¹³ Naara Moisé ûrãg'a ne ëbasid'euba k'azhiruara ob'ea ëjüänerä, mawüämina ûrãg'ata ne ëäba bed'ea bara b'ea a ëbasia k'azhiruata ob'era. ¹⁴ Mawüämina k'azhiruata ob'eba beu nñmesia Adán ewarid'eba Moisé ewariid'u, Daizezeba jarad'ata Adánba ûrî ëbad'a kîrãk'ara k'azhiruara od'a ëbasia. Adánneba jõma zuburia nñmena kîrãk'a jõma bia nñmesia Cristo zeita b'ad'ad'eba.

¹⁵ Mawüämina Daizezeba bari diad'ara Adánba k'azhiruata od'a kîrãk'a ëä, mawüä ab'añba k'azhiruata od'ad'eba bio beusid'a. Waya Daizezeba izhi biaba bari diad'ara ëdrüita bioitabemata izhi biaba nñmuk'ärñä ûmakîrä ab'añd'eba, Jesucristod'eba. ¹⁶ Daizezeba izhi biaba bari diad'ara Adánba k'azhiruata od'a kîrãk'a ëä. Wärñebai mawüä ab'añba k'azhiruata od'ad'eba Daizezebara aduabigaid'e nñmñsia, mawüämina izha bari diad'ata nñmuk'ärñä zhäräba k'azhiruata bio osid'amina bed'ea ne ëä b'ñkuaita. ¹⁷ Ab'añba k'azhiruata od'ad'eba jõma beu nñmñbura, audrebai Daizezebara izhi ûme b'ai jõ ëä b'ebiya ab'añd'eba Jesucristod'eba, mawüä b'ebiya izhi biaba bari bed'ea ne ëä obururäta.

¹⁸ Ab'auba k'azhiruata od'ad'eba Daizezebara zhärä jöma aduabigaid'e nümüsia, aramaü kïräk'a ab'auba bia-ta od'ad'eba bed'ea ne ëä oira zhärä jömañtabemata izhi üme b'ai jö ëä b'abiya. ¹⁹ Adánba Daizeze bed'eata arib'ae ëbad'aba zhärä jöma k'azhirua omiäta nümüsia. Aramaü kïräk'a Jesúsba Daizeze bed'eata arib'aed'aba zhärä bio bed'ea ne ëä b'uya.

²⁰ Moisé ūräg'ara nümüsia k'awuabigaita k'azhiruata k'ääbäää obadata. K'azhiruata mawüä k'ääbäää obabad'e-bar Daizezebara k'awuabisia izhi biaba k'ääbäää sozuburia b'uta. ²¹ K'azhiruata obadaba aduaita beubada, mawüämina Daizezebara izhi biaba bed'ea ne ëä b'uya izhi üme b'ai jö ëä b'abiita Jesucristo dazhirä Nok'od'e-ba.

Ya beusid'a k'azhiruaitara

6 ¿Mawüä k'asia ad'aipe? ¿K'azhiruad'e b'eaika Daizezeba izhi biaba k'ääbäää sozuburiamarëä? ² ¡Mawüä ëä! K'azhiruara od'a ëäba dazhira ya beusia k'azhiruaitara. ¿Mawüä sãwüä wad'i k'azhiruad'e b'eaipe?

³ ¿K'awuad'a ëka buru k'oed'ad'eba b'eta Jesucristod'ebemata, aramaüne duanu ëka izhi üme beud'ata? ⁴ Buru k'oed'ad'eba dazhira izhi üme jou k'ob'ad'e wäisia, mawüä Cristo beud'ata zhi Zezeba izhi zareaba piradrübid'a kïräk'a dazhisid'a piradrübisia zok'ai nimibamarëä zhiwid'id'e.

⁵ Dazhira Cristo üme beud'aba izhi piradrüd'a kïräk'a zok'ai b'ai zhiwid'id'e b'eaya. ⁶ Mañta k'awuaid'era dazhita na b'ad'ara izhi üme cruzd'e k'achibüruba k'akua k'azhiruad'ebemata beasia. Mawüä dazhira wueta k'azhirua nezok'a ëä. ⁷ Mawüä beud'ara ëdrüsa k'azhiruad'ebara. ⁸ Dazhira Cristo üme beud'aba ïjä b'ea dua-naïta izhi üme. ⁹ K'awua b'ea Cristo beud'ata piradrüd'ara ya beu ëä, bebura wueta zarea ne ëä izhi ūrërä.

¹⁰ Beuma ab'a beud'aba k'azhiruara jöma edre b'üsia. Id'id'e b'ura Daizezeita b'ua. ¹¹ Maräsid'a aramaü kïräk'a b'eta k'azhiruara od'a ëäba ya beusita b'eaudua k'azhiruaitara, aramaüne Daizezeita zok'ai b'eaudua Jesucristo dazhirä Nok'od'eba.

¹² K'azhiruua idu k'ab'aribirüdua marä k'akua beubarita, aramaüne oräüdua bia ëäta obi krñhabürura.

¹³ Marä k'akuara idu k'azhiruua chäb'arirüdua bia ëäta oita. Awuarabürü marä Daizezea chäb'ariudua zok'ai duañnaba k'azhiruad'e beu b'ead'ata, aramaüne marä k'akuara Daizezea chäb'ariudua biata oita. ¹⁴ K'azhiru-bara marä k'ab'ari nümaïne b'ü ëä. Marä Moisé ūräg'a edre nümeba ëdrüita nümu ëä, awuarabürü ëdrüya Daizezeba izhi biaba ëdrübid'a edre nümeba.

Duanena biata od'aita

¹⁵ ¿Mawüä sãwüäpe? ¿K'azhiruara od'aika Moisé ūräg'a edre duanu ëbaera, mawüä od'aika Daizezeba izhi bi-aba ëdrübid'a edre duanu baera? ¡Mawüä ëä! ¹⁶ ¿K'awuad'a ëka maräta zhärä edre nezok'ata nümebürüd'era mañ bed'eata arib'ae nümebari ëka, aramaü kïräk'a nümu ëka k'azhirua nezok'ara aduaita beuita, waya Daizeze bed'eata arib'ae b'ura nümu ëka bia nümaï k'area? ¹⁷ Muñ Daizezea zhibia ji b'ura k'azhirua nezok'ata b'easimina maräbara soid'u arib'ae b'ea Daizeze ūräg'a jaradiad'apead'ata. ¹⁸ K'azhiruad'ebara ëdrüd'ape Daizeze nezok'aräta duanesia biata od'aita. ¹⁹ Muñ mawüä nezok'ad'ebemata jara nümuñ muñ jara b'uta maräbara sãwüäta k'awuad'a ëäba. Nawed'ara marä k'akuara bia ëä chäb'arisid'a ne mitiata dazhi perata od'aita. Waya id'id'era marä k'akuara Daizezea chäb'ariudua biata od'aita.

²⁰ Marä k'azhirua nezok'ata b'easid'era kïräepa biata od'a ëbasia. ²¹ ¿Bia ëäta ob'ead'ad'ebara k'ärë biata ji-dasid'a, mañnebara id'id'era marä pera duanu ëka? Mañnebara aduaita beuya. ²² Mawüämina id'id'era k'azhiruad'ebara ëdrüd'ape Daizeze nezok'ata b'eba izhiita nümeä, mawüä izhi üme b'ai jö ëä b'eaya.

²³ K'azhiruata ob'ud'ebara aduaita beuya. Mawüäneba Daizezebara izhi üme b'ai jö ëäta bari dia b'ua Jesucristo dazhirä Nok'od'eba.

Miä ūräg'ad'a kïma ãmaï ëä b'ud'eba

7 Mebërä, muñ marä Moisé ūräg'a k'awua b'ea bed'eaya, ¿maräba k'awua b'ed'era dazhira Moisé ūräg'ad'e b'ü ëka wad'i zok'ai b'ud'era? ² Aramaü kïräk'a wüerä miä k'äipe b'ura Moisé ūräg'ad'ebara zhi

kīma ūme b'aibara zhi kīma wad'i zok'ai b'ud'era. Mawūāmina zhi kīmata beura, mañ wūérā Moisé ūrāg'ad'ebara ēdruburua zhi kīma ūme b'ad'ara. ³ Zhi kīma wad'i zok'ai b'ud'e wūérāba awuruta edara kīma ēāta eruk'āñ b'ua ad'aya. Mawūāmina zhi kīmata beura Moisé ūrāg'ad'ebara ēdruburua, mawūē awuruta edara kīma ēāta eruk'āñ b'a ēā.

⁴ Mebērā, marā aramañ kīrāk'a Moisé ūrāg'aitara ya beusid'a Cristota beud'ad'eba. Aramañne awurud'eta b'eta Cristo beud'ata piradrud'ad'eta b'eba biata od'aya Daizezeita. ⁵ K'azhiruad'e zharad'ebemane b'easid'era k'azhiruara wuaaburū okrīñasid'a Moisé ūrāg'aba o ēbaita jara b'uta, aramañne dazhi k'akuaba ob'ubara dazhira aduaita beui basia. ⁶ Mawūāmina id'ira Moisé ūrāg'ad'ebara ēdrubid'a, mañ ūrāg'a edre duanu ēāba dazhira ya beusia mañ ūrāg'aitara. Mawūē Daizezeba jara b'uta zhiwid'ita Jawurebiad'eba arib'aed'aya, aramañnerā Moisé ūrāg'ata zhi zōrā edre duana ēā.

K'azhiruata b'ud'ebema mūne

⁷ ¿Mawūē k'asia ad'aipe? ¿Moisé ūrāg'ara k'azhiruak'a? ¡Mawūā ēā! Bariburū mūärā k'azhiruara sāwūāta k'awua ēāta k'awuasia Moisé ūrāg'ad'eba. Miā mūärā k'awua ēbak'ausia ne zhārāne krīña b'e ēärā, mañne Moisé ūrāg'abara mawūā b'ua: Ne zhārāne krīñarārūā. ⁸ Mawūāmina mawūā jarad'ad'eba k'azhiruabara mūäā wuaaburū ne jōma krīñabisia. Moisé ūrāg'ata ne ēbasiburū k'azhiruara wuaaburū okrīña nūma ēbak'ausia.

⁹ Mūä Moisé ūrāg'a k'awua ēā b'asid'era mūrä adu-a b'asia. Mawūāmina k'awuaburud'era mūärā k'azhiruara wuaaburū okrīñasia, mawūē mūrä aduaita beui basia. ¹⁰ Moisé ūrāg'abara mūta Daizeze ūme b'ai jō ēā b'abiita b'ubara aramañne mūäā k'awuabisia mūrä aduaita beuita b'uta. ¹¹ K'azhiruabara Moisé ūrāg'aba jara b'ura obi ēāba mūrä sewasia, aramañne mūrä aduabiita beai basia.

¹² Wārānebai Moisé ūrāg'ara Daizezed'ea, ūrāg'ara biata biga. ¹³ ¿Mawūā biata mūrä aduabiita beai basika? ¡Mawūā ēā! Awuaraburū k'azhiruata ob'ud'ebara mūrä aduaita beuita mañ mawūā biad'eba k'awuasia, mawūē mañ ūrāg'ad'ebara dajada nūmūä k'azhiruara jipad'e k'azhiruata.

¹⁴ Dazhirābara k'awua b'ea Moisé ūrāg'ara Jawurebiad'ebemata. Mawūāmina mūrä zharad'ebemane b'uba k'azhiruua zhi nendoma. ¹⁵ Mūä k'ārē ob'ura k'awua ēä mūä krīñata ok'aba, awuaraburū mūä krīña ēāta obaria. ¹⁶ Mūä krīña ēāta obaria mūärā k'awua b'ua Moisé ūrāg'ara biata. ¹⁷ Mawūē mū ēä mañ mawūā obaria, awuaraburū obaria k'azhiruata b'uba mūne. ¹⁸ Mūärā k'awua b'ua mūnerā mū zharad'era ne ēä biara, biata okrīñarārū mūne b'ua, mawūāmina o ēä. ¹⁹ O ēä biata mūä krīñata, awuaraburū bia ēāta mūä krīña ēāta obaria. ²⁰ Mūä krīña ēāta oburura mūä o ēä, awuaraburū obaria k'azhiruata b'uba mūne.

²¹ Mawūē mūä biata okrīña b'ud'era bia ēāta mūne b'uba idaribi ēä. ²² Mūne ed'aubara mūma biga Daizeze ūrāg'ara. ²³ Mawūāmina ne awuruta mūne b'ua mū krīchata idaribi ēāta, mañbarā obi edea k'azhiruata mūne b'uta.

²⁴ ¡Mūrä zuburia b'ua! ¿Mūrä k'aiba ēdrubipi mū k'akuaba mū aduabiita beaita nūmūrä? ²⁵ Mūärā Daizezea zhibia ji b'ua izhaburū ēdrubiya Jesucristo dazhirā Nok'od'eba. Mūärā krīchabara arib'ae krīña Daizeze ūrāg'ata, mawūāmina zharabara okrīña k'azhiruata.

Nūmeañebema Jawurebiad'eba

8 Id'ira Jesucristo ūme b'era bed'ea bara duanu ēä, mawūā duanu ēä zharad'ebemane duanu ēāta, awuaraburū mawūā b'ea Jawurebiad'eba b'eta. ² B'ai zhiwid'ita Jawurebiaba Jesucristod'eba dia b'uba dazhira k'azhiruad'eba ēdrubisia aduaita beui bad'ata. ³ Moisé ūrāg'abara ēdrubbi b'e ēāba, zharabara ēdrubbi b'e ēāba Daizezebara zhi warrata zok'asia dazhi k'āwū zharad'e k'azhirua omiā zad'e. Mobe dazhi k'azhiruabari beubiburūba k'azhiruad'eba ēdrubisia, aramañne k'azhiruara beasia dazhi k'āwū zharad'eba. ⁴ Mawūā osia Moisé ūrāg'ata dazhirāba arib'ae b'ed'amarēä, mawūē zharad'ebemane nūme ēä, awuaraburū nūmeä Jawurebiad'eba.

⁵ Zharad'ebemane b'era krīcha b'ea zharad'ebemane. Mawūāmina Jawurebiad'eba b'era krīcha b'ea Jawurebiad'ebemata. ⁶ Zharad'ebemata krīcha b'ura aduaita beuya, mawūāmina Jawurebiad'ebemata krīcha b'ura

Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya adu-a. ⁷ Zharad'ebemata krīcha b'ed'eba Daizezeba jurata b'ebara Daizeze ūrāg'ara arib'aed'a ēā, miā b'ed'a ēā. ⁸ Zharad'ebemane nūmerā Daizezeba krīñane nūme ēā.

⁹ Mawūämina marā zharad'ebemane nūme ēā, awuaraburū Jawurebiad'eba nūmeā Jawurebia Daizezed'eta marāne ed'a b'uburū. Iab'austa Jawurebia Cristod'eta ne ēburū izhid'e ēā. ¹⁰ Mawūämina Cristota marāne ed'a b'uburū, wärñebai k'akuara k'azhiruata od'ad'eba beuimina jawurera zok'ai b'ua Daizezeba bed'ea ne ēā b'ud'aba. ¹¹ Jawurebiata Jesúus beud'ata piradrūbid'ad'eta marāne ed'a b'uburū, Jesucristo beud'ata piradrūbid'abara marā k'akua beuita b'ura izhab'a piradrūbiya izhi Jawurebiata b'ud'eba marāne ed'a.

¹² Mawūë mebērā, Jawurebiad'eba nūmeāña, zharad'ebemane nūmeā ēā. ¹³ Zharad'ebemane nūmeābūrū adauita beud'aya. Mawūämina Jawurebiad'eba beubibūdata zharad'ebemata od'a ēärā Daizeze ūme b'ai jō ēā b'eaya.

¹⁴ Jōma Daizeze Jawurebiad'eba nūmerā Daizeze warrarā. ¹⁵ Marāba Jawurebiata jidad'abara marā nezok'ata b'u ēbasis, mawūë nezok'ata b'ead'a kīrāk'a wakusa pera b'eaid'e b'u ēā, awuaraburū Jawurebiara jidasid'a marā Daizeze warrarā babid'ata. Izhid'eba dazhirābara Daizezea ;Zeze! abada. ¹⁶ Ab'austa Jawurebiaba dazhi jawurea k'awuabi b'ua dazhira Daizeze warrarāta. ¹⁷ Mawūä zhi warrarā baera Daizezeba ne erub'uta jidad'aya Cristo bawarauba, izhi zuburiad'a kīrāk'a zuburiad'ara Daizezebarba Cristo bawara bia b'ua.

¹⁸ Wärñebai zuburiata id'i ewadebema k'ärē ēā, ewarita uruba Daizezeba dazhi bia b'ua. ¹⁹ Ne jōma izha okuad'abara maūta krīña b'eba jēä b'ea ūdubimarēä zhi warrarā bia nūminaputa Daizezeba. ²⁰ Izha ne jōma okuad'ara bia nūme ēbasis, izhi dob'a mawūä nūme ēbasis, awuaraburū Adánta bed'ead'eba Daizezeba mawūä nūmūsia, mawūä nūmūnabara bia nūmūmarēä jēä b'ea. ²¹ Izha okuad'abara mawūä jēä b'ea b'er-awak'ata nūmūmarēä zhi warrarāta bia nūmū kīrāk'a Daizezeba. ²² K'awua b'ea izha ne jōma okuad'ara puaba ū-ūrā b'ea, wūrārā toi puabari kīrāk'a pua b'ea id'ibasiid'u. ²³ Bari maūrātrū pua duanu ēā, awuaraburū Jawurebiata naara jidad'apead'ata dazhirāsid'a puaba ū-ūrā b'ed'e jēä b'ea Daizezeba zhi warrarā jure edemarēä, aramaūne beuk'ata b'umarēä dazhi k'akuara. ²⁴ Dazhira maūta jēäitä ēdrūsia. Dazha maūta ūdu b'uburū jēä ēā. Iab'austa ne ūdu b'ura ?k'ärēä jēäipe? ²⁵ Mawūämina dazha ūdu ēäta jēä b'ura ūduyed'a jēäbada.

²⁶ Aramaū kīrāk'a dazhira Jawurebiaba k'areba b'ua dazha b'e ēänebemane. Daizezea k'ärē bigata wid'iira dazhara k'awua ēā. Mawūämina Jawurebiata dazhibari ū-ūrā zhiwid'i b'ua, maū sāwūäta jaraid'e b'u ēā.

²⁷ Mawūämina Daizezebara dazhi sora ūdu k'awua b'ua k'awua b'ua Jawurebiaba k'ärē wid'i b'ua, izhira Daizezeba krīñane zhiwid'i b'ua izhid'eräitä.

Zuburiara jōma edre b'aebibada

²⁸ K'awua b'ea izhi kūäg'a b'eta Daizezeba k'ärē berab'aribi b'ura jōma k'arebata biaitabema, maūta izha k'ärē k'aud'a b'eabiita trūkuad'aitabema. ²⁹ Na wed'auba izha ūdu k'awua b'uta b'era zhi jūrūma zhi Warra Jesúus kīrāk'a b'eabiita, aramaūne izhita Warra nabemata b'amarēä mebērā biod'e ed'a. ³⁰ Izha mawūä zhi jūrūmata b'era trūkua nūmūk'ärīä. Mawūä trūkua nūmūk'ärīä bed'ea ne ēā nūmūk'ärīä. Mawūä bed'ea ne ēā nūmūk'ärīä izhita zhi zromanebemata nūmūk'ärīä.

³¹ ?Mawūë maūenabema k'asia ad'aipe? Daizezeta dazhiaare b'ura, ?dazhira k'aiba sāwūäipe? ³² Daizezebara miā zhi Warrisid'a wāäg'a ēbasis, awuaraburū bebuid'u chāb'arisia dazhirā jōmaūbari. ?Mawūë dazhirāä sāwūä ne jōma dia ēbaipe zhi Warra bawaraua? ³³ ?K'aiba ji nūma b'eipe Daizezeba jūrūkuad'ara? Daizezebara izhaburū bed'ea ne ēā b'ubaria. ³⁴ ?K'aiba bed'ea bara b'ua aipe? Miōba bed'ea bara b'ua a ēā Cristota dazhibari beud'aba. Beud'ata piradrūpe Daizeze juwua araare b'ua, zhiwid'i b'ua dazhirābari. ³⁵ ?Dazhira k'aiba ãi tūipe Cristoba kūäg'ata b'era? ?Zuburia nūmūbara, sopua nūmūbara, bī ēā od'aita pēwā nūmebara, jarrabad'e nūmūbara, wua ne ēā nūmūbara, menajachad'e nūmūbara, kuchoba beita nūmebara ãi tūika?

³⁶ Maūenabemata zhi b'umata mawūä b'ua:

Daira bū k'area ewariza bebud'e nūmeā. Daira erunūmeā oveja beai bara kīrāk'a.

³⁷ Mañ zuburiara dazhirābara jōma edre b'aebibada Jesucristod'eba dazhirā kħāg'ad'eba. ³⁸ Mawūē mħā k'awuaid'era bebubara, zuburia nħumħabara, ángelerābara, zhi zromarābara, zareata jairānebara, id'ibemabara, nubemabara, ³⁹ jaita ħet, eid'u nħumħabara, miä ne awħarħabara dazhira āī tħ b'e ē ē Daizezeba kħāg'ata b'era Je-sucristo dazhirā Nok'od'eba.

Daizezeba jħerud'a Israel b'era

9 Cristod'eba mħārā wäräta jaraya, mħrā sewa nebheru ēäta k'awua b'ha Jawurebiad'eba. ² Israel b'e k'area mħrā baridua k'ābāeħ ħopu b'ha. ³ Mie āī b'ebheruba ījāna īta b'asibheru mħrā Daizezea zuburia obibheruta Cristod'ebara āī b'ek'ausia mħie ħererā zharad'ebemata kħāg'aba. ⁴ Āzhira israelitarāta b'ea, āzhira Daizezeba zhi warrarā babigad'a, izhi kīrāwärēta ūdubigad'a, izha k'ärē oita jarak'ad'a, izhi ūrāg'ata Moiséd'eba ded'ekad'a, izħira sāwūā ibia jarad'aid'e b'uta k'awuabigad'a, izha k'ärē diaita jarak'ad'a. ⁵ Āzhira Abrahamneba, Isaacd'eba, Jacobod'eba uruta b'ea, āzhid'eba naħi zharad'e zesia Cristora, izħira Daizezeta ne jōmaħi ħerħi b'ha, mawūē ewari nħumħi jōma ibia jarad'aya. Amén.

⁶ Mħārā jara nħumħi ē īzha jarad'ara Daizezebara arib'ae ēäta. Awuarabheru jara nħumħa Israel b'ed'eba urura Daizezema jōmarā israelitarā ēäta. ⁷ Abrahamneba urura Daizezema jōmarā Abraham warrarā ēä, mañneba izħara mawūāsia: Bu warrarā nħumaña Isaacd'eba. ⁸ Aramaħnerā Abraham warrarā bari zharad'eba b'era Daizeze warrarā ēä. Awuarabheru Abraham warrarā Daizezed'era warra izħira jarad'ad'ebema. ⁹ Izħara mawūāsia: Mħrā año ab'aħd'e zeya, mañnerā Sara tok'ara wau erub'aya

¹⁰ Bari mañ ēä, awuarabheru Rebecabid'a Isaacd'eta memerāta tosia zōrā dazhirāta b'ad'ad'eta. ¹¹ Wad'i tod'a ēwed'a, wad'i bia ēäta miä biata od'a ēwed'a Daizezeba jħerud'ad'eba nħmaħrā, aramaħne k'ärē od'ad'eba nħu-ħabira awuarabheru izħa jħerud'ad'eba nħmaħrā, ¹² Daizezebara Rebecaa mawūāsia: Nabemabara arib'aeya tħebemata. ¹³ Mañenabemata zhi b'ħumata mawūā b'ha: Mħārā Jacobo kħāg'asia, mawūāmina Esaú jurasia.

¹⁴ ¿Mawūē k'asia ad'aipe? ¿Daizezebara bia ēäta ob'ha? ¡Mawūā ēä! ¹⁵ Izħara Moiséa mawūāsia: Mħārā sozuburiaya mħā sozuburia krīñata. ¹⁶ Aramaħnerā izħita jħerubi krīñaba k'ärē onħumħta jħeru ēä, awuarabheru Daizezebara jħerbaria izħa sozuburia krīñata. ¹⁷ Mañenabemata zhi b'ħumata izħara Egipħod'ebema nok'oa mawūāsia: Mħā bħera nok'ota b'ħusia bħed'eba mħie zareata ūduk'awabigaita, aramaħne mħie zhi zromata jara b'ea-marēa drua jōmaħne. ¹⁸ Aramaħne Daizezebara izħa sozuburia krīñata sozuburia b'ha, bed'ea ūrī ēä zarea nħumabi krīñata zarea nħumabi b'ha.

¹⁹ Mañneba iab'aħba mħāā mawūā īċċa: ¿Mawūāta k'ärēa dazhira bed'ea bara b'ea ab'ha? ¿Aramaħnerā k'ai-ba sāwūā īċċa izħa krīñane nħumħek'ärīrā? ²⁰ ¿Bħera k'aipe Daizezea mawūā bed'eħira? ¿Zok'obara zhi od'aa mawūā īċċa?: ¿Mħārā k'ärēa k'awwā osi? ²¹ ¿Zok'o oħbaribara egorora izħa krīñane oi ē īċċa, ab'aħ egoroba oi ē īċċa zok'o ab'a ne biad'e zok'aita, ab'a ne baridud'e zok'aita?

²² Aramaħ kīrāk'a Daizezebara izħa krīñata obheruta izhi kīrūbita izhi zareata ūduk'awabiga krīñane k'ābāeħ zrog'asia k'azħiruata ob'eba kīrūbiba aduabigai bad'ata. ²³ Mawūā zrog'asia izħira kīrāwärēa zromata izħa sozuburiad'arā k'awuabigai k'area, nawed'a arib'aesia mawūā kīrāwärēħebemata b'ebiit. ²⁴ Mañrāta izħa trħikuad'ara trħikuasia dazhirāta, bari judiorħnebemata tru ēbasia, awuarabheru trħisia judiorħ ēħnebemasi d'a. ²⁵ Mañenabemata Daizezeba jarad'ata Oseas librod'e mawūā b'ha:

Mħārā mħrērā aya mħrērā ēbad'ata. Mħā kħāg'ata duana ēbad'ata mħā kħāg'ata b'ea aya.

(Oseas 2:23)

²⁶ Mañenabemata dewara mawūā b'ha:

Mħārā marā mħrērā ēä ad'ata, Daizeze zok'ai b'ha warrarā aya.

(Oseas 1:10)

²⁷ Dewara Isaíaba Israel b'ed'ebemata mawūāsia:

Israel b'e warrarħnebemata pusa ibu kīrāk'a nħmaħmina bari ħekkeru ēħdrud'aya.

²⁸ Mañenabemata Daizezebara druad'e b'era k'awua oya k'adrħabai.

(Isaías 10:22-23)

²⁹ Dewara nawed'ara Isaíabara mawūāsia:

Daizeze ne jōmaūne zhi zromaba dazhirāta ūkherū zok'ai b'ū ūbasibherū, dazhirā berab'arik'ausia Sodoma jōna kīrāk'a, Gomorra jōna kīrāk'a.

(Isaías 1:9)

Bed'ea ne ūbaya ūjābherud'eba

³⁰ ¿Mawūē k'asia ad'aipe? Judíorā ūārā bed'ea ne ūbaid'ebemane nūme ūāta, Daizezebara bed'ea ne ūā b'ukua nūmuā Cristod'ebemata ūjābherudaba. ³¹ Maūne Israel b'era bed'ea ne ūbaid'ebema ūrāg'ad'e nūmeta bed'ea ne ūā b'ukua ūā. ³² ¿K'ärēneba mawūape? Mawūāta nūmuā maūne nūmeta Cristod'ebemata ūjāna ūāba, awuarabherū k'ärē ob'eba bed'ea ne ūbaid'e nūmeā. Mawūā Cristod'ebema ūjāna ūāba tēnedrūsid'a mong'arama tēnedrūti kīrāk'a. ³³ Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Muā Jerusalénne mong'arata b'uya zhārā tēnedrūbarita, izhid'ebemata ūjā b'ura bariara ūā.

(Isaías 28:16)

10 Mebērā, wārānebai muā sod'eba krīna b'ura mūrā Daizezea zhiwid'i b'ua ūdrud'amarēā Israel b'eta.

² Muā k'awuad'era Daizezeba krīnane nūma krīna b'ea, mawūāmina wārīnu sāwūāta k'awua duanu ūā.

³ Daizezeba sāwūā bed'ea ne ūā b'ubarira k'awuad'a ūā, mawūē ūzha k'ärē ob'eba bed'ea ne ūā b'aita krīcha nūmeba Daizezeba bed'ea ne ūā b'uid'ebemane duanu ūā. ⁴ Moisé ūrāg'ara ma arib'aesia Cristoba, maūneba Daizezebara bed'ea ne ūā b'uya izhid'ebemata ūjābherudara.

⁵ Moisébara ūrāg'ad'eba bed'ea ne ūbaid'ebemata b'ud'ata mawūāsia: ūrāg'ata arib'ae b'ura maūneba b'aya. ⁶ Mawūāmina Cristod'ebemata ūjābherudba bed'ea ne ūbaira mawūā b'ua: Sod'eba mawūārārūā: ¿K'aita wārīzeipe ūtaara? Aramaūne Cristo ud'aa weira. ⁷ Miā mawūārārūā: ¿K'aita wārīpe eid'u beud'a b'eid'ura? Aramaūne Cristo wārīzebiira beud'a b'e maēba. ⁸ ¿Mawūā ūñabarara Daizezebara k'ärēta jara b'ua? Mawūā b'ua: Bed'eata Cristod'ebema b'ura borekea ūjā b'eya, b'ura b' iba jaraid'e b'ua, sod'eba ūjāne b'ua. Daibara maū bed'eata ūjānebemata jara panuā. ⁹ Buzhi iba Jesústa Nok'ota jarara, Daizezeba beud'ata piradrubid'ata sod'eba ūjārā b'ura ūdrūya. ¹⁰ Mawūā sod'eba ūjābherura bed'ea ne ūā b'uya, mawūā dazhi iba jarabherura ūdrūbiya.

¹¹ Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Izhid'ebemata ūjā b'ura bariara ūā. ¹² Aramaūnerā izhara awuara eda ūā judíorāta miā judíorā ūāta, izhita jōmaū Nok'obara biod'e k'areba b'ua k'arebata wid'ibudara. ¹³ Aramaūnerā Nok'oa k'arebata wid'ibudara ūdrūya.

¹⁴ ¿Mawūāmina k'arebara sāwūā wid'id'aipe izhid'ebemata ūjāna ūārā? ¿Sāwūā ūjānaípe izhid'ebemata ūrīnak'ara? ¿Sāwūā ūrīnaípe k'aiba jaraita ne ūbheru? ¹⁵ ¿Sāwūā jarad'aipe jarad'e zok'akuad'a ūbheru? Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua: ¡K'abāē ūrāwārē adu-a b'aid'ebemata jara b'era bed'ea biata!

¹⁶ Mawūāmina judíorā jōmaūbara ūjāna ūbasia Cristod'ebema bed'ea biara. Maūenabemata Isaíabara mawūāsia: ¿Nok'ó, k'aiba ūjābheru daiba jarabudara? ¹⁷ Aramaūnerā ūrībherudba ūjā b'ua, Cristod'ebemata mawūā ūrībherudba Daizeze bed'ead'eba. ¹⁸ Mawūāmina muā wid'iya: ¿Maū bed'eara judíorābara ūrīna ūbasika? Wārānebai ūrīsid'a. Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Izhid'ebemata drua jōmaū maē jarasid'a, drua wawaraid'u jarasid'a izhi bed'eara.

(Salmos 19:4)

¹⁹ Muā wakusa wid'iya: ¿Maū k'awuad'a ūka Israel b'ebara? Maūenabemata Daizezebara naara Moisé'eba mawūāsia:

Muā marā bī ūābiya mūrērā ūāta bia edabherudba, mūnebema k'awua ūā b'ead'ata bia edabherudba kīrūbigaya.

(Deuteronomio 32:21)

²⁰ Dewara Daizezed'eba Isaíabara wānigua mawūāsia:

Mūrā ūdusid'a mu jūru ūā b'ead'aba, mūrā zhi ūduk'awabigasia mu wid'i ūā b'ead'aa.

(Isaías 65:1)

²¹ Mawūāmina Israel b'ed'ebema Daizezebara Isaíad'eba mawūāsia:

Muārā ewariza k'areba krīnasia bed'ea arib'ae ūā b'eta, bed'ea ūrī ūā b'eta.

(Isaías 65:2)

Daizezeba ūkuru jurekuasia Israel

11 Mañneba mħā wid'iya: ¿Daizezebara izhid'erā kenab'arisika? Mawūā ēā. Mħsid'a israelitarāta Abraham-neba uruta Benjamín warrarānebema. ² Daizezebara izhid'erā kenab'ari ēā, āzhira na wed'auba jurekuasia. ³ K'awuad'a ēka Elía ūrū b'u tab'ud'e jara b'ura, Daizeze kīrābita Israel ūrū bī ēā bed'ea mawūāsi ēka?

³ Nok'ó, bħa bed'eata jarabibarirā beakuabħuda, bħita ne ba badata altar númerā ārīkuabħuda. Mħtru ab'abai b'id'ata mħrā beaita jippanu. ⁴ ¿Mawūā Daizezebara mawūāsi ēka?: Mħarrā mħħita nħumuk'ārī īmakīrārā siete mil, āzhira sāk'ok'od'e k'oħnejha Baal ne zhi zromane erub'e kīrābitara. ⁵ Aramaū kīrāk'a id'i ewadebid'a Daizezebara judiorā ūkuru jurekuasia izhi biaba. ⁶ Izhi biaba jureħburura jureħburu ēā k'ārē oburħba. K'ārē oburħba jureħra ya izhi biaba jureħburu ēā.

⁷ ¿Aramaūnerā sāwūape? Israel b'era Daizezema bia nħumeħta jureħ b'ead'ad'e duane ēbasia. Mawūāmina izha jureħkuad'ara mawūā duanesia, waya wuaabema zarea duanesia. ⁸ Mañenabemata zhi b'umata mawūā b'ura:

Daizezebara izhid'ebema k'awua b'ed'a ēā nħumħnaba, dabħbarar īdud'a ēā, ne īrībaribara ūrīna ēā id'i basi-id'u.

(Deuteronomio 29:4; Isaías 29:10)

⁹ Rey Davidbara mawūāsia:

Bia nek'o b'eba krīchabigaru bħara k'awua o ēāta, mañħta kid'abe kīrāk'a nħumħdua āzhi b'aeta, aramaūne āzhi pua k'awua oita.

¹⁰ Daħb'errea b'e kīrāk'a nħumħdua bħed'ebema īdubħudara ūdu b'ed'a ēbamarēā, ījāna ēāba zuburiabigaru ewariza.

(Salmos 69:22-23)

Ēdrubi nħumħā judiorā ēāta

¹¹ Mañneba mħā wid'iya: ¿Israelitarā Cristod'ebema ījāna ēāba tħenedrħubħdara jipa b'aesid'ak'a? ¡Mawūā ēā! Bariburū arib'aed'a ēānebara Daizezebara judiorā ēāta ēdrubi nħumħā, aramaūne Judiorāta bī ēā b'eamarēā.

¹² Arib'aed'a ēāba judiorā b'aebħudata mawūā ējūāne judiorā ēāta b'e biaitabemabħur, ¿audre bia nħumħi ēka Cristod'ebemata judiorāba jipa ījābħudad'era?

¹³ Mħarrā bed'eaya marā judiorā ēāta b'ea. Mħarrā Daizezeba marā judiorā ēāma zok'ad'aba mħħma biga mħ miā īrāg'a b'ura. ¹⁴ Mħarrā kīriña b'ħa mħrāta b'eba mañħta kīriñanamarēā aramaūne ēdrħed'amarēā ūkuru āzhirānebemata. ¹⁵ Daizezeba judiorā kenab'arid'ata ējūāne nħum biaitabemabħur, ¿judiorāba Cristod'ebemata ījābħudad'era Daizeze īme b'ai jō ēā b'eħi ēka beud'a kīrāk'a b'ead'ata?

¹⁶ Pega warag'aburuta naara Daizezea diabħurud'era izhid'ea wuaabemasid'a. Aramaū kīrāk'a judiorā zhi k'arrata izhid'eta b'ead'aba judiorā Daizezed'ea. Aramaūnerā bakru k'arrata Daizezed'eta nħumħnebara izhid'ea zhi taerāsid'a. ¹⁷ Bakru olivo zhi ura judiorā. Cristod'ebemata ījāna ēāba Daizezebara ūkuru b'ħatkuasia olivo zhi u taera, mobe marā judiorā ēāta olivo meħbemata b'eta mama k'arakuasia, judiorā zhi k'arrad'ebemata erunħħmana kīrāk'a aramaūne marā Daizezebara bia erunħħmā olivo k'arra b'ata biad'e kīrāk'a. ¹⁸ Mawūāmina marā audre biarāta krīcharāudu olivo zhi u taeta mawūā b'ħatkuad'a k'āñabara. Mawūā krīchad'ara bude-baudua marāba anħum ēāta zhi k'arrara, awuarabħur zhi k'arraba anħumħā marāta.

¹⁹ Marā judiorā ēābara mawūānaibaya: Daizezebara olivo zhi u taera mawūā b'ħatkuasia dazħirāta mama k'arakuaita. ²⁰ Wärħnu, Cristod'ebemata āzha ījāna ēāba b'ħatkuasia, mawūāmina marābara ījābħudaba mama k'arakuasia. Mañħba marā biarāta krīcharāudu āzhi k'āñabara, awuarabħur Daizezeta wawiaudua.

²¹ Daizezeba olivo zhi u taeta b'ħatkuasibħur marāsid'a b'ħatukua b'eya.

²² Kīrākuitaudua, Daizezera biata b'ħmina zhārā jħäk'aeabar. Wärħnebai jħäk'aeasia judiorā zhi b'aekuad'ata, mawūāmina marā bawarara biata nħumħā mawūā biata nħma īnebemane nħamebħur. Mawūā nħume ēbħur marāsid'a b'ħatkuaya. ²³ Judiorā Cristod'ebema ījāna ēāba b'ħatkuad'aba ījānarā arima ē k'arakuaya, Daizez-

era zhi zroma wakusa arimaẽ k'arakuaira.²⁴ Marāta olivo meãbema taeta b'usatukuape olivo biata zhi uma k'arakuasibur, ¿judíorã audrebai arimaẽ k'arakuai ëka zhi olivoma?

Israel ëdrud'aid'ebema

²⁵ Mebérä, Daizezeba k'awuabi ëä b'ad'ata mħärä maräba k'awuad'aita krñña b'ħa, mawūätr judíorã k'āñabara audre biaräta krñchad'a ëä: Israel ūkuru ba ījä ëä zarea nūmerä, mawūä nūmeä Cristod'ebema ījä b'eta judíorã ëäta ed'a zed'ayeed'a.²⁶ Mobeber, Israel ëdrud'aya, mañenabemata zhi b'umata mawūä b'ħa: Jerusalénneba zeya zhärä Ēdrubit, maħbara Jacobod'eba uruta b'era bed'ea ne ëä b'ħya bia ëäta od'apead-ara.

(Isaías 59:20)

²⁷ Mħā mawūä jarad'ara āzhi bawara arib'aeya, mħärä aramañne bed'ea ne ëä b'ħya āzhi k'azhiruata biod'ebara.

(Jeremías 31:33-34)

²⁸ Jesúsd'ebema bed'ea biata judíoräba krñhana ëäba Daizeze bawara zhi jurata b'era marāta izhid'eta b'eaid'ebema. Mawūämina izha jurekuad'aba izha kħäg'ata b'ea āzhi zhibarirāneba.²⁹ Aramañne izha diad'ara jārī ëä, miä izha trñnarä ãi b'ħi ëä Daizezebara.

³⁰ Ewari nawed'ara marābid'a Daizezed'ebema arib'aed'a ēbasia, mawūämina id'ira marā sozuburia nūmūä judíoräba arib'aed'a ëäba.³¹ Zhi mawūä id'id'e arib'aed'a ëärä marā sozuburia nūmūneba āzhisid'a sozuburiaya.³² Aramañne Daizezebara zhärä jōma idaribisia izhid'ebema arib'ae ëä b'eamarëä, aramañne jōma sozuburiaita.

³³ ¡Daizezera biod'e k'ärē k'awua b'ħa, krñcha k'awua b'ħa! ¡Miōba k'awua ëä izha oita krñcha b'ħra, dazha k'awua ëä izha ob'ħra!

³⁴ ¿K'aiba k'awuape Daizeze krñchara? ¿O izhira k'aiba ūrāg'aipe?

³⁵ ¿K'aiba naara k'ärē dias, izhabid'a k'ärē diamarëärä?

³⁶ Izhid'eba nūmħa izhik'areuba izhiita nūmħä ne jōma.

Izhitru ibia jarad'aya ewari nūmħa jōma. Amén.

Zhiwid'id'e b'eaid'ebema

12 Mawūē mebérä, Daizezeba sozuburiad'aba mħā marāä jaraya, marā k'akuara izhaa chāb'aribħdata Daizezeba krñiane b'eaudua, marā mawūärä wärñe izha krñiane nūmeäña.² Naħi ëjūäne b'ed'e b'earäüdua, awuarabur křicha zhiwid'id'e nūmeba křäepa b'eaudua, mawūärä k'awuad'aya Daizezeba k'ärē krñata, jipa biata krñata.

³ Daizezeba izhi biaba k'ärē jarabi nūmħa mħā marāä jaraya, miħta izhikusa krñchaid'e b'ħi ëä izhira audre zhi zromata, awuarabur izhikusara krñchaid'e b'ħa soid'u k'ob'ħa k'ärē oira Daizezebara diasita ab'a ab'aħa.

⁴ Dazhira k'akua ab'aħta ne bio b'ħa, mawūämina ne biota jōmaħbarra ne ab'aħta od'a ëä.⁵ Dazhirāta aramañ křäk'a b'eta biota k'akua ab'a b'ea Cristod'eba, aramañne jōma zhiya ab'aħd'ebemata b'ea.

⁶ Dazhirābara k'ärē awuara oid'ebemata erub'ea Daizezeba izhi biaba diad'ata. Mawūē izha bed'eata jarrabbarita b'ħbarra izha jarabiburura jaradua soid'u k'ob'ħa.⁷ Zhärä k'arebabu b'ħbarra zhärä k'arebarua. Miä ūrāg'abi b'ħra miä ūrāg'arua.⁸ Zhärä soid'u nūmabi b'ħra zhärä soid'u nūmabi b'adua. Zhärä ne diabi b'ħbarra sobia diadua. Mebérä nok'ota nūmħek'ärīrā křäkuita nūmadua. Zhärä sozuburia k'arebabu b'ħbarra k'arebarua sobia.

⁹ Soid'u zhi kħäg'a b'eaudua. Bia ëärä o ëä ūduamañdua, oudua biatr. ¹⁰ Mebéräne zhi kħäg'a b'eaudua. Zhiya zhi wawiaitr b'eaudua.¹¹ K'ärē oita k'oa b'earäüdua. Jawurebiad'eba k'ärē oitru b'eba Nok'o Jesúsb krñata oudua.¹² Daizezed'eba k'ärē jidaita krñcha jħä b'eba sobia b'eaudua, zuburia nūmħrä zrog'audua, baridua zhiwid'iudua.¹³ K'ärē diaudua Daizezed'ebema zuburia k'ärē nesid'a b'era. Bia edaudua deid'u zebħ-dara.¹⁴ Ibia jaraudua marā bñi ëä oita pewa b'era. Ibia jaraudua ik'azhirua jararäüdua.¹⁵ Sobiaudua sobia b'e

bawarara. Jēga b'e bawarara. ¹⁶ Mazhirānu bia b'eaudua, zhārā k'āñabara zhi zromane b'earāñdua, awuaraburū zuburia b'e bawarara ab'arikad'e b'eaudua. Krīcha banane b'earāñdua mazhi krīchaba.

¹⁷ Iab'auba marāta bī ëä ora ab'arika bī ëä orāñdua. Biata oudua jōmañ kīrābita. ¹⁸ Marāba osia b'ūra obudata adu-a b'eaudua jōmañ bawara. ¹⁹ Marā mūñ kūg'ata b'ea, iab'auba marāta bī ëä ora ab'arika orāñdua, awuaraburū idaribiudua Daizezeba kīrūbiba pua k'awua omarēä. Mañenabemata zhi b'umata mawūñ b'ua: Mūrēä zhārā k'awua oira, k'ärē od'ad'eba mūñbūrū k'awua oya, mañta jaraburūa Nok'oba.

(Deuteronomio 32:35)

²⁰ Mañba bū jura b'uta jarra k'ob'ura nek'obirua. Obisia k'ob'ura baniä dobrirua. Mawūñ oburūbara būta bī ëä od'aba peraya.

(Proverbios 25:21-22)

²¹ Ab'arika o ëäba bia ëä edre b'aerāñdua, awuaraburū biata oburūba edre b'aebirua bia ëäta.

13 Zhārā jōma nok'orā edre b'eaudua. Nok'ora Daizezeba b'ud'a ëärā ne ëä, aramañne zhi b'ura Daizezeba b'ud'ata b'ua. ² Mawūñe nok'oba jaraburūta arib'ae ëärā, Daizezeba b'ud'ata arib'ae ëä. Mawūñ arib'aed'a ëärā ãzhi nok'oba k'awua oya. ³ Nok'orā duanu ëä biata ob'ut perabiita, awuaraburū b'ea bia ëäta ob'ut perabiita. ¿Nok'orā wawi ëä b'a krīña b'ka? Mobera biata odua, mawūñrā bura bia jarad'aya ãzhara. ⁴ Nok'orā Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'usia bū biaitabemata. Mawūñmina būa bia ëäta ora wawiarua. Bari nok'ota chub'e ëä, Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'usia zhārā sāwūñ oi b'ud'e od'amarēä, pua k'awua od'amarēä bia ëäta ob'ura. ⁵ Mañba nok'orā edre b'aibara, pua k'awua od'a ëbamarēä mawūñ b'aid'e b'ut ëä, awuaraburū mawūñ b'aid'e b'ua mawūñrā bigata k'awua b'uba. ⁶ Mañba mazha ne erub'ubari nok'orā plata diabadata dia b'ea, aramañne nok'orā Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'ud'aba baridua mañne b'ea.

⁷ Jōmañ diaudua marāba diaita b'ura: Ne erub'ubari nok'orā plata diaita b'ura diaudua. Drua ãiba ne weburūbari nok'orā plata diaita b'ura diaudua. Wawaita b'ura wawiaudua. Zhi zromane edaita b'ura zhi zromane edaudua.

⁸ Zhārāñ deweta b'earāñdua miä k'ärēne. Awuaraburū dewed'e b'eaudua zhiya kūg'aita. Zhārā kūg'a b'ubara arib'ae b'ua Moisé ūrāg'ata. ⁹ Mañenabemata mawūñ b'ua: Kīma ëäta eruk'ārāñdua, miä bearāñdua, nezrūgarāñdua, sewa nebūrūrāñdua, ne zhārāne krīñarāñdua. Mañta, baridu ūrāg'a awurūta jōma arib'aed'ebema mawūñ b'ua: Buzhi zhārā kūg'arua buzhi kīrāk'a. ¹⁰ Kūg'abara zhārā bī ëä o ëä. Mawūñ Moisé ūrāg'ara arib'ae nūmañia zhārā kūg'a b'ua.

¹¹ Mañta arib'ae b'eaudua, ewari sāwūñ nūmūta k'awua b'ed'ebara dazhirā ya piradrūd'aibara k'āñ b'era. Id'ibai dazhirā ēdrūira audre k'aita basia Jesúsd'ebema dazhirāba ījānata nūmūnebara. ¹² Diamase nūmūta û-nadru bod'o kīrāk'a ēdrūi ewarira k'aita basia. Mañba bia ëäta pārīguad'ebemata obadara idu b'ud'aya, bia ëä ûme zhōita soldaorā kīrāk'a ne jūbūdara biata oita jūnañia ûnanebemata. ¹³ Eward'e b'e kīrāk'a kīrāñepa b'eaya. Fiestad'e beu b'ea ëä, kīma ëäta eruk'āi b'ea ëä, dazha krīñane b'ea ëä, zhō b'ea ëä, zhārāba ne erub'ut k'area bī ëä b'ea ëä. ¹⁴ Awuaraburū Nok'o Jesucristo kīrāk'a b'eba orāñdua zharaba krīñata.

Bia k'awua ëä ïjā b'ed'ebema

14 Bia edaid'e b'ua bia k'awua ëä ïjā b'ura, mawūñmina bī ëä bed'eaid'e b'ut ëä izhi krīcha ūrāñdua. ² Iab'auma ne jōma k'osia b'ua, waya dewaraubara bia k'awua ëä ïjā b'ubara bari k'o b'ua ne ud'ebemata. ³ Ne jōma k'o b'ubara bī ëä jaraid'e b'ut ëä ne jōma k'o ëärā, ne jōma k'o ëäbara ne jōma k'o b'ura jara nūmañne b'ut ëä Daizezeba jidad'aba. ⁴ ¿Bura k'aipe nezok'aa wūrūd'eta jara nūmañrā? Zhibariburū jaraya bia nūmūta o b'aeburūta. Mawūñmina jipa nūmañia Nok'o Daizezeba zhi zromaneba jipa nūmabiita.

⁵ Iab'auma ewari ab'ara biga dewarabema ewari k'āñabara, waya awurūma ab'arika ewari jōma. Ab'a ab'ak'a b'eaudua mazha krīcha b'ud'e. ⁶ Ewarita zhi wuag'a b'ubara Daizezeita ob'ua. Ewarita zhi wuag'a ëäbara Daizezeita o ëä. Ne jōma k'o b'ubara Daizezeita k'o b'ua zhibia ji b'uba Daizezea. Ne jōma k'o ëäbara Daizezeita k'o ëäta ab'arika zhibia ji b'ua Daizezea.

⁷ Dazhira miõta dazhikusaita b'ü õä, miõta dazhikusaita beu õä. ⁸ Dazhita b'eburü Nok'oita b'ea. Dazhita beukuara Nok'oita beukuaya. Mawüü b'eta o beukuata Nok'oita b'ea. ⁹ Cristora maüü k'area beud'ata piradrüpe wakusa zok'ai b'esia, aramaüne b'esia beukuad'a Nok'ota zok'ai b'e Nok'ota.

¹⁰ Mawüü b'üara, ¿k'ärëä jara nümaüpe b'ü mebeara? O b'üara, ¿k'ärëä b'i õä jara nümaüpe b'ü mebeara? Dazhira jõma kírabitä nümeäña Cristoba k'awua oi maë. ¹¹ Maüenabemata zhi b'ümata mawüü b'üa:

Mürä b'üa, mürä Nok'oba wäräta jaraya, mu kírabitä zhärä jõma sãk'ok'od'e k'ob'eaya, jõmaüba jarad'aya mürä Daizezeta.

(Isaías 45:23)

¹² Aramaüne dazhara ab'a ab'aüba Daizezea jarad'aya dazhid'ebemata.

¹³ Maüba ya wueta zhiya zhi jarad'a õä, awuaraburü kríchaudua tñedrübid'a õbaita o b'aebid'a õbaita mebeata. ¹⁴ Nok'o Jesúsd'eba muüü k'awua b'üra miä k'ärëta ne mitiara ne õä izhikusara. Mawüämina iab'aü kríchama k'ärëta ne mitiaburü izhima mawüü b'üa. ¹⁵ Mawüämina zhikod'eba b'ü mebeata b'üa sopua ora, ya b'üra nimi õä zhärä küäg'ai b'üd'e. Maüba b'ü zhikoba jarita aduabirärüü maübari Cristo beud'ata. ¹⁶ Aramaüne maräta b'i õä jarabiräüdua k'ärë obüdara maräma bigad'eba. ¹⁷ Daizezeta Nok'od'ebemata nümaüä zhikod'eba k'ärë dobadad'eba nüma õä, awuaraburü maüne nümeäña kíräepa b'üd'eba, adu-a b'üd'eba, sobia b'üd'eba Jawurebiad'eba. ¹⁸ Aramaüne Cristoba jara b'üta arib'ae b'üra Daizezema biga, zhäräma biga.

¹⁹ Maüba adu-a b'eaid'ebemane nümeäña, zhiya zhi üräg'a soid'u nümeäña. ²⁰ Daizezeba zhärä bia erunümu-
ta ãrïrärüü zhikoba. Wäränebai ne jõma nene õä. Mawüämina biga õä k'ärë k'oburüba awurürtä b'aebiira.

²¹ Audre biga nezhara k'o õbaita, miä vino do õbaita, miä k'ärëta o õbaita b'i õä oburüba b'aebii k'äñabarä b'ü
mebeata. ²² ¿K'ärëä k'oid'e b'üka o k'o õbaid'e b'üka b'ü kríchama? Mawüäbürü b'üzhhibitabai nümadua Daizeze
kírabitä. Sobia b'aya izhikusa bed'ea bara õärä izhima bigaba. ²³ Mawüämina iab'aüba k'ärë izhima k'o b'e õäta
k'ora izhikusa bed'ea baraya bigata o õäba izhi kríchama. Jõma k'ärë dazhi kríchama biga õäta oburüra
k'azhirua.

15 Dazhi zarea nümebara k'arebad'aibara zarea nüme õärä, aramaüne dazhiitaburü bia nümeä õä.

² Dazhirä ab'a ab'ak'a zhäräma bia nümeäña biad'ebemane, aramaüne soid'u b'eabid'aya. ³ Miä
Cristosid'a izhiitaburü bia nüma õbasia. Awuaraburü maüenabemata zhi b'ümata mawüü b'üa: Zeze, b'üta
ik'azhirua jarad'apead'ara mu ürüü b'aesia. ⁴ Naara k'ärë b'üd'apead'ara dazhi üräg'ata b'üsüd'a, mawüü zhi
b'ümabara k'ärë zrog'a wänigua nümabiga b'üa Daizeze üme bia nümeta k'awua b'eamarëä. ⁵ Daizezebara
k'ärë zrog'a wänigua nümabi b'übara marää ab'aü kríchata diaya Jesucristoba kríñane. ⁶ Aramaüne ãbaüba ne-
mi ab'a Daizezeta ibia jarad'amarëä dazhirä Nok'o Jesucristo Zezeta.

Bed'ea biara izhab'a judíorä õäitabema

⁷ Maüba marä zhiya bia edaudua, Cristoba dazhirä bia edad'a kírak'a b'eaudua Daizezeta ibia jarad'amarëä.
⁸ Muüä marää jaraya, Jesucristora zesia judíorä arib'aeita, aramaüne k'awuabigasia Daizezed'ebema wäräta. Ara-
maüne arib'aesia zhärä Õdrübita Daizezeba zok'aya ad'ata ãzhi zhibariräta b'ead'aa. ⁹ Aramaüne Daizezeta
judíorä õäba ibia jarad'amarëä izha sozuburia nümeäneba. Maüenabemata zhi b'ümata mawüü b'üa:

Judíorä õäne ed'a muüä b'üra ibia jaraya, muüä b'üra ibia jara trüäña.

(2 Samuel 22:50; Salmos 18:49)

¹⁰ Dewara mawüü b'üa:

Judíorä õärä sobiaudua judíorä Daizezed'e bawara.

(Deuteronomio 32:43)

¹¹ Dewara mawüü b'üa:

Judíorä õäbara jõmaüba Daizezera ibia jaraudua, aramaüne zhi zromane edaudua zhärä jõmaüba.

(Salmo 117:1)

¹² Dewara Isaíaba mawüäisia:

Iab'a Isaíd'eba zeya, maü pirab'ariya judíorä õäta jüreita, maüäbara kríchad'aya izhita.

(Isaías 11:10)

¹³ Daizezebara izhita krīchabi b'ua, mawūē marā k'ābāēā sobia adu-a said'u b'eabiya, aramaūne jipa izhitru krīcha b'eamarēā Jawurebia zaread'eba.

¹⁴ Mebērā, marānebemata muā k'awua b'ura marā k'ābāēā biata b'ea, biod'e krīcha k'awua b'eba zhiya zhi ūrāg'a b'ed'aya. ¹⁵ Mawūāmina mebērā, muā marāīta bed'eata jipa jara b'usia marāba bude b'ud'amarēā, mawūā b'usia Daizezeba izhi biaba muā chāb'arid'aba ¹⁶ Jesucristo nezok'ata b'amarēā judiorā ēāta b'erāīta. Mawūē muārā bed'ea biata Daizezed'eta jarak'a b'ua, sacerdoteba nenduwurū Daizezeba krīñata webari kīrāk'a judiorā ēārā aramaūne izhima we b'ua izhiita b'eamarēā Jawurebiad'eba.

¹⁷ Muārā Jesucristod'eba sobia b'ua Daizezed'ebemata arib'ae nūmūba. ¹⁸ Muārā ne awurud'era bed'eaid'e b'ue ēā, awuaraburū jaraid'e b'ua Cristoba muñeba od'ata, aramaūne judiorā ēāba Daizezed'ebemata arib'aed'a-marēā mu ūrāg'ad'eba muā k'lārē od'ad'eba. ¹⁹ Muārā ūdud'ak'a zromata okuasia Jawurebia Daizezed'e zaread'eba. Aramaūne Jerusalénneba Ilírico druaid'u jōmaēā jarasia bed'ea biata Cristod'era. ²⁰ Aramaūne muārā Cristod'ebema bed'ea biara jara krīña b'ua Cristod'ebema jarad'ak'a maē, aramaūne jara ēbaita zhārāba jara b'ue maē. ²¹ Awuaraburū muā krīña b'ura zhi b'umata mawūā b'ua:

Izhid'ebemata jarad'ak'a maērā k'awuad'aya. Izhid'ebemata ūrīnak'a maērā sāwūāta k'awuad'aya.

(Isaías 52:15)

Pablo wāīta krīchad'a Romaīnu

²² Maū k'area Cristod'ebema bed'ea biata jara b'uba muārā tūma bio ba marāma wāīrā. ²³ Mawūāmina id'ibai sāma zhi jarag'aira ne ēā naū druad'era, mawūē marāma wā krīña b'uta aña bio baburūba, ²⁴ muñta España druad'a wāburud'era wāña marāma. Mu berab'ari wāba muā marā ūdu krīña b'ua, aramaūne bauchā marāba k'arebad'aya mu mañu wāīta b'usrid'a k'ob'ape marā bawara. ²⁵ Mawūāmina k'āwūāwed'ara muārā Jerusalénneba wāña, k'arebata edeya mebērāīta. ²⁶ Mebērā Macedonia druad'ebemabara Acaya druad'ebemabara bia obudata plata diabuebuda mebērānebema zuburia b'erāīta Jerusalénne. ²⁷ Mawūā od'aira āzhima bigata judiorā mawūā k'arebad'aid'e b'asia. Judiorā ēāba Daizezed'ebema biata judiorāneba jidasid'aburū āzhivid'a k'arebad'aid'e b'ua dazhi k'āwūneta biad'eba. ²⁸ Mawūē muārā mañta arib'aeberūta maū platara chāb'arikuape muārā marā maē berab'ariya wāta España druad'a. ²⁹ Muā k'awua b'ua mu marāma wāburud'era muārā marāīta ne biaba bira jūēña bed'ea biata Cristod'eba.

³⁰ Mawūāmina mebērā, muārā marāā zuburia bed'eaya, dazhirā Nok'o Jesucristod'eba Jawurebiad'eba zhi kūāg'a b'ed'eba muārā k'arebaudua muñbari zhiwid'i Daizezea. ³¹ Muārā aramaūne bī ēā obi ēbamarēā Jesús-d'ebema ījā ēā b'eta Judead'e b'ea, aramaūne plata mebērā Jerusalénne b'eirāīta muā edeita bia jidad'amarēā.

³² Aramaūne Daizezeba krīñaburū marāma sobia jūēpe ēnaūña marā maē.

³³ Daizeze dazhi adu-a b'abi b'ura nūmañña marā jōmaū bawara. Amén.

Saludo diabuekuad'a

16 Muā marāā jaraya, wūērā Febe dazhirā mebeara bia nūmūā, izhira mebērā arib'aebarita b'ua Cencrea pūwurud'e. ² Nok'o Cristod'eba bia edaudua, Cristod'ebemata b'era mawūā edad'ai b'ud'e edaudua. Ne baridud'e k'arebaudua k'ārē nesid'aburud'era, izhara k'arebasia biota, k'arebasia muñsid'a.

³ Saludo diaudua Priscila dewara Aquila, āzhira mu kīrāk'a Jesucristod'ebema k'aud'a panūā. ⁴ Āzhira mu k'area bebud'e panasia, muā k'area āzhaara bari muābura zhibia dia b'ue ēā, awuaraburū dewara zhibia ji panūā mebērā jōmaūba judiorā ēāba. ⁵ Dewara saludo diaudua mebērā āzhi ded'a zhi jurebadata. Saludo diaudua Epeneto mu ne kūāg'ata, Acaya druad'era izhaburū naara ījāsia Cristod'ebemata. ⁶ Saludo diaudua María, izhira biod'e k'ārē ob'ua marāne ed'a. ⁷ Saludo diaudua Andrónico dewara Junia, āzhira mu urreñata panūā, mu bawara panasia cárceld'e, āzhira bia jara panūā Jesúsa zok'akuad'abara. Āzhara Cristod'ebema ījāsid'a mu nawed'a. ⁸ Saludo diaudua Amplia mu ne kūāg'ata Nok'o Cristod'eba. ⁹ Saludo diaudua Urbano, izhira dazhirā kīrāk'a Jesucristod'ebema k'aud'a b'ua. Dewara saludo diaudua Estaqui mu ne kūāg'ata. ¹⁰ Saludo diaudua Apele, izhira bia nūmūā Cristod'ebemane. Saludo diaudua Aristóbulo ded'a b'era. ¹¹ Saludo diaud-

ua Herodión, izhira mꝫ ureta b'ꝫa. Saludo diaudua Narciso ded'a b'era, ãzhira Nok'o Cristod'ebemane b'ea.

¹² Saludo diaudua Trifena dewara Trifosa, ãzhira biod'e Nok'o Cristod'ebema k'aud'a b'ea. Saludo diaudua mꝫ ne kꝫāg'a mebea wūērā Pérsida, izhira biod'e Nok'o Cristod'ebema k'aud'a b'ꝫa. ¹³ Saludo diaudua Rufo Nok'o Cristoba jꝫerud'ara, saludo diaudua zhi papasid'a, mꝫitabid'a izhira mꝫ papa kīrāk'a b'ꝫa. ¹⁴ Saludo diaudua Asíncrito, Flegonte, Herma, Patroba, Herme, dewara saludo diaudua mebérä ãzhi bawara b'ea. ¹⁵ Saludo diaudua Filólogo, Julia, Nereo, saludo diaudua zhi nawek'aua, dewara Olimpaa, jõmañä saludo diaudua Cristod'ebe-ma ãzhi bawara b'ea.

¹⁶ Zhiya salud'audua Daizezed'eba kꝫāg'a. Jõmañäba saludo diabuebꝫda mebérä Cristod'ebemabara.

¹⁷ Mebérä, mꝫä marää jaraya, kīrākuitaudua zhäräta awuara krīchabi b'e k'areara, aramañne b'aebi b'eta ūrāg'ata ãña jara b'ea maräba k'awad'apead'a k'ãñabara. ãzhi bawara aräüdua. ¹⁸ Mawüä b'ebara arib'ae du-anu ëä dazhirä Nok'o Jesucristod'era, awuarabꝫ arib'ae b'ea ãzha krīñata. Aramañne bed'ea bia nñmeba zhärä sota sewa b'ea borekea zhi sewabi b'eta. ¹⁹ Cristod'e bed'ea biara maräbara arib'ae b'eta jõmañäba k'awua b'eba mꝫrä sobia b'ꝫa marä k'area. Mawüämina mꝫä krīña b'ꝫa marä krīcha banata b'ea ita biata oita, bia ëäta o ëbaita. ²⁰ Daizeze dazhi adu-a b'abi b'ubara däärä ëäne panchi k'ob'uya ãtõmiä marä jérü edre. Izhi biad'ebema dazhirä Nok'o Jesucristod'era nñmaña marä bawara.

²¹ Marää saludo diabuea Timoteoba, izhira mꝫ kīrāk'a Cristod'ebema k'aud'a b'ꝫa, mꝫ ureräbid'a saludo dia-buebꝫda Lucioba, Jasónba, Sosípaterba.

²² Mꝫrä Tercioa, mꝫrä nañ k'arta Pablod'eta b'ꝫ nñmñba marää saludo diabuea Nok'o Jesucristod'eba.

²³ Marää saludo diabuea Gayoba, mꝫrä izhi ded'a b'uk'ärñä, izhi ded'a zhi jürebibaria mebéräsid'a jõma. Marää saludo diabuea Erastoba, izhira plata nañ püwurud'ebema wuag'abaria, saludo diabuea mebea Cuarto-ba.

²⁴ Izhi biad'ebema dazhirä Nok'o Jesucristod'era nñmaña marä jõmañä bawara. Amén.

Daizeze ibia jara jõbid'a

²⁵ Daizezebara marä jipa nñmabi b'eya bed'ea biata mꝫä jarad'aba Jesucristod'ebemata, mawüä nñmabigaira izha k'awuabisia k'awuabi ëä b'ad'ata ewari na wed'auba. ²⁶ Mawüämina id'ibai k'awuabisia, aramañne izha bed'eata jarabibariräba jarad'apead'ata zhi b'umaneba, izhi Daizeze b'ai jõ ëä b'ꝫ ūrāg'ad'eba zhärä jõmañä k'awuabi nñmñä arib'aed'amarëä Jesucristod'ebema ïjäïrä. ²⁷ Daizeze ab'abai b'ubara ne jõma k'awua b'ꝫa, izhira Jesucristod'eba ibia jarad'aya ewariza. Amén.